

श्रेष्ठि देवचन्द्र लालभाई जैनपुस्तकोद्वारे ग्रन्थाङ्कः ९२.

परमार्हतकुमारपालप्रतिबोधक-कलिकाल-
सर्वज्ञश्रीमद्हेमचन्द्राचार्यविरचितः-

श्रीअभिधानचिन्तामणिकोशः ।

तैरेव विरचितैः, (२) लिङ्गानुशासन, (३) शेषनाममाला,
(४) निघण्टुशेषैः सुधाकुशलविरचितया एकाक्षर-
नाममालया, (५) जिनदेवसूरिसंदृब्धेन
नाममालाशिलोब्धेन च सनाथः ।

अभिधानचिन्तामणिगतशब्दानामकाराद्यनुक्रमेण
शब्दानुक्रमणिकया चालङ्कृतः ।

श्रेष्ठि देवचन्द्र लालभाइ जैनपुस्तकोद्धारे ग्रन्थाङ्कः ९२.
परमार्हतकुमारपालभूपालप्रतिबोधक-कलिकाल-
सर्वज्ञश्रीमद्देवचन्द्राचार्यविरचितः-

श्रीअभिधानचिन्तामणिकोशः ।

तैरेव विरचितैः, (१) लिङ्गानुशासन, (२) शेषनाममाला,
(३) निघण्टुशेषैः सुधाकुशलविरचितया एकाक्षर-
नाममालया, जिनदेवसूरिसंदृब्धेन नाममाला-
शिलोञ्छेन च सनाथः ।

अभिधानचिन्तामणिगतशब्दानामकाराद्यनुक्रमेण
शब्दानुक्रमणिकया चालङ्कृतः ।

प्रकाशकौ—

हीराचन्द कस्तुरचन्द जवेरी
मोतीचंद मगनभाई चोकसी
श्रेष्ठि देवचन्द्र लालभाइ जैनपुस्तकोद्धारसंस्थायाः
कार्यवाहकौ—

वि० सं० २००२ वीरात्. २४७२ ख्रिस्ताब्दं. १९४६
प्रथमसंस्करणम्] मूल्य ४ रूप्यकाः । [प्रतयः १२५०

**Printed by Ramchandra Yesu Shedge
at the Nirnaya-Sagar Press, 26-28,
Kolbhat Street, Bombay.**

**Published by Hirachand Kasturchand Jhaveri
& Motichand Maganbhai Choksi, Managing
Trustees of Sheth Devchand Lalbhai
Jain P. Fund, Gopipura, Surat.**

प्राक्कथन

श्रीमद् हेमचन्द्राचार्यनी कीर्तिगाथानुं वर्णन करवुं एटले सर्वमान्य सोनापर ढोल चढाववा बराबर छे. तेमनुं व्यक्तित्व, प्रतिभा, विद्वत्ता तथा सर्वतोमुखी शक्ति एटली जगजाहेर छे के जैनज नहि पण अजैनोमां ये भाग्येज कोइ हिंदी संस्कृतिनो विद्वान हशे जे श्री. हेमचन्द्राचार्यनी यश-गाथाथी अजाण हशे. “गुजरातना ज्योतिर्धर” थी मांडी “कलिकालसर्वज्ञ” तरीकेनी एमनी कीर्ति ए वस्तुनी शाख पूरे छे.

तेओश्री एक महान जैनाचार्य होवा छतां तेओनी साहित्य-विषयक प्रवृत्ति सर्व क्षेत्रोमां प्रसरेली हती. काव्य, छंद, व्याकरण, कोश तथा गूढ तत्त्वज्ञान वगैरे विषयो तेमने इस्ता-मलकवत् हता. सिद्धराज जयसिंह तथा कुमारपाल जेवा प्रतापी गूर्जर नरेशोपर तेमनो अप्रतिम प्रभाव तेमनी बुद्धि तेजस्विता तेमज प्रतिष्ठा बतावे छे. एवा महापुरुषनी एक अद्वितीय कृति जनसमाज समक्ष मुकतां अमने आनंद थाय छे.

श्रीअभिधानचिंतामणि कोशनी महत्ता तेमज उपयोगितानी रूपरेखा दोरधी ए झवेरी आगळ झवेरातनुं वर्णन करवा बराबर छे. विद्वद्वर्ग आ अणमोल झवेरातने सारी रीते ओळखे छे.

આ સંસ્થા તરફથી આનું પ્રકટીકરણ બર્ષો પૂર્વે હાથ ધરવામાં આવ્યું હતું અને તેમનું સંશોધન કાર્ય શ્રીમત્ સાગરાનંદ-સૂરીશ્વરજી હસ્તક થયું છે. જે મૂલોની પરંપરાને લીધે શુદ્ધિ-પત્રક મુકવું પડ્યું છે એ પ્રેસના અનભિજ્ઞ કામ કરનારાઓની સાક્ષી પૂરે છે. આ કૃતિનો અમુક મોટો ભાગ મુંબઈ બહારના પ્રેસમાં છપાયો છે અને તેની બેકાલજી તથા પ્રિન્ટિંગ તરત જળાઈ જાય એવાં છે. અસ્તુ. સંસ્થા આટલા સમય બાદ પણ આ પુસ્તકને પ્રગટ કરવા ભાગ્યશાળી થાય છે તે ઓછો આનંદનો વિષય નથી.

આ પુસ્તકના પ્રકટીકરણમાં સહાય કરનારા સર્વેનો સંસ્થા તરફથી અમે આભાર માનીએ છીએ.

લી૦ સેવકો

મુંબઈ, તા૦ ૧૫-૧૨-૪૫
સં. ૨૦૦૨, મૌન એકાદશી.

હીરાચંદ કસ્તુરચંદ શ્લેષી.
મોતીચંદ મગનભાઈ ચોકસી.
મેનેજિંગ ટ્રસ્ટીઓ.

अभिधानचिन्तामणे विषयक्रमः ।

नाम	श्लोकः पत्राणि
१ लिङ्गानुशासनम्	१-२०
२ एकाक्षरकोषः	१-१६
३ अभिधानचिन्तामणिः	१-२०४
१ देवाधिदेवकाण्डः	१-१३
२ देवकाण्डः	१४-४७
३ मर्त्यकाण्डः	४८-१२७
४ तिर्यक्काण्डः	१२७-१८२
५ नरककाण्डः	१८२-१८३
६ सामान्यकाण्डः	१८३-२०४
४ शेषनाममाला	२०५-२२८
५ नाममालाशिलोच्छः	२२९-२४६
६ निघंटुशेषः	२४७-२८६
७ अभिधानचिन्तामणिकोशस्य अकारादिवर्णानु- क्रमेण शब्दानुक्रमणिका	१-४४०

श्रेष्ठी देवचन्द लालभाई जहेरी.

जन्म १९०९ वैक्रमाब्दे
कार्तिकशुक्लैकादश्याम्
(देवदीपावली-सोमवासरे)
सूर्यपुरे.

निर्याणम् १९६२ वैक्रमाब्दे
पौषकृष्णतृतीयायाम्
(मकरसङ्क्रान्तिमन्दवासरे)
मुम्बय्याम्.

श्रीसर्वज्ञाय नमः ।

अभिधानचिन्तामणौ

देवाधिदेवकाण्डः प्रथमः ।

- प्रणिपत्यार्हतः सिद्धसाङ्गशब्दानुशासनः ।
रूढयौगिकमिश्राणां, नाम्नां मालां तनोम्यहम् ॥१॥
- व्युत्पत्तिरहिताः शब्दा, रूढा आखण्डलादयः ।
योगोऽन्वयः स तु गुणक्रियासम्बन्धसम्भवः ॥२॥
- गुणतो नीलकण्ठाद्याः, क्रियातः स्रष्टृसन्निभाः ।
स्वस्वामित्वादिसम्बन्धस्तत्राहुर्नाम तद्वताम् ॥३॥
- स्वात् पाल-धन-भुग्-नेतृ-पति-मत्वर्थकादयः ।
भूपालो भधनो भूभुग्, भनेता भूपतिस्तथा ॥४॥
- भूमांश्चेति कविरूढ्या, ज्ञेयोदाहारणावली ।
जन्यात्कृत्-कर्तृ-सृष्टृ-स्रष्टृ-विधातृ-कर-सू-समाः ॥५॥

१ जन्यात्-कार्यात् यथा विश्वकृत् विश्वकर्ता विश्वसृष्टृ विश्वस्रष्टृ

२ अभिधानचिन्तामणौ देवाधिदेवकाण्डः १

जैनकाद् योनि-जरुह-जन्म-भू-सूत्यणादयः ।

धैर्यात् ध्वजा-ऽस्त्र-पाण्यऽङ्क-मौलि-भूषण-भृन्निभाः ॥६॥

शालि-शेखर-मत्वर्थ-मालि-भर्तृ-धरा अपि ।

भोज्याद् भुग-ऽन्धो-व्रत-लिट्-पायि-पा-ऽशा-ऽशनाऽऽदयः ॥७॥

पत्युः कान्ता-प्रियतमा-वधू-प्रणयिनी-निभाः ।

कलत्राद् वर-रमण-प्रणयीश-प्रियादयः ॥८॥

सख्युः सखिसमा वाह्याद्, गामि-याना-ऽऽसनादयः ।

ज्ञातेः स्वसृ-दुहित्रा-ऽऽत्मजा-ऽग्रजा-ऽवरजाऽऽदयः ॥९॥

आश्रयात्सद्मपथ्याय-शय-वासि-सदाऽऽदयः ।

वध्याद् मिद्-द्वेषि-जिद्-घाति-ध्रुग-ऽरि-ध्वंसि-शासनाः ॥१०॥

अप्य-ऽन्तकारि-दमन-दर्पच्छिन्न-मथनाऽऽदयः ।

विवक्षितो हि सम्बन्ध, एकतोऽपि पदात्ततः ॥११॥

विश्वविधाता विश्वकरः विश्वसूः ब्रह्मा, अत्र समशब्द आद्यर्थः, तेन

विश्वकारकः विश्वजनक इत्याद्यपि कविरूढ्यैव । २ यथा आत्म-

योनिः आत्मज इत्यादि । ३ यथा वृषभध्वजः शूलास्त्र इत्यादि ।

४ यथा मधुमुक् मध्वंघ इत्यादि । ५ यथा नीलकण्ठसखः

इत्यादि । ६ यथा वृषगामी वृषयानः इत्यादि । ७ यथा

यमस्वसा इत्यादि । ८ यथा द्युसद्मा द्युशयः इत्यादि । ९

यथा पुरभिद् पुरद्वेषी इत्यादि ।

अभिधानचिन्तामणौ देवाधिदेवकाण्डः १ ३

प्राक्प्रदर्शितसंबन्धिशब्दा योज्या यथोचितम् ।

दृश्यते खलु वाह्यत्वे, वृषस्य वृषवाहनः ॥१३॥

स्वत्वे पुनर्वृषपतिर्धार्यत्वे वृषलाञ्छनः ।

अंशोर्धार्यत्वेऽंशुमाली स्वत्वेऽंशुपतिरंशुमान् ॥१३॥

वध्यत्वेऽहेरहिरिष्टुर्भोज्यत्वे चाहिभुक् शिखी ।

चिह्नैर्व्यक्तैर्भवेद्यक्तेर्जातिशब्दोऽपि वाचकः ॥१४॥

तथा ह्यगस्तिपूता दिग्, दक्षिणाशा निगद्यते ।

अयुग्-विषमशब्दौ त्रि-पञ्च-सप्तादिवाचकौ ॥१५॥

त्रिनेत्रपञ्चेषुसप्तपलाशादिषु योजयेत् ।

गुणशब्दो विरोध्यर्थ, नञादिरितरोत्तरः ॥१६॥

अभिधत्ते यथा कृष्णः, स्यादसितः सितेतरः ।

वाच्यादिषु पदे पूर्वे, वाडवाग्न्यादिषूत्तरे ॥१७॥

द्वयेऽपि भूभृदाद्येषु, पर्य्यायपरिवर्तनम् ।

एवं परावृत्तिसहा, योगात् स्युरिति यौगिकाः १७ ॥१८॥

मिश्राः पुनः परावृत्त्यसहा गीर्वाणसन्निभाः ।

प्रवक्ष्यन्तेऽत्र लिङ्गं तु, ज्ञेयं लिङ्गनुशासनात् ॥१९॥

४ अभिधानचिन्तामणौ देवाधिदेवकाण्डः १

देवाधिदेवाः प्रथमे, काण्डे देवा द्वितीयके ।
नरास्तृतीये तिर्यञ्चस्तुर्य एकेन्द्रियादयः ॥२०॥

एकेन्द्रियाः पृथिव्यम्बुतेजोवायुमहीरुहः ।
कृमिपीलकलूताद्याः, स्युर्द्वित्रिचतुरिन्द्रियाः ॥२१॥

पञ्चेन्द्रियाश्चेभकेकिमत्स्याद्याः स्थलखाम्बुगाः ।
पञ्चेन्द्रिया एव देवा, नरा नैरयिका अपि ॥२२॥

नारकाः पञ्चमे साङ्गाः, षष्ठे साधारणाः स्फुटम् ।
प्रस्तोष्यन्तेऽव्ययाश्चात्र, त्वन्ताथादी न पूर्वगौ ॥२३॥

अर्हन् जिनेः पारगतैत्रिकालवित्तै
क्षीणाष्टकर्मा परमेष्ठ्यैऽधीश्वरैः ।
शम्भुः स्वयम्भूर्भगवान् जगत्प्रभु-
स्तीर्थङ्करस्तीर्थकरो जिनेश्वरैः ॥२४॥

स्याद्वाद्यभयदसार्वाः सर्वज्ञः सर्वदर्शिकैवलिनौ ।
देवाधिदेवैर्बोधिदेपुरुषोत्तमैर्वीतरैर्गाप्तौः ॥२५॥

एतस्यामवसर्पिण्यामृषभोऽजितेशम्भवौ ।
अभिनन्दनैः सुमतिस्ततः प्रद्वप्रभाभिर्धैः ॥२६॥

सुपार्श्वश्चन्द्रप्रमर्श्व, सुविधिश्चाथ शीतलः ।
श्रेयांसौ वासुपूज्यश्च, विमलोऽनन्ततीर्थकृत् ॥२७॥

अभिधानचिन्तामणौ देवाधिदेवकाण्डः १ ५

^{१५} धर्मः ^{१३} शान्तिः ^{१७} कुन्धुररो, ^{१८} मल्लिश्च ^{१९} मुनिसुव्रतः ^{२०} ।

^{२१} नमिनेमिः ^{२२} पार्श्वो ^{२३} वीरश्चतुर्विंशतिरर्हताम् ^{२४} ॥२८॥

ऋषभो वृषभः श्रेयान् श्रेयांसः स्यादनन्तजिदनन्तैः ।

^१ सुविधिस्तु ^२ पुष्पदन्तो ^१ मुनिसुव्रतसुव्रतौ ^२ तुलयौ ॥२९॥

अरिष्ठनेमिस्तु नेमिर्वीरश्चैरमतीर्थकृत् ।

महावीरो वर्द्धमानो, देवाय्यो ज्ञातनन्दनैः ॥३०॥

गणा नवाऽस्यर्षिसङ्घा, एकादश गणाधिपाः ।

इन्द्रभृतिरग्निभूतिर्वायुभूतिश्च गौतमाः ॥३१॥

व्यक्तैः सुधैर्मा मण्डितमौर्यपुत्राँवकम्पितैः ।

अचलभ्राता मेतार्यैः, प्रभासश्च पृथक्कुलाः ॥३२॥

केवली चरमो जम्बूस्वाम्यस्य प्रभवैः प्रभुः ।

शय्यम्भवो यशोभद्रैः, सम्भूतविजयैस्ततः ॥३३॥

भद्रबाहुः स्थूलभद्रैः, श्रुतकेवलिनो हि षट् ।

महागिरिसुहस्त्याद्या, वज्रान्तौ दशपूर्विणः ॥३४॥

इक्ष्वाकुकुलसम्भृता, स्याद् द्वाविंशतिरर्हताम् ।

मुनिसुव्रतनेमी तु, हरिवंशसमुद्भवौ ॥३५॥

नाभिश्च जितशत्रुश्च, जितारिरैथ संवरैः ।

मेधो धरैः प्रतिष्ठश्च, महासेर्ननरेश्वरः ॥३६॥

६ अभिधानचिन्तामणौ देवाधिदेवकाण्डः १

सुग्रीवश्चं दृढरंथो, विष्णुश्चं वसुपूज्यराट् ।
 कृतवर्ममा सिंहसेनो^{१४}, भानुश्चं विश्वसेनराट् ॥३७॥
 सूरः सुदर्शनः कुर्मभः, सुमित्रो^{२०} विजयस्तथा ।
 समुद्रविजयश्चा^{२३}सेनः सिद्धार्थ एव च ॥३८॥
 मरुदेवां विजयो सेनौ सिद्धार्था च मङ्गलौ ।
 ततः सुसीमां पृथ्वी, लक्ष्मणां रामां ततः परम् ॥३९॥
 नन्दां विष्णुजयो^{१२} श्यामां^{१३}, सुयशां^{२०} सुव्रतां चिरां^{२१} ।
 श्रीदेवीं प्रभावती च, पद्मा वप्रा शिवा तथा ॥४०॥
 वामौ त्रिशूलौ क्रमतः, पितरो मातरोऽर्हताम् ।
 स्याद्गोमुखो महायक्षस्त्रिमुखो यक्षनायकैः ॥४१॥
 तुम्बहः सुमुखश्चापि, मातङ्गो विजयोऽजितः ।
 ब्रह्मां यक्षेष्टं^२ कुमारेः षण्मुखैपातालैकिवरां ॥४२॥
 गरुडो गर्भवो यक्षेष्टं, कुंबेरो वरुणोऽपि च ।
 भृकुटिर्गोमेधः^३ पार्श्वो, मातङ्गोऽर्हदुपासकाः ॥४३॥
 चक्रेश्वर्यजितबलौ, दुरितारिश्चै कालिका ।
 महाकाली श्यामां शान्तां, भृकुटिश्च सुतारकां ॥४४॥
 अशोकां मानवी चण्डो, विदितां चाङ्कुरीं तथा ।
 कन्दर्पी निर्वाणी^{१६} बली, धारिणी^{१८} धरणप्रियां ॥४५॥

अभिधानचिन्तामणौ देवाधिदेवकाण्डः १ ७

नरदत्ताऽथं गान्धैर्यम्बिकौ पद्मावती तथा ।

सिद्धायिकौ चेति जैन्यः, क्रमाच्छासनदेवताः ॥४६॥

वृषो गजोऽश्वैः प्लवर्गैः, क्रौञ्चोऽब्जं स्वस्तिकैः शशी ।

मकरैः श्रीवत्सैः खड्गी, महिषैः शूर्करैस्तथा ॥४७॥

श्येनो^{१४} वज्रं मृगं छिंगो, नन्द्यावर्तौ घंटोऽपि च ।

कुर्मो नीलोत्पलं शङ्खैः, फेणी^{१५} सिंहोऽर्हतां ध्वजाः ॥४८॥

रक्तौ च पद्मप्रभवासुपूज्यौ,

शुक्लौ च चन्द्रप्रभपृष्पदन्तौ ।

कृष्णौ पुनर्नेमिमुनी विनीलौ,

श्रीमल्लिपार्श्वौ कनकत्विषोऽन्ये

॥४९॥

उत्सर्पिण्यामतीतायां, चतुर्विंशतिरर्हताम् ।

केवलज्ञानी निर्वाणी सागैरोऽथ महायशोः ॥५०॥

विमलैः सर्वानुभूतिः, श्रीधरो दत्ततीर्थकर्त् ।

दामोदरैः सुतेजांश्च, स्वार्भ्यथो मुनिमुत्रतः ॥५१॥

सुमतिः शिवंगतिश्चैवाऽस्तौगोऽथ निमीश्वरैः ।

अनिलो यशोधराख्यैः, कृतार्थोऽथ जिनेश्वरैः ॥५२॥

शुद्धमतिः शिवैकरैः, स्यन्दनैश्चाथ सम्प्रतिः^{१६} ।

भाविन्यान्तु पद्मनाभैः, शूरदेवैः सुपार्श्वकैः ॥५३॥

८ अभिधानचिन्तामणौ देवाधिदेवकाण्डः १

स्वयंप्रभेश्च सर्वानुभूतिदेवश्चुतोदयौ ।

पेर्दालः पोड्विलेश्चापि, शतकीर्तिश्च सुव्रतैः ॥९४॥

अममो निष्कार्यश्च, निर्णुलाकोऽथ निर्ममः ।

चित्रगुप्तः समाधिश्च, सर्वरश्च यशोधरः ॥९५॥

विजयो मल्लदेवो^{२२} चानन्तवीर्यश्च भद्रकृत् ।

एवं सर्वावसर्पिण्युत्सर्पिणीषु जिनोत्तमाः ॥९६॥

तेषां च देहोऽद्भुतरूपगन्धो,

निरामयः स्वेदमलोज्जितश्च ।

श्वासोऽब्जगन्धो रुधिरामिषन्तु,

गोक्षीरधाराधवलं ह्यविलम् ॥९७॥

आहारनीहारविधिस्त्वर्दृश्य-

श्चत्वार एतेऽतिशयाः सहोत्थाः ।

क्षेत्रे स्थितिर्योजनमात्रकेऽपि,

नृदेवतिर्यग्जनकोटिकोटेः ॥९८॥

वाणी नृतिर्यक्सुरलोकभाषा-

संवादिनी योजनगौमिनी च ।

भामण्डलं चारु च मौलिपृष्ठे,

विडम्बिताहर्षतिमण्डलैश्चि ॥९९॥

अभिधानचिन्तामणौ देवाधिदेवकाण्डः १ ९

साग्रे च गव्यूतिशतद्वये रुजो
वैरेतयो^६ मार्यतिवृष्ट्यवृष्ट्यः ।

दुर्भिक्षमन्यस्वकचक्रतो भयं
स्यान्नैत एकादश कर्मघातजाः ॥६०॥

खे धर्मचक्रं चमरोः सपाद-
पीठं मृगेन्द्रासनमुज्ज्वलञ्च ।
छत्रत्रयं रत्नमयो ध्वजोऽङ्घ्रि-
न्यासे च चामीकरपङ्कजांनि ॥६१॥

वप्रत्रयं चारु चतुर्मुखाङ्गर्ता, ।
चैत्यद्रुमोऽधोवदनाश्च कण्ठकाः
द्रुमानतिर्दुन्दुभिनाद उच्चकै-
र्वातोऽनुकूलैः शकुनाः प्रदक्षिणोः ॥६२॥

गन्धाम्बुवर्षं बहुवर्णपुष्प-
वृष्टिः कचश्मश्रुनखाप्रवृद्धिः ।
चतुर्विधामर्त्यनिकायकोटि-
र्जघन्यभावादपि पार्श्वदेशे ॥६३॥

ऋतूनामिन्द्रियार्थानामनुकूलत्वमित्यमी ।
एकोनविंशतिर्देव्याश्चतुस्त्रिंशच्च मीलिताः ॥६४॥

१० अभिधानचिन्तामणौ देवाधिदेवकाण्डः १

संस्कारवत्त्वमौदात्यमुपचारपरीतता ।	
मेघगम्भीरघोषत्वं, प्रतिनादविधायिता	॥६५॥
दक्षिणत्वमुपनीतरागत्वंच महार्थता ।	
अव्याहृतत्वं शिष्टत्वं, संशयानामसंभवं:	॥६६॥
निराकृतान्योत्तरत्वं, हृदयङ्गमतापि च ।	
मिथः साकाङ्क्षता प्रस्तावौचित्यं तत्त्वनिष्ठता	॥६७॥
अप्रकीर्णप्रसृतत्वमस्वश्लाघान्यनिन्दिता ।	
आभिजात्यमतिस्निग्धमधुरत्वं प्रशस्यता	॥६८॥

०१ संस्कृतादिलक्षणवत्त्वं । ०२ उच्चैर्वृत्तिता । ०३ उप-
 चाररहितत्वं । ०४ मेघस्यैव गम्भीरशब्दत्वं । ०५ प्रतिध्वनि-
 युक्तत्वं । ०६ सरलत्वं । ०७ नालकौशिक्यादियामरागयुक्तत्वं।
 एते शब्दाश्रया वाग्गुणा ज्ञेयाः, अन्ये अर्थाश्रया वाग्गुणाः ।
 ०८ बृहहभिधेयता । ०९ पूर्वापरवाक्यार्थाविरोधित्वादव्याहृतत्वं ।
 ०१० अभिमतसिद्धौ वक्तुर्मनोज्ञार्थप्रयोजकत्वं शिष्टतासूचकत्वं वा ।
 ०११ असंदिग्धता । ०१२ परदृष्टणाधिषयता । ०१३ हृदय-
 ग्राह्यत्वं । ०१४ पररूपरेण पदानां वाक्यानां वा सापेक्षत्वं ।
 ०१५ देशकालाद्यव्यतीतत्वं । ०१६ विवक्षितवस्तुस्वरूपानुसा-
 रिता । ०१७ सुसम्बन्धस्य सतः प्रसरणं । ०१८ स्वश्लाघा-
 आत्मोत्कर्षः परनिन्दा च तयोर्विप्रयुक्तत्वं । ०१९ बन्धस्य
 प्रतिपाद्यस्य वा भूमिकानुसारित्वं । ०२० घृतगुडादिवत् सुखका-
 रित्वं । ०२१ प्राप्तश्लाघ्यता ।

अभिधानचिन्तामणौ देवाधिदेवकाण्डः १ ११

अंमर्मवेधितौदंर्य्य, धर्मार्थप्रतिबद्धंता ।	
कारकाद्यविपर्य्यसो, विभ्रमादिवियुक्तता	॥६९॥
चित्रकृत्वमदंमुर्तत्वं, तथाऽनतिविलम्बिता ।	
अनेकजातिवैचिंमरोपितविशेषता	॥७०॥
सत्त्वप्रधानता वर्णपदवाक्यविविक्तता ।	
अव्युच्छित्तिरखेदित्वं, पञ्चत्रिंशच्च वाग्गुणाः	॥७१॥
अन्तराया दानलाभवीर्यभोगोपभोगगाः ।	
हासो रस्यरती भीतिर्जुगुप्सां शोक एव च	॥७२॥
कामो मिथ्यात्वमज्ञानं, निर्दा चाविरतिस्तथा ।	
रींगो द्वेषश्च नो दोषास्तेषामष्टादशाप्यमी	॥७३॥

०२२ अपरमर्माद्युद्घाटनस्वरूपं । ०२३ अभिधेयस्यातुच्छता । ०२४ धर्मार्थाभ्यामनपेतत्वं । ०२५ कारककालवचनलिङ्गादिविपर्य्यासराहित्यं । ०२६ मनोदोषवियुक्तत्वं । ०२७ उत्पादिताच्छिन्नकुतूहलत्वं । ०२८ प्रतीतत्वं । ०२९ अनतिविलम्बिता प्रतीता । ०३० अनेकवर्णनीयवस्तुस्वरूपवर्णनसंश्रयादतिविचित्रत्वं । ०३१ वचनान्तरापेक्षया आहितविशेषत्वं । ०३२ साहसोपतता । ०३३ वर्णपदवाक्यानां विच्छिन्नत्वं । ०३४ विवक्षितार्थसम्यक्सिद्धिः अव्यवच्छिन्नवचनप्रमेयता । ०३५ अनाससंभवः ।

१२ अभिधानचिन्तामणौ देवाधिदेवकाण्डः १

- महानन्दोऽमृतं सिद्धिः, कैवल्यमपुनर्भवः ।
 शिवं निःश्रेयसं श्रेयो, निर्वाणं ब्रह्म निर्वृतिः^{११} ॥७४॥
- महोदयः सर्वदुःखैक्षयो निर्वाणमक्षरम् ।
 मुक्तिर्मोक्षोऽपवर्गोऽथ, मुमुक्षुः श्रमेणो यतिः ॥७५॥
- वाचयंमो यती साधुरनगारं ऋषिर्मुनिः^{१२} ।
 निर्ग्रन्थो^{१३} भिक्षुरस्य स्वं, तपोर्योगेशमादयः ॥७६॥
- अभार्षणं पुनर्मौनं, गुरुर्धर्मोपदेशकः ।
 मोक्षोपायो योगो ज्ञानश्रद्धानचरणात्मकः ॥७७॥
- अनुयोगकृदाचार्य, उपाध्यायस्तु पाठकः ।
 अनूचानः प्रवचने, साङ्गोऽधीती गणिश्च सः ॥७८॥
- शिष्यो विनेयो^{१४}ऽन्तेवासी, शैक्षः प्राथमकल्पिकः ।
 सतीर्थ्यास्त्वेकगुरवो, विवेकः पृथगात्मता ॥७९॥
- एकब्रह्मव्रताचारा, मिथः सब्रह्मचारिणः ।
 स्यात्पारम्पर्यमाम्नायैः, सम्प्रदायो गुरुर्कर्म ॥८०॥
- व्रतादानं परिव्रज्या, तपस्यां नियमस्थितिः ।
 अहिंसां सूनतांऽस्तेयब्रह्मोकिञ्चनतां यमाः ॥८१॥
- नियमाः शौचसन्तोषौ^{१५}, स्वाध्यायतैपसी^{१६} अपि ।
 देवताप्रणिधानञ्च, करणं पुनरासनं ॥८२॥

अभिधानचिन्तामणौ देवाधिदेवकाण्डः १ १३

प्राणायामैः प्राणयमैः, श्वासप्रश्वासरोधनमै ।
प्रत्याहारस्तिवन्द्रियाणां, विषयेभ्यः समाहृतिः ॥८३॥
धारणां तु कचिद्धेये, चित्तस्य स्थिरबन्धनम् ।
ध्यानैन्तु विषये तस्मिन्नेकप्रत्ययसन्ततिः ॥८४॥
समाधिस्तु तदेवार्थमात्राभासनरूपकम् ।
एवं योगो यमाद्यङ्गैरष्टभिः सम्मतोऽष्टधा ॥८५॥
श्वःश्रेयसं शुभेशिवे^३ कर्त्याणं श्रोवसीयसं श्रेयैः ।
क्षेमं^० भार्बुकमविकंकुशलमङ्गलैर्भद्रैर्मद्रशैस्तानि ॥८६॥

इत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचितायामभिधानचिन्तामणौ
नाममालायां देवाधिदेवकाण्डः प्रथमः ॥१॥

॥ देवकाण्डः द्वितीयः ॥

स्वर्गस्त्रिविष्टपं द्यौर्दिवौ^१ भुवि स्तविष्यताविषौ नार्कः ।
गौस्त्रिदिवंमूर्ध्वलोकैः सुरालयेस्तत्सदस्त्वमरौः ॥८७॥

देवाः सुपर्वसुरनिर्जरदेवतैर्भु-
बर्हिर्मूर्खानिमिषदैवतनाकिलेखाः ।
वृन्दारकैः सुमैनेसखिदर्शा^{१०} अमर्त्याः,
स्वाहा-स्वधा-ऋतु-सुधा-भुजे^{११ १२ १३} आदितेयोः ॥८८॥

गीर्वाणै महेतोऽस्वप्नैः, विबुधै दानवारैर्यः ।
तेषां यानं विमानोऽन्धः, पीयूषममृतं सुधा ॥८९॥

असुरा नागोस्तडितैः सुपर्णकौ वह्नयोऽनिर्लाः स्तनितौः ।
उदधिद्वीपदिशो दश भवनाधीशः कुमारान्ताः ॥९०॥

स्युः पिशाचौ भूतो यक्षौ राक्षसौः किन्नरौ अपि ।
किम्पुरुषौ महोरंगा, गर्न्धर्वा व्यन्तरा अमी ॥९१॥

ज्योतिष्काः पञ्च चन्द्रार्कैः प्रहैनक्षत्रतारकाः ।
वैमानिकाः पुनः कल्पभवा द्वादश ते त्वमी ॥९२॥

सौधैर्मो-शाने-सनत्कुमारैर्माहेन्द्र-ब्रह्मै-लान्तक-जाः ।

शुक्रै-सहस्रारै-नर्तप्राणत-जां आरणी-च्युतेजाः ॥९४॥

कल्पातीता नव प्रैवेयकाः पञ्च त्वनुत्तरीः ।

निकायभेदादेतं स्युर्देवाः किल चतुर्विधाः ॥९४॥

आदित्यैः सवितोऽय्यमां खरसहस्रोष्णांशुरंशू रविं,

मार्त्तण्डस्तेरंणिर्गभस्तिरेरुणो^{१२} भानुर्नभो-सहै-र्मणि^{१५} : ।

सूर्योऽर्कः^{१०} किरणो^{१८} भगो^{१९} ग्रहपुंषः पुषी पतङ्गः^{२३} खगो^{२३},

मौर्ताण्डो यमुना-कृतान्तजनकैः^{२६} प्रद्योतेनस्तापैर्नः ॥९५॥

ब्रह्मो हंसं श्चित्रभांनुर्विवस्वान्,

सूरस्त्वष्टां द्वादशात्मां च हेलिः^{३६} ।

मित्रो^{३०} ध्वान्तरातिरब्जां-शुं-हस्त-

श्चक्राब्जो-है^२-बान्धवैः सप्तसैमिः ॥९६॥

दिवा-दिना-ह-दिवस-प्रभा-विभा-

भासः-कैरैः स्यान्मिहिरो^{५२} विरोचैर्नः ।

ग्रहा-ब्जिनी-गो-द्युं-पतिर्विकर्त्तनो^{५८}

हैरिः शूचीनौ गीना-द्वजा-ध्वगौ^{६३} ॥९७॥

हरिदश्वो^{६४} जगत्कर्म-साक्षी^{६६} भास्वान् विभार्वसुः ।

प्रयीर्त्तनुर्जगच्चक्षुंस्तपैर्नोऽरुणसारथिः^{७२} ॥९८॥

१६ अभिधानचिन्तामणौ देवकाण्डः २

रोचिर्^{११}त्रैरुचि^{१२}शोचि^{१३}रंशु^{१४}गो^{१५}, ज्योति^{१६}रि^{१७}र्चि^{१८}रुपधृ^{१९}त्यभी^{२०}शै^{२१}र्वः ।

प्रग्रहः शुचि^{२२}मरीचि^{२३}दीप्तयो, धामकेतुघणिरशिमवृ^{२४}श्चयः ॥९९॥

पाददीधितिकरद्युतिद्युतो, रुग्विरोककिरणत्वषित्विषः ।

भौः प्रभै^{३१}वसु^{३२}गभस्ति^{३३}भानवो भौ मयू^{३४}र्वमहसी छवि^{३५}र्वि^{३६}भौ ॥
॥१००॥

प्रकाशस्तेज उद्योतैः, आलोको वैच आर्तपः ।

मरीचिका मृगतृष्णा, मण्डलं तूपसूर्यकर्म ॥१०१॥

पैरिधिः परिवेषश्च, सूरसूतस्तु कारश्यपिः ।

अनूर्हर्विन्तासूनु^{३७}ररुणो गरुडाग्रजैः ॥१०१॥

रेवन्तैस्त्वर्करेतोजैः, प्लवंगो ह्यवाहनैः ।

अष्टादश माठराद्याः, सवितुः पारिपार्श्विकाः ॥१०३॥

चंद्रमाः कुमुदबान्धवो दशश्वेतवाज्यमृतसु^{३८}स्तिथिप्रणीः ।

कौमुदी-कुमुदिनी-भ-दक्षजा-रोहिणी-द्विज-निशौषधी-पतिः ॥
॥१०४॥

जैवातुकोऽब्जश्च कला-शशै-ण-

च्छाया-भृदिन्दुविधुरत्रिद्वजः ।

राजा निशो रत्नकरौ च चन्द्रः

सोमोऽमृत-श्वेत-हिम-द्युतिगलैः ॥१९॥

षोडशोऽंशः कलौ चिह्नं, लक्षणं लक्ष्मं लाञ्छनम् ।

अङ्कः कर्लङ्कोऽभिज्ञानं, चन्द्रिका चन्द्रगोलिका ॥१०६॥

चन्द्रातपः कौमुदी च, ज्योत्स्ना बिम्बं तु मण्डलम् ।

नक्षत्रं तारका ताराज्योतिषी भमुडु ग्रहः ॥१०७॥

धिष्ण्यमृक्षमथाश्विन्यश्वकिनी दस्रदेवता ।

अश्वयुगं बालिनी चाथ, भरणी यमदेवता ॥१०८॥

कृत्तिका बहुलाश्वान्निदेवा बाह्वी तु रोहिणी ।

मृगशीर्षं मृगशिरौ, मार्गश्चान्द्रमसं मृगः ॥१०९॥

इल्वलास्तु मृगशिरःशिरःस्थाः पञ्च तारकाः ।

आर्द्रा तु कालिनी रौद्री, पुनर्वसू तु यामकौ ॥११०॥

आदित्यौ च पुष्यंस्तिष्यः, सिध्यश्च गुरुदैवतैः ।

सार्पार्श्लेषा मघाः पित्र्योः, फाल्गुनी योनिदेवता ॥१११॥

सा तूत्तरार्यमदेवा, हस्तैः सवितृदैवतैः ।

त्वाष्ट्री चित्राऽऽनिली स्वातिर्विशाखेन्द्रान्निदेवता ॥११२॥

राधाऽनुराधा तु मैत्री, ज्येष्ठेन्द्री मूल आश्रपैः ।

पूर्वाषाढाऽऽषी सोत्तरा, स्याद्वैश्वी श्रवणैः पुनः ॥११३॥

१८ अभिधानचिन्तामणौ देवकाण्डः २

हरिदेवैः श्रविष्ठां तु, धनिष्ठां वसुदेवतौ ।

वारुणी तु शतभिषर्गजा-हिर्बुध्न-देवताः ॥११४॥

पूर्वोत्तरा भाद्रपदा, द्यय्यः प्रोष्ठपदाश्च ताः ।

रेवती तु पौष्णं दाक्षायण्यः सर्वाः शशिप्रियाः ॥११५॥

राशीनामुदयो लग्नं, मेषप्रभृतयस्तु ते ।

आरो वक्रो लोहिताङ्गो, मङ्गलोऽङ्गारकैः कुर्जैः ॥११६॥

आषाढाभूर्नवार्चिश्च, बुधः सौम्यैः प्रहर्षुलैः ।

ज्ञः पञ्चार्चिः श्रविष्ठाभः, श्यामाङ्गा रोहिणीसुतः ॥११७॥

बृहस्पतिः सुराचार्य्यो, जीवैश्चित्रशिखण्डिर्जैः ।

वाचस्पतिर्द्वादशार्चिर्धिर्धिष्णैः फाल्गुनीभर्वः ॥११८॥

गीर्बृहत्योः पतिरुत्थ्यानुजाङ्गिरसौ गुरुः ।

शुक्रो मघाभर्वः काव्यै, उशनो भार्गवैः कविः ॥११९॥

षोडशार्चिर्दैत्यगुरुर्धिष्ण्यः शनैश्चरैः शनिः ।

छायासुतोऽसितैः सौरिः, सप्तार्चि रेवतीभर्वः ॥१२०॥

मन्दः क्रोडो नीलवासोः, स्वर्भानुस्तु विधुन्तुदः ।

तमो राहुः सैहिकेयो, भरणीभूर्स्थाहिकः ॥१२१॥

अश्लेषाभूः शिखी केतुर्ध्रुवस्तूत्तानपादजैः ।

अगस्त्योऽगस्तैः पीतान्धिर्वातापिद्विड् घटोद्भवैः ॥१२२॥

मैत्रावरुणिराग्नेयं, और्वशेर्याग्निमारुतौ ।
 लोपामुद्रौ तु तद्भार्या, कौषीर्तेकी वरप्रदाँ ॥१३३॥
 मरीचीप्रमुखाः सप्तर्षयश्चित्रशिखण्डिनैः ।
 पुष्पदन्तौ पुष्पवन्तवेकोक्त्या शशिभास्करौ ॥१२४॥
 राहुग्रासोऽकेन्द्रोर्ग्रहं, उपरगं उपप्लवः ।
 उदलिङ्गं त्वरिष्ठं स्यादुपसर्गं उपद्रवः । ॥१२५॥
 अजन्यमीतिरूत्पातो, वन्हुत्पातं उपाहितः ।
 स्यात्कालः समयो दिष्टानेहसौ सर्वमूषकः ॥१२६॥
 कालो द्विविधोऽवसर्पिण्युत्सर्पिणीविभेदतः ।
 सागरकोटीकोटीनां, विंशत्या स समाप्यते ॥१२७॥
 अवसर्पिण्याः षडरा उत्सर्पिण्यास्त एव विपरीताः ।
 एवं द्वादशभिरैर्विवर्त्तते कालचक्रमिदम् ॥१२८॥
 तत्रैकान्तसुषमाऽरश्चतस्रः कोटिकोटयः ।
 सागराणां सुषमा तु, तिस्रस्तत्कोटिकोटयः ॥१२९॥
 सुषमदुष्पमा ते द्वे, दुष्पमसुषमा पुनः ।
 सैका सहस्रैर्वर्षाणां, द्विचत्वारिंशतोनिता ॥१३०॥
 अथ दुष्पमैकविंशतिरब्दसहस्राणि तावती तु स्यात् ।
 एकान्तदुष्पमापि ह्येतत्सङ्ख्याः परेऽपि विपरीताः ॥१३१॥

२० अभिधानचिन्तामणौ देवकाण्डः २

- प्रथमेऽरत्रये मर्त्यास्त्रिद्येकपल्यजीविताः ।
 त्रिद्येकगव्यूतोच्छ्रायास्त्रिद्येकदिनभोजनाः ॥१३२॥
- कल्पद्रुफलसन्तुष्टाश्चतुर्थे त्वरके नराः ।
 पूर्वकोट्यायुपः पञ्चधनुःशतसमुच्छ्रयाः ॥१३३॥
- पञ्चमे तु वर्षशतायुपः सप्तकरोच्छ्रयाः ।
 षष्ठे पुनः षोडशाब्दायुपो हस्तसमुच्छ्रयाः ॥१३४॥
- एकान्तदुःखप्रचिता, उत्सर्पिण्यामपीदृशाः ।
 पञ्चानुपूर्व्या विज्ञेया, अरेषु किल षट्स्वपि ॥१३५॥
- अष्टादश निमेषाः स्युः, काष्ठा काष्ठाद्वयं लवैः ।
 कलां तैः पञ्चदशभिल्लेशस्तद्वितयेन च ॥१३६॥
- क्षणैस्तैः पञ्चदशभिः, क्षणैः षड्भिश्च नाडिकां ।
 सा धारिकां च घटिकां, मुहूर्त्तैस्तद्वयेन च ॥१३७॥
- त्रिंशता तैरहोरात्रैस्तत्राहर्दिर्वसो दिनम् ।
 दिवं द्युर्वसिरो घट्टः, प्रभातं स्यादहर्मुखम् ॥१३८॥
- व्युष्टं विभातं प्रत्युषं, कल्यप्रत्युषंसी उषः ।
 काल्यं मध्याह्नुस्तु दिवामर्ध्यं मध्यन्दिनं च सः ॥१३९॥
- दिनावसानमुत्सूरो, विकालसर्वली अपि ।
 सायं सन्ध्यां तु पितृसूत्रिसन्ध्यं तूपवैणवम् ॥१४०॥

श्राद्धकालस्तु कुतपोऽष्टमो भागो दिनस्य यः ।
 निशा निशीथिनी^१ रात्रिः, शर्वरी^२ क्षणदौ क्षर्पा ॥१४१॥
 त्रियामां यामिनी^३ भौती^४, तमी तमी विभर्वरी ।
 रजनी^५ वसती श्यामां, वासिंतेयी तमस्विनी ॥१४२॥
 उर्षा दोषेन्दुकान्तां^६ऽथ, तमिस्रा दर्शयामिनी ।
 ज्यौत्स्नी तु पूर्णिमारात्रिर्गणरात्रो निशागणः ॥१४३॥
 पक्षिणी पक्षतुल्याभ्यामहोभ्यां वेष्टिता निशा ।
 गर्भकं रजनीद्वन्द्वं, प्रदोषो यामिनीमुखम् ॥१४४॥
 यामः प्रहरो निशीथस्त्वर्धरात्रो महानिशा ।
 उच्चन्द्रस्त्वपररात्रेस्तमिस्रं तिमिरं तमैः ॥१४५॥
 ध्वान्तं भूच्छायोऽन्धकारं, तमसं सम-वा-न्धतैः ।
 तुल्यनक्तन्दिने काले, विषुवद्विषुवं च तत् ॥१४६॥
 पञ्चदशाहोरात्रः स्यात्पक्षः स बहुलोऽसितः ।
 तिथिः^१ पुनः कर्मवाटी, प्रतिपत्पक्षतिः^२ समे ॥१४७॥

१ दिवसस्य योऽष्टमो भागः स श्राद्धकालः कुतपश्च उच्यते
 इत्यर्थः । दिवसस्य पुराणोक्तानि रौद्रादीनि भगान्तानि पञ्चदश
 मुहूर्तानि, तन्मध्ये गणनाक्रमेण योऽष्टमो मुहूर्तः स कुतुप उच्यते ।
 तत्प्रयोजनं च श्राद्धे, अन्यकर्मणि अष्टमो मुहूर्तः अभिजिदाख्य
 षण् ।

२२ अभिधानचिन्तामणौ देवकाण्डः १

पञ्चदशैर्यौ यज्ञकालौ, पक्षान्तौ पर्वणी^१ अपि ।
 तत्पर्वमूलं भूतेष्टापञ्चदशयोर्यदन्तरम् ॥१४८॥
 स पर्वसन्धिः प्रतिपत्पञ्चदशयोर्यदन्तरम् ।
 पूर्णिमा^२ पौर्णमासी^३ सा, राका^४ पूर्णे निशाकरे ॥१४९॥
 कलाहीने त्वनुमतिर्मा^५गिशीर्ष्याग्रैहायणी ।
 अमा^६मावस्यैमावश्या^७, दर्शः^८ सूर्येन्दुसङ्गमैः ॥१५०॥
 अमावास्या^९मावासी^{१०} च, सा नष्टेन्दुः कुहूः^{११} कुहूः ।
 दृष्टेन्दुस्तु सिनीवाली, भूतेष्टौ तु चतुर्दशी ॥१५१॥
 पक्षौ मा^{१२}सो वत्सरादिर्मा^{१३}गिशीर्षः^{१४} सहैः सहैः ।
 आग्रहायणिकैश्चाथ, पौषैस्तैषैः सहस्यवत् ॥१५२॥
 मार्गस्तपौः फाल्गुनस्तु, फाल्गुनिकैस्तपस्यैवत् ।
 चैत्रो मधुश्चैत्रिकश्च, वैशाखे रावमाधवौ^{१५} ॥१५३॥
 ज्येष्ठस्तु शुक्रोऽथाषाढः, शुचिः स्याच्छ्रावणो नभोः ।
 श्रावणिकोऽथ नभस्यैः, प्रौष्ठभाद्रपरः पदैः ॥१५४॥
 भाद्रश्चाप्याश्विने^{१६} त्वाश्वयुजे^{१७}षावथ^{१८} कार्तिकः^{१९} ।
 कार्तिकिको बाहु^{२०}लोज्यौ, द्वौ द्वौ मार्गादिकावृतुः ॥१५५॥
 हेमन्तः प्रशलो^{२१} रौद्रो^{२२}ऽथ शैषिशिशिरौ^{२३} समौ ।
 वसन्तै इष्यैः सुरैभिः, पुष्पकालो बलाङ्गकैः ॥१५६॥

उष्णौ उष्णागमो ग्रीष्मो, निदार्धस्तपे उष्मर्कः ।
 वर्षास्तपान्ययैः प्रावृष्णं, मेघात्काले-गमौ क्षीरी ॥१५७॥
 शरद्वे घनात्ययोऽयं, शिशिराद्यैस्त्रिभिस्त्रिभिः ।
 अयने द्वे गतिरुद्गदक्षिणार्कस्य वत्सरैः ॥१५८॥
 स सं-पर्य-नूदभ्यो वर्ष, हायनोऽब्दः समाः शरतं ।
 भवेत्पैत्रं त्वहोरात्रं, मासेनाब्देन दैवतम् ॥१५९॥
 दैवे युगसहस्रे द्वे, ब्राह्मं कल्पौ तु ते नृणाम् ।
 मन्वन्तरं तु दिव्यानां, युगानामेकसप्ततिः ॥१६०॥
 कल्पो युगान्तैः कल्पान्तैः, संहारैः प्रलयैः क्षयैः ।
 संवर्तैः परिवर्तश्च, समसृष्टिर्निहानकैः ॥१६१॥
 तत्कालस्तु तदात्वं स्यात्तज्जं सान्दृष्टिकं फलम् ।
 आयतिन्तूत्तरः काल, उदर्कस्तद्भवं फलम् ॥१६२॥
 व्योमैन्तरिक्षं गगनं घनाश्रयो,
 विहायै आकाशमनन्तैर्पुष्करैः ।
 अंशं सुरा-भ्रो-डु-मरु-त्पथोऽम्बरं,
 खं द्यादिवौ विष्णुपदं वियन्नमः ॥१६३॥
 नभ्राट् तडित्वान्मुदिरो घनाघनोऽ-
 भ्रं धूमयोनिस्तनयित्तुमेघाः ।

२४ अभिधानचिन्तामणौ देवकाण्डः २

जीमूतपर्जन्यबलाहकां घनो^{१२},

धाराधरो वाह-द-मुग्धरा जलात् ॥१६४॥

कादम्बिनी मेघमाला, दुर्दिनं^१ मेघजं तमः

आसारो वेगवान् वर्षो, वातास्तं वारि शीकरैः ॥१६५॥

वृष्ट्यां वर्षणैर्वषे^३ तद्विघ्ने ग्राहं-ग्रहोववात् ।

घनोपलस्तु करकैः, काष्ठाऽऽशा दिग्^१ हरित्ककुप् ॥१६६॥

पूर्वा प्राची दक्षिणाऽपानी प्रतीची^१ तु पश्चिमा ।

अपराऽथोत्तरोदीची, विदिक्^१ त्वपदिशं प्रदिक्^१ ॥१६७॥

दिश्यं दिग्भववस्तुन्यपागपीचीनेमुदगुदीचीनम् ।

प्राक् प्राचीनं^२ च समे प्रत्यक्^१ तु स्यात्प्रतीचीनम् ॥१६८॥

तिर्यग्दिशां तु पतय, इन्द्राग्निर्मनैर्ऋतौः ।

वल्गो वायुकुबेरावीशानश्च यथाक्रमम् ॥१६९॥

ऐरावतैः पुण्डरीको^२, वामनैः कुमुदोऽञ्जनैः ।

पुष्पदन्तैः सार्वभौमैः, सुप्रतीकैश्च दिग्गजाः ॥१७०॥

इन्द्रो हरिर्दुश्च्यवनोऽच्युताग्रजो,

वैज्री बिडौर्जा मघवान् पुरन्दरैः ।

प्राचीनबर्हिः पुरुहूतवासवौ^{१५},

सङ्कन्दनैस्खण्डैर्मघवाहनैः ॥१७१॥

सुत्रामवास्तोष्पतिर्दल्मिशर्काः वृषां सुनासीरसंहस्रनेत्रौ १
पञ्चन्यैहय्यैश्चक्रभुक्षिर्बहुदन्तेयैवृद्धश्रवसस्तुराषां ॥१७२॥

सुरर्षभैस्तपस्तक्षो जिष्णुर्वरशतक्रतुः ।

कौशिकैः पूर्वदिग्-देवाप्सरः-स्वर्ग-शची-पतिः ॥१७३॥

पृतनाषांडुग्रधन्वां, मरुत्वान्मघर्वांस्य तु ।

द्विषः पाकोऽद्रयो वृत्रैः, पुलोमो नमुचिर्बलः ॥१७४॥

जम्भः प्रिया शचीन्द्राणी, पौलोमी जयवाहिनी ।

तनयस्तु जयन्तः स्याज्जयदत्तो जयश्च सः ॥१७५॥

सुता जयन्ती तविषी, ताविष्युच्चैःश्रवा हयः ।

मातलीः सारथिर्देवनन्दी द्वाःस्थो गजः पुनः ॥१७६॥

ऐरावणोऽभ्रमातङ्गश्चतुदन्तोऽर्कसोदरः ।

ऐरावतो हस्तिमहः, श्वेतगजोऽभ्रमुप्रियः ॥१७७॥

वैजयन्तौ तु प्रासादध्वजौ पुष्ट्यमरावती ।

सरो नन्दीसरैः पर्षत्सुधर्मा नन्दनं वनम् ॥१७८॥

वृक्षाः कल्पैः पारिजातो, मन्दारो हरिचन्दनः ।

सन्तानैश्च धनुर्देवायुधं तद्वज्रु रोहितम् ॥१७९॥

२६ अभिधानचिन्तामणौ देवकाण्डः २

दीर्घज्वैरावतं वज्रं, त्वशनिह्रीदिनी स्वर्हः ।

शतकोटिः पविः शम्भो, दम्भोर्लिभिर्दुरं भिदुः ॥१८०॥

व्याधामैः कुलिशोऽस्याच्चिरतिभीः स्फूर्जथुर्ध्वनिः ।

स्ववैद्यावैश्विनीपुत्रावैश्विनौ वडवासुतौ ॥१८१॥

नासिक्योवर्कजौ दस्रौ, नासर्त्यावब्धिजौ यमौ ।

विश्वकर्मा पुनस्त्वष्टा, विश्वकृद्देवद्वकिः ॥१८२॥

स्वःस्वर्गिवध्वोऽप्सरसैः, स्ववेश्यो उर्वशीमुखीः ।

हाहादयस्तु गन्धर्वा, गान्धर्वी देवगायनाः ॥१८३॥

यमैः कृतान्तैः पितृदक्षिणाशा-

प्रेतात्पैतिर्दण्डधरोऽर्कसूनुः ।

कीनार्शमृत्युं समवर्त्तिकौली

शीर्णाङ्घ्रिहृद्यन्तकधर्मराजाः ॥१८४॥

यमराजैः श्राद्धदेवः, शर्मनो महिषध्वजः ।

कालिन्दीसोदैरंश्चापि, धूमोर्णी तस्य वह्नुभा ॥१८५॥

पुरी पुनः संयमनी, प्रतीहारस्तु वैध्यतैः ।

दासौ चण्डमहाचण्डौ, चित्रगुप्तस्तु लेखकः ॥१८६॥

स्याद्राक्षसैः पुण्यजनो नृचक्षौ

यीत्वाँशरैः कौर्णपयातुधानौ ।

रात्रिर्च्चरो रात्रिचरैः पलाँदः

कीनाशरक्षोनिकसात्मजाश्च ॥१८७॥

कव्यात्कबुरनेत्रैस्तावसृक्पा

वरुणस्त्वर्णवमन्दिरैः प्रचेताः ।

जल-यादःपतिपाशिमघनादा

जलकान्तारैः स्यात्परज्जनश्च ॥१८८॥

श्रीदैः सितोदरैकुहेशैसखैः पिशाचै-

कीच्छावसुखिशिरै ऐर्विलैकपिङ्गाः ।

पौलस्त्यवैश्रवणैरत्नकरैः कुबेरैः^३

यैक्षौ नृधर्मधनदौ^{१३} नरवाहनश्च ॥१८९॥

कैलासौर्का यक्ष-धन-निधि-किम्पुरुषे-श्वरैः ।

विमानं पुष्पकं चैत्ररथं वनं पुरी प्रभा ॥१९०॥

अलकाँ वस्वोकसारौ, सुतोऽस्य नलकूबरैः ।

वित्तं रिक्थं स्वापतेयं, राः सौरं विभवो वसु ॥१९१॥

(१) यातु यातुनी पुंस्यपि, यदाह धनपालः “कव्यादा यातवो यातुधानाः” इति ।

२ पुंस्यपि, यदाह धनपालः “सारोऽर्थो द्रविणं धनं ” ।

२८ अभिधानचिन्तामणौ द्वेषकाण्डः १

द्युम्नं द्रव्यं पृथं मृथं, स्वैमृक्पणं द्रविणं धनम् ।

हिरण्याथौ^{१६} निर्धानं तु, कुनाभिः शैविर्निधिः^{१७} ॥१९२

महापद्मश्च पद्मश्च, शङ्खो मकरकच्छपौ^{१८} ।

मुकुन्दकुन्दनीलाश्च, चर्चाश्च^{१९} निधयो नव ॥१९३॥

यक्षैः पुण्यजनो^२ राजा, गुह्यको^५ वट्वास्यपि ।

किन्नरस्तु किम्पुरुषैस्तुरङ्गवदनो^३ मरुः ॥१९४॥

शम्भुः शर्वः^२ स्थाणुरीशानं ईशो^४,

रुद्रैर्द्विशी^६ वामदेवो^७ वृषाङ्कः ।

कण्ठेकालः शङ्करो^{११} नीलकण्ठः,

श्रीकण्ठोग्रौ^{१४} धूर्जटिर्भीम-भगौ^{१६ १७} ॥१९५॥

मृत्युञ्जयः पञ्चमुखोऽष्टमूर्त्तिः^{२०},

श्मशानवेश्मा गिरिशो^{२२} गिरीशः^{२३} ।

षण्ढः कपर्दीश्वर ऊर्ध्वलिङ्गः^{२४ २६ २७},

एक-त्रि-द्वक् भालद्वगैकपादः^{२९ ३० ३१} ॥१९६॥

१ चर्चाः चर्चसौ चर्चसः इत्यादि । ३ सद्योजातः १ वामदेवः

२ अघोरः ३ तत्पुरुषः ४ ईशानः ५ इति पञ्च मुखानि ।

^{३२}मृडोऽट्टहासी ^{३३}यनवाहनोऽहि-

^{३६}र्बुध्नो ^{३७}विरूपाक्षविषान्तकौ ^{३८}च ।

^{३९}महाव्रतो वह्नि-हिरण्यरेताः

^{४२}शिवोऽस्थिधन्वा ^{४३}पुरुषास्थिमाली ॥१९७॥

^{४५}स्याद् व्योमकेशः ^{४६}शिपिविष्टभैरवो,

^{४९}दिक्-कृत्ति-वासा ^{५०}भवनीललोहितौ ^{५१} ।

^{५२}सर्वज्ञ-नाट्यप्रियखण्डपर्शवो,

^{५३}महापरा देव-नटे-श्वरौ ^{५४}हैरः ॥१९८॥

^{६२}पशु-प्रथम-भृतो-मा-पतिः ^{६३}पिङ्ग-जटेशणः ^{६४} ।

^{६५}पिनाक-शूल-खट्वाङ्ग-गङ्गा-ऽही-न्दु-कपाल-भूर्त्त ॥१९९॥

^{६६}गज-पूष-पुरा-नङ्ग-काला-न्धक-मखाऽसुँहद् ।

^{६७}कर्पद्वोऽस्य जटाजूटैः, ^{६८}खट्वाङ्गस्तु सुखंसुणः ॥२००॥

^{६९}पिनाकं ^{७०}स्यादाजगर्वमजकावं च तद्धनुः ।

^{७१}ब्राह्मचाद्या मातरः सप्त, ^{७२}प्रमथोः ^{७३}पार्षदो ^{७४}गणोः ॥२०१॥

^{७५}लघिमा ^{७६}वशितेशित्वं, ^{७७}प्राकाम्यं ^{७८}महिमाऽणिमा ।

^{७९}पत्र कामावसायित्वं, ^{८०}प्राप्तिरैश्वर्यमष्टधा ॥२०२॥

३० अभिधानचिन्तामणौ देवकाण्डः २

गौरी काली^२ पार्वती^३ मातृमाता^४-

ऽपैर्णा रुद्रार्ण्यम्बिकां त्र्यम्बिकोर्मा ।

दुर्गा चण्डी सिंहयानो^{१३} मृडानी^{१३},

कात्यायन्यौ^{१४} दक्षजाय्या^{१५} कुमारी^{१६} ॥२०३॥

सती शिवा^{१८} महादेवी^{१९}, शर्वाणी^{२०} सर्वमङ्गला^{२२} ।

भवानी^{२३} कृष्ण-मैनाक-स्वसा^{२५} मेनाद्रिजेश्वरा^{२७ २८} ॥२०४॥

निशुम्भ-शुम्भ-महिष-मथनी^{३१} भूतनायिका^{३२} ।

तस्याः सिंहो मनस्तालः, सख्यौ तु विजयौ जयौ ॥२०५॥

चामुण्डा चञ्चिका चर्ममुण्डा माज्जरकर्णिका ।

कर्णमोटी^५ महागन्धा^६, भैरवी च कपालिनी ॥२०६॥

हेरम्बो गण-विघ्नेशः^३, पर्शुपाणिर्विनायकः^५ ।

द्वैमातुरो गजास्यैकदन्तौ लम्बोदरांखुगौ^{३०} ॥२०७॥

स्कन्दः स्वामी महासेनैः, सेनानीः शिखिवाहनैः ।

षाण्मातुरो ब्रह्मचारी, गङ्गो-मा-कृत्तिका-सुतः ॥२०८॥

द्वादशाक्षो महातेजोः^{११}, कुमारः षण्मुखो गुह्यैः^{१६ १४} ।

विशाखः^{१६} शक्तिभृत्^{१७} क्रौञ्च-तारकारिः^{१९} शरा-ग्नि-भूः^{२१} ॥२०९॥

१ भृङ्गिरि^२टिभृङ्गिरि^३टिर्नाड्य-स्थि-विग्रहैः ।

माण्डके^१ केलिकिलो, नन्दीशे^२ तण्डु^३-नदिनौ ॥२१०॥

३ णो विरिञ्चि^४र्दुवणो विरिञ्चैः,

परमेष्ठै^५च^६जोऽष्टश्रवणैः स्वयम्भूः ।

नैः कविः^{१०} सात्विकवेदगर्भौ,^{११}

स्थविरः^{१३} शतानन्द^{१४}पितामहौ^{१५} कः ॥२११॥

७ विधाता^{१८} विधिवेधसौ^{१९} ध्रुवैः,^{२०}

पुराणगो^{२२} हंसगविश्वरेतसौ^{२३} ।^{२४}

१० पतिब्रह्म^{२५}चतुर्मुखो^{२६} भवा-

न्तकृज्जगत्कर्तृ^{२८}सरोरुहासनौ^{२९} ॥२१२॥

११ शतधृतिः^{३३} स्रष्टा^{३३}, सुरज्येष्ठो^{३४} विरिञ्चिनैः^{३५} ।

१२ यर्गर्भो^{३६} लोकेशो^{३७}, नाभि-वद्वा-त्म-भूरपि^{३८} ॥२१३॥

१३ गुर्जिष्णुजनार्दनो^{३९} हरिहृषीकेशो^{४०}च्युर्ताः^{४०} केशवो,

१४ हर्षः^{४१} पुरुषोत्तमो^{४२}ऽब्धिशयनो^{४३}पेन्द्रावजेन्द्रानुजौ^{४४} ।

१५ कसेननरार्यणौ^{४५} जलशयो^{४६} नारायणैः^{४७} श्रीपति-^{४८}

१६ रिरिश्चै^{४९} पुराणं-यज्ञ-पुरुषस्ताक्षर्य^{५०}जोऽधोक्षजैः^{५१} ॥२१४॥

३२ अभिधानचिन्तामणौ देवकाण्डः २

गोविन्द^{३६}षड्बिन्दु^{३५}मुकुन्द^{३६}कृष्णौ, वैकुण्ठ^{३७}पद्मेशय^{३८}पद्मनाभाः ।

वृषाक^{३९}पिर्माधववासुदेवौ, विश्वम्भर^{३९}: श्रीधरविश्वरूपौ ॥२१६॥

दामोदर^{३७}: शौरिसनातनौ^{३८} विधुः^{४०},

पीताम्बरौ^{४१} मार्जानिनौ^{४३} कुमोदकः^{४४} ।

त्रिविक्रमौ^{४५} जन्हुचतुर्भुजौ^{४६} पुन-

र्वसुः^{४४} शतावर्त्तगदाग्रजौ^{४९} स्वभूः^{५०} ॥२१६॥

मुञ्जकेशिवैनमालिपुण्डरीकाक्षंभ्रुशशबिन्दुवैधंसः ।

पृश्निशृंगधरणीधरोत्तमंभूपाण्डवार्थिनसुवर्णबिन्दुवैः ॥२१७॥

श्रीवत्सो^{६३} देवकीसूनुर्गोपेन्द्रो^{६४} विष्टरश्रवाः^{६५} ।

सोमसिन्धुर्जगन्नाथो^{६६}, गोवर्द्धनधरोऽपि च ॥२१८॥

यदुनाथो गदा-शाङ्ग-चक्र-श्रीवत्स-शङ्ख-भृत् ।

मैधुधेनुकैचाणूरपूतनायमलज्जुनाः ॥२१९॥

कालनेमिर्हयग्रीवशकटारिष्ठकैटभाः ।

कंसकेशिमुनीः^{७३} साल्कमेन्दुद्विविदर्हाहवः^{७४} ॥२२०॥

हिरण्यकशिर्पुर्वाणः^{७५}, कालीयो^{७६} नरको बलिः^{७७} ।

शिशुपालश्चास्य वध्या, वैनतेयस्तु वाहनम् ॥२२१॥

शङ्खोऽस्य पाञ्चजन्योऽङ्कः श्रीवृत्सोऽसिस्तु नन्दकः ।
गदा कौमोर्दकी चापं शौङ्गं चक्रं सुदर्शनैः ॥२२२॥

मणिः स्यमन्तको हस्ते, मुजमध्ये तु कौस्तुभैः ।
वसुदेवो^१ भूकश्यपो, दिन्दुरानकदुन्दुमिः ॥२२३॥

रामो हैली मुसलिसात्वर्तकामपालीः
सङ्कर्षणैः प्रियमधुर्वैलरौहिण्यो^२ ।

रुक्मिप्रलम्बियमुनाभिर्दनेनैताल-
लक्ष्मैकैकुण्डलैसितासित-रेवतीशैः । २२४॥

बलदेवो^३ बलभद्रो नीलवस्त्रोऽच्युताग्रजैः ।
मुशलं त्वस्य सौभन्दं हलं संवर्तकाह्वयम् ॥२२५॥

लक्ष्मीः^४ पद्मौ रमा^५ यौ माँ, ताँ साँ श्रीः कैमलेन्दिरौ ।
हरिप्रियो^६ पद्मवासौ^७, क्षीरोदतनयो^८ऽपि च ॥२२६॥

पद्मो जराभीरुनङ्गमन्मथौ
कमनेः कलाकेलिर्नन्यैजोऽङ्गजैः ।

०१ श्रीवत्सस्तु विष्णुहृदये रोम्णो दक्षिणावर्तः । ०२ वाच-
रतिस्तु चक्रं सुदर्शनोऽस्त्रियामित्याह । ०३ अत्र श्लोके या
यस्य, ई, आ, इति छेदः, ई अत्र धवयोगादिति डी प्रत्ययः, आ
त्ययं आबन्तो गङ्गावत् । या इत्यखण्डमपि, तथा च विश्वशम्भुः
या रामानुष्विति ” ।

३४ अभिधानचिन्तामणौ देवकाण्डः २

मधुदीपमारौ^{१०} मधुसौरथिसैरौ

विषमार्थुधो दृष्टकैकामिहच्छर्याः ॥२२७॥

प्रद्युम्नैः श्रीनन्दनैश्च, कन्दर्पः पुष्पकेतनः ।

पुष्पाण्यस्येषुचापास्त्राण्यरो शम्बरशूर्पकौ ॥२२८॥

केतनं मीनमकरौ, बाणाः पञ्च रतिः प्रिया ।

मनःशृङ्गारसङ्कल्पतामनो योनिः सुहृन्मधुः ॥ २२९ ॥

सुतोऽनिरुद्धं ऋष्याङ्कं, उषेशो ब्रह्मसूर्ध्वं सः ।

गरुडः शालमल्यैरुणावरजो विष्णुवाहनम् ॥२३०॥

सौपर्णेयो वैनतेर्यः सुपर्णः

सर्पारतिर्वज्रजिह्वंज्रतुण्डः ।

पक्षिस्वामी कार्श्यैपिः स्वर्णकार्यै-

स्ताक्षर्यैः कामार्थुर्गरुत्मान् सुधाहृतं ॥२३१॥

बुद्धस्तु सुगतो धर्मघातुस्त्रिकालविज्जिनः ।

बोधिसत्त्वो महाबोधिरार्थ्यः शास्ता तथागतः ॥२३२॥

पञ्चज्ञानैः षडैभिज्ञो, दशार्हो दशभूमिर्गोः

चतुस्त्रिंशज्जातकैज्ञो, दशपारमिताधरैः ॥२३३॥

द्वादशार्क्षो दशबलस्त्रिकार्यः श्रीधैर्नाद्वैयो ।

समन्तभेद्रैः सङ्गुप्तो, दयाकूर्चो विनायकैः ॥२३४॥

मार-लोक-ख-जिद्धर्मरौजो विज्ञानमातृकैः ।
 मैहामैत्रो मुनीन्द्रैश्च, बुद्धाः स्युः सप्त ते त्वमी ॥२३५॥
 विपश्यी शिखी विश्वभूः, क्रकुच्छन्दश्च काञ्चनैः ।
 काश्यपश्च सप्तमस्तु, शाक्यसिंहोऽर्कवान्धवैः ॥२३६॥
 तथा राहुलसूः सर्वार्थसिद्धो गौतमान्वयैः ।
 माया-शुद्धोदन-सुतो, देवदत्ताप्रजश्च सः ॥२३७॥
 असुरी दितिदनुजाः, पातालैकैःसुरारयैः ।
 पूर्वदेवाः शुक्रशिष्या, विद्यादेव्यस्तु षोडश ॥२३८॥
 रोहिणी प्रज्ञेतिर्वज्रशृङ्खला कुलिशाङ्कुशा ।
 चक्रेश्वरी नरदत्ता, काल्यथासौ महापरा ॥२३९॥
 भौरी गान्धारी सर्वास्त्रमहाज्वाला च मानवी ।
 वैरोट्याऽच्छुत्ता मानसी, महामानसिकेति^{१६} ताः ॥२४०॥
 वाम् ब्राह्मी भारती गौर्गौर्वीणी^६ भाषा सरस्वती ।
 सुतदेवी^{११} वचनं तु व्याहारो^२ भाषितं^३ वचः^४ ॥२४१॥
 विशिषणमाख्यातं, वाक्यं स्त्याद्यन्तकं पदम् ।
 सद्सिद्धकृतेभ्योऽन्तै, आप्तोक्तिः समयौगमौ^६ ॥२४२॥
 साधारणं सूत्रकृतं, स्थानाङ्गं समवाययुक्तं ।
 अं भगवत्यङ्गं, ज्ञार्ताधर्मकथापि च ॥२४३॥

उपासकान्तकृद्नुत्तरोपर्यातिकाद्दशाः ।
 प्रश्नव्याकरणं चैव, विपाकश्रुतमेव च ॥२४४॥
 इत्येकादश सोपाङ्गान्यङ्गानि द्वादशं पुनः ।
 दृष्टिवादो द्वादशाङ्गी, स्याद्गणिपिटकाह्वयः ॥२४५॥
 परिकर्म- सूत्रे-पूर्वानुयोगै-पूर्वगते-चूलिकौः पञ्च ।
 स्युर्दृष्टिवादभेदाः पूर्वाणि चतुर्दशापि पूर्वगते ॥२४६॥
 उत्पादपूर्वमैग्रायणीयेमथ वीर्यतः प्रवीदं स्यात् ।
 अस्तेज्ञानात्सत्यात्तदात्मनः कर्मणश्च परम् ॥२४७॥
 प्रत्याख्यानिं विद्याप्रवीद-कल्याण-नामधेये च ।
 प्राणावायं च क्रियाविशालमर्थं लोकबिन्दुसौरमिति ॥२४८॥
 स्वाध्यायः श्रुतिराम्नायैश्छन्दो वेदेष्वयी पुनः ।
 ऋग्यजुःसामवेदाः स्युरथर्वी तु तदुद्धृतिः ॥२४९॥
 वेदान्तः स्यादुपनिषदोङ्कारप्रणवौ समौ ।
 शिक्षा कल्पो व्याकरणं, छन्दो ज्योतिर्निरुक्तयः ॥२५०॥
 षडङ्गानि भर्मशास्त्रं, स्यात् स्मृतिर्धर्मसंहिता ।
 आन्वीक्षिकी तर्कविद्या, मीमांसा तु विचारणा ॥२५१॥
 सर्गश्चै प्रतिसर्गश्चै, वंशो मन्वन्तराणि च ।
 वंशानुवंशचैरितं, पुराणं पञ्चलक्षणम् ॥२५२॥

षडङ्गी वेदाश्चत्वारो, मीमांसाऽन्वीक्षिकी^{१२} तथा ।

धर्मशास्त्रं पुराणं च, विद्या एताश्चतुर्दश ॥२९३॥

सूत्रं सूचनकृद्गीष्यं सूत्रोक्तार्थप्रपञ्चकम् ।

प्रस्तावस्तु प्रकरणं, निरुक्तं पदभञ्जनम् ॥२९४॥

अवान्तरप्रकरणविश्रामे शीघ्रपाठतः ।

आह्निकमधिकरणन्त्वेकन्यायोपपादनम् ॥२९५॥

उक्तानुक्तदुरुक्तार्थचिन्ताकारि तु वार्तिकम् ।

टीका निरन्तरव्याख्या, पञ्जिका पदभञ्जिका ॥२९६॥

निबन्धवृत्ती अन्वये, संग्रहस्तु समाहृतिः ।

परिशिष्टपद्धत्यादीन्^{१३}, पथाऽनेन समुन्नयेत् ॥२९७॥

कारिका तु स्वल्पवृत्तौ, बहोरर्थस्य सूचनी ।

कलिन्दिका सर्वविद्या, निघण्टुर्नामसङ्ग्रहः ॥२९८॥

इतिहासः पुरावृत्तं, प्रवहिका प्रहेलिका ।

जनश्रुतिः किंवेदन्ती, वार्तिकीह्यं पुरातनी ॥२९९॥

०१ अवान्तरप्रकरणानां विश्रामो ग्रन्थावयव इत्यर्थः । तदा-
ह्निकमित्युच्यते, यदनेकार्थः “आह्निकं स्यात्पुनरहर्निर्वर्त्ये नित्य-
धर्मणि । भोजने ग्रन्थभागे चेति ” ग्रन्थभागे-ग्रन्थावयवे इति
श्रीका । ०२ आदिप्रहणात् अध्यायः उच्छ्वासः अङ्कः सर्गः
इत्यादयो ग्रन्थावयवविशेषा ज्ञेयाः ।

३८ अभिधानचिन्तामणौ देवकाण्डः २

- वैर्त्ता प्रवृत्तिर्वृत्तांतै उदन्तोऽथाह्वयोऽभिधौ ।
 गोत्रसंज्ञानामधेयोर्ग्याह्वौऽभिख्याश्च नामं च ॥२६०॥
- सम्बोधनमामन्त्रणमाह्वानं त्वभिमन्त्रणम् ।
 आकारणं ह्वो ह्वितिः, संहृतिर्बहुभिः कृता ॥२६१॥
- उदाहारं उपोद्घातं, उपन्यासंश्च वाङ्मूर्खम् ।
 व्यवहारो विवादः स्यात्, शपथः शपनं शपः ॥२६२॥
- उत्तरं तु प्रतिवचैः, प्रश्नैः पृच्छानुयोजनम् ।
 कथङ्कथिकता चाथ, देवप्रश्नं उपश्रुतिः ॥२६३॥
- चट्टं चाट्टं प्रियप्रायं, प्रियसत्यं तु सूनुतम् ॥
 सत्यं सम्यक् समीचीनमृतं तथ्यं यथातथम् ॥२६४॥
- यथास्थितं च सद्भूतेऽलीके तु वितथानृते ।
 अथ क्लिष्टं सङ्कुलं च, परस्परपराहतम् ॥२६५॥
- सान्त्वं सुमधुरं प्राम्यमश्लीलं म्लिष्टमस्फुटम् ।
 लुप्तवर्णपदं ग्रस्तमवाच्यं स्यादनक्षरम् ॥२६६॥
- अम्बूकृतं सधूत्कारे, निरस्तं त्वरयोदितम् ।
 आम्नेडितं द्विस्त्रिरुक्तमबद्धं तु निरर्थकम् ॥२६७॥
- पृष्ठमासादनं तद्यत्, परोक्षे दोषकीर्त्तनम् ।
 मिथ्याभियोगोऽभ्याख्यानं, सङ्गतं हृदयङ्गमम् ॥२६८॥

परुषं निष्ठुरं रूक्षं, विक्रुष्टमथ घोषणी ।

उच्चैर्घुष्टं वर्णनेडा, स्तवः स्तोत्रं स्तुतिर्नुतिः ॥२६९॥

श्लाघां प्रशंसाऽर्थवादः, सा तु मिथ्या विकृत्यनम् ।

जनप्रवादः कौलीनं, विगौनं वचनीयतां ॥२७०॥

स्यादेवर्ण उपक्रोशो, वादो निष्पर्ययात् परः ।

गर्हणां विक्रियां निन्दा, कुत्सा क्षेपो जुगुप्सैनम् ॥२७१॥

आक्रोशाभीषङ्गाक्षेपाः, शार्पः स क्षारणी रते ।

विरुद्धशंसनं गालिराशीर्मङ्गलशंसनम् ॥ २७२ ॥

श्लोकः कीर्तिर्यशोऽभिख्या, समाज्ञा रुशेती पुनः ।

अशुभा वाक् शुभा कल्या चर्चरा चर्भटी समे ॥२७३॥

यः सनिन्द उपालम्भस्तत्र स्यात्परिभाषणम् ।

आपृच्छोऽऽलार्पः सम्भाषोऽनुलार्पः स्यान्मुहुर्वचः ॥२७४॥

अनर्थकं तु प्रलार्पो, विलार्पः परिदेवनम् ।

उलार्पः काकुवागन्योऽन्योक्तिः संलार्पसंकथे ॥२७५॥

विप्रलार्पो विरुद्धोक्तिरपलापस्तु निह्वः ।

प्रलार्पः सुवचनं, सन्देशवाक्तु वाचिकम् ॥२७६॥

४० अभिधानचिन्तामणौ देवकाण्डः २

आज्ञा^१ शिष्टिर्निराङ्निभ्यो^२ देशो^५ नियोगशासनं^९ ।

अवर्वादोऽप्यथाहूय प्रेषणं प्रतिशासनम् ॥२७७॥

संवित्सन्धोऽऽथाऽभ्युपायैः, संप्रत्याङ्म्यः परः श्रवैः ।

अङ्गीकारोऽभ्युपगमः, प्रतिज्ञांऽऽगूर्ध्वं सङ्गैः ॥२७८॥

गीतनृत्यवाद्यत्रयं, नाट्यं तौर्यत्रिकं चै तत् ।

सङ्गीतं प्रेक्षणार्थेऽस्मिन्, शास्त्रोक्ते नाट्यधर्मिका ॥२७९॥

गीतं गानं^२ गेयं^३ गीतिर्गान्धर्वमथ^५ नर्तनम् ।

नटनं^२ नृत्यं^३ नत्तं^४ च, लास्यं^५ नाट्यं^६ च ताण्डवम् ॥२८०॥

मण्डलेन तु यन्नृत्यं, स्त्रीणां हल्लीसकं हि तत् ।

पानगोष्ठ्यामुच्चतालं, रणे वीरजयन्तिका ॥२८१॥

स्थानं नाट्यस्य रङ्गैः स्यात्पूर्वरङ्गं उपक्रमः ।

अङ्गहारोऽङ्गविक्षेपो, व्यञ्जकोऽभिनयः समौ ॥२८२॥

स चतुर्विध आहार्यो रचितो भूषणादिना ।

वचसा वाचिकोऽङ्गेनाङ्गिकैः सत्त्वेन सात्त्विकैः ॥२८३॥

स्यान्नाटकं प्रकरणं, भाणः^३ प्रहसनं^४ डिमः^५ ।

व्यायोगसमवकारौ, वीथ्यङ्केहामृगा इति ॥२८४॥

अभिनेयप्रकाराः स्युर्भाषाः षट् संस्कृतादिकाः ।

भारती^१ सात्वती^२ कौशिक्यारभट्यौ^३ च वृत्तयः ॥२८५॥

बाद्यं^१ वादित्रेमातोद्यं^३, तूर्यं^४ तूरं^५ स्मरध्वजः ।

ततं^१ वीणाप्रभृतिकं, तालप्रभृतिकं ध्वनं ॥२८६॥

वंशादिकं तु शुषिर्मानैद्धं^१ मुरजादिकम् ।

वीणा^१ पुनर्घोषवती^२, विपञ्ची^३ कण्ठकूणिका^४ ॥२८७॥

वल्लकी^५ साऽथ तन्त्रीभिः, सप्तभिः परिवादिनी ।

शिवस्य वीणा नालम्बी^१, सरस्वत्यास्तु कच्छपी^२ ॥२८८॥

नारदस्य तु महती^१ गणानां तु प्रभावती^२ ।

विश्वावसोस्तु बृहती^१, तुम्बुरोस्तु कलावती^२ ॥२८९॥

चण्डालानां तु कटोलवीणां चाण्डालिकां च सा ।

कायः कोलम्बकैस्तस्या, उपनाहो^१ निबन्धनम् ॥२९०॥

दण्डः पुनः प्रवालैः स्यात्ककुम्भस्तु^१ प्रसेवकैः ।

मूले वंशशलाकां स्यात्कलिकां^१ कूणिकां^२पि च ॥२९१॥

कालस्य क्रियया मानं, तालः साम्यं पुनर्लयैः ।

दुतं^१ विलम्बितं^२ मर्ध्यमोर्ध्वस्तत्त्वं^३ घनं क्रमात् ॥२९२॥

४२ अभिधानचिन्तामणौ देवकाण्डः ३

मृदङ्गो^१ मुरजः^२ सोऽङ्क्यालिङ्ग्यूर्ध्वकं^३ इति त्रिधा ।
 स्याद्यशःपटहो^१ ढक्को, भेरी^१ दुन्दुभिरानकैः^२ ॥२९३॥
 पटहोऽथ शारिका^१ स्यात्कोणो^२ वीणादिवादनम् ।
 शृङ्गारहास्यैकरुणौ, रौद्रवीरभयानकैः^१ ॥२९४॥
 बीभत्साद्भुतशान्तांश्च, रसा भावाः पुनस्त्रिधा ।
 स्थायिसात्विकैसञ्चारिप्रभेदैः स्याद्रतिः पुनः ॥२९५॥
 रागोऽनुरागोऽनुरतिर्हासिस्तु हसनं हसैः ।
 घर्षरो^१ हासिको^२ हास्यं, तत्रादृष्टरदे स्मितम्^१ ॥२९६॥
 वक्रोष्ठिकाऽथ हसितं, किञ्चिद्दृष्टरदाङ्कुरे ।
 किञ्चिच्छ्रुते विहसितमदृहासो महीयसि ॥२९७॥
 अतिहासस्त्वनुस्यूतेऽपहासोऽकारणात्कृते ।
 सोत्प्रासे त्वाच्छ्रुतिकं, हसनं स्फुरदोष्ठके ॥२९८॥
 शोकः^१ शुक्^२ शोचनं^३ खेदः, क्रोधो^१ मन्युः^२ क्रुधा^३ रुषा^४ ।
 कुत्^५ कोपः^६ प्रतिघो^७ रोषो^८, रुट्^९ चोत्साहः^१ प्रगल्भता^२ ॥२९९॥
 अभियोगोद्यमौ^३ प्रौढिरुद्योगः^४ कियदेतिका^५ ।
 अध्यवसाय^६ ऊर्जोऽथ^७ वीर्यं^१ सोऽतिशयान्वितः ॥३००॥

^१भयं ^२भीर्भी^३तिगातङ्क^४, आशङ्का^५ साध्वसं^६ दरः^७ ।
 भिया^८ च तच्चाहिभयं^९, भूपतीनां स्वपक्षजम् ॥३०१॥
 अदृष्टं^१ वह्नितोयादेर्दृष्टं^२ स्वपरचक्रजम् ।
 भयङ्करं^३ प्रतिभयं^४, भीमं^५ भीष्मं^६ भयानकम् ॥३०२॥
 भीषणं^१ भैरवं^२ घोरं^३, दारुणं^४ च भयावहम् ।
 त्रुगुप्सा^५ तु घृणा^६ऽथ स्याद्विस्मयश्चित्रमद्भुतम् ॥३०३॥
 शौचाश्चर्यं^१ शमः^२ शान्तिः^३, शमथोपशमावपि ।
 गृष्णाक्षर्यैः^४ स्थायिनोऽमी^५, रसानां कारणं क्रमात् ॥३०४॥
 तम्भो^१ जाड्यं^२ स्वेदो^३ घर्भनिदाघौ^४ पुलकः^५ पुनः ।
 रोमाञ्चः^१ कण्टको^२ रोमविकारो^३ रोमहर्षणम्^४ ॥३०५॥
 रोमोद्गर्भं^५ उद्गुषणं^६मुल्लाकसर्नमित्यपि ।
 वरभेदस्तु^१ कलत्वं^२, स्वरे^३ कम्पस्तु^४ वेपथुः^५ ॥३०६॥
 वर्ण्यं^१ कालिका^२ऽथाश्रु^३ बाष्पो^४ नेत्राम्बु^५ रोदनम् ।
 रसैर्मस्रुं^६ प्रलयं^७स्त्वचेष्टतेत्येष्ट सात्विकाः ॥३०७॥
 तिः^१ सन्तोषः^२ स्वास्थ्यं^३ स्यादाध्यानं^४ स्मरणं^५ स्मृतिः^६ ।
 तिर्मनीषा^१ बुद्धिर्धी^२र्धिषणा^३ज्ञाप्तिचेतनाः^४ ॥३०८॥

४४ अभिधानचिन्तामणौ देवकाण्डः २

- प्रतिभा^८ प्रतिपत्प्रज्ञाप्रेक्षाचिदुपलब्धयः ।
 संवित्तिः^{१४} शेमुषी^{१५} दृष्टिः^{१६}, सा^१ मेधा^१ धारणक्षमा ॥३०९॥
- पण्डी^१ तत्त्वानुगा^१ मोक्षे^१ ज्ञानं^१ विज्ञानमन्यतः ।
 शुश्रूषी^१ श्रवणं^१ चैव^१, ग्रहणं^३ धारणं^५ तथा ॥३१०॥
- ऊहोऽपोहो^६ऽर्थविज्ञानं^९, तत्त्वज्ञानं^९ च^९ धीगुणाः ।
 व्रीडा^१ लज्जा^१ मन्दाक्षं^३ ह्रील्लिपीं^३ साऽपत्रपाऽन्यतः ॥३११॥
- जाड्यं^१ मौख्यं^२ विषादोऽवसादैः^१ सादो^३ विषण्णता^५ ।
 मदो^१ मुन्मोहं^३ सम्भेदो^३, व्याधिस्त्वाधी^३ रुजाकरः^३ ॥३१२॥
- निद्रां^१ प्रमीलां^१ शयनं^३, संवेशं^५ स्वाप-संलयाः^५ ।
 नन्दीमुखीं^१ श्वासहेतिस्तन्द्रां^१ सुप्तं^१ तु साधिका ॥३१३॥
- औत्सुक्यं^१ रणरणकोत्कण्ठे^३ आयल्लकारती^५ ।
 हल्लेखोत्कलिके^९ चाथावहित्याकारगोपनम्^२ ॥३१४॥
- शङ्काऽनिष्टोत्प्रेक्षणं^१ स्याच्चापलं^१ त्वनवस्थितिः^२ : ।
 आलस्यं^१ तन्द्रां^२ कौसीद्यं^३, हर्षश्चित्तप्रसन्नतां^१ ॥३१५॥
- ह्लादः^१ प्रमोदः^१ प्रमदो^१, मुत्प्रतीत्यामोर्दसम्मदाः^६ ।
 आनन्दानन्दथू^१ गर्वस्त्वहङ्कारोऽवलिसतां^१ ॥३१६॥

दर्पोऽभिमानो ममता, मानंश्चित्तोन्नतिः स्मयः ।

स मिथोऽहमहमिका, या तु सम्भावनाऽऽत्मनि ॥३१७॥

दर्पात्साऽहोपुरुषिका, स्यादहम्पूर्विका पुनः ।

अहं पूर्वमहं पूर्वमित्युग्रत्वं तु चण्डता ॥३१८॥

प्रबोधस्तु विनिद्रत्वं, ग्लानिस्तु बलहीनता ।

दैन्यं कार्पण्यं श्रमस्तु, क्लमः क्लेशः परिश्रमः ॥३१९॥

प्रयासोयासव्यायामां, उन्मादश्चित्तविप्लवः ।

मोहो मौढ्यं चिन्ता ध्यानममर्षः क्रोधसम्भवः ॥३२०॥

गुणो जिगीषोत्साहवांस्त्रासस्त्वाकस्मिकं भयम् ।

अपस्मारः स्यादावेशो, निर्वेदः स्वावमाननम् ॥३२१॥

आवेगस्तु त्वरिस्तूर्णिः, संवेगः सम्भ्रमस्त्वरौ ।

वितर्कः स्यादुन्नयनं, परामर्शो विमर्शनम् ॥३२२॥

अध्याहारस्तर्क ऊहोऽसूर्यान्यगुणदूषणम् ।

मृतिः संस्था मृत्युकालौ, परलोकगमोऽत्ययः ॥३२३॥

पञ्चत्वं निघनं नाशो, दीर्घनिद्रा निमीलनम् ।

दिष्टान्तोऽस्तं कालधर्मोऽवसानं सा तु सर्वगा ॥३२४॥

४६ अभिधानचिन्तामणौ द्वेषकाण्डः २

मरुको मारिस्त्रैयस्त्रिंशदमी व्यभिचारिणः ।

स्युः कारणानि कार्य्याणि, सहचारीणि यानि च ॥३२५॥

रत्यादेः स्थायिनो लोके, तानि चेत्काव्यनाट्ययोः ।

विभावा अनुभावाश्च, व्यभिचारिणै एव च ॥३२६॥

व्यक्तः स तैर्विभावाद्यैः, स्थायिभावो भवेद्रसैः ।

पात्राणि नाट्येऽधिकृतास्तत्तद्वेषस्तु भूमिका ॥३२७॥

शैलुषो भरतः सर्वकेशो भरतपुत्रकैः ।

धर्मीपुत्रो रङ्गजायाऽऽजीवो रङ्गावतारकः ॥३२८॥

नटः कृशाश्वी शैलाली, चारणस्तु कुशीलवः ।

भ्र-भ्रु-भ्रू-भृ-परः कुंसो, नटः स्त्रीवेषधारकः ॥३२९॥

वेश्याचार्य्यः पीठमर्हः, सूत्रधारस्तु सूचकः ।

नन्दी तु पाठको नान्द्याः, पार्श्वस्थः पारिपार्श्विकः ॥३३०॥

वासन्तिकः केलिकिलो, वैहासिको विदूषकः ।

प्रहासी प्रीतिदश्चाथ, पिङ्गः पलविको विटः ॥३३१॥

पिता त्वावुक आवुत्त-भावुकौ भगिनीपतौ ।

भावो विद्वान् युवराजः, कुमारो भर्तृदारकः ॥३३२॥

बाला वासू^१र्मार्षि^१ आर्यो^२, देवो^१ भट्टारको^२ नृपः ।
 राष्ट्रियो^१ नृपतेः श्यालो, दुहिता भर्तृदारिका^१ ॥३३३॥
 देवी^१ कृताभिषेकाऽन्या भट्टिनी^१ गणिकाऽज्जुका^२ !
 नीचा चेटी सखीहृतौ हण्डे^१ हञ्जे^२ हलाः^३ क्रमात् ॥३३५॥
 अब्रह्मण्यमवध्योक्तौ, ज्यायसी तु स्वसाऽत्तिकी ।
 भर्ताऽऽर्यपुत्रो^१ माताऽम्बा भदन्ताः^१ सौगतादयः ॥३३५॥
 पूज्ये^१ तत्रभैवानत्रभैवांश्च भगवानैपि ।
 पादो भट्टारको देवैः, प्रयोज्याः पूज्यनामतः ॥३३६॥

इत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचितायामभिधानचिन्तामणौ
 नाममालायां देवकाण्डो द्वितीयः ॥२॥

अभिधानचिन्तामणौ ।

मर्त्यकाण्डः तृतीयः ।

मर्त्यः^१ पञ्चजनो^२ भूसृष्टकै^३, पुरुषैः^४ पूरुषो^५ नरैः ।

मनुष्यो^६ मानुषो^७ ना^८ विट्^९, मनुजो^{१०} मानवैः^{११} पुमान्^{१२} ॥३३७॥

बालैः^{१३} पाकैः^{१४} शिशुर्दुर्दिम्भैः^{१५}, पोतैः^{१६} शार्वैः^{१७} स्तनन्धयैः ।

पृथुकार्भोत्तानशायीः^{१८}, क्षीरकण्ठैः^{१९} कुमारकैः^{२०} ॥३३८॥

शिशुत्वै^{२१} शैशवै^{२२} बाल्यै^{२३}, वयस्यै^{२४} स्तरुणो^{२५} युवा ।

तारुण्यै^{२६} यौवनै^{२७} वृद्धैः^{२८}, प्रवयैः^{२९} स्यविरो^{३०} जरन् ॥३३९॥

जरी^{३१} जीर्णो^{३२} यातयामो^{३३}, जीर्णो^{३४}ऽथ^{३५} विस्त्रसा^{३६} जरो ।

वार्द्धकै^{३७} स्थाविरै^{३८} ज्यायान्^{३९}, वर्षीयान्^{४०} दशमीत्यपि ॥३४०॥

विद्वान्^{४१} सुधीः^{४२} कविविचक्षणलब्धवर्णाः^{४३}

ज्ञैः^{४४} प्राप्तैरूपैर्कृतिकृष्टैश्चभिर्हंपधीरैः^{४५} ।

मेधाविकोविदविशारदसूरिदोष-

ज्ञैः^{४६} प्राज्ञैपण्डितैर्मनीषिभैः^{४७} प्रबुद्धैः^{४८}

॥३४१॥

व्यक्तो^{२२} विपश्चित्सङ्ख्यावान्, मनें प्रवीणो^१ तु शिक्षितः ।
निष्णातो^३ निपुणो^४ दक्षः, कर्म-हस्त-मुखाः कृतात् ॥३४२॥

कुशलश्चतुरो^१ऽभिज्ञविज्ञवैज्ञानिकाः पटुः ।

उक्तो^{१५} विदग्धे प्रौढस्तु, प्रगल्भैः प्रतिभान्वितैः ॥३४३॥

कुशाग्रीयमतिः सूक्ष्मदर्शी तत्कालधीः पुनः ।

प्रत्युत्पन्नमतिर्दुराद्यः पश्येद्दीर्घदर्शसौ ॥३४४॥

हृदयालुः सहृदयैश्चिद्रूपोऽप्यथ संस्कृते ।

श्रुत्यन्नेप्रहर्तैश्शुण्णेा, अन्तर्वाणिस्तु शास्त्रैवित् ॥३४५॥

वागीशो वाक्पतौ^२ वाग्गमो, वाचोयुक्तिपटुः प्रवाक् ।

समुखो वावदुकोऽथ वदो^१ वक्तो वदावदः ॥३४६॥

स्याद् जल्पकास्तु वाचालो, वाचौटो बहुगर्हवाक् ।

वदोऽनुत्तरे दुर्वाक् कद्वेदे स्यादयाधरः ॥३४७॥

जवादिर्न्येडमूकानेडमूको^२ त्ववाक्श्रुतौ^३ ।

शब्दानैस्तुल्यौ, कुवादकुचरौ समौ ॥३४८॥

शब्दोऽस्फुटवाग् मूकोऽवागसौम्यस्वरोऽस्वरः ।

विदुरो^२ विन्दुर्वन्दाहस्त्वभिवादकैः ॥३४९॥

५० अभिधानचिन्तामणौ मत्स्यकाण्डः ३

आशंसुराशंसितरि^२, कट्टरस्त्वतिकुत्सितैः ।

निराकरिष्णुः क्षिप्नुः स्याद्विक्रिप्तासी तु विकस्वरः^२ ॥३५०॥

दुर्मुखे मुखरोचद्धमुखौ^३ शकः प्रियवर्दः ।

दानशीलः सवदान्यो, वदन्योऽप्यथ बालिशः ॥३५१॥

मूढो^२ मन्दो यथाजातो^४, बालो^५ मातृमुखो जडः ।

मूर्खा^६ऽमेधो^७ विवर्णाज्ञौ^८, वैधेयो^९ मातृशासितः^{१०} ॥३५२॥

देवानांप्रियजालमौ च, दीर्घसूत्रश्चिरक्रियैः ।

मन्दः क्रियासु कुण्ठः स्यात्, क्रियावान् कर्मसूद्यतः ॥३५३॥

कर्मक्षमोऽलङ्कर्मिणैः, कर्मशूरस्तु कर्मठैः ।

कर्मशीलैः कर्म आय.शूलिकैस्तीक्ष्णकर्मकृत् ॥३५४॥

सिंहसंहननैः स्वङ्गैः, स्वतन्त्रो^१ निरवग्रहैः ।

यथाकामी^३ स्वरुचिर्ध्वं, स्वच्छन्दैः स्वैर्यैर्यपावृतः ॥३५५॥

यदृच्छौ स्वैरितो^३ स्वच्छौ, नाथवान् निन्नैगृह्यकौ^३ ।

तन्त्रायत्तैवशा^१धीनच्छन्दवन्तैः परात्परे ॥३५६॥

लक्ष्मीवान् लक्ष्मणैः शीलैः, इभ्य आढ्यो^२ धैनीश्वरैः ।

ऋद्धो^५ विभूतिः^१ संपत्तिर्लक्ष्मीः^३ श्रीऋद्धिसम्पदः^६ ॥३५७॥

दरिद्रो^१ दुर्विधो^२ दुःस्थो^३, दुर्गतो^४ निःस्वकीकटौ^५ ।

अकिञ्चनो^६ऽधिपस्त्वीशो^७, नेता^८ परिवृढो^९ऽधिभूः ॥३६८॥

पतीन्द्रस्वामिनाथाट्याः^{१०} प्रमुर्भर्तेश्वरो^{११} विभुः^{१२} ।

ईशितेनो^{१३} नायकश्च^{१४}, नियोज्यः^{१५} परिचारकः^{१६} ॥३६९॥

डिङ्गरो^{१७} किङ्करो^{१८} भृत्यश्चेतो^{१९} गोप्यः^{२०} पराचितः^{२१} ।

दासः^{२२} प्रेष्यः^{२३} परिस्कन्दो^{२४}, मुजिष्यपरिकर्मिणो^{२५} ॥३७०॥

पराङ्गः^{२६} परपिण्डीदः^{२७}, परजातः^{२८} परैधितः^{२९} ।

भृतके^{३०} भृतिभुग्^{३१} वैतनिकः^{३२} कर्मकरो^{३३}ऽपि च ॥३७१॥

स निर्भृतिः^{३४} कर्मकरो^{३५}, भृतिः^{३६} स्यान्निष्क्रयैः^{३७} पणैः^{३८} ।

कर्मण्यां^{३९} वेतनं^{४०} मूल्यं^{४१}, निर्वेशो^{४२} भरणं^{४३} विधा^{४४} ॥३७२॥

कर्मण्यां^{४५} भ्रमं^{४६} भृत्यो^{४७} च, भोगस्तु^{४८} गणिकाभृतिः^{४९} ।

सल्पः^{५०} स्याद्बहुकरो^{५१}, भारवाहस्तु^{५२} भारिकः^{५३} ॥३७३॥

भारवाहो^{५४} वैवधिको^{५५}, भारे^{५६} विवधवीवधौ^{५७} ।

भारिकः^{५८} शिष्यं^{५९} तदालम्बो^{६०}, भारयष्टिर्विहङ्गिकौ^{६१} ॥३७४॥

भारयष्टिर्विहङ्गिकौ^{६२} वीरो^{६३}, विक्रान्तेश्चाथ^{६४} कातरः^{६५} ।

भारयष्टिर्विहङ्गिकौ^{६६} भीतो^{६७}, भीरुं^{६८} भीरुकं^{६९} भीलुकां^{७०} ॥३७५॥

५२ अभिधानचिन्तामणौ मर्त्यकाण्डः ३

विहस्तव्याकुलौ^१ व्यग्रे^२, कान्दिशीको^३ भयद्रुते ।

उत्पिञ्जलसमुत्पिञ्जोपिञ्जला^४ भृशमाकुले ॥३६६॥

महेच्छे^१ तूद्दटोदारौ^२, दान्तोदीर्णमहाशयाः ।

महामनां^३ महात्मां च, कृपणस्तु मितम्पचैः ॥३६७॥

कीनाशस्तद्धनैः^१ क्षुद्रैकैर्दर्यदृढमुष्टयैः ।

किम्पचानो^२ दयालुस्तु, कृपौलुः^३ करुणापरैः ॥३६८॥

सूरतोऽय^१ दया^२ शूकः, कारुण्यं^३ करुणां^४ घृणां^५ ।

कृपानुकम्पानुक्रोशो^६, हिंस्रै^७ शरारुघातुको^८ ॥३६९॥

व्यापादनं^१ विशरणं^२ प्रमयः^३ प्रमापणं^४,

निर्ग्रन्थनं^५ प्रमथनं^६ कदनं^७ निबर्हणम्^८ ।

निस्तर्हणं^१ विशसनं^२ क्षणनं^३ परासनं^४,

प्रोज्जासनं^५ प्रशमनं^६ प्रतिघातनं^७ वधः^८ ॥३७०॥

प्रवासनोद्वासनघातनिर्व्वासनानि^१ संज्ञासिनिशुम्भहिंसाः ।

निर्व्वापणालम्भनिसूदनानि^२, निर्यातनोन्मन्थसमापनानि^३

॥३७१॥

अभिधानचिन्तामणौ मर्त्यकाण्डः ३ ५३

अपासनं वर्जनमारपिञ्जा, निष्कारणाक्राथविशारणानि ।

स्युः कर्त्तने कल्पने-वर्द्धने च, छेदश्च घातोद्यत आततायी ॥

स शैर्षच्छेदिकः शीर्षच्छेद्यो यो वधमर्हति ।

प्रमीतं उपसम्पन्नैः, परैर्तैर्प्रेतैःसंस्थितौः ॥३७३॥

नामालेख्य-यशः-शेषो, व्यापन्नोऽपगतो^{१०} मृतैः ।

परैःसुस्तदहे दानं, तदर्थमौर्ध्वदेहिकम् ॥३७४॥

मृतस्नानमपस्नानं, निवापंः पितृतर्पणम् ।

चित्तिचित्याचितास्तुल्या, ऋजुस्तु प्राञ्जलोऽञ्जसः॥३७५॥

दक्षिणे सरलोदारौ, शठस्तु निकृतोऽनृजुः ।

क्रूरे^१ नृशंसनिखिंशैपार्षो धूर्त्तस्तु वञ्चकैः ॥३७६॥

व्यंसकैः कुहको दाण्डाजिनिको^{१०} मारिजालिकौ^{१०} ।

मार्या तु शठतां शाठ्यं^३, कुंसृतिर्निकृतिश्चै^३ सा ॥३७७॥

कपटं कैतवं^२ दम्भैः, कूटं छेदोर्षधिच्छलम् ।

व्यपदेशो^१ मिषं लक्षं, निभं व्याजोऽथ कुक्कुटिः^१ ॥३७८॥

कुहनौ दम्भचर्या^३ च, वञ्चनं^१ तु प्रतारणम् ।

व्यलीकैमतिसन्धानं^१, साधौ^१ सम्यार्थैर्यसज्जनौः ॥३७९॥

५४ अभिधानचिन्तामणी मत्स्यकाण्डः ३

दोषैकहृक् पुरोभागी^२, कर्णेजपस्तु दुर्जनैः ।

पिशुनैः सूचको नीचो^३, द्विजिह्वो मत्सरी खलः ॥३८०॥

व्यसनार्त्तस्तूपरक्तेश्वोरस्तु प्रतिरोधकैः ।

दस्युः पाटच्चरैः स्तेनैस्तस्करैः पारिपन्थिकैः ॥३८१॥

परिमोषिपरास्कन्धैकागारिकमलिम्लुचैः ।

यः पश्यतो हरेदर्थं, स चोरः पश्यतोहरः ॥३८२॥

चौर्यं तु चौरिकौ स्तेयं^३, लोप्त्रं त्वपहृतं धनम् ।

यद्भविष्यो^१ दैवपरोऽथालस्यैः शीतकोऽलसैः ॥३८३॥

मन्दस्तुन्दपरिमृजोऽनुष्णो^६ दक्षस्तु पेशलः ।

पट्टृष्णो^७ षण्णकसूत्थानचतुरा^८श्चाथ तत्परैः ॥३८४॥

आसक्तैः प्रवर्णैः प्रह्वैः, प्रसितश्चै परायणैः ।

दातोदारैः स्थूललक्षदानशौण्डौ^२ बहुप्रदे^३ ॥३८५॥

दानमुत्सर्जनं^२ त्यागैः, प्रदेशनैर्विसर्जने^५ ।

विहायितं^३ वितरणं^०, स्पर्शनं प्रतिपादनम् ॥३८६॥

विश्राणनं^{१०} निर्व्वर्षणमपवर्जनमंहतिः^{१३} ।

अर्थव्ययज्ञः सुकलो^२, याचकस्तु वनीपकैः ॥३८७॥

मार्गणो^३ऽर्थी याचनकस्तर्कुको^६ऽथार्थनैषणा^२ ।

अर्हना^५ प्रणयो^५ याञ्चो^५, याचना^५ऽध्येषणा^५ सर्निः ॥३८८॥

उत्पतिष्णुस्तूत्पतितोऽलङ्करिष्णुस्तु मण्डनः ।
 भविष्णुर्भवितो भूष्णुः, समौ वर्तिष्णुवर्त्तनौ ॥३८९॥
 विसृत्वरो विसृमरः, प्रसारी च विसारिण ।
 लज्जाशीलोऽपत्रपिष्णुः, सहिष्णुः क्षमिता क्षमा ॥३९०॥
 तितिक्षुः सहनैः क्षन्ता, तितिक्षी सहनं क्षमा ।
 ईर्ष्यालुः कुहनोऽक्षान्तिरीर्ष्या क्रोधी तु रोषणः ॥३९१॥
 अमर्षणैः क्रोधनश्च, चण्डस्त्वत्यन्तकोपनः ।
 बुभुक्षितः स्यात् क्षुधितो, जिघत्सुरशनायितः ॥३९२॥
 बुभुक्षार्यामशनायाँ, जिघत्साँ रोचको रुचिः ।
 पिपासुस्तृषितस्तृष्णकै, तृष्णाँ तृषोऽपलासिकाँ ॥३९३॥
 पिपासाँ तृट् तृषोदन्याँ, धीतिः पानेऽथ शोषणम् ।
 रसादानं भक्षकस्तु, घस्मैरोऽद्भर आशितः ॥३९४॥
 भक्तमैत्रं कूरमन्धो, भिस्साँ दादिविरोदनः ।
 अशनं जीवनकं च, यौजो वाजैः प्रसादनम् ॥३९५॥
 भिस्सटा दग्धिकौ सर्वरसाग्रं मण्डमत्र तु ।
 दधिजे मैस्तु भक्तोत्थे, निस्त्रावीचामैमासराँ ॥३९६॥

५६ अभिधानचिन्तामणौ मर्त्यकाण्डः ३

श्राणां विलेपी^२ तरलां, यवागूर्णुष्णिकां^१पि च ।

सूपः^१ स्यात्प्रहितं^२ सूदो , व्यञ्जनं तु घृतादिकम् ॥३९७॥

तुल्यौ तिलान्ने कृसरत्रिसरां^१वथ पिष्टकैः ।

पूपोऽपूपः^३ पूलिका^१ तु, पोलिका^२ पोलि-पूपिकाः^४ ॥३९८॥

पूपलयेष्वेषत्पक्के स्युरभ्युषीभ्योषेपौल्यैः ।

निष्ठानं^१ तु तेमनं^२ स्यात्करम्भो दधिसक्तवः ॥३९९॥

घृतपूरो घृतचरैः, पिष्टपूरश्चै^१ वार्तिकैः ।

चमसी^१ पिष्टवर्तिकैः^२ स्याद्द्वटकैस्त्ववसेकिमैः ॥४००॥

भृष्टा यवाः पुनर्धानी, धानाचूर्णं तु सक्तवैः ।

पृथुकैश्चिपिटेस्तुल्यौ, लाजाः स्युः पुनरक्षतौः ॥४०१॥

गोधूमचूर्णे^१ समिता^२, यवक्षोदे तु चिक्कसैः ।

गुडं इक्षुरसकाथः, शर्करा तु सितोपला ॥४०२॥

सितां च मधुधूलिस्तु, खण्डैस्तद्विकृतिः पुनः ।

मत्स्यण्डी^१ फाणितं^२ चापि, रसालायां तु मार्जितौ ॥४०३॥

शिखरिण्यैथ यूयूषो^२, रसो दुग्धं तु सोमजम्^३ ।

गोरसैः^१ क्षीरमूधस्यं^२, स्तन्यं पुंसवनं^३ पर्यः ॥४०४॥

पयस्यं घृतदध्यादि, पेयूषोऽभिनवं पयः ।
उभे क्षीरस्य विकृती, किलाटी^१ कूर्चिकापि च ॥४०५॥

पार्थसं परमान्नं च, क्षैरेयी^३ क्षीरजं^१ दधि ।
गोरसश्च^३ तदघ्नं, द्रष्टुं पत्रैलमित्यपि ॥४०६॥

घृतं^१ हविष्यमाज्यं च, हविराघोरसर्पिषी ।
ह्वोगोदोहोद्भवं^१ हैयङ्गवीनं^१ शरजं^१ पुनः ॥४०७॥

दधिसौरं तक्रसौरं, नवनीतं^१ नवोद्भूतम् ।
दण्डाहते कालशेथैघोलैरिष्टानि^१ गोरसैः ॥४०८॥

रसायनमथार्धाम्बूदश्वित् श्वेतं समोदकम् ।
तक्रं^१ पुनः पादजलं, मथितं^१ वारिवर्जितम् ॥४०९॥

सार्पिकं दाधिकं सर्पिर्दधिभ्यां संस्कृतं क्रमात् ।
लवणोदकाभ्यां तु दकलावणिकमुदश्विति ॥४१०॥

औदश्वितमौदश्वित्कं, लवणे स्यात् लवणम् ।
पैठरोख्ये^१ उखासिद्धे, प्रयस्तं तु सुसंस्कृतम् ॥४११॥

पके^१ राद्धं च सिद्धं^३ च, भृष्टं पकं विनाम्बुना ।
भृष्टामिषं भट्टिं^१ स्याद्भूतिर्भूठकं^३ च तत् ॥४१२॥

५८ अभिधानचिन्तामणौ मत्थकाण्डः ३

शूल्यं^१ शूलाकृतं^२ मांसं, निष्कायो^१ रसकः^२ समौ ।
 प्रणीतमुपसम्पन्नं, स्निग्धे^१ मसृणचिक्रणे^३ ॥४१३॥
 पिच्छिलं^१ तु विजिविलं^२, विज्जञं^३ विजिलं^३ च तत् ।
 भावितं^१ तु वासितं^२ स्यात्तुल्ये संमृष्टशोधिते^२ ॥४१४॥
 काञ्चिकं^१ काञ्जिकं^२ धान्यम्ला-नाले^३ तुषोदकम्^५ ।
 कुलमाषाभिषुतावन्तिसोमशुक्तानि^६ कुञ्जलम्^१ ॥४१५॥
 चुक्रं^{१०} धातुघ्नमुन्नाहं, रक्षोघ्नं^{१२} कुण्डगोलकम्^{१४} ।
 महारसं^{१५} सुवीराम्लं^{१६}, सौवीरं^{१७} अक्षणं^१ पुनः ॥४१६॥
 तैलं^२ स्नेहोऽभ्यञ्जनं^४ च, वेसवार^१ उपस्करः^२ ।
 स्यात्तिन्तिडीकं^१ तु चुक्रं^२, वृक्षाम्लं^३ चाम्लवेतसे^५ ॥४१७॥
 हरिद्रौ^१ काञ्चैनी^२ पीतां, निशाख्यौ^३ वरवीर्णिनी ।
 क्षवैः^१ क्षुताभिजनैर्नो, राजिकां^२ राजसर्षपैः ॥४१८॥
 आसुरां^१ कृष्णिकां^२ चासौ, कुस्तुम्बुरुं^३ तु धान्यकर्म ।
 धन्यां^३ धन्याकं^४ धान्याकं^५, मारचं^१ कृष्णमूषणम्^३ ॥४१९॥
 कोलकं^४ वेल्लजं^५ धार्मपत्तनं^६ यवनप्रियम्^७ ।
 शुण्ठी^१ महौषधं^२ विश्वौ, नागैरं^३ विश्वभेषजम्^५ ॥४२०॥

वैदेही^१ पिप्पली कृष्णोपकुल्यो मागधी कर्णौ,
तन्मूलं ग्रन्थिकं^२ सर्वग्रन्थिकं^३ चटकाशिरैः ॥४२१॥

त्रिकटु^४ त्र्यूषणं^५ व्योषमजांजी जीरकैः कर्णौ ।
सहस्रवेधि^६ वाल्हीकं^७, जतुकं^८ हिङ्गु^९ रामठम्^{१०} ॥४२२॥

न्यादैः स्वदनं^{११} खादनमैशनं^{१२}, निघसो^{१३} वल्भनमभ्यवहारैः ।
जग्धिर्जक्षणभक्षणलेहीः^{१४}, प्रत्यवसानं^{१५} घसिरौ^{१६}हारैः ॥४२३॥

प्सानो^{१७} कर्ष्वीणविष्वार्णौ^{१८}, भोजनं^{१९} जेमनादने^{२०} ।
चर्वणं^{२१} चूर्णनं^{२२} दन्तैर्जिह्वास्वादस्तु लेहनम् ॥४२४॥

कलयवर्तः प्रातराशौ, सग्धिस्तु सहभोजनम् ।
ग्रासो गुडेरकैः पिण्डो, गडोलैः कवको गुडैः ॥४२५॥

गण्डोलैः कर्बलस्तृप्ते^१, त्वाघ्रातसुहिताशितोः ।
तृप्तिः^२ सौहित्यमघ्राणमथ मुक्तसमुज्झिते^३ ॥४२६॥

फेला पिण्डोलिफेली च, स्वोदरंपूरके पुनः ।
क्लृशिमभैरिरात्मैम्भरिरुदरैम्भरिरप्यथ ॥४२७॥

आघूर्नः स्यादौदरिको^१, विजिगीषाविर्जिते ।
उदरपिशार्चः सर्वाग्नीनैः सर्वान्नभक्षकैः ॥४२८॥

६० अभिधानचिन्तामणौ मर्त्यकाण्डः ३

शाष्कुलैः पिशिताश्युन्मदिष्णुस्तृन्मादसंयुतः ।

गृध्नुस्तु गर्द्धनेस्तृष्णैक्, लिप्सुर्लुब्धोऽभिष्टाषुकैः ॥४२९॥

लोलुपौ लोलुभो लोभैस्तृष्णौ लिप्सौ वशः स्पृहौ ।

काङ्क्षैःऽऽशंसौ गर्द्धवाञ्छांऽऽशे च्छेहीतृड्मनोरथैः ॥४३०॥

कामोऽभिलाषोऽभिध्या तु, परस्वेहोद्धतः पुनः ।

अविनीतो^२ विनीतस्तु, निभृतेः प्रंसृतोऽपि^३ च ॥४३१॥

विधेये^१ विनयस्थैः स्यादाश्रवो वचने स्थितः ।

वश्यैः प्रणयो^२ धृष्टस्तु, वियातो धृष्णुधृष्णुजौ ॥४३२॥

वीक्षापन्नो विलक्षोऽथाधृष्टे शालीनैशारदौ ।

शुभंयुः शुभसंयुक्तैः, स्यादहंयुरहङ्कृतैः ॥४३३॥

कामुकैः कमितौ कम्त्रोऽनुकैः कामयितौऽभिकैः

कामनैः कर्मरोऽभीकैः, पञ्चमर्दस्तु विप्लुतैः ॥४३४॥

व्यसनी^३ हर्षमाणस्तु, प्रमनो हृष्टमानसैः ।

विकुर्वाणो^४ विचेतास्तु, दु-रन्तर्वि-परो मनोः ॥४३५॥

०१ सृ गतौ, क्तप्रत्ययेऽनुस्वारेत्त्वात्नेद् “तस्यैव मेऽनुकता प्रसृतस्य हतैनस, इति भागवतम्” प्रसृतस्य विनीतस्येति तटीका ।

पत्ते शौण्डोत्कटक्षीर्षो, उत्कैस्तूत्सुकै उन्मनौः ।

उत्कण्ठितोऽभिशस्ते तु, वाच्यक्षारितदूषितोः ॥४३६॥

गुणैः प्रतीते त्वाहतलक्षणैः कृतलक्षणैः ।

निर्लक्षणस्तु पाण्डुरपृष्ठैः सङ्कसुकोऽस्थिरैः ॥४३७॥

तूष्णींशीलस्तु तूष्णीको, विवशोऽनिष्टदुष्टधीः ।

बद्धो निगडितो नद्धः, कीर्लितो यन्त्रितः सितः ॥४३८॥

सन्दानितः संय्यर्तश्च, स्यादुद्दानं तु बन्धनम् ।

मनोहर्तः प्रतिहर्तः, प्रतिबद्धो हतश्च सः ॥४३९॥

प्रतिक्षिप्तोऽधिक्षिप्तोऽवकृष्टनिष्कासितौ समौ ।

आत्तगन्धेऽभिभूतोऽपध्वस्ते न्यकृतेधिकृतौ ॥४४०॥

निकृतस्तु विप्रकृतौ, न्यकारस्तु तिरस्क्रिया ।

परिभावो विप्रकारैः, परा-पर्यभितो भवैः ॥४४१॥

अत्याकारो निकारश्च, विप्रलब्धस्तु वञ्चितः ।

स्वप्नक् शयालुर्निद्रालुर्घूर्णितं प्रचलायितः ॥४४२॥

निद्रार्णः शयितैः सुप्तो, जागरूकस्तु जागरी ।

जागर्या स्याज्जागरणं, जागरौ जागरोऽपि च ॥४४३॥

६२ अभिधानचिन्तामणौ मर्त्यकाण्डः ३

विष्वगञ्चति विष्वद्यङ्, देवद्यङ् देवमञ्चति ।
सहाञ्चति तु सध्यङ्स्यात्तिर्यङ् पुनस्तिरोऽञ्चति ॥४४४॥

संशयालुः संशयितौ, गृहयार्तुर्गृहीतरि ।
पतयालुः पातुकैः स्यात्, समौ रोचिष्णुरोचनौ ॥४४५॥

दक्षिणार्हस्तु दक्षिण्यो^२, दक्षिणीयो^३ऽथ दण्डितं ।
दापितैः साधितो^३ऽर्च्यस्तु, प्रतीक्ष्यः पूर्जितो^३ऽर्हितः ॥४४६॥

नमस्त्यैतो नमसितो^३ऽपचितो^३वञ्चितो^३ऽर्चितः ।
पूजा^३ऽर्हणो सपर्या^३ऽर्चो, उपहारबन्धी^२ समौ ॥४४७॥

विह्वो^१ विह्वलैः स्थूलैः, पीवो पीनश्च पीवरैः ।
चक्षुष्यैः सुभंगो द्वेष्यो^३ऽक्षिगंतो^३ऽथांसलो बली ॥४४८॥

निर्दिग्धो मांसलश्चोपचितो^३ऽथ दुर्बलैः कृशैः ।
क्षामैः क्षीणैस्तैरुश्छातैस्तलिनां मांसपेल्वाः ॥४४९॥

पिचण्डिलो बृहत्कुक्षिस्तुन्दि^३तुन्दि^३कतुन्दि^३लोः ।
उदर्यु^३दरिले^३ वित्रै^३वित्रै^३वित्रा^३ अनासिके ॥४५०॥

नतनासिकेऽवना^३टोऽवटी^३टोऽवभ्रटो^३ऽपि च ।
खरणौस्तु खरणौसो, नःक्षुद्रैः क्षुद्रनासिकः ॥४५१॥

सुरणाः स्यात्सुरणसां, उन्नसस्तूप्रनासिकः ।

पङ्गुः श्रोणैः खलतिस्तु, खल्वार्टे ऐन्द्रलुसिकैः ॥४५२॥

शिपिविष्टो बभ्रुरथ, काणैः कननै एकदृगै ।

पृश्निरल्पतनौ^२ कुब्जे, गडुलैः कुक्रे कुणिः^२ ॥४५३॥

निखर्व्वः खट्टनैः खर्व्वैः, खर्वशाखर्श्चै वामनैः ।

अकर्ण एडो बधिरो^३, दुश्चर्ममा तु द्विनमकैः ॥४५४॥

वण्डश्चै शिपिविष्टश्चै, खोडैखोरौ^२ तु खञ्जके ।

विकलाङ्गस्तु पोगण्डै, ऊर्ध्वजुर्ध्वजानुकैः ॥४५५॥

ऊर्ध्वज्ञैश्चाप्यथ प्रज्ञैप्रज्ञौ^२ विरलजानुके ।

संज्ञैसंज्ञौ^२ युतजानौ, बलिनी बलिभौ समौ ॥४५६॥

उदग्रदन् दन्तुरैः स्यात्, प्रलम्बाण्डस्तु मुष्करैः ।

अर्न्धो गताक्षे उत्पश्य, उन्मुखोऽधोमुखस्त्ववाङ् ॥४५७॥

मुण्डस्तु मुण्डितः केशी, केशवैः केशिकोऽपि च ।

तलिरैः केकरो^२ वृद्धनाभौ तुण्डिलतुण्डिभौ^३ ॥४५८॥

आमयाव्यपट्टैर्गलानो^३, ग्लास्नुर्विकृतै आतुरैः ।

आधितोऽभ्यमितोऽभ्यान्तो, दर्दुरोगी तु दर्दुणः ॥४५९॥

६४ अभिधानचिन्तामणौ मर्त्यकाण्डः ३

पामनैः कच्छुरस्तुल्यौ सातिसारोऽतिसारकी ।
 वातैकी वातरोगी स्यात्, श्लेष्मलैः श्लेष्मणैः कफैः ॥४६०॥
 क्लिन्ननेत्रे^१ चिल्लचुल्लौ , पिच्छोऽथार्शोयुगर्शसैः ।
 मूर्च्छिते^२ मूर्त्तमूर्च्छालौ^३ , सिध्मलस्तु किलासिनिः ॥४६१॥
 पित्तं^४ मायुः कफैः श्लेष्मा, बलार्शैः स्नेहभूः खटैः ।
 रोगो रुजा^५ स्नातङ्को^६, मान्द्यं व्याधिरपाटवम् ॥४६२॥
 आर्म आमर्यं आकल्यमुपतापो^७ गदैः समाः ।
 क्षयैः शोषो राजयक्ष्मा^८, यक्ष्मा^९ऽथ क्षुतं क्षुतं क्षवैः ॥४६३॥
 कासस्तु क्षवथुः पामो, खसैः कच्छूर्विचर्चिको ।
 कण्ठैः कण्ठूर्यैः खज्जूः, कण्ठूर्योऽथ क्षतं व्रणैः ॥४६४॥
 अरुरीर्म्यं क्षणानुश्च, रुढव्रणपदं किणैः ।
 श्लीपदं पादवल्मीकैः, पादस्फोटो^१ विपादिको ॥४६५॥
 स्फोटकैः पिट्कैः गण्डैः, पृष्ठग्रन्थिः पुनर्गडुः ।
 श्वित्रं^२ स्यात् पाण्डुरं कुष्ठं, केशघ्नं त्विन्द्रलुप्तकम् ॥४६६॥
 सिध्मं किलौसं त्वकृषुषं, सिध्मं कोठस्तु मण्डलम् ।
 गलगण्डो^३ गण्डमालो, रोहिणी तु गलाङ्कुरः ॥४६७॥

हिकी हेकौ च हल्लासैः, प्रतिश्यायस्तु पीनसैः ।
शोथस्तु श्वयथुः शोफे, दुर्नामीशो^२ गुदाङ्कुरैः ॥४६८॥

छर्दं प्रच्छर्दिकौ छर्दिर्वमथुर्वमनं वमिः ।
गुल्मः स्याद्गुदरग्रन्थिरुदावर्त्तो गुदग्रहः ॥४६९॥

गतिनी^३डी व्रणे वृद्धिः, कुरण्डैश्चाण्डवर्धने ।
अश्मरी स्यान्मूत्रकृच्छ्रे, प्रमेहां^४ बहुमूत्रता ॥४७०॥

अनौहतु विबन्धेः स्याद्, ग्रहणीरुक् प्रवाहिकौ ।
व्याधिप्रभेदा विद्रधिर्भगन्दरज्वैरादयैः ॥४७१॥

दोषज्ञस्तु भिषगै वैद्यै, आयुर्वेदी^५ चिकित्सकैः ।
रोगहार्यैर्गदङ्कुरौ, भेषजं तत्रभौषधम् ॥४७२॥

भेषज्यैर्मगदो जायुश्चिकित्सां रुक्प्रतिक्रियां ।
उपचर्योपचारौ च, लङ्घनं त्वपतर्पणम् ॥४७३॥

जाङ्गुलीको विषभिषक्, स्वास्थये वार्त्तमैनामयम् ।
सर्कारोग्ये पट्टलौघवार्त्तकल्यास्तु नीरुजि^६ ॥४७४॥

कसत्या विभवान्वेषी, पार्श्वकैः सन्धिजीवकैः ।
कसत्याकसृतां कन्यां, यो ददाति स ककुदः ॥४७५॥

६६ अभिधानचिन्तामणौ मर्त्यकाण्डः ३

चपलंश्चिकुरो^२ नीलीरागस्तु स्थिरसौहृदः ।

ततो हारेद्रारागो^१ऽन्यः, सान्द्रस्निग्धस्तु मंदुरैः ॥४७६॥

गेहेनर्द्दी गेहेशूरैः, पिण्डीशुरोऽस्तिमान् ध्वनी ।

स्वस्यानस्थः परद्वेषी, गोष्ठधोऽथापदि स्थितः ॥४७७॥

आपन्नोऽथापद्विपत्तिर्विपत्तं स्निग्धस्तु वत्सलैः ।

उपाध्यभ्यागारिकौ^२ तु, कुटुम्बव्यापृते नरि ॥४७८॥

जैवातृकस्तु दीर्घयुत्रासदायी तु शङ्करैः ।

अभिपन्नैः शरणार्थी, कारणिकैः परीक्षकैः ॥४७९॥

समर्द्धकैस्तु वरदो, व्रातीनीः सङ्गजीविनैः ।

सभ्याः सदस्योः पार्षद्यौ, सभास्तारोः सभासदः ॥४८०॥

सामाजिकैः सभौ संसर्तु, समाजैः परिषत्सदः ।

पर्षत्समन्याङ्गोष्ठर्चास्थां, आस्थानं समितिर्घटौ^१ ॥४८१॥

सांवत्सरो ज्यौतिषिको, मौहूर्तिको^३ निमित्तवित् ।

दैवज्ञैर्गणकैर्देशिज्ञानिकैर्कार्तान्तिकां अपि ॥४८२॥

विप्रश्निकैर्क्षणिकौ^{११} च, सैद्धान्तिकस्तु तान्त्रिकैः ।

लेखकैऽक्षरपूर्वाः स्युश्चणैजीवकैचुश्चर्वः ॥४८३॥

वार्णिको लिपिकरश्चाक्षरन्यासे लिपिलिखिः ।
 मषिधानं मषिकूपी, मलिनाम्बु मैषी मैसी ॥४८४॥
 कुलिकस्तु कुलश्रेष्ठी, सभिको द्यूतकारकः ।
 कितवो द्यूतकृद् धूर्तोऽशधूर्त्तश्चाक्षदेविनि ॥४८५॥
 दुरोदरं कैतेवं च, द्यूतमैक्षर्वती पणः ।
 पाशकः प्रासकोऽक्षश्च, देवनेस्तत्पणो ग्लहः ॥४८६॥
 अष्टापदः शारिकलं, शारः शारिश्च खेलनी ।
 परिणायस्तु शारीणां, नयनं स्यात्समन्ततः ॥४८७॥
 समाह्वयः प्राणियूतं, व्यालग्राह्योहितुण्डिकः ।
 स्यात् मनोजवसस्तातुल्यः शस्ता तु देशकः ॥४८८॥
 सुकृती पुण्यवान् धन्यो, मित्रयुर्मित्रवत्सलः ।
 क्षेमङ्करोऽरिष्टतातिः, शिवतातिः शिवङ्करः ॥४८९॥
 श्रद्धालुरास्तिकः श्राद्धो, नास्तिकस्तद्विपर्यये ।
 शक्तिः विरागाहो, वीतदम्भैस्त्वकल्कनैः ॥४९०॥
 शाय्योऽसम्मतोऽन्वेष्टानुपचय सहः क्षमः ।
 प्रसूक्तगुर्भूतात्तैस्त्वाविष्टः शिथिलः श्लथः ॥४९१॥

६८ अभिधानचिन्तामणौ मर्त्यकाण्डः ३

संवाहंकोऽङ्गमैर्दः स्यान्नष्टबीजस्तु निष्कलैः ।

आसीनै उपविष्टैः स्यादूर्द्ध्व ऊर्ध्वन्दमैः स्थितैः ॥४९२॥

अध्वनीनो^१ऽध्वगो^२ऽध्वन्यः^३, पान्यः^४ पथिकदेशिकौ^५ ।

प्रवासी^१ तद्गणो^२ हारिः^३, पाथेयं^४ शम्बलं^५ समे ॥४९३॥

जङ्घालो^१ऽतिजवो^२ जङ्घाकरिको^३ जङ्घिको^४ जवी^५ ।

जवनस्त्वरितै^१ वेगै^२, रयो^३ रंहैस्तरैः^४ स्यदैः ॥४९४॥

जवो^१ वाजः^२ प्रसरश्च, मन्दगामी तु मन्थरैः ।

कामङ्गाम्यनु^१कामीनो^२ऽत्यन्तीनो^३ऽत्यन्तगामिनि^४ ॥४९५॥

सहायो^१ऽभिचरो^२ऽनोश्च जीवि-गोमि-चरै-सुर्वीः ।

सेवको^१ऽथ सेवा^२ भक्तिः^३, परिचर्या^४ प्रसादना^५ ॥४९६॥

शुश्रूषो^१ऽऽराधनो^२पास्तिवरिवस्यो^३परीष्टयः ।

उपचारैः^१ पदातिस्तु^२, पत्तिः^३ पद्वैः^४ पदातिकैः^५ ॥४९७॥

पादातिकैः^१ पादर्चारी^२, पदाजिपैदिकीवपि ।

सरः^१ पुरो^२ऽप्रतो^३ऽप्रेभ्यः^४, पुग्स्तो^५ गम-गामिगाः^६ ॥४९८॥

प्रष्टो^१ऽथावेशिकागन्तू, प्राचूर्णो^२ऽभ्यागतो^३ऽतिथिः^४ ।

प्राचूर्णको^१ऽथावेशिकमातिथ्यं चातिथेय्यपि ॥४९९॥

सूर्योदस्तु स सम्प्राप्तो, यः सूर्योऽस्तङ्गतेऽतिथिः ।

पादार्यं पाद्यमर्घ्यमर्घ्यं वार्यथ गौरवम् ॥९००॥

अभ्युत्थानं^२ व्ययकस्तु, स्यान्मर्ममृगैरुत्तुदः ।

ग्रामेयके तु ग्रामीणैर्ग्राम्यौ लोको जनेः प्रजा ॥९०१॥

स्यादामुष्यायणोऽमुष्यपुत्रैः प्रख्यातवपुत्रैः ।

कुल्यः कुलीनोऽभिजातैः, कौलेयकमहाकुलौ ॥९०२॥

जात्यो गोत्रं तु सन्तानोऽन्वयोऽभिजनैः कुलम् ।

अन्वयो जननं वंशः, स्त्री नारी वनिता वधूः ॥९०३॥

वशां क्षीमन्तिनी वामां, वर्णिनी महिलाऽवली ।

योषां योषित् विशेषास्तु, कान्ता भीरुर्नितम्बिनी ॥९०४॥

प्रमदो सुन्दरी रामा, रमणी ललनाऽङ्गना ।

स्वगुणेनोपमानेन, मनोज्ञादिपदेन च ॥९०५॥

विशेषिताङ्गकर्मा स्त्री, यथा^३ तरललोचना ।

अलसेक्षणा मृगाक्षी, मत्तेभगमनापि^४ च ॥९०६॥

१ स्वगुणेन विशेषिताङ्गा तरललोचना । स्वगुणेन विशेषित-
कर्मा अलसेक्षणा । उपमानेन विशेषिताङ्गा मृगाक्षी । उपमानेन
विशेषितकर्मा मत्तेभगमना । मनोज्ञपदेन विशेषिताङ्गा वामाक्षी ।
मनोज्ञपदेन विशेषितकर्मा सुस्मिता ।

७० अभिधानचिन्तामणौ मर्त्यकाण्डः ३

वामाक्षी सुस्मिताऽस्याः स्वं, मानंलीलास्मरादयः ।

लीला विलोसो विच्छित्तिर्विबोकेः किलिकिञ्चितम् ॥९०७॥

मोटायितं कुट्टमितं, ललितं विहृतं तथा ।

विभ्रमंश्चेत्यलङ्काराः, स्त्रीणां स्वाभाविका दश ॥९०८॥

प्रागल्भ्यौदीर्य्यभाधुर्य्यशौभौधीरत्वकान्तयैः ।

दीप्तिश्चायन्नजा भावैर्हावैहेलास्त्रयोऽङ्गजाः ॥९०९॥

०१ स्त्रीणां स्वाभाविका लीलाद्या दशालंकारास्तेषां लक्षणानि “प्रियस्यानुकृतिर्लीला श्लिष्टा वाग्वेषचेष्टितैः” । ०२ “विलोसोऽङ्गे विशेषो यः प्रियाप्तावासनादिषु” । ०३ “मण्डनाद्यादरन्यासो विच्छित्ती रूपदर्पतः” । ०४ “विबोकोऽभिमतप्राप्तावपि गर्वादिनादरः” । ०५ “हर्षाद्भूदितगीतादिव्यामिश्रं किलिकिञ्चितम्” । ०६ “मोटायितं प्रियं स्मृत्वा, साङ्गभङ्गविजृम्भणम्” ॥ अत्र मोटायितमित्येकटकारोऽपि पाठः । ०७ “दुखोपचारः सौख्येऽपि हर्षात्कुट्टमितं भतं” । ०८ “अनाचार्योपदिष्टं स्थाळतितं रतिचेष्टितं” (नसृणाङ्गन्यासः) । ०९ “व्यक्तव्याभाषणं व्याजाद्विहृतं दर्शितेङ्गितम्” । ०१० “चित्तवृत्त्यनदस्थानं ऋङ्गाराद्विभ्रमो मतः” ।

०१ अङ्गजास्त्रयोऽलङ्काराः । तत्र भ्रूतारकादीनां बहुविकारो हावः । १ अङ्गस्याल्पो विकारो भावः २ अङ्गस्य प्रचुरो विकारो हेला ३, यदुक्तं भरतेन—“अलङ्काराश्च नाट्यज्ञैर्ज्ञेया भावरसाश्रयाः । यौवनेऽभ्यधिकाः स्त्रीणां, विकारा वक्त्रगात्रजाः ॥१॥ इति । देहात्मकं

सा कोपना भाभिनी स्यात्, छेका मत्ता च वाणिनी ।
कन्या कनी कुमारी च, गौरी तु नशिकौडरजाः ॥९१०॥

मध्यमा तु दृष्टरजास्तरुणी युर्वतिश्वरी ।

तर्हनी दिक्करी वर्या, पतिवरो स्वयम्बरा ॥९११॥

सुवासिनी वधूटी स्याच्चिरिण्ड्यथ सधर्मिणी ।

पत्नी सहचरी णिगृहाती गृहिणी गृहा ॥९१२॥

दारः क्षेत्रं वधूर्भार्या, जनी जायो परिग्रहः ।

द्वितीयोर्द्धा कलत्रञ्च, पुरन्धी तु कुटुम्बिनी ॥९१३॥

प्रजावती भ्रातृजायो, सूनोः स्तुषी जनी वधूः ।

भ्रातृवर्गस्य या जाया, आतरस्ताः परस्पाम ॥९१४॥

वीरपत्नी वीरभार्या, कुलस्त्री कुलबालिका ।

प्रयसी दयिता कान्ता, प्राणेशो बह्मो प्रिया ॥९१५॥

दयेशो प्राणसर्मा, प्रेष्टा प्रणयिनी च सा ।

प्रेयस्याद्याः पुंसि पत्यौ, भती सेनी पतिवरो ॥९१६॥

विवोर्द्धा रमणो भार्ता, रुन्ध्या वनयिता धर्व ।

जन्यास्तु तस्य सुहृदो, विवाहः पाणिपीडनम् ॥९१७॥

भवेत्सत्त्वं सत्त्वाद्भावः समुत्थितः । भावात्समुत्थितो हावो, हावा-
द्वेहा समुत्थिता ॥१॥” इति च स एव कथयति ।

७२ अभिधानचिन्तामणौ मर्त्यकाण्डः ३

पाणिग्रहणमुद्राहं, उपात् यामयर्भावपि ।

दारकर्म परिणयो, जामातां दुहितुः पतिः ॥११८॥

उपपतिस्तु जारः स्याद्, भुजङ्गो गणिकापतिः ।

जम्पती दम्पती जायापती भार्यापती समाः ॥११९॥

यौतकं युतयोर्देयं, सुदोयो हरणं च तत् ।

कृताभिषेका मन्त्रिणी, भोगिन्योऽन्या नृपस्त्रियः ॥१२०॥

सैरन्धी याऽन्यवेशमस्था, स्वतन्त्रा शिल्पजीविनी ।

असिन्नचन्त पुरप्रेष्या, दूतीसञ्चारिके समे ॥१२१॥

प्राज्ञी प्रज्ञां प्रज्ञानन्त्यां, प्राज्ञां तु प्रज्ञयान्विता ।

स्यादाभीरी महाशूद्री, जातिपुंयोगयोः समे ॥१२२॥

पुंयुज्याचार्याचार्याणी, मातुलीनी तु मातुली ।

उपाध्यायान्युपाध्यायी, क्षत्रियैर्यथा च शूद्रैः ॥१२३॥

स्वत आचार्या शूद्रा च, क्षत्रियैः क्षत्रियाण्यपि ।

उपाध्यायैः उपाध्यायैः स्यादर्थ्यैर्यथैः पुनः समे ॥१२४॥

दिधिषूस्तु पुनर्भूद्विरूढा स्याद्दिधिषूः पातः ।

स तु द्विजोऽप्रेदिधिषूर्धस्य स्यात्सैव गेहिनी ॥१२५॥

०१ “ ज्येष्ठयां यथनूढायां, कन्यायामुद्यतेऽनुजा । सा चाप्रेदिधिषूर्धेया, पूर्वा तु दिधिषूर्धता ” इति मतान्तरम् ।

ज्येष्ठेऽनूदे परिवेत्तानुजो दारपरिग्रही ।
तस्य ज्येष्ठः परिवित्तिर्जीया तु परिवेदिनी ॥१२६॥
वृषस्यन्ती कामुकी स्यादिच्छायुक्ता तु कामुका ।
कृतमापन्निकौऽध्यूढौऽधिविन्नौऽथ पतिव्रता ॥१२७॥
एकपत्नी सुचरित्रा, सार्धैर्वी सैत्यसैती त्वैरी ।
पुंश्चैली चर्षणी बन्धवैयविनीर्ता च पांसुला ॥१२८॥
स्वैरिणी कुलटा याति, या प्रियं साभिसारिका ।
वयस्यालिः सखी संधीच्यशिश्वी तु शिशुं विना ॥१२९॥
पतिव्रती जीवत्पैतिर्विश्वस्ता विधवा समे ।
निर्वीरी निष्पतिमुता, जीवत्तोका तु जीवसूः ॥१३०॥
नश्यत्प्रसूतिका निन्दुः, सश्मश्रुर्नरमालिनी ।
कात्यायनी त्वर्द्धवृद्धा, काषायवसनाऽधवा ॥१३१॥
श्रवणा भिक्षुकी मुण्डा, पोटा तु स्त्री नृलक्षणा ।
साधारणा स्त्री गणिका, वेश्या पण्यपणाङ्गना ॥१३२॥
भुजिष्या लज्जिका रूपाजीर्वा वारवधूः पुनः ।
सा वारमुर्ल्याथ चुन्दी कुट्टिनी शम्भली समाः ॥१३३॥
पोटा वोटा च चेटी च, दोसी च कुट्टहारिका ।
स्त्री तु कोटवी वृद्धा, पलित्तचय रजस्वला ॥१३४॥

७४ अभिधानचिन्तामणौ मर्त्यकाण्डः ३

पुष्पवत्यधिरात्रेयी, स्त्रीधर्मिणी नलिन्यवीः ।
 उदर्क्या ऋतुर्मती च, पुष्पहीना तु निष्कला ॥९३५॥
 राकां तु सरजाः कन्या, स्त्रीधमः पुष्पैमार्त्तवर्मै ।
 रजस्तत्कालस्तु ऋतुः, सुरतं मोहनं रतम् ॥९३६॥
 संवेशनं सम्प्रयोगैः, सम्भोगैश्च रंहो रतिः ।
 ग्राम्यधर्मो निर्धुवनं, कामिकेलिः पशुक्रियौ ॥९३७॥
 व्यर्थायो भैर्युनं स्त्रीपुंसौ^१ द्वंद्वं मिथुनं च तत् ।
 अन्तर्वर्तनी गुर्विणी स्याद्गभवत्स्युदरिण्यपि ॥९३८॥
 आपन्नसत्त्वौ गुर्वी च, श्रद्धालुर्दाहदान्विता ।
 विजाता च प्रजाता च, जातापत्यौ प्रसूतिकौ ॥९३९॥
 गर्भस्तु गर्भो भ्रूणो, दोहदलक्षणञ्च सः ।
 गर्भाशयो जरायूलबे^३, कलैल्लबे^२ पुनः समे ॥९४०॥
 दोहदं दोहदं श्रद्धां, लालसां सूतिमासि तु ।
 वैजनैनो विजनैनं, प्रसूयो नन्दनः पुनः ॥९४१॥
 उद्वेहोऽङ्गात्मजः सूतुस्तनयो दारकः सुरतः ।
 पुत्रो दुर्हितरि स्त्रीत्वे, तोकापत्यप्रसूतयैः ॥९४२॥

तुर्कं प्रजोभयोर्भ्रात्रियो , भ्रातृव्यो भ्रातुरात्मजे ।
 स्वस्त्रीयो भागिनेयैश्च, जामेयैः कुतपश्च सः ॥१४३॥
 नसां पौत्रैः पुत्रपुत्रो, दौहित्रो दुहितुः सुतः ।
 प्रतिनसां प्रपौत्रैः स्यात्, तत्पुत्रस्तु परम्परः ॥१४४॥
 पैतृष्वसेयैः स्यात्पैतृष्वस्त्रीयैस्तुक् पितृष्वसुः ।
 मातृष्वस्त्रीयैस्तुक् मातृष्वसुर्मातृष्वसेयैवत् ॥१४५॥
 विमातृजो वैमात्रेयो, द्वैमातुरो द्विमातृजः ।
 सत्यास्तु तनये साम्मातुरवैद्भद्रमातुरैः ॥१४६॥
 सौभागिनेयैकानीनै^२, सभगाकन्ययोः सुतौ ।
 पौनर्भवपारस्त्रैण्यै^१ पुनर्भूपरस्त्रियोः ॥१४७॥
 दास्या दासे^२दासेयौ^२, नाटे^३स्तु नटीसुतः ।
 बन्धुलो बान्धकिनेयैः, कौलटे^३रोऽसतीसुतः ॥१४८॥
 स तु कौलटिनेयैः स्याद्, यो भिक्षुकसतीसुतः ।
 द्वावप्येतौ कौलटेयौ^१, क्षेत्रजो देवरादिजः ॥१४९॥
 स्वजाते त्वौरसौरस्यौ , मृते भर्त्तरि जारजः ।
 गोलकोऽयामृते कुण्डो, भ्रातां तु स्यात्सहोदरैः ॥१५०॥

७३ अभिधानचिन्तामणौ मर्त्यकाण्डः ३

समानोदर्यसोदर्यसैर्गर्भसैर्हर्जा अपि ।

सोदरश्च स तु ज्येष्ठः, स्यात् पितृयः पूर्वजोऽग्रजः ॥९९१॥

जघन्यजे^१ यविष्ठैः स्यात्, कनिष्ठोऽवरजोऽनुजैः ।

स यवीयान् कनीयांश्च, पितृव्यश्यालमातुलौः ॥९९२॥

पितुः पत्न्याश्च मातुश्च, भ्रातरो देवदेवरौ^२ ।

देवां चावरजे पत्युर्जामिस्तु भगिनी^२ स्वसा ॥९९३॥

ननान्दा तु स्वसा पत्युर्ननन्दा नन्दिनात्यपि ।

पत्न्यास्तु भगिनी ज्येष्ठा, ज्येष्ठश्चश्रूः कुली च सा ॥९९४॥

कनिष्ठा श्यालिकी हौली, यन्त्रणी केलिकुञ्चिकी ।

केलिर्द्रवैः परीहासैः, क्रीडा लीला च नर्म च ॥९९५॥

देवनं कूर्दनं खेलां, ललनं वर्करोऽपि च ।

वसां तु जनकस्तातो, बीजी जनयितो पितरौ ॥९९६॥

पितामहस्तस्य पिता, तत्पिता प्रपितामहः ।

मातुर्मातामहीद्येवं, माताऽम्बा जननी प्रसूः ॥९९७॥

सवित्री जनयित्री च, कृमिली तु बहुप्रसूः ।

धात्री तु स्यादुपमाता, वीरमाता तु वीरसूः ॥९९८॥

श्वश्रूमाता पतिपत्न्योः, श्वशुरस्तु तयोः पिता ।
 पितरस्तु पितुर्वश्या, मातुर्मातामहीः कुले ॥१६९॥
 पितरौ^१ मातापितरौ^२ मातरपितरौ^३ पिता च माता च ।
 श्वश्रूश्वशुरौ^१ श्वशुरौ^२ पुत्रौ^३ पुत्रश्च दुहिता च ॥१६०॥ (आर्या)
 भ्राता च भगिनी चापि, भ्रातरावथ बान्धवैः ।
 स्वो^३ ज्ञातिः^३ स्वजनो^१ बन्धुः, सगोत्रश्च^१ निजैः पुनः ॥१६१॥
 आत्मीयैः स्वैः स्वकीयश्च, सपिण्डास्तु सनाभयैः ।
 तृतीया प्रकृतिः पण्डैः, षण्डैः क्लीबो^१ नपुंसकम् ॥१६२॥
 इन्द्रियायतनैर्मङ्गैर्विग्रहौ, क्षेत्रगात्रैर्तनुभूषणास्तनू ।
 मूर्त्तिमत्करणकार्यैर्मूर्त्तयो,^{१२} बेरै^३संहर्तनैर्देहै^३सञ्चरैः ॥१६३॥
 घनो^{१०} बन्धः^{१०} पुरं^{११} पिण्डो,^{२०} वपुः^{२१} पुद्गलवर्ष्मणी^{२३} ।
 कलेवरं^{२४} शरीरोऽस्मिन्नजीवे कुर्णपं शवैः ॥१६४॥
 मृतैकं सण्डैकबन्धौ, त्वपशीर्षे क्रियाशुजि ।
 वयांसि^१ तु दशोः प्रायौः, सामुद्रं देहलक्षणम् ॥१६५॥
 एकदेशे प्रतीकोऽङ्गवयवौपघनो अपि ।
 उच्यते^१ शिरो^३ मूर्ध्ना,^३ मौलिर्मुण्डं^४ कमस्तकं ॥१६६॥

७८ अभिधानचिन्तामणौ मन्थकाण्डः ३

वराङ्गं करणत्राणं, शीर्षं मस्तकमित्यपि ।

तज्जाः केशास्तीर्थवाकाश्चिकुराः कुन्तलाः कचाः ॥९६७॥

वाल्लः स्युस्तत्पराः पार्शो, रचना भारे उच्चर्ये ।

हस्तैः पक्षैः कलापश्च, केशभूयस्त्ववाचकाः ॥९६८॥

अलकस्तु कर्कालैः, खड्गैश्चूर्णकुन्तलैः ।

स तु भाले भ्रमरकैः, कुरूलो भ्रमरालकैः ॥९६९॥

धम्मिल्लैः संयताः केशाः, केशवेषे कबटैर्यथ ।

वेणि प्रवेणी शीर्षण्यशिरस्यौ विशदे कचे ॥९७०॥

केशेषु वर्त्म सीमन्तैः, पलितं पाण्डुरः कषः ।

चूडी केशी^२ केशपाशैः, शिखौ शिखण्डिकौ समाः ॥९७१॥

सा बालानां काकपक्षैः, शिखण्डकैशिखाण्डकौ ।

तुण्डमास्यं मुखं वक्रं, लपनं वदनीनने^० ॥९७२॥

भाले^१ गोर्धयलिकालीकललाटौनि श्रुतौ श्रवैः ।

शब्दाधिष्ठानैपैञ्जुषमहानादध्वनिग्रहैः ॥९७३॥

कर्णैः श्रोतं श्रवणं च, वेष्टनं कर्णशैकुली ।

पालित्तु कर्णलतिकौ, शङ्खो भालश्रवोऽन्तरे ॥९७४॥

वैश्वरक्षीक्षणं^३ नेत्रं, नयनं दृष्टिर्म्बकम् ।
 शोचनं दर्शनं^४ टक् च, तत्तारी तु कनीनिकौ ॥९७५॥
 ग्रामं तु नयनं सौम्यं, भानवीयं^२ तु दक्षिणम् ।
 असौम्येऽक्षिण्यनक्षि^१ स्यादीक्षणं तु निशामनम् ॥९७६॥
 निभालनं निशमनं, निध्यानमवलोकनम् ।
 दर्शनं द्योतनं निर्वर्णनं चाथाद्धवीक्षणम् ॥९७७॥
 अपाङ्गदर्शनं काक्षः, कटाक्षोऽक्षिविकृणितम् ।
 स्यादुन्मीलनमुन्मेषो, निमेषस्तु निमिलनम् ॥९७८॥
 अक्ष्णोर्बाह्यान्तावपाङ्गौ, भ्रूद्ध्वे रोमपद्धतिः ।
 त्रकोपभ्रविकारे स्यात्, भ्र-भ्रु-भ्र-भृ-परा कुट्टिः ॥९७९॥
 कूर्चं कूर्पं भ्रवोर्मध्ये, पश्म स्यान्नेत्ररोमणि ।
 गन्धज्ञौ नासिका नासौ, घ्राणं घ्राणौ विकूणिका ॥९८०॥
 नकं नर्कुटकं शिङ्घिन्योष्ठोऽधरो रदच्छदः^३ ।
 इन्तर्वेखं च तत्प्रान्तौ, सृक्कणी असिकं त्वधः ॥९८१॥
 भसिकाधस्तु चिबुकं, स्याद् गल्लः सृक्कणः परः ।
 मञ्जात्परः कपोलश्च, परो गण्डः कपोलतः ॥९८२॥
 एतो हनुः श्मश्रु कूर्चमौस्यलोभं च मासुरी ।
 विक्री दंष्ट्रिकौ दाढा, दंष्ट्रौ जन्भो द्विजा रदौः ॥९८३॥

८० अभिधानचिन्तामणौ मर्त्यकाण्डः ३

रदनां दशनां दन्तों, दंशखादंनमलर्काः ।

राजदन्तौ तु मध्यस्यावुपरिश्रेणिकौ क्वचित् ॥९८४॥

रसज्ञां रसनौ जिह्वां, लोर्लो तालुं तु काकुदमै ।

सुधास्रवां घण्टिकां च, लम्बिकां गलशुण्डिकां ॥९८५॥

कन्धरी धमैनिर्ग्रीवां, शिरोधिश्र्वं शिरोधरां ।

सा त्रिरेखा कम्बुग्रीवांस्वैटुर्घाटां कृकाटिकां ॥९८६॥

कृकस्तु कन्धगामध्यं, कृकपार्श्वं तु वीतनौ ।

ग्रीवाधमन्यौ प्राग् नीले, पश्चान्मन्ये कलम्बिके ॥९८७॥

गलो^१ निगरणैः कण्ठैः, काकलकस्तु तन्मणिः ।

अंसौ भुजशिरैः स्कन्धौ, जत्रुसन्धिरू^२ऽसगः ॥९८८॥

भुजो^१ बाहुः प्रवेष्टो^३ दोर्बाहौ^३ऽथ भुजकोटरैः ।

दोर्मूलं^२ खण्डिकः कक्षां, पार्श्वं स्यादेतयोरधः ॥९८९॥

कफोणिस्तु भुजामध्यं^२, कफणिः^३ कूर्परश्च सः ।

अधस्तस्या मणिबन्धात्, स्यात् प्रकोष्ठैः कलाचिके^३ ॥९९०॥

प्रगण्डैः कूर्परांसान्तः पञ्चशाखैः शयैः शमैः ।

हस्तैः पौणिः कैरो^३ऽस्यादौ, मणिबन्धो मणिश्च सः ॥९९१॥

करभो^३ऽस्मादाकनिष्ठं, करशाखाङ्गुली^३ समे ।

अङ्गुली चाङ्गुलो^३ऽङ्गुष्ठस्तर्जनी तु प्रदेक्षिनी^३ ॥९९२॥

^१ज्येष्ठा तु मध्यमा^२ मध्या^३, सावित्री^१ स्यादनामिका^२
 कनीनिका तु कनिष्ठोऽवहस्तो हस्तपृष्ठतः ॥९९३॥
 कामाङ्कुशो महाराजैः, करजो नखरो नखैः ।
 करशूको भुजाऋण्टः, पुनर्भ्रुवपुनर्नवौ ॥९९४॥
 प्रदेशिन्यादिभिः सार्द्धमङ्गुष्ठे वितते सति ।
 प्रादेशताल्लगोर्कैर्णवितस्त्यो यथाक्रमम् ॥९९५॥
 प्रसारिताङ्गुली पाणौ, चपेटः प्रतल्लस्तलैः ।
 प्रहस्तस्तालिका तालैः, सिंहतालस्तु तौ युतौ ॥९९६॥
 सम्पिण्डिताङ्गुलिः पाणिर्मुष्टिर्मुल्लुर्मुचुट्यपि ।
 सङ्ग्रहश्चाद्धमुष्टिस्तु, खटकः कुब्जितः पुनः ॥९९७॥
 पाणिः प्रसृतैः प्रसृतिस्तौ युतौ पुनरङ्गुलिः ।
 प्रसृते तु द्रवाधारे, गण्डूषश्चुल्लैकश्चुल्लैः ॥९९८॥
 हस्तैः प्रामाणिको मध्ये, मध्यमाङ्गुलिकूर्परम् ।
 बद्धमुष्टिसौ रत्निररत्निर्निष्कनिष्ठिकः । ॥९९९॥
 व्यामैव्यायामैन्यग्रोर्ध्वोस्तिर्यग्बाहू प्रसारितौ ।
 ऊर्ध्वीकृतभुजापाणिनरमानं तु पौरुषम् ॥१००॥

८२ अभिधानचिन्तामणौ मर्त्यकाण्डः ३

दघ्नद्वैयसैमात्रौस्तु, जान्वादेस्तत्तदुन्मिते ।

रीढकः पृष्ठवंशैः स्यात्, पृष्ठं तु चरमं तनोः ॥६०१॥

पूर्वभाग उपस्योऽङ्कः, कोडै उत्सङ्गं इत्यपि ।

कोडोरो^२ हृदयस्थानं, वक्षो वत्सो^५ मुनान्तम्^६ ॥६०२॥

स्तनान्तरं हृद्दे^३ हृदयं, स्तनौ कुचौ^४ पयोधरौ ।

उरोजौ^१ च चूचुकन्तु, स्तनाद्वृन्त-शिखा^३-मुखाः^४ ॥६०३॥

तुन्दं^१ तुन्दिर्गर्भकुक्षी^३, पिचण्डो जठगौदरं^५ ।

कालखण्डं^१ कालखञ्जं^२, कालेयं^३ कालकं^४ यकृत्^५ ॥६०४॥

दक्षिणे तिलैकं क्लोम, वामे तु रक्तफेननः ।

पृष्पसैः स्यादथ ह्रीर्हा, गुल्मोऽन्त्रं तु पुरीतति^३ ॥६०५॥

रोमावेली रोमलता, नाभिः स्यात्तुन्दकूपिकौ ।

नाभेरधो मूत्रपुटं, बस्तिर्मूत्राशयोऽपि च ॥६०६॥

मध्योऽवलैग्रं विलैग्रं, मध्यमोऽथ कटः कटिः ।

श्रोणिः^३ कलत्रं कटीरं^४, काञ्चीपिदं ककुद्भती ॥६०७॥

नितम्बारोहौ^२ स्त्रीकट्याः, पश्चाज्जघनमग्रतः ।

त्रिकं वंशाघस्तत्पार्श्वकूपिकौ तु कुकुन्दरे^१ ॥६०८॥

पृती स्फिजौ काटिप्रौथौ, वंराङ्गं तु च्युतिर्बुलिः ।
 भौगोऽपत्यपैथो थोनिः, स्मरान्मन्दिंर-कूपिके ॥६०९॥
 स्त्रीचिह्नमथ पुंश्चिह्नं, मेढेनं शेषैशेषी ।
 शिभं मेढूः कामलता, लिङ्गं च द्वयमप्यदः ॥६१०॥
 गुह्यप्रजननोपस्थौ, गुह्यमध्यं गुणो मणिः^२ ।
 सीर्वनी तदधः सूत्रं, स्यादण्डं पेलमण्डकैः ॥६११॥
 मुष्कोऽण्डकोशो वृषणोऽपानं पायुर्गुदं च्युतिः ।
 अधोमर्मं शकृद्दूरं, त्रिवलीकैर्बुली अपि ॥६१२॥
 विटपं तु महाबीज्यमन्तरा मुष्कवङ्गणर्म ।
 ऊरुसन्धिर्वङ्गणैः स्यात्, सकथ्यूरुस्तस्य पर्व तु ॥६१३॥
 जानुनलकीलोऽष्टीवान्, पश्चाद्भारोऽस्य मन्दिः ।
 कपोली त्वप्रिमो जङ्घी, प्रसृतो नलकिन्यपि ॥६१४॥
 प्रतिजङ्घा त्वप्रजङ्घो, पिण्डिकी तु पिचण्डिकी ।
 गुल्फस्तु चरणप्रन्थिर्घुटिकी घुण्टिकी घुटैः ॥६१५॥

०१ उक्तं सामुद्रिकशास्त्रे “कूर्मवृष्ट १ गजस्कंध २ समरोमा-
 ३ अल्पनासिका ४ । विस्तीर्णा ५ पद्मपत्राभा ६, षडेते सुभगा
 भाः” । अल्पा नासिका-गुह्यमध्यं यस्य सः अल्पनासिकः ।

८४ अभिधानचिन्तामणौ मर्त्यकाण्डः ३

चरणैः क्रमणैः पादैः, पँदोऽंहिश्चलनैः क्रमैः ।

पादमूलं गोहिरं स्यात्पार्श्विणस्तु वुट्योरधः ॥६१६॥

पादाग्रं प्रपँदं क्षिप्रं, त्वङ्गुष्ठाङ्गुलिमध्यतः ।

कूर्चं क्षिप्रस्योपत्यंहिस्कन्धः कूर्चशिरैः समे ॥६१७॥

तलहृदयं तु तैलं, मध्ये पादतलस्य तत् ।

तिलकैः कालकैः पिष्टैर्जडुलैस्तिलकालकैः ॥६१८॥

१ २ ३ ४ ५ ६
रसासृग्मांसमेदोऽस्थिमज्जाशुक्राणि धातवः ।

सप्तैव दश वैकेषां, रोर्मत्वकूस्त्रायुभिः^{१०} सह ॥६१९॥

रसै आहारतेजोऽग्निसम्भवैः षड्रसासर्वैः ।

आत्रेयोऽसृक्करो धातुर्धन-मूल-महा-परः ॥६२०॥

१ २ ३ ४ ५ ६
रक्तं रुधिरमाग्नेयं, विस्त्रं तेजो-भवे रसात् ।

शोणितं लोहितमसृग्, वाशिष्ठं प्राणदासुरै^{११ १२} ॥६२१॥

१३ १४ १५ १ २ ३
क्षतजं मांसकार्यसं, मांसं पललजङ्गले ।

रक्तात्तेजो-भवे क्रव्यं, काश्यपं तरसामिषे^१ ॥६२२॥

१० ११ १२ १३ १
मेदस्कृत् पिशितं कीनं, पलं पेश्यस्तु तल्लताः ।

बुक्वी हृद् हृदयं^३ वृक्को, सुरैसं च तदग्निर्मम् ॥६२३॥

शुष्कं वल्लूरमुत्तप्तं, पूयदृष्टये^२ पुनः समे ।

मेदोऽस्थिकृत्^१ वपा^३ मांसात्तेजो^४जे^५ गौतमं^६ वसा^७ ॥६२४॥

गोदं^१ तु मस्तकस्त्रेहो^२, मस्तिष्को^३ मस्तुलुङ्गकैः ।

अस्थि कुल्यं^४ भारद्वौजं, मेदस्तेजश्च^५ मज्जकृत्^६ ॥६२५॥

मांसपित्तं^१ श्वदयितं^२, कर्करौ^३ देहधारकम् ।

मेदो^१जं^२ कीकसं^३ सारं^४, करोटिः^५ शिरसोऽस्थनि ॥६२६॥

कपालकर्परौ^१ तुल्यौ, पृष्ठस्यास्थिन कशेरुका ।

शाखास्थनि स्यान्नलकं^१, पार्श्वस्थिन वड्ङ्कपर्शुकै^२ ॥६२७॥

शरीरास्थि करङ्कैः^१ स्यात्, कङ्कालमस्थिपञ्जरैः ।

मज्जा तु कौशिकैः^१ शुक्रकरोऽस्थिनः^२ स्नेहसम्भवौ ॥६२८॥

शुक्रं^१ रेतो^२ बलं^३ बीजं^४, वीर्यं^५ मज्जसमुद्भवम् ।

आनन्दप्रभवं^१ पुंस्त्वमिन्द्रियं^२ किट्टवर्जितम् ॥६२९॥

पौरुषं^१ प्रधानधातुर्लोमै^२ रोमै^३ तनूरुहम् ।

त्वक्^१ छबिरेछादनी^२ कृत्तिश्चर्मो^३जिनमसृग्धरां ॥६३०॥

वस्त्रासा तु स्त्रासा स्नायुर्नाड्यो^१ धमनयैः^२ सिराः ।

काण्डरी तु महास्नायुर्मलं^१ किट्टं^२ तदक्षिजम् ॥६३१॥

८६ अभिधानचिन्तामणौ मत्स्यकाण्डः ३

दूषीकां दूषिकां जैमं, कुलुकं^१ पिप्पिकां पुनः ।
दन्त्यं कार्णं तु पिञ्जूरुषः, शिङ्घाणो^१ घ्राणसम्भवः ॥६३२॥

सृणीकां स्यन्दिनीं लालौऽऽस्यासर्वः कफकूचिकां ।
मूत्रं बस्तिमलं मेहैः, प्रस्रावो नृजलं खर्वः ॥६३३॥

पुष्पिकां तु लिङ्गमलं, विडू विष्टौऽवस्करैः शकृत् ।
गूथं पुरीषं शमलोच्चारौ वर्चस्कवर्चसीं ॥६३४॥

वेधो^१ नेपथ्यैमाकल्पैः, परिकर्म्मार्ङ्गसंस्क्रिया ।
उद्वर्त्तनमुत्सादनमङ्गरागो विलेपनम् ॥६३५॥

चर्च्चिक्यं समालर्भनं, चर्च्चिं स्यान्मण्डनं पुनः ।
प्रसार्धनं प्रतिकर्म्म, मार्ष्टिः स्यान्मार्जनो मृजौ ॥६३६॥
वासयोगैस्तु चूर्णं स्यात्, पिष्टातैः पट्वासकैः ।
गन्धमाल्यादिना यस्तु, संस्कारः सोऽधिवासनम् ॥६३७॥

निर्वेशं उपभोगोऽथ, स्नानं सवनेमाप्लवैः ।
कर्पूरागुरुकक्कोलकस्तूरीचन्दनद्रवैः ॥६३८॥

स्याद्यक्षकर्द्दमो मिश्रैर्वर्त्तिर्गात्रानुलेपनी ।
चन्दनागरुकास्तूरीकुङ्कुमैस्तु चतुःसमं ॥६३९॥

अर्गुर्वगहैराजाह^३, लोहं^४ कृमिजैवंशिके^५ ।

अनैर्यजं जोङ्गकं च, मङ्गल्या भैल्लिगन्धि यत् ॥६४०॥

कालागैरुः काकतुण्डैः, श्रीखण्डं रोहणद्रुमैः ।

गन्धसारो मलयजैश्चन्दने हरिचन्दने ॥६४१॥

तैलपर्णिकेगोशीषी^३, पत्राङ्गं रक्तचन्दनम् ।

कुचन्दनं ताम्रसारं, रञ्जनं तिलपर्णिकां ॥६४२॥

जातिकोशं जातिफलं, कर्पूगै हिमवालुका^२ ।

घनसारैः सिताभ्रश्च, चन्द्रोऽथ मृगनाभिजां ॥६४३॥

मृगनाभिर्मृगमदैः, कस्तूरी गन्धधूल्यैषि ।

कश्मीरजन्मै घुसृणं, वैर्णं लोहितचन्दनम् ॥६४४॥

वाह्नीकं कुङ्कुमं वाह्निशिखं कालेयजागुडे^१ ।

सङ्कोचपिशुनं रक्तं, धीरं^{१२} पीतनदीपनं^{१३} ॥६४५॥

लवङ्गं देवकुसुमं, श्रीसंज्ञैमथ कोलकम् ।

ककोलकं कोशफलं, कालीयकं तु जापकम् ॥६४६॥

यक्षधूपो बहुरूपैः, सालवेष्टो^३ऽभिवल्लभैः ।

सर्जमणिः^{१०} सर्जरसः, रालः सर्वरसोऽपि च ॥६४७॥

८८ अभिधानचिन्तामणौ मर्त्यकाण्डः ३

धूपो^२ वृकात् कृत्रिमाच्च, तुरुष्कः^३ सिंहपिण्डकौ^५ ।

पायसस्तु वृक्षधूपैः, श्रीवासैः सरलद्रवैः ॥६४८॥

स्थानात् स्थानान्तरं गच्छन्, धूपो गन्धपिशाचिकौ ।

स्थासकैस्तु हस्तबिम्बैर्मलङ्कारस्तु भूषणम् ॥६४९॥

परिष्काराभरणे^३ च, चूडामणिः शिरोमणिः^२ ।

नायकस्तरलो^१ हारान्तर्मणिर्भुक्तुं^१ पुनः ॥६५०॥

मौलिः^२ किरीटं^३ कोटीरमुष्णीषं^५ पुष्पदाम तु ।

मूर्ध्नि माल्यं^१ मालां स्वकै^१ च, गर्भकैः केशमध्यगम् ॥६५१॥

प्रभ्रष्टकं^१ शिखालम्बि, पुरोन्यस्तं ललामकर्म ।

तिर्यक् वक्षसि वैकक्षं^१, प्रालम्बैर्मृजुलम्बि यत् ॥६५२॥

सन्दर्भो^१ रचना गुम्फः^३, श्रन्थनं^४ ग्रन्थनं^५ समाः ।

तिलके^१ तमालपत्रैश्चित्रैः^३ पुण्ड्रविशेषकैः ॥६५३॥

आपीडिशेखरोत्तंसावैतंसोः शिरसः स्रजि ।

उत्तरो^२ कर्णपूरैः^३पि, पत्रलेखा^१ तु पत्रतः ॥६५४॥

भङ्गिबल्लितङ्गुल्यैः^३, पत्रपाश्या^१ ललाटिका^२ ।

वालापाश्या^१ पारितथ्या, कर्णिका^१ कर्णभूषणम् ॥६५५॥

ताडङ्कस्तु^२ ताडपत्रं, कुण्डलं^३ कर्णवेष्टकः^४ ।
 उत्क्षिप्तिका तु कर्णान्दुर्बालिका कर्णपृष्ठगा ॥६५६॥
 गैवेयकं कण्ठभूषा, लम्बमाना ललन्तिका ।
 प्रालम्बिका कृता हेम्नोरःसूत्रिका तु मौक्तिकैः ॥६५७॥
 हारो^१ मुक्तातः प्रालम्बैस्त्रकं कलापौवली^२ लता ।
 देवच्छन्दैः शतं साष्टं, त्विन्द्रच्छन्दैः सहस्रकम् ॥६५८॥
 तदर्द्धं विजयच्छन्दो^१, हारस्त्वैष्टोत्तरं शतम् ।
 अर्द्धं रश्मिकलापोऽस्य, द्वादश त्वर्द्धमाणवैः ॥६५९॥
 द्विर्द्वादशार्द्धगुच्छैः स्यात्, पञ्च हारफलं लताः ।
 अर्द्धहारश्चतुःषष्टिर्गुच्छैमाणवमन्दराः ॥६६०॥
 अपि गोस्तनगोपुच्छीवर्द्धमर्द्धं यथोत्तरम् ।
 इति हारा यष्टिभेदादेकावल्येकैयष्टिका ॥६६१॥
 कण्ठिकोऽप्यथ नक्षत्रमाली तत्सङ्ख्यमौक्तिकैः ।
 केयूरमङ्गदं^२ बाहुभूषा^३ऽथ करभूषणम् ॥६६२॥
 कटकौ वलयं^३ पारिहार्यावापां च कङ्कणम्^४ ।
 हस्तसूत्रं^३ प्रतिसर्षं, ऊर्मिकौ त्वङ्गुलीयकम् ॥६६३॥
 सा साक्षराङ्गुलिर्मुद्गी, कटिसूत्रं^३ तु मेखली ।
 कलापो^३ रसनां^४ सारसनं^५ काञ्ची च ससका ॥६६४॥

९० अभिधानचिन्तामणौ मर्त्यकाण्डः ३

सा शृङ्खलं^१ पुंस्कटिस्था, किङ्किणी^१ क्षुद्रघण्टिकौ ।

नूपुरं^१ तु तुलाकोटिः^२, पादतः कटकाङ्गदे^३ ॥६६५॥

मञ्जीरं^४ हंसकं^५ शिञ्जिन्यंशुकं^६ वस्त्रमम्बरम् ।

सिचयो^७ वसनं^८ चीराच्छादौ^९ सिकु^{१०} चेलवाससी^{११} ॥६६६॥

पैतः^{१२} प्रोतोऽञ्जलो^{१३} ऽस्यान्तो, वर्तिर्वस्तिश्चै^{१४} तद्दशाः ।

पत्रोर्णं^{१५} धौतकौशेयमुष्णीषो^{१६} मूर्धवेष्टनम् ॥६६७॥

तत् स्याद्बुद्धमनीयं^{१७} यद्धौतयोर्वस्त्रयोर्युगम् ।

त्वक्फलकृमिरोमभ्यः, सम्भवात्तच्चतुर्विधम् ॥६६८॥

क्षौमं^{१८} कार्पासिकौशेयैराङ्गवोदिविभेदतः ।

क्षौमं^{१९} दुकूलं^{२०} दुगूलं^{२१}, भ्यात्कार्पासं^{२२} तु बादरम् ॥६६९॥

कौशेयं^{२३} कृमिकोशोत्थं, राङ्गवं^{२४} मृगरोमजम् ।

कम्बूलः^{२५} पुनरुर्णायुराविकौरै^{२६} भ्ररैल्लकाः^{२७} ॥६७०॥

नवं वासोऽनाहतं^{२८} स्यात्तन्त्रकं^{२९} निष्प्रवाणि^{३०} च ।

प्रच्छादनं^{३१} प्रावारणं^{३२}, संव्यानं^{३३} चोत्तरीयकम्^{३४} ॥६७१॥

वैकक्षे^{३५} प्रावारोत्तरासङ्गौ^{३६} बृहतिकोपि च ।

वराशिः^{३७} स्थूलशाटः^{३८} स्यात्, परिधानं^{३९} त्वधोऽंशुकम्^{४०} ॥६७२॥

अन्तरीयं^३ निवसनमु^१पसंव्यानेमित्यपि ।

तद्गन्धिरुच्चयो^१ नीवी^२, वरस्त्रचर्द्वोरुकांशुकम् ॥६७३॥

चण्डातकं^१ चलनकश्चेलनी^१ त्वितरस्त्रियाः ।

चौलः^१ कञ्चुलिका^२ कूर्पासकोऽङ्गिका^३ च कञ्चुके^५ ॥६७४॥

शाटी^१ चोद्व्यथै नीशारो^१, हिमवातापहांशुके ।

कच्छी कच्छाटिका^१ कक्षा^१, परिधानापराञ्चले ॥६७५॥

कच्छापटस्तु^१ कौपीनं^२, समौ नक्रककर्पटौ^२ ।

निचोलैः प्रच्छदपटो^२, निचुलश्चोत्तरच्छर्दः ॥६७६॥

उत्सवेषु सुहृद्भिर्यद्द्वलादाकृष्य गृह्यते ।

वस्त्रमाल्यादि तत् पूर्णपात्रं^१ पूर्णानकं^२ च तत् ॥६७७॥

तत्स्यादाप्रपदीनं^१ तु, त्वाम्रोत्याप्रपदं हि यत् ।

चीवरं^१ मिक्षुसङ्घाटी^२, जीर्णवस्त्रं पटञ्चरम् ॥६७८॥

शाणी^१ गोणी^२ छिद्रवस्त्रे, जलार्द्रा^१ क्लिन्नवाससि ।

पर्य्यस्तिकां परिकरैः, पर्य्यङ्कश्चावसक्थिकां ॥६७९॥

कृथे^१ वर्णः^२ परिस्तोमः^३, प्रवेणी^४ नवताऽस्तराः^६ ।

अपटी^१ काण्डपटः^२ स्यात्, प्रतिसीरा^३ जवन्यावि^४ ॥६८०॥

९२ अभिधानचिन्तामणौ मर्त्यकाण्डः ३

तिरस्करिण्यथोल्लोचो, विताने कदकोऽपि च ।
 चन्द्रोदये स्थुले दृष्ये, केणिका पटकुट्यापि ॥ ६८१ ॥
 गुणलयनिकायां^३ स्यात्, संस्तरैस्त्रस्तरौ^२ समौ ।
 तल्पं शय्यो शयनीयं, शयनं तलिमं च तत् ॥ ६८२ ॥
 मञ्जमञ्जकैपर्यङ्कैः^३ पल्पङ्कैः खट्वयो समाः ।
 उच्छीर्षकैमुपाद्धानैर्बहो^३ पाले^१ पतद्गर्हेः ॥ ६८३ ॥
 प्रतिग्राहो^३ मुकुरैः^३ त्मदर्शोदर्शास्तु^३ दर्पणे^५ ।
 स्याद्वेत्रासनमासन्दी^२, विष्टरः पीठमासनम् ॥ ६८४ ॥
 कशिपुर्मोचनाच्छादावौशीरं^१ शयनासने ।
 लाक्षी द्रुमामयो^२ राक्षी, रङ्गमातो पलङ्कषी ॥ ६८५ ॥
 जतुं क्षतघ्नां कृमिर्जा, यावालक्तौ^२ तु तद्रसः ।
 अञ्जनं कज्जलं दीपैः, प्रदीपैः कज्जलध्वजैः ॥ ६८६ ॥
 स्नेहप्रियो गृहमणिर्देशाकर्षो^६ दशेन्धनः ।
 व्यजनं तालवृन्तं^२ तत्, धवित्रं^१ मृगचर्मणः ॥ ६८७ ॥
 आलावर्त्तं^१ तु वस्त्रस्य, कङ्कतः केशमार्जनैः
 प्रसाधनश्चाथ बालक्रीडनकं गुडो^३ गिरिः ॥ ६८८ ॥

गिरिको^१ गिरिगुडैः, समौ कन्दुर्केगेन्दुकौ^२ ।
 राजा^३ राट् पृथिवीशक्रमध्यलोके^४शोभूभृतेः ॥६८९॥
 महीक्षित्^५ पार्थिवौ मूर्धाभिषिक्तौ भू-प्रजा-नृ-पः^६ ।
 मध्यमो^७ मण्डलाधीशैः, सम्राट् तु शास्ति यो नृपान् ६९०॥
 यः सर्वमण्डलस्येशो, राजसूयं च योऽयजत् ।
 चक्रवर्ती सार्वभौमैस्ते तु द्वादश भारते ॥६९१॥
 आर्षभिर्भरतस्तैत्र, स्मरैस्तु सुमित्रभूः ।
 मघवा^१ वैजयि^२थाश्वसेननृपनन्दनैः ॥६९२॥
 सनत्कुमारो^३ऽथ शान्ति^४, कुन्थुरो^५ जिना अपि ।
 सुभूमस्तु कार्तवीर्यः^६, पद्मः पद्मोत्तरात्मजः ॥६९३॥
 हरिषेणो^१ हरिसुतो^२, जयो^३ विजयनन्दनः^४ ।
 ब्रह्मसूनुर्ब्रह्मदत्तैः, सर्वेऽपीक्ष्वाकुवंशजाः ॥६९४॥
 प्राजपत्यंस्त्रिपृष्ठो^१ऽथ, द्विपृष्ठो^२ ब्रह्मसम्भवेः ।
 स्वयम्भू^३ रुद्रतनयैः, सोमभूः पुरुषोत्तमैः ॥६९५॥
 शैवैः पुरुषसिंहो^१ऽथै, महाशिरस्समुद्भवैः ।
 स्यात्पुरुषपुण्डरीको^२, दत्तो^३ऽग्निसिंहनन्दनैः ॥६९६॥
 नारायणो^१ दाशरथिः^२, कृष्णस्तु वसुदेवभूः ।
 वासुदेवौ अमी कृष्णा, नव शुक्रा बलैस्त्वमी ॥६९७॥

९४ अभिधानचिन्तामणौ मर्त्यकाण्डः ३

अचलो^१ विजयो^२ भद्रः^३, सुप्रभश्च^४ सुदर्शनः^५ ।

आनन्दो^६ नन्दनः^७ पद्मो^८, रामो^९ विष्णुद्विषस्त्वमी ॥६९८॥

अश्वग्रीवस्तारकश्चै^१, मेरको^३ मधुरेव च ।

निशुम्भैबलिप्रह्लादलङ्केशमगधेश्वरीः ॥६९९॥

जिनैः सह त्रिषष्टिः स्युः, शलाकापुरुषा अमी ।

आदिराजैः वृथुर्वैन्यो^३, मान्धाता युवनाश्वजैः ॥७००॥

धुन्धुमारैः कुवलाश्वो, हरिश्चन्द्रैस्त्रिशङ्कुजैः ।

पुखरवा^१ बौधै^२ ऐलै^३, उर्वशीरमणश्चै^४ सः ॥७०१॥

दौष्यन्तिर्भरतैः सर्व्वन्दमैः शकुन्तलात्मजैः ।

हैहयस्तु^१ कार्तवीर्यो^२, दोससहस्रभृदज्जुर्नैः ॥७०२॥

कौशल्यानन्दनो^१ दाशरथी^२ रामोऽस्य तु प्रिया ।

वैदेही^१ मैथिली^२ सीता^३, जानकी^४ धरणीसुता ॥७०३॥

रामपुत्रौ कुशीलवैवेकयोक्तया कुशीलवौ^३ ।

सौमित्रिर्लक्ष्मणो^१ वाली^२, वालिरिन्द्रसुतश्च मः ॥७०४॥

आदित्यसूनुः^१ सुग्रीवो^२, हनुमान् वज्रकण्ठकैः ।

मारुति^३: केशरिसुतं, आज्ञनेयो^४ऽज्जुनध्वजैः ॥७०५॥

पौलस्त्यो^१ रावणो^२ रक्षो^३, लङ्केशो^४ दशकन्धरः^५ ।

रावर्णिः^६ शक्रजिन्मेघनादो^७ मन्दोदरीसुतः^८ ॥७०६॥

अजातशत्रुः^९ शल्योरिर्धर्मपुत्रो^{१०} युधिष्ठिरः^{११} ।

कङ्कोऽजमीढो^{१२} भीमस्तुं, मरुत्पुत्रो^{१३} वृकोदरः^{१४} ॥७०७॥

किर्मीर-कीचैक-क-हिडिम्बानां निसूदनः^{१५} ।

अज्जुनैः^{१६} फाल्गुनैः^{१७} पार्थैः^{१८}, सव्यसाची^{१९} धनञ्जयैः^{२०} ॥७०८॥

॥धावेधी^{२१} किरीट्यैन्द्रिर्जिष्णुः^{२२} श्वेतहयो^{२३} नरः^{२४} ।

बृहन्नटो^{२५} गुडाकेशः^{२६}, सुभद्रेशः^{२७} कपिध्वजः^{२८} ॥७०९॥

भीमर्षुः^{२९} कर्णजित्तस्य, गाण्डीवं गाण्डिवं धनुः^{३०} ।

राञ्जाली^{३१} द्रौपदी^{३२} कृष्णा^{३३}, सैरन्ध्रा^{३४} नित्ययौवना^{३५} ॥७१०॥

दिर्जा^{३६} याज्ञसेनी^{३७} च, कर्णश्चैम्पाधिपोऽङ्गराट्^{३८} ।

धर्षो-सूतो-कतनर्यैः^{३९}, कालपृष्ठं तु तद्वनुः^{४०} ॥७११॥

भणिकस्तु भम्भासारो^{४१}, हालैः स्यात् सातवाहनैः^{४२} ।

भ्रमारपालश्चौलुक्यो^{४३}, राजर्षिः^{४४} परमार्हतैः^{४५} ॥७१२॥

भृत्स्वमोक्तो धर्मात्मा, मारिव्यमनवारकैः^{४६} ।

राजबीजी^{४७} राजवंश्यो, बीज्यवंश्यौ तु वंशजे^{४८} ॥७१३॥

९६ अभिधानचिन्तामणौ मर्त्यकाण्डः ३

स्वाम्यमात्यैः सुहृत् कोशो^१, रौष्ट्रदुर्गबलानि^२ च ।

राज्याङ्गानि प्रकृतयैः, पौराणां श्रेणयोऽपि च ॥७१४॥

तन्त्रं^१ स्वराष्ट्रचिन्ता स्यादावापस्त्वरिचिन्तनम् ।

परिस्यन्दैः परिकरैः, परिवारैः परिग्रहैः ॥७१५॥

परिच्छदैः परिवर्द्धस्तन्त्रोपकरणै^१ अपि ।

राजशय्या महाशय्या, भद्रासनं^१ नृपासनम् ॥७१६॥

सिंहासनं तु तद्वैमं, छत्रमातपवारणम् ।

चामरं वालव्यजनं, रोमगुच्छैः प्रकीर्णकम् ॥७१७॥

स्थगं^१ ताम्बूलकरङ्को, भृङ्गारः^२ कनकालुका ।

भद्रकुम्भैः पूर्णकुम्भैः, पादपीठं^१ पदासनम् ॥७१८॥

अमात्यैः सचिवो^२ मन्त्री^३, धीसखः^४ सामवायिकः^५ ।

नियोगी^१ कर्मसचिवैः, आयुक्तो व्यापृतश्चै^२ सः ॥७१९॥

दृष्टा तु व्यवहाराणां, प्राडविवौकोऽक्षदर्शकैः ।

महामात्रैः प्रधानानि, पुरोधास्तु पुरोहितैः ॥७२०॥

सौवस्तिकोऽथ द्वारस्थैः, क्षत्तौ स्यात् द्वारपालकैः ।

दौवारिकैः प्रतीहारो^१, वेत्थुत्सारकंदण्डिनः ॥७२१॥

रक्षिवर्गोऽनीकस्थैः स्यादध्यक्षाधिकृतौ समौ ।
 बौरोगर्वः सूदाध्यक्षैः, सूदस्त्वौदनिकौ गुणैः ॥७२२॥
 मक्तकारैः सूपकारैः, सूर्पारालिकैवल्लर्वाः ।
 भौरिकैः कनकाध्यक्षो, रूपाध्यक्षस्तु नैष्ठिकैः ॥७२३॥
 स्यानाध्यक्षैः स्यानिकैः स्यात्, शुल्काध्यक्षस्तु शौलिकैः ।
 शुलैकस्तु षट्हादिदेयं, धर्माध्यक्षस्तु धार्मिकैः ॥७२४॥
 धर्माधिकारिणी चाथ, हट्टाध्यक्षोऽधिकर्मिकैः ।
 चतुरङ्गबलाध्यक्षैः, सेनानीर्दण्डनायकैः ॥७२५॥
 स्थायुकोऽधिकृतो ग्रामे, गोपां ग्रामेषु मूरिषु ।
 स्यातामन्तःपुराध्यक्षेऽन्तर्व्यशिकौवरोधिकौ ॥७२६॥
 शुद्धान्तैः स्यादन्तःपुरैमवरोघोऽवरोधनम् ।
 सौविदल्लोः कञ्चुकिनैः, स्यापत्यैः सौविदार्ष्ये ते ॥७२७॥
 षण्ढे वर्षवरैः शत्रौ, प्रतिपक्षैः परौ रिपुः ।
 शात्रवैः प्रस्यवस्यातां, प्रस्यनीकोऽमियार्थरी ॥७२८॥

०१ महेश्वरः " शुल्कं षट्हादिदेवे स्याज्जामातुर्बन्धकेऽपि
 च " बन्धको विवाहाय यद् प्राणं वनमिति तद्दीक्षा ।

९८ अभिधानचिंतामणौ मर्त्यकाण्डः ३

१० दस्युः सपत्नोऽसहनो विपक्षो,
११ १२ १३
१४ द्वेषी द्विषन् वैर्यहितो जिघांसुः ।

१९ दुर्हृत् परेः पन्थकपन्थिनौ द्विट्,
२० २१ २२
२३ २४ २५ २६
प्रत्यर्थमित्रावभिमात्यराती ॥ ७२९ ॥

१ वैरं विरोधो विद्वेषो, वयस्यः सवयाः सुहृत् ।
२ ३ ४ ५ ६ ७ ८ ९ १०
११ स्निग्धः सहचरो मित्रं, मखां सख्यं तु सौहृदम् ॥७३०॥

१ सौहार्दं सासपदीनैश्च जट्याणि मङ्गतम् ।
२ ३ ४ ५ ६ ७ ८ ९
१० आनन्दनं त्वाप्रच्छन्नं, स्यात् समाजनमित्यपि ॥७३१॥

१ विषयानन्तरो राजा, शत्रुभिन्नमतः परम् ।
२ ३ ४ ५ ६ ७ ८ ९
१० उदासीनः परतरः, पार्ष्णिग्राहस्तु पृष्ठतः ॥ ७३२ ॥

१ अनुवृत्तिस्त्वनुरोधो, हेरिको गूढपुरुषः ।
२ ३ ४ ५ ६ ७ ८ ९
१० प्रणिधिर्यथार्हवर्णोऽवसर्पो मन्त्रविष्मरः ॥ ७३३ ॥

१ वार्त्तायनः स्पशश्चार, आसप्रत्ययितौ समौ ।
२ ३ ४ ५ ६ ७ ८ ९
१० सत्रिणि स्याद् गृहपतिर्दृतः सन्देशहारकः ॥ ७३४ ॥

सन्निविप्रहयानान्यासनद्वैघाश्रया अपि ।

षड् गुणाः शक्तयस्तिष्ठः, प्रभुत्वोत्साहमन्त्रजाः ॥७३५॥

सामदाभेददण्डा, उपायाः साम सान्त्वनम् ।

उपजापः पुनर्भेदो, दण्डः स्यात् साहसं दमः ॥७३६॥

गभृतं दौकनं लञ्चोत्कोचः कौशलिकामिषे ।

ऽपाचारः प्रदानं दाहारौ प्राह्वयने अपि ॥ ७३७ ॥

आयोपेक्षेन्द्रजालानि, क्षुद्रोपाया इमे त्रयः ।

गौर्याऽक्षाः स्त्रियः पानं, वाक्पारुष्यार्थदूषणे ॥७३८॥

ण्डपारुष्यमित्येतद्वेयं व्यसनसप्तकम् ।

रुषं विक्रमैः शौर्य्यं, शौण्डीर्य्यं च पराक्रमैः ॥७३९॥

०१ माया रूपपरावर्तनादिका, उपेक्षाऽवधारणम्, इंद्रजालं
द्वयहस्तप्रयोगादिना असंभवद्वस्तुदर्शनम्, एषां द्वन्द्वः क्षुद्रा अल्पा
क्षाः । ०२ अक्षाः-पाशकाः तैरुपलक्षितं शूतं ज्ञेयं, पानं मयादेः,
पारुष्यं कर्कशावचनं, अर्थस्य दूषणं, तच्चतुर्धा-अदानं १ आदानं
विनाशः ३ परित्यागश्च ४

१०० अभिधानचिंतामणौ मर्त्यकाण्डः ३

यत्कोशदण्डजं तेजः, स प्रभावेः प्रतापवैत् ।

मिया धर्मार्थिकामैश्च, परीक्षा या तु सोपधी ॥७४०॥

तन्मन्त्राद्यषडक्षीणं, यत्तृतीयाद्यगोचरः ।

रहस्यालोचनं मन्त्रो, रहस्यलक्ष्मणमुपह्वाम् ॥७४१॥

विविक्तविज्ञैकान्तैः शलाकानि केवलम् ।

गुह्यं रहस्यं न्यायस्तु, देशरूपं समञ्जसम् ॥७४२॥

कल्पोभ्रेषो नयो न्याय्यं, तूचितं युक्तैसांप्रते ।

लभ्यं प्राप्तं मजमानाभिनीतौर्षधिकानि च ॥७४३॥

प्रक्रियां त्वधिकारोऽय, मर्त्यादां धारणो स्थितिः ।

संस्थोऽपराधस्तु मन्तुर्व्यलीकं विप्रियांगसी ॥७४४॥

बलिः करो भागधेयो, द्विपाद्यो द्विगुणो दमः ।

वाहिनीं पृतनां सेनां, बलं सैन्यमनीकिनीं ॥७४५॥

०१ मंत्रः पञ्चाङ्गः यत्कौटिल्य आह—“ कर्मणामा-
रंभोपायः १ पुरुषद्वयसंपत् २ देशकालविभागः ३ विनिपात-
प्रतीकारः ४ कार्षसिद्धिश्चेति ५ पञ्चाङ्गानि ”

कटकं^७ ध्वजिनां^१ तन्त्रं^२, दण्डोऽनीकं^{१०} पनाकिनां^{११} ।
वरुथिनीं^{१२} चमूर्ध्वक्रं^{१३}, स्कन्धावारोऽस्य^{१४} तु स्थितिः ॥७४६॥

शिविरं^१ रचना तु स्यात्, व्यूहो^१ दण्डादिको युधि ।

प्रत्यासारो^१ व्यूहपार्ष्णिः, सैन्यपृष्ठे प्रतिग्रहः ॥७४७॥

एकैभैकरथाख्यश्चाः, पत्तिः पञ्चपदातिका ।

सेनां^१ सेनामुखं^१ गुल्मो, वाहिनीं^१ पृतनां^१ चमूः ॥७४८॥

अनीकिनां^१ च पत्तेः स्यादिमाद्यैस्त्रिगुणैः क्रमात् ।

दर्शनीकिन्योऽक्षौहिणी, सज्जनं^१ तुपरक्षणम् ॥७४९॥

वैजयन्तीं^१ पुनः केतुः, पताकां^१ केतनं^१ ध्वजैः ।

अस्योच्चूलां^१ वचूलां^१ ख्यावृद्धां^१ धोमुखकूर्चकौ ॥७५०॥

गजो^१ वाजी^१ रथैः पत्तिः, सेनाङ्गं^१ स्याच्चतुर्विधम् ।

युद्धार्थे^१ चक्रवद्याने, शत'ङ्गैः^१ स्यन्दनो^१ रथैः ॥७५१॥

०१ यदाहुः—“पत्ती १ सेना २ सेणामुहञ्च ३ गुम्भञ्च
४ वाहिनी चैव ५ । पियणा ६ चमू ७ अनीगिणि ८
इशणिगिया अस्त्रोहिणी होइ ९ । तथा च—स्यात्सेनाऽक्षौहिणी
नाम, सागाष्टैकद्विकैर्गजेः २१८७० । रथे २१८७० श्वेम्बो ह्यै-
स्त्रिभिः ६५६१९, पठवञ्चैव यदातिभिः १०७३५० ॥१॥” इति

१०२ अभिधानचिंतामणौ मत्स्यकाण्डः ३

स क्रीडार्थः पुष्परथो^१, देवार्थस्तु मरुद्रथैः ।

योग्यार्थो^१ वैनयिकोऽध्वरथैः पारियानिकैः ॥७९२॥

कर्णिरथैः प्रवहणं^२, डयनं^३ रथगर्भकैः ।

अनस्तु शक्रतोऽथै^१ स्याद्वन्त्री^१ कम्बलिवाह्यकम् ॥७९३॥

अथ काम्बलवाह्याद्यास्तैस्तैः परिवृते रथे ।

स पाण्डुकम्बलीयैः स्यात्, संवीतः पाण्डुकम्बलैः ॥७९४॥

स तु द्वैपो^१ वैयाघ्रश्चै, यो वृतो द्वीपिचर्मणा ।

रथाङ्गं^१ रथपादो^२ऽरिं, चक्रं^३ धारो पुनः^४ प्राधः^५ ॥७९५॥

नेमिरैक्षाग्रकीले^१ त्वण्याणी, नाभिस्तु पिण्डिको ।

युगन्धरं^१ कूर्वरं^२ स्यात्, युगमीशान्तबन्धनम् ॥७९६॥

युगकीलकस्तु शम्योः, प्रासङ्गस्तु युगान्तरम् ।

अनुकर्षो^१ दार्वधस्थं, धूर्वी^१ यानमुखं च धूर्ः ॥७९७॥

रथगुप्तिस्तु वरूथो^१, रथाङ्गानि त्वपस्कराः ।

शिबिको^१ याप्ययानेऽथै, दोली^१ प्रेङ्खोदिका भवेत् ॥७९८॥

०१ दशगुणा अनीकिनी इत्यर्थः ।

त्रैजीतकं परम्परावाहनं शिबिकादिकम् ।

यानं युग्यं पत्रं वाह्यं, वह्यं वाहनधारेणं ॥७९९॥

नियन्तां प्राजितां यन्तां, सूतः सव्येष्टैसारथी ।

दक्षिणस्थप्रवेतारौ, क्षत्तां रथकुटुम्बिकः ॥७९०॥

एयारोहिणिं तु रथीं, रथिके रथिरो रथी ।

अश्वारोहे त्वश्वशरैः, सादी च तुरंगी च सः ॥७९१॥

हस्त्यारोहे सौदियन्तृमहामार्त्रनिषादिनैः ।

आधारणां हस्तिपको, गजाजीवेभमालकाः ॥७९२॥

योद्धारस्तु मटा योधौ, सेनारक्षास्तु सैनिकौ ।

सेनायां ये समवेतास्ते सैन्याः सैनिकौ अपि ॥७९३॥

ये सहस्रेण योद्धारस्ते साहस्रीः सहस्रिणः ।

छायाकरः छत्रधारेः, पताकी वैजयन्तिकः ॥७९४॥

परिधिस्थः परिचर, आमृक्तः प्रतिमुक्तैषत ।

अपिनद्धैः पिन्द्वेऽय, सन्नद्धा व्यूढकङ्कः ॥७९५॥

वंशितौ वर्मिपतैः सज्जैः, सन्नाहौ वम कङ्कटैः ।

आगर्हः कत्रच दंशस्तनुव माठ्युरश्छदः ॥७९६॥

१०४ अभिधानत्रितामणौ मर्त्यकाण्डः ३

निचोर्ध्वः स्यात्कूर्मसो, वारबाणश्च कञ्चुकैः ।

सारसनं त्वधिकाङ्गं, हृदि धार्य सकञ्चुकैः ॥७६७॥

शिरस्त्राणे तु शीर्षण्यं, शिरस्कं शीर्षकं च तत् ।

नागोर्दमुदरत्राणं, जङ्घात्राणं तु मत्कुणमै ॥७६८॥

बाहुत्राणं बाहुलं स्याज्जालिकं त्वङ्गरक्षणी ।

जालप्रायायसो स्यादायुधीर्थः शस्त्रजीविनि ॥७६९॥

काण्डपृष्ठाद्युधिकौ च, तुर्यौ प्रासिकौन्तिकौ ।

पारश्वधिरस्तु पारश्वधेः पारश्वधायुधैः ॥७७०॥

स्युर्नेत्रिशिकेशाक्तोर्कयाष्टीकास्तत्तदायुधः ।

तूणी धनुर्भृते धानुष्कैः, स्यात्काण्डीरस्तु काण्डवान् ॥

कृत्तहस्तैः कृतपृष्ठाः, सुप्रयुक्तशरो हि यः ।

शीघ्रवेधी लघुहस्तोऽपराद्धेषुस्तु लक्षतः ॥७७२॥

च्युतेषुर्दूरवेधी तु, दूरापात्यायुधं पुनः ।

हेतिः प्रहरणं शस्त्रैर्मर्त्तं तच्च चतुर्विधम् ॥७७३॥

मुक्तं द्विधा पाण्डियन्त्रैमुक्त शक्तिशरादिकम् ।

अमुक्तं शस्त्रिकादि स्याद्यष्ट्याद्यं तु द्वयात्मकम् ॥७७४॥

धनुश्चापोऽस्त्रमिष्वासः, कोदण्डे धन्व कर्मिकम्

द्रुणाऽऽसौ लस्तकोऽस्यान्तरग्रं त्वर्त्तिरटन्यपि ॥७७५॥

मौर्वी जीवा गुणो गव्या, शिञ्जा बाणासनं द्रुणा ।

सिञ्जिनी ज्या च गोधा तु, तलं ज्याघातकारणम् ॥७७६॥

स्थानान्यालीढवैशाखप्रत्यालीढानि मण्डलम् ।

समपादं च वेद्यं तु, लक्ष्यं लक्ष शरव्यकम् ॥ ७७७ ॥

बाणे पृषत्कविशिशौ स्वगगाद्धपक्षौ,

काण्डाशुगप्रदरसायकपत्रवाहाः ।

पैत्रीष्वैजिह्वी शिखीमुखैकङ्कपत्र-

रोषाः कलभैश्चरैर्मार्गिणंचित्रपुङ्खैः ॥७७८॥

प्रस्वेदनः सर्वलौहो, नाराचै एषणर्षे सः ।

निरस्तः प्रहिते बाणे, विषाक्ते दिग्धैलिसकौ ॥७७९॥

बाणमुक्तिर्व्यवच्छेदो, दीप्तिर्वैगैस्य तीव्रता ।

सुरप्रतद्दलौद्वेन्दुतीरीमुख्यास्तु तस्त्रिदः ॥७८०॥

१०६ अभिधानचिंतामणौ मर्त्यकाण्डः ३

पक्षो वाजः पत्रणा तन्न्यासः पृङ्खस्तु कर्त्तरी ।

तूणो निषङ्गस्तूणीर, उपासङ्गः शराश्रयैः ॥७८१॥

शरधिः कलापोऽप्यथ चन्द्रहासैः,

करवालनिखिशकृपाणैस्वड्गोः ।

तरवारिकौक्षेपकं मण्डलार्त्ता,

असिर्ऋष्टिरीष्टी त्सरस्य मुष्टिः ॥७८२॥

प्रत्याकारैः परीवारैः, कोशैः खड्गपिधानकर्म ।

अड्डुनं फट्कं चम्म, खेटकावरणैस्फुराः ॥७८३॥

अस्य मुष्टिस्तु संग्राहः, क्षुरी क्षुरी कृपाणिकौ ।

शैखचसेधेनुपुत्र्यौ च, पत्रपालस्तु साऽऽयता ॥७८४॥

दण्डो यष्टिश्च लगुडैः, स्यादिला करगलिकौ ।

भिन्दिगळं सृगैः कुन्त, प्रासोऽथ द्रुवणा घनैः ॥७८५॥

मुद्गरैः स्यात्कुठारस्तु, पशुः पशुपश्वधौ ।

परश्वधैः स्वधितिश्च, परिवैः परिघातनैः ॥७८६॥

सर्वलौ तोमरे शस्यं, शङ्को शूले त्रिशिर्षकर्म ।

शक्तिपट्टिशदुस्फोटचक्राद्याः शस्त्रजातयः ॥७८७॥

खुरली तु श्रमो योग्योऽभ्यासस्तद्भूः खलुरिकी ।

सर्वाभिसारैः सर्वैर्वैः, सर्वसन्नहनं समाः ॥७८८॥

छोहाभिसारो दशम्यां, विधिनीराजनात्परः ।

प्रस्थानं गमनं व्रज्याऽभिनिर्घर्षाणं प्रयाणकर्म ॥७८९॥

यात्राऽभिषेणनं तु स्यात्, सेनयाऽभिगमो रिपौ ।

स्यात्पुहृद्भ्रमासारैः, प्रचक्रं चलितं बलम् ॥७९०॥

प्रसारस्तु प्रसरणं, तृणकाष्ठादिहेतवे ।

अभिक्रमो रणे यानमभोतस्य रिपून् प्रति ॥७९१॥

अभ्यमित्रयोऽभ्यमित्रीयोऽभ्यमित्रीणोऽभ्यरि व्रजन् ।

स्यादुरस्वानुरसिलै, ऊर्जस्यूर्जस्वलौ समौ ॥७९२॥

सायुगीनो रणे साधुर्नेता जिष्णुश्च जित्वरैः ।

जयो यः शक्यत जेतुं, जेयो जेतव्यमात्रके ॥७९३॥

१०८ अभिधानचितामणौ मर्त्यकाण्डः ३

वैतालिकां बोधकरां, अर्धिकांः सौखसुसिकांः ।

घाण्टिकांश्चाक्रिकांः सूतो, बन्दी मङ्गलपाठकैः ॥७९४॥

मागधो मगधैः संशसकां युद्धानिवर्तिनः ।

नग्नैः स्तुतिव्रतैस्तस्य, ग्रन्थो भोगावली भवेत् ॥७९५॥

प्राणैः स्थामै त्रैः पराक्रमैर्बलैद्युत्तानि शौर्यैर्योजसां,

शुष्मं शुष्मं च शैक्तिरूर्जपहसी युद्धं तु सङ्घैः कलिः ।

सङ्ग्रामोहवैसम्प्रहारैःसमराजन्यं युदायोधनं

संस्फोटः कलहो मृधं प्रहरणं संयद्रणो विग्रहः ॥७९६॥

द्वन्द्वं समाघातैःसमाह्वयैःनि,

सम्पातैःसंमर्द्दममित्प्रघातैः ।

आस्कन्दनैःऽऽजिप्रैधनान्यैनीकैः -

मभ्यागमश्चै प्रविदारणं च ॥७९७॥

समुदायैः समुदयो, राटिः समितिसङ्गौ ।

अभ्यामर्द्दः सम्परायैः, समीक साम्परायिकम् ॥७९८॥

आकन्दः संयुगं चाथ, नियुद्धं तद्मुजोद्भवम् ।

पटहाडम्बरौ तुल्यौ, तुमूळं रणसङ्कुटम् ॥७९९॥

नासीरं त्वग्रयानं स्यादवमर्दस्तु पीडनम् ।

प्रपातैस्त्वभ्यवस्कन्दौ, धौत्र्यभ्यासादनं च सः ॥८००॥

तद्रात्रौ सौप्तिकं वीराशंसनं त्वाजिभीष्मभूः ।

नियुद्धभूरक्षवाटो, मोहो मूर्च्छा च कश्मलम् ॥८०१॥

वृत्ते भाविनि वा युद्धे, पानं स्याद्वीरपाणकम् ।

पलायनमपयानं, सन्द्रवैद्रवैविद्रवोः ॥८०२॥

अपक्रमः समुत्प्रेभ्यो, द्रावोऽथ विजयो जयैः ।

पराजयो रणे भङ्गो, डमरं डिम्बैविप्लवौ ॥८०३॥

वैरनिर्यातनं वैरशुद्धिवैरप्रतिक्रिया ।

बलात्कागस्तु प्रसभं, हठोऽथ स्खलितं छलम् ॥८०४॥

०१ “ छलं तु स्खलिते व्याजे ” इति महेश्वरः ।
स्खलितं परस्य वदतः स्वाभिमतार्थान्तरविकल्पोपपादनेन वचन-
विघातः । यथा कूपो नबोदक इति षड्दर्शनम् । वादिना
कूपो नबोदक इति कथायां नवीनार्थवाचकतया नवशब्दप्रयोगे
कृते छलवादी नवसङ्ख्यामारोप्य दूषयति—कुत एक एव कूपो
नवसङ्ख्योदक इति । मतिभ्रंशादिकं वा, यन्वाणक्यः—“ किं
करोति नरः प्राज्ञः, शूरो वाऽथ सुपण्डितः ? । देवो यस्य च्छला-
न्वेषी, करोति विकलाः क्रियाः ॥ १ ॥ ”

११० अभिधानचिंतामणौ मर्त्यकाण्डः ३

परा-पर्य-मितो भूतो^३, जितो मर्त्यैः पराजितः ।

पञ्चायितैस्तु नष्टैः स्याद्, गृहीतदिकै^३ तिगोहितैः ॥८०५॥

जिताहैवो जितकाशी, प्रस्कन्नैपतितौ पमौ ।

चारैः कारौ गुप्तौ चर्द्धां, ग्रहकैः प्रोपतो ग्रहैः ॥८०६॥

चातुर्वर्ण्यं^१ द्विनक्षत्रवैश्यशूद्रा नृणां भिदः ।

ब्रह्मचारी गृही वानप्रस्थो भिक्षुरिति कृपात् ॥८०७॥

चत्वार आश्रमास्तत्र, वर्णां स्याद्ब्रह्मचारिणिं ।

ज्येष्ठाश्रमी गृहमेधी, गृहस्थैः स्नातको गृही ॥८०८॥

वैखानसो वानप्रस्थो, भिक्षुः सान्घाभिको यतिः^३ ।

कर्मन्दी रक्तवर्णः, परिव्राजकैतापसौ ॥८०९॥

पाराशरी पारिकाङ्क्षी, मस्करी पारिरक्षकैः ।

स्थाण्डिलैः स्थण्डिलशायी, यः शेने स्थण्डिले व्रतात् ॥

तपःक्लेशसंहो दान्तैः, शान्तैः श्रान्तो जितेन्द्रियैः ।

अवदानं कर्म शुद्धं, ब्राह्मणैस्तु त्रयीमुखैः ॥८११॥

भूदेवो वाडवो विप्रो, द्वयंभ्राभ्यां जाति-जन्म-जाः ।

वर्णज्येष्ठैः सूत्रकर्णैः, षट्कर्मा मुखसम्भवेः ॥८१२॥

वेदगर्भः शमीगर्भः, सावित्रो मैत्रं एतसंः ।

बट्टैः पुनर्माणवको, भिक्षा स्याद् प्रासमात्रकम् ॥८१३॥

उपनायस्तूपनयो, बट्टकरणमानयः ।

अग्नीन्धनं त्वग्निर्कार्यमग्नीध्रा चाग्निकारिका ॥८१४॥

पालाशो दण्ड भाषाढो, व्रते राम्भस्तु वैणवैः ।

वैश्वैः सारस्वता रोच्यैः, पैलवैस्त्वौपरोधिकैः ॥८१५॥

आश्वत्थस्तु जितैनेमिरोद्गम्बरं उल्लुखलैः ।

जटा सटा वृषी पीठं, कुण्डिकी तु कमण्डलुः ॥८१६॥

श्रोत्रियश्छीन्दसो यष्टा, स्वादेष्टा स्यान्मखे व्रती ।

वाजको यजमानेश्च, सोमयाजी तु दीक्षितैः ॥८१७॥

इज्याशीलो यायजूको, यज्वा स्यादासुतीबलैः ।

सोमपैः सोमपीथी स्यात्, स्थपतिर्विष्पतीष्टिकैः ॥८१८॥

०१ “ प्रासप्रमाणं भिक्षा स्यादग्रं प्रासचतुष्टयम् । अग्रं षट्पुणं प्राहुर्हन्तकारं द्विजोत्तमाः ॥ १ ॥ ”

११२ अभिधानचिंतामणौ मर्त्यकाण्डः ३

सर्ववेदास्तु पर्वस्वदक्षिणं यज्ञमिष्टवान् ।

यजुर्विद्वेष्वर्युक्त्रग्विद्वेत्तोद्गातां तु सामवित् ॥८१९॥

यज्ञो यागैः सर्वैः सत्रं, स्नोमो मन्युर्पखैः कर्तुः ।

संस्तरैः सप्ततन्तुंश्च, वितानं बहिरध्वरः ॥८२०॥

अध्ययनं ब्रह्मयज्ञैः, स्याद्देवयज्ञे आहुतिः ।

होमो होत्रं वषट्कारैः, पितृयज्ञस्तु तर्पणम् ॥८२१॥

तच्छ्राद्धैः पिण्डदानं च, नृयज्ञोऽतिथिपूजनम् ।

मृतयज्ञो बलिः पञ्च, महायज्ञा भवन्त्यमी ॥८२२॥

पौर्णमासश्च दर्शश्च, यज्ञौ पक्षान्तयोः पृथक् ।

सौमिकी दीक्षणीवेष्टिरीक्षी तु व्रतसंग्रहैः ॥८२३॥

वृत्तिः सुगहना कुम्भा, वेदा भूमिः परिष्कृता ।

स्थण्डिलं चत्वरं चान्या, यूपैः स्याद्यज्ञकीलकैः ॥८२४॥

चर्षालो यूपकैटको, यूपकर्णो घृतावनौ ।

यूपाग्रमागे स्यात्तर्प्पीऽरणिर्निर्मन्यदारुणि ॥८२५॥

स्युर्दक्षिणाहवनीथैर्गार्हपत्याँत्रयोऽग्नयः ।

इदमग्नित्रयं त्रेता, प्रणीतैः संस्कृतोऽनलः ॥८२६॥

ऋक् समीधेनीं धाय्यां च, समिदाधीयते यया ।

सैमिदिन्धनमधेधतर्पणैर्धौसिर् भस्मै तु ॥८२७॥

स्याद् भूतिर्मसितं रक्षो, क्षीरं पात्रं सुवादिक्म् ।

सुवैः सुगोऽधरा सोमभृज्जुहूः पुनस्तारा ॥८२८॥

ध्रुवां तु सर्वमंज्ञार्थं, यस्यामाज्यं निधीयते ।

योऽभिमन्त्र्य निह्नयेन, स स्यात्पशुरुपाकृतैः ॥८२९॥

परम्पराकं शमनं (शसनं), प्रोक्षणं च मखे वधः ।

हिंसार्थं कर्माभिचारैः, स्याद्यज्ञार्हं तु यज्ञियम् ॥८३०॥

हविः सान्नाय्यैमामिक्षी, शृतोष्णक्षीरं दधि ।

क्षीरशरैः पयस्यां च, तन्मस्तुनि तु वाजिनम् ॥८३१॥

हव्यं सुरेभ्यो दातव्यं, पितृभ्यः कव्यमोदनम् ।

भाज्ये तु दधिसंयुक्ते, पृषदाज्यं पृषातैकः ॥८३२॥

दध्ना तु मधुसंयुक्तं, मधुपर्कं महोदयैः ।

हविर्ही तु होमकुण्डं, हव्यपार्कः पुनश्चरुः ॥८३३॥

अमृतं यज्ञशेषे स्याद्, विघ्नसो मुक्तशेषकैः ।

यज्ञान्तोऽवभृथैः पूर्तं, वाप्यादीष्टं मखक्रिया ॥८३४॥

१२४ अभिधानचिन्तामणी मर्त्यकाण्डः ३

इष्टापूर्त्तं^१ तद्गुण्यं, चत्विर्मुष्टिस्तु विष्टरः ।

अग्निहोत्रं^२ अग्निविच्चाहिताग्नीवथाग्निरक्षणम् ॥८३५॥

अग्न्याधानैमग्निहोत्रं^३, दर्शी^४ तु घृतलेखनी ।

होवाग्निस्तु महाज्वालो^५, महावीरः^६ प्रवर्गवत् ॥८३६॥

होमधूमस्तु निगणो^७, होमभस्म तु वैष्टुतम् ।

उपस्पर्शस्त्वाचमनं^८, धारसेको^९ तु सेचनं^{१०} ॥८३७॥

ब्रह्मासनं ध्यानयोगासनेऽथ ब्रह्मवर्चसम् ।

वृत्ताध्वयनद्धिः पाठे, स्याद् ब्रह्माञ्जलिर्ऽञ्जलिः ॥८३८॥

पाठे तु मुखनिष्क्रान्ता, विप्रुपो ब्रह्मबिन्दवः ।

साकल्यवचनं पारायणं कल्पे^{११} विधिक्रमौ^{१२} ॥८३९॥

मूलेऽङ्गुष्ठस्य स्याद्ब्राह्मं^{१३}, तीर्थं काय कनिष्ठयोः ।

पित्र्यं^{१४} तर्जन्यङ्गुष्ठान्तर्देवतं^{१५} त्वङ्गुलीमुखे ॥८४०॥

ब्रह्मत्वं^{१६} तु ब्रह्मभूयं^{१७}, ब्रह्मसायुज्यमित्यपि ।

देवभूयादिकं तद्ब्रह्मोपाकरणं श्रुतेः ॥८४१॥

संस्कारपूर्वं ग्रहणं, स्यात्स्वाध्यायः पुनर्जपैः ।

औषवस्त्रं^{१८} तूपवासैः^{१९}, कृच्छ्रं^{२०} सान्तरनादिकम् ॥८४२॥

प्रायः सन्न्यास्यनशने, नियमैः पृण्यके व्रतम् ।

चरित्रं चरितोचारौ, चारित्र्यचरणे अपि ॥८४३॥

वृत्तं शीलं च सर्वेनोद्ध्वंसि जप्येऽघमर्षणम् ।

समास्तु पादग्रहणीमिवादेनोपसङ्ग्रहः ॥८४४॥

उपवीत यज्ञसूत्रं, प्रोद्धृते दक्षिणे करे ।

प्राचीनावीतमन्यस्मिन्, निवीत कण्ठलम्बितम् ॥८४५॥

प्राचेतसस्तु वाल्मीकीर्वलमोक्कुशिनी कविः ।

मप्रावरुणीवाल्मीकी, वेदः स्यास्तु माठः ॥८४६॥

द्वैपायनैः पराशर्यः, कानीनो बादरायणः ।

व्यासोऽस्याम्बा सत्यवती, वासवी गन्धकालिका ॥८४७॥

योजनगन्धो दाशेयी, शालङ्कायनर्जा च सा ।

जामदग्न्यस्तु रामः स्याद्, मार्गवो रेणुकासुतः ॥८४८॥

नारदस्तु देवब्रह्मा, पिशुनैः कलिकारकः ।

अशिष्ठोऽरुन्धतीजानिरक्षमाली त्वरुन्धती ॥८४९॥

अशङ्कुकुयाजा गाधेयो, विश्वामित्रश्चै कौशिकः ।

आशारणिस्तु दुर्वासः, शतानन्दस्तु गौतमैः ॥८५०॥

११६ अभिधानचितामणौ मर्त्यकाण्डः ३

याज्ञवल्क्यो ब्रह्मरत्रिर्योगेशोऽप्यथ पाणिनौ ।

सालातुरीयेदाक्षेयौ, गोनर्दीये पतञ्जलिः ॥८९१॥

कात्यायने वररुचिर्मेधाजिच्चै पुनर्वसुः ।

अथ व्योडिर्विन्ध्यवासी, नन्दिनीतनयश्चै सः ॥८९२॥

स्फोटायने तु कक्षीवान्, पालकाप्ये करेणुभूः ।

वात्स्यायने मल्लनागः, कौटिल्यश्चणकात्मजः ॥८९३॥

द्रामिलः पक्षिलस्वामी, विष्णुगुप्तोऽङ्गुलश्चै सः ।

क्षत्रवतोऽवकीर्णो स्याद्, वार्त्यः संस्कारवर्जितः ॥८९४॥

शिश्चिदानैः कृष्णकर्मा, ब्रह्मवन्द्युर्द्विजोऽधमः ।

नष्टाग्निर्वीरही जातिमात्रजीवी द्विजब्रुवः ॥८९५॥

धर्मध्वजा लिङ्गवृत्तिर्वेदहीनो निराकृतिः ।

वार्त्ताशी भोजनार्थं यो, गोत्रादि वदति स्वकम् ॥८९६॥

उच्छिष्टभोजनो देवनैवेद्यबलिभोजनः ।

अजर्पस्त्वसदध्येतौ, शाखारण्डोऽन्यशाखकैः ॥८९७॥

शस्त्रजीवः काण्डस्पृष्टो, गुरुही नरकीलकैः ।

मलो देवादिपूजायामश्राद्धोऽथ मलिम्बुचैः ॥८९८॥

पञ्चयज्ञारिभ्रष्टो, निषद्वैकरुचिः खरुः ।

सुप्ते यस्मिन्नुद्देश्यकोऽस्तमेति च क्रमेण तौ ॥८५९॥

अभ्युदितौमिनिर्मुक्तौ, वीरोज्ज्ज्ञौ न जुहोति यः ।

अग्निहोत्रच्छलाद् याच्ञापरो वीरोपजीविकैः ॥८६०॥

वीरविष्ठावको जुह्वद्धनैः शूद्रसमाहृतैः ।

स्याद्वादवाहृतैः स्याच्छून्यवादा तु सौगतैः ॥८६१॥

नैयायिकैस्त्राक्षपादो, यौगैः साङ्ख्यैस्तु कापिलैः ।

वैशेषिकैः स्यादौलुक्कयो, बार्हस्पत्यैस्तु नास्तिकैः ॥८६२॥

चार्वाकौ लौकायतिकैश्चैते षडपि तार्किकाः ।

क्षत्रं तु क्षत्रियो राजा, राजन्यो बाहुसम्भवैः ॥८६३॥

अर्या भूमिस्पर्शो वैश्यो, ऊरव्यो ऊरुनो विशः ।

वाणिज्यं पाशुपाल्यं च, कर्षणं चेति वृत्तयः ॥८६४॥

आजीवो जीवनं वार्त्ता, नीविको वृत्तिवेतनं ।

उञ्छो धान्यकृणादानं, कणिशाद्यर्जनं शिलम् ॥८६५॥

ऋतं तद्द्वयमनृतं कृषिर्मृतं तु याचितम् ।

अयाचितं स्यादमृतं, संवावृत्तिः श्वनीविको ॥८६६॥

११८ अभिधानचिंतामणौ मत्स्यकाण्डः ३

सत्यानृतं^१ तु वाणिज्यं^२, षणिज्यां^३ वाणिजो^४ षणिके ।

क्रयविक्रयिकैः^५ पण्याजीवाँऽऽषणिकैर्नैगमाः ॥८६७॥

वैदेहः^६ सार्थवाहश्च, कायकैः^७ क्रयिकैः^८ क्रयां^९ ।

क्रेयं^{१०} तु विपूर्वास्ते, मूल्यं^{११} वस्त्रार्थवैक्रयाः ॥८६८॥

मूलद्रव्यं^{१२} परिपणो^{१३}, नीवां^{१४} लाभोऽधिकं^{१५} फलम् ।

परिदानं^{१६} विनिमयो^{१७}, नैमेयैः^{१८} परिवर्त्तनम् ॥८६९॥

व्यतिहारैः^{१९} परावर्त्तो^{२०}, वैमेयो^{२१} निमयोऽपि च ।

निक्षेपोपनिधी^{२२} न्यासं^{२३}, प्रतिदानं^{२४} तदर्पणम् ॥८७०॥

केतव्यमात्रकं^{२५} क्रेयं^{२६}, क्रय्यं^{२७} न्यस्तं^{२८} क्रयाय^{२९} स्तु ।

षणितव्यं^{३०} तु विक्रेयं^{३१}, पण्यं^{३२} सत्यापनं^{३३} पुनः ॥८७१॥

सत्त्वङ्कारैः^{३४} सत्याकृतिस्तुल्यौ^{३५} विपणविक्रयौ^{३६} ।

गण्यं^{३७} गण्यं^{३८} सङ्ख्येयं^{३९}, सङ्ख्या^{४०} त्वेकादिका^{४१} भवेत् ॥८७२॥

यथोत्तरं^{४२} दशगुणं^{४३}, भवेदेकां^{४४} दशौमुतः ।

शतं^{४५} सहस्रमशुतं^{४६}, लक्षप्रशुतकोट्यः ॥८७३॥

अर्बुदं^{१०}मब्जं^{११} त्वं^{१२} च, निखर्वं^{१३} च महाम्बुजम् ।

शङ्कुर्वा^{१४}द्धिरन्स्य^{१५} मध्यं^{१६}, परा^{१७}द्धं^{१८} चेति नामतः ॥८७४॥

अस्ङ्गच^{१९} द्वीपवा^{२०}द्धर्चादि, पृद्धा^{२१}त्माद्यनन्तकम् ।

सांयात्रिकैः^{२२} पोतवणिगैः^{२३}, यानपात्रं^{२४} बहित्रकर्म ॥८७५॥

बोहित्यं^{२५} वहनं^{२६} पोतैः^{२७}, पोतवाहो^{२८} नियामकैः ।

निर्यामैः^{२९} कर्णधारैस्तु,^{३०} नाविको^{३१} नौस्तु^{३२} मङ्गिनी ॥८७६॥

तरीतरण्यौ^{३३} वेडो^{३४}ऽय, द्रोणी^{३५} काष्ठाम्बुवाहिनी ।

नौकादण्डः^{३६} क्षेपणी^{३७} स्याद्, गुणवृक्षस्तु^{३८} कूपकैः ॥८७७॥

पोलिन्दो^{३९}स्त्वन्तरादण्डाः,^{४०} स्यान्मङ्गो^{४१} मङ्गिनो^{४२} शिरः ।

अभिस्तु^{४३} काष्ठकुहालः,^{४४} सेकपात्रं^{४५} तु सेवनम् ॥८७८॥

केनिपातः^{४६} कोटिपात्रै^{४७}मरित्रै^{४८}ऽयोदुपैः^{४९} प्लवैः ।

कोला^{५०} भेष्टं^{५१}स्तरण्डश्चै^{५२}, स्वात्तगीपण्यमातरैः ॥८७९॥

बुद्धानीवो^{५३} द्वैगुणिको,^{५४} वार्द्धुषिकैः^{५५} कुसीदिकैः ।

वार्द्धुषिकै^{५६} कुसीदार्यप्रयोगौ^{५७} वृद्धि^{५८}जीवने ॥८८०॥

वृद्धिः^{५९} कलान्तरै^{६०}मृणं,^{६१} तूद्धारैः^{६२} पर्युदञ्चनम् ।

प्राप्तयः^{६३}ऽऽसं^{६४} याचितकं,^{६५} परिवृत्यापमित्यकर्म ॥८८१॥

अवमर्णो^१ ग्राहकः स्याद्भुत्तमर्णस्तु^२ दायकः ।

प्रतिभूर्धैः साक्षा^३, स्थेयं औधित्तु^४ बन्धकः ॥८८२॥

तुलाद्यैः पौतव^५ मानं, दुर्वयं कुडवादिभिः ।

पार्यं हस्तादिमित्तत्र, स्याद् गुञ्जाः पञ्च माषकैः ॥८८३॥

ते तु षोडश कर्षोऽक्षैः, पलं कर्षचतुष्टयम् ।

विस्तैः सुवर्णो^६ हेम्नोऽक्षे, कुरुविस्तैस्तु तत्पले ॥८८४॥

तुडौ पलशतं तासां, विशत्या मारं आचितैः ।

शाकटैः शाकटीभ्यश्च, शलाटैस्ते दशाचितैः ॥८८५॥

चतुर्भिः कुडवैः प्रस्थैः, प्रस्थैश्चतुर्भिराढकैः ।

चतुर्भिराढकैर्द्रोणीः, स्युरी षोडशभिश्च तैः ॥८८६॥

चतुर्विंशत्याऽङ्गुलानां, हस्ता दण्डश्चतुष्करः ।

तत्सहस्रौ तु गव्यूतं, कोशस्तौ द्वौ तु गोरुतम् ॥८८७॥

गव्यौ गव्यूतैर्गव्यूती, चतुष्कोशं तु योजनम् ।

पाशुपाश्वं जीववृत्तिर्गोपान् गोमी गवीश्वरं ॥८८८॥

गोपाले गोधुगामी गोर्षो गोपङ्कयेऽल्लवाः ।

गोविन्दोऽधिकृतो गोषु, जावालैस्त्वजनीविकैः ॥८८९॥

कुटुम्बी कर्षकैः क्षेत्री, हर्षा कृषिकैर्कार्षकौ ।

कृषीवलोऽपि जित्यौ तु, हर्षिः सीरस्तु लाङ्गलम् ॥८९०॥

गोदारणं हर्षमीषां, सीते तदण्डपद्धती ।

निरीषे कुटकं फालं, कृषकैः कुशिकैः फलम् ॥८९१॥

दात्रं लवित्रं तन्मुष्टौ, वण्टो मर्त्य समीकृतौ ।

गोदारणं तु कुद्दालैः, खनित्रं त्ववदारणम् ॥८९२॥

प्रतोदस्तु प्रवयणं, प्राजनं तोत्रतोदनं ।

योत्रं तु योक्रैर्वाबन्धैः, कोटिशो लोष्टभेदनैः ॥८९३॥

मेधिर्मेधिः खलेवाली, खले गोबन्धदारु यत् ।

शूद्रोऽन्त्यवर्णो वृषलैः, पद्यैः पज्जो जघन्यजैः ॥८९४॥

ते तु सूद्धावसिक्तादारथकृन्मिश्रजातयः ।

सत्रियायां द्विनान्मूर्धावसिक्तो विट्स्त्रियां पुनः ॥८९५॥

भन्धैष्ठोऽथ पारशर्धनिषादौ शूद्रयोषिति ।

सत्रान्माहिष्यो वैश्यायामृषैस्तु वृषलस्त्रियाम् ॥८९६॥

१२२ अभिधानचिंतामणौ मर्त्यकाण्डः ३

वैश्यात्तु करणैः शूद्रात्त्वायोगवो विः स्त्रियाम् ।

क्षत्रियायां पुनः क्षर्त्ता, चण्डालो ब्राह्मणस्त्रियाम् ॥८९७॥

वैश्यात्तु मार्गधः क्षत्र्यां, वैदेहका^{११} द्विजस्त्रियाम् ।

सूतस्तु^२ क्षत्रियाज्जात, इति द्वादश तद्भिदः ॥८९८॥

माहिष्येण तु जातः स्यात्, करण्यां रथकारकैः ।

कारुस्तु^२ कारी^३ प्रकृतिः, शिल्पी^४ श्रेणिस्तु^५ तद्रणः ॥८९९॥

शिल्पे^६ क्लो^७ विज्ञानं^८ च, मालाकारस्तु^९ मालिकैः ।

पुष्पाजीवैः^{१०} पुष्पलावी^{११}, पुष्पाणामवत्रायिनी ॥९००॥

कल्पपालैः^{१२} सुराजीवौ^{१३}, शौण्डिको^{१४} मण्डहारकैः ।

वारिवांसैः^{१५} पानवणिकैः^{१६}, ध्वजो^{१७} ध्वज्यासुतीचलैः ॥९०१॥

मद्यं^{१८} मदिष्टौ^{१९} मदिरौ^{२०} परिस्रुतौ

कश्यं^{२१} परिस्रुन्मधुं^{२२} कापिशायनम् ।

गन्धोत्तमां^{२३} कल्यंमिरीं^{२४} परिप्लुतौ

कान्दम्बरीं^{२५} स्वादुरसौं^{२६} हलिप्रियौ ॥९०२॥

शुण्डां^१ हालीं^१ हारहूरं^१, प्रसनीं^२ वारुणीं^२ सुरीं^१ ।

माध्वीकं^२ मदनीं^३ देवसृष्टौ^१ कापिशैभे^१ विविर्जौ^१ ॥९०३॥

मध्वासवे^१ माध्वको^१, भैरये^१ शीधुरासवः^३ ।

जगलो^१ मेदको^२ मद्यपङ्कैः^३ क्रिण्वन्तु^१ नग्रहैः^२ ॥९०४॥

नग्रहैर्मद्यवीभं^१ च, मद्यसन्धानमासुतिः^२ ।

भासवोऽभिषवो^३ मद्यमण्डकारोत्तमौ^२ समौ^१ ॥९०५॥

गल्वर्कस्तु^१ चषकैः^१ स्यात्सरकैश्चानुतर्षणम्^१ ।

शुण्डां^१ पानमदस्थानं^१, मधुवारां^१ मधुक्रमोः^१ ॥९०६॥

सपीतिः^१ सहपानं^२ स्वादापानं^१ पानगोष्ठिकौ^१ ।

उपदेशैस्त्वदंशैश्चक्षणं^३ मद्यपाशनम्^१ ॥९०७॥

गण्डिन्ध्रमैः^१ स्वर्णकारैः^१, कलादां^३ मुष्टिकश्चै^१ सः^१ ।

जसावर्तनीं^१ मूषां^१, भ्रूयां^१ चर्मप्रसेविकां^१ ॥९०८॥

भास्फोटनीं^१ वेषनिकां^१, शाणस्तुं^१ निकर्षैः^१ कर्षैः^१ ।

गन्दंशैः^१ स्यात्कङ्कमृखौ^१, भ्रमैः^१ कुन्दं^१ च यन्त्रकम्^१ ॥९०९॥

कटिको^१ मणिकारैः^१, शौल्विकैस्ताम्रकुट्टकैः^१ ।

गण्डिस्वकैः^१ स्यात्काम्बविन्दुस्तुन्नवायैस्तु^१ सौचिकैः^१ ॥९१०॥

१२४ अभिधानवितामणो मर्त्यकाण्डः ३

- कृपाणी^१ कर्तरी^२ कल्पन्थी^३पि सूत्री^४ तु सेवनी^२ ।
 सूचिसूत्रं^१ पिष्पलकं^३, तर्कुः^१ कर्त्तनसाधनम् ॥९११॥
 पिञ्जनं^१ विहननं^२ च, तुलस्फोटनकार्मुकम् ।
 सेवनं^१ सीवनं^२ स्यूतिस्तुल्यौ^३ स्यूनीप्रसेवकौ^२ ॥९१२॥
 तन्तुवायैः^१ कुविन्दैः^२ स्यात्, त्रसरैः^३ सूत्रवेष्टनम् ।
 बाणिभ्यूतिर्वानदण्डो^१, वेमो^२ सूत्राणि^३ तन्तवैः ॥९१३॥
 निर्णेजकस्तु^१ रजकैः^२, पादुकाकृत्तु^३ चर्मकृत् ।
 उपानतं^१ पादुको^२ पादूः^३, पत्रद्धो^४ पादरक्षणम् ॥९१४॥
 प्राणाहिता^१ऽनुषदीनी^२, त्वावद्धा^३ऽनुषदं^४ हि या ।
 नद्धी^१ वद्धी^२ वस्त्रा^३ स्यादारी^४ चर्मप्रभेदिकौ ॥९१५॥
 कुलाहैः^१ स्यात्कुम्भकारो^२, दण्डभृच्चैकजीवकैः ।
 शाणाजीवैः^१ शत्रुमार्जो^२, भ्रमासक्तो^३ऽसिधावकैः ॥९१६॥
 धूसरंश्चाक्रिकैस्तैली^३, स्यात्पिण्याकैखलौ^२ समौ ।
 रथकृत्^१ स्थपतिस्तृष्टौ^३, काष्ठतट्टं^४ तक्षैवद्धका^५ ॥९१७॥
 ग्रामायत्तो^१ ग्रामतक्षैः^२, कौटतक्षो^३ऽनघीनकैः ।
 वृक्षभित्तक्षणी^३ वासी^४, क्रकचं^५ करपत्रकम् ॥९१८॥

स उद्धनो^१ यत्र काष्ठे, काष्ठं निक्षिप्य तक्षयते ।
 वृक्षादनो^१ वृक्षभेदो^२, टङ्कः^३ पाषाणदारकैः ॥९१९॥
 व्योकारैः^१ वर्मारो^२ लोहकारैः^३ कूटं त्वयोघनैः ।
 ब्रश्चनैः^१ पत्रपरशुरीषीका^२ तूलिकेपिका^३ ॥९२०॥
 मक्ष्यकारैः^१ कान्दविकैः^२, कन्दुस्वेदनिकै^३ समे ।
 रङ्गाजीवस्तौलिकिकैश्चित्रकृचाथ तूलिका^३ ॥९२१॥
 कूचिका^१ चित्रमाहैख्यै, पलगण्डैस्तु लेप्यकृतं ।
 पुस्तं^१ लेप्यादिकर्म स्यान्नः^२ पित्तैश्चण्डिलैः^३ क्षुरी ॥९२२॥
 क्षुरमर्दो^१ दिवाकीर्त्तिर्मुण्डका^२ऽन्तावसाय्यपि ।
 मुण्डनं^१ भद्राकरणं^२, वपनं^३ परिवापणम् ॥९२३॥
 क्षौरं^१ नाराचीं^२ स्वेपिण्यां, देवाजीवस्तु^३ देवलैः ।
 मार्दङ्गिको^१ मौरजिको^२, वीणावादस्तु वैणिकैः ॥९२४॥
 वेणुधमैः^१ स्याद्वैणविकैः^२, पाणिधैः^३ पाणिवादकैः ।
 स्यात्प्रातिहारिको^१ मायाकारो^२ मायां तु शाम्बरी^३ ॥९२५॥
 इन्द्रजालं^१ तु कुहकं^२, जालं^३ कुसृतिरित्यपि ।
 कौतूहलं^१ तु कुतुकं^२, कौतुकं^३ च कुतूहलम् ॥९२६॥

१२६ अभिधानचिंतामणौ मर्त्यकाण्डः ३

व्याधौ मृगवधाजीवी, लुब्धको मृगयुश्च सः ।

पापिद्धिर्मृगयोऽऽखेटो, मृगव्योऽऽच्छोदने अपि ॥१२७॥

जालिकंस्तु वागुरिको, वागुरो मृगजालिको ।

शुम्भं वराटको रज्जुः, शुल्बं तन्त्री वृटी गुणैः ॥१२८॥

धीर्वरो दाशकैवर्त्तौ, बलिशं मत्स्यवेधनम् ।

अनायस्तु मत्स्यजालं, कुवेणां मत्स्यबन्धनी ॥१२९॥

जीवान्तकैः शाकुनिको, वैतंसिकस्तु सौनिकैः ।

मांसिकैः कौटिकश्चाथ, सूनां स्थानं वधस्य यत् ॥१३०॥

स्याद्बन्धनोपकरणं, वीतंसो मृगपक्षिणाम् ।

पाशस्तु बन्धनग्रन्थिरवपातावटौ समौ ॥१३१॥

उन्माथैः कूटयन्त्रं स्याद्वित्रणस्तु पृथग्जनैः ।

इतरैः प्राकृतो नीचैः, पामरो बर्बरश्च सः ॥१३२॥

चण्डालोऽन्तावसाद्यन्तेवासिश्चपञ्चबुक्कसौः ।

निषादेषुवमातङ्गं दिवाकीर्त्तिजनङ्गमांः ॥१३३॥

अभिधानचिन्तामणौ तिर्यक्काण्डः १२७

पुल्लिन्दी नाहली निष्ठच्यैः, शत्रुरौ वरुटौ भटौः ।

मालां भिर्लः किराताश्च, सर्वेऽपि म्लेच्छजातयः ॥९३४॥

इत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचितायामभिधान-
चिन्तामणौ नाममालायां मर्त्यकाण्डस्तृतीयः
समाप्तः ॥ ३ ॥

तिर्यक्काण्डः ।

भूमिः^२ पृथिवी^३ पृथ्वी^४, वसुधोर्वी^५ वसुन्धरा^७ ।

घात्री^६ घग्नित्री^९ घरणी^{१०}, विश्वा^{११} विश्वम्भरा^{१२} धरा^{१३} ॥९३५॥

क्षितिः^{१४} क्षोणी^{१५} क्षमाऽनन्ता^{१६}, ज्या^{१७} कुर्वसुमती^{१८} मही^{२०} ।

गौर्गोत्रा^{२१} भूतधात्री^{२४} क्षमा^{२५}, गन्धमाताऽचञ्जाऽवनिः^{२६} ॥९३६॥

सर्वसहा^{२९} रत्नगर्भा^{३०}, जगती^{३१} मेदिनी^{३२} रसा^{३३} ।

काश्यपी^{३४} पर्वताधारा^{३५}, स्थिरेलीं^{३६} रत्न-बीज-सूः^{३९} ॥९३७॥

विपुलीं^{४०} सागराच्चाग्रे, स्युनेमीमेखलीं^{४१}म्बरीं^{४२} ।

द्यावापृथिव्यौ^{४३} तु द्यावाभूमी^{४४} द्यावाक्षमे^{४५} अपि ॥९३८॥

१२८ अभिधानचिंतामणौ तिर्यक्काण्डः

दिवस्पृथिव्यौ^१ तु रोदसी^२ रोदसी^३ रोदसा^४ च ते ॥

उर्वरा^१ सर्वसस्या भूरिरिणं पुनरुषरम् ॥९३९॥

स्थलं^१ स्थली^२ मरुर्धन्वा^३, क्षेत्रार्द्यप्रहतं खिलम् ।

मृन्मृत्तिका^१ सा क्षारोषा^२, मृत्सा^३ मृत्सा^४ च सा शुभा ९४०

रुमा^१ लवणखानिः स्यात्, सामुद्रं^२ लवणं^३ हि यत् ।

तदक्षीव^३ वशिरश्च^४, सैन्धव^१ तु नदीभवम् ॥९४१॥

माणिमन्धं^३ शीतशिर्वं^४, रौमकं^१ तु रुमाभवम् ।

वसुकं^३ वस्तुकं^४ तच्च, विडषाकच^२ तु कृत्रिमं ॥९४२॥

सौर्वचलेऽक्षरुचकं^३, दुर्गन्धं^४ शुलनाशनम् ।

कृष्णे तु तत्र तिलकं^१, यवक्षारो^२ यवाग्रजैः ॥९४३॥

यवनालजैः पाक्यश्च^१, पाचनकैस्तु टङ्कणैः ।

मालतीतीरजो^१ लोहश्लेषणो^२ रसशोधनैः ॥९४४॥

समास्तु स्वर्जिकाक्षारैकापोते^१सुखवर्चकाः ।

स्वर्जिस्तु स्वर्जिको^१ सुगन्धो^२, योगवाहो^३ सुवर्चिको^४ ॥९४५॥

भरतान्यैरावतानि^१, विदेहाश्च^२ कुरुन् विना ।

वर्षाणि कर्मभूम्यः^१ स्युः, शेषाणि फलभूमयः ॥९४६॥

वर्षं वर्षधराद्यङ्कं, विषयेस्तूपवर्त्तनम् ।

देशो जनपदो नीवृत्तं, राष्ट्रं निर्गच्छं मण्डलम् ॥९४७॥

आट्यावर्त्तो जन्मभूमिर्जिनचक्रचर्द्धचक्रिणाम् ।

पुण्यभूराचारवेदी, मध्यं विन्ध्यहिमागयोः ॥९४८॥

गङ्गायमुनयोर्मध्यमन्तर्वेदिः समस्थली ।

ब्रह्मावर्त्तः सरस्वत्या, दृष्टव्याश्च मध्यतः ॥९४९॥

ब्रह्मवेदिः कुरुक्षेत्रे, पञ्चगामहृदान्तरम् ।

धर्मक्षेत्रं कुरुक्षेत्रं, द्वादशयोजनावधि ॥९५०॥

हिमवद्विन्ध्ययोर्मध्यं यत् प्राग् विनशनादपि ।

प्रत्यगेव प्रयागाच्च, मध्यदेशः स मध्यमैः ॥९५१॥

देशः प्राग्दक्षिणः प्राच्यो, नदीं यावच्छरावतीम् ।

पश्चिमोत्तरस्तूदीर्घ्यैः, प्रत्यन्तो म्लेच्छाण्डलः ॥९५२॥

पाण्डुदक्कृष्णतो भूमैः, पाण्डुदक्कृष्णमृत्तिके ।

जङ्गलो निर्जलाऽनूपोऽम्बुमान् कच्छस्तुं तद्विधः ॥९५३॥

कुमुद्वनं कुमुदावासो, वेतस्वान् भूरिवेतसः ।

नडप्रायो नडकीर्यो, नड्वांश्च नड्वृक्षं सः ॥९५४॥

१३० अभिधानचिंतामणौ त्रियंकाण्डः

शाडुलैः (शाद्वलः) शादहरिते, देशो नद्यम्बुजीवनः ।
 स्यान्नदीमातृको देवमातृको वृष्टिजीवनः ॥२९९॥
 प्राग्ज्योतिषाः कामरूपा, मालवाः स्युवन्तर्यैः ।
 त्रैपुरास्तु डाहलाः स्युश्चैद्यास्ते चैदयश्च ते ॥२९६॥
 बङ्गास्तु हरिकेलीया, अङ्गाश्चम्पोपलक्षिताः ।
 सारवास्तु कारकुशीया, मरवस्तु दशेरकाः ॥२९७॥
 जालन्धरीखिगर्ताः स्युस्तायिकास्तर्जिकाभिधाः ।
 कश्मीरास्तु माधुमताः, सारस्वता विकर्णिकाः ॥२९८॥
 वाहिकौष्टक्रेनामानो, वाह्लीका वाह्लीकाद्भयाः ।
 तुरुकास्तु साख्यैः स्युः, कारुपास्तु बृहद्गृहाः ॥२९९॥
 लम्पाकास्तु मुरण्डाः स्युः, मौवीरास्तु कुमालकाः ।
 प्रत्यग्रथास्त्वहिच्छत्राः, कीकटा मगधाहुयाः ॥२६०॥
 ओण्डाः केरलपर्यायाः, कुन्तला उपहातकाः ।
 ग्रामस्तु वसथः स-न्नि-प्रति-पर्युप-तैः परः ॥२६१॥
 पाटकास्तु तदङ्गे स्यादावाटस्तु घग्नेऽवधिः ।
 अन्तोऽवसानं सीमां च, मय्यांशपि च सीमनि ॥२६२॥

आसीमा तूपशल्यं, मालं ग्रामान्तराटवी ।
पर्यन्तभूः परितरैः, स्यात्कर्मान्तीस्तु कर्मभूः ॥२६३॥

गोस्थानं गोष्ठमेतत्तु गौष्ठीनं भूतपूर्वकम् ।
तदाशितंवीनिं स्याद्भावो यत्राशिताः पुरा ॥२६४॥

क्षेत्रं तु वप्रैः केदारैः, सेतौ पाल्योलिसंवरौ ।
क्षेत्रं तु शाकस्य शाकशाकटं शाकशाकिनम् ॥२६५॥

वैहेयं शालेयं षष्टिक्यं कौद्रवीर्णभौद्धीने ।
ब्रीह्यादीनां क्षेत्रेऽणव्यं तु स्यादाणवीनेमणोः ॥२६६॥

भङ्ग्यं भाङ्गीनेमौमीनेमृम्यं, यव्यं यवक्यं वत् ।
तिर्यं तैलीनं माषीणं, माष्यं भङ्गादिसम्भवम् ॥२६७॥

सीत्यं हल्यं त्रिहल्यं तु, त्रिसीत्यं त्रिगुणाकृतम् ।
तृतीयाकृतं द्विहल्यार्थेवं शम्बाकृतं, च तत् ॥२६८॥

बीजाकृतं तूत्कृष्टं, द्रौणिकाऽऽढकिकादयः ।
स्युद्रोणाढकवापादौ, खलधानं पुनः खलम् ॥२६९॥

चूर्णं क्षौद्रोऽथ रजसि, स्युर्धृत्तीषांशुरेणवः ।
 लोष्टे लोष्टुर्दलिलैर्धुर्वल्मीकैः कृमिपर्वतः ॥२७०॥
 वभ्रीकूटं^३ वामलूरो, नाकुंः शक्रशिरश्च सः ।
 नगरा^१ पूः पुरी^३ द्रङ्गैः, पत्तनं^५ पृष्टभेदनम् ॥२७१॥
 निवेशनं^१ विष्टानं, स्थानीयं^५ निगमोऽपि च ।
 शाखापुरं^१ तुपपुरं^२, खेटः, पुरार्द्धविस्तरः ॥२७२॥
 स्कन्धावारी^१ राजधानी^२, कोट्टिदुर्गे^२ पुनः समे ।
 गयापूर्गयराजर्षेः कन्यकुब्जं, महोदयम् ॥२७३॥
 कन्याकुब्जं^३ गाधिपुरं, कौशं^५ कुशस्थलं च तत् ।
 काशिवराणसी^१ वाराणसी^३ शिवपुरी^५ च सा ॥२७४॥
 साकेतं^१ कोशलौऽयोध्यां, विदेहीमिथिलं समे ।
 त्रिपुरी^१ चेदिनगरी^२, कौशाम्बी^५ वत्सपत्तनम् ॥२७५॥
 उज्जयिनी^१ स्याद्विशालौऽवन्ती^३ पृष्पकरण्डिनी^५ ।

०१ उत्कर्षेण जयत्युज्जयिनी, स्म्यादित्वादनट्, अन्ये तु
 उज्जयिनी नाम राक्षसी देवता तस्या निवास उज्जयिनीति चातु-
 रार्थकमणमुत्पाद्य तस्य लोपमिच्छन्ति ।

पाटलिपुत्रं^१ कुसुमपुरं^२ चम्पां^३ तु मालिनीं^४ ॥९७६॥

लोमषादकर्णयोः^१ पूर्वैकीकोटं^२ उमावनम् ।

कोटीवर्षं^३ बाणपुरं^४, स्याच्छोणितपुरं^५ च तत् ॥९७७॥

मथुरां^१ तु मधूपद्मं^२, मधुरां^३ऽप्य गजाह्वयम् ।

स्याद्भास्तिनपुरं^४ हस्तिनीपुरं^५ हस्तिनापुरम् ॥९७८॥

तामलिप्तं^१ दामलिप्तं^२, तामलिप्तां^३ तमालिनीं^४ ।

स्तम्भपूर्वविष्णुगृहं^५ च, स्याद्विदेर्भा^६ तु कुण्डिनम् ॥९७९॥

द्धारवतीं^१ द्वारकां^२ स्यात्, निषधां^३ तु नलस्य पृः ।

प्राकारो^४ वरणः^५ सालं^६, चयो^७ वेप्रां^८ऽस्य पीठमूः ॥९८०॥

प्राकारार्धं^१ कपिशिर्षं^२, क्षौमां^३ट्टां^४ट्टालकाः^५ समाः ।

पूर्वारे^६ गोपुरं^७ रथ्याप्रतोलां^८विशिखां^९ समाः ॥९८१॥

परिकुटं^१ हस्तिनखौ^२, नगरद्वारं^३कूटके ।

मुखं^४ निःसरणं^५ वाटे, प्राचीनां^६वेष्टकां^७ वृत्तिः ॥९८२॥

१३४ अभिधानचितामणौ तिर्यक्काण्डः

पदैक्येकपदी पद्यौ, पद्धेतिर्वर्त्म^५ वर्त्तना^६ ।

अयनं सराणमार्गोऽध्वौ^१ पन्थी^२ निर्गमैः^३ सृतिः^४ ॥९८३॥

सत्पथे^१ स्वतितः पन्थीः^२, अपन्थी^३ अपथे^४ समे ।

व्यध्वो^१ दुरध्वैः^२ कदध्वौ^३, विपथं^४ कापथं^५ च सः ॥९८४॥

प्रान्तरं^१ दूरशून्योऽध्वा, कान्तारौ^२ वर्त्म^३ दुर्गमम् ।

सुरुङ्गा^१ तु सन्धिलौ^२ स्याद्गुह्यमार्गो^३ भुवोऽन्तरे ॥९८५॥

चतुष्पथे^१ तु संस्थानं^२, चतुष्कं^३ त्रिपथे^४ त्रिकर्म^५ ।

द्विपथं^१ तु चारुपथो^२, गजाद्यध्वा^३ त्वसङ्कुलः^४ ॥९८६॥

घण्टापथैः^१ संसरणं^२, श्रीपथो^३ राजवर्त्म^४ च ।

उपनिष्क्रमणं^१ चोपनिष्करं^२ च महापथैः^३ ॥९८७॥

विवणिसंतु^१ वणिगमार्गः^२, स्थानं^३ तु पदैमास्पदम्^४ ।

श्लेषस्त्रिमार्ग्याः^१ शृङ्गाटं^२, बहुमार्गी^३ तु चत्वरम्^४ ॥९८८॥

श्मशानं^१ करवीरं^२ स्यात्, पितृ-प्रेताद्वनं^३ गृहम्^४ ।

गेहं भूवसितु^१ गेहं^२ तु, गृहं^३ वेश्मं^४ निकेतनम्^५ ॥९८९॥

अभिधानचिन्तामणौ तिर्यक्काण्डः १३५

मन्दिरं^५ सदनं^६ सङ्घं^७, निकाय्यो^८ भवनं^९ कुट्टं^{१०} ।

आलयो^{११} निर्लेयः^{१२} शाली^{१३}, सभादवसितं^{१४} कुलम्^{१५} ॥९९०॥

धिष्ण्यै^{१६}मावस्यै^{१७}: स्थानं^{१८}, पस्त्यै^{१९}: संस्त्यायै^{२०} आश्रयै^{२१}: ।

ओका^{२२} निवासं^{२३} आवासो^{२४}, वसतिः^{२५} शरणं^{२६} क्षयः^{२७} ॥९९१॥

धार्मागारं^{२८} निशान्तं^{२९} च, कुट्टिमं^{३०} त्वस्य^{३१} बद्धभूः ।

चतुःशालं^{३२} सञ्जवनं^{३३}, सौधं^{३४} तु नृपमन्दिरम्^{३५} ॥९९२॥

उपकारिकोपकार्य्या^{३६}, सिंहद्वारं^{३७} प्रवेशनम्^{३८} ।

प्रासादो^{३९} देवभूपानां^{४०}, हर्म्यं^{४१} तु घनिनां^{४२} गृहम्^{४३} ॥९९३॥

मठौ^{४४}वसथ्यौ^{४५}वसथ्यौ^{४६}:, स्युश्छात्रव्रतिवेशमनि ।

पर्णशालो^{४७}टञ्जै^{४८}श्चैत्यै^{४९}विहारौ^{५०} जिनसद्धानि^{५१} ॥९९४॥

गर्मागारे^{५२}ऽपवरकौ^{५३}, वासोकैः^{५४} शयनास्पदम्^{५५} ।

भाण्डागारं^{५६} तु कोशैः^{५७} स्यात्, चन्द्रशाली^{५८} शिरोगृहम्^{५९} ॥

कुप्यशाली^{६०} तु सन्धानो^{६१}, कायमानं^{६२} तृणौकासं^{६३} ।

प्रीयन्तु^{६४} हविर्गोहं^{६५}, प्राग्बंशः^{६६} प्राग्^{६७} हविर्गृहात्^{६८} ॥९९५॥

१३३ अभिधानचिन्तामणौ तिर्यङ्काण्डः

आर्थर्वणं शान्तिगृहमास्थानगृहमिन्द्रकर्म ।

तैल्लिशाला यन्त्रगृहमरिष्टं सूतिकागृहम् ॥९९७॥

सूदशाला रसवती, पाकस्थानं महानसम् ।

हस्तिशाला तु चतुरं, वाजिशाला तु मन्दुरा ॥९९८॥

सन्दानिनी तु गोशाला, चित्रशाला तु जालिनी ।

कुम्भशाला पाकपुटी, तन्तुशाला तु गर्तिकी ॥९९९॥

नापितशाला वपनी, शिल्पिणी स्वकृती च सा ।

आवेशनं शिल्पिशाला, सत्रशाला प्रतिश्रयैः ॥१०००॥

आश्रमस्तु मुनिस्थानैमुपघ्नस्त्वन्तिकाश्रयैः ।

प्रणी पानीयशाला स्यात्, गज्जा तु मदिरागृहम् ॥१००१॥

पक्वणः शबरावासो, घोषेस्त्वाभीरपल्लिको ।

पण्यशाला निषद्योऽष्टौ, हृष्टो विप्रेणिरापणैः ॥१००२॥

वेश्याश्रयैः पुरं वेशो, मण्डपस्तु जनाश्रयैः ।

कुर्व्यं भित्तिस्तदेडूर्कमन्तर्निहितकीकसम् ॥१००३॥

वेदी^१ वितर्दिरै^२निरं, प्राङ्गणं चत्वरङ्गणं ।

बभ्रजं^३ प्रतीहारो^४ द्वैर्द्वारैऽय परिघोऽर्गलौ ॥१००४॥

साऽरुपा त्वर्गलिकां सूचिः^५, कुञ्चिनायान्तु कूचिकां ।

साधारण्यं कुटेश्चासौ, द्वारयन्त्रं तु तालकम् ॥१००५॥

अस्योद्घाटनयन्त्रन्तु, ताल्यपि प्रतितालयपि ।

तिर्यग्द्वारोर्ध्वदारुत्तरङ्गं^६ स्यादरं पुनः ॥१००६॥

कपाटोऽररिः^७ कुवार्तः, पक्षद्वारं तु पक्षकः ।

प्रच्छन्नमन्तद्वारं^८ स्याद्, बहिर्द्वारं तु तोरणम् ॥१००७॥

तोरणोर्ध्वे तु मङ्गलयं, दाम वन्दनमालिकां ।

स्तम्भादेः स्यादधोदारौ, शिञ्जौ नैसोर्द्ध्वशरुणि ॥१००८॥

गोपानसी^९ तु वलमीच्छदने वक्रदारुणि ।

गृहावग्रहणी^{१०} देहल्युम्बुरोद्गुम्बुरोम्बुराः ॥१००९॥

प्रघाणैः प्रघ्नोऽलिन्दो,^{११} बहिर्द्वारप्रकोष्ठके ।

कपोतपाली^{१२} विटङ्कः, पटलच्छदिषी समे ॥१०१०॥

नीधं^{१३} बलीकं तत्प्रान्त, इन्द्रकोशीस्तमङ्गकैः ।

बळमी^{१४} छदिराधारो, नागदन्तास्तु दन्तकाः ॥१०११॥

१३८ अभिधानचिंतामणौ तिर्यक्काण्डः

मत्तालम्बोऽपाश्रयैः स्यात्, प्रग्नीवो मत्तवारणै ।

वातायनो^१ गवाक्षश्च, जालकेऽथान्नकोष्ठकैः ॥१०१२॥

कुसूलोऽश्रिस्तु कोणोऽणिः^३, कोटिः^४ पाल्यैस्त्रै इत्यपि ।

आरोहणं तु सोपानं,^२ निःश्रेणिस्त्वधिरोहिणी^२ ॥१०१३॥

स्थूणां स्तम्भैः शालभञ्जी,^३ पाञ्चालिकौ च पुत्रिकां ।

काष्ठादिघटिता लेप्यमयी त्वञ्जलिकारिकां ॥१०१४॥

नन्द्यावर्त्तप्रभृतयो, विच्छन्दा आढ्यवेशमनाम् ।

समुद्गैः सम्पुटैः पेटां,^३ स्यान्मञ्जूषां^३थ शोधनी^१ १०१५

सम्मार्जनी बहुकरी, वर्द्धनी च समूहनी ।

सङ्करीवकरो^२ तुल्यावुदूखै^३मुलूखलम् ॥१०१६॥

प्रस्फोटनं तु पवनैमवघातस्तु कण्डनम् ।

कटैः किलिञ्जो मुसलोऽयोमं^२ कण्डोलकैः पिटमै १०१७

चालनी^१ तितउः शूर्प,^१ प्रस्फोटनमथान्तिकां ।

चुल्यैश्मन्तकै^३मुद्गै^३नं, स्यादधिश्रयणी^३ च सा ॥१०१८॥

स्थाल्युखां पिठरं^३ कुण्डं, चरुः कुम्भी घटैः पुनः ।

कुटैः कुम्भैः करीरैश्च, कलशैः कलसो^६ निपैः ॥१०१९॥

हसन्यङ्गाराच्छकैटी-धानी-पात्री^१ हसन्तिकौ ।

भ्राष्ट्रोऽम्बरीबैमृचीषैमृजीषै^२ पिष्टपाकभृत् ॥१०२०॥

कम्बिर्दर्विः खजाकौऽथ, स्यात्तैर्दुर्दारुहस्तकैः ।

वाद्धान्यां तु गलैन्त्यालूः, कर्करी^३ करकौऽथ सः १०२१

नालिकेरजः करङ्कैस्तुलयौ कटाहैकपरौ^३ ।

मणिकोऽलिजरो^२ गैर्गरीकलशयौ^२ तु मन्थनी^३ ॥१०२२॥

वैशाखैः खजकौ मन्थां, मन्थनो^१ मन्थदण्डकैः ।

मन्थैः क्षुब्धोऽस्य विष्कम्भो^१, मञ्जीरैः कुटैरोऽपि च १०२३

शालाजीरो^१ वर्द्धमानैः, शरावैः कोशिका पुनः ।

मल्लिकौ चपकैः कंसैः, पारी^१ स्यात्पानभाजनम् ॥१०२४॥

कुतूश्चर्मस्त्रेहपात्रं, कुतूपस्तु तदल्पकम् ।

दृतिः^१ खल्लैश्चर्ममयी, त्वालुः करकपात्रिकौ ॥१०२५॥

सर्वमावपनं^१ भाण्डं^२, पात्रांमत्रे^२ तु भाजनम् ।

तद्विशालं पुनः स्थालं^१, स्यात्पिधानैमुदञ्चनम् ॥१०२६॥

शैलोऽद्रिः^१ शिखरी^३ शिलोच्चयगिरी^५ गोत्राऽचलैः^६ सानुमान्,

प्रावां पर्वतभूर्ध्रुभूर्ध्रुधराहोयां^१ नैगोऽथोदयः ।

२४० अभिधानचिंतामणौ तिर्यक्काण्डः

पूर्वाद्रिश्चरमौद्रिस्तै उदगद्रिस्त्रिद्विराणु मेनका—
 प्राणेशो^३ हिमवान् हिमालयै^४हिमप्रस्थो^५ मशानीगुरुः ॥१०२७॥
 हिरण्यनाभो^६ मैनाकैः, सुनाभश्चै^७ तदात्मजः ।
 रजताद्रिस्तु कैलासोऽष्टापदैः स्फटिकाचलैः ॥१०२८॥
 क्रौञ्चैः^८ क्रुञ्चोऽय मलयै, आषाढौ दक्षिणाचलैः ।
 स्यान्माल्यवान् प्रस्रवणो, विन्ध्यस्तु जङ्गवालकैः ॥१०२९॥
 शत्रुञ्जयो^९ विमलौद्रिरिन्द्रकीलैस्तु मन्दरैः ।
 सुवेष्टैः^{१०} स्यात् त्रिमुकुटैस्त्रिकूटैस्त्रिकुर्चैः सः ॥१०३०॥
 उज्जयन्तो^{११} रैवतकैः, सुदारुः पारियात्रिकैः ।
 लोकालोकैश्चक्रवर्लोऽय मेरुः कर्णिकाचलैः ॥१०३१॥
 रत्नसानुः^{१२} सुमेरुः स्वः-स्वर्गि-काञ्चनतो गिरिः ।
 शृङ्गं^{१३} तु शिखरं कूटं, प्रपातैस्त्वतटो भृगुः ॥१०३२॥
 मेखला मध्यमागोऽद्रेर्नितम्बैः कटकश्चै^{१४} सः ।
 दरी स्यात्कन्दैरोऽस्नातबिले तु गह्वरं गुहा ॥१०३३॥
 द्रोणो^{१५} तु शैलयोः सन्धिः, पादाः पर्यन्तैर्पर्वताः ।
 दन्तकास्तु बहिस्तिर्यक्प्रदेशा निर्गता गिरेः ॥१०३४॥

अधित्यकौर्ध्वभूमिः स्याद्दधोभूमिरुपात्यकौ ।
 स्तुः प्रस्थं सानुैरश्मी तु, पाषाणैः प्रस्तरौ दृषद् ॥१०३६॥
 प्रावो शिलोपलौ गण्डशैलौः स्थूलोपलाश्च्युताः ।
 स्यादाकरंः खनिः खानिर्गञ्जौ धातुस्तु गैरिकम् ॥१०३६॥
 शुक्लधातौ पाशुशुक्लौ, कठिनी खटिनी खटी ।
 लोहं कालायसं शस्त्रं, पिण्डैः पारशवं घनम् ॥१०३७॥
 गिरिसारं शिलासारं, तीक्ष्णकृष्णामिषे अयैः ।
 सिंहानैर्धूर्त्तैर्मण्डुरैःसरणान्यस्य किट्टके ॥१०३८॥
 सर्वं च तैजसं लोहं, विकारस्त्वयसः कुशी ।
 ताम्रं म्लेच्छमुखं शुक्लं, रक्तं द्व्यर्धमुदुम्बरम् ॥१०३९॥
 म्लेच्छशाबरभेदाख्यं, मर्कटाख्यं कनीयसम् ।
 ब्रह्मवर्द्धनं वरिष्ठं, सीसं तु सीसपत्रकम् ॥१०४०॥
 नागं गण्डूपदभव, वप्रं सिन्दूरकारणम् ।
 वर्धं स्वर्णारियोगेष्टं, यवनेष्टं सुवर्णकम् ॥१०४१॥

०१ सुवर्णं १ रजतं २ ताम्रं ३ रीतिः ४ कांस्यं ५ तथा
 षु ६ । सीसं ७ च धीवरं ८ चैव, अष्टौ लोहानि चक्षते ॥१॥

१४२ अभिधानचिंतामणौ तिर्यक्काण्डः

वङ्गं त्रपुंः स्वर्णजैनागजीवने,
मृदङ्गरङ्गे पुरुषत्रपिचर्चे ।

स्याच्चक्रसंज्ञं तमरं च नागजं
कस्तीरमालीनकसिंहले अपि ॥१०४२॥

स्याद्रूप्यं कलधौतैतारैरजतेश्चेतानि दुर्वर्णकं,
खजूरं च हिमांशुहंसकुमुदाभिलयं सुवर्णं पुनः ।
स्वर्णं हेमै हिरण्यहाटकैर्वसून्यष्टापदं काञ्चनं
कल्याणं कनकं महारजतेरैर्गङ्गेयैरुक्त्वाप्यपि ॥१०४३॥

कलधौतैर्लोहोत्तमैर्वह्निबीजा-
न्यपि गारुडं गैरिकंजातरूपे ।
तपनीयैचामीकरैचन्द्रैर्मर्मा-
ऽर्जुननिष्कैकार्त्तस्वैरकुर्वुराणि ॥१०४४॥

जाम्बूनदं शातकुम्भं, रजतं भूरि भूत्तममै ।
हिरण्यकोशैकुप्यानि, हेम्नि रूप्ये कृताकृते ॥१०४५॥

कुप्यन्तु^१ तद्द्रयादन्यद्रूप्यन्तु^१ द्वयमौहतम् ।

अलङ्कारसुवर्णी^१ तु, शृङ्गीकनकमायुधम्^१ ॥१०४६॥

रजतं च सुवर्णं च, संश्लिष्टे घनगोलकैः ।

पित्तञ्चाऽऽरेऽथारकूर्टः^२, कपिलोहं^२ सुवर्णकर्म^३ ॥१०४७॥

रिरी^४ रीरी^४ च रीतिश्च^५, पीतलोहं^५ सुलोहकर्म^६ ।

ब्राह्मी^७ तु राज्ञी^७ कपिलौ, ब्रह्मरीतिर्महेश्वरी^८ ॥१०४८॥

कांस्ये^९ विद्युत्प्रियं^९ घोषैः^९, प्रकाशं^९ वङ्गशुल्बजम्^९ ।

घण्टाशब्दमसुराहं^{१०}, रवणं^{१०} लोहजं^{१०} मर्मम्^{१०} ॥१०४९॥

सौराष्ट्रके^{११} पञ्चलोहं^{११}, वर्तलोहं^{११} तु वर्तकर्म^{११} ।

पारदः^{१२} पारतः^{१२} सूतो^{१२}, हर्बीजं^{१२} रसेश्चलम्^{१२} ॥१०५०॥

अभ्रकं^{१३} स्वच्छपत्रं^{१३} खैमेधारुयं^{१३} गिरिजामलं^{१३} ।

त्नोतोऽञ्जनं^{१४} तु कापोतं^{१४}, सौवीरं^{१४} कृष्णंयामृते^{१४} ॥१०५१॥

अथ तुत्थं^{१५} शिखिग्रीवं^{१५}, तुत्थाञ्जनमयूरकं^{१५} ।

मूषातुत्थं^{१६} कांस्यनीलं^{१६}, हेमतारं^{१६} वितुन्नकर्म^{१६} ॥१०५२॥

०१ आहतरूप्योत्पन्नो लोके “रूपैया” इति ख्यातः । तथा
 “पैसा इति अन्यः । ०२ “कुन्दन” इति प्रसिद्धः ०३ पञ्च
 ब्रह्मरीतित्रपुसीसककालायसलक्षणानि लौहानि यस्मिन् कांस्यभेदः ।

१४४ अभिधानचिंतामणौ तिर्यक्काण्डः

स्यात्तु कर्परिकातुत्थैममृतासङ्गमज्जनम् ।

रसगर्भं^१ तार्क्ष्यशैलं^२, तुत्थे^३ दावीरसोद्भवे ॥१०९३॥

पुष्पाञ्जनं^१ रीतिपुष्पं^२, पौष्पकं^३ पुष्पकेतुं च ।

माक्षिकं^१ तु कदम्बैः^२ स्यात्, चक्रनामोऽजनामकैः १०९४

ताप्यो^१ नदीजैः कामोरिस्तारैरिर्विटमाक्षिकैः ।

सौराष्ट्री^१ पार्वती^२ काक्षी^३, कालिको^४ ९पर्पटी^५ सती ॥१०९५॥

आढकां^१ तुवरी^२ कंसोद्भवां^३ काच्छीं^४ मृदाह्वयीं ।

कासीसं^१ घातुकासीसं^२, खेचरं^३ घातुशेखरम् ॥१०९६॥

द्वितीयं पुष्पिकासीसं^१, कंसकं^२ नयनौषधम् ।

गन्धाश्मां^१ शुल्बैशामां^२ कुष्ठोरिर्गन्धिकैगन्धकौ^३ ॥१०९७॥

सौगन्धिकं^१ शुकपुच्छो^२, हरितालं^३ तु पिञ्जरम् ।

त्रिडालकं^१ विस्त्रगन्धिं^२, खर्नूरं^३ वंशपत्रकम् ॥१०९८॥

आलंपीतर्नतालानि^१, गोदन्तं^२ नटमण्डनम् ।

वङ्गारिर्लामहर्षीथ^१, मनोगुप्तां^२ मनःशिला ॥१०९९॥

करवीरं^१ नागमातां^२, रोचनीं^३ रसनेत्रिकां ।

नेपालीं^१ कुनटीं^२ गोलां^३, मनोह्रां^४ नागजिह्विकां ॥१०९०॥

सिन्दूरं^१ नागजं^२ नागरक्तं^३ शृङ्गारभूषणम् ।
 चीनपिष्टं^४ हंमपादैकुरुविन्दे^५ तु हिङ्गुलैः ॥१०६१॥
 शिलाजतुं^६ स्याद्विरिजैमर्थ्यं^७ गौर्यैमश्मजम् ।
 क्षारैः काचैः कुलाली^८ तु, स्याच्चक्षुष्यां कुलत्थिका^९ १०६२
 बोलो^{१०} गन्धरसैः प्राणैः, पिण्डो^{११} गोपरसैः शशैः ।
 रत्नं^{१२} वसुं मणिस्तत्र, वैदूर्यं^{१३} बालवायजम् ॥१०६३॥
 मरकतं^{१४} त्वश्मगर्भं^{१५}, गारुत्मतं^{१६} हरिणमणिः^{१७} ।
 पद्मरागे^{१८} लोहितकैलक्ष्मीपुष्पैरुणोपलैः ॥१०६४॥
 नीलमणिस्त्विन्द्रनीलैः, सूचीमुखं^{१९} तु हीरकैः ।
 वरारकं^{२०} रत्नमूर्ख्यं, वज्रार्यायनामै च ॥१०६५॥
 विराटजो^{२१} राजपटो^{२२}, राजैवर्तोऽथ विद्रुमैः ।
 रक्ताङ्को^{२३} रक्तकन्दैश्च, प्रवालं^{२४} हेमकन्दलैः ॥१०६६॥
 सूर्यकान्तैः सूर्यमणिः^{२५}, सूर्याश्मां दहनोपलैः ।
 चन्द्रकान्तैश्चन्द्रमणिश्चान्द्रैश्चन्द्रोपलैश्च सः ॥१०६७॥
 क्षीरतैलस्फटिकाभ्यामन्यौ खस्फटिकाविमौ ।
 शुक्तिजं^{२६} मौक्तिकं^{२७} मुक्तौ, मुक्ताफलं^{२८} रसोद्भवम् ॥१०६८॥
 इति पृथ्वीकायः ॥

०१ हस्तिमस्तकाद्युद्भवमपि मौक्तिकमुच्यते, यदाह—“ हस्ति-

अथापकायः ।

नीरं^१ वारिं^२ जलं^३ दकं^४ कैमुदकं^५ पानीयं^६ मर्मः^७ कुरां,
तोयं^{१०} जीवनीं^{११} जीवनीयं^{१२} सलिलं^{१३} जलं^{१४} स्त्रियं^{१५} बुधैः^{१६} संवरं^{१७} ।
क्षीरं^{१८} पुष्करं^{१९} मेघपुष्कं^{२०} कमनीयं^{२१} पयः^{२२} पाथसी,^{२३}
कीलालं^{२५} भुवनं^{२६} वनं^{२७} घनरसो^{२८} यादोनिवासो^{२९} ऽमृतम् ॥ १०६९ ॥
कुलीनसं^{३१} कबन्धं^{३२} च, प्राणदं^{३३} मर्धतोमुखं^{३४} ।
अस्थात्रा^{३५} ऽस्थागै^{३६} मस्तौषमर्गो^{३७} धं चातलः^{३८} पृशि ॥ १०७० ॥
निम्नं^{३९} गमीरं^{४०} गम्भीरं^{४१} मुत्तानं^{४२} तद्विलक्षणम् ।
अच्छं^{४३} प्रसन्ने^{४४} ऽनच्छं^{४५} स्यादाविलं^{४६} कलुषं^{४७} च तत् १०७१
अवश्यायस्तु^{४८} तुहिनं^{४९}, प्रालेयं^{५०} भिहिकां^{५१} हिमम् ।
स्यान्नीहारं^{५२} स्तुषारश्चं^{५३}, हिमानीं^{५४} तु महद्धिमम् ॥ १०७२ ॥
पारावारैः^{५५} सागैरो^{५६} ऽवारपारो^{५७} -
ऽकुपारो^{५८} दध्यैर्णवौ^{५९} वीचिमालीं^{६०} ।
यादः-स्रोतो-वा-र्नदी-शीः^{६१} सरस्वानं^{६२} ।
सिन्धू^{६३} दन्वन्तौ^{६४} मितैर्दुः^{६५} समुद्रैः^{६६} ॥ १०७३ ॥

मस्तकदन्तौ तु, दंष्ट्रा शुनवराहयोः । मेघो भुजङ्गमो वेणुर्मत्स्यो
मौक्तिकनयोनयः ॥ १ ॥ ” इति ।

आकरो मकरांद्रौज्जलान्निधि-धि-राशयैः

द्वीपान्तरा असङ्ख्यास्ते, सप्तैवेति तु लौकिकाः ॥१०७४॥

लवणैक्षीरैदध्यैर्ज्यैसुरैर्क्षुस्वादुं शरयः ।

तरङ्गै मङ्गवीच्यैर्म्युत्कलिकौ महति त्विह ॥१०७५॥

लहरीयुल्लोलैकल्लोला, आवर्तः पयसांभ्रमः ।

तालूरो वोलकैश्चासौ, वेला स्याद् वृद्धिरम्मसः ॥१०७६॥

डिण्डीरोऽब्धिकफैः फेनो, बुद्बुदस्यासकौ समौ ।

मर्यादा कूलभूः कूलं, प्रवर्तः कच्छैरोघसा ॥१०७७॥

तटं तीरं प्रतीरं च, पुलिनं तज्जलोज्झितम् ।

सैकतं चान्तरीपं तु, द्वीपैमन्तर्जल तटम् ॥१०७८॥

तत्परं पारैमवारं, त्वर्वाक् पात्रं तदन्तरम् ।

नदी हिरण्यवर्णा स्याद्रोधोवक्रा तरङ्गिणी ॥१०७९॥

सिन्धुः शैवलिनी वहां च हृदिनी स्रोतस्विनी निम्नगा,

स्रोतो निर्झरिणी सरिच्च तटिनी कूलङ्कषो वाहिनी ।

कर्षुद्वीपवती समुद्रदयिताधुन्यो स्वन्तीसर-

स्वत्यो पर्वतजाऽऽपगा जलधिगा कुल्यो च जम्बालिनी ॥

१४८ अभिधानचितामणौ तिर्यक्काण्डः

गङ्गा त्रिपथगौ भागीरथी^३ त्रिदशदीर्घिकौ ।

त्रिस्रोतौ जाह्नवी^६ मन्दाकिनी^७ भीष्मकुण्डसूः ॥१०८१॥

सरिद्रिणी^{११} विष्णुपदी, सिद्ध-स्वः-स्वर्गि-स्वापरी ।

ऋषिकुल्या^{१७} ह्रमवती, स्वर्वापी^{१८} हरशेखरी ॥१०८२॥

यमुनी यमभगिनी, कालिन्दी^३ सुर्यजो यमी ।

खेन्दुजो^३ पूर्वगङ्गा^३, नर्मदा^३ मेखलाद्रिनी ॥१०८३॥

गोदा^३ गोदावरी^३ तापी^३, तपनी^३ तपनात्मजा^३ ।

शुतुद्रिस्तु^३ शतद्रुः^३ स्यात्, कावेरी^३ त्वर्द्धजाह्नवी ॥१०८४॥

करतोयी^३ सदानीरी^३, चन्द्रभागा^३ तु चन्द्रकौ ।

बामिष्ठी^३ गोमती^३ तुल्ये, ब्रह्मपुत्री^३ सगस्वती ॥१०८५॥

विपाट् विपाशोऽर्जुनी^३ तु, बाहुदा^३ सैतवाहिनी^३ ।

वैतरणी^३ नरकस्थौ, स्रोतोऽम्भःसरणं स्वतः ॥१०८६॥

प्रवाहैः पुनरोवैः स्याद्, वेणी^३ धारो ग्यश्चै सः ।

षट्स्तीर्थोऽवतारेऽम्बुवृद्धौ पूरैः प्लुगोऽपि च ॥१०८७॥

पुटभेदास्तु वक्राणि, भ्रमास्तु जलनिर्गमाः ।

परिवाहौ जलोच्छ्वासाः, कूपकास्तु विदारकौ ॥१०८८॥

प्रणाली^१ जलमार्गेऽथ, पानं^२ कुल्यो च सारणिः ।

सिकता^३ बालुको^४ बिन्दौ, पृषतै^५पृषतै^६विप्रुषः ॥१०८९॥

जम्बूलचिकित्तौ^७ पङ्कैः^८, कर्दमश्च^९ निषद्ररैः ।

शादो^{१०} हिरण्यबाहुस्तु, शोणो^{११} नदे पुनर्वहैः ॥१०९०॥

भिद्यै^{१२} उद्धर्यैः सरस्वांश्चै^{१३}, द्रहो^{१४}ऽगाधज्यो हृदैः ।

कूपैः^{१५} स्याद्दुदपानो^{१६}ऽन्धुः, प्रहिनेमी^{१७} तु तन्त्रिको ॥१०९१॥

नान्दीमुखो^{१८} नान्दीपटो^{१९}, वीनाहो^{२०} मुखबन्धने ।

आहावस्तु^{२१} निपानं^{२२} स्याद्दुपकूपेऽथ दीर्घिकी ॥१०९२॥

वापी^{२३} स्यात् क्षुद्रकूपे^{२४} तु, चुरा^{२५} चुण्डी^{२६} च चूतकैः ।

उद्घाटकं^{२७} घटीयन्त्रं^{२८}, पादावर्तो^{२९}ऽरघट्टकैः ॥१०९३॥

अखातं^{३०} तु देवखातं^{३१}, पुष्करिण्यां^{३२} तु खातकम् ।

पद्माकरैस्तडागैः^{३३} स्यात्, कासारैः^{३४} सरसीं^{३५} सरैः ॥१०९४॥

वेशन्तैः^{३६} परबलौ^{३७}ऽल्पं^{३८} तत्, परिखां^{३९} खेयखातिकैः ।

स्यादालवालै^{४०}मावालै^{४१}मावापैः^{४२} स्थानकं^{४३} च सः ॥१०९५॥

भाषारस्त्वम्भपां^{४४} बन्धो^{४५}, निर्झरैस्तु^{४६} झरैः^{४७} सैरिः ।

उत्सैः^{४८} स्ववैः^{४९} प्रस्त्रवणं^{५०}, जटाधारां^{५१} जलाशयाः ॥१०९६॥

इत्युक्त्वायः ।

अथ तेजस्कायः ।

वैहिरुहद्भानुहिरण्यरेतसौ,
 धनञ्जयो हव्यहर्चिहुताशनः ।
 कृपीटयोर्निर्दमुना विरोचनां-
 ऽऽशुशुक्षणीं छागस्थैस्तनूनपातै ॥१०९७॥
 कृशानुं वैश्वानरं^{११}वीतिहोत्रैः,
 वृषाकपिः^{१७} पावर्कचित्रमानुं ।
 अपिपत्तेधूमध्वजैकृष्णवर्त्मा-
 चिष्मच्छैमी^{२४}गर्भतमो^{२२}घ्नैशुक्रैः ॥१०९८॥

शोचिष्केशैः^{३३} शुचिहुतवैहोषबुधैः सप्तमन्त्र-
 ज्वालाजिह्वो^{३३} ज्वलनै^{३५}शिखिनो जागृविर्जातवेदैः ।

बर्हिःशुष्मै^{४३}निलसखै^{४५}वसुं रोहिताश्वीश्रयाशौ,
 बर्हिज्योतिर्दहनै^{४५}बहुला हव्यवाहोऽनलोऽग्निः^{४८ ४७ ४८} ॥१०९९॥

विभावसुः^{५०} सप्तोदच्चिः, स्वाहीऽमायी प्रियाऽस्थ च ।

और्वः^{५०} संवर्त्तकोऽन्धैयग्निर्वाडवो^{५०} वडवामुखैः ॥११००॥

दवो^१ दावो^२ वनवाहि^३र्मेववाहिरिदम्पदैः ।
 छागणस्त्वु^४ करीषाग्निः^२, कुकूलस्त्वु^५ तुषानलैः ॥११०१॥
 सन्तापैः संज्वरो^६ चाष्पै, ऊष्मो जिह्वाः स्युरर्चिषः ।
 हेतिः^७ कीलो^८ शिखो^९ ज्वा^{१०}ऽर्चिर्ज्ञलका^{११} महत्यसौ ११०२
 स्फुलिङ्गो^{१२}ऽग्निर्केणो^{१३}ऽशातज्वा^{१४}लोल्का^{१५}ऽशाते^{१६}मुल्मुकम् ।
 धूमः स्याद्वायुर्वाहो^{१७}ऽग्निर्वाहो^{१८} दहनकेतनम् ॥११०३॥
 अम्भसूः करमाञ्छ्र्यं, स्तरी^{१९}जीमूतवाह्यपि ।
 तेडिदैरावती^{२०} विद्युच्चलो^{२१} शम्पो^{२२}ऽचिरप्रभा ॥११०४॥
 आकालिकी^{२३} शतहर्दा, चञ्चलो^{२४} चपलो^{२५}ऽग्निः^{२६} ।
 सौदामिनी^{२७} क्षणिकी^{२८} च, ह्रादिनी^{२९} जलवालीकी^{३०} ॥११०५॥

इति तेजस्कायः ।

अथ वायुकायः ।

वायुः समीरै^{३१}समिरो^{३२} पवनो^{३३}शुगौ नमः—
 श्वासो^{३४} नमस्वदनिर्लश्चसनाः समीरिणः ।
 दीतो^{३५}ऽहिकान्ते^{३६}पवमो^{३७}नमर्हत्प्रकम्पनीः,
 कम्पाकै^{३८}नित्यगति^{३९}र्गन्धवहप्रभञ्जनीः ॥११०६॥

१५२ अभिधानचिंतामणौ तिर्यक्काण्डः

मातरिश्वीं जगत्प्रार्णः, पृषदश्वो^{२२} महाबलैः ।

मारुतैः स्पर्शनो^{२५} दैत्यदेवो^{२६} झञ्झां स वृष्टियुक् ११०७

प्राणो नासाप्रह्वलाभिषादाङ्गुष्ठान्तगोचरः ।

अपानैः पवनो मन्थापृष्ठपृष्ठान्तगोचरः ।

समानैः सन्धिहृन्नाभिषूदानो^१ हृच्छिरोऽन्तरे ।

सर्व्वत्वग्वृत्तिको व्यानै, इत्यङ्गे पञ्च शयवः ॥११०९॥

इति वायुकायः ।

अथ वनस्पतिकायः ।

अरण्यमटवी^२ सत्रं^३ वार्क्षं^४ च गहनं झर्षः ।

कान्तारं^५ विपिनं^६ कर्क्षः, स्यात् षण्डं^७ काननं^८ वनमै १११०

द्वो^९ दौर्वः^{१०} प्रस्तारंस्तु, तृणाटव्यां झषोऽपि च ।

अपोराभ्यां वनं^{११} बेलैपारार्षैः कृत्रिमे वने ॥११११॥

निष्कुटंस्तु गृहारोमो, बाह्यारोमस्तु पौरकैः ।

आक्रीडैः पुनरुद्यानं^{१२}, राज्ञां त्वन्तःपुरोचितम् ॥१११२॥

तदेव प्रमदवनैममात्यादेस्तु निष्कुटे ।

वाटी^{१३} पुष्पाद्रृक्षाद्यासौ, क्षुद्रारोमः प्रसीदिकौ ॥१११३॥

वृक्षोऽग्रेः शिखरी^३ च शाखि^३कलै^३दावै^३द्विर्हरि^३दुर्दु^३मो,
 जीर्णा^{१०} द्विवि^{११}टपी^{१२} कुटः^{१३} क्षिति^{१४}रुहैः^{१५} कारस्करो^{१६} विष्टरैः ।
 नन्दी^{१७}वर्त्तकरालिकौ^{१८} तैरु^{१९}वसू^{२०}पर्णी^{२१} पुलौक्यं^{२२}हिपः,
 सालो^{२३}ऽनोकहै^{२४}गच्छे^{२५}पादपै^{२६}नगां^{२७} रूक्षा^{२८}गमौ^{२९} पुष्पै^{३०}दः ॥ १११४ ॥
 कुञ्जै^{३१}निकुञ्जै^{३२}कुडङ्गैः^{३३}, स्थाने वृक्षै^{३४}र्वृतान्तरे ।
 पुष्पै^{३५}स्तु फलवान् वृक्षो, वानस्पत्यो^{३६} विना तु तैः १११५
 फलवान् वनस्पतिः^{३७} स्यात्, फलावन्ध्यः^{३८} फष्टे^{३९}ग्रहिः ।
 फलवन्ध्यस्त्ववने^{४०} शो, फलवान् फलिनेः^{४१} फली ॥ १११६ ॥
 ओषधिः^{४२} स्यादौषधिश्चै, फलपाकावसानिका ।
 क्षुपो^{४३} ह्रस्वशिफाशाखः, प्रतति^{४४}र्वतति^{४५}र्लताः ॥ १११७ ॥
 बल्लै^{४६}स्यां तु प्रतानिन्यां^{४७}, गुलि^{४८}न्युल^{४९}पै^{५०}वीरुषैः ।
 स्यात्प्ररोहो^{५१}ऽङ्कुरो^{५२}ऽङ्कुरो^{५३}, रोहश्चै स तु पर्वणः ॥ १११८ ॥
 समुत्पितः^{५४} स्याद्दलिशं^{५५}, शिखा^{५६}शाखा^{५७}लताः समाः ।
 सालो^{५८} शालो^{५९} स्कन्धशाखा^{६०}, स्कन्धैः^{६१} प्रकाण्डमस्तकम् १११९
 मूलाच्छाखावधिर्गण्डैः^{६२}, प्रकाण्डो^{६३}ऽथ जटौ^{६४} शिफौ ।
 प्रकाण्डरहिते^{६५} स्तम्भो^{६६}, विटपो^{६७} गुल्मै^{६८} इत्यपि ॥ ११२० ॥

१२४ अभिधानचिन्तामणौ तिर्यक्काण्डः

शिरोनामाग्रं शिखरं, मूलं बुध्नोऽहिनामं च ।
 सारो मज्जित्वत्रिच्छली, चोचं वलकं च वलकलम् ११२१
 स्थाणौ तु ध्रुवकैः शङ्कुः, काष्ठं दलिकेदारुणी ।
 निष्कुहः कोटो मज्जा, मज्जेरिर्वल्लरिश्च सा ॥११२२॥
 पत्रं पलाशं छदनं, बह्वं पणं छदं दलम् ।
 नवे तस्मिन् किशलयं, किशलं पल्लवोऽत्र तु ॥११२३॥
 नवे प्रवालोऽप्य कोरी, शुङ्गा मादिर्दलस्रभा ।
 विस्तारविटपौ तुलयौ, प्रसूनं कुसुमं सुमम् ॥११२४॥
 पुष्पं सुनं सुमनसः, प्रसवश्च मणीवकम् ।
 जालकैक्षारकौ तुलयौ, कलिकायां तु कोरकैः ॥११२५॥
 कुड्मले मुकुले गुञ्जले, गुच्छैस्तबकैर्गुप्तकैः ।
 गुलुञ्जोऽप्य रजः पौष्पं परागोऽप्य रसो मधु ॥११२६॥
 मकरन्दो मरन्दश्चै, वृन्तं प्रसवबन्धनम् ।
 प्रबुद्धोज्जृम्भैफुल्लानि, व्याकोशं विकचं स्मितम् ॥११२७॥
 उन्मिषितं विकसितं, दलितं स्फुटितं स्फुटम् ।
 प्रफुल्लोऽप्रफुल्लैर्मफुल्लोच्छ्वसितानि विजृम्भितम् ॥११२८॥

स्मेरं विनिर्द्रं^{१०}नुनिर्द्रं^{११}विमुद्रं^{१२}हंसितानि च ।
 सङ्कुचितं^१ तु निद्राणं^२, मीलितं^३ मुद्रितं^४ च तत् ॥११२९॥
 फलं^१ तु सस्यं^२ तच्छुष्कं, वानमामं शलाट्टं च ।
 ग्रन्थिः^१ पर्व^२ पर्वी^३नीकोशी^४ शिम्बो^५ शैमिः^६ शैमी ॥१०३०॥
 शिम्बैश्च^१ पिप्पिलोऽश्वत्थैः^२, श्रीवृक्षैः^३ कुञ्जराशनेः ।
 कृष्णावासो^१ बोधितरुः^२, लक्षस्तु^३ पेरुटी^४ जटी ॥११३१॥
 न्यग्रोधस्तु^१ बहुपातु^२ स्याद्द्रौ^३ वैश्रवणालयः ।
 उदुम्बरो^१ जन्तुकैलो^२, मशैकी^३ हेमदुग्धकः^४ ॥११३२॥
 काकोदुम्बरिकां^१ फलगुर्मल्युर्नघनेफलो^२ ।
 आम्ब्रश्रुतः^१ सहकारैः^२, सप्तपर्णस्त्वयुकूलदैः^३ ॥११३३॥
 शिश्रुः^१ शोभाञ्जनोऽक्षीवै^२ तीक्ष्णगन्धकै-मोचकैः ।
 श्वेतेऽत्र^१ श्वेतमरिचैः^२, पुत्रांगः^३ सुरपर्णिकां ॥११३४॥
 बकुलैः^१ केसरोऽशोकैः^२, कैङ्कलिः^३ ककुभोऽर्जुनैः ।
 मालूरैः^१ श्रीकैलो^२ बिल्वैः^३, किङ्किरातैः^४ कुरण्टकैः ॥११३५॥
 त्रिपत्रकैः^१ पलाशैः^२ स्यात्, किशुको^३ ब्रह्मपादपैः ।
 तृणराजस्तलैस्तालो, रम्भा^१ मोचौ^२ कदल्यपि ॥११३६॥
 करवीरो^१ हयमारैः^२, कुटजो^३ गिरिमल्लिकौ ।
 विदुलो^१ वेतसैः^२ शीतो, वानीरो^३ वञ्जुलो^४ रथैः ॥११३७॥

१५६ अभिधानचिंतामणौ तिर्यक्काण्डः

कर्कन्धूः कुर्वली कोठी, बर्द्धय्यय हलिप्रियः ।
 नीपैः कदम्बैः सालस्तु, सैर्जोऽरिष्टैस्तु फेनिलैः ॥११३८॥
 निर्म्बोऽरिष्टैः पिचुमन्दैः, समौ पिचुलैः श्रावुकौ^२ ।
 कार्पासस्तु बादरैः स्यात्, पिचव्यैस्तूलकं पिचुः ॥११३९॥
 आरग्वधैः कृतमाले, वृषो वासाऽऽरुषके^३ ।
 करञ्जस्तु नक्तमालैः, स्नुहिर्वज्रो^२ महातरुः ॥११४०॥
 महाकालस्तु किम्पाके^२, मन्दारः पारिमर्दके ।
 मधुकस्तु मधुष्ठीलो, गुडपृष्पो^३ मधुद्रुमैः ॥११४१॥
 पीलैः सिनो गुडफलो, गुग्गुलैस्तु पलङ्कषैः ।
 राजादनैः पियालैः स्यात्तिनिशस्तु रथद्रुमैः ॥११४२॥
 नागरङ्गस्तु नारङ्ग, इङ्गुदी^१ तापद्रुमैः ।
 काश्मिरी भद्रपर्णी श्रीपर्ण्यम्लिकां तु तिन्तिडी ॥११४३॥
 शैलैः श्लेष्मातकैः पीतसालस्तु प्रियकोऽसनैः ।
 पाटलिः पाटला भूर्जा^१, बहुत्वक्को^२ मृदुच्छदैः ॥११४४॥
 द्रुमोत्पलैः कर्णिकारैः, निचुले^१ हिज्जलेज्जैलो ।
 धात्री^१ शिवा चामलकी, कलिर्क्षो^२ बिभीतकैः ॥११४५॥
 हरितक्यमयौ पथ्या, त्रिफला नत् कलत्रयम् ।
 त्रिपिण्डस्तु तमालैः स्याच्चम्पको^१ हेमपृष्पकैः ॥११४६॥

निगुण्डी पिन्दुवैरेऽतिमुक्तकं माधवी^२ लता^१ ।
 वासन्ती चौडूपृष्प^१ तु, जपां जातिस्तु मालती^२ ॥११४७॥
 मल्लिका स्याद्विचकिलः, ससलां नवमालिका^१ ।
 मागंधो यूथिका सा तु, पीता स्याद्धेमपृष्पिका^१ ॥११४८॥
 प्रियङ्गुः फलिनी^२ श्यामा, बन्धुको^१ बन्धुजीवकः ।
 कर्णे मल्लिहापृष्पो, जम्बीरे^१ जम्पेजम्भलौ^३ ॥११४९॥
 मातुलुङ्गो^१ बीजपूरः, करीरककरो^२ समौ ।
 पद्माङ्गलः स्यादेरण्डे^२, धातक्यां धातुपृष्पिका^१ ॥११५०॥
 कपिकच्छूगात्मगुप्ता, घत्तूरः कनकाह्वयः ।
 कपित्थस्तु दक्षिणलो^२, नारिकेरस्तु लाङ्गुली^१ ॥११५१॥
 आम्रातको वर्षपाकी^२, केतकः क्रकचच्छदः ।
 कोविदारो^१ युगपत्रैः, सलकी तु गजप्रिया^१ ॥११५२॥
 वंशो वेणुर्यवफलैस्त्वचिसौरस्तृणध्वजैः ।
 मस्कः शतपर्वा च, स्वनन् वातात्स कीचकः ॥११५३॥
 तुकाक्षीरी वंशैक्षीरी, त्वकैक्षीरी वंशरोचना^१ ।
 पुगे क्रमुकैगुवाकौ, तस्योद्वेगं पुनः फलम् ॥११५४॥
 ताम्बूलवल्ली ताम्बूली, नागपटार्थावहृच्चवि ।
 तुम्बूलौवूः कृष्णलां तु, गुञ्जां दाक्षां तु गोस्तनी^२ ॥११५५॥

१५८ अधिधानचिंतामणौ तिर्यक्काण्डः

मृद्वीकाँ हारहृरौ च, गोक्षुरस्तु त्रिवण्टकैः ।
 श्वदंष्ट्रीं स्यञ्चशृङ्गाटो, गिरिकर्प्यपराजितौ ॥११५६॥
 व्याघ्रीं निर्दिग्विक्रीं कण्टकारिकां स्यादथामृती ।
 वत्सादनी गुडूची च, विशाली त्विन्द्रवारुणी ॥११५७॥
 उशीरं वीरणीमूले, हीवेरं वालकं जलमै ।
 प्रपुत्राटस्त्वेडगंजो, दर्दुघ्नैश्चक्रपर्दकैः ॥११५८॥
 लट्ठ्यायां महारजैनं, कुसुमं कमलोत्तरं ।
 लोध्रे तु गालेवो रोध्रैतिल्वेशावरैर्भार्जनाः ॥११५९॥
 मृणालिनीं पुटकिनीं, नलिनीं पङ्कजिन्यपि ।
 कर्मलं नलिनं पद्मैमग्विन्दं कुशेशयमै । ॥११६०॥
 परं शतसहस्राभ्यां, पत्रं राजीर्वपुष्करै ।
 बिसप्रसूनं नालीकं, ताम्रैसं महोत्पलमै ॥११६१॥
 तज्जलात् सरसः पङ्कात्परै रुट्-रुह-जन्म-जैः ।
 पृण्डरीकं सिताम्भोजमथ रक्तसरोरुहे ॥११६२॥
 रक्तोत्पलं कोकनदं, कैरविण्यां कुमुद्वती ।
 उत्पलं स्यात् कुवलयं, कुवेलं कुवलं कुवमै ॥११६३॥
 श्वेते तु तत्र कुमुदं, कैरवं गर्दभाह्वयमै ।
 नीले तु स्यादिन्दीवरं, हल्लकं रक्तसन्ध्यके ॥११६४॥

सौगन्धिकन्तु कैहारं, बीजकोशो वराटकैः ।
 कर्णिका^१ पद्मनालं^२ तु, मृणालं^३ तन्तुलं^४ बिसर्म् ॥ ११६५ ॥
 किञ्जल्कं^५ केसरं^६ संवर्तिका^७ तु स्यान्नवं दलम् ।
 करहाटः शिफौ च स्यात्, कन्दे सट्टिलजन्मनाम् ॥ ११६६ ॥
 उत्पलानां तु शौलूकं, नील्यां शैवालेशेवलै^८ ।
 शेवालं^९ शैवलं^{१०} शेपालं^{११} जलाच्छूकं^{१२} नीलिके ॥ ११६७ ॥
 धान्यं^{१३} तु सस्यं^{१४} सीत्यं^{१५} च, व्रीहि स्तम्बकरिश्चै^{१६} तत् ।
 आशुः स्यात् पटलो व्रीहिर्गर्भपाकी^{१७} तु षष्टिकैः ॥ ११६८ ॥
 शाल्यैः कलमाद्याः स्युः, कलमस्तु कलामकैः ।
 लोहितो रक्तशालिः^{१८} स्यान्महाशालिः सुगन्धिकैः ॥ ११६९ ॥
 यवो^{१९} हयप्रियेस्तीक्ष्णैश्च^{२०} कस्तोरैर्मस्त्वसौ हरित् ।
 मङ्गल्यको मसूरैः^{२१} स्यात्, कलायस्तु सतीनकैः ॥ ११७० ॥
 हरेणुः^{२२} खण्डिकश्चाथ, चणको हरिमन्थकैः ।

०१ व्रीहि १ यवो २ मसूरो ३ गोधूमो ४ मुद्ग ५ माष-
 ६ तिल ७ चणकाः ८ । अणवः ९ प्रियङ्गु १० कोदव ११-
 मकुष्टकाः १२ शालि १३ राठक्यः ॥ ११ ॥ किञ्च १४ कलाय-
 १५ कुलत्थौ १६ सणाथ १७ सप्तदशानि धान्यानि ॥

१६० अभिधानचिंतामणौ तिर्यक्काण्डः

माषस्तु मदनो^२ नन्दी^३, वृष्यो^४ बीजवरो^५ बली^६ ॥११७१॥

मुद्गस्तु प्रथनो^२ लोभ्यो^३, बल्लटो^४ हरितो^५ हरिः^६ ।

पीतेऽस्मिन् वसु^२खण्डीरप्रवेलै^३जयशा^४रदोः ॥११७२॥

कृष्णे प्रवर^२वामन्ते^३हरिप्रन्थ^४नैशि^५म्बिकोः ।

वनमृद्रे तुवरकै^२-निगूढकै^३-कुलीनकैः^४ ॥११७३॥

खण्डो^२ च राजमृद्रे तु, मकुष्टकै^३मयुष्टकौ^४ ।

गोधूमं सुमनो^२ वले, निष्पावैः^३ शितशिम्बिकैः^४ ॥११७४॥

कुलत्थस्तु कालवृन्तस्तै^२ताम्रवृन्तौ^३ कुलत्थिकौ^४ ।

आढकी^२ तुवरी^३ वर्णी^४, स्यात्कुलमाषस्तु यावकैः^५ ॥११७५॥

नीवारस्तु वनत्रीहिः^२, श्यामकै^३श्यामकौ^४ समौ^५ ।

कङ्गुस्तु कङ्गुनी^२ कङ्गुः^३ प्रियङ्गुः^४ पीततण्डुलो^५ ॥११७६॥

सा कृष्णा मधुका^२ रक्ता, शोधिका^३ मुसैटी^४ सिता ।

पीता माधव्यथोद्दालैः^२, कोद्रवैः^३ कोरदूषकैः^४ ॥११७७॥

चीनकस्तु कककङ्गुर्यवनालैस्तु योनलैः^२ ।

जूर्णाह्वयो^२ देवधान्यं, जोन्नालौ^३ बीजदृषिकौ^४ ॥११७८॥

शैणं मङ्गा^२ मातुलानी^३, स्यादुमौ^४ तु क्षुमा^५ऽर्तसी ।

गवेषुका^२ गवेषुः^३ स्याज्जर्तिलो^४ऽरण्यजस्तिलः^५ ॥११७९॥

षण्ढतिले तिलपिञ्जस्तिलपेजोऽथ सर्षपः ।
 कदम्बकैस्तैन्तुभोऽथ, सिद्धार्थः श्वेतसर्षपः ॥११८०॥
 माषादयः शमीधान्यं, शूकधान्यं यवादयः ।
 स्यात्सस्यैशूकं किंशार्हः, कणिशं सस्यशीर्षकम् ॥११८१॥
 स्तम्बस्तु गुच्छो धान्यादेर्नालं काण्डोऽफलस्तु सः ।
 पल्लः पलाशो धान्यत्वक्, तुषो बुंसे कडङ्गरैः ॥११८२॥
 धान्यमावसितं रिद्धं, तत्पूतं निर्बुसीकृतम् ।
 मूलपत्रैकरीरैर्ग्रैफलैकाण्डैर्विरूढकैः ॥११८३॥
 त्वर्कं पुष्पं कवकं शाकं, दशधा शिग्रुकैश्च तत् ।
 तण्डुलीयैस्तण्डुलेरो, मेघनादोऽल्पमारिषैः ॥११८४॥
 बिम्बी रक्तफला पीलुपर्णी स्यात्तण्डकेरिकौ ।
 जीवन्ती जीवनी जीवा, जीवनीया मधुसर्वा ॥११८५॥
 वास्तुकं तु क्षारपत्रं, पालक्या मधुसूदनी ।
 रसोनो लशुनोऽरिष्टो, म्लेच्छैकन्दो महौषधम् ॥११८६॥
 मर्हकन्दो रसोनोऽन्यो, गृज्जनो दीर्घपत्रकैः ।
 भृङ्गराजो भृङ्गरजो, मार्कवैः केशरज्जनैः ॥११८७॥
 काकमाची वायसी स्यात्, कारवेष्टैः कटिलकैः ।
 कूष्माण्डकस्तु कर्कार्हेः, कोशातकी पटोलिकौ ॥११८८॥

१६२ अभिधानचिन्तामणौ तिर्यक्काण्डः

चिर्मिटी कर्कटी वालुङ्क्येर्वारुणुंसी च सा ।

अशोघ्नः सूरणः कन्दः, शृङ्गवेकमार्द्रकम् ॥११८९॥

कर्कोटकः किलासघ्नस्तिक्तपत्रः सुगन्धकः ।

मूलकं तु हरिपेण, सेकिमं हस्तिदन्तकम् ॥११९०॥

तृणं नडादि नीवारादि च शष्पन्तु तन्नवम् ।

सौगन्धिकं देवजैग्धं, पौरं कर्त्तृणरौहिषे ॥११९१॥

दर्भः कुशः कुथो बर्हिः, पवित्रैमय तेजनेः ।

गुन्द्रो मुञ्जैः शरो दूर्वा, त्वनन्तो शतपर्विकौ ॥११९२॥

हरिताली रुहो पोटगलस्तु धमनो नडैः ।

कुरुविन्दो मेषनामो, मुस्ता मुन्द्री तु सोत्तमा ॥११९३॥

बल्बजा उलैपोऽथेक्षुः, स्याद्रसालोऽसिपत्रकैः ।

भेदाः कान्तारपुण्ड्राद्यास्तस्य मूलं तु मोरटम् ॥११९४॥

काशीस्तिवषीको घासस्तु, यवसं तृणमज्जुनम् ।

विषः क्ष्वेडो रसस्तीक्ष्णं, गरलोऽथ हलाहलैः ॥११९५॥

वत्सनामैः कालकूटो, ब्रह्मपुत्रैः प्रदीपैः ।

सौराष्ट्रिकैः सौरिककेयैः, काकोलो दारदोऽपि च ११९६

अहिच्छत्रो^{१०} मेषशृङ्गेः, कुण्डवाले^{१३}कनन्दनोः ।
 कैराटको^{१५} हैमवतो, मर्कटः^{१७} करवीरकैः ॥११९७॥
 सर्षपो^{१९} मूलेको^{२१} गौरार्द्रकैः, सक्तैककर्मो^{२३} ।
 अङ्गोलसौरैः^{२५} कालिङ्गैः, शृङ्गिको^{२६} मधुसिक्थकैः ११९८॥
 इन्द्रो^{२८} लाङ्गुलिको^{२९} विम्फुलिङ्गैः-पिङ्गुलैर्गौतमैः ।
 मुस्तको^{३३} दालैर्वैश्वेति, स्थावरा विषजातयः ॥११९९॥
 कुरण्टाद्या अग्रबीजा, मूलनास्तुत्पलादयैः ।
 पर्वयोनय इक्ष्वाद्याः, स्कन्धजाः सल्लकीमुखैः ॥१२००॥
 शाल्योदयो बीजरुहाः, सम्मूर्च्छनास्तृणादयः ।
 स्युर्वनस्पतिकायस्य, षडेता मूलजातयः ॥१२०१॥

इति वनस्पतिकायः ।

द्वीन्द्रियाः ।

नीलङ्गुः कृमिरन्तर्जः, क्षुद्रकीटो^१ बहिर्भवः ।
 मूलकोस्तुभयेऽपि स्युः, कीकसाः कृमयोऽणवः ॥१२०२॥
 नाष्टकीटो घृणो गण्डूपदः किञ्चुलकैः कुसुं ।
 मूर्त्ता गण्डूपदी^१ तु, शिल्पैस्त्रयो जलोकसैः ॥१२०३॥

१६४ अभिधानचिंतामणी तिर्यक्काण्डः

जलालोकौ जलूकौ च, जलौकौ जलसर्पिणी^१ ।

भुक्तास्फोटोऽब्धिमण्डूकी, शुक्तिः कम्बुस्तु वारिजैः १२०४

त्रिरेखैः षोडशार्त्तैः, शङ्खोऽथ क्षुद्रकम्बवः ।

शङ्खनकौः क्षुल्लकाश्चै, शम्बूकौस्त्वम्बुमात्रजाः ॥१२०५॥

कपर्दस्तु हिरण्यैः स्यात्, पणास्थिकैवराटकौ^२ ।

इति द्वीन्द्रियाः ।

त्रीन्द्रियाः ।

दुर्नामां तु दीर्घकोशी^३, पिपीलिकस्तु पीलकैः ॥१२०६॥

पिपीलिकौ तु हीनाङ्गी, ब्राह्मणी स्थूलशीर्षिकौ ।

घृतेली^४ पिङ्गकपिशोऽथोपजिह्वोपदेहिकौ ॥१२०७॥

वस्युपदीकौ लिक्षौ तु, रिक्षौ यूकौ तु षट्पदी^५ ।

गोपालिकौ महाभीरुर्गोमयोत्थां तु गर्दभी^६ ॥१२०८॥

मत्कुणस्तु कोलकुणौ, उदंशैः किटिमोत्कुणौ^७ ।

इन्द्रगोपैस्त्वग्निरेजी, वैराटैस्त्रिंतिभोऽग्निकैः ॥१२०९॥

कर्णजलौकौ तु कर्णकीटौ शतपदी च सा ।

इति त्रीन्द्रियाः ।

चतुरिन्द्रियाः ।

ऊर्णनाभैस्तन्त्रवायो^८, जालिको जालकारकैः ॥१२१०॥

कृमिर्मर्कटको लूतां, लालार्त्वावोऽष्टपाच्चं सः ।

वृश्चिको द्रुणं आख्यालिरलं तत्पुच्छकण्टकः ॥१२११॥

भ्रमरो मधुकृद् भृङ्गश्चञ्चरीकः शिलीमुखैः ।

इन्दिन्दिरोऽली रोलम्बो, द्विरंकोऽस्य षडङ्घ्रयः १२१२

भोज्यन्तु पृष्पमधुनी, खद्योतो ज्योतिरिङ्गणैः ।

पतङ्गः शलभैः क्षुद्रा, सरघा मधुमक्षिका ॥१२१३॥

माक्षिकादि तु मधु स्यात्, मधुच्छिष्टं तु सिक्थकम् ।

वर्वणा मक्षिका नीला, पुत्तिका तु पतङ्गिका ॥१२१४॥

वनमक्षिका तु दंशी, दंशी तज्जातिरल्पिका ।

तैलाटी वरटा गन्धोली स्याच्चीरी तु चीरुका ॥१२१५॥

शिलीकां शिल्लिकां वर्षकरी भृङ्गारिका च सा ।

चतुरिन्द्रियाः ।

पञ्चेन्द्रियाः

पशुं स्तिर्यङ् चरिहिंस्तेऽस्मिन् व्यालैः श्वापदोऽपि च

॥१२१६॥

हर्षती मतङ्गजैर्गजैर्द्विपैर्कर्यैर्नेकपाैः,

मातङ्गवारणमहामृगसामयोर्नयैः ।

१६६ अभिधानचिंतामणौ तिर्यक्काण्डः

- स्तम्बेरमद्विरेदसिन्धुरनेगदन्तिनो, १५
दन्तावर्णः कंरटिर्कुञ्जरकुम्भपीलैवः ॥१२१७॥
- ईमः^{२२} करेणुर्गजा^{२३}ऽस्य, स्त्री धेनुकां वशा^{२४}ऽपि च ।
मंदो मन्दो मृगो मिश्रश्चतस्रो गजजातयः ॥१२१८॥
- कालेऽप्यजातदन्तश्च, स्वल्पाङ्गश्चापि मरुकुणौ^{२५} ।
पञ्चवर्षो गजो बालः, स्यात्पोतो^{२६} दशवर्षकः ॥१२१९॥
- विंशतिर्विशतिर्वर्षः स्यात्, कलभस्त्रिशदब्दकः ।
यूथनाथो^{२७} यूथपतिर्मत्ते^{२८} प्रभिन्नैर्गर्जितौ^{२९} ॥१२२०॥
- मदोत्कटो^{३०} मदकलैः, समावुद्रान्तैर्निर्मदौ ।
सज्जितैः कल्पितैस्तिर्यग्घाती परिणतो^{३१} गजः ॥१२२१॥
- व्यालो^{३२} दुष्टगजो गम्भीरवेद्यवमताङ्कुशैः ।
राजवाह्यस्तूपवाह्यैः, सत्राह्यैः समरोचितैः ॥१२२२॥
- उदग्रदन्त्रीषादन्तौ^{३३}, बहूनां घटना घटौ ।
मदो^{३४} दानं^{३५} प्रवृत्तिश्चै, वमथुः करशीकरैः ॥१२२३॥
- हस्तिनासा करैः शुण्डी, हस्तोऽस्याग्रं तु पुष्करम् ।
अङ्गुलिः कर्णिकां दन्तौ, विषाणौ स्कन्धे आसनम् १२२४
कर्णमूलं चूलिकां स्यादीषिकां त्वक्षिकृटकम् ।
अपाङ्गदेशो निर्याणं^{३६}, गण्डस्तु करटैः कटैः ॥१२२५॥

अवग्रहो^१ ललाटं^२ स्यादारक्षीः कुम्भयोरधः ।
 कुम्भौ^३ तु शिरसः पिण्डौ, कुम्भयोरन्तरं विदुः ॥१२२६॥
 वातकुम्भस्तु तस्याधो, वाहित्यं^४ तु ततोऽप्यधः ।
 वाहित्याधः प्रतिमानं^५, पुच्छमूलं तु पेचकैः ॥१२२७॥
 दन्तमार्गः पुरोभागः, पक्षभागस्तु पार्श्वकः ।
 पूर्वस्तु जङ्घादिदेशो, गात्रं^६ स्यात्पश्चिमोऽपरा ॥१२२८॥
 बिन्दुजालं पुनः पद्मं^७, शृङ्खलो^८ निर्गण्डोऽन्दुकैः ।
 हिर्जिरश्च पादपाशो,^९ वैरिस्तु गजबन्धभूः ॥१२२९॥
 त्रिपदी^{१०} गात्रयोर्बन्ध, एकस्मिन्नपरेऽपि च ।
 तोत्रं^{११} वेणुकमालानं, बन्धस्तम्भोऽङ्कुशैः सृणुः^{१२} ॥१२३०॥
 अपष्टं^{१३} त्वङ्कुशस्याग्रं, यातमङ्कुशवारणम् ।
 निषादिनां पादकर्म, यतं^{१४} वीतं^{१५} तु तद्वयम् ॥१२३१॥
 कक्ष्यां दूष्यौ वरत्रौ स्यात्, कण्ठबन्धैः कलापकैः ।
 घोटैकस्तुरैगस्ताक्ष्यैस्तुरङ्गो^{१६}ऽर्धैस्तुरङ्गभैः ॥१२३२॥
 गन्धर्वो^{१७}ऽर्वा^{१८} सप्तिवीती^{१९}, वाहो^{२०} वाजी हयो हरिः ।
 वडवो^{२१}ऽर्धो प्रसूर्वामी^{२२}, किंशोरो^{२३}ऽल्पवया हयः ॥१२३३॥
 जवाधिकस्तु जवनो^{२४}, रथयो^{२५} वोढा रथस्य यः ।
 आजानेयैः कुलीनैः स्यात्, तत्तद्देशास्तु सैन्धवैः ॥१२३४॥

१६८ अभिधानचिंतामणौ तिर्यक्काण्डः

वानाशुजाः पारसीकौः, काम्बोजौ वाह्निकादयैः ।
 विनीतस्तु साधुवाही, दुर्विनीतस्तु शुकलैः ॥१२३५॥
 कश्यपः कशार्हो हृद्भ्रकावर्ती श्रीवत्सकी हयः ।
 पञ्चमदस्तु हृत्पृष्ठमुखपार्श्वेषु पृष्पितः ॥१२३६॥
 पुच्छोरःखुरकेशास्यैः, सितैः स्यादष्टमङ्गलैः ।
 सिते तु कर्ककोकाहौ, खोज्जाहैः श्वेतपिङ्गले ॥१२३७॥
 पीयूषवर्णे सेराहैः, पीते तु हरियो ह्ये ।
 कृष्णवर्णे तु खुज्जाहैः, कियाहो लोहितो हयः ॥१२३८॥
 आनीलस्तु नीलकोऽथ, त्रियूहैः कपिलो हयः ।
 वोल्छाहस्तवयमेव स्यात्, पाण्डुकेशरबालधिः ॥१२३९॥
 उराहस्तु मनाक्पाण्डुः, कृष्णजङ्घो भवेद्यदि ।
 मुरुहको गर्दभाभो, वोरुखानस्तु पाटलः ॥१२४०॥
 कुलाहस्तु मनाक् पीतः, कृष्णः स्याद्यदि जानुनि ।
 उकनाहैः पीतरक्तच्छायः स एव तु क्वचित् ॥१२४१॥
 कृष्णरक्तच्छविः प्रोक्तः, शोर्णैः कोकनदच्छविः ।
 हरिकैः पीतहरितच्छायः स एव हालकैः ॥१२४२॥
 पङ्कुलैः सितकाचाभो, हलाहैश्चित्रितो हयः ।
 ययुरश्वोऽश्वमेधीयैः, प्रोथमश्वस्य नासिका ॥१२४३॥

मध्यं कर्श्यं निगालस्तु, गलोद्देशः खुराः शफौः ।

अयं पुच्छं वालहस्तो, लाङ्गूलं लूर्मं वालधिः ॥१२४४॥

अपावृत्तपरावृत्तैल्लुठितानि तु वेल्लिते ।

घोरितं वल्लितं प्लुतोत्तेजितोत्तेरितानि च ॥१२४५॥

गतयः पञ्च धारास्यास्तुरङ्गाणां क्रमादिमाः ।

तत्र घौरितकं घौर्यं, घोरणं घोरितं च तत् ॥१२४६॥

बभ्रुकङ्कशिखिकोडगतिवत् वल्लितं पुनः ।

अग्रकायसमुल्लासात्, कुञ्चिकास्यं नतत्रिकम् ॥१२४७॥

प्लुतं तु लङ्घनं पक्षिमृगगत्यनुहारकम् ।

उत्तेजितं रेचितं स्यान्मध्यवेगेन या गतिः ॥१२४८॥

उत्तेरितमुपकण्ठेमास्कन्दितकमित्यपि ।

उत्प्लुत्योत्प्लुत्य गमनं, कोपादिवाखिलैः पदैः ॥१२४९॥

आश्वीनोऽध्वा स योऽश्वेन, दिनेनैकेन गम्यते ।

कवी खलीनं कविकौ, कविर्यं मुखयन्त्रणम् ॥१२५०॥

पञ्चाङ्गी वक्रपट्टे तु, तलिकौ तलसारकम् ।

दामञ्चनं पादपाशैः, प्रक्षरं प्रखरैः समौ ॥१२५१॥

चर्मदण्डे कशौ रश्मौ, वल्गोऽवक्षेपणी कुशौ ।

पर्याणन्तु पलयनं, वीतं फलगु हयद्विपम् ॥१२५२॥

१७० अभिधानचिंतामणौ तिर्यक्काण्डः

वेसरोऽर्धतरो वेगैसरश्चाथ क्रमेलकः ।

कुलनाशः शिशुनामाँ, शंलो भोलिर्मरुप्रियैः ॥१२५३॥

मंयो महाङ्गो वासन्तो, द्विकंकुद्गुलङ्घनैः ।

भूतघ्न उष्ट्रो^{१२} दाशरो^{१३}, रवीणैः कण्टकाशनैः ॥१२५४॥

दीर्घप्रीवः^{१०} केलिकीर्णः^{१८}, करभस्तु त्रिहायणः ।

स तु शृङ्खलकैः काष्ठमयैः स्यात्पादबन्धनैः ॥१२५५॥

गर्दभस्तु चिरमेही^२, वालेयो^३ रासर्भैः स्वरैः ।

चक्रीवान् शङ्कुकर्णोऽथ, ऋषभो^१ वृषभो वृषैः ॥१२५६॥

वाडवेयैः सौरभेयो,^२ मर्द्रैः शकरैः शार्करैः ।

उक्षाऽनड्वान् ककुब्धान्^१ गौर्बली^२ वर्दध्वा^३ शाङ्करैः ॥१२५७॥

उक्षा तु जातो जातोक्षैः, स्कन्धिकैः स्कन्धवाहकैः ।

महोक्षैः स्यादुक्षतरो^२, वृद्धोक्षस्तु जरद्रवैः ॥१२५८॥

षण्डतोचित आर्षभ्यः, कूटो भग्नविषाणकैः ।

इत्तरो गोपतिः^२ षण्डो^३, गोवृषो मदकोहलैः ॥१२५९॥

वत्सैः शकृत्करिस्तर्णो^३, दम्यवत्सैतरो समौ ।

नस्योतो^१ नस्तितैः षष्ठवाट्टे तु स्याद्युगपार्श्वगैः ॥१२६०॥

युगादीनान्तु वोढारो, युग्य-प्रासङ्ग्यै-शाकटाः ।

स तु सर्वधुरीणैः स्यात्, सर्वा वहति यो धुरम् ॥१२६१॥

एकधुरीणैकधुरावुभावेकधुरावहे ।

धुरीण-धुर्य-धौरेयै-धौरेयक-धुरन्धराः ॥१२६२॥

पूर्वहेऽय गलिर्दुष्टवृषः शक्तोऽप्यधूर्वहः ।

स्थौरी^१ पृष्ठैचः पृष्ठवाह्यो, द्विदन्^३ षोडन्^३ द्वि-षट्-रदौ १२६३

वहः स्कन्धोऽंशकूटं तु, ककुदं^३ नैचिकं शिरः ।

विषाणं कूणिकां शृङ्गं, सास्तां तु गलकम्बलेः ॥१२६४॥

गौः सौरभेयी^२ माहेयी^३, माहौं सुरैभिरर्जुना^६ ।

उत्त्रा^३ऽऽर्न्या रोहिणी शृङ्गिण्यनह्वाह्यनेर्दुह्युषा^३ ॥१२६५॥

तम्पां निलिम्पिकां तम्बा, सा तु वर्णेरनेकधा ।

पृष्ठौही^१ गर्भिणी वन्ध्या, वशां वेहद्वेषोपगौ ॥१२६६॥

भवतोकां खवद्गर्भा, वृषाक्रान्ता तु सन्धिनी^१ ।

प्रौढवत्सा बष्कयिणी^१, धेनुस्तु नवसूतिका ॥१२६७॥

परेष्टुर्बहुसूतिः स्याद्, गृष्टिः^१ सकृत्प्रसूतिका ।

प्रजने काल्योपसर्त्या^२, सुखदोह्या तु सुव्रता ॥१२६८॥

दुःखदोह्या तु करटौ, बहुदुग्धा तु वञ्जुलौ ।

द्रोणदुग्धां द्रोणदुग्धां, पीनोष्नी पीवरस्तनी ॥१२६९॥

पीतदुग्धां तु धेनुष्यां, संस्थितां दुग्धवन्धके ।

नैचिकी^१ तूत्तमा गोषु, पलिकनी बालगर्भिणी ॥१२७०॥

१७२ अभिधानचिंतामणौ तिर्यक्काण्डः

- समांसमीनौ तु सा या, प्रतिवर्षं विजायते ।
स्यादचण्डी तु सुकरा, वत्सकामा तु वत्सला ॥१२७१॥
चतुस्त्रेर्हायणी द्व्येकहायन्येकादिवर्षिका ।
आपीनैमूषो गोविट् तु, गोमयं भूमिलेपनम् ॥१२७२॥
तत्र शुष्के तु गोग्रन्थिः, करीषे-च्छगणे अपि ।
गवां सर्वं गव्यं व्रजे, गोकुलं गोधनं धनम् ॥१२७४॥
प्रजने स्यादुपसरैः, कीलैः पुष्पलकैः शिवैः ।
बन्धनं दामे सन्दानं, पशुरञ्जुस्तु दामनी ॥१२७४॥
अर्जः स्याच्छगैलच्छगैश्छगो बैस्तः स्तमः पशुः ।
अजा तु छौगिका मज्जा, सर्वमक्षो गलस्तनी ॥१२७५॥
युवाऽनो बर्करोऽवौ तु, मेघोर्णायुर्हुडोरणोः ।
उरभ्रौ मेण्डको वृष्णिरेडको रोमंशो हुँडुः ॥१२७६॥
सम्फालैः शृङ्गिणो भेडो, मेघा तु कुररी रुजौ ।
जालकिर्न्यविलौषेर्ण्यथेडिकैः शिशुवाहकैः ॥१२७७॥
पृष्ठशृङ्गो वनाजैः स्यादविदुर्गधे त्ववेः परम् ।
सोढं दूषं मरीसं च, कुर्करो वक्रबालैधिः ॥१२७८॥
अस्थिभुग्मषणैः सारमेयैः कौलेयकैः शुनैः ।
शुनिः श्वानो गृहमृगैः, कुर्कुरो रात्रिजार्गैः ॥१२७९॥

रसनालिट्टं^{१३} रतपराः कीर्णशोथिर्वैणान्दुकाः ।
 शालावृका^{१८} मृगदंशः^{१९}, श्वाऽलर्कस्तु^{२०} स रोगितः ॥१२८०॥
 विश्वकर्दुस्तु कुशलो, मृगव्ये सरमा^२ शुनी^२ ।
 विट्चरैः शूकरे ग्राम्ये, महिषो^१ यमवाहनैः ॥१२८१॥
 रजस्वलो^३ वाहरिर्पुल्लुञ्जयैः सैरिभो^६ महैः ।
 धीरस्कन्धः कृष्णशृङ्गो, जरन्ता^{१०} दंशभीरुकैः ॥१२८२॥
 रक्ताक्षैः कांसरो हंसकालीतेनयलालिकौ^{१५} ।
 अरण्यजेऽस्मिन् गवलः, सिंहैः कण्ठीरवो^२ हरिः ॥१२८३॥
 हर्यक्षैः केसरीभैरिः, पञ्चास्यो नखरायुधः ।
 महानादः पञ्चशिल्भः, पारीन्द्रैः पैत्यरी^{१३} मृगात् ॥१२८४॥
 श्वेतपिङ्गोऽप्यय व्याघ्रो, द्वीपी शार्दूलचित्रकौ ।
 चित्रकायैः पुण्डरीकैस्तरक्षुस्तु मृगादनैः ॥१२८५॥
 शरभैः कुञ्जरैरतिरूपादकैः^३ ष्टपादेषु ।
 गवयैः स्याद्वनगवो, गोसदृशोऽश्ववारणैः ॥१२८६॥
 खड्गी वाघ्रीणसैः खड्गो, गण्डकोऽथ किरैः किरिः ।
 भूदारैः सूकरैः कोलो, बराहैः क्रोडपोत्रिणौ ॥१२८७॥
 घोणी घृष्टिस्तब्धरोभा, दंष्ट्री किट्थ्योऽस्यलौङ्गलौ ।
 भालनिकैः शिरोमर्भा, स्थूलनासो बहुप्रजः ॥१२८८॥

२७४ अभिधानचिंतामणौ तिर्यक्काण्डः

- मालूके मालूकेक्षीच्छमल्लमल्लकमल्लुकाः ।
 शृगालो जम्बुकैः फेरैः, फेरण्डैः फेरैः शिवा ॥१२८९॥
- घोरवांसी भूरिमायो, गोमार्युर्मृगधूर्त्तकैः ।
 हूरवो मरुजः क्रोष्टा, शिवाभेदेऽल्पके किखिः ॥१२९०॥
- पृथो गण्डिवलोपाकौ, कोकस्त्वोहामृगो वृकैः ।
 अरण्यर्षो मर्कटस्तु, कपिः कीशैः प्लवङ्गमैः ॥१२९१॥
- प्लवङ्गैः प्लवर्गैः शाखामृगो हरिर्बलीमुखैः ।
 वनौकैः वानैरोऽथासौ, गोडाङ्गुटोऽसिताननः ॥१२९२॥
- मृगैः कुरङ्गैः सारङ्गो, वातायुहगिणावैपि ।
 मृगभेदा रुर्न्यङ्करङ्गैर्गोकर्णशम्बराः ॥१२९३॥
- चमूरुचीनचमराः, समूरैर्णैर्यरौहिषैः ।
 कर्दली कन्दली कृष्णशरैः पृषतैरोहितौ ॥१२९४॥
- दक्षिणेर्मा तु स मृगो, यो व्याधैर्दक्षिणे क्षतः ।
 वातप्रमीर्वातमृगैः, शशस्तु मृदुलोमकैः ॥१२९५॥
- शूलिको लोमकैर्णोऽय, शल्ये शल्लशल्यकौ ।
 श्वाविच्च तच्छलाकायां, शल्लं शल्लमित्यपि ॥१२९६॥
- गोधौ निहाकौ गौधेरौगौधरौ दृष्टतत्सुते ।
 गौधेयोऽन्यत्र मुशली, गोधिकौगोलिके गृहात् ॥१२९७॥

- माणिक्यो मित्तिको पैली, कुड्यमत्स्यो गृहोलिका ।
स्यादञ्जनाधिकां हालिन्यञ्जनिकां हलाहलः ॥१२९८॥
- स्थूलाञ्जनाधिकायान्तु, ब्राह्मणी रक्तपुच्छिका ।
कृकलासस्तु सरटः, प्रतिसूर्तैर्षः शयानकः ॥१२९९॥
- मूषिको^१ मूषको^२ वज्रदशनैः खर्नकोन्दुरौ^३ ।
उन्दुरुर्वृषं आखुर्षं, सूच्यास्यो वृषलोचनः ॥१३००॥
- छलुन्दरी गन्धमूप्यां, गिरिकां बालमूषिकां ।
बिडालं ओतुर्माजरो^३, हीकुर्षं वृषदंशकः ॥१३०१॥
- जाहको गात्रसङ्कोची, मण्डली^३ नकुलः पुनः ।
पिङ्गलैः सर्पहो^३ बभ्रुः, सर्पोऽहिः पवनाशनैः ॥१३०२॥
- भोगी मुजङ्गभुजगावुरगो^३ द्विजिह्व-
व्यालौ^३ मुजङ्गमंसरीसृपदीर्घजिह्वोः ।
काकोर्दरो विषधैरः फणभृत् पृदाकु-
र्दकैर्णकुण्डलिबिलेशयदन्दशूकाः ॥१३०३॥
- दवीकैरः कञ्चुकिचक्रिगूढ-
पौत्पन्नगौ जिह्वैर्गिलेलिहोनी ।
कुम्भीनैसाऽऽशीविषेदीर्घपृष्ठाः,
स्याद्राजसर्पस्तु भुजङ्गभोजी^२ ॥१३०४॥

चक्रमण्डल्यजगरः, पारीन्द्रो^३ वाहसैः शयुः ।

अलगादीं जलव्यालैः, समौ राजिलदुन्दुमौ ॥१३०५॥

भवेत्तिलित्सो गोनासो^२, गोनसो घोणसोऽपि^५ च ।

कुक्कुटाहिः^३ कुक्कुटोमो, वर्णेन च रवेण च ॥१३०६॥

नागौः पुनः काद्रवेर्यास्तेषां भोगावती पुरी ।

शेषो नागौधिपोऽनन्तो, द्विसहस्राक्षं आलुकैः ॥१३०७॥

स च श्यामोऽथवा शुक्लः, सितपङ्कजलाञ्छनः ।

वासुकिस्तु सर्पराजैः, श्वेतो नीलसरोजवान् ॥१३०८॥

तक्षकस्तु लोहिताङ्गः, स्वस्तिकाङ्कितमस्तकः ।

महापद्मैस्त्वतिशुक्रो, दशान्द्रुकमस्तकः । ॥१३०९॥

शङ्खस्तु पीतो बिभ्राणो, रेखामिन्दुसितां गले ।

कुलिकोऽर्धचन्द्रमौलिर्ज्वालाधूमसमप्रमः ॥१३१०॥

अथ कम्बलैश्चतरैर्घृतराष्ट्रैर्बलाहकैः ।

इत्यादयोऽपरे नागास्तत्तत्कुलसमुद्भवाः ॥१३११॥

निर्मुक्तो^१ मुक्तनिर्मोकः, सविषा निर्विषाश्च ते ।

नागाः स्युर्दृग्विषो लूमविषोस्तु वृश्चिकादयः ॥१३१२॥

व्याघ्रादयो लोमविषो, नखविषो नरादयः ।

छालाविषोस्तु लूताद्याः, कालान्तरविषोः पुनः ॥१३१३॥

मृषिकाद्या दूषीविषं, स्ववीर्यमौषधादिभिः ।

कृत्रिमं तु विषं चौरं, गरश्चोपविषं च तत् ॥१३१४॥

भोगोऽहिकोयो दंष्ट्रीऽऽशीर्द्वीर्भोगैः फटैः स्फुटैः ।

फणोऽहिकोशे तु निर्लव्यैनीनिर्मोकैकञ्चुकाः ॥१३१५॥

इति स्थलचराः ।

विहंगो विहङ्गमैखंगौ पतंगो विहङ्गः,

शकुनिः शकुन्तिशकुनौ विवैर्यैःशकुन्तीः ।

नमसङ्गमो विकिरपत्ररथौ विहायो -

पक्षिविष्किरपतत्रिपतत्पतङ्गीः ॥१३१६॥

पिरैसैलीडाण्डेजोऽगौकौश्चञ्चुश्चञ्चूः सृपाटिका ।

प्रोटिश्च पत्रं पत्रं, पिच्छं वाजस्तनूरुहम् ॥१३१७॥

पक्षो गरुच्छर्दश्चापि, पक्षमूलं तु पक्षतिः ।

मेडीनोड्डेडीनसण्डीनडयनानि नभोगतौ ॥१३१८॥

शीकोशोऽण्डे कुलायो, नीडे केकी तु सर्पमुकै ।

सूरबहिणौ नीलकण्ठो मेघसुहृच्छिखी ॥१३१९॥

गुलापङ्कोऽस्य वाक् केका, पिच्छं बैह शिखण्डकैः ।

प्रकारैः कलापश्च, मेचकश्चन्द्रकैः समौ ॥१३२०॥

१७८ अभिधानचिंतामणौ तिर्यक्काण्डः

वनप्रियैः परभृतस्ताम्राक्षैः कोकिलैः पिकैः ।
 कलकण्ठैः काकपुष्टैः, कार्कोऽरिष्टैः सकृत्प्रजैः ॥१३२१॥
 आत्मघोषेश्विरजीवी, घूर्कारिः करंटो द्विर्कः ।
 एकदकं बलिमुक्ं ध्वीङ्क्षो, मौकुलिवायसोऽन्यभृते १३२२
 वृद्धद्रोणदाघकृष्णपर्वतेभ्यस्त्वसौ परः ।
 पवनाश्रयस्तु काकोओ, मद्रुस्तु जलवायसैः ॥१३२३॥
 धूके निशाटैः काकारिः, कौशिकोल्लोपेचर्कः ।
 दिवान्वोऽय निशावेदी, कुक्कुटेश्वरणायुधैः ॥१३२४॥
 कृकत्राकुंस्ताम्रचूडो, विवृताक्षैः शिखण्डिकैः ।
 हंसैश्चक्राङ्गैश्चक्राङ्गैरमानसौकैः सितच्छदोः ॥१३२५॥
 राजहंसैस्त्वमी चञ्चुचरणैरतिलोहितैः ।
 मल्लिकाशास्तु मलिनैर्धात्तराष्ट्रीः सितेतैः ॥१३२६॥
 कादम्बास्तु कलहंसोः, पक्षैः स्युरतिधूसरैः ।
 वारलौ वरलौ हंसी, वारटौ वरटौ च सा ॥१३२७॥
 दार्वाघाटैः शतपत्रैः, खञ्जरीटैस्तु खञ्जतैः ।
 सारसस्तु लक्ष्मणैः स्यात्, पुष्कराख्यैः कुरङ्कैः ॥१३२८॥
 सारसी लक्ष्मणोऽय कुङ्कैः, क्रौञ्चै चोषे किंकीदिविः ।
 चातकैः स्तोत्रको बप्पीहैः सारङ्गो नमोऽम्बुषैः ॥१३२९॥

चक्रवाको रथाङ्गाह्वः, कोको द्वन्द्वचरोऽपि च ।
 टिट्टिमस्तु कटुकाणै, उत्पादशयनैश्च सः ॥१३३०॥
 चटको गृहबलिभुक्, कलविङ्कैः कुलिङ्कैः ।
 तस्य योषित्तु चटकी, ख्यपत्ये चटकी तयोः ॥१३३१॥
 पुमपत्ये चाटकैरो, दात्यूहे कालकण्टकैः ।
 जलरङ्कुर्जलरञ्जो, बके कङ्को बकोटवैत् ॥१३३२॥
 बलाहकैः स्याद्बलाको, बलाकी विसकण्ठिकी ।
 भृङ्गैः कलिङ्गो धूम्याटैः, कङ्कैस्तु कमनच्छदैः ॥१३३३॥
 लोहपृष्ठो दीर्घपादैः, कर्कटैः सक्न्धमल्लकैः ।
 चिल्लैः शङ्खैर्निरातापी, श्येनैः पत्री शशादनैः ॥१३३४॥
 दाक्षाय्यो दूरद्वक्, गृध्रोऽथोत्क्रोशो मत्स्यनाशनैः ।
 कुररैः कीरैस्तु शुको, रक्ततुण्डैः कटादमैः ॥१३३५॥
 शारिकी तु पीतपादो, गोराली गोकिराटिकी ।
 स्याच्चर्मचंठकायां तु, जतुकाऽजिनपत्रिकी ॥१३३६॥
 वल्गुलिका मुखविष्टा, परोष्णी तैलपायिकी ।
 कर्कटैः करैः स्यात्, करैः कर्कराटुकैः ॥१३३७॥
 आतिरैति शरारिः स्यात्, कृकणीकरौ समौ ।
 मासे शकुन्तैः कोयष्टौ, शिखरी जलकुक्कुभैः ॥१३३८॥

१८० अभिधानचिंतामणौ तिर्यक्काण्डः

पारावर्तः कलरवैः, कपोतो^३ रक्तलोचनैः ।
 ज्योत्स्नाप्रिये^१ चलचञ्चुचकोरै^२ विषसूचकैः ॥१३३९॥
 जीवञ्जीवस्तु^१ गुन्द्रालो, विषदर्शनमृत्युकैः ।
 व्याघ्राटस्तु^१ भाद्राजैः, प्लवस्तु^१ गात्रसंप्लवैः ॥१३४०॥
 तित्तिरिस्तु^१ खरकोणो^२, हारीतैस्तु^१ मृदङ्कुरैः ।
 कारण्डवस्तु^१ मरुलैः, सुगृहश्चञ्चुसूचिकैः ॥१३४१॥
 कुम्भकारकुक्कुटस्तु^१, कुक्कुभैः कुहकस्वनैः ।
 पक्षिणा येन गृह्यन्ते, पक्षिणोऽन्ये स दीपकैः ॥१३४२॥
 छेकौ गृह्याश्च^१ ते गेहासक्ता ये मृगपक्षिणः ।

इति खचराः पञ्चेन्द्रियाः ।

मत्स्यो^१ मीनैः पृथुरोमौ^१, झषो^१ वैसारिणोऽण्डजैः ॥१३४३॥
 सङ्घचारी^१ स्थिरजिह्वु, आत्माशी^१ स्वकुलक्षयैः ।
 विसारैः^{१२} शकली^{१३} शल्की^{१४}, शम्बरोऽनिमिषस्तिभिः^{१५} १३४४
 सहस्रदंष्ट्रे^१ वादालैः, पाठीने^१ चित्रवल्लिकैः ।
 शकुले^१ स्यात्कलकोऽथ, गडकैः शकुलार्भकैः ॥१३४५॥
 उलूपी^१ शिशुके^२ प्रोष्ठी^१, शफरैः^३ श्वेतकोलकैः ।
 नलमीनैश्चिलिचिमो^२, मत्स्यराजैस्तु^१ रोहितैः ॥१३४६॥

मद्गुरस्तु राजशृङ्गैः, शृङ्गी^१ तु मद्गुरप्रिया ।
 क्षुद्राण्डमत्स्यजातं तु, पोताघानं^२ जलाणुकम् ॥१३४७॥
 महामत्स्यास्तु चीरिल्लितिमिङ्गिलगिलादयः ।
 अथ यादांसि^३ नकाद्या, हिंसका जलजन्तवः ॥१३४८॥
 नक्रैः कुम्भीरै^४ आलास्यैः, कुम्भी^५ महामुखोऽपि च ।
 तालुजिह्वैः शङ्खमुखो^६, गोमुखो^७ जलसुकरः ॥१३४९॥
 शिशुमारैस्त्वम्बुकूर्म^८, उष्णवीर्यो^९ महावसैः ।
 उद्रस्तु^{१०} जलमाज्जारैः, पानीयनकुलो^{११} वसी ॥१३५०॥
 प्राहे^{१२} तन्तुस्तन्तुनागोऽवहारो^{१३} नागैतन्तुणौ^{१४} ।
 अन्येऽपि यादोभेदाः स्युर्बहवो मकरादयः ॥१३५१॥
 कुलीरैः कर्कटैः पिङ्गचक्षुः^{१५} पार्श्वोदरप्रियः ।
 द्विधागतिः^{१६} षोडशाङ्घ्रिः^{१७}, कुरचिल्लो^{१८} बहिश्चरः ॥१३५२॥
 कच्छपैः कमठैः^{१९} कूर्मैः^{२०}, कोडपादश्चतुर्गतिः ।
 पञ्चाङ्गुलदौलेयौ^{२१}, जीवर्थः कच्छपी^{२२} दुली ॥१३५३॥
 मण्डूके^{२३} हरिशालूर^{२४}पुर्वभेके^{२५}पुवङ्गमाः ।
 वर्षाभूः^{२६} पुत्रगः^{२७} शालुरनिह्वंय्यङ्गैर्ददुराः^{२८} ॥१३५४॥
 स्थले नरादयो ये तु, ते जले जलपूर्वकाः ।
 अण्डजाः पक्षिसर्पाद्याः, पोतजाः कुञ्जरादयः ॥१३५५॥

१८२ अभिधानचिन्तामणौ तिर्यक्काण्डः

रत्नजौ मद्यकीटाद्या, नृगवाद्या जरायुजौः ।

यूकाद्याः स्वेदजौ मत्स्यादयः सम्मूर्च्छनोद्भवाः ॥ १३९६ ॥

सल्लनास्तुद्भिदोऽथोपपादुका देवनारकाः ।

असयोर्नर्य इत्यष्टाबुद्भिर्दुद्भिज्जमुद्भिज्जम् ॥ १३९७ ॥

इत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचितायामभिधानचिन्तामणौ
नाममालायां तिर्यक्काण्डश्चतुर्थः ॥ ४ ॥

अथ नरककाण्डः

स्युनरिकास्तु परेतैप्रेतैयात्याँतिवाहिकौः ।

आर्जूर्विष्टिर्यातनी तु, कारणौ तीव्रवेदना ॥ १३९८ ॥

नरकस्तु नारकैः स्यान्निरयो^३ दुर्गतिर्ध्वं सः ।

घनोर्दधिघनवातैतनुवातैर्नभःस्थिताः ॥ १३९९ ॥

रत्नशर्करावालुकापङ्कधूमैतर्भःप्रभाः ।

महातमःप्रभां चेत्यधोऽधो नरकभूमयः ॥ १४०० ॥

क्रमात्पृथुतराः सप्ताथ त्रिंशत्पञ्चविंशतिः ।

पञ्चदश दश त्रीणि, लक्षाण्यूनं च पञ्चभिः ॥ १४०१ ॥

लक्षं पञ्च च नरकावासाः सीमन्तकादयः ।

एतासु स्युः क्रमेणाय, पातालं^४ बहवामुखम् ॥ १४०२ ॥

अभिधानचिन्तामणौ तिर्यक्काण्डः १८३

बलिवेशमौघोमुवनं, नागलोको रसातलम् ।
 रन्ध्रं बिलं निर्व्यथनं, कुहरं शुषिरं शुषिः ॥१३६३॥
 छिद्रं रोपं विवरं च, मिम्रं रोकं वर्षान्तरम् ।
 गर्त्तश्चभ्रौवटौगोघदरोस्तु विवरे भुवः ॥१३६४॥

इत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचितायामभिधानचिन्तामणौ
 नाममालायां नरककाण्डः पञ्चमः ॥ ५ ॥

अथ सामान्यकाण्डः ।

स्याल्लोको विष्टपं विश्वं, भुवनं जगतौ जगत् ।
 जीवाजीवाधारक्षेत्रं, लोकोऽलोकैस्ततोऽन्यथा ॥१३६५॥
 क्षेत्रज्ञं आत्मौ पुरुषैश्चेतनैः स पुनर्भवी ।
 जीवैः स्यादसुमानै सत्वं, देहभृज्जन्युजन्तवैः ॥१३६६॥
 उत्पत्तिर्जन्यैजनुषी, जननं जनिहैद्भवैः ।
 जीवैऽसुजीवितैप्राणौ, जीवातु जीवनौषधम् ॥१३६७॥
 श्वापस्तु श्वसितं सोऽन्तर्मुख उच्छ्वास आहरैः ।
 आनो बहिर्मुखस्तु स्यान्निःश्वापैः पाने एतनैः ॥१३६८॥
 आर्युर्जीवितकालोऽन्तःकरणं मानसं मनैः ।
 हृत्तेतो हृदयं चित्तं, स्वान्तं गुह्यपयोच्चले ॥१३६९॥

१८४ अभिधानचिंतामणौ तिर्यक्काण्डः

मनसः कर्म सङ्करूपैः, स्यादथो शर्म^१ निर्वृतिः^२ ।
 सातं^३ सौख्यं सुखं दुःखं, त्वसुखं वेदना^४ व्यर्थो ॥१३७०॥
 पीडो^५ बाधा^६ऽर्तिरा^७भीलं^८, कृच्छ्रं^९ कष्टं^{१०} प्रसूतिर्जर्म ।
 आमनस्यं^{१२} प्रगाढं^{१३} च, स्यादाधिर्मानसी व्यथा ॥१३७१॥
 सपन्नाकृति^१-निष्पन्नाकृती त्वत्यन्तपीडने ।
 क्षुब्धाठराग्निजा पीडा, व्यापादो^१ द्रोहचिन्तनम् ॥१३७२॥
 उपज्ञा ज्ञानमाद्यं स्याच्चर्चा सङ्ख्यौ विचारणौ ।
 वासनौ भावनौ संस्कारोऽनुभूताद्यविस्मृतिः ॥१३७३॥
 निर्णयो^१ निश्चयोऽन्तः सम्प्रधारणौ समर्थनम् ।
 अविद्योऽहम्येत्यज्ञाने, भ्रान्तिर्मिथ्यामैतिर्भ्रमैः ॥१३७४॥
 सन्देहैर्द्वापरोऽऽरेकौ, विचिकित्सो^१ च संशयैः ।
 परभागो^१ गुणोत्कर्षो, दोषे^१ त्वादीनेवाश्रवौ ॥१३७५॥
 स्याद् रूपं^१ लक्षणं^२ भावैश्चात्मप्रकृतिरीतर्यैः ।
 सहजो^१ रूपतत्त्वं^२ च, धर्मसर्गो^१ निर्सर्गवत्^{११} ॥१३७६॥
 शीलं^{१२} सतत्त्वं^{१३} संसिद्धिरवस्था तु दशौ स्थितिः^३ ।
 स्नेहः^१ प्रीतिः^२ प्रेमहादं^३, दाक्षिण्यं^४ त्वनुकूलता ॥१३७७॥
 विप्रतिपारोऽनुशयैः, पश्चात्तापोऽनुतापश्च^१ ।
 अवधानसमाधानप्रणिधानानि^३ तु समाधौ^१ स्युः ॥१३७८॥

धर्मः^१ पृण्यं^२ वृषैः^३ श्रेयैः^४ सुकृते^५ नियतौ^६ विधिः ।

दैवं^७ भाग्यं^८ भागधेयं^९, दिष्टं^{१०} चायस्तु^{११} तच्छुभम् ॥१३७९॥

अलक्ष्मीनिर्ऋतिः^{१२} कालकर्णिका^{१३} स्यादथाशुभम् ।

दुष्कृतं^{१४} दुरितं^{१५} पापमेतैः^{१६} पाप्मा^{१७} न पातकम् ॥१३८०॥

किल्बिषं^{१८} कलुषं^{१९} किण्वं^{२०}, कलमधं^{२१} वृजिनं^{२२} तमः^{२३} ।

अहः^{२४} कलकमधं^{२५} पङ्क^{२६}, उपाधिधर्मचिन्तनम् ॥ १३८१ ॥

त्रिवर्गो^{२७} धर्मकामार्थाश्चतुर्वर्गः^{२८} समोक्षकाः ।

बलतुर्याश्चतुर्भद्रं^{२९}, प्रमादोऽनवधानता ॥१३८२॥

छन्दोऽभिप्रार्थं^{३०} भाकृतं^{३१}, मत्तभावोऽशया अपि ।

हृषीकेशं^{३२} करणं^{३३}, स्वोत्तः^{३४} खं विषयीन्द्रियम् ॥१३८३॥

बुद्धीन्द्रियं^{३५} स्पर्शनादि, पाण्यादि तु क्रियेन्द्रियम् ।

स्पर्शादयस्त्विन्द्रियार्था^{३६}, विषया गोचरा अपि ॥१३८४॥

शीते^{३७} तुषारैः^{३८} शिशिरैः^{३९}, सुशीमैः^{४०} शीतलो^{४१} जडैः ।

हिमोऽथोष्णे^{४२} तिरिमस्तीव्रस्तीक्ष्णश्चण्डैः^{४३} खरैः^{४४} पटुः ॥१३८५॥

कोष्णीः^{४५} कवोष्णोः^{४६} कदुष्णो^{४७}, मन्दोष्णश्चेषदुष्णैवत् ।

निष्ठुः^{४८} ककखटैः^{४९} क्रूरैः^{५०}, परुषैः^{५१} कर्कशैः^{५२} खरैः ॥१३८६॥

दृढैः^{५३} कठोरैः^{५४} कठिनो^{५५}, जरठः^{५६} कोमलैः^{५७} पुनः ।

मृदुलो^{५८} मृदुसोमाल्लसुकुमारी^{५९} अकर्कशः ॥१३८७॥

१८६ अभिधानचिंतामणौ तिर्यक्काण्डः

मधुरस्तु रसज्येष्ठो^२, गुल्मैः स्वार्दुर्मधुलकैः ।
 अम्लस्तु पाचनो^२ दन्तशैथोऽथ लवणैः सरैः ॥१३८८॥
 सर्वरसोऽथ कटुः स्यादोषणो^२ मुखशोधनैः ।
 वक्रभेदी^१ तु तिक्तोऽथ, कषायस्तुर्वरो रसोः ॥१३८९॥
 गन्धो^१ जनमनोहारी^२, सुरभिर्घाणतर्पणैः ।
 समाकर्षी^३ निर्हारी^४ च, स आमोदो विदूरगैः ॥१३९०॥
 विमर्दोत्थः परिमलोऽथामोदी^१ मुखवासनैः ।
 इष्टगन्धैः सुगन्धिश्च, दुर्गन्धैः पूतिगन्धिकैः ॥१३९१॥
 आमगन्धिं तु विस्त्रं^२ स्याद्द्वर्णाः श्वेतादिका अमी ।
 श्वेतैः श्येतैः सितैः शुक्लैः, हरिणो विशदैः शुचिः १३९२
 अवदार्तगौरैः शुभ्रं वलक्ष्मिवर्णैर्जर्जुरैः ।
 पाण्डुरैः पाण्डुरैः पाण्डुरीषत्पाण्डुस्तु धूसरैः ॥१३९३॥
 कापोतस्तु कपोताभैः, पीतस्तु सितरञ्जनैः ।
 हाग्निद्वैः पीतलो^४ गौरैः, पीतनीलैः पुनर्हरितैः ॥१३९४॥
 पालाशो^३ हरितैस्तालकाभो^४ रक्तस्तु रोहितैः ।
 माञ्जिष्ठो^३ लोहितैः शोणैः, श्वेतरक्तस्तु पाटलैः ॥१३९५॥
 अरुणो^१ बालसन्ध्याभैः, पीतरक्तस्तु पिञ्जरैः ।
 कपिलैः पिङ्गलैः श्यावैः, पिशङ्गैः कपिशो^४ हरिः १३९६

अभिधानचिंतामणौ तिर्यक्काण्डः १८७

बभ्रुः कद्रुः कडारश्च, पिङ्ग^{१२} कृष्णस्तु मेचकः ।

स्याद्रामैः श्यामलैः श्यामैः, काँटो नीलोऽसितः शितः

॥१३९७॥

रक्तश्यामे पुनर्धूम्रधूमलावथ कर्बुरैः ।

किर्मरि एतैः शबलैश्चित्रैः कल्माषैश्चित्रलाः

॥१३९८॥

शब्दो^१ निनादो^२ निर्घोषैः^३ स्वानो^४ ध्वानैः^५ स्वरो^६ ध्वनिः^७ ।

निर्द्वादो^८ निनदो^९ ह्रादो^{१०}, निःस्वानो^{११} निःस्वनैः^{१२} स्वनैः^{१३} १३९९

रवो^{१४} नौदैः^{१५} स्वनिर्घोषैः^{१६}, संव्याङ्गभ्यो^{१७} राव^{१८} आरवः^{१९} ।

कणनं^{२०} निकर्णैः^{२१} काणो^{२२}, निक्राणश्चै^{२३} कर्णो^{२४} र्णैः^{२५} १४००

षड्जत्ररूपभेगान्धारा^{२६}, मध्यमैः^{२७} पञ्चमैस्तथा ।

धैवतो^{२८} निषधैः^{२९} सप्त, तन्त्रीकण्ठोद्भवाः^{३०} स्वराः ॥१४०१॥

ते भन्द्रेमध्यताराः^{३१} स्युरुरैः^{३२} कण्ठैश्शिरोद्भवाः^{३३} ।

रुदितं^{३४} क्रन्दितं^{३५} क्रुष्टं^{३६}, तदपृष्टं^{३७} तु गहरं^{३८} ॥१४०२॥

शब्दो गुणानुरागोत्थः^{३९}, प्रणादैः^{४०} सीत्कृतं^{४१} नृणाम् ।

पर्दनं^{४२} गुदजे शब्दे, कर्दनं^{४३} कुक्षिसंभवे ॥१४०३॥

क्ष्वेडो^{४४} तु सिंहनादोऽथ, क्रन्दनं^{४५} सुमत्तध्वनिः ।

कोलाहलैः^{४६} कलकलैस्तुमुलो^{४७} व्याकुलो^{४८} रवः^{४९} ॥१४०४॥

१८८ अभिधानचिंतामणौ तिर्यक्काण्डः

मर्मरो^१ वल्लपर्णादेर्भूषणानां तु शिञ्जितम् ।
हेषां हेषां तुरंगाणां, गजानां गर्जबृंहिते^२ ॥१४०५॥
विस्फारो^१ धनुषां हम्भारम्भे^२ गोजलदस्य तु ।
स्तनितं^१ गर्जितं^२ गर्जिः^३, स्वनितं^४ रसितोदि च ॥१४०६॥
कूजितं^१ स्याद्विहङ्गानां, तिरश्चां रुतवासिते ।
वृषस्य रेषणं^१ रेषां, बुक्कणं^१ भषणं^२ शुनः ॥१४०७॥
पीडितानां तु कणितं^१, मणितं^१ रतिकूजितम् ।
प्रकार्णः प्रकार्णस्तन्त्रया, मर्दलस्य तु गुन्दलैः ॥१४०८॥
क्षीजदं^१ तु क्षीचक्रानां, मेर्यां नादस्तु दर्दुरैः ।
नीरोऽन्युच्चैर्ध्वनिर्मन्दो^१, गम्भीरो मधुरः कलैः ॥१४०९॥
काकली^१ तु कलः सूक्ष्म, एकतालो^१ लयालुगः ।
काकुर्ध्वनिविकारः स्यात्प्रतिश्रुतुं प्रतिध्वनिः^२ ॥१४१०॥
सङ्घाते^१ प्रकरौर्विवारैर्निकरैर्व्यूहाः समूहश्चर्यः,
सन्दोहः समुदायैरीशिविसरेव्राताः कलापो^१ व्रजैः ।
कूटं^१ मण्डलचक्रवर्लिपटलस्तोमां गणैः पेटकै^२,
वृन्दं^{२३} चक्रकैदेम्बके समुदायैः पुञ्जोत्करौ संहतिः^{२१}

॥१४११॥

- समवायो^{३०} निकुरम्बं^{३१}, जालं^{३२} निर्वहसञ्चयो^{३३} ।
जातं^{३५} तिरश्चां तद्युयं^{३५}, सञ्चैसार्थो^{३५} तु देहिनाम् ॥१४१२॥
कुलं^{३५} तेषां सजातीनां, निकायस्तु सधर्मिणाम् ।
वर्गस्तु सदृशां स्कन्धो^{३५}, नरकुञ्जरवाजिनाम् ॥१४१३॥
ग्रामो^{३५} विषयशब्दास्त्रभूतेन्द्रियगणाद् ब्रजे ।
समजस्तु पशुनां स्यात्समाजैस्त्वन्यदेहिनाम् ॥१४१४॥
शुक्रादीनां गणे शौकैमार्यूरतैत्तिरादयः ।
भिक्षुदेभैर्क्षसाहस्रैर्गाभिर्णयोवतीदयः ॥१४१५॥
गोत्रार्थप्रत्ययान्तानां, स्युरौपगवकादयः ।
उक्षादेरौक्षकं मानुष्यकं^{३५} वार्द्धकैमौष्ट्रकम् ॥१४१६॥
स्याद्राजपुत्रकं^{३५} राजन्यकं^{३५} राजकैमाजकम् ।
वात्सकौरभ्रके^{३५} कावचिकं^{३५} कवचिनामपि ॥१४१७॥
हास्तिकं^{३५} तु हस्तिनां स्यादापूपिकाद्यचेतसाम् ।
धेनूनां धेनूकं^{३५} धेन्वन्तानां गौधेनुकादयः ॥१४१८॥
कैदारकं^{३५} कैदारिकं^{३५}, कैदार्यमैपि तद्गणे ।
ब्राह्मणाद्ब्राह्मण्यं, मौणव्यं^{३५} वाडव्यमित्यपि ॥१४१९॥
गणिकानां तु गाणिक्यं, केशानां कैश्यकैशिके^{३५} ।
अश्वानामाश्वमश्वीयं^{३५}, पशूनां पार्श्वमैप्यथ ॥१४२०॥

१९० अभिधानचिंतामणौ तिर्यक्काण्डः

वतुलंबाल्ये^२ वातानां, गव्यांगोत्रे^३ पुनर्गवाम् ।

पाश्याखल्योदि पाशादेः, खलादेः खलिनीनिभाः ॥१४२१॥

जनतां बन्धुतां ग्रामतां गजतां सहायतां ।

जनादीनां रथानां तु, स्याद्रथ्या रथकैट्यया ॥१४२२॥

राजिलेखां ततिर्वीथीं, मालौर्यावलिङ्कर्यः ।

घोरणी श्रेण्युमौ तु द्वौ, युगलं द्वितयं द्वयम् ॥१४२३॥

युगं द्वैतं यमं द्वन्द्वं, युगं यमलयामले ।

पशुभ्यो^१ गोयुगं युगमे, परं षट्त्वे तु षड्गवम् ॥१४२४॥

परःशताद्यस्ते येषां, परा सङ्ख्या शतादिकात् ।

प्राज्यं प्रभूतं प्रचुरं, बहुलं बहुं पुष्कलम् ॥१४२५॥

भूयिष्ठं पुरुहं भूयो, भूयदभ्रं पुरु स्फिरम् ।

स्तोकं क्षुल्लं तुच्छमल्पं, दभ्रौणुतलिनानि च ॥१४२६॥

तर्तु क्षुद्रं कृशं सूक्ष्मं, पुनः श्लक्ष्णं च पेलवम् ।

त्रुटौ मात्रौ लवो लेशः, कणो ह्रस्वं पुनर्लघुं ॥१४२७॥

अत्यल्पेऽल्पिष्ठमल्पीयैः, कनीयोऽणीयै इत्यपि ।

दीर्घायते^२ समे तुङ्गमुच्चैमुन्नतैमुद्धरम् ॥१४२८॥

प्रांशुच्छूर्तमुद्वेगं च, न्यग्नी नीचं ह्रस्वैपन्थरे ।

खर्वं कुनं वामनं च, विशालं तु विशङ्कटम् ॥१४२९॥

पृथू^५रु पृथुल^५ व्यूढं, विकटं पिपुलं बृहत् ।

स्फारं^{१०} वरिष्ठं^{११} विस्तीर्णं^{१२}, ततं^{१३} बहूँ महद्^{१४} गुरुं^{१६} ॥१४३०॥

दैर्घ्यमायाम् आनाहं, आरोहस्तु समुच्छ्रयैः ।

उत्सेधं उद्दयोच्छ्रायौ^{१५}, परिणाहो^१ विशालता ॥१४३१॥

प्रपञ्चामोर्गविस्तारव्यासोः, शब्दे स विस्तरैः ।

समाप्तस्तु समाहारैः, संक्षेपैः संग्रहोऽपि च ॥१४३२॥

सर्वं समस्तमन्यूनं, समग्रं सकलं समम् ।

विश्वशोर्षाखण्डकृतस्त्रैन्वक्षाणि^{१७} निखिलौखिले^{१८} ॥१४३३॥

खण्डेऽद्वैशकत्रे^{१९} भित्तं, नेमैशकदलानि च ।

अंशो^२ मागश्चै वण्टैः स्यात्, पादैस्तु स तुरीयकः १४३४

मलिनं कच्चरं म्लानं, कश्मलं च मलीमसम् ।

पवित्रं पावनं पूतं, पुण्यं मेध्यमथोज्ज्वलम् ॥१४३५॥

विमलं विशदं^{२०} वीघ्रमवदातमनाविलम् ।

विशुद्धं शुचिं चोक्षं^{२१} तु, निःशोध्यमनवस्करम् ॥१४३६॥

निर्णिक्तं शोधितं^{२२} मृष्टं^{२३}, श्रौतं^{२४} क्षालितमित्यपि ।

सम्मुखीनमभिमृखं^{२५}, पराचीनं^{२६} पराङ्मुखम् ॥१४३७॥

मुख्यं प्रकृष्टं^{२७} प्रमृखं^{२८} प्रबहं^{२९}, वर्यं^{३०} वरेण्यं^{३१} प्रवरं^{३२} पुरोगम् ।

अनुत्तरं प्रागहरं^{३३} प्रवेकं^{३४}, प्रधानमग्रेसरमुत्तमाम्रे ॥१४३८॥

१२२ अभिधानचिंतामणौ तिर्यक्काण्डः

ग्रामर्ष्यग्रण्यग्रिर्भजात्योग्र्यानुत्तमोन्यनवरोद्धर्चवरे २३ ।

प्रष्टपैरार्द्धपैरोगि^{२६} श्रेयसि^{२७}
तु श्रेष्ठसैत्तमे^{२८} पुष्कलवत् ॥१४३९॥

स्युरुत्तरपदे व्याघ्रपुङ्गवर्षभैकुञ्जराः ।
सिंहशार्दूलनागाद्यांस्तल्लजश्च मतल्लिकां ॥१४४०॥

मच्चिकीं प्रकाण्डो^{२९} द्वौ, प्रशस्यार्थप्रकाशकाः ।
गुणोपसर्जनोपाग्राण्यप्रधौनेऽधमं पुनः ॥१४४१॥

निकृष्टमणकं^{३०} गर्ह्यभवद्यं^{३१} काण्डैकुत्सिते^{३२} ।
अपकृष्टं प्रतिकृष्टं, याप्यं रेफोऽधमं ब्रुवमै^{३३} ॥१४४२॥

खेटं पापैपशदं,^{३४} कुप्यं चेर्लमर्वं^{३५} च ।
तदासेचनकं यस्य, दर्शनाद्गु न तृप्यति ॥१४४३॥

चारुं हारि^{३६} रुचिरं^{३७} मनोहरं^{३८},
बल्लुं कान्तमभिरामं बंधुरं^{३९} ।
वामरुच्यंसुषमाणि^{४०} शोभनं^{४१},
मञ्जुं^{४२} मञ्जुलपेनोरमाणि^{४३} च ॥१४४४॥

सौधुर्म्यमनोज्ञानि,^{४४} पेशलं हृद्यंसुन्दरं^{४५} ।
काम्यं^{४६} कम्पनीयं,^{४७} सौम्यं च मधुरं^{४८} प्रियमं^{४९} ॥१४४५॥

व्युष्टिः^१ कैलमसारं^२ तु, फल्युं शून्यं^३ तु रिक्तकर्म ।
 शून्यं तुच्छं^४ वशिकं^५ च, निविडं^६ तु निरन्तरम् ॥१४४६॥
 निबिरीसं^७ वनं^८ सान्द्रं^९, नीरन्ध्रं^{१०} बहलं^{११} दृढम् ।
 गार्ढमविरलं^{१२} चाथ, विरलं^{१३} तत्रै^{१४} पेलवम् ॥१४४७॥
 नवं^{१५} नवीनं^{१६} सद्यस्कं^{१७}, प्रत्यग्रं^{१८} नृत्नै^{१९} नूतने^{२०} ।
 नव्यं^{२१} चाभिनवे^{२२} जीर्णे^{२३}, पुरातनं^{२४} चिरन्तनम् ॥१४४८॥
 पुराणं^{२५} प्रतनं^{२६} प्रब्रं^{२७}, जरन्मूर्त्तं^{२८} तु मूर्त्तिमत्तै^{२९} ।
 उच्चावचं^{३०} नैकभेदै^{३१} मतिरिक्तौ^{३२}धिके^{३३} समे ॥१४४९॥

पार्श्वं^{३४} समीपं^{३५} सविधं^{३६} ससीमो-
 म्याशं^{३७} सवेशान्तिकै^{३८} सन्निकर्षाः^{३९} ।
 सदेशमभ्यग्रसं^{४०}नीडसंनि-
 वानान्द्युपान्तं^{४१} निकटोपकण्ठे^{४२} ॥१४५०॥

सन्निकृष्टसमर्थादी^{४३}भ्योर्णान्यासन्नसंनिधी^{४४} ।
 अव्यबहिते^{४५}ऽनन्तरं, संसक्तमपटान्तरम् ॥१४५१॥
 नेदिष्टमन्तिकतमं^{४६}, विप्रकृष्टपरे^{४७} पुनः ।
 दूरे^{४८}ऽतिदूरे^{४९} दविष्टं, दवीयो^{५०}ऽथ समातनम् ॥१४५२॥

१९४ अभिधानचिन्तामणौ तिर्बकाण्डः

- शाश्वतानधरे^३ नित्यं^५, भ्रुवं^५ स्थेयैस्त्वतिस्थिरम् ।
 स्थास्तु^५ स्थेष्ठ^५ तत्कूस्थं^५, कालव्याप्येकरूपतः ॥१४९३॥
- स्थावरन्तु जङ्गमान्यजङ्गमं^५ तु असं^५ चरम् ।
 चराचरं^५ जगदिङ्गं^५, चरिष्णुं चाय चञ्चलम् ॥१४९४॥
- तरलं^५ कम्पनं^५ कम्पं^५, परिप्लवंचलाचले ।
 चटुलं^५ चपलं^५ लोलं^५, चलं^५ पारिप्लवास्थिरं ॥१४९५॥
- ऋजौवनिक्षीप्रगुणौववौश्रेऽवनतौनते^५ ।
 कुञ्चितं^५ नतमाविद्धं^५, कुटिले^५ वक्रैवेल्लिते^५ ॥१४९६॥
- वृजिनं^५ भङ्गुरं^५ मुग्रभंरालं^५ जिह्वीमूर्धिमते ।
 अतुगेऽनुपदान्वक्षान्वेश्वयेकाक्येके^५ एककैः ॥१४९७॥
- एकात्तानीयनसर्गाग्रैष्यैकाग्रं^५ च तद्गतम् ।
 अनन्वयवृत्त्येकायनगतं^५ चाथाद्यैमादिमम् ॥१४९८॥
- पौरस्त्यं^५ प्रथमं^५ पूर्वमं^५ दिग्गमभान्तिमम् ।
 जषन्यमन्त्यं^५ चरममन्तैः^५ पाश्चात्तैपश्चिमे^५ ॥१४९९॥
- मध्यमं^५ पाध्यमं^५ मध्यमीयं^५ माध्यन्दिनं^५ च तत् ।
 अम्यन्तरमन्तरालं^५, विचाले^५ मध्यमन्तरे^५ ॥१४६०॥
- तुल्यः^५ समानैः^५ सदृक्षैः^५, सरूपैः^५ सदृशैः^५ समैः ।
 साधारणसधर्माणौ^५, सर्वाणः^५ सन्निभः^५ सर्वकैः^५ ॥१४६१॥

स्थुरुत्तरपदे प्ररुयैः, प्रकारैः प्रतिमो निर्मेः ।

भूतैरूपोपमांः काशः, स-नी-प्र-प्रति-तः परः ॥१४६२॥

औपम्यमनुकारोऽनुहारैः साम्यं तुलोपमा ।

कक्षोपमानमर्चा^१ तु, प्रतेमा^२ यातना^३ निधिः ॥१४६३॥

छायो छंदः कायो रूपं, बिम्बं मीनकृती अपि ।

सूर्मा^१ स्थणौऽयःप्रतिमा^२, हरिणी^३ स्याद्विष्णुमयी ॥१४६४॥

प्रतिकूलन्तु विलोममपसव्यमपष्टुरम् ।

वामं^१ प्रसव्यं^२ प्रतीपं^३, प्रतिलोममपष्टुं च ॥१४६५॥

वामं^१ शरीरेऽङ्गं सव्यमपसव्यन्तु दक्षिणम् ।

भैवाधोऽङ्गुलोलोहामान्ययन्त्रितमनगलम् ॥१४६६॥

निरङ्कुशे^१ स्फुटे^२ स्पष्टं^३, प्रकाशं^४ प्रकटोत्बणे^५ ।

व्यक्तं^१ वर्तुलं^२ तु वृत्तं, निस्तलं^३ परिमण्डलम् ॥१४६७॥

बन्धुरं^१ तून्नतानतं^२, स्थपुटं^३ विषमोन्नतम् ।

अन्यदन्यतरैर्द्विनं^१, त्वमेकैर्मितैश्च तत ॥१४६८॥

करम्बैः कवरो^१ मिश्रैः^२, सम्पृक्तैः^३ सचिदैः^४ समाः ।

विविधस्तु बहुविधो^१, नानारूपैः^२ पृथग्विधैः ॥१४६९॥

त्वरितं^१ सत्वरं^२ तूर्णं^३, शीघ्रं^४ क्षिप्रं^५ द्रुतं^६ लघुं ।

वपलाविलम्बिते^१ च, सम्पा^२ सम्पातपाटवम् ॥१४७०॥

१९६ अभिधानचिंतामणौ तिर्यक्काण्डः

- अनारतं त्वविरतं, संसक्तं सततानिशे ।
 नित्यानवरताजर्जासक्ताश्रान्तीनि सन्ततम् ॥१४७१॥
- साधारणं तु सापान्यं, दृढसन्धिं तु संहतम् ।
 कलिलं गहने सङ्कीर्णे तु सङ्कुलमाकुलम् ॥१४७२॥
- कीर्णमाकीर्णं च पूर्णं, त्वाचितं छन्नैर्पुरितं ।
 भरितं निचितं व्याप्तं, प्रत्याख्याते निराकृतम् ॥१४७३॥
- प्रत्यादिष्टं प्रतिक्षिप्तमपविद्धं निरस्तवर्तु ।
 परिक्षिप्तं वलयितं, निवृत्तं परिवेष्टितम् ॥१४७४॥
- परिष्कृतं परीतं च, त्यक्तं तूत्सृष्टैमुज्झितम् ।
 धूतं हीनं विधूतं च, विन्नं वित्तं विचारितं ॥१४७५॥
- अवकीर्णं त्ववध्वस्तं, संवीतं रुद्धमावृतम् ।
 संवृतं पिहितं छन्नं, स्थगितं चापवारितम् ॥१४७६॥
- अन्तर्हितं तिरोहितमन्तीद्विस्त्वपवारणम् ।
 छदनैव्यवर्धाऽन्तर्दीपिधानैस्थगनानि च ॥१४७७॥
- व्यवधानं तिरोधानं, दर्शितं तु प्रकाशितम् ।
 आविष्कृतं प्रकटितमुच्चण्डं त्ववलम्बितम् ॥१४७८॥

- अनादृतमवात् ज्ञाते, मानितं गणितं मतम् ।
रीढांऽवज्ञांऽवहेलान्यसूर्क्षणं चाप्यनादरे ॥१४७९॥
- उन्मूलितमावर्हितं, स्यादुत्पाटितमुद्धृतम् ।
प्रेङ्खोलितं तरलितं, लुलितं प्रेङ्खितं धुतम् ॥१४८०॥
- चलितं कम्पितं धूर्तं, वेलितान्दोलितं अपि ।
दोलां प्रेङ्खोलनं प्रेङ्खां, फाण्टं कृतमयत्नतः ॥१४८१॥
- अधःक्षिप्तं न्यञ्चितं स्यादृद्धक्षिप्तमुदञ्चितम् ।
नुनैनुत्तास्तनिष्ठचूर्तान्याविद्धं क्षिप्तमीरितम् ॥१४८२॥
- समे दिग्धक्षिप्ते रूग्णमुग्ने रूपितगुण्डिते ।
गूढैर्गुप्ते च मुषितमूषिते गुणितोहते ॥१४८३॥
- स्यान्निशात शितं शातं, निशितं तेजितं क्षणुतम् ।
वृत्ते तु वृत्तैवावृत्तौ, ह्रीतं ह्रीणौ तु लज्जितं ॥१४८४॥
- सङ्गर्हः स्यात्सङ्कलितं, संयोजितं उपाहितं ।
पके परिणतं पाके, क्षीराज्यहविषां शृतम् ॥१४८५॥
- निष्पकं कथितं प्लुष्टशुष्टदग्धोषितौः समाः ।
तनुकृतं स्रष्टतष्टौ, विद्धे छिद्रितवेधितौ ॥१४८६॥

१९८ अभिधानचिन्तामणौ तिर्यक्काण्डः

- सिद्धे^१ निर्वृत्तै^२निष्पन्नौ^३, किलीने^४ द्रुतै^५विद्रुतौ^६ ।
उतं^७ प्रोते^८ स्यूतमै^९तमुसं^{१०} च तन्तुसन्तते^{११} ॥१४८७॥
- पाटितं^{१२} दौरितं^{१३} भिन्ने^{१४}, विदरेः^{१५} स्फुटनं^{१६} मिदौ^{१७} ।
अङ्गीकृतं^{१८} प्रतिज्ञातमूरीकृतोररीकृते^{१९} ॥१४८८॥
- संश्रुतै^{२०}मभ्युपगतै^{२१}मुररीकृतं^{२२}माश्रुतम् ।
सङ्कीर्णं^{२३} प्रतिश्रुतं^{२४} च, छिन्ने^{२५} लूनं^{२६} छितं^{२७} दितम् ॥१४८९॥
- छेदितं^{२८} सण्डितं^{२९} वृक्कणं^{३०}, कृत्तं^{३१} प्राप्तं^{३२} तु भाक्तिम् ।
लब्धै^{३३}मासादितं^{३४} भूतं^{३५}, पतिते^{३६} गलितं^{३७} च्युतम् ॥१४९०॥
- स्रस्तं^{३८} भ्रष्टं^{३९} स्कै^{४०}लपत्रे^{४१}, संशितं^{४२} तु सुनिश्चितम् ।
मृगितं^{४३} मार्गितान्विष्टान्विषितानि^{४४} गवेषिते^{४५} ॥१४९१॥
- तिमिते^{४६} स्तिमितै^{४७}क्लिन्नै^{४८}सौ^{४९}र्द्रा^{५०}र्द्राः^{५१} समुन्नवन्तु ।
प्रस्थापितं^{५२} प्रलिशिष्टं^{५३}, प्रहितै^{५४}प्रेषितै^{५५} अपि ॥१४९२॥
- रुघाते^{५६} प्रतीतै^{५७}प्रज्ञातै^{५८}वित्तै^{५९}प्रथितै^{६०}विश्रुतैः^{६१} ।
तप्ते^{६२} सन्तापितौ^{६३} दूनौ^{६४}, धूपायितै^{६५}श्च धूपितैः^{६६} ॥१४९३॥
- श्रीने^{६७} स्न्याने^{६८}मुपनते^{६९}स्तूपसन्नै^{७०} उपस्थितैः^{७१} ।
निर्वीतै^{७२}स्तु गते^{७३} वाते^{७४}, निर्वाणैः^{७५} पावकादिषु ॥१४९४॥

प्रवृद्धमेधितं प्रौढं, विस्मृतान्तर्गते समे ।

उद्धान्तमुद्धते गूढं, ह्ये मीढं तु मूत्रिते ॥१४९५॥

विदितं बुधितं बुद्धं, ज्ञातं सितेगते अवात् ।

मुनितं प्रतिपन्नं च, स्यन्ने रीणं स्तुतं श्रुतम् ॥१४९६॥

गुप्तगोपायितेत्रातावितेत्राणानि रक्षिते ।

कर्म क्रिया विधा हेतुशून्या त्वास्या विलक्षणम् ॥१४९७॥

कार्मणं मूलकर्मथ, सम्बन्धं वशक्रिया ।

प्रतिबन्धे प्रतिष्टम्भे, स्यादास्याऽस्थोऽपना स्थितिः ॥

परस्परं स्यादन्योऽन्यमितरेतरमित्यपि ।

अवेशोऽपौ संरम्भे, निवेशो रचनो स्थितौ ॥१४९८॥

निर्वन्धोऽभिनिवेशः स्यात्प्रवेशोऽन्तर्विगाहनम् ।

गतौ वीङ्क्षौ विहारेऽर्थापरिसर्पपरिक्रमाः ॥१५००॥

त्रय्याऽष्टाट्या पर्यटनं, चर्या त्वीर्यापथस्थितिः ।

व्यत्यासस्तु विपर्यासो, वैपरीत्यं विपर्ययः ॥१५०१॥

व्येत्ययेऽथ स्फूर्तिवृद्धौ, प्रीणीनेऽत्रनेतर्षणे ।

परित्राणं तु पर्य्यासिर्हस्तधारणमित्यपि ॥१५०२॥

प्रणतिः प्रणिपातोऽनुनयेऽथ शयने क्रमात् ।

विषाय उपशायश्च, पर्य्यायोऽनुक्रमः क्रमः ॥१५०३॥

२०० अभिधानचिन्तामणौ तिर्यङ्कारणः

- परिपाठ्यानुपुञ्जैर्धृदतिपातैस्त्वतिक्रमैः ।
उपात्त्यर्थैः पठ्ययश्चै, समौ सम्बाधैसङ्कटौ ॥१९०४॥
- कामं प्रकामं पठ्यासं, निकामेष्टे यथेष्टितम् ।
अत्यर्थं गाढमुद्गाढं, बाढं तीव्रं भृशं दृढम् ॥१९०५॥
- अतिमात्रातिमर्यादानितीन्तोत्कर्षनिर्भराः ।
भैरकान्तीतिबेलातिशया जृम्भा तु जृम्भणम् ॥१९०६॥
- आलिङ्गनं परिष्वङ्गैः, संश्लेष उपगूहनम् ।
अङ्कपाली परीरम्भैः, क्रोडीकृतिरथोत्सवै ॥१९०७॥
- बहैः क्षणोद्धवोद्धर्षा, मेलकै सङ्गैसङ्गमौ ।
अनुग्रहोऽभ्युपपत्तिः, समौ निरोधनिग्रहौ ॥१९०८॥
- विघ्नेऽन्तराथैप्रत्यूहैव्यवायैः समये क्षणैः ।
बेलावारैववसरैः, प्रस्तावैः प्रक्रमोऽन्तरम् ॥१९०९॥
- अभ्यादानैमुपोद्घातै, आरम्भैः प्रोपतः क्रमैः ।
प्रत्युत्क्रमैः प्रयोगैः स्यादारोहणं त्वमिक्रमैः ॥१९१०॥
- आक्रमेऽधिक्रमक्रान्ती, व्युत्क्रमस्तूत्क्रमोऽक्रमैः ।
विप्रेलम्भो विप्रयोगो, विबोगो विरहैः सपाः ॥१९११॥

आर्षा राढौ विभूषा श्रीरभिख्यौ हान्तिविभ्रमाः ।
 लक्ष्मी ऋष्यां च शोभायां, सुषमा साऽतिशायिनी १५१२
 संस्तवः स्यात्परिचये, आकारस्त्वङ्गे इङ्गितम् ।
 निमित्ते कारणं हेतुर्बीजं योनिर्निबन्धनम् ॥१५१३॥
 निदानमथ कार्यं स्यादर्थः कृत्यं प्रयोजनम् ।
 निष्ठांनिर्वहणे तुल्ये, प्रवहो गमनं बहिः ॥१५१४॥
 जातिः सामान्यं व्यक्तिस्तु, विशेषः पृथगात्मिका ।
 तिर्यक् साचिः संहर्षस्तु, हाद्धा द्रोहस्त्वपक्रिया १५१५
 वन्द्ये मोघाफलमुषा, अन्तर्गडे निरर्थकम् ।
 संस्थानं सन्निवेशः स्यादर्थस्थापगमे व्यर्थः ॥१५१६॥
 सम्मूर्च्छनं त्वमिन्मासिभ्रेशो अंशो यथोचितात् ।
 अभावो नाशो संक्रामसंकमौ दुर्गसञ्चरे ॥१५१७॥
 नीवाकस्तु प्रयासः स्यादवेक्षी प्रतिजागरः ।
 समौ विश्रम्भविश्वासौ, परिणामस्तु विक्रिया ॥१५१८॥
 चक्रावर्तो अमो भ्रान्तिभ्रमिर्घूर्णिश्च घूर्गने ।
 विप्रलम्पो विसंवादो, विलम्भस्त्वतिसर्जनम् ॥१५१९॥
 उपलम्भस्त्वनुभवः, प्रतिभ्रमस्तु लम्भनम् ।
 भियोगे विविधसम्प्रैषौ, विनियोगोऽर्पणं फले ॥१५२०॥

२०२ अभिधानचिंतामणौ तिर्यक्काण्डः

लैवोऽभिलावो लवनं, निष्पावैः पवनं पवैः ।

निष्ठेवष्टीवनैष्ठचूतैष्ठवनानि तु धूत्कृते ॥१५२१॥

निवृत्तिः स्यादुपरमो, व्यैवोपोऽभ्यः परा रतिः ।

विधूननं विधुवनं, रिङ्घणं स्वलनं समे ॥१५२२॥

रक्ष्णस्त्राणे ग्रहो ग्राहे, व्यधो वेधे क्षये क्षियो ।

स्फरणं स्फुरणे ज्यानिर्जीर्णावथ वरो वृतौ ॥१५२३॥

समुच्चयः समाहोरोऽपहारोपचयौ समौ ।

प्रत्याहारं उपादानं, बुद्धिशक्तिस्तु निष्क्रमः ॥१५२४॥

इत्यादयः क्रियाशब्दा, लक्ष्या घातुषु लक्षणम् ।

अथाव्ययानि वक्ष्यन्ते, स्वैः स्वर्गे भू रसातले ॥१५२५॥

मुवो विहायसा व्योम्नि, द्यावाभूम्योस्तु रोदसी ।

उपरिष्ठादुपर्युद्धं, स्यादधस्तादधोऽप्यवाक् ॥१५२६॥

वर्जने त्वन्तरेणत्ते, हिस्मै नानां पृथग् विना ।

साकं सत्रो समं सार्द्धममौ सह कृतं त्वलम् ॥१५२७॥

भवत्वस्तु च किंतुल्याः, प्रेत्यामुत्रै भवान्तरे ।

तूष्णीं तूष्णीकां जोषं च, मौने दिष्ट्यां तु सम्मदे ॥

॥१५२८॥

परितः सर्वतो^२ बिष्वक्, समन्ताच्च समन्ततैः ।

पुरैः पुरस्तात्पुरैतोऽर्धतः प्रायस्तु भूमनि ॥१५२९॥

साम्प्रतमैधुनेदानीं^३, सम्प्रत्येतर्ह्यथाञ्जसां ।

द्राक् स्वागैरं^४ झटितैयार्शु, मङ्क्ष्वहार्च च सत्वरम् ॥१५३०॥

सदा सनोऽनिशं^५ शश्वद्, भूयोऽभीक्ष्णं पुनःपुनः^६ ।

असक्त्न्मुहुः^७ सायं^८ तु, दिनान्ते दिवसे दिवां ॥१५३१॥

सहसैकपदे^९ सद्योऽकस्मार्त् सपदि^{१०} तत्क्षणे ।

चिरायं चिररात्रायै, चिरस्यै च चिराच्चिरम् ॥१५३२॥

चिरेण दीर्घकालार्थे, कदाचिज्जातु कर्हिचित्तु ।

दोषां नक्तमृषां रात्रौ, प्रगे^{११} प्रातरहर्मुखे ॥१५३३॥

तिर्य्यगर्थे तिरैः साचि^{१२}, निष्फले तु वृथौ मुषौ ।

मृषां मिथ्याऽनृतेऽश्रणे, समयौ निकषौ हिरुकै ॥१५३४॥

शं सुखे बल्वत्सुष्टु, किमुतातीर्व निर्भरे ।

प्राक् पुरां प्रथमे वर्षे, संवत् परस्परे मिथः ॥१५३५॥

उषां निशान्तेऽल्पे किञ्चिन्मनांगीषच्च किञ्चने ।

आहो उताहो किमुतै, वितर्के किं किमुतै च ॥१५३६॥

इतिहै स्यात्संप्रदाये, हेतौ यत्तद्यैतैस्ततः ।

सम्बोधनेऽङ्गं भोः^{१३} प्याट्टं पाँट्, हे^{१४} है^{१५} हंहो^{१६} अरेऽयि रै^{१७} ॥

॥१५३७॥

२०५ अभिधानचिन्तामणौ तिर्यक्काण्डः

श्रौषट् वौषट् वषट् स्वाहाँ, स्वर्धौ देवहविर्द्वितौ ।

रहस्युपांशु मध्येऽन्तरन्तरेणान्तरेऽन्तरौ ॥१५३८॥

प्रादुराविः प्रकाशे स्यादभावे त्वं न नो नहि ।

हठैः प्रसह्यं मां मास्मै, वारणेऽस्तेमदर्शने ॥१५३९॥

अकामानुमतौ कामं, स्यादौं आं परमं मते ।

कच्चिदिष्टपरिप्रश्नेऽवश्यं नूनं च निश्चये ॥१५४०॥

बहिर्बहिर्मवे ह्यः स्यादतीतेऽह्नि श्वे एष्यति ।

नीचैरूपे महत्युच्चैः, सत्वेऽस्ति दुष्टुं निन्दने ॥१५४१॥

ननुच स्याद्विरोधोक्तौ, पक्षान्तरे तु चेद्यदि ।

शनैर्बन्धेऽवरे त्वर्वाकं, रोषोक्तावुंनतौ नमः ॥१५४२॥

इत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचितायामभिधानचिन्तामणौ
नाममालायां सामान्यकाण्डः

षष्ठः समाप्तः ॥ ६ ॥

आचार्यवर्यश्रीहेमचन्द्रविरचिता ।
शेषनाममाला ॥

प्रणिपत्याहृतः सिद्धसांगशब्दानुशासनः ।
शेषाख्यनाममालाया, नामानि प्रतनोम्यहम् ॥१९४३॥
निर्वाणे स्यात् शीतीमावः शान्तिर्नैश्चिन्त्यमतिकैः ।
शिष्ये छात्रो मद्रे मर्ष्यं, काम्यं सुकृतसूनृते ॥१९४४॥
फलोदयो मेरुदृष्टं, वासवावाससैरिक्तौ ।
दिदिविर्दीदिविर्द्युश्च, दिव च स्वर्गवाचकाः ॥१९४५॥
निर्लिपौः कामरूपैश्च, साध्याः शोभोश्चिरायुषैः ।
पूजिता मर्त्यमहिताः, सुवार्ता वायुर्भाः सुराः ॥१९४६॥
द्वादशार्का वसवोऽष्टौ, विश्वे देवास्त्रयोदश ।
षट्त्रिंशत्तुषिताश्चैत्र, षष्टिराभास्वग अपि ॥१९४७॥
षट्त्रिंशदधिके माहाराजिकाश्च शते उभे ।
रुद्रा एकादशैकोनपंचाशद्वायवोऽपरे ॥१९४८॥
चतुर्दश तु वैकुण्ठाः, सुशर्माणः पुनर्दश ।
साध्याश्च द्वादशेत्याद्या, विज्ञेया गणदेवताः ॥१९४९॥

२०६ अभिधानचिंतामणौ तिर्यक्काण्डः

- सूर्ये वाजौ लोकैबंधुर्मानिर्मिर्मानुकेशरः ।
सहैखांको दिर्वापुष्टः, कालभृद्रात्रिर्नाशनः ॥१९९०॥
- वर्षीः सदागतिः पीतुः, सांवत्सरैरथः १कपिः ।
दृशोनः पुष्करो ब्रह्मा, बहुरूपश्च कर्णसुः १८ ॥१९९१॥
- वेदोदयः स्वतिलकः, प्रत्यूषांडं सुरावृतैः ।
लोकप्रकाशनः पीथो, जगद्दीपोऽब्रुतस्करः २३ २४ २५ २६ ॥१९९२॥
- अरुणे विपुलस्कंधो, महासारैथिराश्मनैः ।
चंद्रस्तु मास्तपोराजो, शुभांशुः श्वेतवाहनः ॥१९९३॥
- जैर्णः सृप्रो रानराजो, यजर्तः कृत्तिकाम्भवः ।
यक्षरांडौषधीर्गर्भः, तर्पसैः शयतो बुधैः ॥१९९४॥
- स्वर्न्दैः स्वसिंधुः सिंधूर्त्थैः, श्रविष्ठारमर्णस्तथा ।
आकाशचमसः पीतुः, क्लेदुः पर्वरिचिक्लिदौ १९ २० २१ २२ २३ ॥१९९५॥
- परिष्वा बुवनो नेमिश्चदिरः स्नेहुरेकभूः २४ २५ २६ २७ २८ २९ ॥१९९६॥
- भौमे न्बोमोर्लघुकैकांगौ, गीष्पतिस्तु महामतिः ॥१९९६॥
- प्रस्वैः त्रचैक्षा वाग् वाग्मी, गौरौ दीर्दिविगीरंथौ ।
शुके भृंगुः शनौ पंगुः, श्रुतेकर्मा महप्रहः ॥१९९७॥
- श्रुतेश्रवोऽनुजः कालो, ब्रह्मण्यश्च यमः स्थिरैः ।
क्रूरत्मा चाथ राहौ स्यादुपग उषपूर्वः ॥१९९८॥

केलाधूर्ध्वकचो ज्योतीरथग्रहाश्रयो ध्रुवे ।
 अगस्त्ये विध्यकूर्टः स्याद्, दक्षिणाशारैतिर्मुनिः^३ ॥१५५९॥
 सत्याग्निर्वाहेणिः कौथिस्तपैनः कलशीसुतः ।
 व्युष्टे निशास्यैयगोसैर्गौ निशि चक्रभेदिनी ॥१५६०॥
 निषेद्धरी निशीथ्या निर्द्ध, घोरो वासरकन्यका ।
 शताक्षी राक्षसी याम्या, पूर्ताञ्चिस्तामसी तमिः^{३२} १५६१
 शीर्वरी क्षेणिनी नक्तं, पैशाची वासुरा उर्शाः ।
 दिनास्ययः प्रदोषे स्याद्, ध्वांते वृत्रोरजोबलम् ॥१५६२॥
 रात्रिरागो नीलपङ्को, दिनाडं दिनकेसरः ।
 खपरागो निशावर्म, वियर्द्धूतिदिगंबरः ॥१५६३॥
 षक्षः कृष्णः सितो द्वेषा, कृष्णो निशाह्वयोऽपरैः ।
 झुक्को दिवाह्वयः पूर्वो, मासे वर्षाशको भवेत् ॥१५६४॥
 वर्षकोशो दिनमलः, फाल्गुनीलस्तु फाल्गुने ।
 चैत्रे मोहैनिकः कामसैखश्च फाल्गुनानुजः ॥१५६५॥
 वैशाखे तूत्सरो ज्येष्ठमासे तु खरकोमलैः ।
 ज्येष्ठामूलीय इतिच, कार्तिके सैरिकोमुदौ ॥१५६६॥
 हिमागमस्तु हेमन्ते, वसन्ते पिकर्वाषवः ।
 पुष्यलौधारणश्चापि, ग्रीष्मे तूष्मार्यणो मतः ॥१५६७॥

२०८ अमिधानचिंतामणौ तिर्यक्काण्डः

- आखोरपैत्रौ वर्षे तु, ऋतुवृत्तियुगांशकैः ।
 कालप्रथिर्मासमैलः, संवैत्सर्वतुशारदौ ॥१९६८॥
- वर्षस इडुत्सर इडावैत्सरः परवौणिवत् ।
 नक्षत्रवर्त्मनि पुनर्ग्रहैनेमिर्नभोवैटी ॥१९६९॥
- छायौपथश्च मेघे तु, व्योमैधूमो नभोद्भुजैः ।
 गडयित्तुर्गदयित्तुर्वैर्मसिर्वारिवैाहनः ॥१९७०॥
- खतमौलोऽप्यथासारे, धारासंपात इत्यपि ।
 करकेऽम्बुधनो मेघकैफो मेघास्थिमिजिका ॥१९७१॥
- बीजोदकं तोयैडिभो, वर्षात्रीजमिरावरम् ।
 यथा परेतैरा पूर्वा, परा पूर्वैतरा तथा ॥१९७२॥
- यथोत्तरेतराऽपाची, तथाऽपौचीतरोत्तरा ।
 इंद्रे तु खैदिरो नेरी, त्रायस्त्रिशपैतिर्जयैः ॥१९७३॥
- गौरावैस्कंदी बन्दीको, सराणो देवदुंदुभिः ।
 किणालोत्तश्च हरिमान्, यामैनेमिरसन्महैः ॥१९७४॥
- शैपीविर्मिहिरो^{१५} वज्रैदक्षिणो वर्युनोऽपिच ।
 स्यात्पौलोम्यां तु शक्राणी, चारुधारा शतावैरी ॥१९७५॥
- महेंद्राणी परिपूर्णसहस्रचंद्रैर्वैत्यपि ।
 जयंते यागसंतानो, वर्षणाश्चो हरेर्हये ॥१९७६॥

मातलौ हयंकषः स्यादैरावणे मदांवरः ।	
सदादीनो भद्ररेणुः, पुरे त्वेद्रे सुदर्शनम्	॥१९७७॥
नाशिक्ययोस्तु नासत्येदस्रौ प्रवरवौहनौ ।	
गैदातकौ यज्ञवहौ, यमे तु यमुनाप्रजः	॥१९७८॥
महासैत्यः पुराणांतः, कालकूटोऽथ राक्षसे ।	
पलप्रियः खसापुत्रः, कर्बरो नरविष्वणः	॥१९७९॥
भाशिरो हर्षुषः शंकुर्विधुरो जललोहितः ।	
उंद्रः स्तब्धसंभैरो, रक्तभ्रीवः प्रवैहिकः	॥१९८०॥
संध्याबलो रात्रिबलस्त्रिशिरीः समितीपदैः ।	
वरुणे तु प्रतीचीशो, दुंदुभ्युद्दामसंवृताः	॥१९८१॥
घनदे निचनोक्षः स्यान्महासत्त्वः प्रमोदितैः ।	
रत्नगर्भ उत्तराशौधिपतिः सत्यसंगरः	॥१९८२॥
धैनकेलिः सुप्रसन्नः, परिविद्धोऽलका पुनः ।	
वसुप्रैभा वसुसैरा, शंकरे नन्दिर्वर्द्धनः	॥१९८३॥
बहुरूपैः सुप्रसौदो, मिहिराणोऽपरोजितः ।	
कंकटीको गुह्यगुह्यगनेत्रांतकः स्वरुः	॥१९८४॥
परिणोहो दशबाहुः, सुभैगोऽनेकलोचनः ।	
गोपीलो वरवृद्धोऽहिर्षयकः पांसुचर्दनैः	॥१९८५॥

२१० अमिधानधितामणौ तिर्यक्काण्डः

कूटर्कृन्मंदरीमणिर्नवशक्तिर्महांबुकेः ।

कोणवौदी शैलधन्वा, विशालोक्षोऽक्षतस्वैनः ॥१९८६॥

उन्मत्तवेषः शबरैः, सितांगो धर्मवाहनः ।

महाकांतो वह्निनेत्रैः, स्त्रीदेहीर्द्धो नृवेष्टनैः । ॥१९८७॥

महानांदो नराधीरो, भूरिरेकादशोत्तमः ।

भोटी जोटींगोऽर्द्धकूटः, समिरो धूम्रयोगिनौ ॥१९८८॥

उलंदो यज्ञतः कौलो, जटाधरदर्शीव्ययौ ।

संघयानांटी रेरिहाणः, शंकुश्चै कपिलांजनैः ॥१९८९॥

जगद्गोणिरर्द्धकौलो, दिशांप्रियतेमोऽर्तलः

जगत्स्त्रैष्टा कर्टाटकः, कर्टप्रहीरहृत्कर्माः ॥१९९०॥

गौतमी कौशिकी कृष्णा, तामसी बाभ्रवी जया ।

कालरात्रिर्महामाया, भ्रामरी यादवी वरी ॥१९९१॥

बहिर्ध्वजा शूलधरा, परमब्रह्मचारिणी ।

भमोर्धो विंध्यनिर्लया, धंष्टी कांतारवासिनी ॥१९९२॥

जांगुली बेदरी वासी, वरदी कृष्णपिंगला ।

दृषद्वैतीद्रिभेगिनी, प्रगल्भा रेवती तथा ॥१९९३॥

महाविद्या सिनीबाली, रक्तदंत्येकपाटला ।

एकैपर्णा बहुभुजा, नंदपुत्री महाजया ॥१९९४॥

- मद्रिकाळी महाकाळी, योगिनी^{२८} गणनायिका ।
 हासां भीमां प्रकूर्मांडी, गदिनी^{२३} वारुणी हिमां १५९५
 अनंतां विजयां क्षेमां, मानस्तोकां कुहांवती ।
 चारणी च पितृगणा, स्कंदमता घनाजनी ॥१५९६॥
 गांधर्वा कबुरा गार्गी, सावित्री ब्रह्मचारिणी ।
 कोटिश्रीर्मदरावासा, केशी मलयवासिनी ॥१५९७॥
 कालायिनी विशांशुक्षी, किराती गोकुलोद्भवा ।
 एकांनसी नारायणी, शौलां शोकंभरीश्वरी ॥१५९८॥
 प्रकीर्णकेशी कुंडां च, नीलवस्त्रोच्चरिणी ।
 अष्टादशभुजा पौत्री, शिवदूती यर्मस्वसा ॥१५९९॥
 सुनंदां विरुचा लंबां, जयंती नकुला कुलां ।
 विलकां नंदिनी नंदां, नंदयंती निरंजनी ॥१६००॥
 कौलंजरी शतमुखी, विकरालां करालिकां ।
 विरजां: पुरलां जरी, बहुपुत्री कुलेश्वरी ॥१६०१॥
 कैटभी कालदमनी, ददुरा कुलदेवता ।
 रौद्रा कुद्रा महारौद्रा, कालगर्भा महानिशा ॥१६०२॥
 बलदेवस्वसा पुत्री, हीरी क्षेमंकरी प्रभां ।
 मारी हैमवती चापि, गोला शिखरवासिनी ॥१६०३॥

२१२ अभिधानचिंतामणौ तिर्यक्काण्डः

- चामुंडायां महौचंडी, चंडेमुंडाऽप्यथाऽऽखुगे ।
 पृश्निर्गर्भः पृश्निशृंगो^२, द्विशैरीरखिर्धातुकः ॥१६०४॥
 हस्तिमहो विषाणांतैः, स्कंदे तु करवीरकः ।
 सिद्धसेनो वैजयंतो, बालचर्यो दिगंबरः ॥१६०५॥
 भृंगी तु चर्मिं ब्रह्मा तु, क्षेत्रज्ञः पुरुषैः सनैत् ।
 नारायणे तीर्थपादः, पुण्यश्लोको बलिदमैः ॥१६०६॥
 उहंक्रमोरुगौयो च, तमोर्ध्वैः श्रवणोऽपि वा ।
 उदारथिलतापर्णः, सुभद्रः पांशुजौलिकः ॥१६०७॥
 चतुर्व्यूहो नवव्यूहो, नवशक्तिः षडंगैजित् ।
 द्वादशमूर्त्तैः शतैको, दशावैतार एकदृक् ॥१६०८॥
 हिरण्यकेशः सोमोऽहिखिर्धौमा त्रिककुत् त्रिपातै ।
 मानंजैरैः पैराविद्धः, प्रश्निर्गर्भोऽपरैजितः ॥१६०९॥
 हिरण्यनाभः श्रीगैर्भो, वृषोत्सोहः सहस्रैजित् ।
 ऊर्ध्वकैर्भा यज्ञैवेरो, धर्मनेमिरसंयुतः ॥१६१०॥
 पुंरुषो योगनिद्रौलुः, खंडास्यैः शलिकोऽजितौ ।
 कालकुंठो वरैरोहः, श्रीकैरो वायुर्वैहनः ॥१६११॥
 वर्द्धमानश्चैतुर्हृष्टो, नृसिंहैवंपुरव्ययः ।
 कपिलो भद्रकपिलः, सुषेणः समितिजैयः ॥१६१२॥

- ऋतुधौमा वासुभद्रो, बहुरूपो मर्हीक्रमः ।
 विधौताऽऽर्धर एकांगो, वृधौक्षः सुवृषोऽर्क्षेनः ॥१६१३॥
 रन्तिदेवः सिधुवृषो, जितमन्युर्वृकोदरः ।
 बहुशृंगो रत्नबाहुः, पुष्पहासो मर्हीतपाः ॥१६१४॥
 लोकनाभः सूक्ष्मनाभो, धर्मनाभः पराक्रमः ।
 पद्महासो मर्हीहंसः, पद्मगर्भः सुरोत्तमः ॥१६१५॥
 शतवीरो मर्हीमायो, ब्रह्मनाभः सरीसृपः ।
 वृदाकोऽघोमुखो धन्वी, सुधन्वा विश्वभुक् स्थिरः ॥१६१६॥
 शतानन्दः शलश्यापि, यवनारिः प्रमदनः ।
 यज्ञनेमिलोहितोक्ष, एकपाद्विषदः कपिः ॥१६१७॥
 ऐकशृंगो यमकील, भासदः शिवकीर्त्तनः ।
 शदुर्वरीः श्रीवराहः, सदायोगी सुर्याभुनः ॥१६१८॥
 बलमद्रे तु मद्रांगः, फालो गुप्तचरो बली ।
 प्रलोपी मद्रचलनः, पौरः शेषाहिर्नामभृत् ॥१६१९॥
 लक्ष्म्यां तु भैरवी विष्णुशक्तिः क्षीराब्धिमानुषी ।
 कामे तु यौवनोद्भेदः, शिखिमृत्युर्महोत्सवः ॥१६२०॥
 शमांतकः सर्वधन्वी, रागरज्जुः प्रकर्षकः ।
 मनोदाही मयमन्त्र, गल्लसु विषापहः ॥१६२१॥

२१४ अभिधानचिंतामणौ तिर्यक्काण्डः

पैक्षिसिंहो महापैक्षो, महौवेगो विशौलकः ।

उन्नतीशैः स्वमुखैभूः, शिखानीहोऽहिर्मुक्क सः ॥१६२२॥

बुद्धे तु भगवान् योगी^२, बुधो विज्ञानदेशनः ।

महासैत्वो लोकनाथो, बोधिर्हरहन् सुनिश्चितः ॥१६२३॥

गुणौषधिविगतेद्वन्द्वो, वचने स्यात्तु जल्पितम् ।

लैपितोदितैर्भणिताभिधानगदितान्यपि ॥१६२४॥

हूतौ हैकारकाऽऽकारौ, चांडालानां तु वल्लेही ।

कांडेवीणा कुवीणौ च, डक्कौरी किनेरी तथा ॥१६२५॥

सारिकां खुंखैणी चाथ, दर्दरे कलेशीमुखः ।

सूत्रकोणो डमहैकं, समौ पणैवकिक्कणौ ॥१६२६॥

शृंगवाद्ये शृंगमुखं, हुडुक्कस्तालमैर्दकः ।

काहलां तु कुहाला स्यात्, चंडकोलैहला च सा १६२७॥

संवेशप्रतिबोधार्थं, द्रुगैषद्रकटैवुभौ ।

देवतार्चनतूर्ये तु, धूमलो बैलिरित्यपि ॥१६२८॥

क्षुण्णकं मृतयात्रायां, मांगले प्रियैवादिका ।

रणोद्यमे त्वैर्धतूरो, वाद्यभेदास्तथाऽपरे ॥१६२९॥

डिडिमो झझरो मङ्गुस्तिमिला किरिकिच्चिका ।

लंबिका टड्ढरी वेध्या, कलापूरावयोऽपि च ॥१६३०॥

मयंकरे तु डभैरमौभीलं भौसुरं तथा ।

भाश्वर्ये फुल्लैकं मोहो^२, वीक्ष्यं लोतस्तु दृग्जले ॥१६३१॥

निद्रायां ताम्बसी सुप्ते, सुष्वापः सुखसुप्तिका ।

भाकारगूहने चावकटिकाऽवकुटारिका ॥१६३२॥

गृहजालिकाऽथ सूत्रधारे स्याद्धीजदर्शकः ।

भूज्ये भरटको मट्टैः, प्रयोज्यः पूज्यनामतः ॥१६३३॥

इति द्वितीयकाण्डशेषः ॥ २ ॥

॥ अथ तृतीयकाण्डशेषः प्रारभ्यते ॥

अथ प्रवीणे क्षेत्रज्ञो, नदीष्णो निर्ष्ण इत्यपि ।

छेकौलछेकिलौ छेके, काह्लोऽस्फुटभाषिणि ॥१६३४॥

मूके जडकडौ मूर्खे, त्वनेडो नामैवर्जितः ।

परतंत्रे वेशाऽऽयत्तावधीनोऽप्यथ दुर्मते ॥१६३५॥

क्षुद्रो दीनैश्च नीचैश्च, माटिस्तु गणिकाभृतौ ।

त्रस्तुत्रस्तौ तु चकितेऽथ क्षुद्रप्रखलौ खले ॥१६३६॥

चौरे तु चोरैडो रात्रिचरो याञ्जा तु मिक्षणा ।

अभिषिस्तिमार्गिणौ च, बुभुक्षायां क्षुधाक्षुधौ ॥१६३७॥

२१६ अभिधानचिंतामणौ तिर्यक्काण्डः

मक्तमंडे तु प्रस्त्रावप्रस्त्रैवाऽऽकृच्छोटनाऽऽस्त्रैवाः ।
 अपूपे पारिशोलोऽथ, कैरंबो दधिसक्तुषु ॥१६३८॥
 इडेरिका तु वटिका, शर्कुली त्वर्धलोष्टिका ।
 पर्पटास्तु मर्मराला, घृतांडी तु घृतौषणी ॥१६३९॥
 समिताखंडाज्यकृतो, मोदको लडुकैश्च सः ।
 एलामरिचादियुतः, स पुनः सिंहकैसरः ॥१६४०॥
 लाजेषु महेजोद्धूषखटिकापरिवारकाः ।
 दुग्धे योग्यं बालसात्म्यं, जीवनीयं रसोत्तमम् ॥१६४१॥
 सैरं गव्यं मधुज्येष्ठं, धारोष्णं तु पयोऽमृतम् ।
 दध्नि श्रीघ्नमंगल्ये, तत्रे कट्टैरसारणे ॥१६४२॥
 अशोघ्नः परमेसरः, कुल्माषामिषुते पुनः ।
 गृहांबुमधुरा चाथ, स्यात् कुस्तुंबुररुल्बुका ॥१६४३॥
 मरिचे तु द्वारवृत्तं, मरिचं बलितं तथा ।
 पिप्पल्यामूर्षेणा शौंडी^२, चपैला तीक्ष्णतण्डुला ॥१६४४॥
 उर्षेणा तण्डुलफला, कोला च कृष्णतण्डुला ।
 जीरे जीरणजरणो, हिंगौ तु भूतनाशनम् ॥१६४५॥
 अगूढेगंधमत्स्युग्रं, लिप्सा लालेसलंपटौ ।
 लोछो^३ लिप्सा तु धनाया, हंचिरीपैसा च कार्पेना १६४६

- पूजा त्वपैवितिरथ, चिपिटो नम्रनासिके ।
 पंगुलस्तु पीठसर्पि, किरातैस्त्वल्पवर्मणि ॥१६४७॥
- खर्वे ह्रस्वोऽनेडभृकस्त्वंधे न्युब्जैस्त्वधोमुखे ।
 पित्ते पल्लौभिः पल्लजैवरः स्यादग्निरेचैकः ॥१६४८॥
- कफे शिञ्जौनकः खेटः, स्यात् कुकुदे तु कूपेदः ।
 पारिमितोऽय कार्यस्यः, करणोऽक्षरजीविनि ॥१६४९॥
- क्षमे समर्थोऽलंभूष्णुः, पादातपैदगौ समौ ।
 जांबूकमालिकोद्वाहे, वरयात्रा तु दौंडुभी ॥१६५०॥
- गोपाली वर्णके शांतियात्रा वरनिमंत्रणे ।
 स्यादिंद्राणीमहे 'हेलिरुल्लुर्मंगलध्वनिः ॥१६५१॥
- स्यात्तु स्वस्वययनं पूर्णं, कलशे मंगलौहिकम् ।
 शांतिके मंगलैस्त्रानं, वौरि पल्लववारिणा ॥१६५२॥
- हस्तलेपे तु करणं, हस्तबंधे तु पीडनम् ।
 तच्छेदे समवेभ्रंशो, धूलिभक्ते तु वैर्तिकम् ॥१६५३॥
- कुलटायां तु दुःश्रृंगी, बन्धुदौ कलैकृणिका ।
 धवैणी लालैनी खंडशीका मदनैनालिका ॥१६५४॥
- त्रिलोचना मनोहारी, पयलिः सशश्रुयोषिति ।
 भ्रवणायां मिश्रीणी स्याद्वेश्यायां तु खर्गीलिका ॥१६५५॥

२१८ अभिधानचिन्तामणौ तिर्यक्काण्डः

वारैवाणिः कामलेखां, क्षुद्रां चेष्ट्यां गणेहका ।
 वडैवा कुम्भदासी च, पुत्रे तु कुलधारकः ॥१६५६॥
 सदायादो द्वितीयश्च, पुत्र्यां धिदां समर्धुका ।
 देहसंचारिणी चाप्यपत्ये संतानसंतती ॥१६५७॥
 नैसा तु दुहितुः पुत्रे, स्यात्कनिष्ठे तु कन्यसः ।
 ज्येष्ठमगिन्यां तु वीरभवती स्यात्तु नर्मणि ॥१६५८॥
 सुखोत्सवो रामरसो, विनोदोऽपि किलोऽपि च ।
 वप्यो जनित्रो रेतोधास्ताते जानी तु मातरि ॥१६५९॥
 देहे सिनं प्रजवुक्श्चतुःशाखं षडंगकम् ।
 व्याधिस्थानं च देहैकदेशे गात्रं कचे पुनः ॥१६६०॥
 वृजिनो वेह्लिताग्रोऽश्रो(स्रो), धम्मिल्ले मौलिजूटकौ ।
 बर्बरी तु कवर्या स्यात्, प्रलोभ्यो विषदे कचे ॥१६६१॥
 मुखे दंतालयस्तेरं, धनं चरं घनोत्तमम् ।
 कर्णप्रातस्तु धारा स्यात्, कर्णमूलं तु शीलकम् ॥१६६२॥
 अक्षिण रूपग्रहो देवेदीपो नासा तु गंधहृत् ।
 नसा गंधवैहा नस्या, नासिक्यं गंधनालिका ॥१६६३॥
 ओष्ठे तु दशनोच्छिष्टो, रसालेपी च वारुदलम् ।
 श्मश्रुणि व्यंजनं कोटो, दंते मुखखुरः त्रहः ॥१६६४॥

दौलुर्जिह्वा तु रसिकौ, रास्त्रौ च रसमौतृका ।	
रसौ कौकुर्लर्लना च, वक्रैदलं तु तालुनि	॥१६६५॥
अवटौ तु शिरैःपीठं, कफोणौ रत्निष्टकम् ।	
बाहूपबाहुसंधिश्च, हस्ते मुर्जदलः सल्लः	॥१६६६॥
अथ व्यामे वियामः स्याद्बाहुचोपस्तनूतलः ।	
हृद्यसहं मर्मचैरं, गुणाधिष्ठानकं त्रसम्	॥१६६७॥
स्तनौ तु धरणीवप्रे, तयोः पिप्पलमेचैकौ ।	
जठरे मल्लको रोमलतौघारोऽथ क्लोमनि	॥१६६८॥
स्वात्ताड्यं कृपुषं क्लोममथ नामौ पुतारिका ।	
सिरामूलं कटीकूपौ, तूर्चैर्लिगौ रत्ताबुके	॥१६६९॥
शिश्रे तु लंगुलं शंकुं, लंगुलं शैफैशैफैसी ।	
रक्ते तु शोध्यकीलाडे, मांसे तूदधः समोरटम्	॥१६७०॥
लेपनं च रोमणि ब्रु, त्वग्मलं बालपृत्रैकः ।	
कूपैजो मांसैर्निर्यासः, परित्रौणमथ स्त्रना	॥१६७१॥
तंत्री नखौरुस्त्रावैनः, संधिबर्धेनमित्यपि ।	
अगुरौ प्रवरं शृंगं, शीर्षकं मृदुलं लघुं	॥१६७२॥
वरद्वुमः परमदः, प्रकरं गंधदौरु च ।	
चंदने पुनरेकांगं, मद्रेश्रीः फलकीत्यपि	॥१६७३॥

२२० अभिधानचिन्तामणौ तिर्यक्काण्डः

जातीफले सौमनसं, पुटकं मदैशौडकम् ।	
कोशकलं कुंकुमे तु, करैटं वासनीयकम्	॥१६७४॥
प्रियंगुं पीतकौबेरं, घोरं पुष्परजो धरम् ।	
कुसुमं च जरापुष्पं, कुसुमान्तं च गौरवम्	॥१६७५॥
वृक्षधूपे तु श्रीवेशो, दधिक्षीरघृताङ्गुयः ।	
रचनायां परिसंपदः, प्रतियत्नोऽथ कुंडले	॥१६७६॥
कर्णादर्शो मेखला तु, लौलिनी कटिमौलिका ।	
अथ किङ्किण्यां धैर्वरी, विद्यां विद्यामणिस्तथा	॥१६७७॥
नूपुरे तु पादशीली, प्रदीरं पादनौलिका ।	
पादांगुलीयके पादपौलिका पादकीलिका	॥१६७८॥
वस्त्रे निवसनं वैसनं, सैनं कर्णमिटमित्यपि ।	
दशासु वस्त्रपेशयोऽथ, हिमवातापहांशुके	॥१६७९॥
द्विखंडको वरकेश्वर, चक्रवर्तिन्यधीश्वरः ।	
अर्जुने विजयश्चित्रयोधी चित्रांगसूदनः	॥१६८०॥
योगी धन्वी कृष्णपक्षो, नन्दिघोषस्तु तद्रथः ।	
ग्रंथिकस्तु सहदेवो, नकुलस्तंतिपौलकः	॥१६८१॥
मात्रेयाविमौ कौंतेया, भीमार्जुनयुधिष्ठिराः ।	
द्वयेऽपि पांडवेयौः स्युः, पांडवौःपांडवायनाः	॥१६८२॥

- राज्ञश्छत्रे नृपलक्ष्म, चमैरः स्यात्तु चामरे ।
स्यान्न्यायदृष्टरि स्थेयो, द्वाःस्थो द्वाःस्थितिदर्शकः ॥१६८३॥
- धुद्रोपकरणानां स्यादध्यक्षः पारिकर्मिकः ।
पुराध्यक्षे कोट्टपतिः, पौरिको दांडपैशिकः ॥१६८४॥
- वेध्ये निमित्तं बाणे तु, लक्षहा मर्मभेदनैः
वैरश्च वीरशंकुंश्च, कौदंबोऽप्यर्क्षकंटकः ॥१६८५॥
- नाराचे लोहनालोऽस्यसौयकोऽसिस्तु सार्थकः ।
श्रीगैर्भो विर्जयः शास्ता, व्यवहारः प्रजाकरः ॥१६८६॥
- धर्मपाँलोऽक्षरो देवस्तीक्ष्णकर्मि दुरोसदः ।
भ्रैसंगो रुद्रतनैयो, मनुर्ज्येष्ठः शिवंकरैः ॥१६८७॥
- करपीँलो विशसंनस्तीक्ष्णधरो विषांजः ।
धर्मप्रचौरो धौरांगो, धाराधरैकौलिकौ ॥१६८८॥
- चन्द्रभौसश्च शैलोऽथ, क्षुर्यस्त्री कोशाशायिका ।
पैत्रं च धेनुका पत्रपाले तु हुलभातृकम् ॥१६८९॥
- कुट्टी पत्रकैलाऽथ, शक्तिः कासूर्महाकैला ।
भष्टतालाऽऽयतो सा च, पट्टिशस्तु खुरोपैमः ॥१६९०॥
- लोहैदंडस्तीक्ष्णधरो, दुःस्फोटोऽऽराकैलौ समौ ।
चक्रं तु बलयैप्रायमरसंचितमित्यपि ॥१६९१॥

२२२ अभिधानचिंतामणौ तिर्यक्काण्डः

- शतघ्नी तु चतुस्ताला, लोहकंटकैसंचिता ।
 अयःकंटकसंलब्धा, शतघ्न्येव महीशिला ॥१६९२॥
- मुषुण्ठी स्याद्दारुमयी, वृत्तायःकीलसंचिता ।
 कणयो लोहमात्रोऽथ, चिरिकौ तु हुलाग्रैका ॥१६९३॥
- वराहैकर्णकोऽन्वर्थः, फलपत्राग्रके हुट्टम् ।
 मुनैयोऽस्त्रेशेखरं च, शराम्पास उपासैनम् ॥१६९४॥
- जिष्णौ तु विनयी जैत्रैः, स्यात् शृंगाली तु विष्णवे ।
 करमध्ये सौम्यं तीर्थमथ स्यान्नियमे तपैः ॥१६९५॥
- सत्यवत्यां गंधवती, मत्स्योदिर्यथ वक्रये ।
 भाटकोऽथ साक्षिणि स्यान्, मध्यस्थः प्राश्निकोऽप्यथ १६९६
- कूटसाक्षी मृषासाक्ष्ये, सूची स्याद् दुष्टसाक्षिणि ।
 पादुकायां पादरथी, पादैर्जगुः पदत्वेरा ॥१६९७॥
- पादैर्वीथी च पेशी च, पादैर्पीठी पदायता ।
 नापिते ग्रामिणीर्मंडिवैहक्षौरिकैर्भांडिकैः ॥१६९८॥

इति शेषनाममालायां नरकांडस्तृतीयः

- अथ पृथ्वी महाकांता, क्षांती मेर्वद्रिकर्णिकौ ।
 गोत्रकीलौ घनश्रेणी, मध्यलोका जगद्धहा ॥१६९९॥

- देहिनी केलिनी मौलिर्महास्थौर्यंवास्यली ।
 गिरौ प्रषाती कुट्टार, उर्वगैः कंदरौकरः ॥१७००॥
- कैलासे धनदीवासो, हरौद्रिर्हिमवैद्धसः ।
 मलयश्चर्दनगिरिः, स्याल्लोहेऽधीनधीवरे ॥१७०१॥
- ताम्रे पवित्रं कांस्यं च, सीसके तु महाबलम् ।
 चीनैपट्टं समोल्लूकं, कृष्णं च त्रपुंबंधकं ॥१७०२॥
- त्रपुणि श्वेतहृष्यं स्यात्, शैठं सलैवणं रजैः ।
 परीसं मधुकं ज्येष्ठं, धनं च मुखभूषणम् ॥१७०३॥
- रजते त्रापुषं वंगं, जीवैनं वसु भीरुकम् ।
 शुभ्रं सौम्यं च शोध्यं च, रूपं भीरुजवीर्यसम् ॥१७०४॥
- सुवर्णे लोभेनं शुकं, तारजीवैनमौजसम् ।
 दाक्षायणं रक्तवर्णं श्रीभकुंभं शिलोद्भवम् ॥१७०५॥
- वैणवं तु कर्णिकारच्छायं वेणुतैटीभवम् ।
 जले दिव्यैमिरौसेव्यं, कृपीटं घृतमंकुरैम् ॥१७०६॥
- विषं पिप्पलपार्तालनलिनानि च कंबलम् ।
 पावैनं षडैसं चापि, परल्लूरं तु सितं पयः ॥१७०७॥
- किट्टिमं तदतिक्षारं, शाल्लूकं पंकगंधिकम् ।
 अंधं तु कशुषं तोयमतिस्वच्छं तु कौचिमम् ॥१७०८॥

२२४ अभिधानचितामणी तिर्यक्काण्डः

समुद्रे तु महाकच्छः, दारुदो धरणीप्लवः ।	
महीप्रैवार उर्व्वगस्तिमिकोशो महाशयः	॥१७०९॥
मुरन्दला तु मुरला सुरबेला सुनन्दिनी ।	
अर्मण्वती रतिनन्दी, संभेदः सिधुसंगमः	॥१७१०॥
नीका तु सारणावग्रौ, वैमिदीप्रैः समंतभुक् ।	
पर्परिकैः पैविर्वासिः, पृथुर्षुरिराशिरः	॥१७११॥
जुहुराणः पृदीकुश्च, कुषाकुर्व्वेनो हविः ।	
घृतीर्चिर्नाचिकेतैश्च, पृष्ठो वंचतिरंचतिः	॥१७१२॥
मुंजिर्भरैपीयो चास्वैनिः पर्व्वेनवाहनः ।	
वायौ सुरालयः प्राणैः, संभृतो जलभूषणः	॥१७१३॥
शुचिर्व्वहो लोलंबटः, पश्चिमोत्तरदिक्पतिः ।	
अंकतिः क्षिपणुर्भका, ध्वजप्रहरणश्चैलः	॥१७१४॥
शीतलो जलकांतारो, मेघारिः सूर्भरोऽपिच ।	
वृक्षे त्वारोहकः स्कंधी, सीमिको हरितकच्छदः	॥१७१५॥
उरुर्जर्तुर्व्वहिभूश्च, स्यासु श्वेतैः कपर्दके ।	
खद्योते तु कीटमणिज्योतिमाली तमोमणिः	॥१७१६॥
परंबुदो निमेषद्युत्, ध्वान्तश्चित्रोऽथ कुंजरे ।	
पेचकी पुट्करी पद्मी, पेचिल्लः सूचिकौधरः	॥१७१७॥

विलोमजिह्वोऽनःस्वेदो, ° मर्हाकायो महामदः ।

सूर्पकैर्णो जलैकांक्षो, ° जेटी च षष्टिर्हयनः ॥१७१८॥

असुरो दीर्घपर्वनैः, शुंडालैः ° कपिरित्यपि ।

वशायां वासिता कर्णधौरिणी गणिका(कणिका)पिच ॥१९॥

अश्वे तु क्रमेणः कुण्डो, प्रोथी हेषा प्रकीर्णकः ।

पालकः परुलः किर्णवी, कुटरः सिंहविक्रमः ॥१७२०॥

माषाशी केसरी हंसो, मुहुर्भुग् गूढभोजनः ।

वासुदेवः शालिहोत्रो, लक्ष्मीपुत्रो मरुद्रयः ॥१७२१॥

चाम्पयैकशैफोऽपि स्यादश्वायां पुनर्रवती ।

मल्लिकाक्षः सितैर्नत्रैः, स्याद्वार्जनीद्रायुधोऽसितैः ॥१७२२॥

ककुदी ककुदावर्तो, निर्मुष्कस्त्विद्रवृद्धिकः ।

शुनि क्रोधी रसापायी, शिवारिः सूचको रुहैः ॥१७२३॥

वनतपः स्वजातिद्विट्, कृतज्ञो भल्लहश्च सः ।

दीर्घनादः पुरोगामी, स्यादिद्रमैहकामुकः ॥१७२४॥

मंडलः कपिलो ग्राममृगश्चैर्द्रमहोऽपिच ।

महिषे कल्लेषः पिंगैः, कटौहो गद्रुदस्वरः ॥१७२५॥

हेरंबैः स्कंधशृंगश्च, सिंहे तु स्यात्पल्लवेषः ।

शैलौटो वनराजश्च, नभःकांतो गणेश्वरः ॥१७२६॥

२२६ अभिधानचितामणौ तिर्यक्काण्डः

- शृंगोष्णीषो रक्तनिहो व्यादीर्णस्यः सुगंधिकः ।
 शूकरे कुमुदः कामैरूपी च सलिलप्रियः ॥१७२७॥
 तलेक्षणो वक्रदंष्ट्रः, पंकक्रीडनकोऽपि च ।
 मृगे त्वजिनयोनिः स्यादथो मुजगभोजिनि ॥१७२८॥
 अहीरणीर्द्विमुखश्च, भवेत् पक्षिणि चंचुमान् ।
 कंठाग्निः कीकसैमुखो, लोभकी रसनारदः ॥१७२९॥
 वारंगनांडीचरणौ, मयूरे चित्रपिगलः ।
 नृत्यप्रियः स्थिरमैदः, खिलखिलो गरव्रैतः ॥१७३०॥
 मार्जारिकंठो मल्लको, मेषनादानुलासकः ।
 मयूको बहुलेश्रीवो, नगार्वांसश्च चंद्रकी ॥१७३१॥
 कोकिले तु मदोल्लीपी, काकजातो रतोद्वैहः ।
 मधुघोषो मधुकंठः, सुधाकंठः कुहूमूलः ॥१७३२॥
 घोषयित्नुः पोषयित्नुः, कामतांलः कुनालिकः ।
 कुक्कुटे तु दीर्घनादैः, चर्मचूडो नखायुधः ॥१७३३॥
 मयूरचटकः शौंडो, रणेच्छुश्च कलाधिकः ।
 आरणी विष्किरो बोधिर्नदीकः पृष्टिवर्धनः ॥१७३४॥
 चित्रवाँजो महीयोगी, स्वस्तिको मणिकंठकः ।
 उषाकीलो विशोर्कश्च, वाजस्तु ग्रामकुक्कुटः ॥१७३५॥

हंसेषु तु मरालाः स्युः, सारसे दीर्घजानुकः ।

मोनेर्दा मैथुनी कौमी, श्येनाक्षो रक्तमस्तकः ॥१७३६॥

गृध्रे तु पुरुषव्याघ्रः, कामायुः कूणितेक्ष्णः ।

सुदर्शनः शकुन्याजौ, शुके तु प्रियदर्शकः ॥१७३७॥

श्रीमान् मेधौतिथिर्वाग्मी, मत्स्ये तु जलपिप्पैकः ।

मूको जलाशयः शैवः, सहस्रदंष्ट्रस्त्वेतनः ॥१७३८॥

जलवालो वदालोऽथ, पाठीने मृदुपाठकः ।

इति शेषसंग्रहनाममालायां चतुर्थकाण्डः ॥

अथ रत्नप्रमा धर्मा, वंशी तु शर्कराप्रमा ॥१७३९॥

स्याद्बालुकाप्रभा शैली, भवेत्पंकप्रमाऽजनी ।

धूमप्रमा पुना रिष्टी, माधव्या तु तमःप्रमा ॥१७४०॥

महातमप्रमा माधव्येवं नरकभूमयः ।

इति नारककाण्डः पंचमः ॥ ५ ॥

आनुकूल्यार्थकं प्राध्वमसाकल्ये तु चिञ्चनै ॥१७४१॥

तु हि च स्म ह वै पादपूरणे पूजने स्वती ।

वद् वा यथा तथैवैवं, साम्येऽहो ही च विस्मये ॥१७४२॥

स्युरेवं तु पुनर्वैवेत्यवधारणवाचकाः ।

ॐ पृच्छायामतीते प्राक्, निश्चयेऽद्वांजसा द्वयम् ॥१७४३॥

२२८ अभिधानचिंतामणौ तिर्यक्काण्डः

- अतो हेतौ महः प्रत्यारंभेऽथ स्वयमात्मनि ।
प्रशंसने तु सुष्ठु स्यात्, परश्वः श्वः परेऽहनि ॥१७४४॥
- अद्यात्राह्वय्य पूर्वेऽहीत्यादौ पूर्वेद्युरादयः ।
समानेऽहनि सद्यः स्यात्, परे त्वहि परेद्यवि ॥१७४५॥
- उभयद्युस्तूभयेद्युः, समे युगपदेकैदा ।
स्यात्तदानीं तदौ तैर्हि, यदा यैर्हन्यैकैदा ॥१७४६॥
- परुत्परार्यैषमोऽब्दे, पूर्वे पूर्वतरेऽत्र च ।
प्रकारेऽन्यथेतरथा, कथमित्यं यथा तथा ॥१७४७॥
- द्विधा द्वेषा त्रिधा त्रेधा, चतुर्द्धा द्वैषमादि च ।
द्विस्त्रिश्चतुःपंचकृत्व, इत्याद्यावर्त्तने कृते ॥१७४८॥
- दिग्देशकाले पूर्वादौ, प्रागुदक्प्रत्यगादयः ।
अव्ययानामनंतत्वाद्दिग्मात्रमिह दर्शितम् ॥१७४९॥
- इयंत इति संख्यानं, निपातानां न विद्यते ।
प्रयोजनवशादेते, निपात्यंते पदे पदे ॥१७५०॥

इत्याचार्यश्रीहेमचंद्रविरचिता शेषनाममाला ॥

अथ श्रीमज्जिनदेवमुनीश्वरविरचितः शिलोञ्छः

अहं बीजं नमस्कृत्य, गुरुणामुपदेशतः ।
 श्रीहैमनाममालायाः, शिलोञ्छैः क्रियते मया ॥१७९१॥
 सर्वीयं इत्यपि जिने, संभवैः शंभवेऽपि च ।
 श्रीसुव्रते मुनिरपि, नेमौ नेमीत्यपीव्यते ॥१७९२॥
 षष्ठे गणेशे मण्डितपुत्रोऽपि कथ्यते बुधैः ।
 मरुदेव्यपि विज्ञेया, युगादिजिनमातरि ॥१७९३॥
 चक्रेश्वर्यामप्रतिचक्रौऽप्यजितापि कविभिरजितवर्त्तु ।
 श्यामा त्वच्युतदेव्यपि सुतारिकोक्ता सुतारापि ॥१७९४॥
 भद्रकृद्भद्रकरोऽपि, श्रमणः श्रवणोऽपि च ।
 भद्रंभद्रमपि प्राहुः, प्रशस्तैमपि कोविदाः ॥१७९५॥
 प्रब्रज्याऽपि परिव्रज्या, शिष्योऽन्तेषदैपि स्मृतः ।
 इति प्रथमकाण्डस्य, शिलोञ्छोऽयं समर्थितः ॥१७९६॥

(१) शिलोञ्छो नाम उपात्तशस्यात् क्षेत्रात् शेषावचयनं,
 तद्दत्रापि हैमनाममालायाः अवशेषशब्दावचयनं कृतम् । (२)
 'भद्रोऽपि' इत्यभिधानचिन्तामणिः ।

२३० नाममालाशिलोच्छेदे देवकाण्डः

व्योमयानमपि प्रोक्तं, विमानं बुधपुङ्गवैः ।
 स्यात्समुद्रनवनीतं, पियूषमपि चामृतम् ॥१७९७॥
 कथ्यन्ते व्यन्तरा वानमन्तरा अपि सूरिभिः ।
 द्योतैस्तथा पृष्णिमुष्णी^१, प्रोक्ता रश्म्यभिधायकाः ॥१७९८॥
 समुद्रनवनीतं च, विदुश्चन्द्रमसं बुधाः ।
 चन्द्रिका चन्द्रमाऽपि स्यादिल्वला इन्वका अपि ॥१७९९॥
 अनुराधाऽप्यनूराधा, गुरुः सप्तर्षिजोऽपि^२ च ।
 सौरिः सौरौऽपि राहुस्तु, ग्रहकल्लोलं इत्यपि ॥१७९०॥
 अभ्रपिशाचोऽपि तथा, नाडिका नालिकोऽपि च ।
 रात्रौ यामवतीतुङ्ग्यौ, निःसंपातो निशीथवत् ॥१७९१॥
 तपः स्यादन्धतमसं^३, वर्षाः स्युर्वरिषा अपि ।
 खेऽन्तरीक्षं^४ सांसृष्टकमपि तत्कालजे फले ॥१७९२॥
 मेघमाला कालिकोऽपि, वार्दलं^५ चापि दुर्दिने ।
 सूत्रामायीन्द्रे शतारंः, शतधारोऽपि चाशनौ ॥१७९३॥
 आश्विनेयो^६ स्वर्गवैद्यौ, हर्यक्षोऽपि^७ धनाधिपे ।
 अजगर्वमजगर्वमपि शङ्करधन्वनि ॥१७९४॥

१ 'पृष्णिरित्यन्ये' इत्यभिधानचिन्तामणिः । २ 'बाहुलका-
 दीर्घत्वे' अन्धातमसमित्यपि' इत्यभिधानचिन्तामणिः । ३ सूत्रा-
 मायी इजंतः ऋशिवत् ।

गौय्यां दाक्षायणीश्वर्यै^२, नारायणे जलेशयः ।
 कौमोदकी कौपोदकी^३, आं ई शब्दौ श्रियां मतौ ॥ १७६५ ॥
 कन्तुः कन्दर्पे सिद्धार्थः, सुगते परिकीर्तितः ।
 अङ्गे व्याख्याविवाहाभ्यां, प्रज्ञैस्त्रिरपि पञ्चमे ॥ १७६६ ॥
 दृष्टिपातो^४ द्वादशाङ्ग्यां, कल्याणेऽबन्ध्यैमप्यथ ।
 निर्दां गैर्हा जुगुप्सायां, क्षारैणा रतिगालिषु ॥ १७६७ ॥
 समाख्यापि^५ समाज्ञावद्रुशतीवदुशंत्यपि ।
 काल्याऽपि कर्यां संघायां, समाधिरपि कथ्यते ॥ १७६८ ॥
 ब्रीडः सूक्तौ मन्दाक्षैश्च, ह्रियामूर्हांऽपि चोहवत् ।
 तन्द्रिस्तैन्द्री च निद्रायामिहंप्रथमिकापि च ॥ १७६९ ॥
 अहंपूर्विकायां केलीकीलोऽपि^६ स्याद्विदुषके ।
 मार्षवन्मैरिषोऽभीति, शिलोञ्छे देवकाण्डगः ॥ १७७० ॥
 स्तनन्धये स्तनपैश्च, क्षीरपैश्चाभिधीयते ।
 तारुण्यं स्याद्यौवनिकौ, दशमीस्थो जरत्तरैः ॥ १७७१ ॥
 कवितौपि कविः स्यात् तत्कर्मणि कृतैकृत्यकृतैतिकृत्यार्थाश्च ।
 कुटिलाशयोऽपि कुचरोऽन्धजडशठेष्वप्यनेहमूकस्तु ॥ १७७२ ॥

वदान्यौ^१ पृथगित्यन्ये, दानशीलप्रियंवदौ^१ ।

मूर्खे यथोद्भूतोऽपीभ्ये, श्रीमानपि बुधैः स्मृतः ॥१७७३॥

विवधकवीवधिकावैपि वैवधिके प्रतिचरोऽपि भृत्ये स्यात् ।

संमार्जको^१ बहुकरे बहुषान्याऽर्जक इतीष्यते च परैः ॥१७७४॥

विहङ्गिकायां च विहङ्गिमाऽप्यथोद्भूदेहिके ।

ओद्भूदेहिकमप्याहुः नृनौ शण्ठे इत्यपि ॥१७७५॥

मयाविमायिकौ^२ धूर्ते, कपटे तूर्पधा मता ।

चौरेश्वरोऽपि विज्ञेयः, स्तेयं स्तेन्यमपीष्यते ॥१७७६॥

दाने प्रादेशनमपि, क्षमा स्यात् क्षान्तिरित्यपि ।

क्रोधनः कोपनस्तृष्णक, पिपासितोऽपि कथ्यते ॥१७७७॥

भक्षकः स्यादाशिरोऽपि, मर्जितापि च मार्जिता ।

पेयूषमपि पीयूषं, कूचिकापि च कूचिका ॥१७७८॥

द्रप्से द्रप्स्यमपि प्रोक्तं, विजिपिच्छं^३ च पिच्छले ।

व्योषे त्रिकटुकं जग्धौ, जमनं जवनं तथा ॥१७७९॥

आघ्राणोऽपि भवेत्तृप्तौ, शौक्लः पिशिताशिनि ।

मनोराज्यमनोगव्यैवपि स्यातां मनोरथे ॥१७८०॥

१ 'दानशीलप्रियवाचो वदान्यौ पृथक्' इत्यभिधानचिन्तामणिः।

कामुके कमनो^१ऽपि स्यादाक्षारितोऽपि^१ दूषिते ।
 संशयालुः सांशयिकी^१, जागरितापि जागैरी ॥१७८१॥
 पूजितेऽपचायितोऽपि^१, तुन्दिभोदरिकावपि ।
 तुन्दिळे न्युब्जोऽपि कुब्जे, खलतोऽप्यैन्द्रलुप्तिके ॥१७८२॥
 पामरोऽपि कच्छुरोऽतीसारक्यप्यतिसारकी ।
 कुण्डूतिरपि खर्जूतिर्विस्फोटैः पिटके स्मृतः ॥१७८३॥
 कोढे^१ मण्डलकैमपि, गुदकीलोऽपि वाऽर्शसि ।
 मेहैः प्रमेहवदायुर्वेदकोऽपि चिकित्सके ॥१७८४॥
 आयुष्मानपि दीर्घायुः, कथ्यतेऽथ परीक्षकः ।
 स्यादाक्षपाटलिकोऽपि^१, पारिषद्योऽपि^१ सम्भवत् ॥१७८५॥
 स्युर्नैमित्तिकैर्नैमित्तमौहूर्त्ता गणके लिपौ ।
 लिखिताऽपि मषी मेला, कुलिके कुलकोऽपि च ॥१७८६॥
 अष्टापदे बुधैः शारिफलकोऽपि निगद्यते ।
 मनोजवैस्ताततुल्ये, प्रभविष्णुरपि क्षमे ॥१७८७॥
 जाङ्घिके जङ्घाकरोऽपि^१, चानुगोऽप्यनुगामिनि ।
 पथ्यैषणोवासनोऽपि, शुश्रूषायामधीयते ॥१७८८॥

१ 'कुण्ठयत्यङ्गम्' इत्यभिधानचिन्तामणिस्थव्युत्पत्त्या द्विती-
 यान्तं लभ्यते । २ 'आयुर्वेदिकः' इत्यभिधानचिन्तामणिः ।

आतिथ्योऽप्यतिथौ तुल्येऽभिज्ञौ गोत्रे तु सन्ततिः ।
 महेला योषितां च स्त्री, तरुणी युवतीत्यपि ॥१७८९॥
 सुवासिनी चरिण्टी च, चिरण्टी च चरण्ठ्यैपि ।
 वधूत्यां पत्न्यां करात्ती, गेहिनी सहधर्मिणी ॥१७९०॥
 सधर्मचौरिणी चापि, स्नुषायां तु वधूत्यैपि ।
 प्रेमवत्यैपि कान्तायां, प्राणिग्रहो' विवोढरि ॥१७९१॥
 परिणेतोपयन्ता च, यौतके दार्य इत्यपि ।
 दिधीषूर्दिधिषूर्जावत्पत्नी जीवत्पतिः समे ॥१७९२॥
 तुल्ये अवीरानिर्वीरे^२, श्रवणौश्रवणे^२ तथा ।
 रण्डापि विधवा पुष्पवती स्यात्पुष्पितापि च ॥ १७९३॥
 पुष्पे कुसुममप्युक्तं, पशुधर्मोऽपि मोहने ।
 सहोदरे सगर्भोऽपि, स्यादग्रजवदग्रिमैः ॥१७९४॥
 शण्ठः शठः पण्डुरैपि, क्लीबो माता जनित्र्यैपि ।
 चिहुरा अपि केशाः स्युः, कर्णः शब्दग्रहोऽपि च ॥१९५॥
 नेत्रं विलोचनैमपि, शृङ्गणी सृङ्गणी अपि ।
 दाढिका द्राढिकापि स्वात्कपोणिस्तु कफोणिवत् ॥१९६॥
 कूर्परैः कूर्परैः सिंहतले संहतलोऽपि च ।
 चलुकोऽपि^१ चलौ मुष्के, स्यादाण्डैः पेलकोऽपि^२ च ॥१९७॥

पैत्पादैङ्घ्रिश्च^१ चरणे, कीकसं हङ्कुमित्यपि ।
 कपालं शकलमपि, पृष्ठास्थनि कशारुकां ॥१७९८॥
 मज्जायामस्थितेजोऽपि^१, नाडीषु नाडिनाटिके^२ ।
 सिङ्घाणकोऽपि सिङ्घाणैः, स्तृणीकां स्तृणिकापि च ॥१९९॥
 शान्तः पातिषश्च विङ्गुथेऽशुचि^१वेशोऽपि^१ वेषवत् ।
 उत्सादनोच्छादने च, प्लवावा^२ तथा समौ^३ ॥१८००॥
 वंशकं कृमिजग्धं चागरौ स्यादथ वाहिकर्म ।
 सङ्कोचं पिशुनं वर्णमसृक्पंजं च कुङ्कुमे ॥१८०१॥
 जापके कालानुसार्यं, यावनोऽपि च सिंहके ।
 मकुटोऽपि^१ कोटीरे, चित्रकश्च विशेषके ॥१८०२॥
 वतंसोऽर्धवतंसे स्यात्पत्रभंग्यां तु वल्लरी^१ ।
 मञ्जरी^३ च पत्रात्पारितथ्या पर्यवतथ्यया ॥१८०३॥
 कर्णान्दूरपि कर्णान्दुः, परिहार्येऽपि कङ्कणैः ।
 किङ्कणी^१ किङ्कणी तुल्ये, आच्छादाच्छादने^२ समे
 कूर्पासेऽप्यङ्गिका कक्षापटे कक्षापुटोऽपि^१ च ।
 कुथे वर्णपरिस्तोमै इत्थस्त्रण्डं ननुः परे ॥१८०५॥

१ ' सृणीका, सृणिका ' इत्यभिधानचिन्तामणिः । २
 ' आप्लवावावा ' इत्यभिधान० । ३ पत्रमञ्जरी ।

२३६ नाममालाशिलोच्छे नरकाण्डः

तत्रास्तरणैमिति च पल्यङ्कोऽप्यवसक्रियकौ ।
 यमन्यैपि प्रतिसीरा, संस्तरः प्रस्तेरोऽपि च ॥१८०६॥
 पतद्ग्राहप्रतिग्राहवपि स्यातां पतद्ग्रहे ।
 मकुरोऽप्यात्मदर्शेऽप्य, कशिपुः कैसिपुः समौ ॥१८०७॥
 यावकौलक्तकौ^२ यावे, तुल्ये व्यजनैवीजने^२ ।
 गीरीयको^१ गिरिकैोऽपि, बालक्रीडनके मतौ ॥१८०८॥
 गण्डकोऽपि गन्दुको^१ राट्टै, मूर्द्धावसिक्तै इत्यपि ।
 भरतः सर्वदमनोऽप्यथ दाशरथौत्रुभौ ॥१८०९॥
 रामचन्द्ररामभद्रौ^२, हनुमानैपि मारुतौ ।
 वालौ सुग्रीवाग्रजोऽपि^१, पार्थे बीमसुरित्यपि ॥१८१०॥
 सातवाहनवत्सालवाहनोऽपि^१ प्रकीर्तितः ।
 परिच्छेदं परिजनैः, परिवर्कणैमित्यपि ॥१८११॥
 मन्त्री बुद्धिसहायोऽपि, वेत्री वेत्रधरोऽपि च ।
 हेमाध्यक्षे हैरिकोऽपि, टंकपतिस्तु नैष्किके ॥१८१२॥
 शुद्धान्ताध्यक्ष आन्तर्वेशिकान्तःपुरिकावैपि ।
 सहायैसाप्तपदीनौ^२, सख्यावसुहृदैप्यौ ॥१८१३॥
 नये नीतिरैपि स्कन्धावारेऽपि शिबिरो मतः ।
 जयन्त्यैपि वैजयन्त्यां, पटाकौपि प्रकीर्त्यते ॥१८१४॥

ध्वजः पताकादण्डोऽपि, झम्फानं याप्ययानवत् ।

सादी सव्येष्टोऽपि सूते, कर्वचितोऽपि वर्म्मिभते ॥१८१५॥

कवचे दंशनं त्वक्रं, तनुत्राणैमपि स्मृतम् ।

अधियौगं धियौगं चाधिकाङ्गवदुदाहः ॥१८१६॥

शिरस्कं खोद्वैमप्याहुः, स्यान्निषङ्गचैपि तूणेनि ।

चापे धनूर्धनुशरसैनान्यपि विदुर्बुधाः ॥१८१७॥

फरकैस्फरकौ खेटे, क्षुरिका लुरिका लुरी ।

इत्म्यां तरवालिक्वैपि, परिश्रः पलिश्रः समौ ॥१८१८॥

उर्जस्व्युर्जस्वान् मगधो, मंघौ बोधकरोऽधिकः ।

सौखशायनिकैः सौख्यशयिकौ^३ सौखसुप्तिके ॥१८१९॥

रणे संस्फेटीसंफेटी^२, बले द्रविणमूर्क^३ तथा ।

अवस्कन्धोऽपि घाट्यां स्यान्नशनञ्च पलायने ॥१८२०॥

चारकोऽपि^१ भवेद् गुप्तौ, तापसे तु तपस्यपि ।

विप्रे ब्रह्माऽपि चाग्नीध्राऽनीध्रोऽप्यथ वृषी वृसी^१ ॥१८२१॥

ज्ञासने शमनञ्चाथ, दधि^१ प्राज्यं पृषातके ।

अग्निहोत्र्यग्न्योहितोऽप्यथोपत्रासे समाविमौ ॥१८२२॥

१ ' मङ्खः ' इत्यभिधानचिन्तामणौ ।

२३८ नाममालाशिलोच्छे मरकाण्डः

उपवस्त्रमौपवस्त्रं प्रुपत्रीते प्रचक्षते ।

ब्रह्मसूत्रं पवित्रञ्चै, वाल्मीकीं द्वाविपावपि ॥१८२३॥

मौत्रावरुण्यादिकवी^२, पशुरामोऽपि^१ भार्गवे ।

योगीशो याज्ञवल्क्योऽपि, दाक्षीपुत्रोऽपि^१ पाणिनौ ॥२४॥

स्फोटायनः स्फोटायनः, कात्यो^१ वररुचौ तथा ।

कारेणवः पालकाप्ये, चाणक्यश्चणकात्मजे ॥१८२५॥

वैशेषिके कर्णादोऽपि, जैनोऽनैकान्तवाद्यपि ।

चार्वार्किके लौकायतिकः, कृषिः प्रसृतमित्यपि ॥१८२६॥

न्यासार्पणे परिदानं, वणिक् प्रापणिकैः स्मृतः ।

अयुते नियुतं^१ पोते, स्मृतं प्रवहणं^१ बुधैः ॥१८२७॥

कर्णोऽपारित्रे दुर्गस्य, गवेश्वरोऽपि गोमति ।

कर्षके क्षेत्रजीवोऽपि, कोठीशो लोष्टभेदनः ॥१८२८॥

मार्द्वीकैमपि मद्येऽनुर्तर्षोऽपि चषके स्मृतः ।

कुविन्दे तन्त्रवायोऽपि, वेमा व्योमापि कीर्त्यते ॥१८२९॥

रजको धावकोऽप्युक्तः, पादत्राणञ्च पादुका ।

तैलिकस्तैलर्तुदोऽपि, रथकारोऽपि वर्द्धकिः ॥१८३०॥

(१) ' प्रभृतः ' इत्यभिधानचिन्तामणौ ।

चित्रकारो लेखकश्च, लेपैकृलेपैकोऽपि च ।

कुतूहले विनोदोऽपि, सौनिकः खट्टिकोऽपि च ॥१८३१॥
कूटयन्त्रे पाशयन्त्रं, समौ चाण्डालपुष्कसौ^२ ।

इत्थं तृतीयकाण्डस्य, शिलोच्छेदोऽयं समर्थितः ॥१८३२॥

रत्नवती भुवि दिवस्पृथिव्यावपि रोदसी^१ ।

माणिवन्धं^१ माणिमंतं^१, सैन्धवे वसुके वसुं ॥१८३३॥

टङ्कनष्टङ्कणं उपावर्त्तनं^१ चापि नीवृति ।

जङ्गलः स्याज्जाङ्गलोऽपि, मालवन्मालको मतः ॥१८३४॥

पत्तने पट्टनमपि, कुण्डिने कुण्डिनापुरम् ।

स्यात्कुण्डिनपुरमपि, विपणौ पण्यवीथिकां ॥१८३५॥

सुरङ्गायां सन्धैरपि, गृहे धाममपि स्मृतम् ।

उपकार्योपकार्य्यापि, प्रासादे च प्रसादनैः ॥१८३६॥

शान्तीगृहं शान्तिगृहे, प्राङ्गणं त्वङ्गणं मतम् ।

कपाटवत्कवाटोऽपि, पक्षद्वारे खडक्किकां ॥१८३७॥

कुसुलवत्कुसूलोऽपि, सम्पुटे पुटं इत्यपि ।

पेटायां स्यात्पेटकोऽपि^१, पेडापि^२ कृतिनां मते ॥१८३८॥

षवर्न्यपि समूहिन्यामयोनिं^१ मुसलं विदुः ।

कण्डोलकं पिटकोऽपि^१, चूल्यामन्तीति कथ्यते ॥१८३९॥

२४० नाममालाशिलोच्छे तिर्यक्काण्डः

खजः खजाकोऽपि^२ मथि, विष्कम्भः कटकोऽस्य तु ।
 अगोऽपि^१ पर्वते क्रौञ्चैः, क्रोञ्चवन्मन्यते बुधैः ॥१८४०॥
 कखर्त्यपि खटिन्यां स्यात्ताम्रमौदुम्बरं विदुः ।
 शातकुम्भमपि स्वर्णं, पारदश्चपलोऽपि च ॥१८४१॥
 रसजातं^१ रसाग्र्यं चै, तुत्ये दावीरसोद्भवे ।
 गौक्षिके वैष्णवोऽपि स्याद्गोपित्तं हरितालने ॥१८४२॥
 मनःशिलायां नेपाली^१, शिली च सुधियां मता ।
 शृङ्गारमपि सिन्दूरे, कुरुविन्दे तु हिङ्गुलैः ॥१८४३॥
 बोलो^१ गोपरसोऽप्युक्तो, रत्नं माणिक्यभित्यपि ।
 पद्मरागे शोणितं^१, वैराटो^१ राजपट्टवत् ॥१८४४॥
 नीले मणौ महानीलं^१, कमन्धमपि वारिणि ।
 धूमिकौ धूममहिषी^२, धूमर्यो^३ मिहिकौः समाः ॥१८४५॥
 अकूवारोऽपि^१ जलधौ, मकरालये इत्यपि ।
 निम्नगायां न्हादिनी^१ स्याज्जहनुकन्यापि जाह्ववी ॥४६॥
 कलिन्दपुत्री कालीन्दी^१, रेवा मेकलकन्यका ।
 चान्द्रभागा चन्द्रभागा^१, गोमती गोमतीत्यपि ॥१८४७॥
 चक्राण्यपि पुटभेदाः, पङ्के चिखलै इत्यपि ।
 उद्धातनोद्धाटने^२ च, घटोयन्त्रे प्रकीर्तिते ॥१८४८॥

सरस्तडागैस्तटौकोऽप्यथ तल्लेश्च पल्वले ।
 आशयौशशुष्मैर्बहिर्बहिर्हृत्थदमूनैः ॥१८४९॥
 अग्रौ क्षणप्रभां विद्युद्गन्धवाहसदागती^२ ।
 वायौ चरणपेऽपि द्वैस्त्वक् त्वर्चौ स्तवके पुनः ॥१८५०॥
 गुलुञ्जैलुञ्ज्यौ मार्कन्दरसालौवपि चूतवत् ।
 किङ्कराते कुरण्टकैकुरुण्डकावैपि स्मृतौ ॥१८५१॥
 कर्कन्धूरपि कर्कन्धौ, ह्रस्वादिश्चाटरूपकैः ।
 वाशौ च स्नुहिः स्नुहौऽपि, पियालोऽपि^१ प्रियालवत् ॥
 ॥१८५२॥
 नार्थ्यङ्गोऽपि च नारङ्गोऽक्षे विभेदकं इत्यपि ।
 भवेत्तमालस्तापिच्छो^१, निर्गुण्डी सिन्दुवारैवत् ॥१८५३॥
 जपा जवौ मातुल्लङ्गो, मातुलिङ्गोऽपि कीर्तितः ।
 घत्तूर इव धुत्तूरो, वंशस्त्वक्सारै इत्यपि ॥१८५४॥
 ह्रीवैरं केशसलिलपट्यायैः स्मर्यते बुधैः ।
 पङ्कजिन्यां कमलिनी,^१ कुमुदिनी^१ कुमुद्वती ॥१८५५॥
 विसप्रसूनं कमले, कुमुत्कुमुदवन्मतम् ।
 शेषालं च जलनीली, सातीनोऽपि सतीनवत् ॥१८५६॥
 कुल्मासवत्कुल्माषोऽपि, गवेधुकां गवीधुकां ।
 कणिशं कनिशं रिद्धे, धान्ये त्वावासितं^१ मतम् १८५७

२४२ अभिधानचिन्तामणौ तिर्यक्काण्डः

हाहाहलं हालहलं, मुस्तायां मुस्तकोऽपि च ।
 कृमिः किमिरपि गण्डूपदः किंचुलुकोऽपि च ॥१८५८॥
 शब्बुका अपि शब्बूका, वृश्चिको द्रुत इत्यपि ।
 मसठो मधुकरोलिः, पिक्को विक्रः कैरिः करी ॥१८५९॥
 व्यालो व्याडोऽप्यौपवाह्योऽप्युपवह्योऽपरा वरा ।
 शृङ्खले निर्गलोऽण्डुश्च, कक्षा कक्ष्यापि बाह्लिके ॥१८६०॥
 वाह्लीकोऽपि वलगवागे, खलिनञ्च खलीनवत् ।
 मौर्योऽपृष्टे गोपतौ तु, शंले इत्वर इत्यपि ॥१८६१॥
 स्थौरी स्थूर्त्यपि ककुदे, ककुत्ककुदेमित्यपि ।
 नैचिकं नैचिकी च स्यान्मलिनी बालगर्भिणी ॥१८६२॥
 पवित्रं गोमये छागे, शुभोऽथ भषकः शुनि ।
 सैरमा देवशुन्यां च, यमरथोऽपि सैरिभे । १८६३॥
 पारिन्द्र इव पारीन्द्रैः, शरभेऽष्टापदोऽपि च ।
 सृगालवच्छृगालोऽपि, प्लवगः प्रवगोऽपि च ॥१८६४॥
 वानायुरपि वातायुरुन्दैरोऽपि च मूषके ।
 ह्रीकुर्वनबिडालोऽपि, गोकर्णोऽपि भुजङ्गमे ॥१८६५॥
 जलव्यालेऽलीगर्होऽपि, शेषः स्यादेककुण्डलः ।
 आशीराशी च दंष्ट्रायां, निर्मोके निलयन्यपि ॥१८६६॥

नाममालाशिलोच्छे तिर्यक्काण्डः नरककाण्डश्च २४३

पतञ्जी' पतत्रिरपि, पिच्छं पिच्छैमपि स्मृतम् ।

परपुष्टीन्यभृतौ' च, पिके बर्हिणि बर्हिणैः ॥१८६७॥

वायसे बलिपुष्टोऽपि, द्रोणोऽपि' द्रोणकाकवत् ।

सारसा लक्ष्मणी' कौञ्चा, कुञ्जा चाषे दिविःकिंकीः॥१८६८

किकिदीविरैपि प्रोक्तष्टिट्टिभे टीट्टिभोऽपि च ।

कलविङ्के कुलिङ्कोऽपि, दात्यूहे कालकण्ठकैः ॥१८६९॥

दात्यूहोऽपि बलाका च, बकेरुर्बिसकण्ठिका ।

मेघाव्यपि शुके तैलपायिकायां निशाटनी' ॥१८७०॥

कपोते पारावतोऽपि, मत्स्ये मच्छोऽथ तन्तुणे ।

स्मृतो बरुणपाशोऽपि, नके शङ्कुमुखोऽपि च ॥१८७१॥

उहारैः कूर्पा इत्येष, तिर्यक्काण्डः शिलोञ्चितः ।

नारकास्तु नैरयिकाः, पाताले तु तुलं' रसा ॥१८७२॥

इति पञ्चमकाण्डस्य, शिलोञ्छोऽयं समर्थितः ।

जीवोऽपि चेतने जन्तौ, प्राणी जन्मोऽपि जन्मनि १८७३

जीवातृर्जीवितेऽप्यार्युः, पुंस्युदन्तोऽपि चायुषि ।

सङ्कल्पे स्याद्विकल्पोऽपि, मनो नेन्द्रैगमप्यथ ॥१८७४॥

शर्म' सौख्यं पीडा बाधौ, चर्चा चर्चोऽपि कथ्यते ।

विप्रतीसारोऽनुषायेऽथार्थी अपीन्द्रियार्थवत् ॥१८७५॥

२४४ नाममालाशिलोच्छे साधारणकाण्डः

- सुसीमस्तु सुषीमोऽपि^१, कक्खटे खक्कटोऽपि च ।
जठे जरुढोऽम्लेऽम्बलो^१, रावो रव इव स्मृतः ॥१८७६॥
- निषादो निषधो^१ गर्जो, गर्जा^१ मैद्रोऽपि मन्द्रवत् ।
आकरो^१ निकरे युग्मे, जकुटोऽथ कनीयसि ॥१८७७॥
- कैनिष्ठं विग्रहः शब्दप्रपञ्चे निखिले पुनः ।
स्यान्निःशेषमनूनञ्च, खण्डलैश्चापि खण्डवत् ॥१८७८॥
- मलीमसे कल्मषं च, निकृष्टे याव्यरेपसी^२ ।
लडहं^१ रमणीयं^२ च, रम्ये नित्ये सदातनम् ॥१८७९॥
- शाश्वतिकं^१ च नेदीयं, इत्यन्तिकतमे स्मृतम् ।
एकाकिन्यवर्गोऽपि, प्रागैप्यादौ प्रकीर्तितम् ॥१८८०॥
- मध्यमे मध्यंदिनं^१ च, निरर्गलैष्वनर्गले ।
बहुरूपपृथग्रूपैरानाविधौः पृथग्विधे ॥१८८१॥
- झम्पा झम्पोऽथ छिन्ने स्याच्छादितं^१ पिहितेऽपि च ।
प्रकाशिने प्रादुष्कृतमवज्ञायामसूक्षणम् ॥१८८२॥
- बुधैरवमाननोऽवगणने^३ अपि कीर्तिते ।
अन्दोलनमपि प्रेखाऽथोदस्तमप्युदञ्चितम् ॥१८८३॥
- भिदा भिच्चोदितमपीरितेऽथाङ्गीकृते पुनः ।
कक्षीकृतं^१ स्वीकृतं^२ च, छिन्ने छातमपि स्मृतम् ॥१८८४॥

प्राप्ते विन्नं विस्मृते च, भवेत्प्रस्मृतमित्यपि ।
 अटाटाऽऽद्यैः पठ्यन्तेमानुपूर्व्यमनुक्रमे ॥१८८५॥
 परीरम्मोऽपि संश्लेषे, स्यादुद्घातोऽप्युपक्रमे ।
 जातो जातमपि स्पर्द्धा, सङ्घर्षोऽप्यथ विक्रिया ॥१८८६॥
 विकारो विकृतिश्चोपि, विलम्बस्तु समर्पणे ।
 दिष्ट्या समुपजोषं सर्वदा सदा सनतै सनात् ॥१८८७॥
 निर्भरे च स्वती हेतौ, येन तेन च कीर्त्तितौ ।
 अहो सम्बोधनेऽपीति, षष्ठः काण्डः शिलोच्छ्रितः १८८८
 वैक्रमेऽब्दत्रिवस्त्रिन्दुमिते (१८३१) राधाद्यपक्षतौ ।
 ग्रन्थोऽयं द्दहमे श्रीमज्जिनदेवमुनीश्वरैः ॥१८८९॥

॥ इति श्रीजिनदेवसूरिदृढः शिलोच्छ्रः ॥

इति श्री हेमचन्द्राचार्यदृढे नाममालाशेषमाले
 श्रीजिनदेवसूत्रितः शिलोच्छ्रश्च समाप्तः

श्रीहेमचन्द्राचार्यविरचितो
निघण्टुशेषः ।

विहितैकार्थनानार्थदेश्यशब्दसमुच्चयः ।

निघण्टुशेषं वक्ष्येऽहं, नत्वाऽर्हत्पादकङ्कजम् ॥	१८९०
..... ।	
..... ॥	१८९१
..... ।	
..... ॥	१८९२
..... ।	
..... ॥	१८९३
..... ।	
..... ॥	१८९४
..... ।	
..... ॥	१८९५
..... ।	
..... ॥	१८९६
..... ।	
..... ॥	१८९७

..... ।	
..... ॥	१८९८
..... ।	
..... ॥	१८९९
..... ।	
..... ॥	१९००
..... ।	
..... ॥	१९०१
..... ।	
..... ॥	१९०२
..... ।	
..... ॥	१९०३
..... ।	
..... ॥	१९०४
..... ।	
..... ॥	१९०५
.....वं, बीजं भद्रयवाह्वयम् ।	
शिरीषे विषाणभंडी, भंडीरः शंखिनीफलः ॥	१९०६
मृदुपुष्पः शूकपुष्पः, शुकवृक्षः शुकप्रियः ।	
कपीतनः कर्णपूरो, भण्डिलः श्यामवल्कलः ॥	१९०७

पाटल्यां पाटला स्थाल्यमोघा तोयाधिवासिनी ।	
वसन्तकामयोर्दूती, कुम्भिका कालवृन्तिका ॥	१९०८
अन्यस्यां तत्र तु श्वेता, पाटला काष्ठपाटला ।	
शीतला श्वेतकुम्भीका, कुबेराक्षी फलेरुहा ॥	१९०९
अगुरावगुरुर्लोहं, वंशिकं विश्वरूपकम् ।	
कृमिजं प्रवरं राजार्हं, स्याद् योगजमनार्यकम् ॥	१९१०
मल्लिगन्धेऽत्र मङ्गल्या, कृष्णे तु काकतुण्डकः ।	
श्रीखण्डे स्यान्मलयजं, चन्दनं श्वेतचन्दनम् ॥	१९११
गोशीर्षकं गन्धसारं, भद्रश्रीस्तैलपर्णिकम् ।	
फलकी सुरभिः सारं, महार्हं रोहणोद्भवम् ॥	१९१२
अथ बर्बरके श्वेतं, निर्गन्धं बर्बरोद्भवम् ।	
स्याद्रक्तचन्दने क्षुद्रचन्दनं भास्करप्रियम् ॥	१९१३
ताम्रसारं रक्तसारं, लोहितं हरिचन्दनम् ।	
कुचन्दने तु पत्राङ्गं, पत्त(त्र)ङ्गं पट्टरञ्जनम् ॥	१९१४
सुरङ्गकं रक्तकाष्ठं, पत्तूरं तिलपर्णिका ।	
अथ द्रुमोत्पलव्याधः, परिव्याधः सुगन्धकः ॥	१९१५
निर्गन्धेऽस्मिन् कर्णिकारो, निषीथः पीतपुष्पकः ।	
पुंनागे तु महानागः, केसरो रक्तकेसरः ॥	१९१६
देववल्लभकुम्भीकौ, तुङ्गः पुरुषनामकः ।	
अथागस्त्ये वङ्गसेनः, शुकनासो मुनिद्रुमः ॥	१९१७

करवीरे कणवीरः, श्वेतपुष्पोऽधमारकः ।	
प्रतिहासः शतप्राशोऽध्वारोहः कुमुदोद्भवः ॥	१९१८
रक्तपुष्पेऽत्र लगुडश्चण्डातश्चण्डगुल्मकौ ।	
कालस्कन्धस्तमाले स्यात्तापिच्छो रञ्जतो वसुः ॥	१९१९
तमालपत्रे वस्त्राख्यं, रोमशं तामसं दलम् ।	
सूक्ष्मैलायां चन्द्रबाला, द्राविडी निष्कुटिल्लुटिः ॥	१९२०
कपोतवर्णिका तुच्छा, कोरञ्जी बहुला तुला ।	
स्थूलैलायां बृहदेला, पत्रैला त्वक्सुगन्धिका ॥	१९२१
त्रिदिवोद्भवा पृथ्वीका, कर्णिका त्रिपुटा पुटा ।	
कर्पूरे घनसारः स्याद्विमाहो हिमवालुकः ॥	१९२२
सिताम्रः शीतलरजः, स्फटिकश्चन्द्रनामकः ।	
कङ्कालके कटुफलं, कोमलं मागधोत्थितम् ॥	१९२३
कोलं कोषफलं कोरं, मारीचं द्वीपमित्यपि ।	
लवङ्गे शिखरं दिव्यं, भृङ्गारं वारिजं लवम् ॥	१९२४
श्रीपुष्पं श्याह्वयं देवपुष्पं चन्दनपुष्पकम् ।	
नलिकायां कपोताङ्गिर्निर्मध्या शुषिरा नदी ॥	१९२५
धमन्यञ्जनकेशी च, शून्या विद्रुमवल्लयपि ।	
अतिमुक्ते मुण्डकः स्यात्पुण्ड्रको अमरोत्सवः ॥	१९२६
पराश्रयः सुवासन्ती, कामुको माधवी लता ।	
पिप्पले बोधिरश्वत्थः, श्रीवृक्षश्चलपत्रकः ॥	१९२७

मङ्गल्यः केशवावासः, श्यामलो द्विरदाशनः ।	
गर्दभाण्डे कन्दरालङ्छायावृक्षः कमण्डलुः ॥	१९२८
प्लक्षो वटप्लवः शुङ्गी, सुपार्श्वश्चारुदर्शनः ।	
कपीतने कपीनः स्यात्पीतनप्लवकावपि ॥	१९२९
कर्पटोऽपर्कटी प्लक्षः, सतीदो लक्षणे नटी ।	
वटे वैश्रवणावासो, न्यग्रोधो बहुपाद्भुवः ॥	१९३०
स्कन्धजन्मारक्तफलः, क्षीरी शुङ्गी वनस्पतिः ।	
उदुम्बरे जन्तुफलो, यज्ञाङ्गो हैमदुग्धकः ॥	१९३१
सदाफलो वसुवृक्षः, श्वेतवल्को मशक्यपि ।	
काकोदुम्बरिकायां तु, फाल्गुनी फल्गुवाटिका ॥	१९३२
फलराजी मलभारी, फलयूर्जघनेफला ।	
राजादने तु राजन्या, क्षीरिका प्रियदर्शनः ॥	१९३३
कपिप्रियो दृढस्कन्धो, मधुराजफलो नृपः ।	
प्रियाले तु राजवृक्षो, बहुवल्को धनुष्पुटः ॥	१९३४
सन्नकट्टुः खरस्कन्धश्चारस्तापसवल्लभः ।	
आम्नातके वर्षपाकी, कपिचूतः कपिप्रियः ॥	१९३५
कपीतनः पीतनकस्तनुक्षीरोऽभ्रपाटकः ।	
शुङ्गी कपिरसाढ्यः स्वादुष्पकलो विभीषणः ॥	१९३६
अर्के विकीरणोऽर्काङ्गो ज्यंभला स्फोटविच्छुरा ।	
क्षीरार्कपर्णो राजार्के, त्वलर्को गणरूपकः ॥	१९३७

एकाष्टीलः सदापुष्पो, मन्दारश्च प्रतापसः ।	
त्रुट्यां वज्रो महावृक्षोऽसिपत्रः स्रक्सुधा गुडा ॥	१९३८
समन्तदुग्धा सीहुण्डा, शण्डेरी वक्रकण्टकः ।	
करमर्दे करमन्दः, कराप्रकसुषेणकौ ॥	१९३९
स्थलपर्केट आविन्नः, कृष्णपाकफलोऽपि च ।	
जम्बीरे जम्भलो जम्भो, जम्भीलो दन्तहर्षणः ॥	१९४०
वक्रशोधी दन्तशठो, गम्भीरो रोचनोऽपि च ।	
करुणे तु छागलाख्यो, मल्लिकाकुसुमः प्रियः ॥	१९४१
बीजपूरे बीजपूर्णः, पूरकः फलपूरकः ।	
सुपूरको मातुलुङ्गः, केसराम्लोऽम्लकेसरः ॥	१९४२
वराम्लो बीजको लुङ्गो, रुचको मध्यकेसरः ।	
कृमिघ्नो गन्धकुसुमः, केसरी साधुपादपः ॥	१९४३
मातुलुङ्गी वर्धमाना, मधुरा मधुकुक्कुटी ।	
मधुवल्ली पूतिपुष्पा, देवदूती महाबला ॥	१९४४
आम्लिकायां चुक्रिकाम्ला, शुक्तिकाम्ली विकाम्लिका ।	
चुक्रा चिञ्चा तिनन्तिडीका, तिनन्तिला गुरुपुष्पिका ॥	१९४५
वृक्षाम्ले स्यादम्लवृक्षस्तिनन्तिडीको महीरुहः ।	
शाकाम्लमम्लशाकं चाम्लपूरो रक्तपूरकः ॥	१९४६
अथाम्लवेतसे मीमो, भेदनो रक्तपूरकः ।	
रुधिरस्रावकश्चक्रं, मांसारिर्वानिकप्रियः ॥	१९४७

शाखाम्लो वेतसोऽम्लोऽम्लस्तिन्तिडीको रसाम्लकः ।	
स शङ्खद्रावको हीनो, लौहद्रावक उत्तमः ॥	१९४८
तावेव तु शतवेधिसहस्रवेधिनौ क्रमात् ।	
कपित्थे वानरावासो, गन्धपत्रः कपिप्रियः ॥	१९४९
पुष्पफलो दधिफलो, दधित्थग्राहिमन्मथाः ।	
अक्षिस्यंदो दन्तशठो, राजाम्रश्चिरपाक्यपि ॥	१९५०
अश्मन्तके श्लक्ष्णपत्रः, पाषाणावूक इन्द्रकः ।	
अम्लपत्रस्ताम्रपत्रः, कुशली यमलच्छदः ॥	१९५१
नारङ्गे स्यान्नागरङ्गस्त्वक्सुगन्धो मुखप्रियः ।	
ऐरावतो योगसारो, योगी तक्राधिवासनः ॥	१९५२
खदिरे स्याद्रक्तसारः, कण्टकी दन्तधावनः ।	
गायत्री बालपत्रश्च, जिह्वाशल्यं क्षितिक्षमः ॥	१९५३
सिते तु तत्र कदरः, कार्मकः कुब्जकण्टकः ।	
सोमवल्को नेमिवृक्षः, श्यामसारः पथिद्रुमः ॥	१९५४
विट्खदिरे त्विरिमिदो, गोधास्कन्धोऽरिमेदकः ।	
अरिमारोऽरिमः, पूत्यरिमेदो मुखशोधनः ॥	१९५५
शाल्मलौ तूलिनी मोचा, पिच्छला विरजा विता ।	
कुक्कुटी पूरणी रक्तकुसुमा घुणवल्लभा ॥	१९५६
कण्टकाढ्याऽनलफली, पिच्छा तु तस्य वेष्टकः ।	
कुशाल्मलौ शाल्मलिका, रोचनः कूटशाल्मलिः ॥	१९५७

- शिशिपायां महाश्यामा, पिच्छिला पाण्डुरच्छदा ।
 कृष्णसाराऽङ्गारवर्णा, गुरुरल्पा तु शिशिपा ॥ १९५८
 कुशिशिपा भस्मगर्भा, कपिला भस्मपिङ्गला ।
 बदर्या कुवलिः कोलिः, कर्कन्धुः फेनिलच्छदा ॥ १९५९
 राष्ट्रवृद्धिकरी कोली, सौवीरी वज्रशिल्पिका ।
 घुटा घोण्टा कोपघोण्टा, व्याघ्रगृध्रनखीत्यपि ॥ १९६०
 शम्यां सक्तुफला लक्ष्मीः, शिवा तुङ्गाऽग्निपादपः ।
 अजप्रिया भस्मकाष्ठा, शंकरः शिवकीलिका ॥ १९६१
 शिवलोमा यतफला, लोमपामविनाशिनी ।
 मङ्गल्या शुचिपत्रा च, फले तस्यास्तु साङ्गरः ॥ १९६२
 इङ्गुद्यां तापसतरुर्मारजारः कण्टकीटकः ।
 बिन्दुकस्तिक्तमज्जा च, पूतिपुष्पफलोऽपि च ॥ १९६३
 गुग्गुलौ तु पुरो दुर्गो, महिषाक्षः पलङ्कषः ।
 जटायुः कालनिर्यासो, वासवोल्कनामकः ॥ १९६४
 नक्तंचरः शिवधूपः, कुम्भोल्खलकः शिवः ।
 पारिभद्रे निम्बतरुर्मन्दारः पारिजातकः ॥ १९६५
 करीरे स्यात्तीक्ष्णसारः, शाकपुष्पो मृदुः फलः ।
 मरुजन्मा गूढपत्रो, ग्रन्थिलककरावपि ॥ १९६६
 विकङ्कते सुवावृक्षो, ग्रन्थिलः स्वादुकण्टकः ।
 केकणिः काकपादश्च, व्याघ्रपादोऽपकण्टकः ॥ १९६७

- बिल्वे महाफलः श्याहः, शलाटुः पूतिमारुतः ।
 महाकपित्थं शाण्डिल्यः, शैलषो नीलमल्लिका ॥ १९६८
 श्रीवासः श्रीफलो हृद्यगन्धो मालरकर्कटौ ।
 हरीतक्यां जया पथ्या, हैमवत्यभयाऽमृता ॥ १९६९
 कायस्था पूतना चेतक्यव्यथा श्रेयसी शिवा ।
 विभीतके भूतवासो, वासन्तोऽक्षो वहेडकः ॥ १९७०
 संवर्तकः कर्षफलः, कल्को हार्यः कलिद्रुमः ।
 कर्षो दैत्यो मधुबीजो, धर्मद्वेषी विभेदकः ॥ १९७१
 आमलक्यां शिवा धात्री, वयस्था षड्रसाऽमृता ।
 पर्वकाढ्या तिष्यफला, माकन्दी श्रीफला च सा ॥ १९७२
 अरणावग्निमन्थः स्यात्तर्कारी वैजयन्तिका ।
 जया जयन्ती श्रीपर्णी, कर्णिका गणिकारिका ॥ १९७३
 तेजोमन्थो हविर्मन्थो, नादेयी वह्निशोधनः ।
 अरलो दुन्दको दीर्घवृन्तानतः कुटंनटः ॥ १९७४
 श्योनाकः शोषणो जम्बुः, शुकनासः कुटंभरः ।
 मयूरजङ्घः कटूङ्गः, सल्लकः प्रियजीवकः ॥ १९७५
 मण्डूकपर्णः पत्रोर्णो, गोपवृक्षो मुनिद्रुमः ।
 शिग्रौ शोभाञ्जनस्तीक्ष्णगन्धो मूलकपल्लवः ॥ १९७६
 विद्रध्यरातिः काक्षीवो, मुखभञ्जः सुभञ्जनः ।
 दशोऽक्षीवः सुरङ्गी च, मोचको मधुगृञ्जनः ॥ १९७७

श्वेतेऽत्र श्वेतमरिचो, रक्ते तु मधुशिग्रुकः ।	
तिनिशे रथकृन्नेमिर्वञ्जुलो रथसाधकः ॥	१९७८
दीर्घवृक्षश्चक्रकरो, रथनामातिमुक्तकः ।	
अश्मगर्भः सर्वसारः, क्रमसंधारणोऽपि च ॥	१९७९
पलाशे किंशुकः पर्णः, स्वरपर्णस्त्रिपत्रकः ।	
त्रिवृन्ताख्यो रक्तपुष्पो, बीजस्नेहः समिद्धरः ॥	१९८०
क्षारश्रेष्ठो वातपोथो, याज्ञिको ब्रह्मपादपः ।	
धवे भारोद्धहो गौरः, सकटाक्षो धुरंधरः ॥	१९८१
कुलावो नन्दिनश्चापि, सितः कृष्णश्च स द्विधा ।	
श्रीपर्ण्या काश्मरी कृष्णा, वृन्तिका मधुपर्णिका ॥	१९८२
गम्भारी सर्वतोभद्रा, कटूफला भद्रपर्णिका ।	
विहारी कुमुदाहारी, महाकुम्भी च कश्मरी ॥	१९८३
नित्यभद्रा महाभद्रा, काश्मर्यो मधुमत्यपि ।	
सप्तच्छदे शुक्तिपर्णो, गुच्छः पुष्पः सुवर्णकः ॥	१९८४
स्थूलपर्णो दीपवृक्षः शारदो विषमच्छदः ।	
मदगन्धिर्विशालत्वग्गजद्विट् शाल्मलीदलः ॥	१९८५
शिरोरुर्गेहविटपः, सुमनो ग्रहनाशनः ।	
आरग्वधे कृतमालः, कर्णिकारः सुवर्णकः ॥	१९८६
पीतपुष्पो दीर्घफलः, शम्पाकश्चतुरङ्गुलः ।	
व्याधिहा रेवतः स्थूलः, प्रग्रहो राजपादपः ॥	१९८७

- आरोग्यशिम्बिका कर्णी, स्वर्णशेफालिकेत्यपि ।
 बीजके प्रियकः शौरिगौरो बन्धूकपुष्पकः ॥ १९८८
- कृष्णसर्जो महासर्जः, कल्याणः पीतरोऽसनः ।
 महाशालः पीतशालो, जीवकः प्रियशालकः ॥ १९८९
- सुगन्धिनीलनिर्यासस्तिष्यः पुष्पोऽलकप्रियः ।
 स तु द्विधा शिखिग्रीवः, श्रेष्ठो गोमूत्रगन्धकः ॥ १९९०
- अश्वकर्णे दीर्घपत्रः, कषायः सस्यसंवरः ।
 सर्जकः शर्जकः शूरः, कार्श्यशालो लतातरुः ॥ १९९१
- अर्जुने ककुभः सेव्यः, सुवर्णो धूर्तपादपः ।
 देवशाकः शक्रतरुर्नदीसर्जोऽर्जुनाभिधः ॥ १९९२
- शाके कोलफलो द्वारदारुर्योगी हलीसकः ।
 गन्धसारः स्थिरसारः, स्थिरको ध्रुवसाधनः ॥ १९९३
- अभ्रंलिहो महापत्रो, बलसारो बलप्रभः ।
 धर्मणे तु धनुर्वृक्षो, गोत्रवृक्षो रुजासहः ॥ १९९४
- महाबलो महावृक्षो, राजाहो धन्वनः फलम् ।
 खादुफलो मृत्युफलः, सारवृक्षः सुतेजनः ॥ १९९५
- सिल्लके तु सिद्धवृक्षः, कोलिपत्रे तु जोरणः ।
 महापत्रे त्वगदी स्याद्विषशङ्कुः पलाशकः ॥ १९९६
- पारिभद्रे द्रुकिलिमं, किलिमं देववल्लभः ।
 दारुकं स्नेहविद्धं च, देवद्रुः स्वर्गतो द्रुमः ॥ १९९७

- पीतपूतिमहादेवभद्रेन्द्रा काष्ठदारुणी ।
 मधूके मधुशाकः स्यान्माधवो मधुको मधुः ॥ १९९८
 मधुष्ठीलो मधुष्ठीलो, मधुकाष्ठो मधुस्रवः ।
 रोध्रः कोषमधुर्गुडपुष्पो गोलफलोऽपि च ॥ १९९९
 जलजेऽस्मिन्मधूलः स्याद्विरिजो दीर्घपत्रकः ।
 तीरवृक्षो गौरशाको, ह्रस्वपुष्पफलोऽपि च ॥ २०००
 तिन्दुके स्फूर्जनस्तुष्टः, कालस्कन्धो विरूपकः ।
 निःस्यन्दनः कालशाको, द्रावणो नीलसारकः ॥ २००१
 द्वितीयतिन्दुके कालस्तिन्दुर्मर्कटतिन्दुकः ।
 काकेन्दुकः काकपीलुः, कुपालुकुलकावपि ॥ २००२
 रोध्रे लोध्रः सिते तत्र, शाबरस्तनुवल्कलः ।
 उत्सादनो महारोध्रोऽनम्भः शंबरपादपः ॥ २००३
 रक्ते तु पट्टिका तिल्वः, पट्टी लाक्षा प्रसादनः ।
 तिरीटो मार्जनश्चिह्नी, कानीनः क्रमुकः शिशुः ॥ २००४
 स्थूलवल्को बृहत्पत्रः, कृष्णरोध्रे तु गालवः ।
 भूर्जे भुजो बहुपटो, मृदुवल्को मृदुच्छदः ॥ २००५
 रेखापत्रश्छत्रपत्रो, बहुत्वक्चर्मिणावपि ।
 श्लेष्मान्तके भूतवृक्षः, पिच्छिलो द्विजकुत्सितः ॥ २००६
 वसन्तकुसुमः शेलुः, कफेलुर्लेखशाटकः ।
 विषघाती बहुवारः, शीत उद्दालकः शलुः ॥ २००७

- लकुचे लकुटो ग्रन्थिफलाम्बुपनसा मधुः ।
लघुत्वक् क्षुद्रपनसस्तनु स्यात्कुब्जकं फलम् ॥ २००८
आम्रे रसालो माकन्दः, कामाङ्गः पिकवान्धवः ।
वनपुष्पोऽश्वत्थः, परपुष्टो मदोद्भवः ॥ २००९
मधुदूतो मधुफलः, सुफलो मदिरासखः ।
वसन्तपादपोऽसौ तु, सहकारोऽतिसौरभः ॥ २०१०
क्षुद्राम्रे स्यात्कृमितरुर्लक्षावृक्षो जत्रुद्रुमः ।
सुकोशको घनस्कन्धः, केशाम्बुश्च सुरक्तसः ॥ २०११
टङ्को नीलकपित्थोऽन्यो, राजपुत्रो नृपात्मजः ।
जम्बवां महाफला राजजम्बूनीलाम्बुजच्छदा ॥ २०१२
सुगन्धिपत्रा साऽन्या तु, काकजम्बूः कुजम्बुका ।
उशीरपत्रा नादेयी, वैदेशी काकवल्लभा ॥ २०१३
मदने श्वसनो राठः, शल्यको विषनाशकः ।
करहाटो मरुबकः, पिण्डी पिण्डीतकः फलः ॥ २०१४
सूर्यपुत्रकर्कटकौ, विषगन्धो विषोदरः ।
मत्स्यान्तकफलो राजपुत्रकः कफवर्धनः ॥ २०१५
कुब्जके कामुकं श्यामसारः फुल्लो मिसिद्रुमः ।
निचुले तु नदीकान्तोऽम्बुजो हिज्जुल इज्जलः ॥ २०१६
गन्धपुष्पो गुच्छफलोऽनुवाकः कच्छकोऽपि ।
वेतसे विदुलः शीतो, नदीकूलप्रियो रथः ॥ २०१७

- अभ्रपुष्पः पत्रमाली, वाणीरो वज्जुलोऽपि च ।
 स्यादम्बुवेतसे भीरुर्नादेयी बालभीरुकः ॥ २०१८
- विदुलो मञ्जरीनम्रः, परिव्याधो निकुञ्जकः ।
 वरुणे गन्धवृक्षः स्यात्तित्तशाकः कुमारकः ॥ २०१९
- श्वेतपुष्पः श्वेतफलस्तमालो मारुतापहः ।
 साधुवृक्षः श्वेतवृक्षः, सेतुरश्मरिकारिपुः ॥ २०२०
- अङ्कोटे स्यात्पीतसारो, दीर्घकीलो निकोचकः ।
 अङ्गोलकस्ताम्रफलो, रेचको गन्धपुष्पकः ॥ २०२१
- भिल्लातके वीरतरुररुष्कोऽरुष्करो व्रणः ।
 मौतिको भूतनुद्भूरिस्नेहः शोफकरो धनुः ॥ २०२२
- अग्निमुखी बहुपत्रो, भल्ली सूर्याग्निसंज्ञकः ।
 अरिष्ठे स्यात्कृष्णवर्णो, रक्तबीजोऽर्थसाधनः ॥ २०२३
- शुभनामा शीतफेनः, फेनिलो गर्भपातनः ।
 निम्बे तु सर्वतोभद्रः, पारिभद्रः सुतित्तकः ॥ २०२४
- पिचुमन्दो यवनेष्टः, शुक्रेष्टः शुकमालकः ।
 अरिष्ठो हिङ्गुनिर्यासो, वेता नियमनोऽपि च ॥ २०२५
- महानिम्बे निम्बकरः, कार्मुको विषमुष्टिकः ।
 रम्यकः क्षीबको वृक्षोऽक्षिपीलुः केशमुष्टिकः ॥ २०२६
- पीलौ संसी सहस्राङ्गः, शीतः करभवल्लभः ।
 गुल्मारिर्गुडफलश्चाथास्मिस्तु गिरिसंभवे ॥ २०२७

- अक्षोटः कर्परालश्च, फलस्रोहो गुहाशयः ।
 पारावते तु साराम्लो, रक्तमालः परावतः ॥ २०२८
 आरेवतः सारफलो, महापारावतो महान् ।
 कपोताण्डतुल्यफलो, रुद्राक्षे तु महामुनिः ॥ २०२९
 स तु चतुर्मुखो ब्रह्मा, द्विमुखस्तु वरार्गलः ।
 षण्मुखस्तु कार्तिकेयः, पञ्चमुखस्तु शंकरः ॥ २०३०
 माधवस्त्वेकवदनो, विजयाशस्त्रधारणः ।
 पुत्रंजीवे त्वक्षफलः, कुमारजीवनामकः ॥ २०३१
 करञ्जे स्यान्नक्तमालः, पूतीकश्चिरबिल्वकः ।
 करजः श्लीपदारिश्च, प्रकीर्णः कलिनाशनः ॥ २०३२
 भेदास्त्वस्य त्रयस्तत्र, षड्ग्रन्था हस्तिवारुणी ।
 कर्मघां तु कृतमाल, उदकार्यः प्रकार्यकः ॥ २०३३
 अङ्गारवल्यां शार्ङ्गस्था, कासग्री करतालिका ।
 रोहीतके रोहितको, रोही दाडिमपुष्पकः ॥ २०३४
 रोहेडकः सदापुष्पो, रोचना ष्ठीहरक्तहा ।
 रुद्रफले तु सोमवल्कः, कैडर्यो गोपभद्रिका ॥ २०३५
 रुम्भी कुमुदिका भद्रा, श्रीपर्णी भद्रवत्यपि ।
 दाडिमे कुट्टिमः कीरवल्लभः फलपाण्डवः ॥ २०३६
 हरको दन्तबीजश्चाघोडपुष्पे जपा जवा ।
 शतक्यां तु धातुपुष्पा, बर्हिपुष्प्यग्निपुष्पिका ॥ २०३७

ताम्रपर्णी सुभिक्षा च, कुञ्जरा मधपावनी ।	
सल्लक्यां वल्लकी ह्रादा, सुवहा सुस्रवा रसा ॥	२०३८
अश्वमूर्तिः कुन्दरुकी, गजभक्ष्या महेरणा ।	
गन्धवीरा गन्धकारी, सुरभिर्वनकर्णिका ॥	२०३९
एरण्डे तरुणश्चित्रो, दीर्घदण्डो व्यडम्बकः ।	
पञ्चाङ्गुलो वर्द्धमान, आमण्डो रुवको रुवूः ॥	२०४०
व्याघ्रपुच्छो व्याघ्रतलश्चञ्चुरुत्तानपत्रकः ।	
गन्धर्वहस्तकश्चञ्चुरादण्डो हस्तिपर्णकः ॥	२०४१
उरुवूको हस्तिकर्णः, शुक्लो रक्तश्च स द्विधा ।	
किम्पाके तु महाकालः, काकर्दः काकमर्दकः ॥	२०४२
कम्पिलके तु काम्पिल्लो, रक्ताङ्गो रक्तचूर्णकः ।	
चन्द्राहयो रेचनकः, कर्कशाहः पटोदयः ॥	२०४३
केतकच्छदनीयोऽम्बुप्रसादनफलः कतः ।	
कार्पास्यां तु समुद्रान्ता, बदरा तुण्डिकेर्यपि ॥	२०४४
सा तु वन्या भरद्वाजी, भद्रा चन्दनबीजिका ।	
व्रन्दायां स्यात्तटरुहो, शौखर्यपदरोहिणी ॥	२०४५
वृक्षादनी वृक्षरुजो, जयन्ती कामपादपः ।	
स तु क्षीरवृक्षभवो, नन्दीवृक्षो जयद्रुमः ॥	२०४६
आटरूपे वृषो वासा, वाशिका वाजिदन्तकः ।	
भिषङ्माता सिंहमुखः, सिंहांका सिंहपर्णिका ॥	२०४७

- तुम्बरौ सानुजः सौरः, सौरलो(सो) वनजोदकः ।
 तीक्ष्णवस्कस्तीक्ष्णफलस्तीक्ष्णपत्रो महामुनिः ॥ २०४८
 कदल्यां तु हस्तिविषा, रम्भा मोचांशुमत्फला ।
 काष्ठीला वारणवुशा, स्यात्कालीरस इत्यपि ॥ २०४९
 तगरे कालानुसार्य, चक्राख्यो मधुको नृपः ।
 तूले तूदं ब्रह्मदारु, ब्रह्मण्यं ब्रह्मकाष्ठकम् ॥ २०५०
 ब्रह्मनिष्ठं च दापं च, क्रमुकं ब्रह्मचारि च ।
 मुष्कके मूर्खको घण्टा, क्रन्दालो मोक्षमुंचकौ ॥ २०५१
 पाटलिगौलिहः क्षारश्रेष्ठः कृष्णः सितश्च सः ।
 वंशे यवफलो वेणुः, शतपर्वा तृणध्वजः ॥ २०५२
 मस्करस्त्वचिसारस्त्वक्सारकर्मारतेजनाः ।
 गाङ्गेरुच्यां विश्वदेवदेवा ह्रस्वा गवेधुका ॥ २०५३
 खण्डारिष्ठा नागबला, स्वरबन्धनिकेत्यपि ।
 दावीं दारुहरिद्रायां, पीता कण्टकसेरुका ॥ २०५४
 पीतद्रुमः पीतदारु, पीतनं पीतचन्दनम् ।
 पर्जनी कर्कटकिनी, कालेयकः पचम्पचा ॥ २०५५
 ग्रन्थिपर्णे श्लिष्टपर्णे, विकीर्णे शीर्णरोमकम् ।
 हरितं कुरुरं पुष्पं, शुकगच्छं शुकच्छदम् ॥ २०५६
 स्थौणेयकं वह्निचूडा, सुगन्धग्रन्थिकावपि ।
 स्पृक्कायां ब्राह्मणी पङ्कमुष्टिकापि शुनावधूः ॥ २०५७

- समुद्रान्ता मरुन्माला, निर्माल्या देवपुत्रिका ।
 लङ्कातिका कोटिवर्षा, देवी पङ्कजमुष्टिका ॥ २०५८
- गोमी स्वर्णलतेन्द्राणी, मरुन्माला तला लघुः ।
 विडङ्गे केरला मोघा, तन्दुलः कृष्णतन्दुलः ॥ २०५९
- वेल्लकः (भस्मकः) कृमिहा जन्तुघातको मृगगामिनी ।
 इन्द्राक्षे ऋषभो वीरः, श्रीमान्वृषभनामकः ॥ २०६०
- धूर्धुरो गोपतिः शृङ्गी, बन्धुरः पृथिवीपतिः ।
 ऋद्धौ सिद्धिर्युगं योग्यं, रथाङ्गं मङ्गलं वसु ॥ २०६१
- ऋषिसृष्टसुखं लक्ष्मीर्वृद्धेरप्याह्वया अमी ।
 पद्मके मालकः पीतो, रक्तश्च रुसरुश्यवः ॥ २०६२
- सुशुभः शीतवीर्यश्च, पाटलः पीतवर्णकः ।
 कङ्कुष्ठे स्यात्काककुष्ठः, पुलकः काकपालकः ॥ २०६३
- रेचनः शोधनो हासो, विडङ्गो रङ्गदायकः ।
 परूषके स्यादल्पास्थिः, परुषो नीलपर्णकः ॥ २०६४
- परोऽपरः परश्चैष, परिमण्डल इत्यपि ।
 खर्जूरे त्वग्नुजः पिण्डी, निःश्रेणिः स्वादुमस्तकः ॥ २०६५
- खर्जूरिकायां स्याद्भूमिखर्जूरी काककर्कटी ।
 ताले तलो लेख्यपत्रस्तृणराजो ध्वजद्रुमः ॥ २०६६
- नालिकेरे रसफलो, लाङ्गली कूर्चकेसरः ।
 दाक्षिणात्यो प्रौढफलो, नारिकेरो लतातरुः ॥ २०६७

पूगे गुवाकः क्रमुकः, पूगी च (खपुरा) नीलवल्कलः ।	
घण्टाऽस्य फलमुद्वेगं, चिके तु तत्र चिकणम् ॥	२०६८
विन्ताके तु रजःपुष्पो, जम्बूलः क्रमुकच्छदः ।	
हिन्ताले तु तृणराजो, राजवृक्षो लताङ्कुरः ॥	२०६९
ताल्यां तु मृत्युपुष्पा स्यादेकपत्रफलापि च ।	
खर्जूरतालखर्जूरीतालीहिन्तालकेतकाः ॥	२०७०
क्रमुको नालिकेरश्च, स्युरेते तृणपादपाः ॥	२०७१

इत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचिते निघण्टुशेषे प्रथमो वृक्षकाण्डः ।

सिन्दुवारे तु निर्गुण्डी, सीन्दुको नीलसन्धिकः ।	
शीतसहा च सुरसा, चेन्द्राणी सिन्दुवारकः ॥	२०७२
सा नीला वनशेफाली, सुपुष्पा नीलमञ्जरी ।	
श्वेता तु श्वेतसुरसा, गोलोमा भूतकेश्यपि ॥	२०७३
शेफालिकायां सुवहा, निर्गुण्डी नीलिकासुता ।	
सुरसा रक्तवृन्ता च, श्वित्रघ्नी पुष्पवर्षिणी ॥	२०७४
सा तु शुक्ला भूतकेशी, सत्यनाम्नी बहुक्षमा ।	
प्रियङ्गौ प्रियकः कङ्कुः, प्रियवल्ली प्रियालता ॥	२०७५
विष्वक्सेना गन्धफली, कारम्भा फलिनी फली ।	
गुन्द्रा गोवन्द्रनी श्यामा, योषाह्वा पर्णभेदिनी ॥	२०७६

मधुरायां यष्टीमधुस्तल्लक्षणा मधुस्रवा ।	
क्रीतकं च जलजासौ, मधुपर्णी मधूलिका ॥	२०७७
अश्वगन्धायां तुरगी, कम्बुकाश्चावरोहकः ।	
अश्वकन्दो बहुगन्धा, पुत्रदा कोलकर्ण्यपि ॥	२०७८
मेषशृङ्ग्यामजशृङ्गी, वर्तिका सर्पदंष्ट्रिका ।	
सैव स्यादक्षिणावर्ता, वृश्चिकाला विषाणिका ॥	२०७९
उष्ट्रधूमकपुच्छा च, काली च विषघातिनी ।	
शृङ्गी तु कर्कटशृङ्ग्यां, नताङ्गी शिशिरेफला ॥	२०८०
कर्कटाह्वा महाघोषा, वक्रा मञ्जरिशिम्बिका ।	
निदिग्धिकायां कण्टाली, दुःस्पर्शा कण्टकारिका ॥	२०८१
व्याघ्री क्षुद्रा दुष्प्रधर्षा, धावनी हेमपुष्पिका ।	
बृहत्यां क्षुद्रभण्टाकी, वार्ताकी राष्ट्रिका कुली ॥	२०८२
विशदः सिंघनाक्रान्ता, महोटिका महत्यपि ।	
विदार्या तु स्वादुकन्दा, पुष्पकन्दा मृगालिका ॥	२०८३
वृक्षादनी चर्मकषा, भूकुष्माण्ड्यश्ववल्लभा ।	
बिडालिका वृक्षपर्णी, महाश्वेता परा तु सा ॥	२०८४
क्षीरशुक्ला क्षीरकन्दा, क्षीरवल्ली पयस्विनी ।	
ऋष्यगन्धेक्षुगन्धेक्षुवल्ली क्षीरविदारिका ॥	२०८५
पृथ्विपर्ण्या पृथक्पर्णी, लाङ्गली क्रोष्टुपुच्छिका ।	
शृगालवर्णा कलशी, घृतिका धावनी गुहा ॥	२०८६

- सिंहपुच्छी चित्रपर्ण्यङ्घ्रिपर्णी तिलपर्ण्यपि ।
 गोक्षुरे स्थलशृङ्गालवनशृङ्गाटगोक्षुराः ॥ २०८७
 कण्ठी षडङ्गी गोकण्टखिकण्टस्तु त्रिकखिकः ।
 इक्षुगन्धा व्यालदंष्ट्रः, श्वदंष्ट्रः खादुकण्टकः ॥ २०८८
 पलङ्कषा कण्टफलः, षडङ्गस्तुक्षुरः क्षुरः ।
 दन्त्यां शीघ्रोपशल्या च, चित्रोदुम्बरपर्णिका ॥ २०८९
 मकूलको रामदूती, निकुम्भो घुणवल्लभा ।
 नागदन्त्यां हस्तिदन्ती, वारुणी चापि चिर्भिटी ॥ २०९०
 मृगादनी मृगैर्वारुर्मृगाक्षी भुजगस्फटा ।
 श्वेतपुष्पा मधुपुष्पा पर्वपुष्पा, विषौषधिः ॥ २०९१
 अपामार्गे त्वधःशल्या, किणिही खरमञ्जरी ।
 धामार्गवः शैखरिको, वशिरः कपिपिप्पली ॥ २०९२
 कपिवल्ली मर्कटिका, शिखर्याघाटदुर्ग्रहौ ।
 प्रत्यक्पुष्पी पत्रपुष्पी, केशवल्ली मयूरकः ॥ २०९३
 पुनर्नवायां वृश्चीरो, दीर्घपत्रा शिलाटिका ।
 विशाखः क्षुद्रवर्षाभूः, कटिलः प्रावृषायणी ॥ २०९४
 शोफघ्नी चापरा त्वेषा, कूरमण्डलपत्रकः ।
 श्वेतमूला महावर्षा, भूर्वर्षकेतुरित्यपि ॥ २०९५
 ज्योतिष्मत्यां स्वर्णलता, दुर्मना लवणाग्निभा ।
 पारावतपदी पण्या, ज्योतिष्का कटभीत्यपि ॥ २०९६

- माषपर्ण्या(माद्रमाषा मांसमासा)सूर्यपर्णी, पाण्डुश्चापि महा-
सहा ।
- अश्वपुच्छा सिंहवृन्ता, कम्बोजी कृष्णवृन्तिका ॥ २०९७
- मुद्गपर्ण्या काकमुद्गा, वन्या मार्जारगन्धिका ।
- शिवा क्षुद्रसहा हासी, रङ्गणी सूर्यपर्णिका ॥ २०९८
- भूम्यामलक्याममला, बहुपुत्रा वितुन्नकः ।
- तामलक्युज्झटा ज्ञायतालिका नुन्नमालिनी ॥ २०९९
- हरिद्रायां वर्णवती, काञ्चनी वरवर्णिनी ।
- निशाख्या रङ्गनी गौरी, पीतिका मेहघातिनी ॥ २१००
- वेश्या विटप्रिया पिंडा, हरिता च तरङ्गिणी ।
- प्रपुत्राटे तु दद्रुघ्नश्चक्राकश्चक्रमर्दकः ॥ २१०१
- मेषाक्षो मेषकुसुमः, पद्माटैडगजावपि ।
- मुण्ड्यां मुण्डतिका भिक्षुः, श्रावणी जीवबोधिनी ॥ २१०२
- श्रवणा श्रवणशीर्षा, प्रव्रजिता तपस्विनी ।
- महाश्रावणिकायां तु, व्यथा कदम्बपुष्पिका ॥ २१०३
- अन्धिका लोभनीया च, च्छिन्नग्रन्थनिकापि च ।
- वाकुच्यां स्यात्कालमेषी, दुर्गन्धा कुष्ठनाशिनी ॥ २१०४
- पूतिपर्णी सोमराजी, सुवल्ली सोमवल्लिका ।
- अवल्लुजः कृष्णफला, दुर्लेखा पूतिफल्यपि ॥ २१०५
- रास्तायां श्रेयसी रस्या, रसन्यतिरसा रसा ।
- एलापर्णी गन्धमूला, सुवहा मारुतापहा ॥ २१०६

- नाकुल्यां सर्पगन्धा तु, सुगन्धा वारिपत्रका ।
 गन्धनाकुलिकायां तु, सर्पाक्षी विषमर्दिनी ॥ २१०७
- महासुगन्धा सुवहा, छत्राकी नकुलप्रिया ।
 कुठेरके त्वर्जकः स्यात्क्षुद्रपत्रः कुठिञ्जरः ॥ २१०८
- वैकुण्ठस्तीक्ष्णगन्धश्च, द्वितीयो वटपत्रकः ।
 पर्णासो बिल्वगन्धश्च, स तु कृष्णः सरालकः ॥ २१०९
- कालतालः कृष्णमल्ली, मालुकः कृष्णमालुकः ।
 तुलस्यां सुरसा प्रेतराक्षसी बहुमञ्जरी ॥ २११०
- यस्या गौरी शक्रपत्नी, भूतघ्नी देवदुन्दुभिः ।
 फणिज्जके मरिचकः, खरपत्रोऽत्रपत्रकः ॥ २१११
- मरूपको मरुबको, जम्भीरो मारुतः फणी ।
 त्रायन्ती त्रायमाणायां, कृतत्राणाङ्घ्रिसानुजा ॥ २११२
- वार्षिकं बदरा घृष्टिर्वाराही बलभद्रिका ।
 बलदेवा सुदुत्राणा, विष्वक्सेनप्रियापि च ॥ २११३
- यवासके धन्वयासो, यासो धन्वयवासकः ।
 दूरमूलो दीर्घमूलो, बालपत्रो मरुद्भवः ॥ २११४
- कुनाशकोऽधिष्टकण्टस्ताम्रमूली प्रचोदनः ।
 दुस्पर्शः कच्छुरानन्ता, समुद्रान्ता दुरालभा ॥ २११५
- किराततिक्ते कैरातो, रामसेनः किरातकः ।
 अनार्यतिक्तको हैमो, भूनिम्बः काण्डतिक्तकः ॥ २११६

- कुष्ठे तु पाकलं रामं, वानीरं वाप्यमुत्पलम् ।
 वानीरजं वापिभाव्यं, कौरवं व्याधिनामकम् ॥ २११७
 बालके जलकेशख्यं, बर्हिष्ठं दीर्घरोमकम् ।
 हीवेरो दिव्यवज्राणि, पिङ्गमाचमनं रुचम् ॥ २११८
 शंठ्यां पलाशः षड्ग्रन्था, गन्धोली हिमजा वधूः ।
 कर्बुरः सुव्रता ग्रन्थमूली पृथुफलाशिका ॥ २११९
 एलावालुका त्वैलेयं, वालुकं हरिवालुकम् ।
 सुगन्ध्यालुकमेल्वालु, दुर्वर्णं प्रसरं दृढम् ॥ २१२०
 कुङ्कुमे रक्तपर्यायं, संकोचपिशुनं शुकम् ।
 हीरं कुसुम्भं घुसृणं, पीतं वाल्हीकपीतने ॥ २१२१
 काश्मीरजं वह्निशिखं, वरं लोहितचन्दनम् ।
 जात्यां तु रजनीपुष्पा, मालती तैलभाविनी ॥ २१२२
 प्रियंवदा हृद्यगन्धा, मनोज्ञा सुमनोलता ।
 तस्यास्तु कलिकायां स्यात्पत्री सौमनसायिनी ॥ २१२३
 जातीफले जातिकोशं, शालुकं मालतीफलम् ।
 मज्जसारं जात्यमृतं, शौण्डं सौमनसं पुटम् ॥ २१२४
 यूथिकायां बालपुष्पा, मागधी शङ्खयूथिका ।
 गुणोज्ज्वला पुण्यगन्धा, चारुमोटा शिखण्डिनी ॥ २१२५
 अम्बुष्ठा गणिका सा तु, पीता स्याद्धेमपुष्पिका ।
 कुन्दे माध्यः सदापुष्पो, मकरन्दो मनोहरः ॥ २१२६

अट्टहासो भृङ्गमित्रं, शाल्योदनो यमश्वसः ।	
स्यान्नवमालिकायां तु, मोमाली नवमालिनी ॥	२१२७
सत्सला मुकुरारातिः, सुरभिः शिशुगन्धिका ।	
कान्ता विभावरी ग्रीष्मा, त्रैष्मिका शिखरिण्यपि ॥	२१२८
मल्लिकायां शीतभीरुर्मदयन्ती प्रमोदनी ।	
अष्टापदी तृणशूल्यं, गवाक्षा भूपदीत्यपि ॥	२१२९
वार्षिक्यां षट्पदानन्दी, श्रीमती सुभगा प्रिया ।	
सुवर्षा त्रिपुटा त्र्यस्रसुररूपा मुक्तबन्धनात् ॥	२१३०
कुमार्यां तु वर्णिचारुकेसरा भृङ्गसंमता ।	
तरणी रामतरणिर्गन्धाढ्या कन्यका सहा ॥	२१३१
अमिलाने स्यादम्लानौ.....महासहा ।	
रक्तपुष्पः कुरुवकः, पीतपुष्पः कुरण्टकः ॥	२१३२
सैरेयके सहचरो, झिण्टी महावरश्च सः ।	
स तु रक्तः कुरुवकः, स्यात्पीतस्तु कुरण्टकः ॥	२१३३
नील आर्तगलो दिसी, बाण ओदनपाक्यपि ।	
किंकिराते किंकिराटः, पीतभद्रः प्रलोभ्यपि ॥	२१३४
चित्रके वल्लरीव्यालः, पाठीनो दारुणः कुटः ।	
ज्योतिष्को जरणोऽभ्याख्यो, बलिनद्धिपिपाठिनः ॥	२१३५
वासन्त्यां स्यात्प्रहसन्ती, सुवसन्ता वसन्तजा ।	
सेव्यालिबान्धवा शीतसंवासा सीतला वसा ॥	२१३६

- नील्यां श्रीफलिका काला, दोला मेला विशोधनी ।
 तूणी तुच्छा भारवाही, रञ्जनी मधुपर्णिका ॥ २१३७
 द्रोणी क्लीतकिका ग्राम्या, नीलकेशी महारसा ।
 दमने स्याद्ब्रह्मजटा, मुनिर्दानर्षिपुत्रकौ ॥ २१३८
 गन्धोत्कटः पुण्डरीकः, पाण्डुरागस्तपस्व्यपि ।
 धतूरे धूर्तधतूरौ, कितवो देवता शठः ॥ २१३९
 घण्टापुष्पस्तलफलो, मातुलः कनकाह्वयः ।
 उन्मत्तो मदनश्चास्य, फलं मातुलपत्रकम् ॥ २१४०
 शङ्खपुष्प्यां क्षीरपुष्पी, शिवब्रह्मकिरीटिनी ।
 मधुपुष्पी मधुगन्धा, शङ्खाहा शङ्खमालिनी ॥ २१४१
 धूसरच्छदना श्वेतपुष्पी वनविलासिनी ।
 कर्चूरे द्रविडः काल्यो, वेधान्यो गन्धमूलकः ॥ २१४२
 मोचामस्त्वजमोदायां, मयूरो लोचमस्तकः ।
 खराश्वा कारवी वस्तगन्धा हस्तिमयूरकः ॥ २१४३
 दीप्यो वल्ली ब्रह्मदर्भा, लोचमर्कट इत्यपि ।
 यवान्यां स्यादुग्रगन्धा, यमनी यवसाह्वयः । २१४४
 सहदेव्यां तथा दण्डोत्पला गोचन्दना वसा ।
 गन्धवर्णा सितैः पुष्पैर्विश्वदेवा तु सारुणैः ॥ २१४५
 पर्पटके वरतिको, रजः कवचनामकः ।
 गोजिकायां शृङ्गवेरी, दार्विका भूमिकालिका ॥ २१४६

- बलायां शीतपाकी स्याद्भवोदन्योदनाह्वया ।
 वाट्यालकस्तथा वाट्यपुष्पिका पीतपुष्पिका ॥ २१४७
- देवसहा सहदेवाऽतिबला बाह्यपुष्पिका ।
 ऋष्या प्रोक्ता ऋष्यगन्धा, कङ्कता वर्षपुष्पिका ॥ २१४८
- वाट्यायिनी भूरिबला, तिष्या वीर्या बृहद्बला ।
 महागन्धा गन्धवली, मङ्गल्याऽर्थप्रसाधनी ॥ २१४९
- मुसल्यां तु तालमूली, दुर्नामारिर्म(श?)त्विषा ।
 वृष्यकन्दा तालपर्णी, सुमूला बलदा शिवा ॥ २१५०
- हिङ्गौ जतुकवाल्हीकगूढगन्धानि रामठम् ।
 सहस्रवेधि भूतघ्नं, जरणं सूषधूपनम् ॥ २१५१
- हिङ्गुपत्र्यां पृथुः पृथ्वी, दीर्घिका चारिपत्रिका ।
 जातुका रामठी वंशपत्रा पिण्डा शिवाटिका ॥ २१५२
- कारवी करवी तन्वी, बाष्पिका बिल्वकेत्यपि ।
 काकजङ्घायां तु दासी, लोमहीना प्रभावलः ॥ २१५३
- नदीकान्तो नद्यास्या च, पारावतपदीत्यपि ।
 काकनासायां सुरङ्गा, वायसी वायसाङ्गिका ॥ २१५४
- वारुणी तस्करस्त्रायुः, काकतुण्डफला च सा ।
 पाषाणभेदे नगभिच्छिलाभिच्चित्रपर्णकः ॥ २१५५
- हमुषायां विस्रगन्धा, वपुषा मत्स्यगन्धिनी ।
 साऽन्याऽश्वत्थफला ध्वाङ्गनामिका कच्छुनाशिनी ॥ २१५६

- घण्टारवायां स्यान्मल्यपुष्पिका श(र)घण्टिका ।
 अल्पघण्टा वृहत्पुष्पी, शणपुष्पी महाशणः ॥ २१५७
 शणे तु किंकिणी जाली, जन्तुनन्तुर्महाशणः ।
 शीघ्रप्ररोही बलवान् सुपुष्पः क्षेत्रमण्डनः ॥ २१५८
 कुसुम्भेऽग्निशिखं महारञ्जनं कमलोत्तरम् ।
 शालपर्ण्या दीर्घमूला, त्रिपर्णी पीतिनी ध्रुवा ॥ २१५९
 विदारि गन्धातिगुहा, स्थिरा भौमांशुमत्यपि ।
 भार्ग्या वर्वरकः पद्मा, वन्दकोऽङ्गारवल्लिका ॥ २१६०
 गर्दभशाकब्राह्मण्यौ, हज्जी ब्राह्मणयष्टिका ।
 आवर्तक्यां चर्मरङ्गा, विभाण्डी पिच्छिका लता ॥ २१६१
 रक्तपुष्पा बिंदुकिनी, स्यान्महाजालिनी च सा ।
 नाकुल्यां स्यात् पक्षिपीडा, वेत्रमूला विसर्पिणी ॥ २१६२
 शङ्खनी वृद्धपादा च, यवतिक्तायसीश्वराः ।
 तेजस्विन्यां पारिजाता, पीताऽश्वघ्ना महौजसी ॥ २१६३
 तेजोवती तेजिनी च, तेजोह्वा वल्कलेत्यपि ।
 पथिकायां तु तुलसी, तालपत्री लवङ्गकम् ॥ २१६४
 कन्दपत्रं त्वचं पत्रा, मलपत्रकमुत्तरा ।
 मांस्यां यशी कृष्णजटा, नलदा जटिला जटा ॥ २१६५
 तपस्विन्यामिषी हिंसा, ऋव्यादी पिशिता च सा ।
 गन्धमांस्यां पुनः केशी, भूतकेशी पिशाचिका ॥ २१६६

- सुलोमशा भूतजटा, भूतना केशिकेत्यपि ।
सुरायां सुरभिर्देत्या, गन्धाढ्यां गन्धमादनी ॥ २१६७
- भूरिगन्धा गन्धवती, कुटी गन्धकटी च सा ।
प्रपौण्डरीके शौण्डर्यं, सानुजं पौण्डरीयकम् ॥ २१६८
- प्रपुण्डरीकं चक्षुष्यं, सत्पुष्पं सानुमानकम् ।
जतुकायां तु जतुका, जतुकृच्चक्रवर्तिनी ॥ २१६९
- जन्तुका जतुकारी च, सहर्षा जननी जनी ।
मांसरोहायां विकसा, वृत्ता चर्मकषा रुहा ॥ २१७०
- रक्तपाद्यां नमस्कारी, समङ्गाऽञ्जलिकारिका ।
गण्डकाली शमीपत्रा, रास्ना खदिरिका च सा ॥ २१७१
- तद्विशेषस्त्रिपादी स्यात्सुपादी हंसपादिका ।
विषग्रन्थिर्हंसपदी, घृतमण्डलिकापि च ॥ २१७२
- अथ स्वाज्जलपिप्पल्यां, शारदी शकुलादनी ।
मत्स्यादनी मत्स्यगन्धा, लाङ्गली तोयपिप्पली ॥ २१७३
- शिवमल्ल्यां पाशुपतः, सुव्रतो वसुको वुकः ।
कुलपुष्पः किण्वमूलः, पाण्डुरोगप्रियः कुलः ॥ २१७४
- अतिविषायां तु विश्वा, भङ्गुरा श्वेतकन्दिका ।
उपविषा श्यामकन्दा, शृङ्गी प्रतिविषारुणा ॥ २१७५
- मेदायां स्यान्मणिच्छिद्रा, मधुरा शल्यपर्य्यपि ।
महामेदायां तु वसुच्छिद्रा देवमणिर्वसुः ॥ २१७६
- इत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचिते निघण्टुशेषे द्वितीयो गुल्मकाण्डः ।

- गुञ्जायां कृष्णला काकचिञ्चिका काकणिन्दिका ।
 काकादनी काकनखी, रक्तिका काकवृन्तिका ॥ २१७७
 काकपीलुश्चक्रशल्या, दुर्मेघा ताम्रिकोच्चटा ।
 चूडामणिर्दुर्मोघा च, शतपाकी शिखण्डिनी ॥ २१७८
 पाठायां श्रेयसी पापचेलिका वृद्धकर्णिका ।
 वृकं तिक्ता वरतिक्ता, प्राचीना स्थायिनी वृकी ॥ २१७९
 एकाष्ठीला रसाम्बष्टाऽम्बष्टकी वृकदन्तिका ।
 शतावर्या बहुसुता, पीवरीन्दीवरी वरी ॥ २१८०
 शतमूला शतपदी, शतवीर्या मधुस्रवा ।
 नारायणी द्वीपिशत्रुद्वीपिकाभीरुपत्रिकाः ॥ २१८१
 महापुरुषदत्तोर्ध्वकण्टका वरकण्टका ।
 सहस्रवीर्या (च) सुन्यभीरुः सवरणीत्यपि ॥ २१८२
 कटुकायां मत्स्यपित्ता, रोहिणी कटुरोहिणी ।
 अशोकरोहिणी कृष्णभेदा तिलकरोहिणी ॥ २१८३
 कटम्भरा काण्डरुहा, राखा तिक्तकरोहिणी ।
 तिक्ताऽरिष्टा कटुर्मत्स्या, चक्राङ्गी शकुलादनी ॥ २१८४
 कपिकच्छा मह्यगुप्ता कण्डुरा दुरभिग्रहा ।
 अजहा मर्कटी व्यण्डा, कच्छुरा कपिकच्छुरा ॥ २१८५
 ऋष्यप्रोक्ता शूकशिम्बी, लाङ्गली प्रावृषायणी ।
 आर्यभी वह्निपर्याया, कपिरोमा दुरालभा ॥ २१८६

- मञ्जिष्ठायां रक्तयष्टिः, समङ्गा विकसाऽरुणा ।
 भण्डीरी मञ्जुका भण्डी; जिङ्गी योजनवल्लयपि ॥ २१८७
 कालमेषी कालगोष्ठी, मण्डूकपर्णिकापि च ।
 मरिचे मलिनं कृष्णं, वेणुजं धर्मपत्तनम् ॥ २१८८
 पवनेष्टं शिरोवृन्तं, मूषणं कोलकं च तत् ।
 पिप्पल्यां च पला कृष्णा, वैदेही मागधी कृणा ॥ २१८९
 शौण्डी श्यामोषणा कोलोपकुल्या कृष्णतन्दुला ।
 तन्मूलं ग्रन्थिकं सर्वग्रन्थिकं चटकाशिरः ॥ २१९०
 समूलकं कोलमूलं, कटुग्रन्थिकमूषणम् ।
 चविकायां तथा चव्यं, चवनं कालवल्लयपि ॥ २१९१
 तत्फले वसिरो हस्तिपिप्पली श्रेयसीत्यपि ।
 गिरिपर्ण्यामरस्फोता, विष्णुक्रान्ता पराजिता ॥ २१९२
 सा तु श्वेता श्वेतनामा, कटभी श्वेतपुष्पिका ।
 श्वेतस्यन्दाऽश्वखुरश्च, कृष्णा त्वव्यक्तगन्धिका ॥ २१९३
 नीलस्यन्दा नीलपुष्पी, महाश्वेताऽङ्गवन्दना ।
 स्यादिन्द्रवारुणी त्वैन्द्री, विषादनी गवादनी ॥ २१९४
 इन्द्रैर्वारुः क्षुद्रफला, गोदुधा च गवाक्षयपि ।
 द्वितीयेन्द्रवारुण्यां तु; चित्रफला महाफला ॥ २१९५
 आत्मरक्षा विशाला च, त्रपुसी तुम्बसीत्यपि ।
 वचायामुग्रगन्धोग्रा, जटिला शतपर्विका ॥ २१९६

इक्षुकर्णिका गोलोमी, लोमशा सूतनाशिनी ।	
अन्या श्वेतवचा मेघ्या, षड्ग्रन्था हैमवत्यपि ॥	२१९७
शारिवायां गोपकन्या, गोपवल्ली प्रतानिका ।	
मोष्या स्फोता लता श्वेता, शरटा काष्ठशारिवा ॥	२१९८
नागजिह्वाथ सा कृष्णभद्रा चन्दनशारिवा ।	
भद्रवल्ली कृष्णवल्ली, चन्दनोत्पलशारिवा ॥	२१९९
मूर्वायां मोरटा देवी, मधुश्रेणी मधूलिका ।	
देवश्रेणी मधुरसा, गोकर्णी तेजनी स्रवा ॥	२२००
धनुःश्रेणी चापगुणी, पीलुर्ना तिक्तवल्कली ।	
पीलुपर्णा स्निग्धपर्णी..... ॥	२२०१
लाङ्गल्यां हलिनी नन्दा, विशल्या गर्भपातिनी ।	
अनन्तामिमुखा शैरीपुष्पिका कलिकारिका ॥	२२०२
गुडूच्याममृता सोमवल्ली वत्सादनी धरा ।	
छिन्नोद्भवा छिन्नरुहा, विषघ्नी देवनिर्मिता ॥	२२०३
विशल्या कुण्डली छिन्ना, तन्निका चक्रलक्षणा ।	
देव्यन्ता मधुपर्णी, जीवन्त्यमृतवह्यपि ॥	२२०४
देवताडे देवदाली, वृत्तकोशा गरागरी ।	
जीमूतकस्तालकश्च, वेण्या सुविषघातिनी ।	२२०५
कोशातक्यां कृतच्छत्रा, जाली घोषा सुतिक्तका ।	
मृदङ्गफलिनी कुंटा, घण्टाली कृतवेधना ॥	२२०६

- धामार्गवे पीतपुष्पो, महाजला महाफला ।
 कर्कोटकी कोशफला, राजकोशातकीति च ॥ २२०७
 हस्तिकोशातकी त्वेभा, विशाला कर्कशच्छदा ।
 क्षीरिण्यां स्यात्कटुपर्णी, धर्षणी पीतदुग्धिका ॥ २२०८
 फेनक्षीरा हेमक्षीरा, पीतक्षीरा करीषणी ।
 हेमाह्वया हेमशिखी, हेमवती हिमावती ॥ २२०९
 शङ्खिन्यां स्याद्वनहरी, तस्करी चोरपुष्पिका ।
 किशिनी ग्रन्थिका चण्डा, श्वेतबुध्ना निशाचरी ॥ २२१०
 आखुपर्ण्या पुत्रश्रेणी, न्यग्रोधा शम्बरी वृषा ।
 चित्रोपचित्रा रण्डाख्या, प्रत्यक्श्रेणी द्रवत्यपि ॥ २२११
 पद्मिन्यां तु महावल्ली, विसिनी विसनाभयः ।
 पलासिनी नालकिनी, नलिनी पुटकिन्यपि ॥ २२१२
 कमले नलिनं पद्ममरविन्दं कुशेशयम् ।
 परं शतसहस्राभ्यां, पत्रं राजीवपुष्करे ॥ २२१३
 विसप्रसूनं नालीकं, तामरसं महोत्पलम् ।
 तज्जलात्सरसः पंकात्, परै रुडूरुहजन्मजैः ॥ २२१४
 पुण्डरीकं सिताम्भोजमथ रक्तसरोरुहम् ।
 रक्तोत्पलं कोकनदं, कैरविण्यां कुमुद्वती ॥ २२१५
 उत्पले स्यात्कुवलयं, कुवेलं कुवलं कुवम् ।
 श्वेते तु कुमुदं चैव, कैरवं गर्दभाह्वयम् ॥ २२१६
 नीले तु स्यादिन्दीवरं, हल्लकं रक्तसंधिकम् ।

सौगन्धिके तु कल्हारं, बीजकोशे बराटकः ॥	२२१७
पद्मनाले तु मृणालं (विसिनी) तन्तुलं विसम् ।	
किञ्जल्के केसरं नव्यदले संवर्तिका भवेत् ॥	२२१८
यद्भक्तन्दे करहाटशिफे शालुकमौत्पले ।	
पद्मबीजे तु पद्माक्षं, पद्मकर्कटिकेत्यपि ॥	२२१९
वारिपर्ण्यां तु पानीयवृष्टगा कुम्भिका हठः ।	
जलशूके जलनीली, तथा शैवालशैवले ॥	२२२०
इत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचिते निघण्टुशेषे तृतीयो लताकाण्डः ।	

शतपुष्पायां तु घोषा, शताह्वा माधवी मिषिः ।	
अतिच्छत्रा छत्रपुष्पाऽर्वाक्पुष्पा कारवी सहा ॥	२२२१
जीरके तु कणाजाजी, जरणः कणजीरकः ।	
कृष्णेऽसिन् कारवी पृथ्वी, सुगन्धा तुषवी पृथुः ॥	२२२२
उपकुञ्ची कुञ्चिका च, कालोपकुञ्चिकापि च ।	
रसोने लशुनो म्लेच्छकन्दोऽरिष्ठो महौषधम् ॥	२२२३
महाकन्दोऽपदोऽप्येष, गृञ्जनो दीर्घपत्रकः ।	
पलाण्डौ यवनेष्टः स्यात्सुकन्दो वक्रभूषणः ॥	२२२४
फरुणः स तु हरितो, लतार्को दुद्रुमोऽपि च ।	
सप्तलायां बहुफेना, सातला विन्दुल्लऽमली ॥	२२२५
सारी मरालिका दीप्ता, फेना च भक्तसा यवा ।	
प्रसारण्यां चारुपर्णी, भद्रपर्णी प्रतानिका ॥	२२२६

- भद्रबला भद्रलता, भद्रकवली महाबला ।
 सारणी सुप्रसारा च, सजा बला चसापि च ॥ २२२७
 ब्राह्मीः क्यःस्था मत्स्याक्षी, ब्राह्मणी सोमवल्लसी ।
 सरस्वती सत्यवती, सुख(सुसुखा) ब्रह्मचारिणी ॥ २२२८
 सूर्योः कण्डूरः कन्दोऽशोघाती चित्रदण्डकः ।
 वृद्धदारुके त्वावेगी, जीर्णवालुकजुङ्गकौ ॥ २२२९
 अजाप्टी ऋक्षगन्धा स्यादन्तकोटकपुष्पिका ।
 सुवर्चलायां मण्डूकी, बदराऽऽदित्यवल्लभा ॥ २२३०
 मण्डूकपर्ण्यर्कभक्तादित्यब्रह्मी सुखोद्दिदा ।
 भृङ्गराजे भृङ्गरजो, भृङ्गारः केशरञ्जनी ॥ २२३१
 अमारक्रे मेकरजो, भृङ्गो मार्कव इत्यपि ।
 कासमर्दे त्वरिमर्दः, कालं कतककर्कशौ ॥ २२३२
 वास्तुके तु शाकश्रेष्ठः, प्रवालः क्षारपत्रकः ।
 शाकवीरो वीरकाकस्ताम्रपुष्पः प्रसादकः ॥ २२३३
 पालकाशां तु पालका, छुरिका मधुसूदनी ।
 जीवन्त्यां स्याज्जीवनीयं, जीवनी जीववर्द्धिनी ॥ २२३४
 मण्डूकस्यनामधेया च, शाकश्रेष्ठा यज्ञस्करि ।
 स्यादम्ललोणिकायां तु, चङ्गेसी चुम्बिका रसा ॥ २२३५
 अम्बुष्ठाऽम्लोलिका वस्तशठटोलाम्लटोलकः ।
 नरेन्द्रमाता क्षुद्राम्बी, चतुष्पर्णी च लोणिका ॥ २२३६
 तन्दुलीये मेघतादस्तादुली तन्दुलेरकः ।

- गण्डीरको रक्तकाण्डो, विषहार्यल्पमारिषः ॥ २२३७
 समण्डो तु तोयवृत्तिर्गण्डीरस्तोयमञ्जरी ।
 समष्टीला शोषहरी, जलापा मार्गतूलकः ॥ २२३८
 अन्यः सुस्थलगण्डीरः, कर्बुरष्टकदेशजः ।
 काकमाच्यां काकमाची, काकसाहा वृषायणी ॥ २२३९
 श्रीहस्तिन्यां तु भूरुण्डी, कुरुण्डी काश्मरीरिपुः ।
 सुनिषण्णे सुचिपत्रः, स्वस्तिकः शिरिवारकः ॥ २२४०
 श्रीवारकः शितिवरो, वितुन्नः कुक्कुटः शितिः ।
 मूलके तु महाकन्दो, रुचिष्यो हस्तिदन्तकः ॥ २२४१
 वुस्तिका नीलकण्ठश्च, सेकिमो हरिपर्णकः ।
 चाणाक्यमूलके शालमर्कटो मरुसंभवः ॥ २२४२
 विष्णुगुप्तमतो मिश्रः, स्थालयो मर्कटोऽपि च ।
 हिलमोच्यां शङ्खधरा, जलब्राह्मी च मोचिका ॥ २२४३
 कलम्ब्यां तु शतपूर्वा, केलम्बूर्यायसी च सा ।
 कारवेल्यां तु सुषवी, कटिल्ला मृदुपर्णका ॥ २२४४
 पटोले तु पाण्डुफलः, कुलकः कर्कशच्छदः ।
 राजीफलः कफहरो, राजिमानमृताफलः ॥ २२४५
 कङ्कोटे तु किलासमस्तिक्तपर्वः सुगन्धकः ।
 कूष्माण्डके तु कर्कारुः, कलिन्नायां बहुपुत्रिका ॥ २२४६
 तुम्ब्यां पिण्डफलेक्ष्वाकुस्तिक्तबीजा महाफला ।
 अलाबूः क्षत्रियवरा, कडुका लबुनी च सा ॥ २२४७

चिभिर्ध्यां त्रपुसी वालुक्येर्वारुर्व्याडपत्रिका ।	
ऊर्वारुः कर्कटीस्तत्र, फला राजादनीलता ॥	२२४८
छर्दनीव विषाडुश्च, तस्याः पक्कफलस्फुटी ।	
कूर्चके शृङ्गकः सर्जो, दीर्घायुः कूर्चशीर्षकः ॥	२२४९
मङ्गल्यनामधेये च, जीवकः प्रियजीवकः ।	
ह्रस्वाङ्गको मधुरकः, प्राणकश्चिरजीव्यपि ॥	२२५०
पुष्करमूले स्यान्मूलं, वीरपुष्करनामकम् ।	
पौष्करं पुष्करजटा, कश्मीरं पद्मवर्णकम् ॥	२२५१
मस्तुगन्धायां तु गन्धा, खरपुष्पा शकम्भरा ।	
कर्करी बर्बरी तुङ्गी, पूतिमयूर इत्यपि ॥	२२५२
बिम्ब्यां रक्तफला गोलहा, प्रवालफलघोषिका ।	
ओष्ठोपमफला तुण्डी, तुण्डिका पीलुपर्ण्यपि ॥	२२५३
इत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचिते निघण्टुशेषे चतुर्थः शाककाण्डः ।	

रोहिषं कामकं पौरं, भूतिकं भूतिकत्तणम् ।	
सौगन्धिकं देवजग्धं, शकलिव्यामपुद्गले ॥	२२५४
भूस्तृणं रोहितं छत्रातिच्छत्रककटुम्बके ।	
भूतिकं भूतपालन्नं, माला तृणसुगन्धके ॥	२२५५
दर्भे दम्भः खरो बर्हिर्वीरास्तवीक्रुधः कुशः ।	
सारी वानीरजो गुन्द्रा, पवित्रा कुतसावपि ॥	२२५६
काशे स्यादिक्षुगन्धेक्षुकाण्डश्चामरपुष्पकः ।	

- वायसेक्षुः पोटगळः, कासेक्षुः कोकिलां क्षणः ॥ २२५७
 उल्लभू क्लवजो बालकेशी दृढलतापि च ।
 इक्षू रसालो गण्डीरी, गण्डकी क्षुद्रपत्रकः ॥ २२५८
 तस्यैकादश मेदः स्युः, पुण्ड्रकान्तारकादयः ।
 नले नडः शून्यमध्यो, गमनो नर्तको नटः ॥ २२५९
 अस्पृक्नलको रन्धी, पोटगलो विभीषणः ।
 नलिनुर्ग्रामनलिका, नाकुली लेखकाञ्चिता ॥ २२६०
 शरे तु मुञ्जो बाणाख्यः, स्थूलदर्भः पितामहः ।
 गुञ्जस्तजनको भद्रमुञ्जो याजनकक्षुरः ॥ २२६१
 मुञ्जस्तु यजिको मध्ये, दृढत्वग्रहमेखलः ।
 अथ बालतृणे शष्पं, शुक्रं शालिकमङ्गुलम् ॥ २२६२
 तृणं स्यादर्जुनं घासे, यवसं चारि इत्यपि ।
 दवीयां तु शतपर्वा, भार्गवी विजया जया ॥ २२६३
 मङ्गल्या स्यादलाऽनन्ता, मरी प्रतानिका रुहा ।
 सहस्रवीर्या श्यामाङ्गी, हरिता हरिताख्यपि ॥ २२६४
 श्वेतदूर्वा तु गोलोमी, शतवीर्या शता लता ।
 गण्डदूर्वायां मुण्डाली, वारुणी शकुलाक्षकः ॥ २२६५
 मुस्तायां भद्रको भद्रमुस्ता राजकरोलकः ।
 गुन्द्री वरोहो गाङ्गेया, कुरुविन्दोऽम्बुदाह्वयः ॥ २२६६
 कुट्टं नटे तु कैवली, मुस्तकं जीवनाह्वयम् ।
 काण्डीरकं जीवबुध्नं, गोमर्दं गोपुरप्लवम् ॥ २२६७

शान्तमुष्पं क्षारपुरं, धानेयं परिपेलवम् ।	
जलमुक्ता मुस्तकाभं, शैवालदलसंभवम् ॥	२२६८
बीरणे तु वीरतरं, वीरभद्रं समूलकम् ।	
मूलेऽस्योशीरुभभयं, समगन्धि रणप्रियम् ॥	२२६९
लामज्जके तु नलदममृणालं लवं लघु ।	
इष्टकापथकं शीघ्रं, दीर्घमूलं जलाशयम् ॥	२२७०

इत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचिते निघण्टुशेषे पञ्चमस्तृणकाण्डः ।

अथ धान्ये सस्यं सीत्यं, व्रीहिः स्तम्बकरी अपि ।	
आशौ स्यात्पाटलौ व्रीहिर्गर्भपाकिनि षष्टिकः ॥	२२७१
शालौ तु कलमाद्याः स्युः, कलमे तु कलायकः ।	
लोहिते रक्तशालिः स्यान्महाशालौ सुगन्धिकः ॥	२२७२
यवे हयप्रियस्ताक्षर्यशूकस्तोक्यस्त्वसौ हरित् ।	
मङ्गल्यके स्यान्मसूरः, कलाये तु सतीनकः ॥	२२७३
हरेणुः खण्डिकश्चाथ, चणके हरिमन्थकः ।	
माषे तु मदनो नन्दी, सरी बीजवरो बली ॥	२२७४
मुद्गे तु प्रधनो लोभ्यो, वलाटो हरितो हरिः ।	
पीतेऽस्मिन् वसुखण्डीरः, प्रवेलजयशारदाः ॥	२२७५
कृष्णे प्रवरवासन्तहरिमन्थजशिम्बिकाः ।	
वनमुद्गे तु वरका, निगूढककुलीनकाः ॥	२२७६
खण्डिको राजमुद्गे तु, मकुष्टकमयुष्टकौ ।	

गोधूमे सुमनो वल्ले, निष्पावः शितिबिम्बिकः ॥ २२७७
कुलत्थे तु कालवृन्तस्ताम्रवृन्ते कुलत्थिका ।

आढक्यां तुवरी वर्णा, स्यात्कुल्माषे तु यावकः ॥ २२७८
नीवारस्तु वनव्रीहिः, श्यामाके श्यामकः समौ ।

कङ्गौ तु कङ्गुनी कङ्गुः, प्रियङ्गौ पीततन्दुला ॥ २२७९
सा कृष्णा मधुका रक्ता, शोधिता मुशटी शिता ।

पीता माधव्यथो दोला, कोद्रवः कोरदूषकः ॥ २२८०
चीनके तु काककङ्गुर्यवनाले तु योनलः ।

जूर्णाह्वयो देवधान्यं, जोर्णाला बीजपुष्पिका ॥ २२८१
शणे मङ्गा मातुलानी, स्यादुमा तु क्षमाऽतसी ।

गवेधुकायां गवेधुर्वन्यतिले तु जर्तिलः ॥ २२८२
षण्डतिले तिलपिंजस्तिलपेजोऽथ सर्षपे ।

कदम्बकस्तुतुंभोऽथ, सिद्धार्थः श्वेतसर्षपः ॥ २२८३
माषादयः शमीधान्यं, शूकधान्यं यवादयः ।

स्यात्सस्यशूके किंसारु, कणिशं सस्यशीर्षकम् ॥ २२८४
स्तम्बे तु गुच्छो धान्यादेर्नालः काण्डोऽफले त्विह ।

पलालो धान्यत्वपलः, तुषे बुसे कडङ्गिरः ॥ २२८५
इत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचिते निघण्टुशेषे षष्ठो धान्यकाण्डः ।

इति श्रीहेमचन्द्राचार्यविरचितो निघण्टुशेषः समाप्तः ।

श्रीअभिधानचिन्तामणौ शुद्धिपत्रकम् ।

१ देवाधिदेवकाण्डः प्रथमः ।

पृष्ठ	श्लो०पा०	अशुद्ध	शुद्ध
१	५-२	०दाहा०	०दाह०
३	१२	॥ १३ ॥	॥ १२ ॥
३	१७-४	वाड०	वड०
॥	१९-४	लिङ्ग०	लिङ्गा०
४	२६	॥ ४६ ॥	॥ २६ ॥
५	२८-१	शान्तिः ^{१३}	शान्तिः ^{१६}
५	३०-२	वीरश्रैरमतीर्थकृत्	वीरश्रैरमतीर्थकृत्
५	॥-३	महावीरो	महावीरो ^३
॥	३३-२	जम्बूस्वाम्यर्थं प्रभव ^३	जम्बूस्वाम्यर्थं प्रभव- प्रभुः
॥	३४-३	महागिरि सुहस्त्याद्या	महागिरि सुहस्त्याद्या प्रभुः
६	४०-२	सुव्रता चिरा	सुव्रताऽचिरा
॥	४२-१	सुमुखश्चापि	कुसुमश्चापि
७	४८-१	मृग छागो	मृगश्छागो
९	६०-२	वैरेतयो ^६	वैरेतयो ^६
११	६९-२	धर्मार्थ०	धर्मार्थ०
११	७२-३	रत्नरती	रत्नरती
॥	टीप्पन		
	पंक्ति ७	साहसोपतता	साहसोपेतता
१२	७५-२	निर्वाण०	निर्याण०

पृष्ठ	श्लो०पा०	अशुद्ध	शुद्ध
१२	७७-१	अभाषणं पु० इत्यादि श्लो०	मोक्षोपायो योगो ज्ञानश्रद्धानचरणा- त्मकः । अभाषणं पुन- मौनं, गुरुर्धर्मोपदे- शकः ॥ ७७ ॥

” ८१-३ सूनता० सूनुता०

२ देवकाण्डः द्वितीयः ।

१५	९३	९४	९३
१६	९९-४	०घणि०	घृणि
”	” - ”	०वृ०	०वृ०
”	१०२	१०१	१०२
”	१०५	१९	१०५
१७	१०६-१	०शोऽशः	०शोऽशः
”	१११-३	०प्या०	०प्याऽ०
”	” ”	फा०	फ०
१८	११५-१	भाद्र०	भद्र
”	११८-४	फाल्गु०	फल्गु०
”	१२१-२	०र्भानु०	०र्भाणु०
१९	१२३	१३३	१२३
”	१२४-१	०ची०	०चि०
”	१२५-३	उद०	उप०
”	” - ”	रिष्टं	रिष्टं
”	१२७-३	०टीको०	०टिको०

पृष्ठ	श्लो० पा०	अशुद्ध	शुद्ध
१९	१२८-२	स्त	त
२०	१३५-३	पञ्चा०	पञ्चा
”	१३७	१३४	१३७
”	१४०-२	०सबली	सबली
२१	१४२-३	वसती	वसतिः
२२	१५०-३	०वश्या,	०वस्या
”	१५१-३	०वाली	०वाली,
”	१५५-३	०ज्यौ,	०जौ,
”	१५६-१	प्रश०	प्रस०
२३	१५७-२	उ०	ऊ०
”	१५८-१	शरदु	शरद्
”	१५९-२	ऽब्दः	ऽब्दं । अब्दः वर्षा- दयस्त्रयः पुंस्त्रीब- लिङ्गाः इति स्त्रो- पज्ञटीकायाम् ।
२४	१७१-१	श्रयव०	श्रयव०
”	” - २	विडौ०	विडौ०
”	” - ४	सङ्क०	०सङ्क
२५	१७६-३	मातलीः	मातलिः
”	१७७-२	०हन्तो	०हन्तो
”	” - ४	श्वत०	श्वेत०
२६	१८०-३	शम्बो,	शंबो,
२८	१९२-१	पृक्थं	पृक्थ

पृष्ठ	श्लो०पा०	अशुद्ध	शुद्ध
२८	१९३-२	शङखो	शङ्खो
”	१६ पङ्क्तिः	५ ति	५ इति
२९	१९७-१	०व्रतो	०व्रती
३०	२०३-२	०म्बको	०म्बको
३१	२१०-२	रिटिर्नां	रीटिर्नां
”	” -४	नदिं	नन्दिं
”	२११	१२१	२११
”	२१२-१	शम्भुः	शम्भुः
”	२१४-१	०र्दनो	०र्दनौ
३२	२१५-१	०षड्	०षड्
”	२१६-१	जन्हुं	जहुं
”	” -२	वसुः	वसुः
”	२१७-४	सुवण	सुवर्ण
”	२१८-३	जगन्नाथो,	जगन्नाथो,
”	२१९-१	शाङ्ग-	शाङ्ग-
”	” -४	०लार्जुनाः	लार्जुनाः
”	२२०-२	०रिष्टं	०रिष्टं
३३	२२३-४	दुन्दुभिः	दुन्दुभिः
”	२२५-३	मुशलं	मुसलं
३४	२२७-३	०थिसरौ	०थिः सरौ
”	२२८-४	शम्बं	शंवं
”	”	२१८	२२८
”	२३१-२	वर्द्धं	वर्द्धिं

४४	श्लो०पा०	अशुद्ध	शुद्ध
४४	२३१-३	स्वर्ण°	स्वर्ण°
४५	२३७-२	गौतमा°	गौतमा°
४७	२५८-३	कलि°	कल°
४९	२५९-२	°ह्लिका	°ल्लिका
४९	२७०-१	श्लाघा	श्लाघा
४०	२८०-३	नत्तं	नृत्तं
४१	२८५-३	कौशि°	कैशि°
४१	२८६-२	स्सरध्वजः	स्सरध्वजः
४१	२९१-२	°ककुम्भ°	°ककुम्भ°
४१	२९२-४	°तत्त्वं	तत्त्वं
४२	२९५-३	सात्त्विक	सात्त्विक
४३	३०६-२	°मुल्ला°	°मुल्ल°
४३	३०७-४	सात्त्विकाः	सात्त्विकाः
४४	३१३-२	संलयाः	संलयाः
४६	३३१-४	पल्लविको	पल्लवको
४६	३३२-१	°बुक	बुक
४७	३३४	३३५	३३४
४७	३३६-४	प्रयोज्याः	प्रयोज्यः
३ मर्त्यकाण्डस्तृतीयः ।			
४८	३३९-३	वृद्धः,	वृद्धः,
५०	३५१-३	सवदान्यो	स वदान्यो
५१	३५२-३	°र्णाज्ञौ	र्णाज्ञौ
५२	३६७-१	°रौ, दान्तो°,	°रौ, दान्तो°

पृष्ठ	श्लो०पा०	अशुद्ध	शुद्ध
५२	३७१-३	निसूदनानि	निषूदनानि
५३	३७२-२	निष्कारणा०	निष्कारण०
”	”	×	॥३७२॥
”	३७४-२	गतो	गतौ
”	३७८-२	धिच्छलम्	धिश्छलम्
”	”	३६८	३७८
”	३७९-२	प्रतारणम्	प्रतारणम्
५५	३९०-१	विसत्वरो	विसृत्वरो
”	”	विसमरः,	विसृमरः,
”	३९५-२	दादि०	दीदि०
५६	४००-१	घृतचरः	घृतवरः
”	४०३-२	कृतिः	कृती
५७	४०७-३	हवो	ह्यो
५८	४१५-१,२	धान्याम्लाना०	धान्याम्लारना०
”	४१७-२	वेषवार	वेषवार
”	४१९-१	आसुरी	असुरी
५९	४२७-२	स्वोदरं	स्वोदर
६०	४३१-४	प्रसृतो	प्रश्रितो
”	४३२-३	घृष्टस्तु	घृष्टस्तु
”	” -४	घृष्णुजौ	घृष्णजौ
६१	४३९-१	संयतश्च	सयँयतश्च
”	४४१-१	विप्रकृतौ,	विप्रकृतो,
६२	४४५-२	गृहीतरि	प्रहीतरि

पृष्ठ	श्लो०पा०	अशुद्ध	शुद्ध
६२	४४६-४	°जितोऽर्हि°	°जितेऽर्हि°
„	४५०-१	पिचण्डिलो	पिचिण्डिलो
„	„ -३	बिखु	बिखु
६३	४५२-१	खुरणसा,	खुरणस
„	४५६-४	बलिनौ	बलिनो
„	„ „	बलिभौ	बलिभः
„	४५८-३	बलिरः	बलिरः
६४	४६१-४	किलासिनिः	किलासिनि
„	४६५-१	क्षणा°	क्षण°
६५	४६९-१	छर्दे	छर्दौ
„	४७१-१	अनाह°	आनाह°
६६	४८०-२	सङ्ग°	सङ्ग°
„	४८३-४	चुञ्चवः	चञ्चवः
६७	४८८-४	शस्ता	शास्ता
६८	४९४-२	जङ्घिको	जाङ्घिको
„	४९९-२	प्राघूर्णो°	प्राघूर्णो°
„	„ -३	प्राघूर्णकोऽ	प्राघूर्णकेऽ
७०	५०७-३	°बोक्कः	°बोक्कः
„	५०८-१	कुट्ट°	कुट्टु°
„	त्रयोदशपङ्क्तौ	„	„
„	चतुर्दशपङ्क्तौ	°ललितं	°ललितं
७१	५१३-४	कुटुम्बिना	कुटुम्बिनी
„	५१४-४	परस्पम्	परस्परम्

पृष्ठ	श्लो० पा०	अशुद्ध	शुद्ध
७१	५१५-३	पयसी	प्रेयसी
”	५१६-१	दयेशा	हृदयेशा
”	५१७-२	वनयिता	वरयिता
७२	५२१-३	°ऋयन्त	°ऋयन्तः
”	५२२-१	प्राज्ञी प्रज्ञा	प्रज्ञा प्राज्ञी
”	” ”	प्रजानन्त्यां	प्रजानत्यां
”	५२३-१	°चार्याणी,	°चार्यानी
”	” -४	°र्यर्या	°र्यर्या
७३	५३२-३	साधारणा स्त्री	साधारणस्त्री
”	५३४-३	लम्ना	नम्ना
७४	५३६-२	स्त्रीधमः	स्त्रीधर्मः
”	५३८-४	स्याद्भ°	स्याद्भ°
७५	५४६-४	°वद्भद्°	°वद्भाद्°
”	५४७-२	सभगा°	सुभगा°
”	५५०-१	°सौरस्यौ,	°सोरस्यौ,
७७	५६३-४	वेर°	वेर°
७८	५६७-२	मस्तक°	मस्तिक°
”	५७०-३	वेणि	वेणिः
”	५७४-१	श्रोतं	श्रोत्रं
”	”	५७९	५७४
७९	५७६-३	°ऽक्षिण्य°	°ऽक्षण्य°
”	५७८-४	निमिलनम्	निमीलनम्
”	५७९-२	भ्रू°	भ्रू°

पृष्ठ	श्लो०पा०	अशुद्ध	शुद्ध
७९	,, -३	अविकारे	भ्रविकारे
,,	,, -४	-भ्र-	-भ्र-
,,	५८०-१	भ्रवो°	भ्रवो
८०	५८७-२	कृकपाश्वे	कृकपाश्वौ
,,	५८८-४	°रोऽसगः	°रोऽसगः
,,	५८९-२	दोर्बाहा	दोर्बाहा
८१	५९६-४	सिंहतालस्तु	सिंहतलस्तु
,,	५९७-२	मुंलु°	मुंस्तु°
८२	६०३-३	चूचुकन्तु	चूचुकं तु
,,	६०४-३	कलखण्डं	कालखण्डं
,,	६०६-४	वस्ति°	वस्ति°
८३	६१४-१	नलकीलो	नलकीलो
,,	,, -२	°श्वारो°	°श्वार्दो°
८५	६२५-२	°लुङ्गकः	°लुङ्गकः
,,	६३०-३	छवि°	छवि°
८६	६३२-१	जैभं,	जैहं
,,	६३३-३	वस्ति°	वस्ति°
,,	६३४-२	°वस्करः	वस्करः
८७	६४५-२	वाह्वि°	वह्वि°
८८	६५१-३	सिह्व°	सिल्ह°
,,	६५५-३	च,	×
,,	,, -३	वाला°	वाल°
८९	६५६-१	ताडपत्र	ताडपत्रं

पृष्ठ	श्लो०पा०	अशुद्ध	शुद्ध
८९	६५८-२	०वलीलता	०वलीलताः
„	६६३-२	०वापा	०वापो
„	६६४-१	०मुद्रा,	०मुद्रा,
९०	६६५-२	किङ्किणी	किङ्किणी
९०	६७०-३	०रुर्णायु०	०रुर्णायु०
९१	६७४-३	चौलः	चोलः
„	६७६-२	नक्रक०	नक्तक०
„	६७८-२	त्वामो०	व्यामो०
९२	६८४-१	मुकुरा०	मकुरा०
९३	६९५-१	प्राजपत्य	प्राजापत्य
९४	७००-३	वृथु०	पृथु०
„	७०२-२	सर्व्वदमः	सर्व्वदमः
९५	७१०-१	बीभत्सुः	बीभत्सुः(त्सः)
९६	७१६-१	परिवर्ह०	परिवर्ह०
„	७१८-१	०करङ्का	करङ्को
९७	७२३-४	रूपा०	रूप्या०
„	७२६-२	गोपा	गोपो
९८	७२९-४	प्रत्यर्थ्य०	प्रत्यर्थ्य०
„	७३३-२	०परुषः	०पूरुषः
९९	७३६-१	सामदा-	सामदान
„	७३८-३	मृंगया	मृगया
१००	७४१-४	०ह्रम्	०ह्रम्
„	७४२-४	समञ्जमम्	समञ्जसम्

पृष्ठ	श्लो०पा०	अशुद्ध	शुद्ध
१०१	७४६-२	ध्वजिना	ध्वजिनी
„	„ -२	पताकिना	पताकिनी
„	७४९-१	अनीकिना	अनीकिनी
„	७५१-४	शतङ्गः	शताङ्गः
१०२	७५७-४	यानमुख	यानमुखं
१०३	७६१-१	रथा०	रथ०
„	७६५-४	सन्नद्धा	सन्नद्धो
„	७६६-२	वम	वर्म
„	„ -३	कवच	कवचं
„	„ -४	०नुत्र	०नुत्रं
१०४	७६७-१	कूर्पासा,	कूर्पासो
„	७६९-३	०यसा	०यसी
१०४	६७२-४	लक्षतः	लक्ष्यतः
१०५	७७४-२	मुक्त	मुक्तं
„	७७६-३	सिञ्जिनी	शिञ्जिनी
„	„ -४	०कारणम्	०वारणम्
१०५	७७८-१	गार्ध्रपक्षौ,	गार्ध्रपक्षौ
„	७७९-३	प्रहिते	प्रहितो
१०६	७८३-३	चम्म	चर्म
„	७८५-२	०दिला	०दीली
„	„ -३	भिन्दिपाल	भिन्दिपाले
१०७	७८७-३	०शदुस्फो	०सदुःस्फो
„	७९२-४	ऊर्जस्यू	ऊर्जस्यू

पृष्ठ	श्लो० पा०	अशुद्ध	शुद्ध
१०७	७९३-३	शक्यत	शक्यते
१०८	७९६-२	०पहसी	०सहसी
,,	७९७-१	०ह्यानि,	०ह्याभि,
,,	७९८-३	समीक	समीकं
,,	७९९-४	तुमुल	तुमुलं
१०९	८०२-४	सन्द्राव०	सन्द्राव०
,,	८०३-४	डमरं	डमरे
१११	८१३-३	बटुः	वटुः
,,	८१४-२	बटू०	वटू०
,,	८१५-३	रोच्यः,	रौच्यः,
११२	८२१-३	होत्र	होत्रं
,,	८२२-१	तच्छ्राद्धं:	तच्छ्राद्धं
,,	८२५-१	०कटको	०कटके
११३	८२७-१	समीधेनी	सामिधेनी
,,	८२८-१	०र्भसित	०र्भसितं
,,	८३०-१	शमनं (शसनं),	शसनं (शमनं),
११४	८३६-३	होगाम्नि०	होमाम्नि०
,,	८३८-१	ब्रह्मासन	ब्रह्मासनं
,,	८३९-३	पारायण	पारायणं
,,	८४०-२	काय	कायं
११४	८४१-१	ब्रह्मत्व	ब्रह्मत्वं
,,	८४२-१	संस्कारपूर्व	संस्कारपूर्व-
११५	८४३-२	पुण्यक	पुण्यकं

पृष्ठ	श्लो०पा०	अशुद्ध	शुद्ध
११५	८४५-१	यज्ञसूत्र	यज्ञसूत्रं
”	८४६-१	वाल्मीकी०	वाल्मीकी०
”	” -३	मत्रा०	मैत्रा०
”	” -४	माठः	माठरः
”	८४७-१	पराशर्यः,	पाराशर्यः
”	” -४	०कालिका	०कालिकी
”	८५०-१	०याजा	०याजी
११६	८५२-१	कात्यायने	कात्यायनो
”	८५८-१	०स्पृष्टो,	०स्पृष्टो,
११७	८५९-२	निषिद्धै०	निषिद्धै०
”	८६५-२	०वेतन	०वेतने
”	८६६-३	सवावृत्तिः	सेवावृत्तिः
११८	८६८-२	क्रया	क्रयी
”	” -३	क्रेयद्	क्रेयदे
”	८६९-२	नीवा	नीवी
”	८७०-३	न्यासं,	न्यासे,
”	८७१-१	मात्रकं	मात्रके
”	” -२	क्रय्य	क्रय्यं
”	” -३	षणितव्यं	षणितव्यं
”	८७२-२	०स्तुल्यौ	०स्तुल्यौ
”	” -३	गणय	गणयं
”	८७३-२	दशामुतः	दुशायुतः
”	” -३	मयुत,	मयुतं,

पृष्ठ	श्लो०पा०	अशुद्ध	शुद्ध
११८	८७३-४	°कोटवः	कोटयः
११९	८७५-१	असङ्ख्य	असङ्ख्यं
"	" -४	बहिन्नकम्	बहिन्नकम्
"	८७६-१	बोहित्थं	बोहित्थं
"	" "	वहन	वहनं
"	" -२	पोतवाहा	पोतवाहो
११९	८७७-१	°तरीण्यो	°तरीण्यौ
"	" "	बेडाऽथ,	बेडाऽथ,
"	८७८-४	सेकपात्र	सेकपात्रं
"	८७९-१	कोला	कोलो
"	" -२	स्यात्तरी°	स्यात्तर°
१२०	८८२-३	साक्षो,	साक्षी,
"	८८३-१	पोतव	पोतवं
"	८८४-४	तत्पल	तत्पले
"	८८७-१	चतुर्विंशत्या°	चतुर्विंशत्य°
"	" -२	हस्ता	हस्तो
"	८८८-४	गवीश्वर	गवीश्वरे
"	८८९-१	°गाभी,	°गाभीर
"	" -२	गोस्°	गोस°
१२१	८९०-२	हला	हली
"	" "	°कार्षकीं	°कार्षकौ
"	८९२-२	मत्य	मत्यं
१२२	८९७-२	विराः	विशः

पृष्ठ	श्लो०पा०	अशुद्ध	शुद्ध
१२२	८९८-२	वैदेहका	वैदेहको
„	९०२-३	०मिरा	०मिरा
१२३	९०३-३	माध्वीक	माध्वीकं
„	९०४-४	किण्वन्तु	किण्वं तु
„	९०८-२	कलादा	कलादो
„	„ -४	०प्रसेविका	प्रसेविका
„	९१०-३	काम्बविव०	काम्बविक०
१२४	९११-३	पिप्पलकं,	पिप्पलकं,
१२५	९२०-१	वर्मारो	कर्मारो
„	९२२-१	०मालख्य	०मालेख्यं
„	९२६-१	कुहकं	कुहुकं
„	„ -३	कौतूहल	कौतूहलं
„	„ „	कुतुक,	कुतुकं,
१२६	९३३-१	चण्डालो	चण्डाले

४ तिर्यक्काण्डश्चतुर्थः

१२८	९३९-१	तु	×
„	९४१-२	तदक्षीव	तदक्षीवं
„	„ -३	सैन्धव	सैन्धवं
„	९४२-३	वस्तुकं	वस्तूकं
„	„ -४	विडपाक्य	विडपाक्ये
„	९४३-१	ऽक्ष	ऽक्षं
„	„ -१	रुचक	रुचकं

पृष्ठ	श्लो०पा०	अशुद्ध	शुद्ध
१२८	९४६-२	कुरुन्	कुरुन्
१२९	९४७-१	वर्षं	वर्षं
१३०	९५३-३	निर्जला	निर्जलो
१३०	९५७-१	वङ्गास्तु	वङ्गास्तु
१३१	९५९-२	वाह्नीका	वाल्हीका
१३१	११-२	वाह्निका०	वाल्हिका०
१३१	११-४	कारुषा०	कारुषा०
१३१	९६७-४	माष्य	माष्यं
१३२	९७५-१	कोशला	कोसला
१३३	९७९-१	दामलिप्त	दामलिसं
१३३	९८१-२	क्षौमाट्टाट्टा०	क्षौमाट्टाट्टा०
१३४	९८३-३	सराण०	सराणि०
१३४	९८६-३	चारपथो,	चारपथो
१३४	९८८-१	विपणि०	विपणि०
१३५	९९०-४	सभाद०	सभोद०
१३५	९९१-२	पस्त्यः	पस्त्यं
१३५	९९२-१	धामागारं	धामागारं
१३५	९९६-१	सन्धाना,	सन्धानी
१३५	११-३	होत्रीयन्तु	होत्रीयं तु
१३७	१००४-२	०राङ्गणे	०राङ्गने
१३७	११-३	वलजं	वलजं
१३७	१००५-२	कुञ्चिकायान्तु	कुञ्चिकायां तु
१३७	१००९-४	०म्बुरो	०म्बुरो

पृष्ठ	श्लो०पा०	भशुद्ध	शुद्ध
१३७	१०११-१	नीध्रं	नीध्रं
१३८	१०१४-१	शालभञ्जी	सालभञ्जी
,,	१०१८-३	चुल्य०	चुल्य०
,,	१०१९-१	कुण्ड,	कुण्डं,
१३९	१०२०-२	पात्री	पात्र्यो
,,	,, -३	ऽम्बरीबसृ०	ऽम्बरीष ऋ०
,,	१०२१-३	०न्त्याल्लः,	०न्त्याल्लः,
,,	१०२३-२	मन्थनो	मन्थानो
१४०	१०२७-२	०राण्	०राइ
,,	१०२९-४	०बालकः	०बालकः
१४१	१०३५-२	०पात्यका	०पत्यका
,,	१०४१-१	०भव,	०भवं,
१४२	१०४२-२	गुरु०	गुरु०
१४३	१०४६-१	कुप्यन्तु	कुप्यं तु
,,	,, -२	०द्रूप्यन्तु	०द्रूप्यं तु
,,	१०५०-४	रसश्चलम्	रसश्चलः
१४४	१०५४-२	पौष्पक	पौष्पकं
,,	१०५६-४	खेचर	खेचरं
१४५	१०६२-२	गैय०	गैरेय०
,,	१०६३-४	बाल०	बाल०
,,	१०६४-२	हरिष्मणिः	हरिन्मणिः
,,	,, -३	पद्मरागो	पद्मरागो
,,	१०६५-३	वज्रपा०	वज्रप०

पृष्ठ	श्लो०पा०	अशुद्ध	शुद्ध
१४६	१०७०-४	०म्पृशि	०स्पृशि
”	१०७३-२	०ध्यर्णवौ	०ध्यर्णवो
१४७	१०७८-४	०र्जल	०र्जले
”	१०८०-१	हदिनी	हदिनी
१४८	१०८३-२	कालिन्दो	कालिन्दी
”	” -४	०द्विना	०द्विजा
”	१०८६-१	ऽर्जनी	ऽऽर्जुनी
१४९	१०९३-२	चुरा	चुरी
”	” -”	चुण्डी	चुण्डी
”	१०९६-१	०म्भमां	०म्भसां
”	१०९६-२	तरिः	सरिः
१५०	१०९९-१	०म्र	०मम्र
”	” -४	बहुला	बहुलौ
१५१	११०१-२	०रिदम्मदः	०रिरम्मदः
”	११०२-४	०र्लकः।	०रुलका
”	११०३-१	अम्मसू	अम्भःसूः
”	११०४-४	शम्पा	शम्पा
”	११०५-३	सौदामिनी	सौदामनी
”	११०६-४	गन्धवह	गन्धवहः
१५२	११०८-४	गोचरः ।	पार्ष्णिगः । ११०८
”	१११२-३	०रुद्यनं	रुद्यानं
१५३	१११६-३	०वकेशी	बकेशी
”	१११८-२	गुलिभ	गुलिम

पृष्ठ	श्लो०पा०	अशुद्ध	शुद्ध
१५४	११२३-१	किशलयं	किसलयं
"	" -२	किसलं	किसलं
"	११२५-१	सुमनभः,	सुमनसः
"	११२८-३	°प्रफुलपं	°फुलसं
१५५	११२९-२	°नुन्निद्रं	मुन्निद्रं
"	" -३	°विनुद्रं	विमुद्रं
"	११३०-,,	१०३०	११३०
"	११३१-१	ऽश्वत्यः,	ऽश्वत्थः,
"	११३७-३	वतसः	वेतसः
"	" -४	वानीरा	वानीरो
१५६	११३८-१,२	कोली, बं	कोलिर्बं
"	११४३-३	भद्रपर्णा	भद्रपर्णा
१५७	११४७-४	°स्तु	°स्तु
"	११४८-२	नवमालिका	नवमालिका
"	११५०-१	मातुलङ्गो	मातुलिङ्गो
"	११५१-४	नारिकेरं	नालिकेरं
"	११५५-४	दाक्षा	द्राक्षा
१५८	११५६-२	त्रिवण्टकः	त्रिकण्टकः
"	११५८-२	हीवेरे	हीवेरे
"	" -४	दर्दुघ्नं	दर्दुघ्नं
"	११६१-३	विसप्रं	विसप्रं
१५९	११६५-१	सौगन्धिकन्तु	सौगन्धिकं तु
"	" -४	विसम्	विसम्

पृष्ठ	श्लो०पा०	अशुद्ध	शुद्ध
१५९	११६८-२	व्रीहि	व्रीहिः
”	” -३	पटलो	पाटलो
१६०	११७४-२	मकुष्ट°	मकुष्ट°
”	” -२	मयुष्टकौ	मयुष्टकौ
१६१	११८०-२	सर्षपः	सर्षपः
”	११८४-२	शिमुकञ्च	शिमुकं च
”	११८५-२	°त्तुण्ड°	त्तुण्ड°
१६२	११८९-४	शृङ्गवे°	शृङ्गवे°
”	११९४-१	बल्वजा	बल्वजा
”	११९६-३	सौलिक°	शौलिक°
१६३	११९७-२	कुष्ट°	कुष्ट°
”	११९८-२	सक्तक°	सक्तुक°
”	१२०३-४	°स्र ॥	°स्रपा
”	” -,,	जलोकसः	जलौकसः
१६४	१२०९-३	°ग्निरजी	°ग्निरजो
”	१२१०- पूर्वाद्ध	१२१० पूर्वाद्ध	१२११ पूर्वाद्ध
”	” -४	॥१२१०॥	×
१६५	द्वितीयपङ्क्तौ	सः ।	सः ॥१२१०॥
”	१२१२-४	षडङ्घ्रयः	षडंघ्रयः
”	१२१३-१	भोज्यन्तु	भोज्यं तु
”	१२१४-३	वर्षणा	चर्षणा
१६६	- -	६६	१६६
”	१२२३-१	°दन्तौ,	°दन्तो,

पृष्ठ	श्लो०पा०	अशुद्ध	शुद्ध
१६६	१२२४-२	ऽस्याग्रं तु	ऽअग्रंत्वस्य
१६७	१२२९-३	हिजिरश्च	हिज्जीरश्च
१६८	१२३५-२	वाह्लिका०	वाल्हिका०
„	१२३६-२	श्रीवत्सकी	श्रीवृक्षकी
„	१२३८-४	क्रियाहो	क्रियाहो
„	१२३९-४	०बालधिः	०बालधिः
१६९	१२४७-४	कुञ्जिकास्यं	कुञ्जितास्यं
„	१२५१-३	दामञ्जनं	दामाञ्जनं
„	१२५२-३	पर्याणन्तु	पर्याणं तु
१७०	१२५३-१	वग०	वेग०
„	१२६१-१	०दीनान्तु	०दीनां तु
१७१	१२६६-१	तम्बा	तंवा
„	„ -३	पृष्टौही	प्रष्टौही
१७२	१२७२-१	ब्येक हा०	ब्येकाद् हा
„	१२७३	१२७४	१२७३
„	१२७५-१	०च्छगलच्छा	०च्छगलः छा०
„	„ -,,	वस्तः	वस्तः
„	१२७६-१	वर्करो	वर्करो
„	१२७८-४	कुक्करो	कुक्कुरो
„	„ -,,	०बालधिः	बालधिः
१७३	१२८०-३	शालावृका	शालावृको
„	१२८२-४	जरन्ता	जरन्तो
१७४	१२९१-१	गण्डिव	गुण्डिव

पृष्ठ	श्लो०पा०	अशुद्ध	शुद्ध
१७४	१२९३-२	हरिणा०	हरिणा०
„	„ -४	शम्बतः	शंवराः
„	१२९७-३	मुशली	मुसली
१७५	१२९९-३	सग्टः	सरटः
„	१३००-४	०लोचनः	०लोचने
१७५	१३०१-१	छुछु०	छुछु०
१७६	१३०५-४	दुदुभौ	दुण्डुभौ
१७७	१३१५-२	स्फुटः	स्फटः
„	१३१६-४	पक्षि०	द्विजपक्षि०
„	१३१७-३	पत्रं पतत्रं,	पत्रं पतत्रं
१७८	१३२८-२	खञ्जनः	खञ्जनः
१७९	१३३१-४	ख्यपत्ये	ख्यपत्ये
„	१३३२-४	बकोट०	बकोटं०
„	१३३३-२	बिस०	विस०
„	१३३६-३	चटंकायां	चटकायां
„	१३३७-४	०राडुकः	०राडुकुः
„	१३३८-२	क्रवरौ	क्रकरौ
१८०	१३३९-१	पारावतः	पारापतः
„	१३४४-४	शम्बरो	शंवरो
„	१३४४-४	०स्तिभिः	०स्तिमिः
१८१	१३४७-२	मङ्गुर०	मङ्गुर०
„	१३५२-३	षोडशाङ्घिः	षोडशांहिः
„	१३५३-४	जीवव	जीवथः

पृष्ठ	श्लो०पा०	अशुद्ध	शुद्ध
१८२	१३५७-४	०जम	०दम
,,	प्रथमपङ्क्तौ	तिर्यक्काण्डः	नारककाण्डः
,,	अष्टम्यां पङ्क्तौ	नरकका०	नारकका०
१८३	प्रथमपङ्क्तौ	तिर्यक्काण्डः	सामान्यकाण्डः
,,	१३६४-२	वषा०	वषा०
,,	सप्तम्यां पङ्क्तौ	नरककाण्डः	नारककाण्डः
,,	१३६६-३	पुन०	पुन०
,,	,, -३	सत्त्वं	सत्त्वं
,,	१३६७-४	०जीव०	०जीव०
१८४	प्रथमपङ्क्तौ	तिर्यक्काण्डः	सामान्यकाण्डः
,,	१३७६-१	स्याद्	स्वादू
१८५	प्रथमपङ्क्तौ	तिर्यक्काण्डः	सामान्यकाण्डः
,,	१३८१-१	किल्विषं	किल्विषं
१८६	प्रथमपङ्क्तौ	तिर्यक्काण्डः	सामान्यकाण्डः
१८६	१३८९-३	वक्र०	वक्त्र०
,,	१३९०-१	गन्धो	गन्धो
१८७	प्रथमपङ्क्तौ	तिर्यक्काण्डः	सामान्यकाण्डः
,,	१४००-२	संव्याङ्ग०	संव्याङ्ग०
,,	१४०२-१	भन्द्र०	मन्द्र०
,,	,, -३	ऋष्ट	ऋष्टं
१८८	प्रथमपङ्क्तौ	तिर्यक्काण्डः	सामान्यकाण्डः
,,	१४०५-४	गजानां गर्ज०	गर्जनं गज०
,,	१४०७-२	०वासिते	०वाशिते

पृष्ठ	श्लो० पा०	अशुद्ध	शुद्ध
१८८	,, -३	वृषस्य	वृकस्य
,,	१४०८-२	रति०	रत०
,,	१४०९-२	ददुरः	ददुरः
,,	१४१०-३	पेटक	पेटकं
१८९	प्रथमपङ्क्तौ	तिर्यक्काण्डः	सामान्यकाण्डः
,,	१४१८-३	धैनुकं	धैनुकं
१९०	प्रथमपङ्क्तौ	तिर्यक्काण्डः	सामान्यकाण्डः
,,	१४२१-१	वतूल०	वातूल०
,,	१४२३-३	घोरणी	घोरणी
,,	१४२९-३	कुजं	कुजं
१९१	प्रथमपङ्क्तौ	तिर्यक्काण्डः	सामान्यकाण्डः
,,	१४३०-१	पुथुल	पुथुलं
,,	,, -२	विकट	विकटं
,,	,, -२	पिपुलं	विपुलं
,,	१४३१-१	दैव्य०	दैर्घ्य०
,,	१४३६-१	वीघ्न	वीघ्न०
,,	१४३८-१	प्रबर्ह	प्रबर्ह
१९२	प्रथमपङ्क्तौ	तिर्यक्काण्डः	सामान्यकाण्डः
,,	१४३९-३	परार्द्ध०	परार्द्ध०
,,	१४४१-४	ऽघमं	ऽघमं
,,	१४४३-४	०द्द्	०द्द् इग्
१९३	प्रथमपङ्क्तौ	तिर्यक्काण्डः	सामान्यकाण्डः

पृष्ठ	श्लो०पा०	अशुद्ध	शुद्ध
१९३	१४४६-४	निविडं	निविडं
”	१४४७-२	बहलं	बहलं
१९४	प्रथमपङ्क्तौ	तिर्यक्काण्डः	सामान्यकाण्डः
”	१४५४-१	स्थावरन्तु	स्थावरं तु
”	१४५६-४	कुटिले	कुटिलं
”	१४५८-३	°नगरं	नगतं
१९५	प्रथमपङ्क्तौ	तिर्यक्काण्डः	सामान्यकाण्डः
”	१४६५-१	प्रतिकूलन्तु	प्रतिकूलं तु
”	१४६६-२	°सव्यन्तु	°सव्यं तु
१९६	प्रथमपङ्क्तौ	तिर्यक्काण्डः	सामान्यकाण्डः
१९७	”	”	”
”	१४८३-३	गूढ	गूढ
”	१४८४-१	°त्रिशात	°त्रिशातं
१९८	प्रथमपङ्क्तौ	तिर्यक्काण्डः	सामान्यकाण्डः
”	१४८७-३	°मुसं	°मुतं
”	१४८८-४	°ररीकृते	°ररीकृते
”	१४८९-३	सङ्कीर्णं	सङ्कीर्णं
”	१४९१-४	°न्विषितानि	°न्वेषितानि
”	१४९२-२	समुन्न°	समुत्त°
१९९	प्रथमपङ्क्तौ	तिर्यक्काण्डः	सामान्यकाण्डः
”	१४९६-३	मुनितं	मनितं
”	” -४	श्रुतम्	स्रुतम्
”	१४९८-२	सम्वननं	संवनन

पृष्ठ	श्लो०पा०	अशुद्ध	शुद्ध
२००	प्रथमपङ्क्तौ	तिर्यक्काण्डः	सामान्यकाण्डः
”	१५११-४	समाः	समाः
२०१	प्रथमपङ्क्तौ	तिर्यक्काण्डः	सामान्यकाण्डः
”	१५१२-३	लक्ष्मीच्छा°	लक्ष्मीश्छा°
”	१५१७-२	अेशो	अेषो
२०२	प्रथमपङ्क्तौ	तिर्यक्काण्डः	सामान्यकाण्डः
”	१५२१-४	छवनानि	छेवनानि
”	१५२६-३	°रयूङ्क्	°रयूङ्क्
२०३	प्रथमपङ्क्तौ	तिर्यक्काण्डः	सामान्यकाण्डः
२०४	”	”	”
”	१५३९-३	हटैः	हटे

शेषनामभालाशिलोञ्छसहितस्य

अभिधानचिंतामणिकोशस्य

अकारादिवर्णानुक्रमेण शब्दानुक्रमणिका

शब्दः	श्लोकः	शब्दः	श्लोकः
अ.		अंघ्रिप.	१११४
अंश.	१४३४	अंहिस्फन्व	६१७
अंशकूट	१२६४	अकम्पित.	३२
अंशु. }	९५	अकर्कश.	१३८७
	९९	अकर्ण.	४५४
अंशुक.	६६६	अकल्कन.	४९०
अंशुहस्त.	९६	अकस्मात्.	१५३२
अंस.	५८८	अकिञ्चन.	३५८
अंसल	४४८	अकिञ्चनता.	८१
अंहति.	३८७	अकुप्य.	१०४५
अंहस्.	१३८१	अकूपार.	१०७३
अंहि.	६१६	अक्त.	१४९२
अंहिनामन्.	११२१	अक्रम.	१५११

अक्ष. }	४८६	अक्षीव. }	९४१	
	७३८		११३४	
	८८४		अक्षौहिणी.	७४९
	९४३		अखंड.	१४३३
अक्षत. }	१३८३	अखात.	१०९४	
	४०१	अखिल.	१४३३	
अक्षदर्शक	७२०	अखेदित्व.	७१	
अक्षदेविन्.	४८५	अग.	१११४	
अक्षधूर्त्त	४८५	अगद.	४७३	
अक्षमाला.	८४९	अगदङ्कार.	४७२	
अक्षर	७५	अगम.	१११४	
अक्षरचञ्चु.	४८३	अगरु.	६४०	
अक्षरचण.	४८३	अगस्ति.	१२२	
अक्षरजीवक.	४८३	अगस्त्य.	१२२	
अक्षवती	४८६	अगाध }	१३६४	
अक्षवाट	८०१		१०७०	
अक्षान्ति.	३९१	अगाधजल.	१०९१	
अक्षि.	५७५	अगार.	९९२	
अक्षिकूटक.	१२२५	अगुरु.	६४०	
अक्षिगत.	४४८	अगौकस्.	१३१७	
अक्षिविकूणित.	५७८	अग्नायी.	११००	

अग्नि. }	१६९	अग्र.	१४३८
	१०९९		११२१
अग्निक.	१२०९		१४५९
अग्निकारिका.	८१४		११८३
अग्निकार्य.	८१४	अग्रज. }	८१२
अग्निचित्.	८३५		५५१
अग्निदेवा.	१०९	अग्रजङ्घा.	६१५
अग्निभू.	२०९	अग्रजन्मन्	८१२
अग्निभूति	३१	अग्रजाति.	८१२
अग्निमारुत.	१२३	अग्रणी.	१४३९
अग्निरक्षण.	८३५	अग्रतः	१५२९
अग्निरजी.	१२०९	अग्रबीज.	१२००
अग्निवल्लभ.	६४७	अग्रयान	८००
अग्निवाह.	११०३	अग्रसर.	४९८
अग्निसंभव.	६२०	अग्रायणीय.	२४७
अग्निसिंहनंदन.	६९६	अग्रिम. }	६२३
अग्निहोत्र.	८३६		१४३९
अग्निहोत्रिन.	८३५	अग्नेदिधीषू.	५२५
अग्नीन्धन.	८१४	अग्नेसर. }	४९८
अग्न्याधान	८३६		१४२८
		अग्रप्र.	१४३९
		अग्र.	१३८१

अधमर्षण.	८४४	अङ्गद.	६६२
अघ्नया.	१२६५	अङ्गना.	५०६
अङ्ग. {	१०६	अङ्गमर्द.	४९२
	२८४	अङ्गरक्षणी.	७६९
	६०२	अङ्गराग.	६३५
अङ्गपाली.	१५०७	अङ्गिराज.	७११
अङ्गिन.	२९३	अङ्गविक्षेप.	२८२
अङ्गु.	१२९३	अङ्गसंस्क्रिया	६३५
अङ्गर.	१११८	अङ्गहार.	२८२
अङ्गश.	१२३०	अङ्गारक.	११६
अङ्गशा.	४५	अङ्गारधानी.	१०२०
अङ्कूर.	१११८	अङ्गारपात्री.	१०२०
अङ्गोलसार	११९८	अङ्गारशकटी.	१०२०
अङ्ग. {	५६६	अङ्गिका.	६७४
	५६३	अङ्गीकार.	२७८
	९५७	अङ्गीकृत.	१४८८
	१५३७	अङ्गुरी.	५९२
अङ्गक.	१०११	अङ्गुल. {	५९२
अङ्गज. {	२२७		८५४
	५४२	अङ्गुलि.	१२२४
	१००४	अङ्गुलिमुद्रा.	६६४
अङ्गण.	१००४	अङ्गुली.	५९२

अङ्गुलीयक.	६६३		२११
अङ्गुष्ठ.	५९२	अज. }	२१४
अङ्घ्रि.	१७९८		१२७५
अङ्घ्रिनामन्.	११२१	अजकाव.	२०१
अङ्घ्रिप.	१११४	अजगर.	१३०५
अङ्घ्रिस्कन्ध.	६१७	अजजीविक.	८८९
अचल. }	६९८	अजदेवता.	११४
	१०२७	अजनामक.	१०५४
अचलभ्रातृ.	३२	अजन्य. }	१२६
अचला.	९३६		७९६
अचिरप्रभा.	११०४	अजप.	८५७
अचिरा.	४०	अजमीढ.	७०७
अचेष्टता.	३०७	अजर्य.	७३१
अच्युत.	२१४	अजस्र.	१४७१
अच्युतज.	९३	अजा.	१२७५
अच्युताग्रज. }	१७१	अजाजी.	४२२
	२२५	अजातशत्रु.	७०७
अच्छ.	१०७१	अजित. }	२६
अच्छमल्ल.	१२८९		४२
अच्छुसा.	२४०	अजितबला.	४४
		अजिन.	६३०
		अजिनपत्रिका.	१३३६

अजिर.	१००४	अट्ट.	९८१
अजिह्व.	१४५६	अट्टहास.	१००२
अजिह्वग.	७७८	अट्टहासिन्.	२२७
अजिह्व.	१३५४	अट्टालक.	१९७
अज्जुका.	३३४	अट्टुन.	९८१
अज्ञ.	३५२	अणक.	७८३
अज्ञान.	७३	अणव्य.	१४४२
	१३७४	अणि.	९६६
अञ्जल.	६६७	अणिमन्.	७५६
अञ्जित.	४४७	अणीयस्.	१०१३
	१७०	अणु.	२०२
अञ्जन.	६८६	अण्ड.	१४२८
	१०५३	अण्डक.	१६२४
अञ्जनाधिका.	१२९८	अण्डकोश.	१३१९
अञ्जनिका.	१२९८	अण्डज.	६११
अञ्जलि.	५९८	अण्डक.	६११
अञ्जलिकारिका.	१०१४	अण्डकोश.	६१२
अञ्जस.	३७५	अण्डज.	१३१७
अञ्जसा.	१५३०	अतपी.	१३४३
अटनी.	७७५	अतिकृत्सित	१३५५
अटवी.	१११०		११७९
अटाट्या.	१५०१		३५०

अतिक्रम	१९०४	अतीव.	१५३५
अतिजव.	४९४	अत्तिका.	३३५
अतिथि.	४९९	अत्यंतगामिन्.	४९५
अतिथिपूजन.	८२२	अत्यंतीन.	४९५
अतिदूर.	१४५२	अत्यय	३२३
अतिपथिन्	९८४	अत्यर्थ.	१५०५
अतिपात.	१५०४	अत्यल्प.	१४२८
अतिभी.	१८१	अत्याकार.	४४२
अतिमर्याद.	१५०६	अत्रभवान्.	३३६
अतिमात्र.	१५०६	अत्रिदृग्.	१०५
अतिमुक्तक.	११४७	अत्रेयी.	५३५
अतिरक्त.	१४४९	अथर्वन्	२४९
अतिवाहिक.	१३५८	अदन.	४२४
अतिवृष्टि.	६०	अदभ्र	१४२६
अतिवेल.	१५०६	अदृष्ट.	३०२
अतिशय. }	५८	अद्भुत. }	२९५
	१५०६		३०३
अतिसर्जन.	१५१९	अद्भुतत्व.	७०
अतिसंधान	३७९	अद्भार.	३९४
अतिस्थिर.	१४५३		१११४
अतिस्निग्धमधुरत्व.	६८	अद्रि. }	१०२७
अतिहास.	२९८		१७४

अद्रिजा.	२०४	अधिभू.	३९८
अद्रिराज्.	१०२७	अधिरोहिणी.	१०१३
अद्रय.	२३४	अधिवासन.	६३७
अधम.	१४४१	अधिविज्ञा.	५२७
अधमर्ण.	८८२	अधिश्रयणी.	१०१८
अधर.	५८१	अधिष्ठान.	९७२
	३४७	अधीरा.	५३५
अधवा.	५३१	अधीश्वर.	२४
अधस्	१५२६	अधुना.	१५३०
अधस्तात्.	१५२६	अधृष्ट	४३३
अधःक्षिप्त.	१४८२	अधोऽंशुक	६७२
अधि.	५३५	अधोऽक्षज.	२१४
अधिक.	१४४९	अधोभुवन.	१३६३
अधिकरण.	२५५	अधोमर्मन्.	६१२
अधिकर्मिक.	७२५	अधोमुख.	४५७
अधिकाङ्ग.	७६७	अध्यक्ष.	७ : २
अधिकार.	७४४	अध्ययन.	८२१
अधिकृत.	७२२	अध्यवसाय.	३००
अधिक्रम	१५११	अध्याहार.	३२३
अधिक्षिप्त.	४४०	अध्यूढा.	५२७
अधित्यका.	१०३५	अध्येषणा.	३८८
अधिप.	३५८	अध्वग.	४९३

अध्वन्.	९८३	अनन्ततीर्थकृत्.	२७
अध्वनीन.	४९३	अनन्तवीर्य	५६
अध्वन्प्र.	४९३	अनन्तर.	१४५१
अध्वर.	८२०	अनन्ता. }	११९२
अध्वरथ.	७५२		९३६
अध्वर्यु.	८१९	अनन्यज.	२२७
अनक्षर.	२६६	अनन्यवृत्ति.	१४५८
अनक्षि.	५७६	अनर्गल.	१४६६
अनगार.	७६	अनल.	१०९९
अनङ्ग	२२७	अनवधानता.	१३८२
अनंगासुहृद्.	२००	अनवरत.	१४७१
अनच्छ.	१०७१	अनवराध्यं.	१४३९
अनड्वान्.	१२५७	अनवस्कर.	१४३६
अनडुही.	१२६५	अनवस्थिति.	३१५
अनडुाही.	१२६५	अनश्वर.	१४५३
अनतिविलम्बिता.	७०	अनस्	७५३
	१३०७	अनादर.	१४७९
अनन्त. }	२९	अनाहत.	१४७९
	२२४	अनामय.	४७४
	१६३	अनामिका.	५९३
अनन्तक.	८७५	अनारत.	१४७१
अनन्तजित्.	२९	अनार्यज.	६४०

अनालम्बिन्.	२८८	अनुकार.	१४६३
अनाविल.	१४३६	अनुकूल.	६२
अनाह.	४७१	अनुकूलता	१३७७
अनाहत.	६७१	अनुक्रम.	१५०३
अनिमिष. }	८८	अनुक्रोश.	३६९
	१३४४	अनुग.	१४५७
अनिरुद्ध.	२३०	अनुगामिन्	४९६
	११०६	अनुग्रह	१५०८
अनिल. }	५२	अनुचर.	४९६
	९३	अनुज.	५५२
अनिलसख.	१०९९	अनुजीविन्.	४९६
अनिश. }	१५३१	अनुतर्पण.	९०६
	१४७१	अनुताप.	१३७८
अनिष्टदुष्टधी.	४३८	अनुत्तम.	१४३९
अनीक. }	७४६		१४३८
	७९७	अनुत्तर. }	३४७
अनीकस्थ.	७२२		६४
अनीकिनी.	७४५	अनुत्तरोपपातिकदशा	२४४
अनुक.	४३४	अनुनय.	१५०३
अनुकम्पा.	३६९	अनुपद.	१४५७
अनुकर्ष.	७५७	अनुपदिन्	४९१
अनुकामीन.	४९५	अनुपदीना.	९१५

अनुप्लव.	४९६		
अनुभव.	१५२०	अनृत.	२६५
अनुभाव.	३२६		८६६
अनुमति.	१५०		१५३४
अनुयोजन.	२६३	अनेकजातिवैचित्र्य.	७०
अनुयोगकृत्.	७८	अनेकप.	१२१७
अनुरति.	२९६	अनेकमूक.	३४८
अनुराग.	२९६	अनेहस्	१२६
अनुराधा.	११३	अनोकह.	१११४
अनुरोध.	७३३		९६२
अनुलाप.	२७४	अन्त.	१३७४
अनुवत्सर.	१५९		१४५९
अनुवृत्ति.	७३३	अन्तःकरण.	१३६९
अनुशय.	१३७८	अन्तःपुर.	७२७
अनुष्ण.	३८४	अन्तःपुराध्यक्ष.	७२६
अनुहार.	१४६३	अन्तक.	१८४
अनूचान.	७८	अन्तकृद्दशा.	२४४
अनूप.	९५३	अन्तर.	१४६०
अनूरु.	१०२		१५०९
अनृजु.	३७६	अन्तर.	१५३८
		अन्तरा.	१५३८
		अन्तराय.	१५०९

अन्तराल.	१४६०	अन्तिक.	१४५०
अन्तरीक्ष.	१६३	अन्तिकतम.	१४५२
अन्तरीप.	१०७८	अन्तिका.	१०१८
अन्तरीय.	६७३	अन्तिकाश्रय.	१००१
अन्तरे.	१५३८	अन्तिम.	१४५९
अन्तरेण. }	१५३८	अन्तेवासिन्. }	७९
	१५२७		९३३
अन्तर्गत.	१४९५	अन्त्य. }	८७४
अन्तर्गडु.	१५१६		१४५९
अन्तर्घा.	१४७७	अन्त्यवर्ण.	८९४
अन्तर्धि.	१४७७	अन्त्र.	६०५
अन्तर्द्वार.	१००७	अन्दुक. }	१२२९
अन्तर्मनस्.	४३५		१२८०
अन्तर्वत्नी	५३८	अन्व.	४५७
अन्तर्वाणि.	३४५	अन्धकार.	१४६
अन्तर्वेदि.	९४९	अन्धकासुहृद्.	२००
अन्तर्विगाहन.	१५००	अन्धतमस.	१४६
अन्तर्वेशिक.	७२६	अन्धस्.	३९५
अन्तर्हित.	१४७७	अन्धु.	१०९१
अन्तावसायिन् }	९२३	अन्न.	३९५
	९३३	अन्नकोष्ठक.	१०१२
		अन्यत्.	१४६८

अन्यतरत्.	१४६८	अपटु.	४५९
अन्यभृत्.	१३२२	अपतर्पण.	४७३
अन्यशाखक.	८५७	अपत्य.	५४२
अन्यून.	१४३३	अपत्यपथ.	६०९
अन्योन्य.	१४९९	अपत्रपा.	३११
अन्वक्ष.	१४५७	अपत्रपिष्णु.	३९०
अन्वच्.	१४५७	अपथ.	९८४
अन्वय.	५०३	अपथिन्.	९८४
अन्वर्थ.	२५७	अपदिश.	१६७
अन्ववाय.	५०३	अपध्वस्त.	४४०
अन्विष्ट.	१४९१	अपमित्यक.	८८१
अन्वेषित.	१४९१	अपयान.	८०२
अन्वेष्ट.	४९१	अपस्मार.	३२१
अपकृष्ट.	१४४२	अपररात्र.	१४५
अपक्रम.	८०३	अपरा. }	१६७
अपक्रिया.	१५१५		१२२८
अपघन.	५६६	अपराजिता.	११५६
अपघय.	१५२४	अपराद्धेषु.	७७२
अपचित.	४४७	अपराध.	७४४
अपटान्तर.	१४५१	अपर्णा.	२०३
अपटी.	६८०	अपलाप.	२७६
		अपलासिका.	३९३

अपवरक.	२९५	अपाचीन.	१६८
अपवर्ग.	७५	अपाटक.	४६२
अपवन.	११११	अपान.	६१२
अपवर्जन.	३८७	अपान.	११०८
अपवाद.	२७१	अपावृत्त.	१२४५
अपवारण.	१४७७	अपावृत्त.	३५५
अपवारित.	१४७६	अपाश्रय.	१०१२
अपविद्ध.	१४७४	अपासन.	३७२
अपशब्द.	१४४३	अपिधान.	१४७७
अपष्ठ.	१२३१	अपिनद्ध.	७६५
अपष्ठु.	१४६५	अपुनर्भव.	७४
अपष्ठुर.	१४६५	अपूर्व.	३९८
अपसव्य.	१४६६	अपोह.	३११
	१४६५	अप्	१०६९
अपस्कर.	७५८	अप्पित्त.	१०९८
अपस्त्रान.	३७५	अप्रकीर्णप्रसृतत्व.	६८
अपहार.	१५२४	अप्सरस.	१८३
अपहास.	२९८	अप्सरःपतिः	१७३
अपांग.	५७९	अप्रधान.	१४४१
अपांगदर्शन.	५७८	अफल.	१५१६
अपाची.	१६७	अवद्ध.	२६७
अपात्र.	१६८	अवद्धमुख.	३५१

अबला.	१०४			२६०
अबाध.	१४६६		अभिरुया. }	२७३
अठज. }	४७			१९१२
	१०५		अभिचर.	४९६
अठजबांधव.	९६		अभिचार.	८३०
अठजहस्त.	९६		अभिजन.	५०३
अठिजनीपति.	९७		अभिजात.	५०२
अब्द.	१५९		अभिज्ञ.	३४३
अठिधकफ.	१०७७		अभिज्ञान.	१०६
अठिधज.	१८२		अभिधा.	२६०
अठिधजा.	९०३		अभिधया.	४३१
अठिधमंडूकी.	१२०४		अभिनंदन.	२६
अठिधशयन.	२१४		अभिनय.	२८२
अठ्ययग्नि.	११००		अभिनव.	१४४८
अब्रह्मण्य.	३३५		अभिनिर्मुक्त.	८६०
अभयद.	२५		अभिनिर्घ्याण.	७८९
अभया.	११४६		अभिनिवेश.	१५००
अभाव.	१५१७		अभिनीत.	७४३
अभाषण.	७७		अभिपन्न.	४७९
अभिक.	४३४		अभिप्राय.	१३८३
अभिक्रम. }	७९१		अभिभव.	४४१
	१५०१			

अभिभूत. } ४४०	अभीक्षणम्.	१५३१	
अभिमंत्रण. } ८०५	अभीषंग.	२७२	
अभिमुख.	२६१	अभीषु.	९९
अभिमाति.	१४३७	अभ्यग्र.	१४५०
अभिमान.	७२९	अभ्यंजन.	४१७
अभियाति.	३१७	अभ्यंतर.	१४६०
अभियोग.	७२८	अभ्यमित.	४५९
अभिराम.	३००	अभ्यमित्रीण.	७९२
अभिरूप.	१४४४	अभ्यमित्रीय.	७९२
अभिलाव.	३४१	अभ्यमित्र्य.	७९२
अभिलाष.	१५२१	अभ्यर्ण.	१४५१
अभिलाषुक.	४३१	अभ्यवस्कंद.	८००
अभिवादक.	४२९	अभ्यवहार.	४२३
अभिवादन.	३४९	अभ्याख्यान.	२६८
अभिव्याप्ति.	८४४	अभ्यागत.	४९९
अभिषस्त.	१५१७	अभ्यागम.	७९७
अभिषव.	४३६	अभ्यागारिक.	४७८
अभिषेणन.	९०५	अभ्यादान.	१५१०
अभिसंपात.	७९०	अभ्यांत.	४५९
अभिसारिका.	७९७	अभ्यामर्द.	७९८
अभीक.	५२९	अभ्यास. }	७८८
	४३४		१४५०

अभ्यासादन.	८००	अमर्ष.	३२०
अभ्युत्थान.	९०१	अमर्षण.	३९२
अभ्युदित.	८६०	अमा. }	१९०
अभ्युपगत.	१४८९		१९२७
अभ्युपगम.	२७८	अमांस.	४४९
अभ्युपपत्ति.	१९०८	अमात्य. }	७१४
अभ्युपाय.	२७८		७१९
अभ्यूषा.	३९९	अमावसी.	१९०
अभ्योष.	३९९	अमावस्या.	१९०
अभ्र.	१६३	अमावासी.	१९१
अभ्रक.	१०९१	अमावास्या.	१९१
अभ्रपथ.	१६३	अमित्र.	७२९
अभ्रमातंग.	१७७	अमुक्त.	७७४
अभ्रमुप्रिय.	१७७	अमुत्र.	१९२८
अभि.	८७८	अमुष्यपुत्र.	९०२
अभ्रेष.	७४३		१०६९
अमत्र.	१०२६		८६६
अमम.	९९	अमृत. }	७४
अमर.	८७		८९
अमरावती.	१७८		८३४
अमर्त्य.	८८	अमृतद्युति.	१०६
अमर्मवेधिता.	६९	अमृतसू.	१०४

अमृता.	११५७	अयःप्रतिमा.	१४६४
अमृतासंग.	१०५३	अयन. }	१५८
अमेघ.	३५२		९८३
अंबक.	५७५	अयंत्रित.	१४६६
अंबर. }	१६३	अयस्.	१०५८
	६६६	अयाचित.	८६६
अम्बरीष.	१०२०	अयि.	१५३७
अंबष्ठ.	८९६	अयुक्छदः.	११३३
अंबा. }	३३५	अयुत.	८७३
	५५७	अयोग्र.	१०१७
अंबिका. }	४६	अयोधन.	९२०
	२०३	अयोध्या.	९७५
अंबु.	१०६९		२८
अंबुकूर्प.	१३५०	अर. }	१२८
अंबुप.	१३२९		६९३
अंबूकृत.	२६७	अरघट्टक.	१०९३
अंभस्	१०६९	अरजस्.	५१०
अंभस्सू.	११०४	अरणि.	८२५
अम्भ.	१३८८	अरण्य.	१११०
अम्भवेतस.	४१७	अरण्यश्वन्.	१२९१
अम्भिका.	११४३	अरति. }	७३
अय.	१३७९		३१४

अरत्नि.	५९९	अरुंतुद.	५०१
अरविंद.	११६०	अरुंधती.	८४९
अरर.	१००६	अरुंधतीजानि.	८४९
अररि.	१००७	अरुसू.	४६५
अराति.	७२९	अरे.	१५३७
अराल.	१४५७	अर्क.	९२
अरि.	७२८	अर्क. }	९५
अरि. }	७५५	अर्कज.	१८२
अरित्र.	८७९	अर्कतनय.	७११
अरिष्ट.	११३९	अर्कबांधव.	२३६
अरिष्ट. }	९९७	अर्करेतोज.	१०३
अरिष्ट. }	४०८	अर्कसूनु.	१८४
अरिष्ट. }	१२५	अर्कसोदर.	१७७
अरिष्ट. }	२२०	अर्गला.	१००४
अरिष्टनेमि.	३०	अर्गलिका.	१००५
अरुण.	१०२	अर्घ.	८६८
अरुण. }	९५	अर्घ्य.	५००
अरुण. }	१३९६	अर्चा.	४४७
अरुणसारथि.	९८	अर्चा. }	१४६३
अरुणावरज.	२३०	अर्च्य.	४४६
अरुणोपल.	१०६४	अर्चित.	४४७

अर्चिस्.	}	११०२	अर्थिक.	७९४	
		२९	अर्थिन्.	३८८	
अर्चिष्मत्.		१०९८	अर्थ्य.	१०६२	
	}	११४५	अर्दना.	३८८	
		११९५	अर्ध.	१४३४	
अर्जुन.		१३९३	अर्धगुच्छ.	६६०	
		७०८	अर्धजाह्नवी.	१०८४	
		७०२	अर्धमाणव.	३५९	
		१०४४	अर्धगात्र.	१४५	
अर्जुनध्वज.		७०५	अर्धवीक्षण.	५७७	
अर्जुनी.		१२६५	अर्धहार.	६६०	
अर्णव.		१०७३	अर्धाबु.	४०९	
अर्णवमंदिर.		१८८	अर्धेदु.	७८०	
अर्णस्.		१०६९	अर्बुद.	८७४	
अर्त्ति.		७७५	अर्म.	३३८	
अर्थ.	}	१९२	अर्थमदेवा.	११२	
		१५१४	अर्थमनू.	९५	
अर्थदूषण.		७३८		८४४	
अर्थना.		३८८	अर्थ्या.	}	
अर्थप्रयोग.		८८०			५२३
अर्थवाद.		२७०			५२४
अर्थविज्ञान.		३११	अर्थ्याणी.	५२४	

अर्वन्. } १२६३	अलसेक्षणा.	५०६
अर्वाक्. } १४४३	अलात.	११०३
अर्शस्. १५४२	अलाबू.	११५५
अर्शोघ्न. ४६१	अलि.	१२१२
अर्शोयुज्. ११८९	अलिक.	५७३
अर्हणा. ४६१	अलिजर.	१०२२
अर्हत्. ४४७	अलिद.	१०१०
अर्हित. २४	अलीक. }	२६५
अल. ४४६	अलोक.	५७३
अलं. १२११	अल्प.	१३६५
अलक. १५२७	अल्पतनु.	१४२६
अलका. ५६९	अल्पमारिष.	४५३
अलक्त. १९१	अल्पिष्ट.	११८४
अलक्ष्मी. ६८६	अल्पीयस्.	१४२८
अलंकरिष्णु. १३८०	अवकर	१४२८
अलंकर्मीण. ३८९	अवकृष्ट.	१०१६
अलंकार. ३५४	अवकीर्ण.	४४०
अलंकारसुवर्ण. ६४९	अवकीर्णिन्.	१४७६
अलर्क. १०४६	अवकेशिन्.	८५४
अलगद्. १२८०	अवगणित.	१११६
अलस. १३०५	अवगत.	१४७९
		१४९६

અવગ્રહ.	} ૧૬૬	અવધિ.	૯૬૨
	૧૨૨૬	અવધ્વસ્ત.	૧૪૭૬
અવગ્રાહ.	૧૬૬	અવન.	૧૬૦૨
અવઘાત.	૧૦૧૭	અવનત.	૧૪૬૬
અવચૂલ.	૭૬૦	અવનાટ.	૪૬૧
અવજ્ઞા.	૧૪૭૯	અવનિ.	૯૩૬
અવજ્ઞાત.	૧૪૭૯	અવંતિ.	૯૬૬
અવટ.	} ૧૩૬૪	અવન્તિસોમ.	૪૧૬
	૯૩૧	અવન્તી.	૯૭૬
અવટીટ.	૪૬૧	અવપાત.	૯૩૧
અવટુ.	૬૮૬	અવમૃથ.	૮૩૪
અવતંસ.	૬૬૪	અવમ્રટ.	૪૬૧
અવતમસ.	૧૪૬	અવમ.	૧૪૪૨
અવતાર.	૧૦૮૭	અવમત.	૧૪૭૯
અવતોકા.	૧૨૬૭	અવમતાંકુશ.	૧૨૨૨
અવદંશ.	૯૦૭	અવમર્દ.	૮૦૦
અવદાત.	} ૧૩૯૩	અવમાનિત.	૧૪૭૯
	૧૪૩૬	અવયવ.	૬૬૬
અવદાન.	૮૧૧	અવરજ.	૬૬૨
અવદારણ.	૮૯૨	અવરતિ.	૧૬૨૨
અવઘ.	૧૪૪૨	અવરોષ.	૭૨૭
અવઘાન.	૧૩૭૮	અવરોધન.	૭૨૭

अवरोधिक.	७२६	अवहार.	१३५१
अवर्ण.	२७१	अवहित्या.	३१४
अवलग्न.	६०७	अवहेलन.	१४७९
अवलम्बित.	१४७८		१५२६
अवलिप्तता.	३१६	अवाच्. }	३४९
अवलोकन.	५७७		४५७
अववाद.	२७७	अवाक्श्रुत.	३४८
अवश्यम्.	१५४०	अवाग्र.	१४५६
अवश्याय.	१०७२	अवाच्य.	२६६
अवव्राण.	४२४	अवार.	१०७९
अवसक्थिका.	६७९	अवारपार.	१०७३
अवसर.	१५०९	अवि.	१२७६
अवसर्प.	७३३	अवित.	१४९७
अवसर्पिणी.	१२७	अविदुग्ध.	१२७८
अवसाद.	३१२	अविदूस.	१२७८
अवसान. }	३२४	अविद्या.	१३७४
	९६२	अविनीत.	४३१
अवसित.	१४९६	अविनीता.	५२८
अवसेकिम.	४००	अविमरीस.	१२७८
अवस्कर.	६३४	अविरत.	१४७१
अवस्था.	१३७७	अविरति.	७३
अवहस्त.	५९३	अविरल.	१४४७

अविलंबित.	१४७०	अश्मन्	१०३५
अविला.	१२७७	अश्मंतक.	१०१८
अविसोद.	१२७८	अश्मरी.	४७०
अवी.	५३५	अश्रांत.	१४७१
अवृष्टि.	६०	अश्रि.	१०१३
अवेक्षा.	१५१८	अश्रु.	३०७
अव्यवहित.	१४५१	अश्लोळ.	२६६
अव्याहतत्व.	६६	अश्लेषा.	१११
अव्युच्छित्ति.	७१	अश्लेषाम्.	१२२
अशन. }	३९५	अश्व. }	४७
	४२३		१२३२
अशनाया.	३९३	अश्वकिनी	१०८
अशनायित.	३९२	अश्वग्रीव.	६९९
अशनि. }	११०५	अश्वतर. }	१३११
	१८०		१२५३
अशिश्वी.	५२९	अश्वत्थ	११३१
अशुभ.	१३८०	अश्वमेधीय.	१२४३
अशेष.	१४३३	अश्वयुज्.	१०८
अशोक.	११३५	अश्ववारण.	१२८६
अशोका.	४५	अश्ववार.	७६१
अश्मगर्भ.	१०६४	अश्वसेन.	३८
अश्मज.	१०६२	अश्वसेननृपनंदन.	६९२

अश्वा.	१२३३	असंख्य.	८७५
अश्वारोह.	७६१	असार.	१४४६
अश्विन.	१८१	असि.	७८२
अश्विनी.	१०८	असिक.	५८१
अश्विनीपुत्र.	१८१	असिकी.	५२१
अश्वीय.	१४२०	असित. }	१२०
अषडक्षीण.	७४१		१३९७
अष्टपाद्. }	१२८६	असितानन.	१२९२
	१२११	असिधावक.	९१६
अष्टमंगल.	१२३७	असिधेनु.	७८४
अष्टमूर्ति.	१९६	असिपत्रक.	११९४
अष्टश्रवण.	२११	असिपुत्री.	७८४
अष्टापद. }	४८७	असु.	१३६७
	१०४३	असुत्त.	१३७०
अष्टिवत्.	६१४	असुमत्.	१३६६
असकृत्.	१५३१		९०
असदध्येतृ.	८५७	असुर. }	२३८
असंकुल.	९८६		६२१
असक्त.	१४७१	असुराह.	१०४९
असती.	५२८	असूया.	३२३
असहन.	७२९	असूर्क्षण.	१४७९
असंमति.	४९१	असृक्प.	१८८

असृक्कर.	६२०	अस्थि.	६१९.
असृग्धरा.	६३०	अस्थिकृत्.	६२५
असृज्. }	६१९	अस्थिधन्वन्.	६२४
	६२१	अस्थिपंजर.	१९७.
असौम्यस्वर.	३४९	अस्थिभुज्.	६२८
	१४८२	अस्थिर. }	१२७९.
अस्न.	१५३९		४३७
	१०२७	अस्थिविग्रह.	१४५५
	३२४	अस्थिसंभव.	२१०
अस्तर.	६८०	अस्थिस्रोह.	६२८
अस्ताग.	५२	अस्फुट.	३६६
अस्ताघ.	१०७०	अस्फुटवाच.	३४९
अस्ति.	१५४१		३०७
अस्तिमत्.	४७७	अस्त्र.	६२२
अस्तिनास्तिप्रवाद.	२४७		१०१३
अस्तु.	१५२८	अस्त्रपा.	१२०३
अस्तेय.	८१	अस्तु.	३०७
	७७५	अस्त्रम.	८९
अस्त्र.	७७३	अस्वर.	३४९.
अस्त्रग्राम.	१४१४	अस्त्रश्लाघान्य-	
अस्थ्याघ.	१०७०	निदिता.	६८

अहंशु.	४३३	अहिमा.	८१
अहंकार.	३१६	अहोपुरुषिका.	३१८
अहंकृत.	४३३	अहोरात्र.	१३८
अहन.	१३८	अहाय.	१९३०
अहमहमिका.	३१७	आ.	
अहंपुर्विका.	३१८	आं.	१९४०
अहंमति.	१३७४	आकर.	१०३६
अहर्मणि.	९५	आकल्प.	६३५
अहर्बाधव.	९६	आकल्य.	४६३
अहर्मुख.	१३८	आकार.	१९१३
अहस्कर.	९७	आकारगोपन.	३१४
अहि.	१३०२	आकारण.	२६१
अहिकोश.	१३१५	आकाळिकी.	११०५
अहिच्छत्र	९६०	आकाश.	१६३
	११२७	आकीर्ण.	१४७३
अहित	७२९	आकुल.	१४७२
अहिकांत.	११०४	आकृत.	१३८३
अहितुंडिक.	४८८	आक्रंद.	७९९
अहिभृत्.	१९९	आक्रम.	१९११
अहिभय.	३०१	आक्रीड.	१११२
अहिर्बुध्न.	१९७	आक्रोश.	२७२
अहिर्बुध्नदेवता.	११४	आक्षपाद.	८६२

आक्षेप.	२७२	आङ्गिरस.	११९
आखंडल	१७१	आचमन.	८३७
आखनिक.	१९८८	आचाम.	३९६
आखु.	१३००	आचार.	८४३
आखुग.	२०७	आचारवेदी.	९४८
आखेट.	९२७	आचारांग.	२४३
आख्या.	२६०	आचार्य.	७८
आगंतु.	४९९	आचार्या. }	५२३
आगम.	२४२	आचार्याणी.	५२४
आगसू.	७४४	आचार्याणी.	५२३
आगू.	२७८	आचित. }	८८५
आग्नीध्रा.	८१४	आच्छाद.	१४७३
आग्नेय. }	६२१	आच्छुरितक.	६६६
	१२३	आच्छोदन.	२९८
आग्नेयी.	१६९	आजक.	९२७
आग्रहायणिक.	१५२	आजगव.	१४१७
आग्रहायणी.	१५०	आजि.	२०१
आघाट.	९६२	आजीव	७९७
आघार.	४०७	आजीव	८६५
आघात.	४२६	आजू.	१३५८
आघ्राण.	४२६	आज्ञा.	२७७
आंगिक.	२८३	आज्य.	४०७

आज्यवारि.	१०७५	आतोद्य.	२८६
आंजनेय.	७०५	आत्तगंध.	४४०
आटि	१३३८	आत्मगुप्ता.	११५१
आटोप.	१४९९	आत्मबोध.	१३२२
आढंवर.	७९९	आत्मज.	५४३
आढक	८८६	आत्मदर्श.	६८४
आढकिक.	९६९	आत्मन्. }	१३६६
आढकी. }	१०५६	आत्मप्रवाद.	२४७
	११७५	आत्मभू. }	२१३
आढ्य.	३५७		२१७
आणवीन.	९६६	आत्मंभरि.	४२७
आतंक. }	३०१	आत्मयोनि.	२२९
	४६२	आत्माशिन्.	१३४४
आततायिन्.	३७२	आत्मीय.	५६२
आतप.	१०१	आत्रेय.	६२०
आतपवारण.	७१७	आथर्वण.	९९७
आतर.	८७९	आदर्श.	६८४
आतापिन्.	१३३४	आदि.	१४५९
आति.	१३३८	आदितेय.	८८
आतिथेयी.	४९९	आदित्य. }	९५
आतिथ्य.	४९९		१११
आतुर.	४५९		

आदित्यसूनु.	७०५	आनंदधु.	३१६
आदिम.	१४५८	आनंदन.	७३१
आदिराज.	७००	आनंदप्रभव.	६२९
आदीन.	१३७५	आनय.	८१४
आदेश.	२७७	आनाय.	९२९
आदेशिन.	४८२	आनाह.	१४३१
आदेष्टु.	८१७	आनिनी.	११२
आद्य.	१४५८	आनुपूर्वी.	१५०४
आद्यून.	४२८	आंदोलित.	१४८१
आधि.	१३७१	आन्वीक्षिकी.	२५१
	३१२		२५३
	८८२	आपगा.	१०८०
आध्यान.	३०८	आपण.	१००२
आन.	१३६८	आपणिक.	८६७
आनक.	२९३	आपद्.	४७८
आनकदुंदुमि.	२२३	आपन्न.	४७८
आनत.	९३	आपन्नसत्त्वा.	५३९
	१४५६	आपान.	९०७
आनद्ध.	२८७	आपी.	११३
आनन.	५७२	आपीड.	६५४
आनंद.	३१६	आपीन.	१२७२
	६९८	आपृषिक.	१४१८

आपृच्छा.	२७४	आमुक्त.	७६५
आप्त. }	२५	आमुष्यायण.	५०२
	७३४	आमोद. }	३१६
आप्तोक्ति.	२४२		१३९०
आप्रपदीन.	६७८	आमोदिन.	१३९१
आप्लव.	६३८	आम्.	१५४०
आबद्धमुख.	३५१	आम्नाय. }	८०
आपरण.	६५०		२४९
आभा.	१५१२	आम्र.	११३३
आभिजात्य.	६८	आम्रातक.	११५२
आभीरपल्लिका.	१००२	आम्रेडित.	२६७
आभीरी.	५२२	आम्लवेतस.	४१७
आभील.	१३७१	आयत.	१४२८
आभोग.	१४३२	आयति.	१६२
आम	४६३	आयत्त.	३५६
आमगंधिन्.	१३९२	आयसी.	७६९
आमनस्य.	१३७१	आयःशूलिक.	३५४
आमय.	४६३	आयाम.	१४३१
आमयाविन्.	४५९	आयुक्त.	७१९
आमलकी.	११४५	आयुध. }	७७३
आमिक्षा.	८३१		१०४६
आमिष.	६२२	आयुधिक.	७७०

आयुधीय.	७६९	आराव.	१४००
आयल्लका.	३१४	आरंका.	१३७९
आयुर्वेदिन्.	४७२	आरोग्य.	४७४
आयुस्.	१३६९	आरोपितविशेषता	७०
आयोगव.	८९७	आरोह. }	६०८
आयोधन.	७९६		१४३१
आरकूट.	१०४७	आरोहण. }	१०१३
आरक्ष.	१२२६		१९१०
आर. }	११६	आर्जुनी.	१०८६
	१०४७	आर्त्तव.	९३६
आरग्वध.	११४०	आर्त्ति.	१३७१
आरण.	९३	आर्द्र.	१४९२
आरनाल.	४१९	आर्द्रक.	११८९
आरति.	१९२२	आर्द्रा.	११०
आरंभ. }	१४०६	आर्यपुत्र.	३३९
	१९१०		२३२
आरभटी.	२८९	आर्य. }	३३३
आरव.	१४००		३९९
आरा.	९१२		३७९
आराधन.	४९७	आर्या.	२०३
आराम.	११११	आर्यावर्त्त.	९४८
आराखिक.	७२३	आर्षमि.	६९२

आर्षभ्य.	१२५९	आलेख्य.	९२२
आर्हत.	८६१	आलेख्यशेष.	३७४
आल.	१०५९	आलोक.	१०१
आलंभ.	३७१	आवरन.	१०२६
आलय.	९९०	आवरण.	७८३
आलवाल.	१०९५	आवर्त्त.	१०७६
आलस्य. }	३१५	आवर्हित.	१४८०
	३८३	आवलि.	१४२३
आलाप.	२७४	आवसथ. }	९९४
आलावर्त्त.	६८८		९९१
आलिन्.	१२११	आवसथ्य.	९९४
	१२११	आवसित.	११८३
आलि. }	९६५		६६३
	१४२३	आवाप. }	७१५
आलिक.	१११४		१०९५
आलिगन.	१५०७	आवाल.	१०९५
आलिगिन्.	२९३	आवास.	९९१
आली.	५२९	आविक.	६७०
आलीढ.	७७७	आविद्ध. }	१४८२
आलीनक.	१०४२		१४५६
आलु.	१०२१	आविल.	१०७१
आलुक.	१३०७	आविष्कृत.	१४७८

आविष्ट.	४९१	आशिस.	२७२
आविस्.	१५३८	आशीविष.	१३०४
आवुक.	३३२	आशु. }	११६८
आवुत्त.	३३२		१५३०
आवृत.	१४७६	आशुग. }	७७८
आवृत.	१५०४		११०६
आवेग.	३२२	आशुशुक्षणि.	१०९७
आवेश. }	३२१	आश्चर्य.	३०४
	१४९९	आश्रप.	११३
आवेशन	१०००	आश्रम. }	८०८
आवेशिक.	४९९		१००१
आवेष्टक.	९८२	आश्रय. }	७३५
आशंसितृ.	३५०		९९१
आशंसा.	४३०	आश्रयाश.	१०९९
आशंसु.	३५०		२७८
आशंका.	३०१	आश्रव. }	४३२
आशय.	१३८३		१३७५
आशा. }	४३०	आश्रुत.	१४८९
	१६६	आश्व	१४२०
आशित. }	३९४	आश्वत्थ.	८१६
	४२६	आश्वयुज्.	१५५
आशितंगवीन.	९६४	आश्विन.	१५५

आश्वीन.	१२९०	आसुर.	६२१
आषाढ. }	८१५	आसुरी.	४१९
	१५४	आस्कंदन.	७९७
आषाढाभू.	१०२९	आस्कंदितक.	१२४९
आसक्त.	११७	आस्तर.	६८०
आसन. }	३८५	आस्तिक.	४९०
	१२२४	आस्था. }	१४९८
	८२		२७८
	६८४		४८१
	७३५	आस्थान.	४८१
आसना.	१४९८	आस्थानगृह.	९९७
आसंदी.	६८४	आस्पद.	९८८
आसन्न.	१४५१	आस्फोटनी.	९०९
आसव. }	९०४	आस्य.	५७२
	९०५	आस्यलाङ्गल.	१२८८
आसादित.	१४९०	आस्यलोमन्.	५८३
आसार. }	७९०	आस्या.	१४९८
	१६५	आस्यासव.	६३३
आसीन.	४९२	आहत.	१४८३
आसृति.	९०५	आहतलक्षण.	४३७
आसृतीन्नल. }	८१८	आहर.	१३६८
	९०१	आहव.	७९६

आहवनीय.	८२६	इच्छा.	४३०
आहार.	४२३	इच्छावसु.	१८९
आहारतेजस्.	६२०	इज्जल.	११४५
आहार्य.	२८३	इज्याशील.	८१८
आहाव.	१०९२	इत्वर.	१२५९
आहिक.	१२१	इडिक.	१२७७
आहिताग्नि.	८३५	इतर.	९३२
आहूति.	८२१	इतरेतर.	१४९९
आहो.	१५३६	इतिह.	१५३७
आहोपुरुषिका.	३१८	इतिहास.	२५९
आह्लिक.	२५५	इत्वरी.	५२८
आह्वय.	२६०	इदानीम्.	१५३०
आह्वा.	२६०	इधम.	८२७
आह्वान.	२६१	इन.	३५९
	इ.		९७
इक्षु.	११९४	इंदिरा.	२२६
इक्षुवारि.	१०७५	इंदिदिर.	१२१२
इक्ष्वाकु.	३५	इंदीवर.	११६४
इंग.	१४५४	इंदु.	१०५
	१५१३	इंदुकांता.	१४३
इंगित.	१५१३	इंदुजा.	१०८३
इंगुदी.	११४३	इंदुभृत.	१९९

इंद्र. }	११९९	इंद्रियार्थ.	१३८४
	१६९	इंधन.	८२७
	१७१	इम.	१२१८
	३५९	इमपालक.	७६२
इन्द्रक.	९९७	इभारि.	१२८४
इन्द्रकील.	१०३०	इभ्य.	३५७
इन्द्रकोश.	१०११	इभंद.	११०१
इंद्रगोप.	१२०९	इरा.	९०२
इन्द्रजाल. }	९२६	इरिण.	९३९
	७३८	इला.	९३७
इन्द्रनील.	१०६५	इल्वला.	११०
इन्द्रभूति.	३१	इपीका.	११९५
इन्द्रलुप्तक.	४६६	इषु.	७७८
इंद्रवारुणी.	११५७	इष्ट. }	८३४
इंद्रसुत.	७०४		१५०५
इन्द्रामिदेवता.	११२	इष्टगंध.	१३९१
इंद्राणी.	१७५	इष्टापूरत.	८३५
इंद्रानुज.	२१४	इष्य.	१५६
इंद्रिय. }	१३८३	इष्वास.	७७५
	६२९		
इंद्रियग्राम	१४१४	इक्षण. }	५७५
इंद्रियायतन.	५६३		५७६

ईक्षणिक.	४८३	ईषदुष्ण.	१३८६
ईडा.	२६९	ईषा.	८९१
ईति.	१२६	ईषादन्त.	१२२३
ईरित.	१४८२	ईषिका. }	१२२५
ईर्म.	४६५	ईषीका.	९२०
ईर्या.	१५००	ईषीका.	९२०
ईर्यापयस्थिति.	१५०१	ईहा.	४३०
ईर्या.	३९१	ईहामृग. }	२८४
ईर्यालु.	३९१	उ.	१२९१
ईश. }	३५८	उकनाह.	१२४१
ईशसख.	१८९	उक्षतर.	१२५८
ईशान. }	१६९	उक्षन्	१२५८
ईशितृ.	१९५	उखा.	१०१९
ईशित्व.	३५९	उरुय.	४११
ईश्वर. }	२०२	उग्र. }	८९६
ईश्वर.	३५९	उग्रत्व.	१९५
ईश्वरा.	१९६	उग्रधन्वन्	३१८
ईष.	३५७	उचित.	१७४
ईषत.	१९६	उच्च.	७४३
ईषत.	२०४	उच्चण्ड.	१४२८
ईषत.	१५५		१४७८
ईषत.	१५३६		

उच्चताल.	२८१	उच्च.	८३५
उच्चय. }	५६८	उटज.	९९४
	६७३	उडु.	१०७
उच्चल.	१३६९	उडुप.	८७९
उच्चार.	६३४	उडुपथ.	१६३
उच्चावच.	१४६९	उड्डीन.	१३१८
उच्चल.	७५०	उड्डीश.	१९५
उच्चैःश्रवस्.	१७६	उत. }	१५३६
उच्चैर्घुष्ट.	२६९		१४८७
उच्चस्.	१५४१	उतथ्यानुज.	११९
उच्चंखल.	१४६६	उताहो.	१५३६
उच्छ्राय	१४३१	उत्क.	४३६
उच्छिष्टमोजन.	८५७	उत्कट.	४३६
उच्छ्रित.	१४२९	उत्कंठा.	३१४
उच्छीर्षक.	६८३	उत्कंठित.	४३६
उच्छ्राम.	१३६८	उत्कर.	१४११
उच्छ्रसित.	११२८	उत्कर्ष.	१५०६
उज्जयन्त.	१०३१	उत्कलिका. }	३१४
उज्जयिनी.	९७६		१०७५
उज्ज्वल.	१४३५	उत्कुण.	१२०९
उज्जृम्भ.	११२७	उत्कोच.	७३७
उज्जित.	१४७५	उत्क्रम.	१५११

उत्क्रोश.	१३३५	उत्तेरित.	१२४५
उत्क्षिप्तिका.	६५६	उत्पतितु.	३८९
उत्तम	६२४	उत्पतिष्णु.	३८९
उत्तम.	१४३८	उत्पत्ति.	१३६७
उत्तमर्ण.	८८२	उत्पल.	११६३
उत्तमांग.	५६६	उत्पश्य.	४५७
उत्तर.	२६३	उत्पाटित.	१४८०
उत्तरङ्ग.	१००६	उत्पात.	१२६
उत्तरच्छद.	६७६	उत्पादक.	१२८६
उत्तरफल्गुनी.	११२	उत्पादपूर्व.	२४७
उत्तरा.	१६७	उत्पादशयन.	१३३०
उत्तराभाद्रपद.	११५	उत्पिजल.	३६६
उत्तरायन.	१५८	उत्फुल्ल.	११२८
उत्तराषाढा.	११३	उत्स.	१०९६
उत्तरासंग.	६७२	उत्संग.	६०२
उत्तरीयक.	६७१	उत्सर्जन.	३८६
उत्स.	६५४	उत्सर्पिणी.	१२७
उत्तान.	१०७१	उत्सव	१५०७
उत्तानपादज.	१२२	उत्सादन.	६३५
उत्तानशय.	३३८	उत्सारक.	७२१
उत्तेजित. }	१२४५	उत्साह.	२९९
	१२४८		

उत्साहज.	७३५			१०२७
उत्सुक.	४३६	उदय.	}	५४
उत्सूर.	१४०			१४३१
उत्सृष्ट	१४७५	उदर.		६०४
उत्सेष.	१४३१	उदरपिशाच.		४२८
उदक.	१०६९	उदरंभरि.		४२७
उदक	१६८	उदरत्राण.		७६८
उदक्या.	५३५	उदरिणी.		५३८
उदगद्रि.	१०२७	उदरिन्.		४५०
उदगयन.	१५८	उदगिळ.		४५०
उदग्भूम.	९५३	उदर्क.		१६३
उदग्र.	१४२९	उदग्रंथि.		४६९
उदग्रदत् }	४६७	उदवसित.		९९०
	१२२३	उदश्वित्.		४०९
उदंचन.	१०२६	उदात्त.		३६७
उदंचित.	१४८२	उदान.		११०९
उदधि.	१०७३			३८५
उदधिकुमार.	९०	उदार.	}	३६७
उदंत.	२६०			३७६
उदन्या.	३९४	उदावर्त्त.		३६९
उदन्वत्.	१०७३	उदासीन.		७३२
उदपान.	१०९१	उदाहार.		२६२

उदीची.	१६७	उद्धान.	१०१८
उदीचीन.	१६८	उद्धार.	८८१
उदीच्य.	९९२	उद्दुर.	१४२८
उदीर्ण.	३६७	उद्दुषण.	३०६
उदुंबर. }	११३२	उद्दृत.	१४८०
	१००९	उद्दृष्ट.	३६७
	१०३९	उद्दृष्टव.	१३६७
उदुखल.	१०१६	उद्दिज्ञ.	१३९७
उद्गत.	१४९५	उद्दिज्ञ.	१३९७
उद्गमनीय.	६३८	उद्दिद्.	१३९७
उद्गाढ.	१५०५	उद्यम.	३००
उद्गातृ.	८१९	उद्यान.	१११२
उद्घन.	९१९	उद्योग.	३००
उद्घाटक.	१०९३	उद्योत.	१०१
उद्देश.	१२०९	उद्ग.	१३५०
उद्धान.	४३९	उद्गतसर.	१५९
उद्दाम.	१४६६	उद्गर्तन.	६३५
उद्दाल.	११७७	उद्गह.	५४२
उद्दाव.	८०३	उद्गांत. }	१४९५
उद्दर्ष.	१५०८		१२२१
उद्दत.	४३१	उद्दासन.	३७१
उद्दव.	१५०८	उद्दाह.	५१८

उद्वेग.	११५४	उपकारिका.	९९३
उंदुर.	१२००	उपकार्या.	९९३
उन्दुरु.	१३००	उपकुल्या.	४२१
उन्नत.	१४२८	उपक्रम. }	२८२
उन्नतानत.	१४६८		१५१०
उन्नयन.	३२२	उपक्रोश.	२७१
उन्नसम्.	४५२	उपगूहन.	१५०७
उष्माह.	४१६	उपग्रह.	८०६
उन्निद्र	११२९	उपग्राह्य.	७३७
उन्मदिष्णु.	४२९	उपग्न.	१००१
उन्मनस्.	४३६	उपचर्या.	४७३
उन्मथ.	३७१		४७३
उन्माथ.	९३२	उपचार. }	७३७
उन्माद.	३२०		४९७
उन्मिषित.	११२८	उपचारपरीतता.	६६
उन्मीलन.	५७८	उपचित.	४४९
उन्मुख.	४५७	उपजाप.	७३६
उन्मूलित.	१४८०	उपजिह्वा.	१२०७
उन्मेष.	५७८	उपज्ञा.	१३७३
उपकंठ. }	१२४९	उपताप.	४६३
	१४५०	उपत्यका.	१०३५
उपकरण.	७१६	उपदंश.	९०७

उपदा.	७३७	उपप्लव.	१२६
उपदीका.	१२०८	उपबर्ह.	६८३
उपदेहिका.	१२०७	उपभूत.	८२८
उपद्रव.	१२९	उपभोग.	७२
उपधा.	७४०		६३८
उपधान.	६८३	उपमा.	१४६२
उपधृति.	९९		१४६३
उपधि.	३७८	उपमातृ.	९९८
उपनत.	१४९४	उपमान.	१४६३
उपनय.	८१४	उपयम.	९१८
उपनाय.	८१४	उपयाम.	९१८
उपनाह.	२९०	उपरक्त.	३८१
उपनिधि.	८७०	उपारक्षण.	७४९
उपनिषद्.	२९०	उपरति.	१९२२
उपनिष्कर.	९८७	उपरम.	१९२२
उपनिष्क्रमण.	९८७	उपराग.	१२९
उपनीतरागत्व.	६६	उपरि.	१९२६
उपन्यास.	२६२	उपरिष्ठात्.	१९२६
उपपति.	९१९	उपल.	१०३६
उपपादुक.	१३९७	उपलब्धि.	३०९
उपपुर.	९७२	उपलंभ.	१९२०
उपप्रदान.	७३७	उपलिंग.	१२६

उपवन.	११११	उपस्कर.	४१७
उपवर्त्तन	९४७	उपस्थ.	६०२
उपवसथ.	९६१	उपस्थित.	६११
उपवास.	८४२	उपस्पर्श.	१४२४
उपवाह्य.	१२२२	उपहार.	८३७
उपविष.	१३१४	उपहाञ्जक.	७३७
उपविष्ट.	४९२	उपहर.	४४७
उपवीत.	८४५	उपाकरण.	९६१
उपवैणव.	१४०	उपाकृत.	७४१
उपशम.	३०४	उपाम्र.	८४१
उपशल्य.	९६३	उपात्यय.	८२९
उपशाय.	१५०३	उपादान.	१४४१
उपश्रुति.	२६३	उपाधि.	१५०४
उपसंग्रह.	८४४	उपाध्याय.	१५२४
उपसन्न.	१४९४	उपाध्याया.	४७८
उपसंपन्न.	३७३	उपाध्याया.	१३८१
उपसंव्यान.	६७३	उपाध्याया.	७८
उपसप्त.	१२७४	उपाध्याया.	५२३
उपसर्ग.	१२५	उपाध्याया.	५२४
उपसर्जन.	१४४१	उपाध्यायानी.	५२३
उपसट्या.	१२६८	उपाध्यायी.	५२४
उपसूर्यक.	१०१	उपानह.	९१४

उपान्त.	१४९०	उमा.	२०३
उपाय. (चतुष्टय)	७३६	उम्य.	११७९
उपायन.	७३७	उरःसूत्रिका.	९१७
उपाळंभ.	२७४	उरग.	१३०३
उपासकदशा.	२४४	उरण.	१२७६
उपासंग.	७८१	उभ्र.	१२७६
उपास्ति.	४९७	उररीकृत.	१४८९
उपाहित. }	१४८९	उरश्छद.	७६६
	१२६	उरसिद्ध.	७९२
उपांशु.	१९३८	उस.	६०२
उपेक्षा.	७३८	उस्य.	९९०
उपेद्र.	२१४	उस्वान्.	७९२
उपोद्घात. }	२१२	उराह.	१२४०
	१९१०	उरु.	१४३०
उप्तकृष्ट.	९६९	उरोज.	६०३
उभ.	१४२३	उर्णायु.	१२७६
उमापति.	१९९	उर्वरा	९३९
उमावन.	९७७	उर्वशी.	१८३
उमासुत.	२०८	उर्वी.	९३९
उम्.	१९४२	उलप.	१११८
उवर.	१००९	उलप.	११९४
उम्बुर.	१००९		

उलूक.	१३२४	उषित.	१४८६
उलूखल. }	८१६	उषेश.	२३०
	१०१६	उष्ट्र.	१२५४
उलूपी.	१३४६	उष्मक.	१५७
उल्का.	११०३	उष्मन्.	११०२
उल्व. }	५४०		१३८५
	५४०	उष्ण. }	१५७
उल्वण.	१४६७		३८४
उल्मुक.	११०३	उष्णक.	३८४
उल्लाकसन.	३०६	उष्णवीर्य.	१३५०
उल्लाघ.	४७४	उष्णागम.	१५७
उल्लाप.	२७५	उष्णांशु.	९९
उल्लोच.	६८१	उष्णिक्का.	३२७
उल्लोळ.	१०७६	उष्णीष. }	६५१
उशनस.	११९		६६७
उशीर.	११५८	उस्र.	९९
उषर्बुध.	१०९९	उस्रा.	१२६५
उषस्.	१३९		क.
	१२६५	ऊढा.	५१३
	१४३	ऊत.	१४८७
उषा. }	१५३६	ऊधस्.	१२७२
	१५३३	ऊधस्य.	४०४

ऊरव्य.	८६४	ऊर्मिमत्.	१४९७
ऊरीकृत.	१४८८	ऊर्वशीरमण.	७०१
ऊरुरीकृत.	१४८८	ऊष.	९४०
ऊरु.	६१३	ऊषण.	४१९
ऊरुन.	८६४	ऊषर.	९३९
ऊर्न. }	३००	ऊह. }	३११
	१९९		३२३
ऊर्मस्वल.	७९२	ऊ.	
ऊर्मस्मिन्.	७९२	ऊक्कण.	१९२
ऊर्णनाभ.	१२१०	ऊक्कृष.	१९२
ऊर्णायु.	६७०	ऊक्ष. }	१०८
ऊर्ध्व.	४९२		१२८९
ऊर्ध्वक.	२९३	ऊग्विद्.	८१९
ऊर्ध्वक्षिप्त.	१४८२	ऊच्.-ग्.	२४९
ऊर्ध्वजानुक.	४९९	ऊचीष.	१०२०
ऊर्ध्वज्ञ.	४९६	ऊजीष.	१०२०
ऊर्ध्वज्ञु.	४९९	ऊजु. }	३७९
ऊर्ध्वदम.	४९२		१४९६
ऊर्ध्वलिङ्ग.	१९६	ऊजुरोहित.	१७९
ऊर्ध्वलोक.	८७	ऊण.	८८१
ऊर्मि.	१०७९	ऊत. }	२६४
ऊर्मिका.	६६३		८६६

ऋतु	} १५५	एकक.	१४५७
	५३६	एककुंडल.	२२४
ऋतुमती.	५३५	एकगुरु.	७९
ऋते.	१५२७	एकतान.	१४५८
ऋद्ध.	३५७	एकताल.	१४१०
ऋद्धि.	३५७	एकदंत.	२०७
ऋमु.	८८		१३२२
ऋमुक्षिन्.	१७२	एकदश.	} १९६
ऋश्य.	१-९४		४५३
	२६	एकधुर.	१२६२
	१२५६	एकधुरीण.	१२६२
ऋषम.	} १४०१	एकपत्नी.	५२८
	१४४०	एकपदी.	९८३
	२९	एकपदे.	१५३२
ऋषि.	७६	एकपाद.	१९६
ऋषिकुल्या.	१०८२	एकपिंग.	१८९
ऋष्टि.	७८२	एकप्रत्ययसंतति.	८४
ऋष्यांक.	२३०	एकयष्टिका.	६६१
	ए.	एकसर्ग.	१४५८
	} ८७३	एकहायनी.	१२७२
एक.	१४५७	एकाक्षिन्.	१४५७
	१४६८	एकाग्र.	१४५८

एकांत. }	७४२	एर्वाह.	११८९
	१५०६	एषण.	७७९
एकांतदुःषमा.	१३१	एषणा.	३८८
एकांतसुषमा.	१२९	एषिणी.	९२४
एकायन.	१४५८	ऐ.	
एकायनगत.	१४५८	ऐकागारिक.	३८२
एकावली.	६६१	ऐकाग्र.	१४५८
एह.	४५४	ऐतिह्य.	२५९
एडक.	१२७६	ऐंद्रलुप्तिक.	४५२
एडगज.	११५८	ऐंद्रि.	७०९
एडमूक.	३४८	ऐंद्री.	११३
एडूक.	१००३	ऐरावण.	१७७
एण.	१२९४		१७०
एणभृत्.	१०५	ऐरावत. }	१८०
एत.	१३९८		१७७
एतन.	१३६८	ऐरावती.	११०४
एतर्हि.	१५३०	ऐल.	७०१
एतस.	८१३	ऐलविल.	१८९
एघस्.	८२७	ऐशानी.	१६९
एधित.	१४९५	ऐश्वर्य.	२०२
एनस्.	१३८०	ओ.	
एरंड	११५०	ओकस्.	९९१

ओष. }	१४११	औदार्य. }	६९
	२९२		१०९
	१०८७	औदुंबर.	८१६
ओंकार.	२५०	औपगवक.	१४१६
ओजसू.	७९६	औपम्य.	१४६३
ओण्डू.	९६१	औपयिक.	७४३
ओतु.	१३०१	औपरोधिक.	८१५
ओदन.	३९५	औपवस्त.	८४२
ओम्.	१५४०	औमीन.	९६७
ओषण.	१३८९	औरभ्र.	६७०
ओषधि.	१११७	औरभ्रक.	१४१७
ओष्ठ.	५८१	औरस.	५५०
		औरस्य.	५५०
औ.		और्द्धदेहिक.	३७४
औक्षक.	१४१६	और्व	११००
औद्रूप्य.	११४७	और्वशेय.	१२३
औत्सुक्य.	३१४	औलुक्य.	८६२
औदनिक.	७२२	औशीर.	६८५
आदश्वित.	४११	औषध.	४७२
औदश्वित्क.	४११	औषधि.	१११७
औदरिक.	४२८	औषधीपति.	१०४
औदात्त्य.	६५	औष्टक.	१४१६

	क.		कक्ष्या.		१२३२
		२११			
क.	}	५६६	कंक.	}	७०७
		१०६९			१३३३
		२२०	कङ्कट.		७६६
कंस.	}	१०२४	कंकण.		६६३
		१०५७	कंकत.		६८८
कंसक.		१०५७	कंकपत्र.		७७८
कंसोद्भवा.		१०५६	कंकमुख.		९०९
ककुद.		१२६४	कंकाळ.		६२८
ककुद्भत.		१२५७	कंकेलि.		११३५.
ककुद्भती.		६०७	कंगु		११७६
ककुम्		१६६	कंगुनी.		११७६
ककुम.		११३५	कच.		५६७
ककुम्.		२९१	कचश्मश्रुनखाप्रवृद्धि.		६३
कक्कोटक.		६४६	कचर.		१४३५.
ककखट.		१३८६	कच्चित.		१५४०
कक्ष.		१११०			९५३
		१४६३	कच्छ.	}	१०७७
कक्षा.	}	५८९			१९३
		६७५	कच्छप.	}	१३५३
कक्षापट.		६७६			२८८
कक्षीवत्.		८५३	कच्छपी.	}	१३५३

कच्छा.	६७५	कटिलक.	११८८
कच्छाटिका.	६७५	कटिसूत्र.	६१४
कच्छुर.	४६०	कटीर.	६०७
कच्छू	४६४	कटु.	१३८९
कज्जल.	६८६	कटुकाण.	१३३०
कज्जलध्वज.	६८६	कटोत्थवीणा.	२९०
	६७४	कट्वर.	३५०
कंचुक. }	७३७	कठिन.	१३८७
	१३१५	कठिनी.	१०३७
कंचुकिन्. }	१३०४	कठोर.	१३८७
	७२७	कडंगर.	११८२
कंचुलिका.	६७४	कडार.	१३९७
	६०७	कण.	१४२७
कट. }	१०१७		
	१२२५	कणा. }	४२१
	६६३		४२२
कटक. }	७४६	कणित.	१४०८
	१०३३	कणिश.	११८१
कटाक्ष.	५७८	कल्याणप्रवाद.	२४८
कटाह.	१०२२		६२
कटि.	६०७	कंटक. }	३०५
कटिपोथ.	६०९		
		कण्टकारिका.	११५७
		कण्टकाशन.	१२५४

कंठ.	१८८	कदली.	} ११३६
कंठकूणिका.	२८७	कदाचित्.	१२९४
कंठबंध.	१२३२	कदुष्ण.	१९३३
कंठिका.	६६२	कद्रु.	१३८६
कंठीरव.	१२८३	कद्रुद.	१३९७
कंठेकाल.	१९५	कनक.	३४७
कंठन.	१०१७	कनकाध्यक्ष.	१०४३
कण्डरा.	६३१	कनकालुका.	७२३
कण्डू.	४६४	कनकाह्वय.	७१८
कण्डूयन.	४६४	कनन.	११५१
कण्डूया.	४६४	कनिष्ठ.	४५३
कंडोलक.	१०१७	कनिष्ठा.	५५२
कत्तूण.	११९१	कनी.	५९३
कथंकथिकता.	२६३	कनीनिका.	५१०
कदक.	६८१	कनीनिका.	} ५७५
कदध्वन्.	९८४	कनीयस.	५९३
कदन.	३७०	कनीयस.	१०४०
कदंब.	} ११३८	कनीयस.	} ५५२
	} १०५४	कंद.	} १४२८
	} ११८०		} ११८९
कदंबक.	} १४११		} ११६६
कदय्य.	३६८	कंदर.	१०३३

कन्दर्प.	२२८	कपिला.	१०४८
कंदर्पा.	४५	कपिलोह.	१०४७
कंदली.	१२९४	कपिश.	१३९६
कंदु.	९२१	कपिशीर्ष.	९८१
कंदुक.	६८९	कपोत.	१३३९
कंधरा.	५८६	कपोतपाली.	१०१०
कन्यकुब्ज.	९७३	कपोताभ.	१३९४
कन्या.	५१०	कपोल.	५८२
कन्याकुब्ज	९७४	कपोली.	६१४
कपट.	३७८	कफ.	४६२
कपर्द. }	२००	कफकूर्चिका.	६३३
	१२०६	कफणि.	५९०
कपर्दिन्.	१९६	कफिन्.	४६०
कपाट.	१००७	कफोणि.	५९०
कपाल.	६२७	कबंध. }	५६५
कपालभृत्.	१९९		१०७०
कपालिनी.	२०६	कबर.	१४६९
कपि.	१२९१	कबरी.	५७०
कपिकच्छू	११५१	कमठ.	१३५३
कपित्थ	११५१	कमंडलु.	८१६
कपिध्वज.	७०९	कमन. }	२११
कपिल.	१३९६		२२७

कमनच्छद.	१३३३	}	१२२४
कमनीय.	१४४५		७४५
कमर.	४३४	}	१००
कमल. }	११६०		५९१
		१०६९	१६६
कमला.	२२६	}	१०२१
कमलोत्तर.	११५९		करकपात्रिका.
कमित्तु.	४३४	}	६२८
कम्प.	३०६		करंज.
कंप्र.	१४५५	करज.	५९४
कंपन.	१४५५	करंज.	११३०
कंपाक.	११०६	}	१२२५
कंपित.	१४८१		करट.
कंबल. }	१३११	करटा.	१२६९
	६७०	करटिन्.	१२१७
कंबलिवाह्यक.	७५३	करटु.	१३३७
कंबि.	१०२१	}	८९७
कंबु.	१२०४		करण.
कंबुग्रीवा.	५८६	}	१३८३
कम्र. }	४३४		करणत्राण.
		१४४५	करतोया.

करपत्रक.	९१८	करीष.	१२७३
करवाल.	७८२	करीषाग्नि.	११०१
करवालिका.	७८९	करुण	११४९
करवीर.	९८९		२९४
करवीरा.	१०६०	करुणा.	३६९
करम.	१२५५	करुणापर.	३६८
	५९२	करेटु.	१३३७
करभूषण.	६६२	कोणु.	१२१८
करमाल.	११०४	कोणुभू.	८५३
करंब.	१४६९	करोटि.	६९६
करंम.	३९९	कर्क.	१२३७
करवीर.	११३७	कर्कट.	१३३४
करवीरक.	११९७		१३५२
करशाखा.	५९२	कर्कटी.	११८९
करशीकर.	१२२३	कर्कधू.	११३८
करशुक.	५९४	कर्कर.	६२६
करहाट.	११६६	कर्कराटुक.	१३३७
करालिक.	१११४	कर्कराल.	५६९
करिन्.	१२१७	कर्करी.	१०२१
	११५०	कर्करेटु.	१३३७
करीर.	१०१९	कर्कश.	१३८६
	११८३	कर्कारु.	११८८

कर्कोटक.	११९०	कर्णेजप.	३८०
कर्णकीटा	१२१०	कर्त्तन.	३७२
कर्ण.	९७४	कर्त्तनसाधन.	९११
	७११	कर्त्तरी.	७८१
कर्णजलौक.	१२१०	कर्त्तरी.	९११
कर्णजित्	७१०	कर्दन.	१४०३
कर्णधार.	८७६	कर्दम.	११९८
कर्णपूर.	९७७	कर्दम.	१०९०
कर्णपूर.	६५४	कर्पट.	६७६
कर्णभूषण.	६५५	कर्पर.	६२७
कर्णमूल.	१२२५	कर्पर.	१०२२
कर्णमोटी.	२०६	कर्पूर.	६३८
कर्णलतिका.	९७४	कर्पूर.	१३९८
कर्णवेषक.	६५६	कर्बुर.	१८८
कर्णशङ्कुली.	९७४	कर्बुर.	१०४४
कर्णान्दु.	६५६	कर्मकर.	३६१
	१२२४	कर्मकार.	३६२
कर्णिका.	६५५	कर्मक्षम.	३५४
	११६५	कर्मठ	३५४
कर्णिकाचल.	१०३१	कर्मण्या.	३६२
कर्णिकार.	११४५	कर्मन्.	१४९७
कर्णिरथ.	७९३	कर्मप्रवाद.	२४७

कर्मभूमि.	९४६	कलघौत.	१०४३
कर्मदिन्.	८०९	कलघौत. }	१०४४
कर्मवाटी.	१४७	कलघ.	१२२०
कर्मशील.	३५४	कलम.	११६९
कर्मशूर.	३५४	कलंब.	७७८
कर्मसचिव.	७१९	कलंबिका.	५८७
कर्मसाक्षिन्.	९८	कलरव.	१३३९
कर्मसूयत.	३५३	कलल.	५४०
कर्मार.	९२०	कलर्विक.	१३३१
कर्मांत.	९६३	कलश.	१०१९
कर्ष.	८८४	कलशी.	१०२२
कर्षक.	८९०	कलस.	१०१९
कर्षण.	८६४	कलह.	७९६
कर्षू.	१०८०	कलहंस.	१३२७
कर्हिचित्	१५३३		९००
कल.	१४०९	कला }	१०६
कलकण्ठ.	१३२१		१३६
कलकल.	१४०४	कलाकेलि	२२७
कलंक. }	१०६	कलाचिका.	५९०
	१३४५	कलाद.	९०८
कलत्र. }	५१३	कलान्तर.	८८१
	६०७		

कलाप.	१३२०	कल्प.	८३९
	७८२		७४३
	५६८		१६०
	६६४		१६१
कलापक.	१२३२		१७९
कलाभृत्.	१०५		२५०
कलामक.	११६९	कल्पन.	३७२
कलाय.	११७०	कल्पनी.	९११
कलावती.	२८९	कल्पमव.	९२
कलि.	७९६	कल्पातीत.	९४
कलिका.	११२५	कल्पांत.	१६१
	२९१	कल्पित.	१२२१
कलिकारक.	८४९	कल्पमव.	१३८१
कलिग.	१३३३	कल्पमव.	१३९८
कलिन्दिका.	२५८		४७४
कलिरक्ष.	११४५	कलय.	९०२
कलिल.	१४७२		१३९
कलुष.	१३८१	कलयपाल.	९०१
	२०७१	कलयवर्त्त.	४२५
कलेवर.	५६४	कल्या.	२७३
कलक.	१३८१		

कल्याण.	२४८	कश्मल.	८०१
	८३		१४३५
	१०४३	कश्मीर.	९५८
कल्याणप्रवाद.	२४८	कश्मीरजन्मन्.	६४४
कल्लत्व.	३०६		९०२
कल्लोल.	१०७३	कश्य.	१२३६
कवक	४२५		१२४४
कवच.	७६६	कष.	९०९
कवल.	४२३	कषाय.	१३८९
	३४१	कष्ट.	१३७१
कवि.	११९	कस्तूरि.	१०४२
	२११	कस्तूरी.	३४४
	८४३	कल्हार.	११६५
कविका.	१२५०	कह.	१३३२
कविय.	१२५०	कांस्य.	१०४९
कवी.	१२५०	कांस्यनील.	१०५२
कवोष्ण.	१३८६	काक.	१३२१
कठय.	८३२	काककंगू.	१०७८
कशा.	१२५२	काकतुंड	३४१
कशिपु.	३८५	काकपक्ष.	५७२
कशेरुका.	६२७	काकपुष्ट.	१३२१
		काकमाची.	११८८

काकलक.	५८८	कांजिक.	४१५
काकली.	१४१०	काण.	४५३
काकारि.	१३२४		} ११८३
काकु.	१४१०	काण्ड.	
काकुद.	५८५		} ११८२
काकोदर.	१३०३		
काकोदुंबरिका.	११३३	कांडपट.	६८०
काकोल }	११२६	कांडपृष्ठ.	७७०
	१३२३	कांडवत्.	७७१
काक्ष.	५७८	कांडस्पृष्ट.	८५८
काक्षी.	१०५५	कांडीर.	७७१
कांक्षा.	४३०	कातर.	३१५
काच }	३६४	कात्यायन.	८५२
	१०६२	कात्यायनी.	} २०३
काच्छी.	१०५६		
कांचन }	१०४३	कादंब.	१३२७
	२३६	कादंबरी.	९०२
कांचनगिरि.	१०३२	कादंबिनी.	१६५
कांचनी.	४१८	काद्रवेय.	१३०७
कांचिक.	४१५	कानन.	१११०
कांची.	६६४	कानीन. }	५४७
कांचीपद.	३०७		

कांत.	१४४४	कामन.	४३४
कांता.	५०४	कामपाल.	२२४
	५१५	कामं.	१५४०
	९८५		१५०५
कांतार.	१११०	कामयितृ	४३४
	११९४	कामरूप.	९५६
कांति.	५०९	कामलता.	६१०
	१५१२	कामारि.	१०५५
कांदविक.	९२१	कामायुष्.	२३१
कांदिशीक.	३६६	कामाङ्कुशः	५९४
कापथ.	९८४	कामावसायित्व.	२०२
कापिल.	८६२	कामुक	४३४
कापिश.	९०३	कामुका.	५२७
कापिशायन.	९०२	कामुकी.	५२७
	१०५१	कांबल.	७५४
कापोत.	९४५	कांबविक.	९१०
	१३९४	कांबोज.	१२३५
	४३१	काम्य.	१४४५
काम.	७३		१४६४
	२२७	काय.	५६३
कामंगामिन्.	४९५		८४०
कामकेलि.	५३७	कायमान.	९९६

कारकाद्यविपर्ययास.	६९	कार्पास.	} ६६९
कारकुक्षीय.	९५७	कार्पास.	} ११३९
कारण.	१५१३	कार्पास.	} ३५४
कारणा.	१३५८	कार्पास.	} १४९८
कारणिक.	४७९	कार्पास.	} ७७५
कारंडव.	१३४१	कार्पास.	} १५१४
कारवेष्ट.	११८८	कार्पास.	} ८९०
कारस्कर.	१११४	कार्पास.	} १३९७
कारा.	८०६	कार्पास.	} १२६
कारिका.	२५८	कार्पास.	} १८४
कारिन्.	८९९	कार्पास.	} ३२३
कारु.	८९९	कार्पास.	} ६०४
कारुण्य.	३६९.	कार्पास.	} ६१८
कारुष.	२५९	कार्पास.	} १३३२
कारोत्तम.	९०५	कार्पास.	} १३८०
कार्तवीर्य.	} ६९३	कार्पास.	} ११९६
	} ७०२	कार्पास.	} ६०४
कार्तस्वर.	१०४४	कार्पास.	} ६०४
कार्तौतिक.	४८२	कार्पास.	} १२८
कार्तिक.	१५५	कार्पास.	} ३२४
कार्तिकिक.	१५५	कार्पास.	} २२०
कार्पाण्य.	३१९	कार्पास.	} ७११

कालवृत्त.	११७५	काव्य.	११९
कालशेय.	४०८	काश.	११९५
कालागुरु.	६४१	काशी.	९७४
कालांतरविष.	१३१३	काश्मरी.	११४३
कालायस.	१०३७	काश्यप.	२३६
कालासुहृद्.	२००	काश्यपि.	१०२
काष्ठिका	१०५५	काश्यपी.	२३१
	४४	काषायवसना.	९३१
	३०७	काष्ठ.	११२२
कालिंग.	११९८	काष्ठकीट.	१२०३
कालिनी.	११०	काष्ठ-ट.	९१७
कालिदी.	१०८३	काष्ठा.	१३६
कालिदीसोदर.	१८५	कास.	४६४
काली.	२०३	कासर.	१२८३
कालीय.	२२१	कासार.	१०९४
कालीयक.	६४६	कासीस	१०५६
कालेय.	६०४	किकीदिवि.	१३२९
	६४५	किलि.	१२९०
काल्यं.	१३९	किंकर.	३६०
काल्या.	१२६८		
कावचिक.	१४१७		
कावेरी.	१०८४		

किंकिणी.	६६५	किंपचान.	३६८
किंकिरात.	११३५	किंपाक.	११४१
किंचन.	१५३६	किंपुरुष. }	१९४
किंचित्.	१५३६		९१
किंचुलक.	१२०३	किंपुरुषेश्वर.	१९०
किंजलक.	११६६	कियदेतिका.	३००
किटि.	१२८८	किर.	१२८७
किटिभ.	१२०९	किरण. }	९५
किट्ट.	६३१		१००
किट्टवर्जित.	६२९	किरात.	९३४
किण.	४६५	किरि.	१२८७
किण्व. }	१३८१	किरीट	६५१
	९०४	किरीटिन्.	७०९
कितव.	४८५	किर्मीर.	१३९८
	४२	किर्मीरनिषूदन.	७०८
किनर. }	९१	किलाटो.	४०५
	१९४	किलास.	४६७
किमु.	१५३६	किलासघ्न.	११९०
किमुत्. }	१५३६	किद्यासिन्.	४६१
	१५३५	किलिकिंचित.	५०७
	१५२८	किल्मि.	१०१७
किम्. }	१५३६	किल्मिष.	१३८१

किशलय.	११२३	कीबाल.	१०६९
किशोर.	१२३३	कीलित.	४३८
किसल.	११२३	कीश.	१२९१
किवदन्ती.	२६९	कु.	९३६
किंशारु.	११८१	कुकर.	४६३
किंशुक.	११३६	कुकुंदर.	६०८
कीकट. }	३६८	कुकुल	११०१
	९६०	कुक्कुट.	१३२४
कीकम. }	६२६	कुक्कुटाम.	१३०६
	१२०२	कुक्कुटाहि.	१३०६
कीचक.	११६३	कुक्कुटि.	३७८
कीचकनिषूदन.	७०८	कुक्कुभ.	१३४२
कीट.	१२०२	कुक्कुर.	१२७८
कीन.	६२३	कुक्षि.	६०४
	३६८	कुक्षिमरि.	४२७
कीनाश. }	१८४	कुंकुम.	६४६
	१८७	कुच.	६०३
कीर.	१३३६	कुचंदन.	६४२
कीर्ण.	१४७३	कुषर.	३४८
कीर्त्ति.	२७३	कुज.	११६
कीळ.	१२८०	कुंचिका.	१००६
कीळा.	११०२	कुंचिकास्य.	१२४७

कुंचित.	१४५६	कुड्मल.	११२६
कुंज.	१११५	कुड्य.	१००३
कुंजर. }	१४४०	कुड्यमत्स्य.	१२९८
	१२१७	कुणप.	५६४
कुंजाराति.	१२८६	कुणि.	४५३
कुंजराशन.	११३१	कुण्ठ.	३५३
कुंजल.	४१५	कुंड. }	५५०
	९९०		१०१९
कुट. }	१०१९	कुंडगोलक.	४१६
	१११४	कुंडल.	६५६
कुटक.	८९१	कुंडलिन्.	१३०३
कुटज.	११३७	कुण्डिका.	८१६
कुटर.	१०२३	कुंडिन.	९७९
कुटहारिका.	५३४	कुतप. }	५४३
कुटिल.	१४५६		१४१
कुटुंबिन्.	८९०	कुतुक.	९२६
कुटुंबिनी.	५१३	कुतुप.	१०२५
कुट्टनी.	५३३	कुतू.	१०२५
कुट्टमित.	५०८	कुतूहल.	९२६
कुट्टिम.	९९२	कुत्सा.	२७१
कुठार.	७८६	कुत्सित.	१४४२
कुडंग.	१११५		

कुप.	} ६८०	कुमार.	} ३३२
	११९२		४२
कुहाल	८९२		२०९
कुनटी.	१०१०	कुमारक.	३३८
कुनामि.	१९२	कुमारपाल.	७१२
कुंत.	७८५	कुमारसू.	१०८१
कुंतल.	} ५६७	कुमारी.	} २०३
	९६१		५१०
कुंथु.	} ९८	कुमालक.	९६०
	६९३		१७०
कुंद.	} १९३	कुमुद.	} १०४३
	९०९		११६४
कुपूय.	१४४३	कुमुदबांधव.	१०४
कुप्य.	१०४६	कुमुदिनीषति.	१०४
कुप्यशाला	९९६	कुमुद्वत्.	९५४
कुबेर.	} १८९	कुमुद्वती.	११६३
	४३	कुंवा.	८२४
कुब्ज.	} १४२९		१२२६
	४५३	कुंम.	} ३८
कुब्जित.	५९७		१०१९
		कुंमकार.	९१६
		कुंमकारकुकुट.	१३४२

कुंभशाला.	९९९	कुलटा.	५२९
कुंभिन.	१२१७	कुलत्थ.	११७५
कुंभी. }	१३४९	कुलत्थिका. }	११७५
	१०१९		१०६२
कुंभीनस.	१३०४	कुलनाश.	१२५३
कुंभीर.	१३४९	कुलवालिका.	५१५
कुरंकर.	१३२८	कुलश्रेष्ठिन.	४८५
कुरंग.	१२९३	कुलस्त्री.	५१५
कुरचिल.	१३५२	कुलाय.	१३१९
कुरांटक.	११३५	कुलाल.	९१६
कुरण्ड.	४७०	कुलाली.	१०६२
कुरर.	१३३५	कुलाह	१२४१
कुररी.	१२७७	कुलि क. }	४८५
कुरुक्षेत्र.	९५०		१३१०
कुरुळ.	५६९	कुलिङ्कक.	१३३१
कुरुविंद. }	११९३	कुलिश.	१८१
	१०६१	कुलिशांकुशा.	२३९
कुरुबिस्त.	८८४	कुली.	५५४
कुरुंर.	१२७९	कुलीन. }	१२३४
	१४१३		५०२
कुल. }	५०३	कुलीनक.	११७३
	९९०	कुलीनस.	१०७०

कुलीर.	१३५२	कुशल.	} ८६
कुलुक.	६३२	कुशल.	} ३४३
कुलमाषाभिषुत.	४१५	कुशस्यल.	९७४
कुलमास.	११७५	कुशा.	१२५२
कुल्य.	} ५०२	कुशाप्रीयमति.	३४४
	} ६२५	कुशारणि.	८५०
कुल्या.	} १०८०	कुशिक.	८९१
	} १०८९	कुशिन्.	८४६
कुव.	११६३	कुशी.	१०३९
कुवल.	११६३	कुशीलव.	} ३२९
कुवल्य.	११६३	कुशीलव.	} ७०४
कुवलाश्व.	७०१	कुशेशय.	११६०
कुवली.	११३८	कुष्ट.	} ११९७
कुवाट.	१००७	कुष्ट.	} ४६६
कुवाद.	३४८	कुष्टारि.	१०५७
कुविद.	९१३	कुसीद.	८८०
कुवेणी.	९२९	कुसीदिक.	८८०
कुवेळ.	११६३	कुसुम	११२४
	१०६०	कुसुमपुर.	९७६
	७०४	कुसुंम.	११५९
कुश.	} ११९२	कुसु.	१२०३
		कुसुल.	१०१३

कुसुति. }	९२६	कूटस्थ.	१४५३
	३७७	कूर्णिका. }	२९१
कुस्तंबुरु.	४१९		१२६४
कुह.	१८९	कूप.	१०९१
कुहक. }	३७७	कूपक }	८७७
	९२६		१०८८
कुहकस्वन.	१३४२	कूवर.	७५६
कुहन.	३९१	कूर.	३९५
कुहना.	३७९		५८०
कुहर.	१३६३	कूर्च }	५८३
कुहु.	१५१		६१७
कुहु.	१५१	कूर्चशिरस.	६१७
कुकुद.	४७५	कूर्चिका.	४०५
कूचिका. }	१००५	कूर्दन.	५५६
	९२२	कूर्प	५८०
कूजित.	१४०७	कूर्पर.	५९०
	१०३२	कूर्पास.	७६७
	३७८	कूर्पासक.	६७४
कूट. }	९२०	कूर्म. }	४८
	१४११		१३५३
	१२५९	कूल.	१०७७
कूटयंत्र.	९३२	कूलभू.	१०७७

कूलंकषा.	१०८०	कृतांतजनक.	९५
कुष्मांडक. }	२१०	कृतार्थ.	५२
	११८८	कृतिन.	३४१
कुक.	५८७	कृत्त.	१४९०
कृकण.	१३३८	कृत्ति.	६३०
कृकलास.	१२९९	कृत्तिका.	१०९
कृकवाकु.	१३२५	कृत्तिकासुत.	२०८
कृकाटिका.	५८६	कृत्तिवासस्.	१९८
कृच्छ्र. }	८४२	कृत्य.	१५१४
	१३७१	कृत्रिमधूप.	६४८
कृतकर्मन.	३४२	कृत्स्न.	१४३३
कृतपुंख.	७७२	कृपण.	३६७
कृतमाल.	११४०	कृपा.	३६९
कृतमुख.	३४२	कृपाण.	७८२
कृतम्.	१५२७	कृषाणिका.	७८४
कृतलक्षण.	४३७	कृषाणी.	९११
कृतवर्मन.	३७	कृपालु.	३६८
कृतसापत्निका.	५२७	कृषीटयोनि.	१०९७
कृतहस्त. }	३४२	कृमि. }	१२०२
	७७२		१२११
कृतांत. }	१८४	कृमिज.	६४०
	२४२	कृमिजा.	६८६

कृमिपर्वत.	९७०	कृष्णमार.	१२९४
कृमिका.	९९८	कृष्णस्वसृ.	२०४
कृश.	४४०	कृष्णा.	४२१
	१४२७		७१०
कृशानु	१०९८	कृष्णामिष.	१०३८
कृशाश्विनू.	३२९	कृष्णवास.	११३१
कृषक	८९१	कृष्णिका.	४१९
कृषि.	८६६	कृसर.	३९८
कृषिक.	८९०	केकर.	४९८
कृषीवल.	८९०	केका.	१३२०
कृष्टि.	३४१	केकिनू.	१३१९
	१०९१	केणिका.	६८१
	१३९७	केतक.	११९२
कृष्ण.	२१९	केतन.	७९०
	४१९		९९
	६९७	केतु.	१२२
कृष्णकर्मन्.	८९९		७९०
कृष्णकाक.	१३२३	केनिपात.	८७९
कृष्णभूम.	९९३	केयू.	६६२
कृष्णला	११९९	केरल.	९६१
कृष्णवर्त्मन्.	१०९८	केलि.	९९९
कृष्णश्रृंग	१२८२		

केलिकिल. }	३३१	केशिन्.	२२०
केलिकीर्ण.	२१०	केशोच्चय.	४९८
केलिकुञ्चिका.	१२५५	केशर.	५७१
केवल.	५५५	केशरिन्.	५६८
केवलज्ञानिन्.	७४२	केशरिन्.	११३५
केवलिन.	५०	केशरिन्.	११६६
केश.	२५	केशरिन्.	१२८४
केशकलाप.	५६७	केशरिन्.	२२०
केशघ्न	५६८	कैतव.	३७८
केशपक्ष.	४६६	कैदारक.	४८६
केशपाशी.	५६८	कैदारिक.	१४१९
केशभार.	५७१	कैदार्य.	१४१९
केशमार्जन.	५६८	कैरव.	१४१९
केशरचना	६८८	कैरविणी.	११६४
केशरञ्जन.	५६८	कैराटक.	११६३
केशरिमुत्.	११८७	कैराटक.	११९७
केशव. }	७०५	कैलास.	१०२८
केशहस्त.	२१४	कैलासौकस्.	१९०
केशिक.	४९८	कैवर्त.	९२९
	४९८	कैवल्य.	७४
	५६८	कैशिक.	१४२०
	४९८	कैशिकी.	२८५

कैश्य.	१४२०	कोपना.	५१०
कोक.	१३३०	कोमल.	१३८७
	१२९१	कोयष्टि.	१३३८
कोकनद.	११६३	कोरक.	११२५
कोकाह.	१२३७	कोरदूषक.	११७७
कोकिल.	१३२१	कोल.	१२८७
कोटर.	११२२		८७९
कोटवी.	५३४	कोलक.	६४६
कोटि.	१०१३		४२०
	८७३	कोलकुण.	१२०९
कोटिपात्र.	८७९	कोलंबक.	२९०
कोटिवर्ष.	९७७	कोलाहल.	१४०४
कोटिश.	८९३	कोली.	११३८
कोटीर.	६५१	कोविद.	३४१
कोटीवर्ष.	९७७	कोविदार.	११५२
कोट्ट.	९७३		१०४५
कोठ.	४६७	कोश.	७१४
	२९४		७८३
कोण.	१०१३		९९५
कोदंड.	७७५	कोशफल.	६४६
कोद्रव.	११७७	कोशला.	९७५
कोप.	२९९	कोशातकी.	११८८

कोशिका	१०२४	कौलेयक.	} १२७९
कोशी.	११२४		५०२
कोष्ण.	१३८६	कौश.	९७४
कौक्षेयक.	७८२	कौशलिक.	७३७
कौटतक्ष.	९१८	कौशल्यानंदन.	७०३
कौटिक.	९३०	कौशांबी.	९७५
कौटिल्य.	८५३		६२८
कौणप.	१८७	कौशिक.	} १३२४
कौतुक.	९२६		१७६
कौतूहल.	९२६		८५०
कौद्रवीण.	९६६	कौशिद्य.	३१५
कौंतिक.	७७०	कौशेय.	} ६६९
कौपीन.	६७६		६७१
कौबेरी.	१६९	कौषितकी.	१२३
कौमुदी.	१०७	कौस्तुभ.	२२३
कौमुदीपति.	१०४	क्रकच.	९१८
कौमोदकी.	२२२	क्रकचच्छंद.	११५२
कौलटिनेय.	५४९	क्रकर.	} १३३८
कौलटेय.	५४९		११५०
कौलटेर.	५४८	क्रकुच्छंद.	२३६
कौलीन.	२७०	क्रतु.	८२०
		क्रतुभुज.	८८

कंदन.	१४०४	क्रीडा.	५५५
कंदित.	१४०२	कुड्च.	१०२९
	१५०३	कुंच्.	१३२९
क्रम	६१६	कुधा.	२९९
	८३९	कुध्.	२९९
क्रमण.	६१६	कुष्ट.	१४०२
क्रमुक.	११५४		३७६
क्रमेलक.	१२५३	कर.	१३८६
क्रयविक्रयिक.	८६७	क्रेतव्यमात्रक.	८७१
क्रयिक.	८६८	क्रेय.	८७१
क्रयिन्.	८६८	क्रेयद.	८६८
क्रय्य.	८७१		१२८७
क्रय्य.	६२२	क्रोड.	१२१
क्रव्याद्.	१८८		६०२
क्राय.	३७२	क्रोडपाद.	१३५३
क्रांति.	१५११	क्रोडा.	६०२
क्रायक.	८६८	क्रोडीकृति.	१५०७
क्रिया.	१४९७	क्रोध.	२९९
क्रियावत्.	३५३	क्रोधन.	३९२
क्रियाविशाल.	२४८	क्रोधिन्.	३९१
क्रियाह.	१२३८	क्रोश.	८८७
क्रियेद्रिय.	१३८४	क्रोष्टु.	१२९०

कौच.	४७	क्षणिका.	११०५
}	१३२९	क्षत.	४६४
	१०२९	क्षतघ्ना.	६८६
कौचारि.	२०९	क्षतज.	६२२
कूम.	३१९	क्षतव्रत.	८५४
क्लिन्न.	१४९२	}	८९७
क्लिन्ननेत्र.	४६१		क्षत्तृ.
क्लिष्ट.	२६५	}	७६०
क्लीब.	५६२		क्षत्र.
क्लेश.	३१९	}	८६३
क्लोमन.	६०५		क्षत्रिय.
क्लृप्त.	११७६	क्षत्रिया.	५२४
क्लृण.	१४००	क्षत्रियाणी.	५२४
क्लृणन.	१४००	क्षत्रियी.	५२३
क्लृणित.	१४८६	क्षत्तृ.	३९१
क्लृण.	१४००	क्षम.	४९१
}	१५०८	}	३९१
	१३७		क्षमा.
क्षण.	१५०९	क्षमितृ.	३९०
क्षणदा.	१४१	क्षमिन्.	३९०
क्षणन.	३७०		
क्षणानु.	४६५		

	१९२३	क्षीण.	४४९
क्षय.	४६३	क्षीणाष्टकर्मन्.	२४
	१६१	क्षीजन.	१४०९
	९९१	क्षीब.	४३६
क्षरिन्.	१९७	क्षीर.	४०४
क्षव.	४१८	क्षीरकंठ	१०६९
	४६३	क्षीरज.	३३८
क्षवथु.	४६४	क्षीरस्कटिक.	४०६
क्षाम.	४४९	क्षीरवारि.	१०६८
क्षार.	८२८	क्षीरशर.	१०७५
	१०६२	क्षीरोदतनया.	८३१
क्षारक.	११२५	क्षुण्ण.	२२६
क्षारपत्र.	११८६	क्षुत.	३४५
क्षारित.	४३६	क्षुताभिजनन.	४६३
क्षालित.	१४३७	क्षुत.	१३७२
क्षिति.	९३६	क्षुत.	४६३
क्षितिरूह.	१११४	क्षुद्र.	४५१
क्षिप्त.	१४८२	क्षुद्र.	३६८
क्षिप्नु.	३५०	क्षुद्रकंबु.	१४२७
	६१७	क्षुद्रकीट.	१२०५
क्षिप्र.	१४७०		१२०२
क्षिया.	१९२३		

क्षुद्रघंटिका.	६६९	क्षेम.	८६
क्षुद्रनासिक.	४९१	क्षेमंकर.	४८९
क्षुद्रा.	१२१३	क्षैरेयी.	४०६
क्षुद्रोपाय.	७३८	क्षोणि.	९३६
क्षुधित.	३९२	क्षोद.	९७०
क्षुप.	१११७	क्षौम.	९८१
क्षुब्ध.	१०२३	क्षौर.	१६९
क्षुमा.	११७९	क्षणुत.	९२४
क्षुरप्र.	७८०	क्षमा.	१४८४
क्षुरमर्दिन्.	९२३	क्ष्वेड.	९३६
क्षुरिन्.	९२२	क्ष्वेडा.	११९५
क्षुरी.	७८४		१४०४
क्षुल.	१४२६	ख.	
क्षुलक.	१२०५		१६३
	५६३	ख.	१०५१
क्षेत्र.	५१३		१३८३
	९६५		९५
क्षेत्रज्ञ.	५४९	खग.	७७८
क्षेत्रज्ञ	१३६६		१३१६
क्षेत्रिन्.	८९०	खङ्कर.	५६९
क्षेप.	२७१	खचित.	१४६९
क्षेपणी.	८७७	खजक.	१०२३

खजाका.	१०२१	खंडिक.	} १८९
खजित.	२३५	खंडित.	११७१
खंजक.	४५५	खण्डिन्.	१४९०
खंजन.	१३२८	खण्डीर.	११७४
खंजरीट.	१३२८	खद्योत.	१२१३
खट.	४६२	खनक.	१३००
खटक.	५९७	खनि.	१०३६
खटिनी.	१०३७	खनित्र.	८९२
खटी.	१०३७	खर.	} १२५६
खट्टन.	४५४	खरकुटी.	१०००
खट्टा.	६८३	खरकोण.	१३४१
खट्टांग.	२००	खरणस.	४५१
खट्टांगभृत.	१९९	खरणस.	४५१
खड्ग.	} १२८७	खरांशु.	९५
	७८२	खरु.	८५९
खड्गपिधानक.	७८३	खर्जू.	४६४
खड्गिन्.	} ४७	खर्जूर.	} १०४३
	१२८७		१०५८
खंड	} ४०३		
	१४३४		
खंडपशु.	१९८		

खर्व. }	१४२९	खादन. }	४२३
	४५४		५८४
	८७४	खानि.	१०३६
खर्वशास्त्र.	४५४	खापगा.	१०८२
	९१७	खारी.	८८६
खल. }	३८०	खिल.	९४०
	९६९	खुङ्गाह.	१२३८
खलति.	४५२	खुर.	१२४४
खलघान.	९६९	खुरणस.	४५२
खलपू.	३६३	खुरणस.	४५२
खलिनीनिभ.	१४२१	खुरली.	७८८
खलीन.	१२५०	खेचर.	१०५६
खलूरिका.	७८८		९७२
खलेवालिन्.	८९४	खेट. }	१४४३
खल्या.	१४२१		७८३
खल्ल.	१०२५	खेटक.	२९९
खल्लवाट.	४५२	खेद.	१०९५
खस.	४६४	खेय.	४८७
खस्फटिक.	१०६८	खेळनी.	५५६
खाख्य.	१०५१	खेळा.	१२३७
खातक.	१०९४	खोङ्गाह.	४५५
खातिका.	१०९५	खोड.	४५५
		खोर.	४५५

ख्यात.	१४९३	गडुल.	४५३
ग.		गडोल.	४२५
गगन.	१६३	गण.	२०१
गगनध्वज.	९७	गणक.	१४११
गगनाध्वग.	९७	गणरात्र.	४८२
गंगा.	१०८१	गणरात्र.	१४३
गंगाभृत्	१९९	गणि.	७८
गंगासुत.	२०८	गणिका.	५१२
गच्छ.	१११४	गणिकापति.	५१९
	७५१	गणिपिटक.	२४५
गज.	१२१७	गणेश.	८७२
	४७	गणेश.	२०७
गजता.	१४२२		५८२
गजप्रिया.	११५२	गंड.	४६६
गजाजीव.	७६२		१२२५
गजास्य.	२०७	गंडि.	११२०
गजामुहद.	२००	गंडक.	१२८७
गजाह्वय.	९७८	गंडमाल.	४६७
	१००१	गंडशैल.	१०३६
गंजा.	१०३६	गण्य.	८७२
गडक.	१३४५	गंडिव.	१२९१
गडु.	४६६	गंडुपद.	१२०३

गंडूपदभव.	१०४१			१२३३
गंडूपदी.	१२०३			१८३
गंडूष.	१९८			४३
गंडोळ.	४२६			९१
गताक्ष.	४५७			११०६
गति.	४७०			६४१
	१५००			६३
गद.	४६३			१०५७
गदाप्रज.	२१६			१०२७
गदाभृत्.	२१९			९०२
गंज्जी.	७५३			१२१५
गंध.	१३९०			९९
गंधक.	१०५७			१००
गंधकालिका.	८४७			१०७१
गंधज्ञा.	५८०			७८९
गंधधुली.	६४४			१०७१
गंधपिशाचिका.	६४९			१२२२
गंधमातृ.	९३६			९७३
गंधमूषी.	१३०१			१३१४
गंधरस.	१०६३			५४०
		गंधर्व.		११९५
		गंधवह.		
		गंधसार.		
		गंधांबुवर्ष.		
		गंधाश्मन्.		
		गंधिक.		
		गंधोत्तमा.		
		गंधोली.		
		गभस्ति.		
		गभीर.		
		गमन.		
		गभीर.		
		गभीरवेदिन्.		
		गया.		
		गर.		
		गरभ.		
		गरल.		

गरुड.	} ४३	गर्भपाकी.	११६८
	२३०	गर्भवती.	५३८
गरुडाग्रज.	१०२	गर्भागार.	९९५
गरुत्.	१३१८	गर्भाशय.	५४०
गरुत्मत.	२३१	गर्भिणी.	१२६६
गर्गरी.	१०२२	गर्व.	३१६
गर्ज.	१२१८	गईणा.	९७१
गर्ज.	१४०५	गह्य.	१४४२
गर्जि.	१४०६	गल.	५८८
गर्जित.	} १२२०	गलकम्बुद.	१२६४
	१४०६	गलगंड.	४६७
गर्त्त.	१३६४	गलशुंडिका.	५८५
गर्त्तिका.	९९९	गलंती.	१०२१
गर्दभ.	१२५६	गलस्तनी.	१२७५
गर्दभाह्वय.	११६४	गलांकुर.	४६७
गर्दमी.	१२०८	गलि.	१२६३
गर्द्ध.	४३०	गलित.	१४९०
गर्द्धन.	४२९	गल्ल.	५८२
गर्म.	} ५४०	गल्वर्क.	९०६
	६०४	गवय.	१२८६
गर्भक.	} ६५१	गवल.	१२८३
	१४४	गवाक्ष.	१०१२

गवीश्वर.	८८८	गात्र.	१६३
गवेधु.	११७९	गात्रसंज्ञोची.	१२२८
गवेधुका.	११७९	गात्रसंज्ञक.	१३०२
गवेषित.	१४९१	गात्रानुलेपनी.	१३४०
गव्य.	१२७३	गात्राधिपुर.	६३९
	१४२१	गाधिपुर.	९७४
गव्या.	८८८	गाधेय.	८९०
	७७६	गान.	२८०
गव्यूत.	८८७	गांधर्व.	२८०
	८८८	गांधार.	१८३
गव्यूति.	८८८	गांधारी.	१४०१
गहन.	१४७२		४६
	१११०	गारुड.	२४०
गह्वर.	१०३३	गारुड.	१०४४
	१४०२	गारुत्मत्.	१०६४
गांगेय.	१०४३	गार्द्धपक्ष.	७७८
गाढ.	१४४७	गार्भिण.	१४१९
	१९०९	गार्हपत्य.	८२६
गाभणिक्य.	१४२०	गालव.	११९९
गांडिव.	७१०	गाळि.	२७२
गांडीव.	७१०	गिर.	२४१

गिरि.	} १८८	गुञ्जा.	} ८८३
	१०२७		११५५
गिरिकर्णी.	११५६	गुड.	} ४०२
गिरिका.	१३०१		६८८
गिरिगुड.	६८९		४२५
गिरिज.	१०६२	गुडपुष्प.	११३१
गिरिजामल.	१०५१	गुडफल.	११४२
गिरिमल्लिका.	११३७	गुडाकेश.	७०९
गिरियक.	६८९	गुडूची.	११५७
गिरिश.	१९६	गुडेरक.	४२५
गिरिसार.	१०३८		} ७२२
गिरीश.	१९६	गुण.	} ७७६
गीत.	२८०		९२८
गीति.	२८०		} १४४१
गीर्वाण.	८९	गुणग्राम.	१४१४
गीष्पति.	११९	गुणलयनिका.	६८२
गीष्पतीष्टिकृत.	८१८	गुणवृक्ष.	८७७
गुग्गुलु.	११४२	गुणित.	१४८३
	६६०	गुणोत्कर्ष.	१३७५
गुच्छ.	} ११८२	गुंडित	१४८३
	११२६	गुण्डिव.	१२९१
गुञ्ज.	११२६	गुत्सक.	११२६

गुद	६१२			६०५
गुदाङ्का.	४६८		}	४६९
गुदप्रह.	४६९	गुल्म.		७४८
गुद्र.	११२२			११२०
गुद्रा.	११२३	गुल्मिनी.		१११८
गुद्राल.	१३४०	गुलय.		१३८८
गुप्त.	१४८३	गुह.		२०९
	१४९७	गुहा.		१०३३
गुप्ति.	८०६	गुह्य.	}	७४२
गुफ.	६५३			६११
गुरु.	१४३०	गुह्यक.		१९४
	७७	गूढ		१४८३
	११९	गूढपथ.		१३६९
गुरुक्रम.	८०	गूढपात्.		१३०४
गुरुहन्.	८५८	गूढपुरुष.		७३३
गुरुदैवत.	१११	गूढमार्ग.		९८५
गुर्वी.	५३९	गूथ.		६३४
गुर्विणी.	५३८	गून.		१४९५
गुरुपत्र.	१०४२	गूवाक.		११५४
गुल.	६११	गृञ्जन.		११८७
गुलुञ्ज.	११२६	गृध्र.		१३३५
गुल्फ.	६१५	गृध्नु.		४२९

गृष्टि.	१२६८	गेय.	२८०
गृह.	९८९	गेह.	९८९
गृहगोधिका.	१२९७	गेहभू.	९८९
गृहगोलिका.	१२९७	गेहेनर्दिन्	४७७
गृहपति.	७३४	गेहेशूर.	४७७
गृहबलिमुञ्.	१३३१	गैरिक.	१०३६
गृहमणि.	६८७	गेरेय.	१०६२
गृहमृग.	१२७९		१२६५
गृहमेघिन्.	८०८		९३६
गृहयालु.	४४५	गो	८७
गृहस्थ.	८०८		९९
गृहा.	५१२		२४१
गृहावग्रहणी.	१००९		१२५७
गृहिणी.	५१२	गोकर्ण.	५९५
गृहिन्.	८०८		१२९३
	८०७	गोकिराटिका.	१३३६
गृहीतदिशु.	८०५	गोकुल.	१२७३
गृहोलिका.	१२९८	गोक्षुर.	११५६
गृह्य.	१३४३	गोमंथि.	१२७३
गृह्यक.	३५६	गोचर.	१३८४
गेंदुक.	६८९	गोणी.	६७९

गोतमान्वय.	२३७	गोप.	७२६
	१०२७		८८९
गोत्र.	२६०	गोपति.	९७
	१०३		१२५९
गोत्रा.	९३६	गोपरस.	१०६३
	१४२१	गोपानसी.	१००९
गोद.	६२५	गोपायित.	१४९७
गोदंत.	१०५९	गोपाल.	८८९
गोदा.	१०८४	गोपालिका.	१२०८
गोदारण.	८९१	गोपुच्छ.	६६१
	८९२	गोपुर.	९८१
गोदावरी.	१०८४	गोपेंद्र.	२१८
गोदुह.	८८९	गोप्य.	३६०
गोधन.	१२७३	गोमत्.	८८८
गोधा.	७७६	गोमती.	१०८५
	१२९७	गोमय.	१२७२
गोधि.	५७३	गोमयोत्था.	१२०८
गोधूम.	११७४	गोमायु.	१२९०
गोधेनुक.	१४१८	गोमिन्.	८८८
गोनस.	१३०६	गोमुख.	१३४९
गोनदीय.	८५१		४१
गोनास.	१३०६	गोमेष.	४३

गोयुग.	१४२४	गोस्तनी.	११५५
गोरस.	४०४	गोस्थान.	९६४
	४०६	गोहिर.	६१६
	४०८	गौतम.	११९९
१३३६	६२४		
८८७	८५०		
गोराटी.	१३३६	३१	
गोरुत.	८८७	गौघार.	१२९७
गोलक.	५५०	गौधेय.	१२९७
गोला.	१०६०	गौधेर.	१२९७
गोलिका.	१२९७	गौर.	१३९३
गोलांगुल.	१२९२	गौरव.	१३९४
गोवर्द्धनधर.	२१८	गौराद्रिक.	११९८
गोविंद.	८८९	५१०	
	२१५	गौरी.	२०३
गोविड्.	१२७२	२४०	
गोवृष.	१२५९	गौष्ठीन.	९६४
गोशाला.	९९९	ग्रंथन.	६५३
गोशीर्ष.	६४२	ग्रंथि	११३०
गोष्ठ.	९६४	ग्रंथिक.	४२१
गोष्ठश्च.	४७७	ग्रस्त	२६६
गोष्ठी.	४८१		
गोसंख्य.	८८९		
गोसदक्ष.	१२८६		

प्रह.	}	१०७	}	१५२३
		१५२३		१३५१
		९२		५८६
प्रहक.	}	१२५	}	१५७
		८०६		६५७
प्रहण.		३१०		९४
प्रहणीरुज्.		४७१		४८६
प्रहपति.		९७		४५९
प्रहपूष.		९५		३१९
प्रहीतृ.		४४५		४५९
ग्राम.		९६१		१०५
ग्रामणी.		१४३९	घ.	
ग्रामतक्ष.		९१८	}	४८
ग्रामता.		१४२२		१०१९
ग्रामीण.		५०१		९६२
ग्रामेयक.		५०१	}	४८१
ग्राम्य.	}	२६६		१२२३
		५०१	१३७	
ग्राम्यधर्म.		५३७		१०९३
ग्रावन्.	}	१०२७		१२२
		१०३६		१०८७
ग्रास.		४२५		६१५
			घट.	
			}	
				घटा.
				१२३
				१०९३
				१२२
				१०८७
				६१५

घंटापथ.	२८७	घर्म.	३०५	
घंटाशब्द.	१०४९	घसि.	४२३	
घंटिका.	५८५	घस्पर.	३९४	
घन.	२९२	घस्र.	१३८	
	५६४	घाटा.	५८३	
	१४४७	घांटिक.	७९४	
	१६४	घात.	३७१	
	७८५	घातुक.	३६९	
	२८६	घातिक.	८३७	
	१०३७	घार.	४००	
	घनगोलक.	१०४७	घास.	११९५
	घनधातु.	६२०	घुट.	६१५
	घनरस.	१०६९	घुटिक.	६१५
घनवात.	१३५९	घुण.	१२०६	
घनवाहन.	१९७	घुण्टक.	६१५	
घनसार.	६४३	घुसृण.	६४४	
घनाघन.	१६४	घुक.	१३२४	
घनात्यय.	१५८	घुकारि.	१३२२	
घनाश्रय.	१६३	घूर्णन.	१५१९	
घनोदधि.	१३५९	घूर्णि.	१५१९	
घनोपल.	१६६	घूर्णित.	४४२	
घर्घर.	२९६			

घृणा.	}	३०३	घ्राणतर्पण.	१३९०
		३६९		
घृणि.		९९	च.	
घृत.		४०७	चकित.	३३५
घृतचर.		४००	चकोर.	१३३९
घृतपूर.		४००		१४११
घृतलेखनी.		८३६	चक्र.	१०४२
घृतेली.		१२०७		७४६
घृष्टि.		१२८८		७५५
घोटक.		१२३२	चक्रजीवक.	७८७
घोणप.		१३००	चक्रनामन्.	९१६
घोणा.		५८०	चक्रबांधव.	१०५४
घोणिन्.		१२८८	चक्रभृत्.	०६
घोर.		३०३	चक्रभृत्.	२१९
घोरवासिन्.		१२९०	चक्रमर्द्दक.	११५८
घोळ.		४०८	चक्रमंडलिन्.	१३०५
		१०४९	चक्रवर्तिन्.	६९१
घोष.	}	१००२	चक्रवाक.	१३३०
		१४००	चक्रवाल.	१०३१
घोषणा.		२६९	चक्रांग.	१४११
घोषवती.		२८७	चक्रांग.	१३२५
घ्राण.		५८०	चक्रावर्त.	१५१९
			चक्रिन्.	१३०४

चक्रीवत्	१२५६			४५५
चक्रेश्वरी.	४४	}	चंड.	३९२
	२३९			१८६
चक्षण.	९०७			१३८५
चक्षुष.	५७५		चंडता.	३१८
चक्षुष्य.	४४८		चंडा.	४५
चक्षुष्या.	१०४२		चंडातक.	६७४
चंचरीक.	१२१२		चंडाल.	८९७
चंचल.	१४५४		चंडिल.	९२२
चंचला.	११०५		चंडी.	२०६
चंचु.	१३१७		चतुःशाल.	९५२
चंचुसूचिक.	१३४१		चतुःसम.	६३९
चंचू.	१३१७			९९८
चटक.	१३३१		चतुर.	३४३
चटका.	१३३१			३८४
चटकाशिरस.	४२१		चतुरंगबलाध्यक्ष	७२५
चटु.	२६४		चतुर्गति.	१३५३
चटुल.	१४५५		चतुर्दंत	१७७
चणक.	११७१		चतुर्दशी.	१५१
चणकात्मज.	८५३		चतुर्भद्र.	१३८२
			चतुर्भुज.	२१६

चतुर्मुख.	२१२	चंद्रशाला.	९९५
चतुर्मुखांगता.	६२	चंद्रहास.	७८२
चतुर्वर्ग.	१३८२	चंद्रातप.	१०७
चतुर्हायणी.	१०७२	चंद्रिका.	१०६
चतुष्क.	९८६	चंद्रगोलिका.	१०६
चतुष्पथ.	९८६	चंद्रोदय.	६८१
चतुस्त्रिंशज्जातकज्ञ.	२३३	चंद्रोपल.	१०६७
	८२४		४७६
चत्वर	९८८	चपल.	१४५५
	१००४		१४७०
चंदन.	६४१	चपला.	११०५
	९२	चपेट.	५९६
चंद्र.	१०५	चमर.	६१
	६४३		१२९४
चंद्रक.	१३२०	चमसी.	४००
चन्द्रका.	१०८५	चमू.	७४६
चंद्रकांत.	१०६७		७४८
चंद्रप्रम.	२७	चमूरु.	१२९४
चंद्रभर्मन्.	१०४५	चंपक.	११४६
चंद्रभागा.	१०८५	चंपा.	९७६
चंद्रमणि.	१०६७	चंपाधिप.	७११
चंद्रमस.	१०४	चंपोपलक्षित.	९५७

चय.	}	९८०	चर्चा.	}	६३६
		१४११			१३७३
चर.	}	७३३	चर्चिका.		२०६
		१४५४	चर्चिक्य.		६३६
चरण.	}	६१६	चर्मटी.		२७३
		८४३	चर्मकृत.		९१४
चरणग्रंथि.		६१५	चर्मचटका.		१३३६
चरणसुध.		१३२४	चर्मदंड.		१२५२
चरम.		१४५९	चर्मन्.	}	६३०
चरमतीर्थकृत.		३०			७८३
चरमाद्रि.		१०२७	चर्मप्रभेदिका.		९१५
चराचर.		१४५४	चर्मप्रसेविका.		९०८
चरि.		१२१६	चर्ममुंडा.		२०६
चरित.		८४३	चर्ध्या.		१५०१
चरित्र.		८४३	चर्वण.		४२४
चरिष्णु.		१४५४	चर्वणा.		१२१४
चरी.		५११	चर्पणी.		५२८
चरु.	}	८३३	चल.	}	१०५०
		१०१५			१४५५
चर्चरी.		२७३	चलचंचु.		१३३९
चर्चम्.		१९३	चरन.		६१६
			चलनक.		१७४

चलनी.	६७४	चामीकरपंकज.	६१
चला.	११०४	चामुंडा.	२०६
चलाचल.	१४५५		७३४
चलित.	१४८१	चार. }	८०६
चलु.	५९८		१३१४
चषक. }	९०६	चारण.	३२९
	१०२४	चारपथ.	९८६
चषाल.	८२५	चारमट.	३६५
चाक्रिक. }	७९४	चारित्र.	८४३
	९१७	चारु.	१४४४
चाटकैर.	१३३२	चार्वाक.	८६३
चाटु.	२६४	चालनी.	१०१८
चाणूर.	२१९	चाष.	१३२९
चांडालिका.	२९०	चिकित्सक.	४७२
चातक.	१३२९	चिकित्सा.	४३३
चातुर्वर्ण्य.	८०७	चिकिल.	१०९०
चांद्र.	१०६७	चिकुर. }	४७६
चांद्रमस.	१०९		५६७
चाप.	७७५	चिक्रण.	४१३
चापल.	३१५	चिक्रस.	४०२
चामर.	७१७	चित्	३०९
चामीकर.	१०४४	चिता.	३७५

चित्ति.	३७५	चित्रशिखंडिन्.	१२४
चित्त.	१३३९	चित्रा.	११२
चित्तप्रसन्नता.	३१५	चिद्रूप.	३४५
चित्तविप्लव.	३२०	चिता.	३२०
चित्तोन्नति.	३१७	चिपिट.	४०१
चित्या.	३७५	चिबुक.	५८२
	१३९८	चिरक्रिय.	३५३
चित्र.	३०३	चिरजीविन्.	१३२२
	९२२	चिरंतन.	१४४८
	६५३	चि।मेहिन्.	१२५६
चित्रक.	१२८५	चिरम्.	१५३२
चित्रकाय.	१२८५	चिररात्राय.	१५३२
चित्रकृत्	९२१	चिरस्य.	१५३२
चित्रकृत्वम्.	७०	चिरात्.	१५३२
चित्रगुप्त.	५५	चिराय.	१५३२
चित्रपुंल.	७७८	चिरिंटी.	५१२
चित्रभानु.	१०९८	चिरण.	१५३३
	९६	चिभिंटी.	११८९
चित्रल.	१३९८	चिलिचिम.	१३४६
चित्रवल्लिक.	११४५	चिह्न.	४६१
चित्रशाला.	९९९		१३३४
चित्रशिखंडिज.	११८	चिन्ह.	१०६

चीन.	१२९४	चूर्णकुंतल.	५६९
चीनक.	११७८	चूलिका. }	२४५
चीनपिष्ट.	१०६१		१२२५
चीर.	६६६	चेट.	३६०
चीरिल्लि.	१३४८	चेटी. }	३३४
चीरी.	१२१५		५३४
चीरुका.	१२१५	चेत.	१५४२
चीवर.	६७८	चेतन.	१३५६
चुक. }	४१६	चेतना.	३०८
	४१७	चेतस्.	१३६९
चुंढी.	१०९३	चेदि.	९५६
चुंढी.	५३३	चेदिनगरी.	९७५
चुलुक.	५९८	चेल. }	६६६
चुल.	४६१		१४४३
चुली.	१०१८	चैत्य.	९९४
चूचुक.	६०३	चैत्यद्रुम.	६२
चूडा.	५७१	चैत्र.	१५३
चूडामणि.	६५०	चैत्ररथ.	१९०
चूत.	११३३	चैत्रिक.	१५३
चूतक.	१०९३	चैद्य.	९५६
चूर्ण. }	९७०	चोक्ष.	१४३६
	६३७	चोच.	११२१

चोटी.	६७६	उदन.	१४७७
चोद्य.	३०४	उदिस.	११२३
चोर.	३८१	उदिस.	१०१०
चोल.	६७४	उदिस.	३७८
चौडपुष्प.	११४७	उद.	१३८३
चौरिका.	३८३	उदस.	१४६४
चौर्य.	३८३	उदस.	२९०
चौलुक्य.	७१२	उद.	२४९
च्युत.	१४२०	उद.	१४७३
च्युति. }	६०९	उद.	१४७६
	६१२	उद.	७४१
च्युतेषु.	७७३	उद.	४६९
छ.		उदिस.	४६९
छग.	१२७६	उद.	३७८
छगण.	१२७३	उद.	८०४
छगल.	१२७६	उद.	११२१
छलुन्दरी.	१३०१	उद.	१००
छत्र.	७१७	उद.	६३०
छत्रत्रय.	६१	उद.	४८
छत्रधार.	७६४	उद.	१२७६
उद. }	१३१८	उद.	११०१
	११२३	उद.	१०९७

छागिका.	१२७५	जगत.	} १४५४
छात.	४४९		} १३६५
छादनी.	६३०	जगती.	} १३६५
छांदस.	८१७		} ९३७
छायाकर.	७६४	जगत्कर्तृ.	२१२
छायाभृत्.	१०५	जगच्चक्षुष्.	९८
छायासुत.	१२०	जगत्प्रभु.	२४
छाया.	} १५१२	जगत्प्राण.	११०७
	१४६४	जगत्साक्षिन्.	९८
छित.	१४८९	जगन्नाथ.	२१८
छिद्र.	१३६४	जगर.	७६६
छिद्रित.	१४८६	जगल.	९०४
छिन्न.	१४८९	जग्घि.	४२३
छुगी.	७८४	जघन.	६०८
छेक.	} १३४३	जघनेफला.	११३३
	३४३	जघन्य.	१४५९
छेका.	५१०	जघन्यज.	} ५५२
छेद.	३७२		} ८९४
छेदित.	१४९०	जङ्गम.	१४५४
ज.		जंगल.	} ६२२
जक्षण.	४२३		} ९५३
		जंघा.	६१४

अंवा करिक.	४९४	जननी.	९९७
अंवात्राण.	७६८	जनपद.	९४७
अंवाळ.	४९४	जनप्रवाद.	२७०
अटा.	८१६	जनमनोहारिन्.	१३९०
	११२०	जनयितृ.	९९६
अटाजूट.	२००	जनयित्री.	९९८
अटी.	११३१	जनश्रुति.	२९९
अटर.	६०४	जनार्दन.	२१४
अड.	३९२	जनाश्रय.	१००३
	१३८९	जनि	१३६७
अडुळ.	६१८	जन'.	९१३
अतु.	६८६		९१४
अतुक.	४२२	जनुम्.	१३६७
अतुका.	१३३६	अंतु.	१३६६
अत्रु.	९८८	अंतुफल.	११३२
अन.	९०१	अनमन्.	१३६७
	११९२	अन्य.	९१७
अनक.	९९६		७९६
अनङ्गम.	९३३	अन्यु.	१३६६
अनता.	१४२२	अप.	८४२
अनन.	९०३	अपा.	११४७
	१३६७	अपती.	९१९

जंबाल.	१०२०	जरत.	३३२
जंबालिनी.	१०८०	जगद्व.	१४४९
जंबीर.	११४९	जरन्त.	१२८२
जंबुक.	१२८९	जरा.	३४०
जंबूस्वामिन्.	३३	जराभीरु.	२२७
	११४९	जरायु.	५४०
जंभ.	१७५	जरायुज.	१३५६
	५८३	जरिन्.	३४०
जंमल.	११४९	जर्तिल.	११७९
	११७२	जल.	१०६९
	६९४		११५८
जय.	१७५	जलकांतार.	१८८
	७९७	जलकुकुभ.	१३३८
जयदत्त.	१७५	जलन.	११६२
जयवाहिनी.	१७५	जलजन्मन्.	११६२
जयंत.	१७५	जलद.	१६४
जयंती.	१७६	जलधर.	१६४
	४०	जलधारा.	१०९६
जया.	२०५	जलधि.	१०७४
	७९३	जलधिगा.	१०८०
जय्य.	७९३	जलनर.	१३५५
जरठ.	१३८७		

जलनिधि.	१०७४	जलूका.	१२०४
जलनीलिका.	११६७	जलोच्छ्वास.	१०८८
जलपति.	१८८	जलौकम्.	१२०३
जलबालक.	१०२९	जलौका.	१२०४
जलपानार्ज.	१३५०	जलपाक.	३४७
जलमुच.	१६४	जव.	४९५
जलराशि.	१०७४	जवन.	४९४.
जलवाह.	१६४	जवनी.	१२३४.
जलव्याल.	१३०५	जवनी.	६८०
जलरुह.	११६२	जविन्.	४९४
जलरुह.	११६२	जन्हु.	२१६
जलरंकु.	१३३२	जागर.	४४३
जलरंज.	१३३२	जागरण.	४४३
जलवालिका.	११०५	जागरा	४४३
जलशय.	२१४	जागरिन्.	४४३
जलशूक.	११६७	जागरूक.	४४३
जलसूकर.	१३४९	जागर्त्या.	४४३
जलाणुक.	१३४७	जागुड	६४५
जलाद्रा.	६७९	जागृवि.	१०९९
जलालोका.	१२०४	जाङ्गलिक.	४७४
जलाशय.	१०९६	जाङ्गिक.	४९४
जलसर्पिणी.	१२०४		

जाड्य.	} ३१२	जाया.	९१३
	३०९	जायाजीव.	३२८
जात	} ३९२	जायापती.	९१९
	१४१२	जायु.	४७३
जातरूप.	१०४४	जार.	९१९
जातवेदस.	१०९९	जारज.	९९०
जातापत्या.	९३९	जाल	} ९२६
जाति.	} १९१९		१४१२
	११४७	जालक.	} १०१२
जातिकोश.	६४३		११२९
जातिफल.	६४३	जालकारक.	१२१०
जातु.	१९३३	जालकिनी.	१२७७
जातोक्ष.	१२९८	जालघर	९९८
जात्य.	१४३९	जालप्राया.	७६९
जानकी.	७०३		९२८
जानु.	६१४	जालिक.	} १२१०
जापक.	६४६		३७७
जामदग्न्य.	८४८	जालिका.	७६९
जामातृ.	९१८	जालिनी.	९९९
जामि.	९९३	जाल्म.	३९३
जामेय.	९४३	जावाल.	८८९
जांबूनद.	१०४९	जाहक.	१३०२

जाह्वी.	१०८१	}	१७३	
जिगीष.	३२१		जिष्णु.	७०९
जिघ्रत्सा.	३९३		२१४	
जिघत्सु.	३९२		७९३	
जिघ्रांसु.	७२९	जिहानक	१६१	
जित.	८०५	जिह्व.	१४५७	
जितकामिन्.	८०६	जिह्वग.	१३०४	
जितनेमि.	८१६	जिहु.	१३५४	
जितशत्रु.	३६	जिहुा	५८५	
जितारि.	३६	जीन.	३४०	
जिताहव.	८०६	जीमूत.	१६४	
जितेन्द्रिय.	८११	जीमूतवाहिन.	११०४	
जित्या.	८९०	जीरक.	४२२	
जिन्वर	७९३	}	१४४८	
जिन. }	२४		जीर्ण.	३४०
	२३२		१११४	
	२१६	१५२३		
जिनसद्मन्	९९४	जीर्णवस्त्र.	६७८	
जिनेश्वर. }	२४	}	११८	
	५२		जीव.	१३३७
			१३६६	

जीवन्नीव.	१३४०	जुगुप्सन.	२७१
जीवत्तोका.	५३०	जुगुप्सा. }	७२
जीवत्पति.	५३०		३०३
जीवथ.	१३५३	जुहू.	८२८
जीवन. }	८६५	जूर्णाह्वय.	११७८
	१०६९	जुमण.	१५०६
जीवनक.	३९५	जूमा.	१५०६
जीवनी.	११८५	जूतृ.	७९३
जीवनीय.	१०६९	जुमन.	४२४
जीवनीया.	११८५	जुय.	७९३
जीवनौषध.	१३६७	जूवातृक. }	१०५
जीवन्ती.	११८५		४७९
जीववृत्ति.	८८८	जूलाळा.	११७८
जीवसु.	५३०	जूषम्.	१५२८
जीवा }	७७६	जू. }	११७
	११८५		३४१
जीवातु.	१३६७	जूप्ति.	३०८
जीवान्तक.	९१०	जूात.	१४९६
जीविका.	८६५	जूातनंदन.	३०
जीवित.	१३६७	जूाताधर्मकथा.	२४३
जीवितकाल.	१३६९	जूाति.	५६१
		जूान.	३१०

ज्ञानप्रवाद.	२४७	ज्वाला.	११०३
ज्ञानिन्.	४८२	ज्वालाजिह्व.	१०९९
ज्या.	७७६	ज्ञ.	
ज्यानि.	९३६	ज्ञा.	११०७
ज्यायस्.	१५२३	ज्ञटिति.	१५३०
	३४०	ज्ञपा.	१४७०
	५५१	ज्ञर.	१०९६
ज्येष्ठ.	११३		१३४३
	१५४	ज्ञष.	१११०
ज्येष्ठश्चश्रू.	५५४		११११
ज्येष्ठा	५९३	ज्ञाबुक.	४१३९
ज्येष्ठाश्रमिन्.	८०८	ज्ञिल्लिका.	१२१६
ज्योतिरिगण.	१२१३	ज्ञिल्लीका.	१२१६
ज्योतिष्.	२५०		
ज्योतिषिक.	४८२	ट.	
ज्योतिष्क.	९२	टक्कनामन्.	९५९
ज्योतिस.	९९	टंक.	९१९
ज्योत्स्ना.	१०७	टंकण.	९४४
ज्योत्स्नाप्रिय.	१३३९	टिट्टिभ.	१३३०
ज्यौत्स्नी.	१४३	टीका.	२५६
ज्वर.	४७१	ड.	
ज्वलन.	१०९९	डमर.	८०३

इयन.	}	७९३	तडित्वत्.	१६४
		१३१८	तंडु	२१०
डाहल.		९५६	तंडुलीय.	११८४
डिगर.		३६०	तंडुलेर.	११८४
डिडोर.		१०७७	तत.	}
डिम.		२८४		
डिम्न.		८०३	ततस्	१५३७
डिम.		३३८	तृति.	१४२३
	ढ.		तत्काळ.	१६२
दक्का.		२९३	तत्कालधी.	३४४
दौकन.		७३७	तत्त्व.	२९२
	त.		तत्त्वज्ञान.	३११
तक्र.		४०९	तत्त्वनिष्ठता.	६७
तक्रमार.		४०८	तत्पर.	३८४
तक्षक		१३०९	तत्रभवान्	३३६
तक्षणी.		९१८	तत्पद.	८७
तक्षन्.		९१७	तथागत.	२३२
तट.		१०७८	तथ्य.	२६४
तरिनी.		१०८०	तद्.	१५३७
तडाग.		१०९४	तद्गत.	१४५८
तडित्.		११०४	तदात्व.	१६२
तडित्कुमार.		९०	तद्गन.	३३८

तद्ध्र.	७८०	तंतुसंतत.	१४८१
तनय.	५४२		७४१
	१४४७		३५६
तनु.	४४९	तंत्र.	४७२
	५६३		७१५
	१४२७		७१६
तनुप्र.	७६६	तंत्रक.	६७१
तनुवात.	१३५९	तंत्रवाय.	१२१०
तनु.	५६३	तंत्रिका.	१०९१
तनुकृत.	१४८६	तंत्रिन्.	९२८
तनूनपाट.	१०९७	तन्द्रा.	३१३
	६३०		३१५
तनूरुह.	१३१७	तपःकेशसह.	८११
	९१३	तप.	१५७
तंतु.	१३५१	तपनात्मजा.	१०८४
	१३५१	तपन.	९८
तंतुण.	१३५१	तपनी.	१०८४
तंतुनाग.	१३५१	तपनीय.	१०४४
तंतुम.	११८०		७६
तंतुल.	११६५	तपसु.	८२
तंतुवाय.	९१३		१५३
तंतुशाला.	९९९	तपस्तक्ष.	१७३

तपस्य.	१९३	तरंगिणी.	१०७९
तपस्या.	८१	तरणि.	०५
तपात्यय.	१५७	तरणी.	८७७
तप्त	१४९३	तरंड.	८७९
तमःप्रमा.	१३६०	तरल.	६५०
तमङ्कक.	१०११	तरल. }	१४५५
	१४५	तरलञ्चोचना.	५०६
तमम्. }	१२१	तरला.	३९७
	१३८१	तरलित.	१४८०
तमस्थिनी.	१४२	तरवारि.	७८२
तमा.	१४२		४९४
तमाल.	११४६	तरम्. }	६२२
तमालपत्र.	६५३		७९६
तमालिनी.	९७९	तरी.	८७७
तमिस्र.	१४५	तरु	१११४
तमिस्रा.	१४३	तरुण	३३९
तमी.	१४२	तरुणी.	५११
तमोघ्न	१०९८	तर्क.	३२३
तम्पा.	१२६६	तर्कविद्या.	२२१
तंवा.	१२६६	तर्कु.	९११
तश्कु.	१२८५	तर्कुंक.	३८८
तरंग.	१०७५	तर्जनी.	५९२

तर्जिक.	९५८	तविषी.	१७६
तर्ण.	१२६०	तष्ट.	१४८६
तर्दू.	१०२१	तस्कर.	३८१
तर्पण.	१५०२	ता.	२२६
	८२१	ताडकू.	६५६
तर्मन्.	८२७	ताडपत्र.	६५६
	८२५	तांडव.	२८०
तर्ष.	३९३	तात.	५५६
तल.	११३६	ताततुल्य.	४८८
	७७६	तात्रिक.	४८३
तलहृदय.	५९६	तापन.	९५
	६१८	तापम.	८०९
तलसाक	६१८	तापसद्रुम.	११४३
तलिका.	१२५१	तापिच्छ.	११४६
तलिन.	१२५१	तापी.	१०८४
	४४९	ताप्य.	१०५५
तलिम.	१४२६	तामरम.	११६१
	६८२	तामलिप्त.	९७९
तलुनी.	५११	तामलिप्ती.	९७९
तलप.	६८२	तांबूलकरंक.	७१८
तलम.	१४४०	तांबूलबल्ली.	११५५
तविष.	८७	तांबूली.	११५५

ताम्र.	१०३९	ताक्ष्यशैल.	१०५३	
ताम्रकुट्टक.	९१०	}	११३६	
ताम्रचूड.	१३२५		१०५९	
ताम्रवृता.	११७५		ताल	२९२
ताम्रसार.	६४२			५९५
ताम्राक्ष.	१३२१			५९६
तायिक.	९५८	तालक.	१००५	
तार.	}	१४०९	तालकाम.	१३९५
		१०४३	ताललक्ष्मन्.	२२४
तारक.	}	१४०२	तालवृत्त.	६८७
		९२	तालिका.	५९६
तारका.	}	६९९	ताली.	१००६
		१०७	तालु.	५८५
तारकारि.	२०९	तालुजिह्व.	१३४९	
तारा.	}	१०७	तालूर.	१०७६
		५७५	ताविष.	८७
तारारि.	१०५५	ताविषी.	१७६	
तारुण्य.	३३९	तिक्त.	१३८९	
तार्किक.	८३३	तिक्तपत्र.	११९०	
ताक्ष्य.	}	२३१	तिग्म.	१३८५
		१२३२	तिनड.	१०१८
ताक्ष्यध्वज.	२१४	तितिक्षा.	३९१	

तितिक्षु.	३९१	} तिलक.	९४३
तित्तिम.	१२०९		६०९.
तित्तिरि.	१३४१		४९३
तिथि.	१४७		४१८
तिथिप्रणी.	१०४	तिलकालक.	६१८
तिनिश.	११४२	तिलपर्णिका.	६४२
तित्तिडी.	११४३	तिलर्पिज.	११८०
तित्तिडीक.	४१७	तिलपेज.	११८०
तिमि.	१३४४	तिलित्स.	१३०६
तिमिङ्गलगिल.	१३४८	तिल्य.	९६७
तिमित.	१४९२	तिल्व	११९९
तिमिर.	१४९	तिष्य.	१११
तिरस्.	१९३४	} तीक्ष्ण.	१३८९
तिस्करिणी.	६८१		१०३८
तिरस्क्रिया.	४४१		११९९
तिरोधान.	१४७८		तीक्ष्णगंधक.
तिरोहित.	८०९	तीक्ष्णशूक.	११७०
} १४७७	१९१९	तीर.	१०७८
	४४४	तीरी	७८०
} १२१६	४४४	तीर्थकर.	२४
	१२१६	तीर्थकर.	२४
		तीर्थवाक्.	९४७

तीव्र. }	१३८५	तुमुल. }	७९९.
	१५८५		१४०४
तीव्रवेदना.	१३५८	तुंवरु.	४२.
तुक्.	५४३	तुंवी.	११५५.
तुकाक्षीरी.	११५४	तुरग.	१२३२
तुंग.	१४२८	तुरगिन्.	७३१
तुच्छ. }	१४२६	तुरंग.	१२३२.
	१४४६	तुरंगम.	१२३२
तुंड.	५७२.	तुरंगवदन.	१९४.
तुंडिकरीका.	११८५	तुराषाह.	१७२.
तुंडिम	४५८	तुरीयक.	१४३४
तुंडिल.	४५८	तुरुष्क. }	९५९.
तुत्थ.	१०५२		६४८
तुत्थांजन.	१०५२	तुला. }	८८५.
तुंद.	६०४		१४३३.
तुंदकूपिका.	६०६	तुलाकोटि.	३६५.
तुंदपरिमृज्.	३८४	तुल्य.	१४६१
तुदि. }	४५०	तुवर.	१३८९.
	६०४	तुवरक.	११७३
तुंदिक.	४५०	तुवरी. }	१०५६.
तुन्दिल.	४५०		११७५.
तुजवाय.	९१०	तुष.	११८२.

तुषानल.	११०१	तृणाटवी.	११११
तुषार.	१०७२	तृणादि.	१२०१
	१३८५	तृणौकस्.	९९६
तुषोदक.	४१५	तृतीयाकृतम्.	९६८
तुहिन.	१०७२	तृतीयाप्रकृति.	५६२
तूण.	७८१	तृप्त.	४२६
तूणिन्.	७७१	तृप्ति.	४२६
तूणीर.	७८१	तृष्.	४३०
तूर.	२८६		३९४
तूर्ण.	१४७०	तृषा.	३९४
तूर्णि.	३२२	तृषव.	३९३
तूर्य.	२८६	तृष्णक.	४२९
तूलक.	११३९		३९३
तूलिका.	९२१	तृष्णा.	४३०
तूष्णींशील.	४३८		३९३
तूष्णीक.	४३८	तृष्णाक्षय.	३०४
तूष्णीकाम्.	१५२८	तेजस्.	१०१
तूष्णीम्.	१५२८	तेजिः.	१४१४
तृण.	११९५	तेमन.	३९९
	११९१	तेजमावर्तनी.	९०८
तृणध्वज.	११५३	तेत्तर	१४१५
तृणरान.	११३६	तेल.	४१७

तैलपर्णिक.	६४२	त्रयी.	२४९
तैलपायिका.	१३३७	त्रयीतनु.	९८
तैलाटी.	१२१५	त्रयीमुख.	८११
तैलिन्.	९१७	त्रम.	१४५४
तैलिन.	९६७	त्रसयोनि.	१३५७
तैलिशाला.	९९७	त्रसर.	९१३
तैष.	१५२	त्राग. }	१४२७
तोक.	५४०	त्रात.	१५२३
तोक्म.	११७०	त्राम.	३२१
तोत्र. }	८९३	त्रासदायिन्.	४७९
	१२३०	त्रिक. }	९८६
तोदन.	८९३		६०८
तोमर.	७८७	त्रिककुड.	१०३०
तोय.	१०६९	त्रिकटु	४२२
तोरण.	१००७	त्रिकंटक.	११५६
तौर्यत्रिक.	२७९	त्रिकाय.	२३४
तौलिकिक.	९२१	त्रिकालविद् }	२४
त्यक्त.	१४७५		२३०
त्याग.	३८६	त्रिकूट.	१०३०
त्रपा.	३११	त्रिगर्त.	९५८
त्रपु.	१०४२	त्रिगुणाकृत.	९६८
त्रपुसी.	११८९		

त्रिदश.	८८	त्रिशला.	४१
त्रिदशदोषिका.	१०८१	त्रि शम्भु.	१८९
त्रिदिग्.	८७	त्रिशोषक.	७८७
त्रिटश.	१९६	त्रिपंचय.	१४०
त्रिपत्रक.	११०६	त्रिमर.	३९८
त्रिपथ.	९८६	त्रिनीत्य	९६८
त्रिपथगा.	१०८१	त्रिस्तोत्रम्.	१०८१
त्रिपदी.	१२३०	त्रिहृद्य.	९६८
त्रिपुगी.	९७५	त्रिहायणी	१२७२
त्रिपृष्ठ	६९५	त्रु ट.	१४२७
त्रिफला.	११४६	त्रिता.	८२६
त्रिमृकुट.	१०३०	त्रैपुर.	९५६
त्रिमुख.	४१	त्रोटि.	१३१७
त्रिगामा.	१४२	त्र्यंबका.	२०३
त्रियूह.	१२३९	त्र्यूषण.	४२२
त्रिरेख.	१२०५	त्र्यक्ष्.	११८४
त्रिरेखा.	५८६		६६०
त्रिवर्ग	१३८२	त्र्यक्षीरिन्	११५४
त्रिवलीक.	६१२	त्र्यक्षुष्प.	४६७
त्रिविष्टप.	८७		६१९
त्रिशंकुज.	७०१	त्र्यक्ष्.	११२१
त्रिशंकुयाजिन्.	८५०		

त्वचिसार.	११५३	दंशिन	१२१५
त्वम्.	१४६८	दंष्ट्रा.	५८३
त्वरा.	३०२	दंष्ट्राशीम्.	१३१५
स्वरि.	३२२	दंष्ट्रका	५८३
त्वरित.	} ४९५ १४७०	दंष्ट्रिन्.	१२८८
त्वष्ट.		१४८६	दक
त्वष्टृ.	} ९१७ १८२	दकटावणिक.	४१०
		९६	दक्ष
त्वाष्ट्री.	११२	दक्षना.	२०३
त्विष्.	१००	दक्षजापति.	१०४
त्विषि.	१००	दक्षिण.	} ८२६ ३७६
त्सरु.	७८२	दक्षिणत्व.	
थ.	} १५२१	दक्षिणस्थ.	७६०
		थुत्कृत.	१५२१
द.	} ५८४ ७६६	दक्षिणाचल.	१०२९
		दक्षिणायन.	१५८
दंश.	१२१५	दक्षिणार्ह.	४४६
दंशमीरुक.	१२८२	दक्षिणाशापति.	१८४
दंशित.	७६६	दक्षिणीय.	४५६
		दक्षिणेर्मन्.	१२९५

दक्षिण्य.	४४६	दधिसार.	४०८
दग्ध.	१४८६	दनुज	२३८
दग्धकाक.	१३२३	दंत.	१२२४
दग्धिका.	३९६		५८४
दघ्न.	६०१	दंतक.	१०११
	८८७		१०३४
दंढ.	७३६	दंतभाग.	१२२८
	७४६	दंतवस्त्र.	५८१
	७८५	दंतशठ.	१३८८
दंढधर.	१८४	दंतावल.	१२१७
दंढनायक.	७२५	दंतिन्.	१२१७
दंढपारुष्य.	७३९	दंतुर.	४५७
दंढभृत्.	९१६	दंद्शुक.	१३०३
दंढाहत.	४०८	दध्न.	१४२६
दंढित.	४४६	दध्.	७३६
दंढिन्	७२१	दधुनस्.	१०९७
दत्त.	६९६	दंपती.	५१९
दत्ततीर्थकृत.	५१	दंभ.	३७८
दद्दुघ्न.	११५८	दंभचर्या.	३७९
दधि.	३९६	दंभोलि.	१८०
दधिफल.	११५१	दग्ध्य.	१२६०
दधिवारि.	१०७५	दया.	३६९

दयाकूर्च.	२३४	दर्शन.	} ५७५
दयालु.	३६८		५७७
दयिता.	५१५	दर्शयामिनी.	१४३
दर.	} ३०१	दर्शित.	१४७८
	१३६४	दल.	} ११२३
दरित.	३६५		१४३४
दरिद्र.	३५८	दल्लसता.	११२४
दरी.	१०३३	दलि.	९७०
दरु.	} १३५४	दलिक.	११२२
	१४०९	दलित.	११२८
दरुण.	४५९	दलिमन्.	१७२
दरुणरोगिन्.	४५९	दव.	} ११०१
दर्प.	३१७		११११
दर्पक.	२२७	दविष्ट.	१४५२
दर्पण.	६८४	दवीयस्.	१४५२
दर्भ.	११९२	दशकंधर.	७०६
दर्वि.	१०२१	दशन.	५८४
दर्वी.	} ८३६	दशन.	८७३
	१३१५	दशपारमिताधर.	२३३
दर्वीकर.	१३०४	दशबल.	२३४
दर्श.	} १५०	दशभूमिग.	२३३
	८२३	दशमिन्.	३४०

दशश्रेतवाजिन्.	१०४	दातृ.	३८५
	१३७७	दात्यूह.	१३३२
दशा.	५६५	दात्र.	८९२
	६६७	दाधिक.	४१०
दशार्क.	४८७	दान.	१२२३
दशाचित.	८८५		३८६
दशार्ह.	२३३		७३६
दशोधन.	६८७	दानवारि.	८९
दसेरक.	९५७	दानशील.	३५१
	३८१	दानान्तराय.	७२
दस्यु.	७२९	दानशौड.	३८५
दत्त.	१८२	दांत.	८११
दहन.	१०९९	दापित.	४४६
दहनकेतन.	११०३	दामंचन.	१२५१
दहनोपल.	१०६७	दामनी.	१२७४
दाक्षायणी.	११५	दामन्.	१२७४
दाक्षाय्य.	१३३५	दामलित्त.	९७९
दाक्षिण्य.	१३७७	दामोदर.	५१
दाक्षेय.	८५१		२१६
दाढा.	५८३	दार.	५१३
दाढिका.	५८३	दारक.	५४२
दांडाजिनिक.	३७७	दारकर्धन्.	५१८

दाद.	११९६	दिग्घ.	} १४८३
दारित.	१४८८		७७९
दारु.	११२२	दिग्वासम्.	१९८
दारुण.	३०३	दित.	१४८९
दारुहस्तक.	१०२१	दितिज.	२३८
दावाघाट.	१३२८	दिधिषू.	५२५
दालव.	११९९	दिन.	१३८
दाव. }	११११	दिनकर.	९७
	११०१	दिनावसान.	१४०
दाश.	९२९	दिन्दु	२२३
दाशरथि. }	६९७	दिव.	१३८
	७०३	दिवस.	१३८
दाशार्ह.	१२५४	दिवसकर.	९७
दाशेयी.	८४८	दिवस्पृथिवी.	९३९
दाशेर.	२१४	दिवा.	१५३१
दास.	३६०	दिवाकर.	९७
दासी.	५३४	दिवाकीर्त्ति. }	९२३
दासेय.	५४८		९३३
दासेर.	५४८	दिवान्घ.	१३२४
दिकरी.	५११	दिवामध्य.	१३९
दिकुमार.	९०	दिव्. }	८७
दिग्गज.	१७०		१६३

दिश.	१६६	दीर्घनिद्रा.	३२४
दिश्य.	१६८	दीर्घपत्रक.	११८७
दिष्ट.	१२६	दीर्घपाद.	१३३४
	१३७९	दीर्घपृष्ठ.	१३०४
दिष्टांत.	३२४	दीर्घर्जु.	१८०
दिष्ट्या.	१९२८	दीर्घसूत्र.	३९३
दीक्षणीयेष्टि.	८२३	दीर्घायुस्.	४७९
दीक्षा.	८२३	दीर्घिका.	१०९२
दीक्षित.	८१७	दुःख.	१३७०
दीदिवि.	३९५	दुकूल.	६६९
दीधिति.	१००	दुगूल.	६६९
दीप.	६८६	दुग्ध.	४०४
दीपक.	१३४२	दुन्दुभ.	१३०५
दीपन.	६४५	दुंदुमि.	२९३
	९९	दुदुमिनाद.	६२
दीप्ति.	५०९	दुरध्व.	९८४
	७८०	दुरित.	१३८०
दीर्घ.	१४२८	दुरितारि.	४४
दीर्घजिह्व.	१३०३	दुरोदर.	४८६
दीर्घकोशी.	१२०६	दुर्ग.	७१४
दीर्घग्रीव.	१२५५		९७३
दीर्घदर्शिन.	३४४	दुर्गत.	३५८

दुर्गति.	१३५९	दुष्कृत.	१३८०
दुर्गंध. }	९४३	दुष्टगज.	१२२२
	१३९१	दुष्टु.	१५४१
दुर्गलंपन.	१२५४	दुःषमा.	१३१
दुर्गसंचर.	१५१७	दुःषमसुषमा.	१३०
दुर्गा.	२०३	दुस्य.	३५८
दुर्जन.	३८०	दुस्फोट.	७८७
दुर्दिन.	१६५	दुहितृ.	५४२
दुर्नामन्. }	४६८	दूत.	७३४
	१२०६	दूती.	५२१
दुर्बल.	४४९	दून.	१४९३
दुर्भिक्ष.	६०	दूर.	१४५२
दुर्भनम्.	४३५	दूरदृश.	१३३५
दुर्मुख.	३५१	दूरवेधिन्.	७७३
दुर्बर्णक.	१०४३	दूरापातिन्.	७७३
दुर्वान्.	३४७	दूर्वा.	११९२
दुर्वासम्.	८५०	दूषिका.	६३२
दुर्विष.	३५८	दूषित.	४३६
दुर्हृद्.	७२९	दूषीका.	६३२
दुली.	१३५३	दूषीविष.	१३१४
दुश्रयवन.	१७१	दुष्य. }	६२४
दुश्चर्मन्.	४५४		६८१

दूष्या.	१२३२	देवकीसूनु.	२१८
दूस.	१२७८	देवकुसुम.	६४६
दृक्कर्ण.	१३०३	देवस्नात.	१०९४
दृग्विष.	१३१२	देवगायन.	१८३
	१५०५	देवकण्ठद.	६५८
दृढ	१३८७	देवजग्ध.	११९१
	१४४७	देवता.	८८
दृढमुष्टि.	३६८	देवताप्रणिधान.	८२
दृढरथ.	३७	देवदत्ताप्रज.	२३७
दृढसंधि.	१४७२	देवद्वयन्.	४४४
दृति.	१०२५	देवधान्य.	११७८
दृश.	५७५	देवन.	४८६
दृषद्.	१०३५		५५६
दृष्ट.	३०२	देवन.	५५३
दृष्टरजसु.	५११	देवनंदिन्.	१७६
	३०९	देवपति.	१७३
दृष्टि.	५७५	देवप्रश्न.	२६३
	२४५	देवब्रह्मन्.	८४९
दृष्टिवाद.	३३६	देवभूय.	८४१
	३३३	देवमातृकु.	९५५
देव.	५६	देवयज्ञ.	८२१
	८८	देवर.	५५३

देवल.	९२४	दैत्यदेव.	११०७
देववर्द्धकि.	१८२	दैत्यारि.	२१४
देवश्रुत.	५३	दैत्य.	३१९
देवसृष्टा.	९०३	दैर्घ्य.	१४३१
देवाजीव.	९२४	दैव.	१३७९
देवाधिदेव.	२५	दैवज्ञ.	४८२
देवानांप्रिय.	३५३	दैवत.	८८
देवायुध.	१७९		१५९
देवार्थ.	५०		८४०
देवी. }	४०	दैवतर.	३८३
	३३४	दोःसहस्रभृत्.	७०२
देवीकोट.	९७७	दोर्मूल.	५८९
देवृ.	५५३	दोला.	७५८
देश.	९४७		१४८१
देशक.	४८८	दोष.	१३७५
देशरूप.	७४२	दोषज्ञ.	३४१
देशिक.	४९३		४७२
देह.	५३३	दोषा.	१४३
देहधारक.	३२३		१५३३
देहभृत्.	१६६६	दोषैवदृश.	३८०
देहली.	१००९	दोस्.	५८९
दैत्यगुरु.	१२०	दोहद.	५४१

दोहदलक्षण.	१४०	द्रप्स.	४०६
दोहदान्विता.	१३९	द्रव.	१११
दोहद.	१४१	द्रविण.	८०२
दौवारिक.	७२१	द्रव्य.	१९२
दौलेय.	१३६३	द्रह.	१०९१
दौष्यंति.	७०२	द्राक्.	१५३०
दौहित्र.	१४४	द्राक्षा.	११५५
द्यावाक्षमा.	९३८	द्रामिल.	८५४
द्यावापृथिवी.	९३८	द्रु.	१११४
द्यावाभूमी.	९३८	द्रुघण.	२११
द्यु.	१३८	द्रुण.	७८५
द्युति.	१००	द्रुणा.	७७६
द्युत्.	१००	द्रुत.	१४८७
द्युपति.	९७	द्रुम.	२९२
द्युम्न.	१९२	द्रुमानति.	१४७०
द्युत.	४८६	द्रुमामय.	६८५
द्युतकारक.	४८५	द्रुमोत्पल.	११४५
द्युतकृत.	४८५		
द्यो	८७		
	१६३		
द्योतन.	१७७		
द्रंग.	९७१		

दुवय.	८८३	द्वारपर.	१३७५
दुहिण.	२११	द्वार.	१००४
द्रोण.	८८६	द्वारका.	९८०
द्रोणकाक.	१३२३	द्वारपालक.	७२१
द्रोणदुग्धा.	१२६९	द्वारयन्त्र.	१००५
द्रोणदुधा.	१२६९	द्वारवती.	९८०
द्रोणी. }	८७७	द्वारस्थ.	७२१
	१०३४	द्वार्	१००४
द्रोह.	१५१५	द्वि.	१४२३
द्रोणिका.	९६९	द्विक.	१३२२
द्रौपदी.	७१०	द्विककुद्.	१२५४
	५३८		१३१६
द्वं.	७९७	द्विज.	८१२
	१४२४		५८३
द्वंद्वचर.	१३३०		८०७
द्वय.	१४२३	द्विजपति.	१०४
द्वयस.	६०१	द्विजन्मन्.	८१२
द्वादशाक्ष. }	२०९	द्विजब्रुव.	८५५
	२३४	द्विजाति.	८१२
द्वादशांगी	२४५	द्विजिह्व.	३८०
द्वादशात्मन्.	९६		१३०३
द्वादशार्चिसु.	११८	द्वितय.	१४२३

द्वितीया.	५१३	द्वेषिन्.	७२९
द्विदत्.	१२६३	द्वेष्य.	४४८
द्विधागति.	१३५२	द्वैगुणिक.	८८०
द्विनमक.	४५४	द्वैष.	७३५
द्विप.	१२१७	द्वैप.	७५५
द्विपथ.	९८६	द्वैपायन.	८४७
द्विपाद्य.	७४५	द्वैमातुर. }	२०७
द्विष्ट.	६९५		५४६
द्विराद. }	१२६३	द्वैष्ट.	१०३९
	१२१७		ध.
द्विरेफ.	१२१२	धत्तूर.	११५१
द्विविद.	२२०	धन. }	१९२
द्विषत्.	७२९		१२७३
द्विष्.	७२९	धनंजय. }	७०८
द्विसहस्राक्ष.	१३०७		१०९७
द्विहल्य.	९६८	धनद.	१८९
द्विहायनी.	१२७२	धनिन्. }	३५७
द्वीप.	१०७८		४७७
द्वीपकुमार.	९०	धनिष्ठा.	११४
द्वीपवती.	१०८०	धनुर्भृत्.	७७१
द्वीपिन्.	१२८५	धनुस्.	७७५
द्वेष.	७३	धनेश्वर.	१९०

धन्य.	४८९	धर्मचित्तन.	१३८१
धन्या.	४१९	धर्मधातु.	२३२
धन्याक.	४१९	धर्मध्वजिन्.	८५६
धन्वन्.	७७५	धर्मपुत्र.	७०७
	९४०	धर्मराज.	१८४
धमन.	११९३		२३५
धमनि.	५८६	धर्मशास्त्र.	२५१
धमनी.	६३१		२५३
धम्मिल्ल.	५७०	धर्मसंहिता.	२५१
धर.	३६	धर्माधिकारिणन्.	७२५
	१०२७	धर्माध्यक्ष.	७२४
धरणप्रिया.	४५	धर्मार्थप्रतिबद्धता.	६९
धरणि.	९३५	धर्मापुत्र.	३२८
धरणिधर.	२१७	धर्मोपदेशक.	७७
धरणीसुता.	७०३	धत्र.	५१७
धरा.	९३५	धवल.	१३९३
धरित्री.	९३५	धवित्र.	६८७
	१३७६	धाटि.	८००
धर्म.	१३७९	धातकी.	११५०
	२८	धातु.	१०३६
धर्मक्षेत्र.	९५०	धातुकसीसम्.	१०५६
धर्मचक्र.	६१	धातुघ्न.	४१६

धातुपुष्पिका.	११५०	धाराघर.	१६४
धातुशेखर.	१०५६	धारिका.	१३७
धातृ.	२१२	धारिणी.	४५
धात्री. }	११४५	धार्तराष्ट्र.	१३२६
	५५८	धार्मपत्तन.	४२०
	९३५	धार्मिक.	७२४
धाना.	४०१	धिकृत.	४४०
धानुष्क.	७७१	धिक्रिया.	२७१
धान्य. }	११६८	धिषण.	११८
	११८३	धिषणा.	३०८
धान्यक.	४१९	धिष्य. }	१०८
धान्याक.	४१९		१२०
धान्याम्ल.	४१५		९९१
धामन् }	९९	धी.	३०८
	९९२	धीति.	३९४
धाण्या.	८२७	धीर. }	६४५
धारण.	३१०		३४१
धारणा. }	८४		धीरत्व.
	७४४	धीरस्कंध.	१२८२
धारा. }	१०८७	धीवर.	९२९
	७५५	धीसख.	७१९
	१२४६	धुत.	१४८०

बुनी.	१०८०			३७६
बुन्धुमार.	७०१	धूर्त्त.	}	४८९
बुरंधर.	१२६२			१०३८
बुरीण.	१२६२	धूर्त्तह.		१२६३
बुर.	७९७	धूली.		९७०
बुर्य.	१२६२		}	९१७
बुर्वी.	७९७	धूमर.		१३९३
बूत.	}	१४८१	धृतराष्ट्र.	१३११
		१४७९	धृति.	३०८
बूम.	६४९	धृष्ट.	४३२	
बूभायित.	१४९३	धृष्णज.	४३२	
बूपित.	१४९३	धृष्णु.	४३२	
धूम.	११०३	धेनु.	१२६७	
धूमध्वज.	१०९८	धेनुक.	२१९	
धूमप्रभा.	१३६०	धेनुका.	१२१८	
धूमयोनि.	१६४	धेनुव्या.	१२७०	
धूमल.	१३९८	धेनुक.	१४१८	
धूमोर्णा.	१८९	धेवत.	१४०१	
धूम्याट.	१३३३		}	७९९
धूम्र.	१३९८	धोरण.		१२४६
धूर्जटि.	१९५	धोरणी.		१४२३

धोरित. }	१२४६	ध्वनिग्रह.	५७३
	१२४५	ध्वांक्ष.	१३२२
धौत.	१४३७	ध्वान	१३९९
धौतकौशेय.	६६७	ध्वांत.	१४६
धौरितक.	१२४६	ध्वान्ताराति.	९६
धौरेय.	१२६२		
धौरेयक.	१२६२	न.	
धौर्य.	१२४६	न.	१५३९
ध्यान }	८४	नःक्षुद्र.	४५१
	३२०	नकुल.	१३०२
ध्रुव. }	१४५३	नक्तक.	६७६
	१२२	नक्तमाल.	११४०
	२१२	नक्तम्.	१५३३
ध्रुवक.	११२२	नक्र. }	५८१
ध्रुवा.	८२९		१३४९
ध्वज. }	९०१	नक्षत्र. }	९२
	६१		१०७
	७५०	नक्षत्रमाला.	६६२
ध्वजिनी.	७४६	नख.	५९४
ध्वज्या.	९०१	नखर.	५९४
ध्वनि. }	१८१	नखरागुध.	१२८४
	१३९९	नखविष.	१३१३

नग.	} १०२७	नदीमातृक.	९९९
	१११४	नदीश.	१०७३
नगरी.	९७१	नद्ध.	४३८
नग्न.	७९५	नद्धी.	९१५
नग्नहू.	९०५	ननंह.	५५४
नग्नहू.	९०४	ननांह.	५५४
नग्न.	५३४	ननुच.	१५४२
नग्निका	५१०	नंदक.	२२२
नट	३२९		
नटन.	२८०		
नटमंडन.	१०५९	नंदन.	} ११९७
नड.	११९३		६९८
नडकीय.	९५४		१७८
नडप्राय.	९५४		५४१
नडुत्.	९५४	नंदा.	४०
नडुळ.	९५४	नंदिनी.	५५४
नत.	१४५६	नंदिनीतनय.	८५२
नतत्रिक.	१२४७		
नद.	१०९०	नंदिन.	} ११७१
नदी.	१०७९		३३०
नदीज.	१०५५		२१०
नदीभव.	९४१	नंदीमुखी.	३१३
		नंदीसरस्.	१७८
		नंदीश.	२१०

नद्यावर्त्त.	} ४८	नयनौषध.	१०५७.
	१०१५	नर.	} ३३७
	१११४		७०९.
नपुंसक.	५६२	नरक.	} २२१
नसू.	५४४		१३५९.
नभःश्वास.	११०६	नरकभूमि.	१३६०
नभःसंगम.	१३१६	नरकस्या.	१०८६
नभःस्थित.	१३५९	नरकीलक.	८५८
	१५४	नरदत्ता.	} ४६
नभसू.	} १६३		२३९
नभस्य.	१५४	नरमालिनी.	५३१
नभस्वत.	११०६	नरवाहन.	१८९
नभोगति.	१३१८	नरायण.	२१४
नमोऽम्बुप.	१३२९	नर्कुटक.	५८१
नभोमणि.	९५	नर्त्तन.	२८०
नभ्राज्.	१६४	नर्मदा.	१०८३
नमसित.	४४७	नर्मन्.	५५५
नमसू.	१५४२	नलक.	६२७
नमस्त्यत.	४४७	नलकिनी.	६१४
नमि.	२८	नलकील.	६१४
नमुचि.	१७४	नलकूबर.	१९१
नयन.	५७५	नलमीन.	१३४६

नलिन.	११६०	नागकुमार.	९०
नलिनी.	११६०	नागज. }	१०४२
नव.	१४४८		१०६१
नवत.	६८०	नागजिह्विका.	१०६०
नवनीत.	४०८	नागजीवन.	१०४२
नवमालिका.	११४८	नागदन्त.	१०११
नवार्चिसू.	११७	नागमाता.	१०६०
नवीन.	१४४८	नागर.	४२०
नवोद्धृत.	४०८	नागरक्त.	१०६१
नव्य.	१४४८	नागरंग	११४३
नष्ट.	८०५	नागलोक.	१३६३
नष्टबीज.	४९२	नागवल्ली.	११५५
नष्टाग्नि.	८५५	नागाधिप.	१३०७
नस्तित.	१२६०	नागोद.	७६८
नस्योत.	१२६०	नाटक.	२८४
नहि.	१५३९	नाटेर.	५४८
नाक.	८७	नाट्य. }	२७९
नाकिन्.	८८		२८०
नाकु.	९७१	नाट्यधर्मिका.	२७९
	१३५१	नाट्यप्रिय.	१९८
नाग. }	१२१७	नाडिका.	१३७
	१०४१	नाडी.	६३१

नाडीधम.	९०८	नारक.	} १३५९
नाडीविग्रह.	२१०	नारंग.	} १३५८
नाडीत्रण.	४७०	नारद.	११४३
नाथ.	३५९	नाराच.	८४९
नाथवत्.	३५६	नाराचिन्.	७७९
नाद.	१४००	नारायण.	९२४
नाना.	१५२७	नारी.	} ६९७
नानारूप.	१४६९	नारि.	} २१४
नांदीषट.	१०९२	नाळ.	५०३
नांदीमुख.	१०९२	नाळिकेर.	११८२
नापित.	९२२	नाळिकेरज.	११५१
नापितशाला.	१०००	नाळीक.	१०२२
	६०३	नाविक.	११६१
नामि.	} ३६	नाश.	८७६
	७५६	नासत्य.	} १५१७
नामिमू.	२१३	नासा.	३२४
नामधेय.	२६०	नासिका.	१८२
नामनू.	२६०	नासिकव.	५८०
नामशेष.	३७४	नासीर.	५८०
नामसंग्रह.	२५८		१८२
नायक	} ३५९		८००
	६५०		

नास्तिक. }	८६२	निकृत. }	३७६
	४९०		४४१
नाहल.	९३४	निकृति.	३७७
निःशलाक.	७४२	निकृष्ट.	१४४२
निःशोध्य.	१४३६	निकेतन.	९८९
निःश्रेणि.	१०१३	निकृण.	१४००
निःश्रेयस	७४	निकृण.	१४००
निःश्वास.	१३६८	निक्षेप.	८७०
निःसरण.	९८२	निखर्व. }	४९४
निःस्व.	३९८		८७४
निकट.	१४९०	निखिल.	१४३३
निकर.	१४११	निगड.	१२२९
निकष.	९०९	निगडित.	४३८
निकषा.	१९३४	निगण.	८३७
निकसात्मज.	१८७	निगम. }	९७२
निकाम.	१९०९		९८३
निकाय.	१४१३	निगरण.	९८८
निकाय्य.	९९०	निगाल.	१२४४
निकार.	४४२	निगूढक.	११७३
निकुंज.	१११५	निग्रह.	१९०८
निकुरंब.	१४१२	निघंटु.	२९८
		निवस.	४२३

निघ्न.	३५६	निद्राण.	४४३
निचित.	१४७३	निद्रालु.	४४२
निचुल. }	६७६	निघन.	३२४
	११४५	निघान.	१९२
निचोल.	६७६	निधि.	१९२
निचोलक.	७६७	निधीश्वर.	१९०
निज.	५६१	निधुवन.	५३७
नितंब. }	६०८	निध्यान.	५७७
	१०३३	निनद.	१३९९
नितंबिनी.	५०४	निनाद.	१३९९
नितांत.	१५०६	निदा.	२७१
नित्य. }	१४५३	निदु.	५३१
	१४७१	निप.	१०१९
नित्यगति	११०६	निपान.	१०९२
नित्ययौवना.	७१०	निपृण.	३४२
निदाघ. }	१५७	निबंध.	२५७
	३०५	निबंधन.	१५१३
निदान.	१५१४	निबर्हण.	३७०
निदेश.	२७७	निबिड.	१४४६
निद्रा. }	७३	निबिरीस.	१४४७
	३१३		

निम. }	१४१२	नियोग. }	२७७
	३७८		१९२०
निमालन.	९७७	नियोगिन्.	७१९
निभृत्.	४३१	नियोज्य.	३९९
निमय.	८७०	निरंकुश.	१४६७
निमित्त.	१९१३	निरंतर.	१४४६
निमित्तवित्.	४८२	निरय.	१३९९
निमीलन. }	९७८	निरर्थक. }	२६७
	३२४		१९१६
निमीश्वर.	९२	निरवग्रह.	३९९
निमेष.	९७८	निरस्त. }	२६७
निम्न }	१०७१		७७९
	१३६४	निरस्तवत्.	१४७४
निम्नगा.	१०८०	निराकरिष्णु.	३९०
निंब.	११६९	निराकृत.	१४७३
नियति.	१३७९	निराकृतान्योत्तरत्व.	६७
नियंतृ.	७६०	निराकृति	८९६
नियम. }	८४३	निरुक्त.	२९४
	८२	निरुक्ति.	२९०
नियमस्थिति.	८१	निरोध.	१९०८
नियामक.	८७६	निर्ऋति.	१३८०
नियुद्ध.	७९९	निर्ग.	९४७

निर्गुडी.	११४७	निर्वाण.	१२२६
निर्ग्रथ.	७६		७६
निर्ग्रथन.	३७०	निर्यातन.	३७१
निर्घोष.	१३९९	निर्याम.	८७६
निर्जर. }	१०९६	निर्लक्षण.	४३७
	८८	निर्व्वयनी.	१३१६
निर्जल.	९९३	निर्व्वपन.	३८७
निर्झर.	१०९६	निर्व्वर्णन.	६७७
निर्झरिणी.	१०८०	निर्व्वहण.	१६१४
निर्णय.	१३७४	निर्वाण. }	१४९४
निर्णिक्त.	१४३७		७४
निर्णेजक.	९१४	निर्वाणिन्.	६०
निर्दिग्ध.	४४९	निर्वाणी.	४६
निर्दिग्धिका.	११६७	निर्वात.	१४९४
निर्देश.	२७७	निर्वाद.	२७१
निर्व्वध.	१६००	निर्वापण.	३७१
निर्मर.	१६०६	निर्वासन.	३७१
निर्मद.	१२२१	निर्व्वीरा.	६३०
निर्मम.	६६	निर्व्वृति. }	७४
निर्भुक्त.	१३१२		१३७०
निर्मोक्त.	१३१६	निर्व्वृत्त.	१४८७
		निर्व्वेद.	३२१

निर्वेश. }	३६२	निशाट.	१३२४
	६३८	निशात.	१४८४
निर्व्ययन.	१३६६	निशान्त.	९९२
निर्हारिन्.	१३९०	निशापति.	१०४
निर्हाद.	१३९९	निशामन.	९७६
निलय.	९९०	निशारत्न.	१०९
निलिम्पिका.	१२६६	निशावेदिन्.	१३२४
निवसथ.	९६१	निशित.	१४८४
निवसन.	६७३	निशीघ.	१४९
निवह.	१४१२	निशीथिनी.	१४१
निवाप.	३७९	निशुंभ. }	३७१
निवास.	९९१		६९९
निवीत.	८४९	निशुंभमथनी.	२०९
निवृत्त.	१४७४	निश्चय.	१३७४
निवृत्ति.	१९२२	निषंग.	७८१
निवेश.	१४९९	निषद्या.	१००२
निवेशन.	९७२	निषद्ग.	१०९०
निशमन.	९७७	निषघ.	१४०१
निशा.	१४१	निषघा.	९८०
निशाकर.	१०९	निषाद. }	९३३
निशाख्या.	४१८		८९६
निशागण.	१४३	निषादिन्.	७१३

निष्क.	१०४४	निष्पाव.	१९२१
निष्कल.	४९२	निष्पुलाक.	११७४
निष्कला.	५३५	निष्प्रवाणि.	९५
निष्कषाय.	५५	निर्गमवत.	१३७३
निष्कारण.	३७२	निसुदन.	३७१
निष्कासित.	४४०	निस्तल.	१४६७
निष्कुट	१११२	निस्तर्हण.	३७०
निष्कुह.	११२२	निर्लिश.	७८२
निष्क्रम.	१५२४	निस्त्राव.	३७६
निष्क्रय.	३६२	निस्त्रन.	१३९९
निष्काथ.	४१३	निस्वान.	१३९९
निष्ठच.	९३४	निहाका.	१२९७
निष्ठा.	१५१४	निहव.	२७६
निष्ठान.	३९९	नीकाश.	१४६२
निष्ठुर.	२६९	नीच.	९३२
	१३८६		३८०
निष्ठेव.	१५२१		१४२९
निष्णात.	३४२	नीचैस्.	१५४१
निष्पक.	१४८६	नीड.	१३१९
निष्पत्राकृति.	१३७२	नीडन.	१३१७
निष्पन्न.	१४८७		

नीप.	११३८	नीवी.	६७३
नीर.	१०६९	नीवृत्.	८६९
नीरंघ्र.	१४४७	नीत्र.	९४७
नीरुजू.	४७४	नीशार.	१०११
नील.	१९३	नीहार.	६७५
नीलक.	१३९७	नीति.	१०७२
नीलकंठ.	१९५	नीत्त.	२६९
नीलंगु.	१३१९	नीत्त.	१४८२
नीलमणि.	१२०२	नीत्त.	१४८२
नीललोहित.	१०६५	नीत्तन.	१४४८
नीलवत्स.	१९८	नीत्त.	१४४८
नीलवाससु.	२२५	नीत्त.	१५४०
नीला.	१२१	नीत्त.	६६५
नीली.	१२१४	नीत्त.	३३७
नीलीराग.	५८७	नीत्तक्षसु.	१८७
नीलोत्पल.	११६७	नीत्तल.	६३३
नीलाक.	४७६	नीत्त.	२८०
नीवार.	४८	नीत्त.	२८०
	१५१८	नीत्तर्मन्.	१८९
	११७६	नीत्त.	६९०
		नीत्तसन्.	७१६
		नीत्तज्ञ.	८२२

नृशंस.	३७६	नो.	१५३९.
नेतृ.	३५८	नौ.	८७६
नेत्र.	५७५	नौकादंड.	८७७
नेत्रांबु.	३०७	न्यकार.	४४१
नेदिष्ठ.	१४५२	न्यकृत.	४४०
नेपथ्य.	६३५	न्यक्ष.	१४३३
नेपाली.	१०६०	न्यग्रोध.	११३२
नेम.	१४३४	न्यङ्कु.	१२९३
	२८	न्यञ्ज.	१४२९
नेमि.	३०	न्यंचित.	१४८२
	७५६	न्याद.	४२३
नेमी.	१०९१	न्याय.	७४२
नैकभेद.	१४४९	न्याय्य.	७४३
नैगम.	८६७	न्यास.	८७०
नैचिक.	१२६४		
नैचिकी.	१२७०	प.	
नैमेय.	८६९	पक्.	१४८५
नैयायिक.	८६२		४१२
नैत्रडित.	१८८	पक्कण.	१००२
	१६९		७८१
नैदिकक.	७२३	पक्ष.	१३१८
नैलिशिक.	७७१		१४७
			५६८

पक्षक.	१००७	पंगुल.	१२४३
पक्षति. }	१४७	पज्ज.	८९४
	१३१८	पंचजन.	३३७
पक्षद्वार.	१००७	पंचज्ञान.	२३३
पक्षभाग.	१२२८	पंचत्व.	३२४
पक्षांत.	१४८	पंचदशी.	१४८
पक्षिन्.	१३१६	पंचत्राण.	२२९
पक्षिणी.	१४४	पंचभद्र. }	४३४
पक्षिमृगगत्यनुहारक	१२४८		१२३६
पक्षिलस्वामिन्.	८५४	पंचम.	१४०१
पक्षिस्वामिन्.	२३१	पंचमुख.	१९६
पक्ष्मन्.	५८०	पंचलोह.	१०५०
पंक्र. }	१०९०	पंचशाख.	५९१
	१३८१	पंचशिल्प.	१२८४
पंकज.	११६२	पंचांगगुप्त.	१३५३
पंकजन्मन्.	११६२	पंचांगी.	४२५१
पंकजिनी.	११६०	पंचांगुल.	११५०
पंकप्रभा.	१३६०	पंचार्चिस.	११७
पंकरुह.	११६२	पंचास्य.	१२८४
पंकरुह.	११६२	पंजिका.	२५६
पंक्ति.	१४२३	पट.	६६७
पंगु.	४५२	पटकुटी.	६८१

पटच्चर.	६७८	पण्यशाला.	१००२
	११६८	पण्यांगना.	५३२
पटल.	१०१०	पण्याजीव.	८६७
	१४११	पतग.	१३१६
पटवासक.	६३७		९५
पटह.	२९४	पतंग.	१३१६
	७९९		१२१३
	१३८५	पतङ्गिका.	१२१४
पटु.	३४३	पतंजलि.	८५१
	३८४	प-त्.	१३१६
	४७४	पतप्र.	१३१७
पटोलिका.	११८८	पतत्रिन्.	१३१६
पट्टिश.	७८७	पतद्रुह.	६८३
	३६२	पतयालु.	४४५
पण.	४८६	पताका.	७५०
पणांगना.	५३२	पताकिन्.	७६४
पणास्थिक.	१२०६	पताकिनी.	७४६
पणितव्य.	८७१		३५९
पण्ड.	५६२	पति.	८१६
पंढा.	३१०		८०६
पंडित.	३४१	पतित.	१४९०
पण्य.	८७१	पतिवत्नी.	५३०

पतिव्रता.	५२७	पत्रांगुलि	६५५
पतिवरा.	५११	पत्रिन्. }	७७८
पत्तन.	९७१	पत्रोर्ण.	१३३४
पत्ति. }	४९७	पथिक.	६६७
	७४८	पथिन्.	४९३
पत्नी.	५१२	पथ्या.	९८३
	११८३		११४६
पत्र }	७५९		९८८
	१३१७	पद्. }	२४२
पत्रणा.	७८१		६१६
पत्रपरशु.	६२०	पदभंजन.	२५४
पत्रपाल.	७८४	पदभंजिका.	२५६
पत्रपाइया.	६५५	पदवी.	९८३
पत्रमंगी.	६५५	पदाजि.	४९८
पत्ररथ.	१३१६	पदाति.	४९७
पत्रल.	४०६	पदातिक.	४९७
पत्रलता.	६५५	पदासन.	७१८
पत्रलेखा.	६५४	पदिक.	४९८
पत्रवल्ली.	६५५	पद्.	४९७
पत्रवाह.	७७८	पद्धति. }	९८३
पत्रांग.	६४२		२५७

	११६०	पक्षद्धा.	९१४
	१९३		
पक्ष.	६९३	पयस्.	४०४
	६९८		१०६९
	१२२९	पयस्य.	४०५
	५३	पयस्या.	८३१
पक्षनाभ.	२१५	पयोधर.	६०३
	११६५	परःशत.	१४२५
पक्षनाल.	२६		१४३९
पक्षप्रम.	२१३	पर.	१४५२
पक्षभू.	१०६४		७२८
पक्षराग.	२२६	परच्छन्द.	३५६
पक्षवासा.	४०	परजात.	३६१
पक्षा.	२२६	परंजन.	१८८
	१०९४	परतंत्र.	३५६
पक्षाकर.	४६	परपिंडाद.	३६१
पक्षावती.	२१५	परमाग.	१३७५
पक्षेशय.	६९३	परभृत्.	१३२१
पक्षोत्तरात्मज.	८९४	परमाल.	४०६
पद्य.	९८३	परमार्हत.	७१२
पद्या.	१४९१	परमेष्ठिन्.	२४
पन्न.	१३०४		२११
पन्नग.		परंपर.	५४४

परंपराक.	८३०	परायण.	३८५
परछोकगम.	३२३	परार्ध.	८७४
परवत्.	३५६	परार्ध.	१४३९
परवद्या.	३५६	परावृत्त.	१२४५
परशु.	७८६	परावर्त्त.	८७०
परश्वघ.	७८६	परासन.	३७०
परश्वघायुघ.	७७०	परासु.	३७४
परस्परं.	१४९९	परास्कंदिन्.	३८२
पराक्रम. }	७३९	परिकर. }	६७९
	७९६		७१५
पराग.	११२६	परिकर्मन्. }	६३५
पराङ्मुख.	१४३७		२४६
पराचित.	३६०	परिकर्मिन्	३६०
पराचीन.	१४३७	परिकूट.	९८२
पराजय.	८०३	परिक्रम.	१५००
पराजित.	८०५	परिक्षिप्त.	१४७४
पराधीन.	३५६	परिस्त्रा.	१०९५
पराज्ञ.	३६१	परिग्रह. }	५१३
परामव.	४४१		७१५
परामृत.	८०५	परिघ. }	७८६
परामर्श.	३२२		१००४
परायत्त.	३५६	परिघातन.	७८६

परिचय.	१५१३	परिप्लव.	१४५५.
परिचर.	७६५	परिप्लुता.	९०२
परिचट्या.	४९६	परिबर्ह.	७१६
परिचारक.	३५९	परिभव.	४४१
परिच्छद.	७१६	परिभाव.	४४१
परिणत. }	१२२१	परिभाषण.	२७४
	१४८५	परिभूत.	८०५
परिणय.	५१८	परिमंडल.	१४६७.
परिणाम.	१५१८	परिमल.	१३९१
परिणाय.	४८७	परिमोषिन्	३८२
परिणाह.	१४३१	परिवत्सर.	१५९
परितस्.	१५२९	परिवर्त्त.	१६१
परित्राण.	१५०२	परिवर्त्तन.	८६९
परिदान.	८६९	परिवसथ	९६१
परिदेवन.	२७५	परिवाद.	२७१
परिधान.	६७२	परिवादिनी.	२८८
परिधि.	१०२	परिवापण.	९२३
परिधिस्थ.	७६५	परिवार.	७१५
परिपण.	८६९	परिवित्ति.	५२६
परिपन्थक	७२९	परिवृद्ध.	३५८
परिपंथिन्	७२९	परिवेत्त.	५२६
परिपाटी.	१५०४	परिवेदिनी.	५२६

परिवेष.	१०२	परीष्टि.	४९७
परिवेष्टित.	१४७४	परीहास.	५५५
परिव्रज्या.	८१	परुष.	२६९
परिव्राजक.	८०९	परुष्.	१३८६
परिशिष्ट.	२५७	परुष्.	११३०
परिश्रम.	३१९	परेत.	३७३
परिषद्.	४८१	परेष्टु.	१३५८
परिष्कार.	६५०	परैक्षित.	३६१
परिष्कृत.	१४७५	परोष्णी.	१३३७
परिष्वंग.	१५०७	पर्कटिन्.	११३१
परिसर.	९६३	पर्जन्य.	१६४
परिसर्प.	१५००	पर्णशाला.	९९४
परिस्कंद.	३६०	पर्णिन्.	१११४
परिस्तोम.	६८०	पर्दन.	१४०३
परिस्थंद.	७१५	पर्पटी.	१०५५
परिस्त्रुत.	९०२	पट्यर्क.	६७९
परिस्त्रुता.	९०२	पट्यर्कटन.	६८३
परीक्षक.	४७९	पट्यर्कय.	१५०१
परीत.	१४७५	पट्यर्क्यस्तिका.	१५०४
परीरम्भ.	१५०७		६७९
परीवार.	७८३		
परीवाह.	१०८८		

पर्याण.	१२५२	पलं.ष.	११४२
पय्यासि.	१५०५	पलंकषा.	६८५
पर्यासि.	१५०२	पल्ल.	६२२
पर्याय.	१५०३	पलाद.	१८७
पय्युंदंचन.	८८१	पलायन.	८०२
पर्वत.	१०२७	पलायित.	८०५
पर्वतकाक.	१३२३	पलाळ.	११८२
पर्वतजा.	१०८०	पलाश.	११२३
पर्वताधारा.	९३७		११३६
पर्वन्.	१४८	पलिक्री.	५३४
	११३०		१२७०
पर्वमूल.	१४८	पलित.	५७१
पर्वसंधि.	१४९	पल्यंक.	६८३
पर्शु.	७८६	पल्ययन.	१२५२
पर्शुक.	६२७	पल्लव.	११२३
पर्शुपाणि.	२०७	पल्लविक.	३३१
पर्षद्.	४८१	पल्ली.	१२९८
	६२३	पल्लव.	१०९५
पल.	८८४	पव.	१५२१
	११८२		१०१७
पर्वयोनि.	१२००	पवन.	१५२१
पल्लगंड.	९२२		११०६

पवनाशन.	१३०२	पाक्य.	} ९४२
पवमान.	११०६		९४४
पवि.	१८०	पाचन.	१३८८
पवित्र.	} ११९२	पाचनक.	९४४
	१४३५	पांचजन्य.	२२२
पशु.	१२७५	पांचालिका.	१०१४
पशुक्रिया.	५३७	पांचाली.	७१०
पशुपति.	१९९	पाट्	१५३७
पश्चात्ताप.	१३७८	पाटक.	९६२
पश्चानुपूर्वी.	१३५	पाटच्चर.	३८१
पश्चिम.	१४५९	पाटल.	१३९५
पश्चिमा.	१६७	पाटला.	११४४
पश्यतोहर.	३८२	पाटलि.	११४४
पस्य.	९९१	पाटलिपुत्र.	९७६
पांशु.	९७०	पाटित.	१४८८
पांसु.	९७०	पाठक.	७८
पांसुछा	५२८	पाठीन.	१३४५
पाक.	} १७४	पाणि.	} ५९१
	३३८		५९८
पाकपुटी.	१९९	पाणिगृहीती.	५१२
पाकशुक्ला.	१०३७	पाणिग्रहण.	५१८
पाकस्थान.	९९८	पाणित्र.	९२५

पाणिनि.	८९१	पायस.	१०६९	
पाणिपीडन.	९१७	पाथेय.	४९३	
पाणिमुक्त.	७७४	}	१०३४	
पाणिवादक.	९२५		१००	
पांडर.	११९३		पाद.	३३३
पांडवायन.	२१७		६१३	
पांडु.	१३९३	}	१४३४	
पांडुकंबलिन्.	७५४		पादकटक.	६६५
पांडुभूम.	९५३	पादग्रहण.	८४४	
पांडुर. }	४६६	पादचारिन्.	४९८	
	१३९३	पादजल.	४०९	
पांडुरपृष्ठ.	४३७	पादप.	१११४	
पातक.	१३८०	}	१२२९	
पाताल. }	४२		पादपाश.	१२५१
	१३६२	पादपीठ.	७१८	
पातालौकस.	२३८	पादमूल.	६१६	
पातुक.	४४५	पादरक्षण.	९१४	
पात्र. }	१०७९	पादवल्मीक.	४६५	
	३२७	पादस्फोट.	४६५	
	८२८	पादाग्र.	६१७	
	१०२६	पादांगद.	६६५	

पादातिक.	४९८	पाप्मन्.	१३८०
पादावर्त.	१०९३	पामन.	४६०
पादुका.	९१४	पामर.	९३२
पादुकाकृत.	९१४	पामा.	४६४
पादु.	९१४	पामारि.	१०५७
पाद्य.	९००	पायस. }	४०६
पान. }	१०८९		६४८
	३९४	पायु.	६१२
	१३६८	पाय्य.	८८३
	७३८	पार.	१०७९
पानगोष्ठिका.	९०७	पारगत.	२४
पानभाजन.	१०२४	पारत.	१०५०
पानवणिज्.	९०१	पारद.	१०५०
पानीय.	१०६९	पारंपर्य.	८०
पानीयनकुल.	१३५०	पारशव. }	८९६
पानीयशाला.	१००१		१०३७
पाम्य.	४९६	पारश्वध.	७७०
पाप }	३७६	पारश्वधिक.	७७०
	१४४३	पारसीक.	१२३५
	१३८०	पारखैण्येय.	५४७
पापद्वि.	९२७	पारायण.	८३९

पारावत.	१३३९			१४२०
पारावार.	१०७३			१४५०
पाराशरिन्	८१०	पार्श्व.	}	५८९
पाराशर्य.	८४७			२८
पारिकांक्षिन्.	८१०			४३
पारिजात.	१७९	पार्श्वक.		४७५
पारितथ्या.	६५५	पार्श्वस्थ.		३३०
पारिपंथिक.	३८१	पार्श्वोदरप्रिय.		१३५२
पारिपार्श्विक.	३३०	पार्षद.		२०१
पारिप्लव.	१४५५	पार्षद्य.		४८०
पारिमद्रक.	११४१	पार्ष्णि.		६१६
पारियात्रिक.	१०३१	पार्ष्णिग्राह.		७३२
पारियानिक.	७५२	पाल.		६८३
पारिरक्षक.	८१०	पालकाप्य.		८५३
पारिहार्य.	६६३	पालक्या.		११८६
पारी.	१०२४	पालाश.	}	८१५
पारीन्द्र.	१२८४			१३९५
	१३०५	पालि.	}	९६५
पार्थ.	७०८			५७४
पार्थिव.	६९०	पाली.		१०१३
	१०५५	पावक.		१०९८
पार्वती.	२०३	पावन.		१४३५

पाश.	} १६८	पिचव्य.	११३९
	९३१	पिचु.	११३९
पाशक.	४८६	पिचुमन्द.	११३९
पाशिनू.	१८८	पिचुल.	११३९
पाशुपाल्य.	} ८६४	पिचट.	१०४२
	८८८	पिच्छ.	} १३१७
पाश्चात्य.	१४५९		१३२०
पाश्या.	१४२१	पिच्छिल.	४१४
पाषाण.	१०३५	पिंज.	३७२
पाषाणदारक.	९१९	पिंजन.	९१२
पिक.	१३२१	पिंजर.	} १०५८
पिग.	१३९७		१३९६
पिङ्गकपिशा.	१२०७	पिंजल.	३६६
पिंगक्षुष्.	१३५२	पिंजूष.	६३२
पिङ्गजट	१९९	पिट.	१०१७
	१३०३	पिटक.	४६६
पिंमल.	} १३९६	पिठर.	१०१९
	११९९		१०३७
पिंमोक्षण.	१९९	पिंढ.	} ४२५
पिचंड.	६०४		५६४
पिचंडिका.	६१५		१०६३
पिचंडिल.	४५०	पिंडक.	६४८

पिंडदान.	८२२	वित्सत्.	१३१७
पिंडिका.	६१५	विधान.	१०२६
	७५६	पिनद्ध.	७६५
पिंडीशूर.	४७७	पिनाक.	२०१
पिंडोलि.	४२७	पिनाकभृत.	१२९
पिण्याक.	९१७	पिपासा.	३९४
पितामह.	२११	पिपासु	३९३
	५५७	पिपीलक.	१२०६
	५५९	पिपीलिका.	१२०७
पितृ.	५५६	पिप्पत्ती.	४२१
	६६०	पिप्पिका.	६३२
पितृगृह.	९८९	पिपु.	६१८
पितृपति.	१८४	पियाल.	११४२
पितृयज्ञ.	८२१	पिछ.	४६१
पितृवन.	९८९	पिशग.	१३९६
पितृव्य.	५५२	पिशाच.	९१
पितृसू.	१४०	पिशाचकी.	१८९
पित्त.	४६२	पिशित.	६२३
पित्तल.	१०४७	पिशिताशिन्	४२९
पित्त्य.	५५१	पिशुन.	३८०
	८४०		८४९
पित्त्या.	१११	पिष्टक.	३९८

पिष्टपुर.	४००	पीता.	४१८
पिष्टवर्ति.	४००	पीताब्धि.	१२९
पिष्टात.	११७	पीतांबर.	२१६
पिष्पलक.	९११	पीन.	४४८
पिहित.	१४७६	पीनस.	४६८
पीठ.	१८४	पीनोद्गी.	१२६९
	८१६	पीयूष.	८९
पीठभू.	९८०	पीलक.	१२०६
पीठमर्द.	३३०	पीलु	१२१७
पीठन.	८००		११४२
पीडा.	१३७१	पीलुपर्णी.	११८५
पीत.	१३९४	पीवन्	४४८
पीततंदुला.	११७६	पीवर.	४४८
पीतदुग्धा.	१२७०	पीवरस्तनी.	१२६९
पीतन.	१०५९	पुंश्चली.	५२८
	६४५	पुंश्चिह्न.	६१०
पीतनील.	१३९४	पुंसवन.	४०४
पीतपादा.	१३३६	पुंस्.	३३७
पीतरक्त.	१३९६	पुंस्त्र.	६२९
पीतल.	१३९४	पुंख.	७८१
पीतलोह.	१०४८	पुंगव.	१४४०
पीतसाक.	११४४	पुच्छ.	१२४४

पुंज.	१४११	पुत्रिका.	१०१४
पुटकिनी.	११६०	पुद्गल.	९६४
पुटभेद.	१०८८	पुनःपुनः	१९३१
पुटभेदन.	९७१	पुनर्नव.	९९४
पुंडरीक. }	११६२	पुनर्भव.	९९४
	१७०	पुनर्भविन्.	१३६६
	१२८९	पुनर्भू.	९२९
पुंडरीकाक्ष.	२१७	पुनर्वसु. }	८९२
पुंङ्.	६९३		११०
	११९४		२१६
पुण्य.	१४३९	पुनर्वह.	१०९०
	१३७९	पुत्राग.	११३४
पुण्यक.	८४३	पुर. }	९६४
पुण्यजन.	१८७		१००३
	१९४	पुरःसर.	४९८
पुण्यभू.	९४८	पुरतस्.	१९२९
पुण्यवत्.	४८९	पुरंदर.	१७१
पुत.	६०९	पुरंध्री.	९१३
पुत्तिका.	१२१४	पुरम्.	१९२९
पुत्र.	९४२	पुरस्तात्.	१९२९
	९६०	पुरा.	१९३९

पुराण.	} २५२	पुरुवस्.	७०१
	१४४९	पुरोग	४९८
	२५३	पुरोगम.	} १४३८
पुराणग.	२१२		४९८
पुराणपुरुष.	२१४	पुरोगाभिन्.	४९८
पुरातन.	१४४८	पुरोधस्.	७२०
पुरावृत्त.	२५९	पुरोभागिन्.	३८०
पुरासुहृद्.	२००	पुरोहित.	७२०
पुरी.	९७१	पूर.	९७१
पुरीतत्.	६०५	पुलक.	} ३०५
पुरीष.	६३४		१२०२
पुरु.	१४२६	पुलिन.	१०७८
	१३६६	पुलिद.	९३४
पुरुष.	} ३३७	पुलोमन्.	१७४
पुरुषपुंडरीक.	६९६		१०६९
पुरुषसिंह.	६९६	पुष्कर.	} १६३
पुरुषास्थिमालिन्	१९७		१२२४
	२५		११६१
पुरुषोत्तम.	} २१४	पुष्कराख्य.	१३२८
	६९५	पुष्करिणी.	१०९४
पुरुह.	१४२३	पुष्कल.	} १४२५
पुरुहूत.	१७१		१४३९

पुष्प.	} ११२५	पुष्पांजन.	१०५४
	५३६	पुष्पात्र.	२२८
	११८४	पुष्पिका.	६३४
पुष्पक.	१९०	पुष्पिकासीस.	१०५७
पुष्पकरंडिनी.	९७६	पुष्प्य.	१११
पुष्पकाल.	१५६	पुष्प्येषु.	२२८
पुष्पकेतन.	२२८	पुस्त.	९२२
पुष्पकेतु.	१०५४	पूग.	११५४
पुष्पचाप.	२२८	पूजा.	४४७
पुष्पद.	१११४	पूजित.	४४६
	१७०	पूज्य.	३३६
पुष्पदंत.	} २९	पूत.	} १४१५
	१२४		११८३
पुष्पदामन्.	६५१	पूतना.	२१९
पुष्परथ.	७५२	पूतिगंधिक.	१३९१
पुष्पलक.	१२७४	पूप.	३९८
पुष्पलाविन्.	९००	पूपली.	३९९
पुष्पवती.	५३५	पूपिका.	३९८
पुष्पवत्.	१२४	पूय.	६२४
पुष्पवाटी.	१११३	पूर.	१०८७
पुष्पम.	६०५	पूरित.	१४७३
पुष्पान्नीव.	९००	पूरुष.	३३७

पूर्ण.	१४७३	पूर्वाषाढा.	११३
पूर्णकुंभ.	७१८	पूळिका.	३९८
पूर्णपात्र.	६७७	पूषन्	९५
पूर्णानक.	६७७	पूषासुहृद्.	२००
पूर्णिमा.	१४९	पृक्थ.	१९२
पूर्णिमारान्त्रि.	१४३	पृच्छा.	२६३
पूर्त	८३४	पृतना. }	७४८
पूढारि.	९८१		७४५
पूर्व. }	२४६	पृतनाषाह्.	१७४
	१४५९	पृथक्.	१५२७
पूर्वगंगा.	१०८३	पृथगात्मता.	७९
पूर्वगत.	२४६	पृथगात्मिका.	१५१५
पूर्वज्ञ.	५५१	पृथग्जन.	९३२
पूर्वदिकपति.	१७३	पृथग्विघ्न.	१४६९
पूर्वदेव.	२३८	पृथिवी.	९३५
पूर्वभाग.	६०२	पृथिवीशक्र.	६८९
पूर्वरंग.	२८२	पृथु. }	७००
पूर्वा.	१६७		१४३०
पूर्वाद्रि.	१०२७	पृथुरु. }	३३८
पूर्वानुयोग.	२४६		४०१
पूर्वाभाद्रपद.	११५	पृथुरोमन्.	१३४३
		पृथुल.	१४३०

पृथ्वी.	२३५-३९	पेटा.	१०१५
पृदाकु	१३०३	पेहाळ.	५४
पृश्नि.	} २९	पेयूष.	४०५
	४५३	पेल.	६११
पृश्निशृंग.	२१७		४४९
पृषत.	} १२९४	पेलव.	} १४४७
	१०८९		१४२७
पृषत्.	१०८९	पेशळ.	} ३८४
पृषत्क.	७७८		१३४५
पृषदक्ष.	११०७	पेशी.	६२३
पृषदाज्य.	८३२	पेशीकोश.	१३१९
पृषातक.	८३२	पैञ्जूष.	५७३
पृष्ठ.	६०१	पैठर.	४११
पृष्ठग्रंथि.	४६६	पैतृष्वसेय.	५४५
पृष्ठमांसादन.	२६८	पैतृष्वस्त्रीय.	५४५
पृष्ठवंश.	६०१	पैप्र.	१५९
पृष्ठवाह्य.	१२६३	पैलव.	८१५
पृष्ठशृंग.	१२७८	पोगंड.	४५५
पृष्ठच.	१२६३	पोटगळ.	११९३
पेचक	} १२२७		५३२
	१३२४	पोटा.	} ५३४
पेटक.	१४११		

पोट्टिळ	१४	पौरोगव.	७२२
पोत.	} ८७६	पौर्णमास.	८२३
		पौर्णमासी.	१४९
पोतज.	१२१९	पौळस्त्य.	} १८९
पोतवणिज्.	१३२५		
पोतवाह.	८७५	पौञ्जी.	३५९
पोताघान.	१३४७	पौलोमी.	१७५
पोत्रिन्.	१२८७	पौष.	१५२
पोलि.	३९८	पौष्ण.	११५
पोलिका.	३९८	पौष्पक.	१०५४
पोलिद.	८७८	प्याट्.	१५३७
पौतव.	८८३	प्रकट.	१४६७
पौत्र.	१४४	प्रकटित.	१४७८
पौनर्भव.	१४७	प्रकम्पन.	११०६
पौर.	११९१	प्रकर.	१४११
पौरक.	१११२	प्रकरण.	} २५४
पौरस्त्य.	१४५९		
पौरुष.	} ६००	प्रकांड.	} १४४१
		६३०	प्रकाम.
	७३९	प्रकार.	१४६२

प्रकाश.	}	१०४९	प्रगल्भता.	२९९	
		१४६२	प्रगाढ.	१३७१	
		१०१	प्रगुण.	१४६६	
		१४३७	प्रगे.	१५३३	
प्रकाशित.		१४७८	प्रग्रह.	}	९९
प्रकीर्णक.		७१७			८०६
प्रकृति.	}	१३७३	प्रग्रीव.	१०१२	
		७१४	प्रघण.	१०१०	
		८९९	प्रघाण.	१०१०	
प्रकृष्ट.		१४३८	प्रघात.	७९७	
प्रकोष्ठ.		६९०	प्रचक्र.	७९०	
प्रक्रम.		१५०९	प्रचलाक.	१३२०	
प्रक्रिया.		७४४	प्रचलायित.	४४२	
प्रक्कण.		१४०८	प्रचुर.	१४२६	
प्रक्काण.		१४०८	प्रचेतस्.	१८८	
प्रक्षर.		१२५१	प्रच्छदपट.	३७३	
प्रक्ष्वेडन.		७७९	प्रच्छन्न.	}	७३१
प्रखर.		१२५१			१००७
प्रख्य.		१४६२	प्रच्छदिका.	४६९	
प्रख्यातवपुत्रक.		६०२	प्रच्छादन.	६७१	
प्रगंड.		६९१	प्रजन.	१२७४	
प्रगल्भ.		६४३	प्रजनन	६११	

प्रजा.	} १०१	प्रणिपात.	११०३
	१४३	प्रणीत.	} ४१३
प्रजाता.	१३९		८२६
प्रजाप.	४९०	प्रणय.	४३२
प्रजापति.	२१२	प्रतति.	१११७
प्रजावती.	११४	प्रतन.	१४४९
प्रज्ञ	४१६	प्रतल.	१२६
प्रज्ञप्ति.	२३९	प्रताप.	७४०
प्रज्ञा.	} ३०९	प्रतापण.	३७९
	१२२	प्रतिकर्मन्.	६३६
प्रज्ञात.	१४९३	प्रतिक्राय.	१४६४
प्रज्ञु.	४१६	प्रतिकाश.	१४६२
प्रङ्गीन.	१३१८	प्रतिकूल.	१४६९
प्रणति.	११०३	प्रतिकृति.	१४६४
प्रणय.	३८८	प्रतिकृष्ट.	१४४२
प्रणयिनी.	११६	प्रतिक्षिप्त.	} ४४०
प्रणव.	२१०		१४७४
प्रणाद.	१४०३	प्रतिग्रह.	७४७
प्रणाट्य.	४९१	प्रतिग्राह.	६८४
प्रणाली.	१०८९	प्रतिव.	२९९
प्रणिधान.	१३७८	प्रतिघातन.	३७०
प्रणिधि.	७३३	प्रतिच्छन्द.	१४६४

प्रतिच्छाया	१४६४	प्रतिभू	८८२
प्रतिजंघा.	६१५	प्रतिम.	१४६२
प्रतिजागर.	१५१८	प्रतिमा.	१४६३
प्रतिज्ञा.	२७८	प्रतिमान. }	१४६४
प्रतिज्ञात	१४८८		१२२७
प्रतिताली.	१००६	प्रतिमुक्त.	७६५
प्रतिदान.	८७०	प्रतियातना.	१४६३
प्रतिध्वनि.	१४१०	प्रतिरूप.	१४६४
प्रतिनप्तु.	५४४	प्रतिगोधक.	३८१
प्रतिनादविधायिता.	६५	प्रतिभोम.	१४६५
प्रतिनिधि.	१४६३	प्रतिवचसू.	२६३
प्रतिपक्ष.	७२८	प्रतिवसथ.	९११
प्रतिपत्. }	१४७	प्रतिशासन.	२७७
	३०९.	प्रतिशिष्ट	१४९२
प्रतिपन्न.	१४९६	प्रतिश्याय.	४६८
प्रतिपादन.	३८६	प्रतिश्रय.	१०००
प्रतिबद्ध.	४३९	प्रतिश्रव	२७८
प्रतिबंध.	१४९८	प्रतिश्रुत.	१४८९
प्रतिबिंब.	१४६४	प्रतिश्रुत.	१४१०
प्रतिमय.	३०२	प्रतिष्टंभ.	१४९८
प्रतिमा.	३०९	प्रतिष्ठ	३६
प्रतिभान्वित.	३४३	प्रतिपर.	६६३

प्रतिसर्ग.	२५२	प्रत्यर्थिन्.	७२९
प्रतिसीग.	६८०	प्रत्यवसान.	४२३
प्रतिसूर्य.	१२९९	प्रत्यवस्थातृ.	७२८
प्रतिहत.	४३९	प्रत्याकार.	७८३
प्रतीक	५६६	प्रत्याख्यात.	१४७३
प्रतीक्ष्य.	४४६	प्रत्याख्यानप्रवाद.	२४८
प्रतीची.	१६७	प्रत्यादिष्ट.	१४७४
प्रतोचीन.	१६८	प्रत्यालीढ.	७७७
प्रतान	१४९३	प्रत्यासार.	७४७
प्रतीप.	१४६५	प्रत्याहार. }	८३
प्रतीर.	१०७८		१५२४
प्रतीहार. }	१००४	प्रत्युत्क्रम.	१५१०
	७२१	प्रत्युत्पन्नमति.	३४४
प्रतोद.	८९३	प्रत्यूष.	१३९
प्रतोली.	९८१	प्रत्यूषस्.	१३९
प्रब्र	१४४९	प्रत्यूह.	१५०९
प्रत्यग्र.	१४४८	प्रथन.	११७२
प्रत्यग्रथ.	९६०	प्रथम.	१४५९
प्रत्यच्	१६८	प्रथित.	१४९३
प्रत्यनीक.	७२८	प्रदक्षिण.	६२
प्रत्यंत	९५२	प्रदर.	७७८
प्रत्ययित.	७३४	प्रदिश.	१६७

प्रदीप.	६८६	प्रफुल्ल.	११२८
प्रदीपन.	११९६	प्रबुद्ध. }	३४१
प्रदेशन.	३८६	प्रबोध.	११९७
प्रदेशिनी.	५९२	प्रभञ्जन.	३१९
प्रदोष.	१४४	प्रभव.	११०६
प्रद्युम्न.	२२८	प्रभा. }	३३
प्रद्योतन.	९५	प्रभा.	१००
प्रद्राव.	८०३	प्रभाकर.	१९०
प्रधन.	७९७	प्रभात.	९७
प्रधान. }	७२०	प्रभाव.	१३८
	१४३८	प्रभावती. }	७४०
प्रधानधातु.	६३०		४०
प्रधि.	७५५		२८९
प्रनीड.	१३१८	प्रभाम.	६२
प्रपञ्च.	१४३२	प्रभिन्न.	१२२०
प्रपद.	६१७	प्रभु. }	३३
प्रपा.	१००१		३५९
प्रपात. }	८००	प्रभूत.	१४२५
	१०३२	प्रभूत्व.	७३५
प्रपितामह.	५५७	प्रभूष्णु.	४९१
प्रपुलाट.	११५८	प्रभ्रष्टक.	६५२
प्रपौत्र.	५४४	प्रमथ.	२०१

प्रमथन.	३७०	प्रलंबभिद्.	२२४
प्रमथपति.	१९९	प्रलंबांड.	४५७
प्रमद.	३१६	प्रलय.	१६१
प्रमदवन.	१११३	प्रलाप.	२७५
प्रमदा.	५०५	प्रवण.	३८५
प्रमनस्.	४३५	प्रवयण.	८९३
प्रमय	३७०	प्रवयस्	३३९
प्रमाद.	१३८२	प्रवर.	१४३८
प्रमाण.	३७०	प्रवर्ग.	८३६
प्रमीत.	३७३	प्रवर्ह.	१४३८
प्रमीला.	३१३	प्रवह.	१५१४
प्रमुख.	१४३८	प्रवहण.	७५३
प्रमेह.	४७०	प्रवहिका.	२५९
प्रमोद.	३१६	प्रवाच.	३४६
प्रयस्त.	४११	प्रवाल.	२९१
प्रयाणक.	७८९	प्रवासन.	३७१
प्रयाम.	१५१८	प्रवासिन्	४९३
प्रयास.	३२०	प्रवाह.	१०८७
प्रयुत.	८७३	प्रवाहिका.	४७१
प्रयोग.	१५१०		
प्रयोजन.	१५१४		
प्रशोहा.	१११८		

प्रविदारण.	७९७	प्रसन्ना.	९०३
प्रवीण.	३४२	प्रसभ.	८०४
प्रवृत्ति.	२६०	प्रसर.	४९५
प्रवृद्ध.	१४९५	प्रसल.	१५६
प्रवेक.	१४३८	प्रसव.	५४१
प्रवेणी. }	५७०		११२५
	६८०	प्रसन्न्य.	१४६५
प्रवेतृ.	७६०	प्रसह्य.	१५३९
प्रवेल.	११७२	प्रसादन.	३९५
प्रवेश.	१५००	प्रसादना.	४९६
प्रवेशन.	९९३	प्रसाधन.	६३६
प्रवेष्ट.	५८९		६८८
प्रशंसा.	२७०	प्रसार.	७९१
प्रशमन.	३७०	प्रसारिन्	३९०
प्रशस्यता.	६८	प्रसित.	३८५
प्रश्न.	२६३	प्रसीदिका.	१११३
प्रश्नव्याकरण.	२४४	प्रसू.	५५७
प्रश्वासरोधन.	८३		१२३३
प्रष्ट.	४९९	प्रसूति.	५४२
	१४३९	प्रसूतिका.	५३९
प्रष्टौही.	१२६६	प्रसूतिज.	१३७१
प्रसन्न.	१०७१	प्रसून.	११२४

प्रसृत.	}	४३१	प्रहर.		१४९
		५९८	प्रहरण.	}	७७३
प्रसृता.		६१४			७९६
प्रसृति.		५९८	प्रहर्षुल.		११७
प्रसेवक.	}	२९१	प्रहसन.		२८४
		९१२	प्रहस्त.		५९६
प्रस्कन्न.		८०६	प्रहासिन्.		३३१
प्रस्तर.		१०३५	प्रहि.		१०९१
प्रस्तार.		११११			३९७
प्रस्ताव	}	१५०९	प्रहित.	}	१४९२
		२५४			७७९
प्रस्तावौचित्य.		६७	प्रहेलिका.		२५९
प्रस्थ.	}	८८६	प्रह्लाद.		६९९
		१०३५	प्रह्व.		३८५
प्रस्थान.		७८९	प्रांशु.		१४२९
प्रस्थापित.		१४९२	प्राकाम्य.		२०२
प्रस्फोटन.	}	१०१७	प्राकार.		९८०
		१०१८	प्राकाराग्र.		९८१
प्रस्त्रवण.	}	१०२९	प्राकृत.		९३२
		१०९६	प्रागल्भ्य.		५०९
प्रस्त्राव.		६३३	प्रागज्योतिष.		९५६
प्रहत.		३४५	प्राग्रहर		१४३८

प्राग्वंश.	९९६			१३६७
प्राघुण.	४९९			७९६
प्राघूर्णक.	४९९		प्राण.	१०६३
प्रांगण.	१००४			११०८
प्राची.	१६७		प्राणतज.	९३
प्राचीन. }	९८२		प्राणद.	६२१
	१६८			१०७०
प्राचीनबर्हिष्.	१७१		प्राणयम.	८३
प्राचीनावीत.	८४५		प्राणसमा.	५१६
प्राचेतस.	८४६		प्राणायाम.	८३
प्राच् }	१५३५		प्राणावाय.	२४८
	१६८		प्राणाहिता.	९१५
प्राच्य.	९५२		प्राणेशा.	५१५
प्राजन.	८९३		प्रातर.	१५३३
प्राजापत्य.	६९५		प्रातराश.	४२५
प्राजितृ.	७६०		प्रातिहारिक.	९२५
प्राज्ञ.	३४१		प्राथमकल्पिक.	७५
प्राज्ञा.	५२२		प्राहुस्.	१५३९
प्राज्ञी.	५२२		प्रादेश.	५९५
प्राज्य.	१४२५		प्रांतर.	९८५
प्रांजल.	३७५		प्राप्त.	७४३
प्राड्विवाक.	७२०			१४९०

प्राप्तरूप.	३४१	प्रियप्राय.	२६४
प्राप्ति.	२०२	प्रियमधु.	२२४
प्राश्रुत.	७३७	प्रियंवद.	३५१
प्राय. }	५६५	प्रियसत्य.	२६४
	८४३	प्रिया.	५१५
प्रायस्.	१५२९	प्रियाल.	११४२
प्राळंब.	६५२	प्रीणन.	१५०२
प्राळंबिका.	६५७	प्रीति. }	१३७७
प्राळेय.	१०७२		३१६
प्रावरण.	६७१	प्रीतिद.	४३१
प्रावार.	६७२	प्रुष्ट.	१४८६
प्रावृष्.	१५७	प्रेक्षा.	३०९
प्रास.	७८५	प्रेखा. }	७५८
प्रासक.	४८६		१४८१
प्रासंग.	७५७	प्रेखित.	१४८०
प्रासंग्य.	१२६१	प्रेखोलन.	१४८१
प्रासाद.	९९३	प्रेखोलित.	१४८०
प्रासिक.	७७०	प्रेत. }	१३५८
प्रिय.	१४४५		३७३
प्रियक.	११४४	प्रेतगृह.	९८९
प्रियंगु. }	११४९	प्रेतपति.	१८४
	११७६	प्रेतवन.	९८९

प्रेत्य.	१५२८			१३५४
प्रेमनू.	१३७७			१२९२
प्रेयसी.	५१५		सुवग.	४७
प्रेषित.	१४९२			१०३
प्रेष्ठा.	५१६		सुवंग.	१२९२
प्रेष्य.	३६०			१२९१
प्रोक्षण.	८३०		सुवंगम.	१३५४
प्रोज्जासन.	३७०		स्त्रीहन.	६०५
प्रोत.	६६७			१२४८
	१४८७		सुत.	१२४५
प्रोथ.	१२४३		सुष्ट.	१४८६
प्रोष्ठपदा.	११५		प्सान.	४२४
प्रोष्ठी.	१३४६			फ.
	३४३		फट.	१३१५
प्रौढ.	१४९५		फण.	१३१५
प्रौढि.	३००		फणभृत्.	१३०३
प्रौष्ठपद.	१५४		फणिन्.	४८
सुक्ष.	११३१			१४४६
	१३५४			११३०
	१३४०		फल.	८६९
सुव.	८७९			८९१
	९३३			११८३

फलक.	७८३	फेरंड.	१२८९
फलद.	१११४	फेरव.	१२८९
फलपाकावसानिका.	१११७	फेरु	१२८९
फलभूमि.	९४६	फेडा.	४२७
फलवत्.	१११६	फेडी.	४२७
फलादन.	१३३५		
फालन.	१११६	ब.	
फालिनी.	११४९	बक.	१३३२
फालिन्.	१११६	बकनिसुदन.	७०८
फलेग्रहि.	१११६	बकोट.	१३३२
	१४४६	बकुल.	११३५
फलगु. }	११३३	बंग.	९५७
	४०३	बदरी.	११३८
फाणित.	४०३	बद्ध.	४३८
फांट.	१४८१	बधिर.	४५४
फाल.	८९१	बन्दिन.	७९४
	१५३	बन्दी.	८०६
फालगुन. }	७०८		
	१५३	बंध.	१०९६
फालगुनिक.	१५३		
फाल्गुनीभव.	११८	बंधक.	८८२
फुल.	११२७	बन्धकी.	५२८
फेन.	१०७७		
फेनिल.	११३८	बंधन. }	४३९
			१२७४

बंधनप्रंथि.	९३१			७९६
बन्धु.	९६१			७४५
बंधुजीवक.	११४९			७१४
बंधुता.	१४२२	बल.		६२९
बंधुर. }	१४४४			१७४
	१४४८			२२४
बंधुल.	९४८			६९७
बंधूक.	११४९	बलज.		१००४
बन्धीह.	१३२९	बलदेव.		२२५
बन्नु. }	१३९७	बलमद्र.		२२५
	१३०२	बलवत्.		१५३५
	२१७	बला.		४५
	४५३	बलाक.		१३३३
बन्नीर.	१२७६	बलाका.		१३३३
बन्नीर.	९३२	बलांगक.		१५६
बर्ह. }	१३२०	बलाट.		११७२
	११२३	बलात्कार.		८०४
बर्हिज्योतिष्.	१०९९	बलाश.		४६२
बर्हिन.	१३१९			
बर्हिर्मुख	८८			
बर्हिशुष्मन्.	१०९९	बलाहक.		१३११
बर्हिष्.	८२०			१३३३
				१६४

बलि.	}	७४५	बहुगर्हवाच्.	३४७
		६९९	बहुत्वक्.	११४४
		२२१	बहुपाद्.	११३२
		४४७	बहुप्रज.	१२८८
		८२२	बहुप्रद.	३८५
बलिन्.	}	४४८	बहुरूप.	६४७
		११७१		१०९९
बलिन		४५६	बहुल.	१४७
बलिम.		४५६		१४२५
बलिमुज्.		१३२२	बहुला.	१०९
बलिवेशमन्.		१३६३	बहुवर्णपुष्पवृष्टि.	६३
बलिश.		१११९	बहुविघ.	१३६९
बलीमुख.		१२९२	बाढ.	१५०५
बलीवर्द्ध.		१२५७	बाण.	२२१
बळकयिणी.		१२६७		७७८
बहिर्द्वार.		१००७	बाणपुर.	९७७
बहिश्चर.		१३५२	बाणमुक्ति.	७८०
बहिष्.		१५४१	बाणासन.	७७६
बहु.	}	१४२५	बादर.	६६९
		१४३०		११३९
बहुकर.		३६३	बादरायण.	८४७
बहुकरी.		१०१६	बाधा.	१३७१

बांधकिनेय.	५४८	बाहुल.	} १५५
बांधव.	५६१	बाहुसंभव.	} ७६२
बाळ }	१२१९	बिडाल.	८६३
	३३८	बिडालक.	१३०१
	३५२	बिडौजसू.	१०५८
बाळक्रीडनक.	६८८	बिभीतक.	१७१
बाळमूषिका.	१३०१	बिंदु.	११४०
बाळवायज.	१०६३	बिंब.	१०८९
बाळव्यजन.	७१७	बिंब. }	१०५
बाळसंध्याग.	१३९६		१४६१
बालिका.	६५६	बिम्बी.	११८०
बालिनी.	१०८	बिल.	१३६३
बालिश.	३५१	बिलेशय.	१३०१
बाल्य.	३३९	बिल्व.	११३१
बाष्प. }	३०७	बिस.	११६१
	११०२	बिसप्रसून.	११६१
बाहु.	५८९	बीज. }	६२१
बाहुत्राण.	७६९		१५१
बाहुदंतेय.	१७२	बीजकोश.	११६
बाहुदा	१०८६	बीजकोशी.	११३
बाहुभूषा.	६६२	बीजपुष्पिका.	११७
		बीजपूर.	११५

बीजरुह.	१२०१	बुलि.	} ६०९
बीजवर.	११७१	बुस.	११८२
बीजसु.	९३७	बंहित.	१४०५
बीजिन्	५५६	बृहतीपति.	११९
बीज्य.	७१३	बृहत.	१४३०
बीभत्स.	२९५	बृहत्कुक्षि.	४५०
बीभत्सु.	७१०	बृहद्भानु.	१०९७
बुक्कण.	१४०७	बृहजट.	७०९
बुक्कस.	९३३	बेडा.	८७७
बुक्का.	६२३	बेर.	५६३
बुद्ध.	१४९६	बेल्त्र.	८१५
बुद्धि.	३०८	बोधकर.	७९४
बुद्धीन्द्रिय.	१३८४	बोधितरु.	११३१
बुद्बुद.	१०७७	बोधिद.	२५
	३४१	बोधिसत्त्व.	२३२
बुध.	} २३२	बोल.	१०६३
	११७	बौध.	७०१
बुधित.	१४९६	ब्रध्न.	९६
बुध्न.	११२१		२०८
बुमुक्षा.	३९३	ब्रह्मचारिन्.	} ८०८
बुमुक्षित.	३९२		८०७

ब्रह्मज.	९३	ब्रह्मसुनु.	६९४
ब्रह्मत्व.	८४१	ब्रह्मानलि.	८३८
ब्रह्मदत्त.	६९४	ब्रह्मावर्त्त.	९४९
ब्रह्मन्.	४२	ब्रह्मासन.	८३८
	७४	ब्राह्म.	१६०
	८१	ब्राह्मण.	८११
	२१२	ब्राह्मणी.	१२९९
ब्रह्मपादप.	११३६		१२०७
ब्रह्मपुत्र.	११९६	ब्राह्मण्य.	१४१९
ब्रह्मपुत्री.	१०८५	ब्राह्मतीर्थ.	८४०
ब्रह्मबंधु.	८५५	ब्राह्मी.	२४१
ब्रह्मबिंदु.	८३९		१०९
ब्रह्मभूय.	८४१		१०४८
ब्रह्मयज्ञ.	८२१	ब्रुव	१४४२
ब्रह्मरात्रि.	८५१		
ब्रह्मरीति.	१०४८	भ	
ब्रह्मवर्चस.	८३८	म.	१०७
ब्रह्मवर्धन.	१०४०	मक्त.	३९५
ब्रह्मवेदि.	९५०	मक्तकार.	७२३
ब्रह्मसंभव.	६९५	मक्ति.	४९६
ब्रह्मसायुज्य.	८४१	मक्षक.	३९४
ब्रह्मसू.	२३०	मक्षण.	४२३
		मक्ष्यकार.	९२१

शब्दानुक्रमणिका

१८७

भग.	}	६०९	भद्र.	}	८६
		९५			६९८
भगंदर.		४७१			१२५७
		२४			१२१८
भगवत्.	}	३३६	भद्रकुंभ.		७१८
		२४३	भद्रकृत.		५६
भगवत्यंग.		५५३	भद्रपर्णी.		११४३
		५६१	भद्रबाहु.		३४
भगिनी.	}	८०५	भद्रमातुर.		५४६
भग्न.		१२५९	भद्राकरण.		९२३
भग्नविषाणक.		१०७५	भद्रासन.		७१६
भंग.		११७९	भपति.		१०४
भंगा.		१४५७	भम्भासार.		७१२
भंगुर.		९६७	भय.		३०१
भंग्य.		७४३	भयंकर.		३०२
भजमान.		७६३			२९४
		९३४	भयानक.	}	३०२
भट.	}	४१२			३०३
		३३३	भयावह.		१५०६
भटित्र.		३३६	भर.		३६२
		३३४	भरण.		१०८
भट्टारक.	}	३३५	भरणी.		१२१
			भरणीभू.		
भट्टिनी.					
भदंत.					

भरत.	} ६९२	भवनाधीश.	९०
	} ७०२	भवानी.	२०४
	} ३२८	भवानीगुरु	१०२७
	} ९४६	भवांतकृत.	२१२
भरतपुत्रक.	३२८	भविक.	८६
भरद्वाज.	१३४०	भवितृ	३८९
भरुज.	१२९०	भविन्.	१३६६
भरूटक.	४१२	भविष्णु.	३८९
भरित.	१४७३	भषण.	} १४०७
भर्ग.	१९५		} १२७९
भर्तृ.	} ३५९	भसित.	८२८
	} ५१६	भस्त्रा.	९०८
भर्तृदारक.	३६२	भस्मन्.	८२७
भर्तृदारिका.	३३३	भा.	१००
भर्मण्या.	३६३	भाग.	१४३४
भर्मन्.	} ३६३	भागधेय.	} ७४५
	} १०४४		} १३७९
भल्लुक.	१२८९	भागीनेय.	५४३
भल्लूक.	१२८९	भागीरथी.	१०८१
भव.	१९८	भाग्य.	१३७९
भवतु.	१५२८	भांगीन.	९६७
भवन.	९९०	भाजन	१०२६

भाण.	२८४	भार्गव.	} ८४८
भांङ.	१०९६	भार्या.	} ११९
भांडागार.	९९५	भार्यापती.	५१३
भाद्र.	१५५	भाल.	५१९
भाद्रपद.	१५४	भालदृश.	५७३
भाद्रमातुर.	५४६	भालुक.	१२६
भानवीय.	५७६	भालुक.	१२८९
	१००	भालुक.	१२८९
भानु.	} ३७		} २९५
	९५	भाव.	} ३३२
भामंडळ.	५९		} ५०९
भामिनी.	५१०	भावना.	१३८३
	३३४		१३७३
भार	} ६३८	भावित.	} ४१४
	८८५		} १४९०
भारती.	} २४१	भावुक.	} ८६
	२८५		} ३३२
भारद्वान.	६२५	भाषा.	} २४१
भारयष्टि.	३६४		} २८५
भारवाह.	३६३	भाषित.	२४१
भारिक.	३६३	भाष्य.	२५४
		भास.	१३३८

भासू.	१००	भिस्तटा.	३९६
भास्का.	९७	भिस्ता.	३९५
भास्वत.	९८	भी.	३०१
भिक्षा.	८१३	भीत.	३६५
भिक्षु. }	८०९	भीति. }	७२
	७६		३०१
	८०७		३०२
भिक्षुकी.	५३२	भीम. }	१९५
भिक्षुसंघाटी.	६७८	भीरु. }	७०७
भित्त.	१४३४		३६५
भित्ति.	१००३		५०४
भित्तिका.	१२९८	भीरुक.	३६५
भिदा.	१४८८	भीलुक.	३६५
भिदु.	१८०	भीषण.	३०३
भिदुर.	१८०	भीष्म.	३०२
भिद्य.	१०९१	भीष्मसू.	१०८१
भिदिपाल.	७८५	मुक्तशेषक.	८३४
भिन्न. }	१४८८	मुक्तसमुज्जित.	४२६
	१४६८	मुम. }	१४५७
भिया.	३०१		१४८३
भिल्ल.	९३४	मुज.	५८९
भिषज्.	४७२	भुजकोटर.	५८९

मुजग.	१३०३			१४६२
मुजंग. }	११९	भूत.	}	९१
	१३०३			१४९०
मुजंगभोजिन्.	१३०४	भूतग्राम.		१४१४
मुजंगम.	१३०३	भूतघ्न.		१२५४
मुजशिरस्.	५८८	भूतधात्री.		९३६
मुजाकंट.	५९४	भूतनायिका.		२०५
मुजांतर.	६०२	भूतपति.		१९९
मुजामध्य.	५९०	भूतयज्ञ.		८२२
मुजिष्य.	३६०	भूतात्त.		४९१
मुजिष्या.	५३३	भूति.	}	४१२
	१३६५			८२८
मुवन. }	१०६९	भूतेष्टा.		१५१
	१५२६	भूदार.		१२८७
मुव.	१५२६	भूदेव.		८१२
मुविष्.	८७	भूधर.		१०२७
	९३५	भूध्र.		१०२७
भू. }	१५२५	भूप.		६९०
	२२३	भूमृत.		६८९
भूकश्यप.	२२३	भूमि.		९३५
भूवन.	५६३	भूमिका.		३२७
भूच्छाया.	१४६	भूमिलेपन.		१२७२

भूमिस्पृश.	८६४	भृङ्गारिका.	१२१६
भूयस्.	१४२६	भृङ्गिन्.	२१०
भूयिष्ठ.	१५३१	भृङ्गिरिटि.	२१०
भूरि.	१४२६	भृङ्गिरीटि.	२१०
भूरिमाय.	१०४५	भृतक.	३६१
भूर्ज.	१२९०	भृति.	३६२
भ्रता.	११४४	भृतिमुञ्.	३६१
भ्रूण.	१२०३	भृत्य.	३६०
भ्रूण.	६४९	भृत्या.	३६३
भ्रूण.	३८९	भृश.	१५०५
भ्रूस्पृश.	३३७	भृष्ट.	४१२
भृकुटि	५७९	भृक.	१३५४
भृकुंस.	४३	भृड.	१२७७
भृगु.	४४	भृद.	७३६
भृग.	३२९	भृरी.	२९३
भृङ्ग.	१०३२	भृल.	८७९
भृङ्गराज.	१२१२	भृषज.	४७२
भृङ्गराज.	१३३३	भृक्ष.	१४१५
भृङ्गार.	११८७	भृरव.	३०३
भृङ्गार.	११८७	भृरवी.	१९८
भृङ्गार.	७१८	भृषज्य.	२०६
			४७३

शब्दानुक्रमणिका

१९३

भोक्तृ.	५१७	भ्रमरक.	५६९
	७२	भ्रमरालक.	५६९
भोग. }	३६३	भ्रमासक्त.	९१३
	१३१५	भ्रमि.	१५१९
भोगावती.	१३०७	भ्रष्ट.	१४९१
भोगावली.	७९५	भ्रातुर्जाया.	५१४
भोगिन्	१३०३	भ्रातृ.	५५०
भोगिनी.	५२०		५३१
भोजन.	४२४	भ्रातृव्य.	५४३
भोलि.	१२५३	भ्रात्रीव.	५४३
भोस्.	१५३७	भ्रांति.	१३७४
भौती.	१४२		१५१९
भौरिक.	७२३	भ्राष्ट्र.	१०२०
भंश.	१५१७	भ्रुकुंस.	३२९
भ्रकुस.	३२९	भ्रुकुटि.	५७९
भ्रकुटी.	५७९	भ्रू.	५७९
	१०८८	भ्रुकुंस.	३२९
	९०९	भ्रुकुटि.	५७९
भ्रम. }	१३७४	भ्रूण.	५४०
	१५१९	भ्रेश.	१५१७
भ्रमर.	१२१२		

म.		मंक्षु.	१५३०
	४७	मंग.	८७८
मकर.	}	मंगल.	}
		१३५१	
			८६
मकरकेतन.	२२९	मंगलपाठक.	७९४
मकरधि.	१०७४	मंगला.	३९
मकरनिधि.	१०७४	मंगलयक.	११७०
मकरंद.	११२७	मंगश्या.	६४०
मकरराशि.	१०७४	मंगिनी.	८७६
मकराकर.	१०७४	मचर्चिका.	१४४१
मकुष्ठक.	११७४	मज्जकृत.	६२५
मक्षिका.	१२१४		६१९
मख.	८२०	मज्जन.	}
मखक्रिया.	८३४		
मखासुहृद्.	२००		११२१
	७९५	मज्जसमुद्भव.	६२९
मगध.	}	मंच.	६८३
		९६०	मंचक.
मगधेश्वर.	६९९	मंजरि.	११२२
मघवत्.	१७१		१२७५
	६९२	मंजा.	}
मघवन्.	}		
		१७४	
मघा.	१११	मंजीर.	}
मघामव.	११९		

शब्दानुक्रमणिका

१९५

मंजु.	१४४४	मंडलाग्र.	७८२
मंजुल.	१४४४	मंडलाधीश.	६९०
मंजूषा.	१०१५	मंडलिन्.	१३०२
मठ.	९९४	मंडहारक.	९०१
मणि.	५९१	मंडित.	३२
	६११	मंडूक.	१३५४
	१०६३	मंडूर.	१०३८
मणिक.	१०२२	मत.	१३८३
मणिकार.	९१०	मतंगज.	१२१७
मणित.	१४०८	मतल्लिका.	१४४०
मणिबंध.	५९१	मति.	३०८
मणिवक.	११२५	मत्कुण.	१२०९
मंड.	३९६		७६८
मंडन.	६३६	मत्त.	१२१९
	३८९		४३३
मंडप.	१००३	मत्तवारण.	१२२०
मंडल.	१०१		१०१२
	१०७	५१०	
	७७७	१०१२	
	९४७	५०६	
	१४११	८९२	
	४६७	मत्सरिन्.	३८०

मत्स्य.	१३४३	मद्दुरप्रिया.	१३४७
मत्स्यजाल.	९२९	मद्य.	९०२
मत्स्यंडी.	४०३	मद्यपंक.	९०४
मत्स्यनाशन.	१३३६	मद्यपाशन.	९०७
मत्स्यबंधनी.	९२९	मद्यबीज.	९०९
मत्स्यराज.	१३४६	मद्यमंड.	९०६
मत्स्यवेधन.	९२९	मद्यसंधान.	९०६
मथित.	४०९	मद्र.	८६
मथिन्	१०२३		११२६
मथुरा.	९७८		१२१३
मद.	३१२	मधु.	१९३
	१२२३		२१९
मदकल.	१२२१		६९९
मदकोहल.	१२९९		९०२
मदन.	२२७	मधुका.	११७७
	११७१	मधुकृत.	१२१२
मदना	९०३	मधुक्रम.	९०६
मदिरा.	९०२	मधुदीप.	२२७
मदिरागृह.	१००१	मधुद्रुम.	११४१
मदिष्ठा.	९०२	मधुधूलि.	४०३
मदोत्कट.	१२२१	मधुपर्क.	८३३
मद्दुर.	१३४७	मधुमक्षिका.	१२१३

मधुर. }	१४४६			६०७
	१३८८			६२०
मधुरा.	२७८	मध्यम. }		२९१
मधुवार.	२०६			१४०१
मधुघीळ.	११४१			१४६०
मधुसारथि.	२२७	मध्यमा. }		५११
मधुसिक्थक.	११२८			५२३
मधुसुहृद्.	२२२	मध्यमीय.		१४६०
मधुस्रवा.	११८५	मध्यलोकेश.		६८२
मधुसूदनी.	११८६	मध्या.		५२३
मधूक.	११४१	मध्याह्न.		१३२
मधूच्छिष्ट.	१२१४	मध्वासव.		२०४
मधूपन्न.	२७८	मनःशिला.		१०५२
मधूलक.	१३८८	मनसु.		१३६२
	२२२	मनस्ताळ.		२०५
	६०७	मनाग्.		१५३६
मध्य. }	१४०२	मनित.		१४२६
	८७४	मनीषा.		३०८
	१२४४	मनीषिन्.		३४१
	१४६०	मनुज.		३३७
मध्यदेश.	२९१	मनुष्य.		३३७
मध्यंदिन.	१३२	मनोगुप्ता.		१०५२

मनोजवत्स.	४८८			१२१८
मनोज्ञ.	१४४५			१२१
मनोयोनि.	२२९	मंद.	}	३५२
मनोरथ.	४३०			३५३
मनोरम.	१४४४			३८४
मनोहत.	४३९	मंदगामिन्.		४९५
मनोहर.	१४४४	मंदर.	}	१०३०
मनोह्ला.	१०६०			६३०
मंतु.	७४४	मंदाकिनी.		१०८१
मंत्र.	७३५	मंदाक्ष.		३११
	७४१	मंदार.	}	११४१
मंत्रजिह्व.	१०९९			१७९
मंत्रविद्.	७३३	मंदिर.	}	६१४
मंत्रिन्.	७१९			९९०
मंथ.	१०२३	मंदुरा.		९९८
मंथदंडक.	१०२३	मंदोदरीसुत.		७०६
मंथनी.	१०२२	मंदोष्ण.		१३८६
मंथर.	१४२९	मंद्र.	}	१४०२
	४९५			१४०९
मंथान.	१०२३	मन्मथ.		२२७
		मन्या.		५८७

मन्यु.	} २९९	मरुत्.	} ८९
	८२०	मरुत्पथ.	११०६
मन्वंतर.	} १६०	मरुत्पुत्र.	७०७
	२५२	मरुत्वत्.	१७४
ममता.	३१७	मरुदेवा.	३९
मय.	१२५४	मरुद्रथ.	७५२
मयु.	१९४	मरुप्रिय.	१२५३
मयुष्टक.	११७४	मरुल्.	१३४१
मयूख.	१००	मर्कट.	} १२९१
मयूर.	१३१९		११९७
मयूरक.	१०५२	मर्कटक.	१२११
मरक.	३२५	मर्कटास्य.	१०४०
मरकत्.	१०६४	मर्त्य.	३३७
मरंद.	११२७	मर्मर.	१४०५
मरिच.	४१९	मर्मस्पृश.	५०१
मरीचि.	९९		९३२
मरीचिका.	१०१	मर्यादा.	} ७४४
मरीचिप्रमुख.	१२४		१०७७
मरीस.	१२७८		६३१
मरु.	} ९४०	मल.	} ८५८
	९५७		१०४९

मलय.	१०२९	मसूर.	११७०
मलयज.	६४१	मसृण.	४१३
मलयु.	११३३	मस्कर.	११५३
मलिन.	१४३५	मस्करिन्.	८१०
मलिनांबु.	४८४	मस्तक.	५६६
मलिनी.	५३५	मस्तकस्नेह.	६२५
मलिम्बुच. }	३८२	मस्तिक.	५६७
	८५८	मस्तिष्क.	६२५
मलीमप.	१४३५	मस्तु.	३९६
मल्ल.	५६	मस्तुलंगक.	६२५
मल्लक.	५८४	मह. }	१२८२
मल्लनाग.	८५३		१५०८
मल्लि	२८	महत.	१४३०
मल्लिका. }	१०२४	महती.	२८९
	११४८	महस्.	१००
मल्लिकाक्ष.	१३२६	महाकंद.	११८७
मल्लिकापुष्प.	११४९	महाकाल.	११४१
मशकी.	११३२	महाकाली. }	४४
मषिकूपी.	४८४		२३९
मषिघान.	४८४	महाकुल.	५०२
मषी.	४८४	महागंधा.	२०६
मसी.	४८४	महागिरि.	३४

महांग.	१२५४	महामीर.	१२०८
महाचंड.	१८६	महामत्स्य.	१३४८
महाज्वाल.	८३६	महामात्र. }	७२०
महातमःप्रभा.	१३६०		७६२
महातरु	११४०	महामानसिका.	२४०
महातेजस्.	२०९	महामुख.	१३४९
महात्मन्.	३६७	महामृग.	१२१७
महादेव.	१९८	महामैत्र.	२३५
महादेवी.	२०४	महाम्बुज.	८७३
महाधातु.	६२०	महायक्ष.	४१
महानट.	१९८	महायज्ञ.	८२२
महानंद.	७४	महायशस्.	५०
महानस.	९९८	महारजत.	१०४३
महानाद. }	१२८४	महारजन.	११५९
	५७३	महारस.	४१६
महानिशा.	१४५	महाराज.	५९४
महापथ.	९८७	महार्थता.	६६
महापद्म. }	१३०९	महावस.	१३५०
	१६३		३०
महाबल.	११०७	महावीर. }	८३६
महाबीज्य.	६१३		१९७
महाबोधि.	२३२	महाव्रतिन्.	३६७
		महाशय.	

महाशय्या.	७१६	महोदय.	} ७५
महाशाली.	११६९		८३३
महाशिरःसमुद्भव.	६९६		९७३
महाशुद्धी.	५२२	महोरग.	९१
महासेन. }	३६	महौषध.	} ४२०
	२०८		११८६
महास्नायु.	६३१	मा.	} १५४९
महिमन्.	२०२		२२६
महिला.	५०४	मांसकारिन्.	६२२
महिष. }	४७	मांस.	} ६१९
	१२८१		६२२
महिषध्वज.	१८५	मांसज.	६२४
महिषमथनी.	२०५	मांसतेजसू.	६२४
महिषी.	५२०	मांसपित्त.	६२६
मही.	९३६	मांसल.	४४९
महीक्षित्.	६९०	मांसिक.	९३०
महेच्छ.	३६७	माक्षिक.	} १०५५
महेश्वर.	१९८		१२१४
महेश्वरी.	१०४८	मागध.	} ७९५
महोक्ष.	१२५८		८९८
महोत्पल.	११६१	मागधी.	} ४२१
			११४८

माघ.	१५३	मातुलानी.	} ५२३
मांजिष्ठ.	१३९५	मातुली.	} ११७९
माठर.	} १०३	मातुलुग	११५०
	८४६	मातृ.	} २०१
माठी.	७६६		५५७
माढि	११२४	मातृमात	२०३
माणव.	६६०	मातृमुख.	३५२
माणवक.	८१३	मातृशासित.	३५२
माणव्य.	१४९९	मातृष्वसेय.	५४५
माणिक्या.	१२९८	मातृष्वस्त्रीय.	५४५
माणिसंथ.	९४२	मात्र.	६०१
	} १२१७	मात्रा.	१४२७
	४२	माधव.	} १५३
मातंग.	} ४३		२१५
	९३३	माधवक.	९०४
मातरपितर.	५६०	माधवी.	} ११७७
मातरिश्वन्.	११०७		११४७
मातलि.	१७६	माधुमत.	९९८
मातापितर.	५६०	माधुर्य.	५०९
	५५७	माध्यंदिन.	१४६०
मातामह.	} ५५९	माध्यम.	१४६०
	५५२		
मातुल.	५५२		

माध्वीक.	९०३	मारजित्.	२३५
मान.	३१७	मारि.	६०
मानव.	३३७		३२५
मानवी. }	२४०	मारिवारक.	७१३
	४५	मारुत.	११०७
मानस.	१३६९	मारुति	७०५
मानसी.	२४०	मार्कव.	११८७
मानसौकस्.	१३२५	मार्ग	१०९
मानुष.	३३७		९८३
मानुष्यक.	१४१६	मार्गण.	३८८
मांघ.	४६२		७७८
मांघातृ.	७००	मार्गशीर्ष.	१५२
	३५७	मार्गशीर्षी.	१५०
माया. }	७३८	मार्गित.	१४९१
	९२५	मार्ज.	२१६
मायाकार.	९२५	मार्जन.	११५९
मायासुत.	२३७	मार्जना	६३६
मायिन्.	३७७	मार्जार.	१३०१
मायु.	४६२	मार्जारकर्णिका.	२०६
मायूर.	१४१५	मार्जिता.	४०३
मार. }	२२७	मार्त्तड.	९५
	३७२	मार्त्तडि.	९५

मार्दंगिक.	९२४	मासुरी.	५८३
मार्घ.	३३३	मास्म.	१५३९
मार्ष्टि.	६३६	माहिष्य.	८९६
माल. }	९३४	मार्हेद्रज.	९३
	९६३	माहेयी.	१२६५
मालती.	११४७	मितद्रु.	१०७३
मालतीतीरज.	९४४	मितंपच.	३६७
मालव.	९५६		९६
माला. }	६५१	मित्र. }	७३०
	१४२३		७३२
मालाकार.	९००	मित्रयु.	४८९
मालिक.	९००	मित्रवत्सल.	४८९
मालिनी.	९७६	मिथःसाकांक्षता.	६७
मालूर.	११३५	मिथस्.	१५३५
माल्य.	६५१	मिथिला.	९७५
माल्यवत्.	१०२९	मिथुन.	५३८
माष.	११७१	मिथ्या.	१५३४
माषक.	८८३	मिथ्यात्व.	७३
माषीण.	९६७	मिथ्याभियोग.	२६८
माष्य	९६७	मिथ्यामति.	१३७४
मान.	१५२	मिष.	३७८
मासर	३९६		

मिश्र. }	१४६९	मुक्तावली.	६९८
	१२१८	मुक्तास्फोट.	१२०४
मिहिका.	१०७२	मुक्तास्त्रज.	६९८
मिहिर.	९७	मुक्ताहार.	६९८
मीढ.	१४९५	मुक्ति.	७५
मीन.	१३४३	मुग्ध. }	५७२
मीनकेतन.	२२९		९८२
मीमांसा. }	२५१	मुखयंत्रण.	१०५०
	२५३	मुखर.	३५१
मीळित.	११२९	मुखवासन.	१३९१
मुकुट.	६५०	मुखविष्टा.	१३३७
मुकुंद. }	१९३	मुखशोधन.	१३८९
	२१५	मुखसंभव.	८१२
मुकुर.	६८४	मुख्य.	१४३८
मुकुल.	११२६	मुचुटी.	५९७
मुक्तनिर्माक.	१३१२	मुंज.	११९२
मुक्ता.	१०६८	मुंजकेशिन्	२१७
मुक्ताकलाप.	६९८	मुंड }	४५८
मुक्ताप्रालम्ब.	६९८		५६६
मुक्ताफल.	१०६८	मुंडक.	९२३
मुक्तामुक्त.	७७४	मुंडन.	९२३
मुक्तालता.	६९८	मुण्डा.	५३२

मुंडित	४९८	मुष्कवंक्षण.	६१३
मुदिर.	१६४	मुष्टि.	५९७
मुत्.	३१६	मुष्टिक.	९०८
	३१२	मुसटी.	११७७
मुद्ग.	११७२	मुसळ.	१०१७
मुद्गर.	७८६	मुसलिन.	२२४
मुद्रित.	११२९		१२९७
मुधा.	१५१६	मुस्तक.	११९९
	१५३४	मुस्ता.	११०३
मुनि.	७६	मुस्तु.	५९७
	५१	मुहुस्.	१५३१
मुनिसुव्रत.	२९	मुहूर्त.	१३७
	२८	मूक.	३४९
मुनिस्थान.	१००१	मूढ.	३५२
मुनींद्र.	२३५	मूत्र.	६३३
मुमुक्षु.	७५	मूत्रकच्छू.	४७०
मुर.	२२०	मूत्रपुट.	६०६
मुरज.	२९३	मूत्राशय.	६०६
मुरण्ड.	९६०	मत्रित.	१४९५
मुषित.	१४८३	मूर्ख.	३५२
मुष्क.	६१२	मूर्च्छा.	८०१
मुष्कर.	४५७	मूर्च्छार्द्र.	४६१

मूर्च्छित.	४६१	मूषातुत्थ.	१०५२
मूर्त्त. }	४६१	मूषिक.	१३००
मूर्त्ति.	१४४९	मूषित.	१४८३
मूर्त्तिमत. }	५६३		४८
मूर्धन्.	५६३	मृग. }	१०९
मूर्धवेष्टन.	१४४९		१२१८
मूर्धाभिषिक्त.	५६६		१२९३
मूर्धावसिक्त.	६६७	मृगजालिका.	९२८
	६९०	मृगतृष्णा.	१०१
	८९५	मृगदंश.	१२८०
मूल. }	११२१	मृगधूर्त्तक.	१२९०
	११३	मृगनाभि.	६४४
	११८३	मृगनाभिजा.	६४५
मूलक. }	११९०	मृगपति.	१२८४
	११९८	मृगमद.	६४४
मूलकर्म.	१४९८	मृगया. }	७३८
मूज.	१२००		९२७
मूलघातु.	६२०	मृगयु.	९२७
मूल्य. }	३६२	मृगवधाजीविन्.	९२७
	८६८	मृगव्या.	९२७
मूषक.	१३००	मृगशिशु.	१०९
मूषा.	९०८	मृगशीर्ष.	१०९

मृगाक्षी.	१०६	मृदङ्कुर.	१३४१
मृगादन.	१२८५	मृदङ्ग.	२९३
मृगारि.	१२८४	मृदाह्वया.	१०५३
मृगित.	१४९१	मृदु	१३८७
मृगेन्द्रासन.	६१	मृदुच्छद.	११४४
मृजा.	६३६	मृदुल.	१३८७
मृड.	१९७	मृदुलोमक.	१२९५
मृडानी.	२०३	मृद्रङ्ग.	१०४२
मृणालिनी.	११६०	मृद्रीका.	११५६
मृत.	३७४	मृश.	७९३
	८६६	मृषा.	१५३४
मृतक.	५६५	मृष्ट.	१४३७
मृतस्नान.	३७५	मेखला.	१०३३
मृतस्वमोक्त.	७१३		६६४
मृति.	३२३	मेखलाद्रिजा.	१०८३
मृत्.	९४०	मेघ.	३३
मृत्तिका.	९४०		१६४
	१८४	मेघकाल.	१५७
मृत्यु.	३२३	मेघगंभीरघोषत्व	६५
मृत्युंजय.	१९६		१८८
मृत्सा.	९४०	मेघनाद.	११८४
मृत्स्ना.	९४०		७०६

मेघनामन्.	११९३	मेदोज.	६२१
मेघपुष्प.	१०६९	मेघ.	८२१
मेघमाला.	१६५	मेघा.	३०६
मेघवत्.	१७१	मेघाजित्.	८५१
मेघवह्नि.	११६१	मेघाविन्.	३४१
मेघवाहन.	१७१	मेघि.	८९६
मेघसुहृद्.	१३१९	मेघ्य.	१४३०
मेघारूयं.	१०५१	मेनकाप्राणेश.	१०२५
मेघागम.	१५७	मेनाद्रिजा.	२०६
मेचक. }	१३९०	मेरक.	६९९
	१३९७	मेरु.	१०३१
मेढ.	६१०	मेलक.	१५०८
मेण्डक.	१२७६	मेघ. }	११६
मेतार्य.	३२		१२७६
मेथि.	८९४	मेघशृंग.	११९७
मेदक.	९०४	मेषी.	१२७७
मेदस्. }	६१९	मेह.	६३३
	६२४	मेहन.	६१०
मेदस्कृत.	६२३	मैत्र.	८१३
मेदस्तेजस्.	६२५	मैत्रावरुण.	८४६
मेदिनी.	९३७	मैत्रावरुणि.	१२३
मेदुर.	४७६		

मैत्री. }	११३	मौढ्य	३२०
	७३१	मौद्गोन.	९६६
मैथिली.	७०३	मौन.	७७
मैथुन.	५३८	मौरजिक.	९२४
मैनाक.	१०२८	मार्व्य.	३१२
मैनाकस्वस.	२०४	मौर्यपुत्र.	३२
मैन्द.	२२०	मौर्वी.	७७६
मैरेय.	९०४	मौलि. }	५६६
मोक्ष.	७५		६५१
मोक्षोपाय.	७७	मौहूर्तिक.	४८२
मोघ.	१५१६	म्रक्षण.	४१६
मोचक.	११३४	म्लान.	१४३५
मोचा.	११३६	म्लिष्ट.	२६६
मोहायित.	५०८	म्लेच्छ.	१०४०
मोद.	३१६	म्लेच्छकन्द.	११८६
मोरट.	११९४	म्लेच्छमुख.	१०३९
	३१२	य.	
मोह. }	३२०	यकृत्	६०४
	८०१		९१
मोहन.	५३६	यक्ष. }	१८९
मौकुलि.	१३२२		१९४
मौक्तिक.	१०६८	यक्षकर्म.	६३९

यक्षधूप.	६४७	यतिन्	७६
यक्षनायक.	४१	यथाकामिन्.	३९५
यक्षेश } ४२		यत्रकामावसायित्व.	२०२
	४३	यथाजात.	३५२
यक्षेश्वर.	१९०	यथातथम्.	२६४
यक्षमन्.	४६३	यथार्हवर्ण.	७३३
यजमान.	८१७	यथास्थित.	२६५
यजुर्वित्	८१९	यथेप्सित.	१५०५
यजुष्.	२४९	यदि.	१५४२
यज्ञ.	८२०	यदुनाथ.	२१९
यज्ञकाल.	१४८	यदृच्छा.	३५६
यज्ञपुरुष.	२१४	यद्.	१५३७
यज्ञशेष.	८३४	यद्भविष्य.	३८३
यज्ञसूत्र.	८४५	यद्भद.	३४७
यज्ञांत.	८३४	यंतृ. }	७६०
यज्ञिय.	८३०		७६२
यज्वन्.	८१८	यन्त्रक.	९०९
यत्त.	१२३१	यंत्रगृह.	९९७
यतस्.	१५३७	यंत्रणी.	५५५
यति. }	७५	यन्त्रमुक्त.	७७४
	८०९	यंत्रित.	४३८

याचा.	३८८	याप्य.	१४४२
याज.	३९५	याप्ययान.	७५८
याजक.	८१७	याम.	१४५
याज्ञवल्क.	८५१	यामक.	११०
याज्ञसेनी.	७११	यामल.	१४२४
यात.	१२३१	यामिनी.	१४२
यातन.	१३५८	यामुन.	१०५१
यातना.	१४६३	याम्या.	१६९
यातयाम.	३४०	यायजूक.	८१८
यातृ.	१८७	याव.	६८६
यातुधान.	१८७	यावक.	११७५
यातृ.	५१४	याष्टीक.	७७१
यान्य.	१३५८	युक्त.	७४३
यात्रा.	७९०	युग.	७५६
यादःपति.	१८८	युगकीलक.	१४२४
यादर्श.	१०७३	युगंधर.	७५७
यादस्.	१३४८	युगपत्र.	११५२
यादोनिवास.	१०६९	युगपार्श्वग.	१२६०
यान.	७५९	युगल.	१४२३
	७३५	युगांत.	१६१
यानपात्र.	८७५	युग्म.	१४२४
यानमुख.	७५७		

सुग्य. }	७९२	योगवाहिन्.	९४५
	१२६१	योगेष्ट.	१०४१
सुद्ध.	७९६	योगेश	८५१
सुद्धानिवर्तिन्.	७९५	योग्या.	७८८
सुध्	७९६	योग्यारथ.	७५२
सुधिसिद्धि.	७०७	योजन.	८८८
सुवति.	५११	योजनगन्धा.	८४८
सुवनाश्वज.	७००	योजनगामिनी.	५९
सुवन्.	३३९	योत्र.	८९३
यू.	४०४	योद्धृ.	७६३
यूका.	१२०८	योध.	७६३
यूग.	१४१२	योनल.	११७८
यूथनाथ.	१२२०	योनि. }	६०९
यूथपति.	१२२०		१५१३
यूथिका.	११४८	योनिदेवता.	१११
यूप.	८२४	योषा.	५०४
यूपकर्ण.	८२५	योषित.	५०४
यूष.	४०४	यौग	८६२
योक्त्र.	८९३	यौ क.	५२०
	७६	यौवत.	१४१५
योग. }	७७	यौवम.	३३९
	८५		

र.			
रंहस्	४९४	रक्तोत्पल	११६३
रक्त.	६४५	रक्षस्.	१८७
	६२१	रक्षईश.	७०६
	१०३९	रक्षा	८२८
	१३९५	रक्षित.	१४९७
	१०६६	रक्षोघ्न.	४१६
रक्तकंद.	१०६६	रक्षण	१५२३
रक्तचंदन.	६४२	रङ्क.	१२९३
रक्ततुंड.	१३३५	रंग.	२८२
रक्ततेजस्	६२२	रंगमातृ	६८५
रक्तपुच्छिका.	१२९९	रंगाजीव }	३२८
रक्तफला.	११८५	रंगावतारक.	९२१
रक्तफेनज.	६०५		३२८
रक्तभव	६२२		१४९९
रक्तलोचन.	१३३९	रचना. }	५६८
रक्तवसन.	८०९		६५३
रक्तशालि.	११६९	रजक.	९१४
रक्तश्याम.	१३९८	रजत. }	१०४३
रक्तसंध्यक.	११६४		१०४५
रक्तसरोरुह.	११६२	रजताद्रि.	१०२८
रक्ताक्ष.	१२८३	रजनी.	१४२
रक्तांक.	१०६६		

रजसू	} ५३६	रत्नगर्भा.	९३७
	९७०	रत्नधि.	१०७४
रजस्वल.	१२८२	रत्ननिधि.	१०७४
रजस्वला.	५३४	रत्नप्रभा.	१३६०
रज्जु.	९२८	रत्नगशि.	१०७४
रंजन.	६४२	रत्नसानु.	१०३२
	७९६	रत्नसू.	९३७
रण.	} १४००	रत्नाकर.	१०७४
रणरणक.	३१४	रत्नि.	५९९
रणसङ्कुल.	७९९		७५१
रत.	५३६	रथ.	} ११३७
रतकील.	१२८०	रथकट्या.	१४२२
रतत्रण.	१२८०	रथकारक	८९९
रतशायिन्.	१२८०	रथकुटुंबिक.	७६०
रतान्दुका.	१२८०	रथकृत.	९१७
	२९५	रथगर्भक.	७५३
	५३७	रथगुप्ति	७५८
रति.	} ७२	रथद्रुम.	११४२
	२२९	रथपाद	७५५
रत्न.	१०६३	रथारोहिन्.	७६१
रत्नमुख्य.	१०६५	रथांग.	७५५
रत्नकर.	१८९	रथांगाह.	१३३०

रथिक.	७६१			१२५४	
रथिन्.	७६१	रवण.	}	६४८	
रथिग.	७६१			१०४९	
रथ्य.	१२३४	रवि.		९५	
रथ्या.	}	९८१	रश्मि.	}	९९
		१४२२			१२५२
रद.	५८३	रश्मिकलाप.		६५९	
रदन.	५८४		}	२९५	
रदच्छद.	५८१			६१९	
रंघ्र.	१३६३			४०४	
रमण.	५१७	रस.		}	३२७
रमणी.	५०५				६२०
रमा.	२२६		}	१३८९	
रंमा.	}	११३६		१०५०	
		१४०६		११९५	
रम्य.	१४४५	रसक.		४१३	
रय.	}	४९४	रसगर्म.	१०५३	
		१०८७	रसज.	१३५६	
रल्लक.	६७०	रसज्ञा.		५८५	
रव.	१४००	रसज्येष्ठ.		१३८८	
		रसतेजस्.		६२१	

शब्दानुक्रमणिका

२१९

रसना. }	१८९	राक्षस. }	९१
	६६४		१८७
रसनाञ्छिह.	१२८०	राक्षा.	६८९
रसनेत्रिका.	१०६०	राग. }	७३
रसभव.	६२१		२२६
रसवती.	९९८	राङ्गव. }	३६९
रसशोधन.	९४४		६७०
रसा.	९३७	राज्.	६८९
रसातल.	१३६३	राजक.	१४१७
रसादान.	३९४	राजदंत.	९८४
रसायन.	४०९	राजधानी.	९७६
रसाल.	११९४		८६३
रसाला.	४०३	राजन्. }	१०९
रसित.	१४०६		१९४
रसोद्भव.	१०६८		६८९
रसोन.	११८६	राजन्य.	८६३
	९३७	राजन्यक.	१४१७
रहसू. }	७४१	राजपट्ट.	१०६६
	१९३८	राजपुत्रक.	१४१७
रहसि.	१९३८	राजबीजिन्.	७१३
रहस्य.	७४२	राजमुद्ग.	११७४
	१४९	राजयक्ष्मन्.	४६३
राका. }	९३६		

राजर्षि.	७१२	रात्रिजागर.	१२७९
राजवंश्य.	७१३	रात्रिचर.	१८७
राजवर्त्मन्.	९८७	राद्ध.	४१२
राजवाह्य.	१२२२	राद्धान्त.	२४२
राजशय्या	७१६	राघ	१५३
राजशृंग.	१३४७	राघा.	११३
राजसर्प.	१३०४	राघातनय.	७११
राजसर्षप.	४१८	राघावेधिन्.	७०९
राजहंस.	१३२६		१३९७
राजादन.	११४२		८४८
राजार्ह.	६४०	राम.	२२४
राजावर्त्त.	१०६६		६९८
राजि.	१४२३		७०३
राजिका.	४१८	रामठ.	४२२
राजिल.	१३०५		३९
राजीव.	११६१	रामा.	५०५
राज्ञी.	१०४८	राम.	८१५
राज्यांग.	७१४	राल.	६४७
राटि.	७९८	रावण.	७०६
राढा.	१५१२	रावणि.	७०६
रात्रि.	१४१	राशि.	१४११
रात्रिचर.	१८७		

राष्ट्र.	}	७१४	रीतिपुष्प.		१०९४
		९४७	रीरी.		१४०८
राष्ट्रीय.		३३३	रुकप्रतिक्रिया.		४७३
रासम.		१२९६	रुक्म.		१०४३
राहु.	}	१२१	रुक्मिभिद्.		२२४
		२२०	रुग्ण.		१४८३
राहुप्राप्त.		१२५	रुच्.		१००
राहुलसू.		२३७	रुचक.		९४३
रिक्तक.		१४४६	रुचि.	}	९९
रिक्त्य.		१९१			३९३
रिक्षा.		१२०८	रुचिर.		१४४४
रिखण.		१५२२	रुच्य.	}	५१७
रिद्ध.		११८३			१४४४
रिपु.		७२८	रुज्.		४६२
रिरी.		१४०८			६०
रिष्टताति.		४८९	रुजा.	}	४६२
रिष्टि.		७८२			१२७७
रीढक.		३०१	रुंड.		५६५
रीढा.		१४७९	रुत.		१४०७
रीण.		१४९६	रुदित.		१४०२
रीति.	}	१३७६	रुद्ध.		१४७६
		१०४८	रुद्र.		१९५

रुद्रतनय.	६९५	रेतस्.	६२९
रुद्राणी.	२०३	रेफ.	१४४२
रुधिर.	६२१	रेवती.	११५
रुमा.	९४१	रेवतीभव.	१२०
रुमाभव.	९४२	रेवतीश.	२२४
रुह.	१२९३	रेवन्त.	१०३
रुशती.	२७३	रेवा.	१०८३
रुषा.	२९९	रेषण.	१४०७
रुष्.	२९९	रेषा.	१४०७
रुहा.	११९३	रै (राः)	१९१
रुक्ष. }	२६९	रैवतक.	१०४३
	१११४	रोक.	१०३१
रूपतत्त्व.	१३७६	रोग.	१३६४
रूपाजीवा.	५३३	रोग.	४३२
	१०४६	रोगहारिन्	४७२
रूप्य. }	१०४५	रोचक.	३९३
	१०४३	रोचन.	४४५
रूपित.	१४८३	रोचनी.	१०६०
रे.	१५३७	रोचिष्.	९९
रेचित.	१२४८	रोचिष्णु.	४४५
रेणु.	९७०	रोदन.	३०७
रेणुकासुत.	८४८		

रोदसी. } ९३९	रोहिणी. } ४६५
१५२६	१०९
रोधस् १०७७	२३९
रोधोषका. १०७९	१२६५
रोध्र. ११५९	१०४
रोप. } ७७८	रोहिणीपति. ११७
१३६४	१३९५
रोम. ६१९	रोहित. } १२९४
रोमगुच्छ. ७१७	१३४६
रोमन्. ६३०	रोहिताश्व. १०९९
रोमलता. ६०६	रौच्य. ८१५
रोमविकार. ३०५	रौद्र. } १५६
रोमश. १२७६	२९४
रोमहर्षण. ३०५	रौद्री. ११०
रोमाञ्च. ३०५	रौमक. ९४२
रोमावली. ६०६	रौहिणेय. २२४
रोमोद्गम. ३०६	रौहिष. } ११९१
रोलंब. १२१२	१२९४
रोष. २९९	ल.
रोषण. ३९१	३७८
रोह १११८	लक्ष. } ७७७
रोहणद्रुम. ६४१	८७३

लक्षण.	} १०६	लङ्केश.	} ६९९
	१३७६		७०६
लक्ष्मण.	} ३५७	लङ्घन.	} ४७३
	७०४		१२४८
लक्ष्मणा.	} ३९	लज्जा.	३११
	१३२९	लज्जाशील.	३९०
लक्ष्मन्.	१०६	लज्जिका.	५३३
	२२६	लज्जित.	१४८४
लक्ष्मी.	} ३५७	लञ्च.	७३७
	१५१२	लञ्जिका.	५३३
लक्ष्मीपुष्प.	१०६४	लट्टा.	११५९
लक्ष्मीवत्.	३५७	लता.	} १११७
लक्ष्य.	७७७		११४७
लगुड.	७८५	लपन.	५७२
लग्न.	११६	लघ.	१४९०
लग्नक.	८८२	लघवर्ण.	३४१
लघिमन्.	२०२	लभ्य.	७४३
	१४२७	लम्पाक.	९६०
लघु.	} १४७०	लम्बिका.	५८५
	७७२	लम्बोदर.	२०७
लघुहस्त.	७७२	लम्भन.	१५२०
		लय.	२९२

ललन.	११६	लाङ्गल.	} ८९०
ललना.	१०९	लाङ्गली.	} १२८८
ललंतिका.	३९७	लाङ्गुलिक.	११९१
ललाट.	} १७३	लाङ्गुल.	११९९
ललाटिका.	१२३६	लाजा.	१२४४
ललामक.	६९९	लाञ्छन.	४०१
ललित.	६९२	लान्तकज.	१०६
	१०८	लाम.	९३
	} ७०४	लामान्तराय.	८३१
लव.	१३६	लालसा.	७२
	} १९२१	लाला.	९४१
	१४२७	लालाविष.	३३३
लवङ्ग.	३४६	लालास्त्राव.	१३१३
लवण	} १३८८	लालिक.	१२११
	९४१	लावण.	१२८३
लवणवारि.	१०७९	लास्य.	४११
लवन.	१९२१	लिक्षा.	२८०
लवित्र.	८९२	लिङ्ग.	१२०८
लशुन.	११८६	लिङ्गवृत्ति.	६१०
लस्तक.	७७९	लिपि.	८९३
लहरी.	१०७६	लिपिकर.	४८४
लाक्षा.	३८९		४८४

लिप्त.	१४८३	लेश.	} १३६
लिप्तक.	७७९		} १४२७
लिप्ता.	४३०	लेष्टु.	९७०
लिप्सु.	४२९	लेह.	४९३
लिवि.	४८४	लेहन.	४२४
लीला.	} ५०७	लोक.	} ५०१
	५५५		१३६५
लुठित.	१२४५	लोकजित्.	२३५
लुब्ध.	४२९	लोकविदुसार.	२४८
लुब्धक.	९२७	लोकालोक.	१०३१
लुलाय.	१२८२	लोकेश.	२१३
लुलित.	१४८०	लोचन.	५७५
लूता.	१२११	लोघ्न.	११५९
लून.	१४८९	लोपाक.	१२९१
लूमन्.	१२४४	लोपामुद्रा.	१२३
लूमविष.	१३१२	लोप्त्रं.	३८३
लेख.	८८	लोम.	४३०
लेखक.	४८३	लोभ्य.	११७२
लेखा.	१४२३	लोमकर्ण.	१२९६
लेप्यकृत.	९२२	लोमन्.	६३०
लेलिहान.	१३०४	लोमपादपुर.	९७७
		लोमविष.	१३१३

लोमहत्.	१०९९	लौकायतिक.	८६३
लोल.	१४९९	लौहश्लेष्मण.	९४४
लोला.	५८५	लौहोत्तम.	१०४४
लोलुप.	४३०	व.	
लोलुभ.	४३०	वंश. }	११५३
लोष्टभेदन.	८९३		२५२
लोष्टु	९७०		९०३
	६४०	वंशक्षीरिन्.	११५४
लोह. }	१०३७	वंश प्रक.	१०५८
	१०३९	वंशरोचना.	११५४
लोहकार.	९२०	वंशानुवंशचरित.	२५२
लोहज.	१०४९	वंशिक.	६४०
लोहपृष्ठ.	१३३४	वंश्य.	७१३
लोहल.	३४९	वक्तृ.	३४३
लोहाभिसार.	७८९	वक्त्र.	५७२
	६२१	वक्त्रभेदिन्.	१३८९
लोहित. }	११६९		१०८८
	१३९५	वक्र. }	११६
लोहितक.	१०६४		१४५६
लोहितचंदन.	६४४	वक्रबालधि.	१२७८
लोहितांग.	११६	वक्रय.	८६८
		वक्राङ्ग.	१३२५

वक्रोष्ठिका.	२९७	वंचक.	३७६
वक्षस्.	६०२	वंचन.	३७९
वङ्कि.	६२७	वंचित.	४४२
वङ्गण.	६१३	वंचुल.	११३७
वङ्ग. }	१०४९	वंचुला.	१२६९.
	९९७	वट.	११३२
	१०४२	वटक.	४००
वङ्गारि.	१०५९	वटवासिन्.	१९४
वचन.	२४१	वटिन्.	९२८
वचनीयता.	२७०	वट्ट.	८१३
वचस्.	२४१	वट्टकरण.	८१४
वज्र. }	१८०	वडवा.	१२३३
	३४	वडवामुख. }	१३६२
	४८		११००
	११४०	वडवासुत.	१८१
वज्र ऋण्टक.	७०५	वडिश.	९२९
वज्रतुंड.	२३१	वणिगमार्ग.	९८८
वज्रदर्शन.	१३००	वणिज्.	८६७
वज्रपर्यायनामन्.	१०६५	वणिज्या.	८६७
वज्रशृंगला.	२३९	वंट.	८९२
वज्रिजित्.	२३१	} १४३४	
वज्रिन्.	१७१		वण्ड.

वत्स.	} ६०२	वन.	} १११०
वत्सक्रामा.	१२६०	वनगव.	१०६९
वत्सतर.	१२७१	वनप्रिय.	१२८६
वत्सनाम.	१२६०	वनमालिन्.	२१७
वत्सपत्तन.	११९६	वनवह्नि.	११०१
वत्सर.	९७५	वनव्रीहि.	११७६
वत्सरादि.	१५८	वनरूपति.	१११६
वत्सल.	१५२	वनाज.	१२७८
वत्सला.	४७८	वनाश्रय.	१३२३
वत्सादनी.	१२७१	वनिता.	५०३
वद.	११५७	वनीपक.	३८७
वदन.	३४६	वनौकस्.	१२९२
वदन्य.	५७२	वन्दनमालिका.	१००८
वदान्या.	३५१	वन्दारु.	३४९
वदावद.	३५१	वन्ध्य.	१५१६
वद्धी.	३४६	वन्ध्या.	१२६६
वध.	९१५	वपन.	९२३
वधू.	३७०	वपनी.	१०००
वधूटी.	} ५१४	वपा.	६२४
	५१३	वपांतर.	१३६४
	५०३	वपुस्.	५६४
	५१२		

वपुः.	११६	वराटा.	} १२१५
	९६५		१३७
वप्र.	} ९८०	वरण.	९८०
	१०४१	वरत्रा.	} ९१५
वप्रत्रय.	६२		१२३२
वप्रा.	४०	वरद.	४८०
वभ्रीकूट.	९७१	वरप्रदा.	१२३
	४६९	वररुचि.	८५२
वमथु.	} १२२३	वरयितु.	६१७
	४६९	वरला.	१३२७
वमन.	४६९	वरवर्णिनी.	४१८
वमि.	४६९		
वम्री.	१२०८	वरांग.	} १६७
	१६५		६०९
वयस्.	} १३१६		११६५
	३३९	वराटक.	} १२०६
वयस्थ.	७३०		९२८
वयस्य.	७३०	वराणसी.	९७४
वयस्या.	१२९	वरारक.	१०६५
	१४३९	वराशि.	६७२
वर.	} १५२३	वराह.	१२८७
	११६		
वरक्रतु.	१७३	वरिष्ठ.	} १०४०
			१४३०

वरुट.	९३४	वर्णिन्	८०८
वरुण. }	१८८	वर्त्तक.	१०९०
	४३	वर्त्तन.	३८९
वरुथ.	७५८	वर्त्तनी.	९८३
वरुथिनी.	७४६	वर्त्तछोह.	१०९०
वरेण्य.	१४३८	वर्त्ति. }	६३९
वर्कर.	५५६		६६७
वर्ग. }	१२७६	वर्त्तिष्णु.	३८९
	१४१३	वर्त्तुळ.	१४६७
वर्चस्.	१०१	वर्त्तमन्.	९८३
वर्चस्.	६३४	वर्द्धकि.	९१७
वर्चस्क.	६३४	वर्द्धन.	३७२
वर्जान.	३७२	वर्द्धनी.	१०१६
	६४४	वर्धमान. }	३०
वर्ण. }	६८०		१०२४
	१३९२	वर्ध.	१०४१
वर्णज्येष्ठ	८१२	वर्मन्.	७६६
वर्णना.	२६९	वर्मित.	७६६
वर्णपदशाक्य-		वर्य.	१४३८
विविक्तता.	७१	वर्या.	५११
वर्णा.	११७५	वर्वणा.	१२१४
वर्णिनी.	५०४		

वर्ष.	}	१९९	}	वल्गित.	१२४५
		२४७		१२४७	
		१६५		१४४४	
		१६६		१३३७	
वर्षकरी.	१२१६	वल्मन.	४२३		
वर्षण.	६६६	वल्मीक.	८४६		
वर्षधराद्यक.	२४७	}	२७०		
वर्षपाकिन्	११५२		वल्.	११७४	
वर्षवर.	७२८	वल्की.	२८८		
वर्षा.	१५७	वल्भा.	५१५		
वर्षाभू.	१३५४	वल्ती.	११२२		
वर्षीयस्.	३४०	वल्व.	७२३		
वर्षन्.	५६४	}	८८९		
वल्क्ष.	१३९३		वल्ती.	१११८	
वल्भी.	१०११	वल्जूर.	६२४		
वलय.	६६३	वल्वजा.	११९४		
वलयित.	१४७४	वश.	४३०		
वल्डिर.	४५८	वशक्रिया.	१४९८		
वल्कीक.	१०११	}	१२६६		
वल्क.	११२१		वशा.	५०४	
वल्कल.	११२१		१२१८		
वल्गा.	१२५२	वशिक.	१४४६		

वशिता.	२०२	वसुदेव.	} ६९७
वशिर.	९४१	वसुदेवता.	} २२३
वशिष्ट	८४९	वसुदेवभू.	११४
वश्य.	४३२	वसुधा.	६९७
वषट्.	१५३८	वसुंधरा.	९३५
वषट्कार.	८२१	वसुपूज्य.	३७
वसति.	} ९९१	वसुमती.	९३६
	१४२	वस्त.	१२७५
वसथ.	९६१	वस्ति.	} ६६७
वसन.	६६६		६०६
वसंत.	१५६	वस्तिमल.	६३३
वसा.	६२४	वस्तुक.	९४२
वसिन्.	१३५०	वस्त्र.	६६६
	१११४	वस्त्र.	८६८
	१०४३	वस्त्रसा.	६३१
	१००	वस्त्रोक्तसारा.	१९१
वसु.	} १०६३	वह.	} १२६४
	१९१		१०९०
	११७२	वहन.	८७६
	१०९९	वहल.	१४४७
वसुक.	९४२	वहा.	१०८०

वहित्रक.	८७५	वाचिक.	} २८३
वह्नि.	१०९७		२७६
वह्निकुमार.	९०	वाचोयुक्तिपट्ट.	३४३
वह्निबीज.	१०४४	वाच्य.	४३६
वह्निरेतस्.	१९७		४९५
वह्निशिल.	६४५	वाज.	३९६
वह्युत्पात.	१२६		१३१७
वद्य.	७५१		७८१
वाक्पति.	३४६	वाजिन.	} १२३३
वाक्पारुष्य.	७३८		७५१
वाक्य.	२४२	वाजिशाला.	९९८
वागीश.	३४६	वाञ्छा.	४६०
वागुरा.	९२८	वाट.	९८२
वागुरिक.	९२८	वाडव.	} ८१२
वाग्मिन्.	३४६		११००
वाङ्मुख.	२६२	वाडवेय.	१२५७
वाच.	२४१	वाडव्य.	१४१९
वाचंयम्.	७६	वाणि.	९१३
वाचस्पति.	११८	वाणिज.	८६७
वाचाट.	३४७	वाणिज्य.	} ८६४
वाचाल.	३४७		८६७
		वाणिनी.	५१०

वाणी.	२४१	वानप्रस्थ.	} ८०७
वात.	} ३२	वानर.	} ८०९
वातकिन्.	११०६	वानस्पत्य.	१२९२
वातकुंभ.	४६०	वानायुज.	१११५
वातप्रभी.	१२२७	वानीर.	१२३५
वातमृग.	१२९५	वापी.	११३७
वातरोगिन्.	४६०	वाम.	} १०९३
वातापिद्विष्.	१२२	वामदेव.	} १४४४
वातायन.	१०१२	वामन.	} १४६५
वाताङ्ग.	१२९३	वामलूर.	} १४६६
वातूल.	१४२१	वामा.	} १९५
वात्या.	१४२१	वामाक्षी.	} १४२९
वात्सक.	१४१७	वामी.	} १७०
वात्स्यायन.	८५३	वायव्या.	} ४९४
वावाल.	१३४५	वायस.	} ९७१
वादित्र.	२८६	वायसी.	} ४१
वाय.	२८६	वायसी.	} ९०४
वाङ्गीणस.	१२८७	वायसी.	} ९०७
वान.	११३०	वायसी.	१२३३
वानदंष्ट.	९१३	वायसी.	१६९
		वायसी.	१३२२
		वायसी.	११८८

वायु.	११०६	वार्क्ष.	१११०
वायुभूति.	३१	वार्णिक.	४८४
वायुवाह.	११०३	वार्त्त.	४७४
वार.	१०६९	वार्त्ता. }	२६०
वार. }	१५०९	वार्त्तियन.	८६५
	१४११	वार्त्तियवह.	७३४
वारटा.	१३२७	वार्त्ताशिन.	८५६
वारण.	१२१७	वार्त्तिक.	२५६
वारबाण.	७६७	वार्त्तिक. }	१४१६
वारमुख्या.	५३३		३४०
वारयंत्र.	१००५	वार्त्तनी.	१०२१
वारवधू.	५३३	वार्त्ति.	८७४
वारला.	१३२७	वार्त्तधि.	८८०
वाराणसी.	९७४	वार्त्तुषिक.	८८०
वारि. }	१२२९	वार्त्तुष्य.	८६२
	१०६९	वाल.	५६८
वारिज.	१२०४	वालक.	११५८
वारिवास.	९०१	वालधि.	१२४४
वारीश.	१०७३	वालपाश्या.	६५५
	१६९	वालि.	७०४
वाहणी. }	९०३	वालिन.	७०४
	११४		

शब्दानुक्रमणिका

२३७

वालुक.	११९७	वासम्.	६६६
वालुका.	१०८९	वासा.	११४०
वालुकाप्रभा.	१३३०	वासित. }	४१४
वालुंकी.	११८९		१४०७
वालेय.	१२९३	वासिन्.	९१८
वालमीकि.	८४६	वासिष्ठी.	१०८५
वाल्हिक.	९५९	वासौक.	९९५
वाल्हीक. }	४२२	वासुकि.	१३०८
	९५९	वासुदेव.	२१५
वावदुक.	३४३	वासुपूज्य.	२७
वावृत्त.	१४८४	वासू.	३३३
वाशिष्ट.	६२१	वासौकसु.	९९५
वासतेयी.	१४२	वास्तु.	९८९
वासंत. }	१२९४	वास्तुक.	११८६
	११७३	वास्तोष्पति.	१७२
वासंतिक.	३३१	वास्त्र.	७५४
वासंती.	११४७	वाह. }	५८९
वासना.	१३७३		१२३३
वासयोग.	६३७	वाहन.	७५९
वासर.	१३८	वाहरिपु.	१२८२
वासव.	१७१	वाहस.	१३०५
वासवी.	८४७	वाहिक.	९५९

वाहित्य.	१२२७	विकृत.	४९२.
वाहिनी. }	१०८०	विक्र.	१२२०.
	७४५	विक्रम.	७३२.
	७४८	विक्रय.	८७२.
वाह्य.	७५२	विक्रयिक.	८६८
वाहिकादि.	१२३५	विक्रयिन्.	८४८
वाहिक. }	४४५	विक्रांत.	३६५.
	९५२	विक्रायक.	८४८
वि.	१३१६	विक्रिया.	१५१८
विकच.	११२७	विकृष्ट.	२४२.
विकट.	१४३०	विक्रेय.	८७१
विकत्यन.	२७०	विक्रुत्र.	४४८
विकर्णिक.	९५८	विक्रु.	४५०
विकर्त्तन.	९७	विक्र.	४५०
विकलांग.	४५५	विकान.	२७०.
विकसित.	११२८	विक्र.	४५०.
विकस्वर.	३५०	विक्रह. }	७९६
विकाल.	१४०		५६३.
विकासिन्.	३५०		७३५
विकिर.	१३१६	विक्रस.	८३४
विकुर्वाण.	४३५	विक्र.	१५०२.
विकृणिका.	५८०	विक्रनेश.	२०७.

शब्दानुक्रमणिका

२३९

विचक्षण.	३४१	विजाता.	५३९
विचकिल.	११४८	विजिल.	४१४
विचर्षिका.	४६४	विजिविल.	४१४
विचारणा. }	२५१	विजुंभित.	११२८
	१३७३	विज्जल.	४१४
विचारित.	१४७५	विज्ञ.	३४३
विचाल.	१४६०	विज्ञान. }	३१०
विचिकित्सा.	१३७५		९००
विचेतस्.	४३५	विज्ञानमातृक.	२३५
विच्छन्द.	१०१५	विट.	३३१
विच्छित्ति.	५०७	विट्.	३३७
विजन.	७४२	विटंक.	१०१०
विजनन.	५४१		११२४
	६९८	विटप. }	६१३
	८०३		११२०
विजय. }	५६	विटपिन्.	१११४
	४२	विटपाक्षिक.	१०५५
	३८	विटचर.	१२८१
विजयच्छंद.	६५९	विट्ट.	९४२
विजयनंदन.	६९४	वितथ.	२६५
	६९	वितरण.	३८६
विजया. }	२०५	वितर्क.	३२२

वितर्दि.	१००४	विद्व.	१४८६
वितस्ति.	५९५	विद्याप्रवाद.	२४८
वितान.	६८१	विद्युत्.	११०४
वितुन्नक.	८२०	विद्युत्प्रिय.	१०४९
	१०५२	विद्रधि.	४७१
वित्त.	१४९३	विद्रव.	८०९
	१४७५	विद्रुत्.	१४८७
विदग्ध.	१९१	विद्रुम.	१०३३
	३४३	विद्वस्.	३४१
विदर.	१४८८	विद्वेष.	७३०
विदर्भ.	९७९	विघना.	५३०
विदारक.	१०८८	विघा.	१४९७
विदिकू.	१३७		३६२
विदित.	१४९६	विघातृ.	२१२
विदिता.	४५	विधि.	१३७९
विदु.	१२२६		२१२
विदुर.	३४९	८३९	
विदुळ.	११३७	१५२०	
विदूरग.	१३९०	१०५	
विदूषक.	३३१	२१६	
विदेह.	९४६	विधु.	१२१
	९७५	विधुंतुदः	१२१
		विधुवन	१५२२

विधूत.	१४७९	विपणि.	९८८
विधूनन.	१५२२	विपत्ति.	१००२
विधेय.	४३२	विपथ.	४७८
विनतासूत्र.	१०२	विपद.	९८४
विनयस्थ.	४३२	विपट्यय.	४७८
विना.	१५२७	विपट्यसि.	१५०१
विनायक. }	२०७	विपश्चित्.	१५०१
विनिद्र.	२३४	विपशियन्.	३४२
विनिद्रत्व.	११२९	विपाकश्रुत.	२३६
विनिमय.	३१९	विपाट्.	२४४
विनियोग.	८६९	विपादिका.	१०८६
विनीत.	१५२०	विपाशा.	४६६
विनेय.	४३१	विपाशा.	१०८६
विन्दु.	७२	विपिन.	१११०
विन्ध्य.	३४९	विपुल.	१४३०
विंध्यवासिन्.	१०२९	विपुला.	९३८
विल.	८५२	विप्र.	८१२
विपक्ष.	१४७९	विप्रकार.	४४१
विपञ्ची.	७२९	विप्रकृत.	४४१
वि.ण.	२८७	विप्रकृष्ट.	१४५२
	८७२	विप्रतिसार.	१३७८
		विप्रयोग.	१५११

विप्रलब्ध.	४४२	विभ्रम.	१९१२
विप्रलंभ.	१९११		९०८
	१९१२	विभ्रमादिविशुक्तता.	१९
विप्रलाप.	२७६	विमनस्.	४३९
विप्रश्लिष.	४८३	विमर्शन.	३२२
विप्रिय.	७४४		९१
विप्रुष.	१०८९	विमल.	२७
विप्रुत्र.	८०३		१४३६
विप्रुत.	४३४	विमलाद्रि.	१०३०
विबंध.	४७१	विमान.	८९
विबुध.	८९	विमुद्र.	११२९
विभव.	१९१	वियत्.	१६३
विभा.	१००	वियात.	४३२
विभाकर.	९७	वियोग.	१९११
विभात.	१३९	विरति.	१५२२
विभाव.	३२३	विरल.	१४४७
विभावरी.	१४२	विरह.	१९११
	९८	विरागार्ह.	४९०
विभावसु.	११००	विराटज.	१०६६
विमु.	३९९	विराव.	१४००
विभूति.	२९७	विरिच.	२११
विभूषा.	१९१२	विरिचन.	२१३

शब्दानुक्रमिका

२४३

विरिञ्चि.	२११	विवश.	४३८
विरुद्धशंसनं.	२७२	विवस्वत्.	९६
विरूपाक्ष.	१९७	विवाद.	२६२
विरोक.	१००	विवाह.	९१७
विरोचन. }	९७	विविक्त.	७४२
	१०९७	विविध.	१४६९
विरोध.	७३०	विवृताक्ष.	१३२५
विलक्ष.	४३३	विवेक.	७९
विलक्षण.	१४९७	विवोद.	५१७
विलम्ब.	६०७	विश्वोक.	५०७
विलंबित.	२९२	विश	८६४
विलंभ.	१५१९	विशंकट.	१४२९
विलाप.	२७३	विशद. }	१३९२
विलास.	५०७		१४३६
विलीन.	१४८७	विशरण.	३७०
विच्छेपन.	६३५	विशसन.	३७०
विच्छेपी.	३९७	विशाल.	२०९
विलोम.	१४६५	विशाखा.	११२
विवध.	३६४	विशाय.	१५०३
विवर.	१३६४	विशारण.	३७२
विशर्ण. }	९३२	विशारद.	३४१
	३५२		

विशाल. }	१०२६	विश्वंभरा.	९३९.
	१४२९	विश्वरूप.	२१९.
विशालता.	१४३१	विश्वरोतस्.	२१२.
विशाला. }	९७६	विश्वसेन.	३७.
	११५७	विश्वस्ता.	५३०.
विशिख.	७७८	विश्वा. }	९३९.
विशिखा.	९८१		४२०.
विशुद्ध.	१४३६	विश्वामित्र.	८५०.
विशेष.	१५१५	विश्वास.	१५१८.
विशेषक.	६५३	विष.	११९५.
विश्.	३३४	विषण्णता.	३१२.
विश्रम्भ.	१५१८	विषदर्शनमृत्युक.	१३४०.
विश्राणन.	३८७	विषधर.	१३०३.
विश्रुत.	१४९३	विषमायुध.	२२७.
विश्व. }	१४३३	विषमोन्नत.	१४६८.
	१३४५	विषय. }	१३८४.
विश्वकद्रु.	१२८१		९४७.
विश्वकर्मन्.	१८२	विषयग्राम.	१४१४.
विश्वकृत्.	१८२	विषयि.	१३८३.
विश्वम्.	२३६	विषसूचक.	१३३९.
विश्वभेषज.	४२०	विषाण. }	१२२४.
विश्वंभर.	२१५		१२६४.

विषाद.	११२	विष्वक्.	१५२९
विषांतक.	१९७	विष्वक्सेन.	२१४
विषुव.	१४६	विष्वद्यच्.	४४४
विषुवत्.	१४६	विष्वाण.	४२४
विष्कंम.	१०२३	विसंवाद	१५१९
विष्किर.	१३१६	विसकण्ठिका.	१३३३
विष्टप.	१३६५	विसर.	१४११
	१११४	विसर्जन.	३८६
विष्टा. }	६८४	विसार.	१३४४
	८३५	विसारिन्.	३९०
विष्टरश्रवस्.	२१८	विसृत्वर.	३९०
विष्टि.	१३५८	विसृमर.	३९०
विष्टा.	३३४	विस्त.	८८४
	३७	विस्तर.	१४३२
विष्णु. }	४०	विस्तार. }	११३४
	२१४		१४३२
विष्णुगुप्त.	८५४	विस्तीर्ण.	१४३०
विष्णुगृह.	९७९	विस्कार.	१४०६
विष्णुद्विष्.	६९८	विस्फुलिग.	११९९
विष्णुपद.	१६३	विस्मय	३०३
विष्णुपदी.	१०८२	विस्मृत.	१४९५
विष्णुवाहन.	२३०		

विस्र. }	१३९२	वीचिमालिन्.	१०७३
	६२१	वीणा.	२८७
विस्रगंधि.	१०५८	वीणावाद.	९२४
विस्रसा.	३४०	वीत. }	१२५२
विहग.	१३१६		१२३१
विहंग.	१३१६	वीतंस.	९३१
विहंगम.	१३१६	वीतदंभ.	४९०
विहंगिका.	३६४	वीतन.	५८७
विहनन.	९१२	वीतराग.	२५
विहमित.	२९७	वीति.	१२३३
विहस्त.	३६६	वीतिहोत्र.	१०९८
विहायस्. }	१६३	वीथी. }	२८४
	१३१६		१४२३
विहायसा.	१५२६	वीघ्न.	१४३६
विहायित.	३८६	वीनाह.	१०९२
विहार. }	१५००		३०
	९९४	वीर. }	२८
विहत.	५०८		२६४
विह्वल.	४४८		३६५
वीक्षापत्र.	४३३	वीरजयंतिका.	२८१
वीङ्गा.	१५००	वीरणीमूल.	११५८
वीत्रि.	१०७५	वीरपत्नी.	५१५

वीरपाणक.	८०२	वृक्षभेदिन्.	९१९.
वीरभार्या.	९१९	वृक्षवाटी.	१११३.
वीरमातृ.	९९८	वृक्षादन.	९१९.
वीरविष्ठावक.	८६१	वृक्षाम्ल.	४१७.
वीरसू.	९९८	वृजिन. }	१३८१
वीरहन्.	८९९		१४९७.
वीराशंसन.	८०१	वृत.	१४८४
वीरुध्.	१११८	वृति. }	९८२.
वीरोज्ज.	८६०		१९२३.
वीरोपजीविक.	८६०	वृत्त. }	८४४
वीर्य. }	१२९		१४६७.
	३००		१४८३.
वीर्यप्रवाद.	२४७	वृत्ताध्ययनर्द्धि.	८३८
वीर्यध.	३६४	वृत्तांत.	२६०.
वृक.	१२९१	वृत्ति. }	८६४.
वृकधूप.	६४८		८६९.
वृक्का.	६२३	वृत्र.	१७४.
वृकोदर.	७०७	वृषा.	१९३४.
वृत्तण.	१४९०	वृद्ध.	३३९.
वृक्ष.	१११४	वृद्धकाक.	१३२३.
वृक्षधूप.	६४८	वृद्धनाभि.	४९८
वृक्षमिद्.	९१८	वृद्धश्रवसम्.	१७२.

वृद्धि.	{	४७०	वृषाकपि.	}	१०९८
		८८१			२१५
		१५०२	वृषांक.		१९५
वृद्धिजीवन.		८८७	वृषी.		८१६
वृद्धोक्ष.		१२५८	वृषोपगा.		१२६६
वृंत.		११२७	वृष्टि.		१६६
वृंद.		१४११	वृष्टिण.		१२७६
वृंदाकर.		८८	वृष्य.		११७१
वृश्चिक.		१३१२	वृहतिका.		६७२
		१३००	वृहती.		२८९
		११४०	वृहद्गृह.		१५९
वृष.	}	४७	वृहस्पति.		११८
		१३७९	वेग.		४९४
		१२५६	वेगवत्.		१६५
वृषण.		६१२	वेगसर.		१२५३
वृषदंशक.		१३०१	वेणि.		५७०
वृषन्.		१७२			
		२९	वेणी.	}	१२७७
वृषम.	}	१२५६		}	१०८७
		८९४	वेणु.		११५३
वृषल.		१३००	वेणुक.		१२३०
वृषत्रोचन.		९९७	वेणुधम		९२५
वृषस्यंती.					

वेतन.	}	३३२	वेद्य.		७७७
		८६५	वेपथु.		३०३
वेतस.		११३७	वेमन्.		९१३
वेतस्वत्.		९५४	वेल.		११११
वेत्रासन.		३८४	वेला.	}	१५०९
वेत्त्रिन्.		७२१			१०७६
वेद.	}	२४९	वेष्टज.		४२०
		२५३			१२४५
वेदगर्भ.	}	२११	वेह्यित.	}	१४५६
		८१३			१४८१
वेदना.		१३७०	वेश.		१००३
वेदव्यास.		८४६	वेशंत.		१०९५
वेदांत.		२५०	वेशमन्.		९८९
वेदिजा.		७११	वेश्या.		५३३
वेदितृ.		३४९	वेश्याचार्य.		३३०
वेदी.	}	१००४	वेश्याश्रय.		१००३
		८२४	वेष.		६३५
वेष.		१५२३	वेषण.		५७४
वेषनिका.		९०९	वेषवार.		४१७
वेषम्.	}	२१२	वेषर.		१२५३
		२१७	वेहत.		१२६६
वेधित.		१४८६			

वैकक्ष. }	१९२	वैदेही. }	४२१
	३७२		७०३
वैकटिक.	९१०	वैद्य.	४७२
वैकुण्ठ.	२१५	वैधेय.	३५२
वैखानस.	८०९	वैध्यत.	१८३
वैजनन.	५४१	वैनतेय. }	२२१
वैजयंत.	१७८		२३१
वैजयंतिक.	७६४	वैनयिक.	७५२
वैजयंती.	७५०	वैनीतक.	७५९
वैजयिन्.	६९२	वैन्य.	७००
वैज्ञानिक.	३४३	वैपरीत्य.	१५०१
वैद्युर्य.	१०६३	वैमात्रेय.	५४६
वैणव.	८१५	वैमानिक.	९२
वैणविक.	९२५	वैमेय.	८७०
वैणिक	९२४	वैयाघ्र.	७५५
वैतंसिक.	९३०	वैर. }	७३०
वैतनिक.	३६१		६०
वैतरणी.	१०८३	वैरंगिक.	४९०
वैतालिक.	७९४	वैरनिर्यातन.	८०४
वैदेह	८६८	वैरप्रतिक्रिया.	८०४
वैदेहका.	८९८	वैरशुद्धि.	८०४
		वैराट.	१२०९

वैरिन्.	७२९	वौषट्.	१५३८
वैरोट्या.	२४०	व्यंसक.	३७७
वैवधिक.	३६४		३२
वैवर्ण्य.	३०७	व्यक्त. }	३४२
	१५३		१४६७
वैशाख. }	७७७	व्यक्ति.	१५१५
	१०२३	व्यग्र.	३६६
वैशेषिक.	८६२	व्यंग.	१३५४
वैश्य.	८०७	व्यंजन.	६८७
वैश्या.	८६४	व्यंजक.	२८२
वैश्रवण.	१८९	व्यंजन.	३९७
वैश्रवणालय.	११३२	व्यतिहार.	८७०
वैश्वानर.	१०९८	व्यत्यय.	१५०२
वैश्वी.	११३	व्यत्यास.	१५०१
वैष्टुत.	८३७	व्यथक.	५०१
वैसारिण.	१३४६	व्यथा.	१३७०
वैहासिक.	३३१	व्यध.	१५२३
वोटा.	५३४	व्यध्व.	९८४
वोरुखान.	१२४०	व्यंतर.	९१
वोलक.	१०७६	व्यपदेश.	३७८
वोलाह.	१२३९	व्यभिचारिन्.	३२६
वोहित्य.	८७६	व्यय.	१५१६

व्यलीक.	} ३७९	व्याधाम.	१८१
	७४४	व्याधि.	} ३१२
व्यवच्छेद.	७८०		४६२
व्यवधा.	१४७७	व्याहित.	४९९
व्यवधान.	१४७८	व्यान	११०९
व्यवहार.	२६२	व्यापन्न.	३७४
व्यवहारदृष्ट.	७२०	व्यापाद.	१३७२
व्यवाय.	} ९३८	व्यापादन.	३७०
	१९०९	व्यापृत.	७१९
व्यसनसप्तकम्.	७३९	व्याप्त.	१४७३
व्यसनार्त्त.	३८१	व्याप्त.	६००
व्यसनिन्.	४३५	व्यायाम.	} ३२०
व्याकरण.	२५०		६००
व्याकुल.	३६६	व्यायोग.	२८४
व्याकोश.	११२७		१२२२
व्याघ्र.	} १२८५	व्याल.	} १२१६
	१४४०		१३०३
व्याघ्राट.	१३४०	व्यालग्राहिन.	४८८
व्याघ्री.	११५७	व्याप्त.	} १४३२
व्याज.	३७८		८४७
व्याडि.	८५२	व्याहार.	२४१
व्याध.	९२७	व्युत्क्रम.	२५११

व्युत्पन्न.	३४५	व्रतिन्.	८१७
व्युष्ट.	१३९	व्रश्चन.	९२०
व्युष्टि.	१४४६	व्रात.	१४११
व्यूढ.	१४३०	व्रातीन.	४८०
व्यूढकंकट.	७६५	व्रात्य.	८५४
व्यूति.	९१३	व्रीडा.	३११
व्यूह. }	१४११	व्रीहि.	११६८
	७४७	व्रीहेय	९६६
व्यूहपाठिण.	७४७		
व्योकार.	९२०	श.	
व्योमकेश.	१९८	शंवर.	१२९३
व्योमन्.	१४२	शकट. }	२२०
व्योष.	४२२		७५३
व्रज. }	१४११	शकल.	१४३४
	१२७३	शकली.	१३४४
व्रज्या. }	१५०१	शकुन. }	६२
	७८९		१३१६
व्रण.	४६४	शकुनि. }	१३३४
व्रत.	८४३		१३१६
व्रतति.	१११७	शकुंत. }	१३१६
व्रतसंग्रह.	८२३		१३३८
व्रतादान.	८१	शकुंतलात्मज.	७०२
		शकुंति.	१३१६

शकुल.	१३४५	}	शंख.	५७४
शकुलार्मक.	१३४५		४८	
शकृत्.	६३४		१९३	
शकृत्करि.	१२६०		१२०५	
शकृद्दार.	६१२		१३१०	
शक्त.	४९१		शंखनक.	१२०५
शक्ति. }	७३५		शंखभृत्.	२१९
	७८७		शंखमुख.	१३४९
	७९६		शची	१७५
शक्तिभृत्.	२०९		शचीपति.	१७३
शक्र.	१७२	शठ.	३७६	
शक्रंजित्.	७०६	शठता.	३७७	
शक्रशिरसु.	९७१	शण.	११७९	
शक्रु.	३५१	शत.	८७३	
शकर.	१२५६	शतकीर्त्ति.	५४	
शंकर.	१९५	शतकोटि.	१८०	
शंका.	३१५	शतक्रतु.	१७३	
शंकु. }	११२२	शतद्रु.	१०८४	
	७८७	शतधृति.	२१३	
	८७४	}	११६१	
शङ्कुकर्ण.	१२५६		१३२८	
शकुर.	४७९	शतपदी.	१२१०	

शतपर्वन्.	११५३	शब्द.	१३९९
शतपर्विका.	११९२	शब्दग्राम.	१४१४
शतभिषज्.	११४	शब्दन.	३४८
शतहृदा.	११०५	शब्दाधिष्ठान.	५७३
शतांग.	७५१	शम.	१५३५
शतानन्द. }	२११	शम. }	५९१
	८५०		७६
शतावर्त्त.	२१६		३०४
शत्रु. }	७२८	शमथ.	३०४
	७३२		
शत्रुंजय.	१०३०	शमन. }	१८५
शनि.	१२०		८३०
शनैश्चर.	१२०	शमल.	६३४
शनैस्.	१५४२	शमि.	११३०
शप.	२४२	शमी.	११३०
शपथ.	२६२	शमीगर्भ. }	८१३
शपन.	२४२		१०९८
शफ.	१२४४	शमीधान्य.	११११
शफर.	१३४६	शंपा.	११०४
शबर.	९३४	शंष.	१८०
शबरावास.	१००२	शंवर.	१३४४
शबल.	१३९८	शंवरारि.	२२८
		शम्बल.	४९३

शंभाकृत.	९६८	शरण.	९९१
शंबूक.	१२०५	शरणार्थिन.	४७९
शंभली.	५३३	शरत्.	१५९
शंभु. }	२४	शरद्.	१५८
	१९५	शरधि.	८७२
	२१३	शरम.	१२८६
शम्भव.	२६	शरभू.	२०९
शम्या.	५५७	शरव्य.	७७७
शय.	५९१	शरारि.	१३३८
शयन. }	३१३	शरारु.	३६९
	६८२	शराब.	१०२४
शयनास्पद.	९९५	शराश्रय.	७८१
शयनीय.	६८२	शरीर.	५६४
शयानक.	१२९९	शर्करा.	४०२
शयालु.	४४९	शर्कराप्रभा.	१३६०
शयित.	४४३	शर्मन.	१३७०
शयु.	१३०५	शर्व.	१९५
शय्यंभव.	३३	शर्वरी.	१४६
शय्या.	६८२	शर्वाणी.	२०४
शर. }	७७८	शल. }	१२९६
	११९२		१२५३
शरज.	४०७	शलम.	१२१३

शलल.	१२९६	शस्त.	८६
शलाकापुरुष.	७००	शलत्र. }	७७३
शललाट.	८८५		१०३७
शललाट्ट.	११३०	शलत्रजीविन्.	७६९
शललक.	१४३४	शलत्रमार्ज.	९१६
शललकी.	१३४४	शलत्राजीव.	८५८
शलल्य. }	१२९६	शलत्री.	७८४
	७८७	शलक.	११८४
शलल्यक.	१२९६	शलकट. }	१२६१
शलल्यारि.	७०७		८८५
शलव.	५६४	शलकटीन.	८८५
शलश. }	१०६३	शलकशलकट.	९६५
	१२९५	शलकशलकिन.	९६५
शलशबिंदु.	२१७	शलकुनिक.	९३०
शलशभृत्.	१०५	शलक्तीक.	७७१
शलशादन.	१३३४	शलक्यसिंह.	२३६
शलशिन्	४७	शलकर.	१२५६
शलशिप्रिया	११५	शलखा.	१११९
शलशिभास्कर.	१२४	शलखापुर.	९७२
शलश्वत्.	१५३१	शलखामृग.	१२९२
शलष्य	१३९१	शलखारंड.	८५७
शलसन.	८३०	शलखिन्.	१११४

शांकर.	१२५७	शार.	४८७
शांकलायनजी.	८४८	शारद. }	४३३
शांखिक.	९१०	शारि.	११७२
शाटी.	६७५	शारिका. }	४८७
शाठ्य.	३७७	शारिका.	२९४
शाण.	९०९	शारिफल.	१३३३
शाणाजीव.	९१६	शार्ङ्ग.	४८७
शाणी.	६७९	शार्ङ्गभृत.	२२२
शात.	१४८४	शार्ङ्गभृत.	२१९
शातकुंभ.	१०४५	शार्दूल. }	१४४०
शात्रव.	७२८	शार्दूल.	१२८५
शाद.	१०९०	शालङ्कायनजा.	८४८
शाद्रल.	९५५	शालवृक.	१२८०
शांत. }	८११	शाला. }	९९०
शांत.	२९५	शालाजीर.	१११९
शांता	४४	शालि.	१०२४
शांति. }	३०४	शालीन.	११६९
शांति.	२८	शालु.	४३३
शांतिगृह.	६९३	शालुक.	१३५४
शाप.	९९७	शालुक.	११६७
शाम्बरी.	२७२	शालुर.	१३५४
	५२९	शालेय.	९६३

शास्मलिन्.	२३०		
शाव.	३३८	शिक्षा.	} १११९
शावर.	} १०४०		११०२
	११५९	शिखांडक.	११०२
शाश्वत.	१४५३	शिखिग्रीव.	१०५२
शाष्कुल.	४२९		} १०९९
शाशन.	२७७	शिखिन्.	} १२२
शास्तृ.	} २३२		२३६
	४८८	शिखिवाहन.	१६१९
शास्त्रविद्	३४५	शिमु.	२०८
शिक्य.	३६४	शिमुक.	११३४
शिक्षा.	२९०.	शिमुक.	११८४
शिक्षित.	३४२	शिङ्गाण.	६३२
शिखंडक.	} १३२०	शिङ्गिनी.	५८१
	५७२	शिङ्गा.	७७६
शिखंडिक.	१३२५	शिङ्गित.	१४०५
शिखंडिका.	५७६	शिङ्गिनी.	} ६६६
शिखर.	} ११२१		७७६
	१०३९	शित.	१४४८
शिखरिणी.	४०४	शितर्शिबिक.	११७४
		शिति.	१३९७
		शिथिक.	४९६

शिपिविष्ट. }	१९८	शिळा. }	१००८
	४९३		१०३६
	४९५	शिळाजतु.	१०६२
शिफा. }	११२०	शिळासार.	१०३८
	११६६	शिळी.	१२०३
शिबिका.	७५९	शिळीमुख. }	७७८
शिविर.	७४७		१२१२
शिमि.	११३०	शिळोच्चय.	१०२७
शिवा.	११३०	शिल्प.	९००
शिबि.	११३१	शिल्पजीविनी.	५२१
शिम्बिक.	११७३	शिल्पा.	१०००
शिरस्. }	५६६	शिल्पिन.	८९९
	१४०१	शिल्पशाळा.	१०००
शिरस्क.	७६८		१९७
शिरस्त्राण.	७६८	शिव. }	७४
शिरस्य.	५७०		८६
शिरोगृह.	९९५		१२७४
शिरोधरा	५८६	शिवकर.	५३
शिरोधि.	५८६	शिवगति.	५२
शिरोमणी.	६५०	शिवंकर.	४८९
शिरोमर्मन्.	१२८८	शिवताति.	४८९
शिल.	८६५	शिवपुरी.	९७४

शिवा.	} ११४५	शीत.	} ११३७
	} १२८९	शीतक.	} १३८५
	४०		३८३
	२०४	शीतल.	} २७
शिशिर.	} १५३		} १३८५
	} १३८५	शीतशिव.	९४२
शिशु.	३३८	शीघ्र.	९०४
शिशुक.	१३४६	शीन.	१४९४
शिशुत्व.	३३९	शीर्णाधि.	१८४
शिशुनामन्.	१२५३	शीर्ष.	५६७
शिशुपाल.	२२१	शीर्षक.	७६८
शिशुमार.	१३५०	शीर्षच्छेद्य.	३७३
शिशुवाहक.	१२७७		
शिश्र.	३१०	शीर्षण्य.	} ५७०
			} ७६८
शिश्विदान.	८५५	शील.	} ८४४
शिश्रत्व.	३३		} १३७७
शिश्रि.	२७७	शुक.	१३३५
शिष्य.	७९	शुकपुच्छ.	१०५८
शीकर.	१६५	शुक्त.	४१५
शीघ्र.	१४७०	शुक्ति.	१२०४
शीघ्रवेधिन.	७७२	शुक्तिज.	१०६८

शुक्र.	}	१०९८	शुतुद्रि.	१०८४
		६२९	शुद्धमति.	५३
		११९	शुद्धांत.	७२७
		१५४	शुद्धोदनसुत.	२३७
		९३	शुन.	१२७९
शुक्रकर.		६२८	शुनासीर.	१७२
शुक्रशिष्य.		२३८	शुनि.	१२७९
शुक्र.		१३९२	शुनी.	१२८१
शुक्रघात.		१०३७	शुन्य.	१४४६
शुक्रापांग.		१३२०	शुम.	८६
शुंगा.		११२४	शुभंयु.	४३३
शुच.	}	२९९	शुमा.	२७३
		१०९९	शुभ्र.	१३९३
		१५४	शुम्ब.	९२८
		९९	शुभमयिनी.	२०५
		९७	शुल्क.	७२४
शुचि.	}	१४३६	शुल्काध्यक्ष.	७२४
		१३९२	शुल्ब.	९२८
		४२०		१०३९
शुठी.		१२२४	शुल्बज.	१०४९
शुंढा.	}	९०३	शुल्वारि.	१०५७
		९०६	शुश्रूषा.	४९७

शुश्रूषा.	३१०	शूलनाशन.	९४३
शुषि.	१३६३	शूलभृत्	१९९
शुषिर. }	२८७	शूलाकृत.	४१३
	१३६३	शूलिक.	१२९६
शुष्क.	६२४	शूल्य.	४१३
शुष्म.	७९६	शृंखल. }	१२२९
शुष्मन्.	७९६		६६५
शुक.	३६९	शृंखलक.	१२५५
शुकधान्य.	११८१	शृंग. }	१०३२
शुकर.	४७		१२६४
शुकल.	१२३५	शृंगवेरक.	११८९
शुद्र. }	८०७	शृंगाट.	९८८
	८९४	शृंगार.	२९४
शुद्रा.	५२४	शृंगारभूषण.	१०६१
शुद्री.	५२३	शृंगारयोनि.	२२९
शुन्य.	१४४६	शृंगिक.	११९८
शून्यवादिन्.	८६१	शृंगिण.	१२७७
शूर	३६५	शृंगिणी.	१२६५
शूरदेव.	५३	शृंगिन्.	१३४७
शूर्प.	१०१८	शृंगीकनक.	१०४६
शूर्पकारि.	२२८	शृत.	१४८५
शूल.	७८७	शेखर.	६५४

शोप.	६१०	शोचन.	२९९
शोपम्.	६१०	शोचि.	९९
शोपाल.	११६७	शोचिष्केश.	१०९९
शोमृषी.	३०९	शोण.	१०९०
शोलु.	१४४	शोणित.	१३९५
शोवधि.	१९२	शोणितपुर.	१२४२
शोवल.	११६७	शोय.	६२१
शोवाल.	११६७	शोधनी.	४६८
शोष.	१३०७	शोधिका.	१०१५
शैक्ष.	७९	शोधित.	११७७
शर्षच्छेदिक.	३७३	शोफ.	४१४
शौल.	१०२७	शोमन.	१४४४
शौलाळिन्.	३२९	शोभा.	५०९
शौलुष.	३२८	शोभांजन.	१५१२
शौव.	६९६	शोष.	११३४
शौवल.	११६७	शोषण.	४६३
शौवळिनी.	१०८०	शौक.	३९४
शौवाल.	११६७	शौच.	१४१४
शौशव.	३३९		८२
शौष.	१५६		
शोक. }	२९९		
	७२		

शौड.	४३६	श्याव.	१३९६
शौडिक.	९०१	श्येत.	१३९२
शौडीर्य.	७३९	श्येन.	४८
शौरि.	२१६	श्रद्धा.	१३३४
शौर्य.	७३९	श्रद्धालु.	५४१
शौलिकक.	७९६	श्रद्धालु.	५३९
शौलिकक.	७२४	श्रंयन.	४९०
शौलिकक.	९१०	श्रम.	६५३
श्मशान.	९८९	श्रम.	३११
श्मशानवेश्मन्.	१९६	श्रमण.	७८८
श्मश्रु.	५८३	श्रमण.	७५
श्याम.	१३९७	श्रव.	५७३
श्यामक.	११७६	श्रव.	५७४
श्यामल.	१३९७	श्रवण.	११३
श्यामा.	१४२	श्रवण.	३१०
श्यामा.	४४	श्रवणा.	५३२
श्यामा.	४०	श्रविष्ठा.	११४
श्यामाक.	११४९	श्रविष्ठामू.	११७
श्यामाक.	११७६	श्राणा.	३९७
श्यामांग.	११७	श्राद्ध.	८२२
श्याल.	५५२	श्राद्ध.	४९०
श्यालिका.	५५५	श्राद्धकाल.	१४१

श्रीकण्ठ.	१८५	श्रीवत्सभृत.	२१९
श्रीकान्त.	८११	श्रीवास.	६४८
श्रीकण्ठ.	१५४	श्रीवृक्ष.	११३१
श्रावणिक.	१५४	श्रीवृक्षकिन्.	१२३६
श्री.	३५७	श्रीसंज्ञ.	६६६
	४०	श्रुत.	१४३९
	२२६	श्रुतदेवी.	२४१
श्रीकंठ.	१५१२	श्रुति.	२४२
श्रीखंड.	१९५	श्रेणि.	५७३
श्रीघन.	६४१		८९९
श्रीद.	२३४	श्रेणिक.	५८४
श्रीघर.	१८९		७१२
	५१	श्रेणी.	१४२३
श्रीनंदन.	२१५	श्रेयस.	३०
श्रीपति.	२२८		७४
श्रीपति.	२१४		८६
श्रीपति.	९८७	श्रेयांसं.	१४३९
श्रीपति.	११४३		१३७९
श्रीपति.	११३५	श्रेय.	२९
श्रीपति.	२२२		२७
श्रीवत्स.	४७	श्रेण.	१४३९
	२१८		४५२

श्रोणी.	६०६	श्वशुर.	५५९
श्रोत्र.	५७४	श्वश्रू.	५५९
श्रोत्रिय.	८१७	श्वस्.	१५४१
श्रौषद्.	१५३८	श्वसन.	११०३
श्लथ.	४९२	श्वसित.	१३६८
श्लोक्ष्य.	१२२९	श्वान.	१२७९
श्लाघा.	२७०	श्वापद.	१२१६
श्लील.	३५७	श्वविघ्.	१२९६
श्लीपद.	४६५	श्व्वास.	१३६८
श्लेषण.	४०५	श्व्वासरोधन.	८३
श्लेष्म.	४६०	श्व्वासहेति.	३१३
श्लेष्मन्.	४६२	श्वित्र.	४६६
श्लेष्मातक.	११४४	श्वेत.	१०४३
श्लोक.	२७३		४०९
श्वःश्रेयस.	८६		१३९२
श्वजीविका.	८६६	श्वेतकोलक.	१३४६
श्वदंष्ट्रा.	११५६	श्वेतगज.	१७७
श्वदयित.	६२६	श्वेतद्युति.	१०५
श्वन्.	१२८०	श्वेतपिंग.	१२८५
श्वपच.	९३३	श्वेतमरिच.	११३४
श्वभ्र.	१३६४	श्वेतरक्त.	१३९५
श्वयथु.	४६८	श्वेतसर्षप.	११८०

श्वेतहय.	७०९	षष्ठवाद.	१२६०
श्वोवसीयस.	८६	षाण्मातुर.	२०८
	ष.	षिङ्ग.	३३१
षट्कर्मन्.	८१२	षोडशाघर्त्त.	१२०५
षट्पदी.	१२०८	षोडशार्चिष्.	१२०
षडंगी.	२५३	षोडशांहि.	१३५२
षडभिज्ञ.	२३३	ष्टीवन.	१५२१
षड्गव.	१४२४	ष्टेवन.	१५२१
षड्ज.	१४०१	ष्ट्यूत.	१५२१
षड्बिन्दु.	२१५		स.
षड्द्रद	१२६३	संयत.	७९६
षड्द्रसासव.	६२०	संयत.	४३९
षण्ड.	{ १२५९	संयमनी.	१८६
	{ १११०	संयुग.	७९९
	{ ५६२	संयोजित.	१४८५
षण्ड.	{ १९६	संरंभ.	१४९९
	{ ७२८	संराव.	१४००
षण्डतिल.	११८०	संलय.	३१३
षण्मुख.	{ ४२	संलाप	२७५
	{ २०९	संवत्.	१५३५
षष्टिक.	११६८	संवत्सर.	१५९
षष्टिक्य.	९६६	सवनन.	१४९८

संवर.	{ ९६५	संश्रुत.	१४८९
	१०६९	संश्लेष.	१५०७
संवर्त्त.	१६१	संसक्त.	{ १४७१
			१४५१
संवर्त्तक.	{ २२५	संसद्.	४८१
	११००	संसरण.	९८७
संवर्त्तिका.	११६६	संसिद्धि.	१३७७
संवसथ.	९६१	संस्कार.	१३७३
संवाहक.	४९२	संस्कारवत्त्व.	६५
संविच्छि.	३०९	संस्कृत.	३४५
संविद्.	२७८	संस्तर.	{ ८२०
संवीत.	१४७६		६८२
संवृत.	१४७६	संस्तव.	१५१३
संवेग.	३२२	संस्त्याय.	९९१
संवेश.	३१३	संस्था.	{ ३२३
संवेशन.	५३७		७४४
संव्यान.	६७१	संस्थान.	{ ९८६
संशक्तक.	७९५		१५१६
संशय.	१३७५	संस्थित.	३७३
संशयालु.	४४५	संस्थिता.	१२७०
संशयितृ.	४४५	संस्फोट.	७९६
संशित.	१४९१	संहत.	१४७२
संश्रव.	२७८		

संहति.	१४११	संकल्प.	१३७०
संहनन.	५६३	संकल्पयोनि.	२२९
संहर्ष.	१५१५	संकसुक.	४३७
संहार.	१६१	संकाश.	१४६२
संहृति.	२६१	संकीर्ण.	{ १४७२
सकल.	१४३३		{ १४८९
सकृत्प्रज.	१३२१	संकुचित.	११२९
सक्तक.	११९८	संकुल.	{ २६५
सक्तु.	४०१		{ १४७२
सक्थि.	६१३	संकोचपिशुन.	६४५
सखि.	७३०	संक्रंदन.	१७१
सखी.	५२९	संक्रम.	१५१७
सख्य.	७३०	संक्राम.	१५१७
सगर.	६९२	संक्षेप.	१४३२
सगर्भ.	५५१	संख्य.	७९६
सगोत्र.	५६१	संख्या.	{ ८७२
सग्धि.	४२५		{ १३७३
संकट.	१५०४	संख्यावत्.	३४२
संकथा	२७५	संख्येय.	८७२
संकर.	१०१६	संग.	१५०८
संकर्षण.	२२४	संगत.	{ ७३१
संकलित.	१४८५		{ २६८

संगम.	१५०८	संचारिका.	५२१
संगर.	{ ७२८	संचारिन्.	२९५
	२७८	संजवन.	९९२
संगीत.	२७९	संज्ञ.	४५६
संगुप्त.	२३४	संज्ञसि.	३७१
संगूढ.	१४८५	संज्ञा.	२६०
संग्रह.	{ २५७	संज्ञु.	४५६
	१४३२	संज्वर.	११०२
संग्राम.	७९६	सटा.	८१६
संग्राह.	{ ७८४	संडीन.	१३१८
	५९७	सतत.	१४७१
संघ.	१४१२	सतत्त्व.	१३७७
संघचारिन्.	१३४४		{ ५२८
संघजीविन्.	४८०	सती.	२०४
संघात.	१४११		{ १०५५
सचिव.	७१९	सतीनक.	११७०
सज्ज.	७६६	सतीर्थ्य.	७९
सज्जन.	{ ७४९	सत्.	३४२
	३७९	सत्तम.	१४३९
सज्जित.	१२२१	सत्त्व.	१३६६
संचय.	१४१२	सत्त्वप्रधानता.	७१
संचर.	५६३	सत्पथ.	९८४

सत्य.	२६४	सदेश.	१४५०
सत्यंकार.	८७२	सद्भूत.	२६५
सत्यप्रवाद.	२४७	सद्गन्.	९९०
सत्यवती	८४७	सद्यस्.	१५३२
सत्याकृति.	८७२	सद्यस्क.	१४४८
सत्यानृत.	८६७	सधर्मन्.	१४६१
सत्यापन.	८७१	सधर्मिणी.	५१२
सत्र.	{ १११०	सध्रीची.	५२९
	{ ८२०	सध्र्यच्.	४४४
सत्रशाला.	१०००	सनत्कुमार.	{ ६९३
सत्रा.	१५२७		{ ९३
सत्रिन्	७३४	सना.	१५३१
सत्वर.	{ १५३०	सनातन.	{ २१६
	{ १४७०		{ १४५२
सदृश.	१४६१	सनाभि.	५६२
सदृक्ष.	१४६१	सनि.	३८८
सदन.	९९०	सनिभृति.	३६२
सदृश.	१४६१	सनीड.	१४५०
सदस्.	४८१	संततं.	१४७१
सदस्य.	४८०	संतमस.	१४६
सदा.	१५३१	संतान.	५०३
सदानीरा.	१०८५	संताप.	११०२

संतापित.	१४९३	सन्निकर्ष.	१४५०
संतोष.]	{ ३०८	सन्निकृष्ट.	१४५१
	{ ८२	सन्निधान.	१४५०
संदर्भ.	६५३	सन्निधि.	१४५१
संदंश.	९०९	सन्निभ.	१४६१
संदान.	१२७४	सन्निवेश.	१५१६
संदानित.	४३९	सपत्न.	७२९
संदानिनी.	९९९	सपत्राकृति.	१३७२
संदेशहारक.	७३४	सपदि.	१५३२
संदेह.	१३७५	सपर्य्या.	४४७
संदोह.	१४११	सपिंड.	५६२
संद्राव.	८०२	सपीति.	९०७
संधा.	२७८	सप्तकी.	६६४
संधानी.	९९६	सप्तजिह्व.	१०९९
संधि.	७३५	सप्ततंतु.	८२०
संधिजीवक.	४७५	सप्तपर्ण.	११३३
संधिनी.	१२६७	सप्तर्षि.	१२४
संधिला.	९८५	सप्तला.	११४८
संध्या.	१४०	सप्तसप्ति.	९६
सन्नद्ध.	७६५	सप्तार्चिस्.	१२०
सन्नाह.	७६६	सप्ति.	१२३३
सन्नाह्य.	१२२२	सप्तोदर्चिस्.	११००

सब्रह्मचारिन्.	८०		
सभा.	{ ९९० ४८१	समय.	{ १५०९ २४२ १२६
सभाजन.	७३१	समया.	१५३४
सभासद्.	४८०	समर.	७९६
सभास्तार.	४८०	समरोचित.	१२२२
सभिक.	४८५	समर्थन.	१३७४
सभ्य.	{ ३७९ ४८०	समर्थुक.	४८०
सम.	{ १४६१ १४३३	समर्याद.	१४५१
समग्र.	१४३३	समवकार.	२८४
समज.	१४१४	समवर्तिन्.	१८४
समज्या.	४८१	समवाय.	{ २४३ १४१२
समंजस.	७४२	समसुप्ति.	१६१
समंततम्.	१५२९	समस्त.	१४३३
समंतभद्र.	२३४	समस्थली.	९४९
समंतात्.	१५२९	समा.	१५९
समपाद.	७७७	समांसमीना.	१२७१
समं.	१५२७	समाकर्षिन्.	१३९०
		समाघात.	७९७
		समाज.	{ १४१४ ४८१

समाज्ञा.	२७३	समीक.	७९८
समाधान.	१३७८	समीचीन.	२६४
	८५	समीप.	१४५०
समाधि.	५५	समीर.	११०६
	१३७८	समीरण.	११०६
	१४६१	समुख.	३४६
समान.	११०९	समुच्चय.	१५२४
समानोदर्य.	५५६	समुच्छ्रय.	१४३१
समापन.	३७१	समुत्पिज.	३६६
समालभन.	६३६	समुदय.	७९८
समास.	१४३२		१४११
	१५२४	समुदाय.	७९८
समाहार.	१४३२		१४११
समाहृति.	२५७	समुद्र.	१०१५
	४८८	समुद्र.	१०७३
समाह्वय.	७९७	समुद्रदयिता.	१०८०
समिता.	४०२	समुद्रविजय.	३८
	४८१	समुन्नवत्.	१४९२
समिति.	७९८	समुर.	१२९४
	७९७	समूह.	१४११
समित्.	८२७	समूहनी.	१०१६
समिध्.	११०६	समोदक.	४०९
समिर.			

संपत्ति.	३५७	संभ्रम.	३२२
संपद्.	३५७	संमद.	३१६
संपराय.	७९८	संमर्ह.	७९७
संपात.	७९७	संमार्जनी	१०१६
संपातपाटव.	१४७०	संमुखीन.	१४३७
संपुट.	१०१५	सम्मूर्च्छज.	१२०१
संपृक्त.	१४६९	संमूर्च्छन.	१५१७
संप्रति.	{ ५३	संमूर्च्छनोद्भव.	१३५६
	{ १५३७	संमृष्ट.	४१४
संप्रदाय.	८०	सम्यक्.	२६४
संप्रधारणा.	१३७४	सम्राज्.	६९०
संप्रयोग.	५३७	सर.	१३८८
संप्रहार.	७९६	सरक.	९०६
संप्रैष.	१५२०	सरघा.	१२१३
संफाल.	१२७७	सरट.	१२९९
संफुल्ल.	११२८	सरण.	१०३८
संवाघ.	१५०४	सरणि.	९८३
संबोधन	२६१	सरमा.	१२८१
संभाष.	२७४	सरल.	३७६
संभूतविजय.	३३	सरलद्भव.	६४८
संभेद.	३१२	सरस्.	१०९४
संभोग.	५३७	सरसी.	१०९४

सरस्वत्.	{ १०९१	सर्पराज.	१३०८
	{ १०७३	सर्पहन्.	१३०२
सरस्वती.	{ १०८५	सर्पाराति.	२३१
	{ १०८०	सर्पिस्.	४०७
	{ २४१	सर्व.	१४३३
सरि.	१०९६	सर्वसहा.	९३७
सरित्.	१०८०	सर्वकेशिन्.	३२८
सरिद्वरा.	१०८२	सर्वज्ञ.	{ २५
सरूप.	१४६१		{ १९८
सरोज.	११६२	सर्वग्रंथिक.	४२१
सरोजन्मन्.	११६२	सर्वतस्.	१५२९
सरीसृप.	१३०३	सर्वतोमुख.	१०७०
सरोरुहासन.	२१२	सर्वदर्शिन्.	२५
सरोरुह.	११६२	सर्वदुःखक्षय.	७५
सरोरुह.	११६२	सर्वधुरीण.	१२६१
सर्ग.	{ २५२	सर्वदम.	७०२
	{ १३७६	सर्वभक्षा.	१२७५
सर्ज.	११३८	सर्वमंगला.	२०४
सर्जमणि.	६४७	सर्वमूषक.	१२६
सर्जरस.	६४७	सर्वरस.	{ ६४७
सर्प.	१३०२		{ १३८९
सर्पभुज्.	१३१९	सर्वला.	७८७

सर्वलौह.	७७९	सवित्री.	५५८
सर्ववेदस्.	८१९	सावित्री.	५९३
सर्वसन्नहन.	७८८	सविध.	१४५०
सर्वानुभूति	{ ५१	सवेश.	१४५०
	{ ५४	सव्य.	१४६६
सर्वान्नभक्षक.	४२८	सव्यसाचिन्.	७०८
सर्वान्नीन.	४२८	सव्येष्टृ.	७६०
सर्वाभिसार.	७८८	ससीम.	१४५०
सर्वार्थसिद्ध.	२३७	सस्य.	{ ११३०
सर्वास्त्रमहाज्वाला.	२४०		{ ११६८
सर्वौघ.	७८८	सस्यशीर्षक	११८१
सर्षप.	{ ११९८	सस्यशूक.	११८१
	{ ११८०		{ ४९१
सलिल.	१०६९	सह.	{ १५२
सल्लकी.	११५२		{ १५२७
सव.	८२०	सहकार.	११३३
सवन.	६३८	सहचर.	७३०
सवयस्.	७३०	सहचरी.	५१२
सवर्ण.	१४६१	सहज.	{ ५५१
सवालि.	१४०		{ १३७६
सवितृ.	९५	सहन.	३९१
सवितृदैवत.	११२	सहपान.	९०७

सहभोजन.	४२५	सांवत्सर.	४८२
सहसा.	१५३२	साकम्.	१५२७
सहस्.	{ ७९६ १५२	साकल्यवचन.	८३९
		साकेत.	९७५
सहस्य.	१५२	साक्षिन्.	८८२
सहस्र.	८७३	साखि	९५९
सहस्रदंष्ट्र.	१३४५	सागर.	{ ५० १०७३
सहस्रनेत्र.	१७२		
सहस्रपत्र.	११६१	सागरनेमि.	९३८
सहस्रवेधिन्.	४२२	सागरमेखला.	९३८
सहस्रांशु.	९५	सागरांबरा.	९३८
सहस्रार.	९३	सांख्य.	८६२
सहस्रिन्.	७६४	साचि.	{ १५१५ १५३४
सहाय.	४९६		
सहायता.	१४२२	सात.	१३७०
सहिष्णु.	३९०	सातवाहन.	७१२
सहृदय.	३४५	सातिसार.	४६०
सहोदर.	५५०	सात्वत.	२२४
सब्ब.	४७४	सात्वती.	२८५
सा.	२२६	सात्विक.	{ २११ २९५ २८३
सांयात्रिक.	८७५		
सांयुगीन.	७९३		

साद.	३१२	सांद्रखिग्ध.	४७६
सादिन्.	{ ७६१	सान्नाय्य.	८३१
	{ ७६२	सान्यासिक.	८०९
साधारण.	{ १४७२	सासपदीन.	७३१
	{ १४६१	सामन्.	७३६
साधारणस्त्री.	५३२	सामयोनि.	१२१७
साधारणी.	१००५	सामवायिक.	७१९
साधित.	४४६	सामविद्.	८१९
	{ १४४५	सामवेद.	२४९
साधु.	{ ३७९	सामाजिक.	४८१
	{ ७६	सामान्य.	{ १५१५
साधुवाहिन्.	१२३५		{ १४७२
साध्वस.	३०१	सामिधेनी.	८२७
साध्वी.	५२८	सामुद्र.	{ ९४१
सानु.	१०३५		{ ५६५
सानुमत्.	१०२७	सांपरायिक.	७९८
सान्तपन.	८४२	सांप्रतम्.	{ ७४३
सांत्व.	२६६		{ १५३०
सांत्वन.	७३६	साम्मातुर.	५४६
सांदृष्टिक.	१६२	साम्य.	१४६३
	{ १४४७	सायक.	७७८
सांद्र.	{ १४९२		

सायम्.	{ १४० १५३१	सार्वभौम.	{ ६९१ १७०
सार.	{ ६२६ १९१ ११२१	साल.	{ १११४ ९८० ११३८
सारंग.	{ १२९३ १३२९	सालभञ्जी.	१०१४
सारणि.	१०८९	सालवेष्ट.	६४७
सारथि.	७६०	साला.	१११९
सारमेय.	१२७९	सालातुरीय.	८५१
सारस.	१३२८	साल्व.	{ ९५७ २२०
सारसन.	{ ६६४ ७६७	सावित्र.	८१३
सारसी.	१३२९	सावित्री.	५९३
सारखत.	{ ८१५ ९५८	साखा.	१२६४
सार्थ.	१४१२	साहस.	७३६
सार्थवाह.	८६८	साहस्र.	{ १४१५ ७६४
सार्धम्.	१५२७	साहस्र.	{ १२८३ ४८
सार्धिष्क.	४१०	सिंह.	{ १४४०
सार्पी.	१११	सिंहतल.	५९६
सार्व.	२५	सिंहद्वार.	९९३

सिंहनाद.	१४०४	सिद्ध.	{ ४१२
सिंहग्राना.	२०३		{ १४८७
सिंहल.	१०४२	सिद्धांत.	२४२
सिंहसंहनन.	३५५	सिद्धापगा.	१०८२
सिंहसेन.	३७	सिद्धायिका.	४६
सिंहान.	१०३८	सिद्धार्थ.	{ ११८०
सिंहासन.	११७		{ ३८
सिकता.	१०८९	सिद्धार्था.	३९
सिक्थक.	१२१४	सिद्धि.	७४
सिचय.	६६६	सिध्म.	४६७
सिच्.	६६६	सिध्मन्.	४६७
सित.	{ ४३८	सिध्मल.	४६१
	{ १३९२	सिध्य.	१११
सितच्छद.	१३२५	सिन.	११४२
सितरंजन.	१३९४	सिनीवाली.	१५१
सिता.	४०३	सिंदुवार.	११४७
सिताभ्र.	६४३	सिंदूर.	१०६१
सितांभोज.	११६२	सिंदूरकारण.	१०४०
सितासित.	२२४	सिंधु.	{ १०७३
सितोदर.	१८९		{ १०८०
सितोपला.	४०२	सिंधुर.	१२१७
		सिरा.	६३१

सिंह.	६४८	सुखवर्चक.	९४५
सीता.	{ ८९१	सुगत.	२३२
	{ ७०३	सुगंधक.	११९०
सीत्कृत.	१४०३	सुगंधि.	१३९१
सीत्य.	{ ९६८	सुगंधिक.	११६९
	{ ११६८	सुगृह.	१३४१
सीमन्.	९६२	सुग्रीव.	{ ३७
सीमन्त.	५७१		{ ७०५
सीमन्तिनी.	५०४	सुचरित्रा.	५२८
सीमा.	९६२	सुत.	५४२
सीर.	८९०	सुतारका.	४४
सीवन.	९१२	सुतेजस्.	५१
सीवनी.	६११	सुत्रामन्.	१७२
सीस.	१०४०		{ ६९८
सीसपत्रक.	१०४०	सुदर्शन.	{ २२२
सुकरा.	१२७१		{ ३८
सुकल.	३८७	सुदाय.	५२०
सुकुमार.	१३८७	सुदारु.	१०३१
सुकृत.	१३७९	सुधर्मन्.	३२
सुकृतिन्.	४८९	सुधर्मा.	१७८
सुखंसुण.	२००	सुधा.	८९
सुख.	१३७०	सुधाभुज.	८८

सुधास्रवा.	५८५	सुमति.	{ २६
सुधाहृद्.	२३१		{ ५२
सुधी.	३४१	सुमधुर.	२६६
सुनाभ.	१०२८		{ ११२५
सुनिश्चित.	१४९१	सुमनस्.	{ ८८
सुंदर.	१४४५		{ ११७४
सुंदरी.	५०५	सुमित्र.	३८
सुपथिन्.	९८४	सुमित्रभू.	६९२
सुपर्ण.	२३१	सुमेरु.	१०३२
सुपर्णकुमार.	९०	सुयशस्.	४०
सुपर्वन्.	८८	सुर.	८८
सुपार्श्व.	२७	सुरज्येष्ठ.	२१३
सुपार्श्वक.	५३	सुरत.	५३६
सुप्त.	{ ४४३	सुरपथ.	१६३
	{ ३१३	सुरपर्णिका.	११३४
सुप्रतीक.	१७०		{ १५६
सुप्रभ.	६९८	सुरभि.	{ १२६५
सुप्रलाप.	२७६		{ १३९०
सुभग.	४४८	सुरर्षभ.	१७३
सुभद्रेश.	७०९	सुरस.	६२३
सुभूम.	६९३	सुरा.	९०३
सुम.	११२४	सुराचार्य.	११८

शब्दानुक्रमणिका

२८५

सुराजीविन्.	९०१	सुव्रता.	{ ४०
सुरारि.	२३८	सुशीम.	{ १२६८
सुरालय.	८७	सुषम.	१३८५
सुरावारि.	१०७५	सुषमदुष्पमा.	१४४४
सुरुज्ञा.	९८५	सुषमा.	{ १३०
सुरुहक.	१२४०	सुषु.	{ १२९
सुलोहक.	१०४८	सुसीमा.	{ १५१२
सुवचन.	२७६	सुसिता.	१५३५
सुवर्चिका.	९४५	सुहस्तिन्.	३९
सुवर्ण.	{ ८८४	सुहित.	५०७
	{ १०४३	सुहृद्.	३४
सुवर्णक.	{ १०४७	सुहृद्दल.	४२६
	{ १०४१	सूकर.	{ ७१४
सुवर्णविन्दु.	२१७	सूक्ष्म.	{ ७३०
सुवासिनी.	५१२	सूक्ष्मदर्शिन्.	७९०
सुविधि.	{ २७	सूचक.	{ १२८७
	{ २९	सूचनकृत्.	१४२७
सुवीराम्ल.	४१६	सूचि.	३४४
सुवेल.	१०३०		{ ३३०
सुव्रत.	{ ५४		{ ३८०
	{ ४९		२५४
			१००५

सूचिसूत्र.	९११	सून.	११२५
सूची.	९११	सूना.	९३०
सूचीमुख.	१०६५	सूनु.	५४२
सूच्यास्य.	१३००	सूनुत.	२६४
	८९८		८१
सूत.	७६०	सूप.	७२३
	७९४		३९७
	१०५०	सूपकार.	७२३
सूततनय.	७११	सूर.	३८
सूतिकागृह.	९९७		९६
सूथान.	३८४	सूरण.	११८९
	२५४	सूरत.	३६९
सूत्र.	२४६	सूरसूत.	१०२
	९१३	सूरि.	३४१
सूत्रकंठ.	८१२	सूर्मी.	१४६४
सूत्रकृत.	२४३	सूर्य.	९५
सूत्रधार.	३३०	सूर्यकांत.	१०६७
सूत्रवेष्टन	९१३	सूर्यजा.	१०८३
सूद.	७२२	सूर्यमणि.	१०६७
	३९७	सूर्याश्मन्.	१०६७
सूदशाला.	९९८	सूर्येदुसंगम.	१५०
सूदाध्यक्ष.	७२२	सूर्योढ.	५००

सूकणी.	५८१	सेराह.	१२३८
सूग.	७८५	सेवक.	४९६
सूगाल.	१२८९	सेवन.	९१२
सूणि.	२३०	सेवनी.	९११
सूणीका.	६३३	सेवा.	४९६
सूति.	९८३	सेवावृत्ति.	८६६
सूपाटिका.	१३१७	सैहिकेय.	१२१
सेक.	८३७	सैकत.	१०७८
सेकपात्र.	८७८	सैतवाहिनी.	१०८६
सेकिम.	११९०	सैद्धान्तिक.	४८३
सेकृत.	५१६	सैनिक.	७६३
सेचन.	{ ८७८	सैधव.	{ ९४१
	{ ८३७		{ १२३४
सेतु.	९६५	सैन्य.	{ ७४५
	३९		{ ७६३
सेना.	{ ७४८	सैरंध्री.	{ ५२१
	{ ७४५		{ ७१०
सेनांग.	७५१	सैरिभ.	१२८२
सेनानी.	{ २०८	सोढ.	१२७८
	{ ७२५	सोदर.	५५१
सेनामुख.	७४८	सोदर्य.	५५१
सेनारक्ष.	७६३	सोपांग.	२४५

सोपान.	१०१३	सौप्तिक.	८०१
सोम.	१०५	सौभागिनेय.	५४७
सोमज.	४०४	सौमिकी.	८२३
सोमप.	८१८	सौमित्रि.	७०४
सोमपीथिन्	८१८	}	५७६
सोमभू.	६९५		सौम्य.
सोमयाजिन्.	८१७		१४४५
सोमसिंधु.	२१८	सौरभेय.	१२५७
सोमाल.	१३८७	सौरभेयी.	१२६५
सौखसुप्तिक.	७९४	सौराष्ट्रक.	१०५०
सौख्य.	१३७०	सौराष्ट्रिक.	११९६
सौगत.	८६१	सौराष्ट्री.	१०५५
}	११६५	सौरि.	१२०
	११९१	सौलिकेय.	११९६
	१०५८	सौवर्चल.	९४३
सौगंधिक.		सौवस्तिक.	७२१
सौचिक.	९१०	सौविद.	७२७
सौदामिनी.	११०५	सौविदल्ल.	७२७
सौध.	९९२	}	४१६
सौधर्म.	९३		सौवीर.
सौनंद.	२२५		१०५१
सौनिक.	९३०	सौहार्द.	७३१
सौपर्णेय.	२३१		

सौहित्य.	४२६	स्तनशिखा.	६०३	
सौहृद.	७३०	स्तनांतर.	६०३	
स्कंद.	२०८	स्तनित.	१४०६	
स्कंध.	}	१२२४	स्तनितकुमार.	९०
		५८८	स्तन्य.	४०४
		१४१३	स्तबक.	११२६
		१११९	स्तब्धरोमन्.	१२८८
स्कन्धज.	१२००	स्तभ.	१२७५	
स्कंधमल्लक.	१३३४	स्तंब.	}	११८२
स्कंधवाहक.	१२५८			११२०
स्कंधशाखा.	१११९	स्तंबकरि.	११६८	
स्कंधावार.	}	७४६	स्तंबपुर	९७९
		९७३	स्तंभ.	}
स्कंधिक.	१२५८	३०५		
स्कन्न.	१४९१	स्तरि.	११०४	
स्खलन.	१५२२	स्तव.	२६९	
स्खलित.	८०४	स्तिमित.	१४९२	
स्तन.	६०३	स्तुति.	२६९	
स्तनंधय.	३३८	स्तुतिव्रत.	७९५	
स्तनमुख.	६०३	स्तेन.	३८१	
स्तनयित्नु.	१६४	स्तेय.	३८३	
स्तनवृन्त.	६०३	स्तोक.	१४२६	

स्तोकक.	१३२९	स्थविर.	{ ३३९
स्तोत्र.	२६९		{ २११
स्तोम.	{ १४११	स्थाणु.	{ १९५
	{ ८२०		{ ११२२
स्त्यान.	१४९४	स्थांडिल.	८१०
स्त्री.	{ ५०३		{ ७७७
	{ ७३८	स्थान.	{ ९८८
स्त्रीचिह्न.	६१०		{ ९९१
स्त्रीधर्म.	५३६	स्थानक.	१०९५
स्त्रीधर्मिणी.	५३५	स्थानाङ्ग.	२४३
स्त्रीपुंस.	५३८	स्थानाध्यक्ष.	७२४
स्थगन.	१४७७	स्थानिक.	७२४
स्थगित.	१४७६	स्थानीय.	९७२
स्थगी.	७१८	स्थापत्य.	७२७
स्थांडिल.	८२४	स्थामनु.	७९६
स्थांडिलशायिन्.	८१०	स्थायिन्.	२९५
स्थपति.	{ ८१८	स्थायुक.	७२६
	{ ९१७	स्थाल.	१०२६
स्थपुट.	१४६८	स्थाली.	१०१९
स्थल.	९४०	स्थावर.	१४५४
स्थलशृंगाट.	११५६	स्थाविर.	३४०
स्थली.	९४०		

स्थासक.	{ ६४९	स्थेष्ट.	१४५३
	{ १०७७	स्थौरिन्.	१२६३
स्वास्तु.	१४५३	स्वसा.	६३१
स्थित.	४९२	स्वातक.	८०८
	{ १३७७	स्वान.	६३८
स्थिति.	{ ७४४	स्वायु.	{ ६१९
	{ १४९८		{ ६३१
	{ १४९९	स्निग्ध.	{ ४७८
स्थिरजिह्व.	१३४४		{ ७३०
स्थिरा.	९३७		{ ४१३
स्थूणा.	{ १०१४	स्तु.	१०३५
	{ १४६४	स्तुषा.	५१४
स्थूल.	{ ६८१	स्तुहि.	११४०
	{ ४४८	स्नेह.	{ १३७७
स्थूलनाश.	१२८८		{ ४१७
स्थूलभद्र.)	३४	स्नेहप्रिय.	६८७
स्थूललक्ष.	३८५	स्नेहभू.	४६२
स्थूलशाट.	६७२	स्पर्धा.	१५१५
स्थूलशीर्षिका.	१२०७	स्पर्शन.	{ ११०७
	{ ८८२		{ ३८६
स्थेय.	{ १४५३	स्पश.	७३४
		स्पष्ट.	१४६७

स्पृहा.	४३०	सरण.	३०८
स्फुट.	१३१५	सरध्वज.	२८६
स्फटिकाचल.	१०२८	सरमंदिर.	६०९
स्फाति.	१५०२	स्मित.	{ २९६
स्फार.	१४३०		{ ११२७
स्फिज्.	६०९	स्मृति.	{ २५१
स्फिर.	१४२६		{ ३०८
	{ १४६७	सौर.	११२९
स्फुट.	{ ११२८	स्यद.	४९४
	{ १३१५	स्यंदन.	{ ७५१
स्फुटन.	१४८८		{ ५३
स्फुटित.	११२८	स्यंदिनी.	६३३
स्फुर.	७८३	स्यन्न.	१४९६
स्फुरण.	१५२३	स्यमंतक.	२२३
स्फुरणा.	१५२३	स्याद्वादवादिन्.	८६१
स्फुलिङ्ग.	११०३	स्याद्वादिन्.	२५
स्फूर्जथू.	१८१	स्यूत.	{ ९१२
स्फोटक.	४६		{ १४८७
स्फोटायन.	८५३	स्यूति.	९१२
समय.	३१७	सक्.	६५१
सर.	२२७	सव.	{ ६३३
सरकूपिका.	६०९		{ १०९६

सवंती.	१०८०	स्वच्छंद.	३५५	
सष्ट.	२१३	स्वच्छपत्र.	१०५१	
सस्त.	१४९१	स्वजन.	५६१	
सस्तर.	६८२	स्वतंत्र.	३५५	
साक्.	१५३०	स्वदन.	४२३	
सुग्नी.	९४५	स्वधा.	१५३८	
सुत्र.	८२८	स्वधाभुज्.	८८	
सुत.	१४९६	स्वधिति.	७८६	
सुव.	८२८	स्वन.	१३९९	
स्रोतईश.	१०७३	स्वनि.	१४००	
स्रोतस्.	{	१०८०	स्वनित.	१४०६
		१०८६	स्वप्रक.	४४२
		१३८३	स्वभावे.	१३७६
स्रोतस्विनी.	१०८०	स्वभू.	२१६	
स्रोतोँजन.	{	१०५१	स्वयंवरा.	५११
		१५२५	स्वयंप्रभ.	५४
		१९२	स्वयंभू.	२४
स्व.	{	५६१	}	६९५
		५६२		२११
		५६२		१३९९
स्वकीय.	५६२	स्वर.	१३९९	
स्वकुलक्षय.	१३४४	स्वरापगा.	१०८२	
स्वंग.	३५५	स्वरभेद.	३०६	

स्वरू.	१८०	स्वर्देश्या.	१८३
स्वरूचि.	३५५	स्वर्वेध.	१८१
स्वरूप.	१३७६	स्वलक्षण.	१३७६
स्वर.	१५२५	स्वसृ.	५५३
स्वर्ग.	८७	स्वस्तिक.	४७
स्वर्गपति.	१७३	स्वस्तिय.	५४३
स्वर्गसद.	८७	स्वाति.	११२
स्वर्गिगिरि.	१०३२	स्वादु.	१३८८
स्वर्गिरी.	१०३२	स्वादुरसा.	९०२
स्वर्गिवधू.	१८३	स्वादुवारि.	१०७५
स्वर्ग्यापगा.	१०८२		
स्वर्जि.	९४५		८२
स्वर्जिका.	९४५	स्वाध्याय.	८४२
स्वर्जिकाक्षार.	९४५		२४९
स्वर्ण.	१०४३	स्वान.	१३९९
स्वर्णकाय.	२३१	स्वांत.	१३६९
स्वर्णकार.	९०८	स्वाप.	३१३
स्वर्णज.	१०४२	स्वापतेय.	१९१
स्वर्णारि.	१०४१		५१
स्वर्भानु.	१२१		७१४
स्वर्वधू.	१८३	स्वामिन्.	३५९
स्वर्वापी.	१०८२		२०८

स्वास्थ्य.	{ ४७४	हंहो.	१५३७
	{ ३०८	हंजे.	३३४
स्वाहा.	{ १५३८	हहृ.	१००२
	{ ११००	हहृाध्यक्ष.	७२५
स्वाहाभुज्.	८८	हठ.	८०४
स्वेच्छा.	३५६	हंडे.	३३४
स्वेद.	३०५	हत.	४३९
स्वेदज.	१३५६	हनु.	५८३
स्वेदनिका.	९२१	हनुमत्.	७०५
स्वैरिणी.	५२९	हन्.	१४९५
स्वैरिता.	३५६	हंभ.	१४०६
स्वैरिन्.	३५५	हय.	{ १२३६
ह.			{ १७६
	{ ९६	हयग्रीव.	२२०
हंस.	{ १०४३	हयप्रिय.	११७०
	{ १३२५	हयमार.	११३७
हंसक.	६६६	हयवाहन.	१०३
हंसकालीयतनय.	१२८३	हर.	१९८
हंसग.	२१२	हरण.	५२०
हंसपाद.	१०६१	हरबीज.	१०५०
हंसी.	१३२७	हरशेखरा.	१०८२

	{ १२३३	हरिताल.	१०५८
	११७२	हरितालि.	११९३
	१८४	हरिदश्व.	९८
	९७	हरिदेव.	११४
हरि.	१७१	हरिद्रा.	४१८
	२१४	हरिद्राराग.	४७६
	१३९६	हरिद्रु.	१११४
	१३५४	हरिपर्ण.	११९०
	१२८३	हरिप्रिया.	२२६
	१२९२	हरिमंथक.	११७०
हरिक.	१२४२	हरिमंथज.	११७३
हरिकेलिय.	९५७	हरिय.	१२३८
हरिचंदन.	{ १७९	हरिवंश.	३५
	६४१	हरिश्वंद्र.	७०१
हरिण.	{ १२९३	हरिषेण.	६९४
	१३९२	हरिसुत.	६९४
हरिणी.	१४६४	हरितकी.	११४६
हरिण्मणि.	१०६४	हरेणु.	११७०
हरित्.	{ १६६	हर्म्य.	९९३
	१३९४	हर्यक्ष.	१२८४
हरित.	{ ११७२	हर्यश्व.	१७२
	१३९५	हर्ष.	३१५

हर्षमाण.	४३५	हव्यपाक.	८३३
हल.	८९१	हव्यवाह.	१०९९
हला.	३३४	हव्याशन.	१०९७
हलाह.	१२४३	हस.	२९६
हलाहल.	{ ११९५	हसन.	{ २९६
	{ १२९८		{ २९८
हलि.	८९०	हसनी.	१०२०
हलिन्.	{ २२४	हसंतिका.	१०२०
	{ ८९०		{ ११२९
हलिप्रिय.	११३८	हसित.	{ २९७
हलिप्रिया.	९०२		{ ५९९
हल्य.	९६८		{ ११२
हल्यक.	११६४	हस्त.	{ १२२४
हल्लीसक.	२८१		{ ५९१
हव.	२६१		{ ८८७
हवित्री.	८३३	हस्तधारण.	१५०२
हविरशन.	१०९७	हस्तबिंब.	६४९
हविर्गेह.	९९६	हस्तसूत्र.	६६३
हविष्य.	४०७	हस्तिन्.	१२१७
हविस्.	{ ४०७	हस्तिदंतक.	११९०
	{ ८३१	हस्तिनख.	९८२
हव्य.	८३२	हस्तिनापुर.	९७८

हस्तिनासा.	१२२४	हालि.	५५५
हस्तिनीपुर.	९७८	हाव.	५०९
हस्तिन्.	१२१७	हास.	} २९६ ७२
हस्तिपक.	७६२	हासिका.	
हस्तिमल्ल.	१७७	हास्तिक.	१४१८
हस्तिशाला.	९९८	हास्तिनपुर.	९७८
हस्त्यारोह.	७६२	हास्य.	} २९६ २९४
हाटक.	१०४३	हाहा.	
हायन.	१५९	हिंसा.	३७१
हार.	६५९	हिंस.	३६९
हारफल.	६६०	हिक्का.	४६८
हारहर.	९०३	हिंशु.	४२२
हारहरा.	११५६	हिंशुल.	१०६१
हारि.	} ४९३ १४४४	हिज्जल.	११४५
हारिद्र.		१३९४	हिजिर.
हारीत.	१३४१	हिडंबनिषूदन.	७०८
हार्द.	१३७७	हिम.	} १०७२ १३८५
हाल.	७१२	हिमद्युति.	
हालक.	१२४२	हिमप्रस्थ.	१०२७
हाला.	९०३		
हालिनी.	१२९८		

हिमवत्.	१०२७	हीरक.	१०६५		
हिमवालुका.	६४३	हुड.	१२७६		
हिमांशु.	१०४३	हुडु.	१२७६		
हिमानी.	१०७२	हुतवह.	१०९९		
हिमालय.	१०२७	हुताशन.	१०९७		
हिरण्मयी.	१४६४	हूति.	२६१		
हिरण्य.	{	१२०६	ह्रव.	१२९०	
		१०४३	हृच्छय.	२२७	
		१९२	हृद्.	{	६०३
		१०४५			१३६९
हिरण्यकशिपु.	२२१	हृदय.	{	६२३	
हिरण्यगर्भ.	२१३			६०३	
हिरण्यनाभ.	१०२८	हृदयंगम.	{	६२३	
हिरण्यबाहु.	१०९०			१३६९	
हिरण्यवर्णा.	१०७९	हृदयंगमता.	६७		
हिरण्यरेतसू.	{	१९७	हृदयस्थान.	६०२	
		१०९७	हृदयालु.	३४५	
हिरुक.	{	१५३४	हृदयेशा.	५१६	
		१५२७	हृद्य.	१४४५	
हीन.	१४७५	हृल्लास.	४६८		
हीनबादिन्.	३४८	हृल्लेख.	३१४		
हीनांगी.	१२०७				

हृषीक.	१३८३	हैयंगवीन.	४०७
हृष्टमानस.	४३५	हैहय.	७०२
हे.	१५३७	होतृ.	८१९
हेका.	४६८	होत्र.	८२१
हेति.	{ ७७३.	होत्रीय.	९९६
	{ ११०२	होम.	८२१
हेतु.	१५१३	होमकुंड.	८३३
हेमन्.	१०४३	होमधूम.	८३७
हेमकंदल.	१०६६	होमामि.	८३६
हेमतार.	१०५२	हद्.	१०९१
हेमदुग्धक.	११३२	हदिनी.	१०८०
हेमंत.	१५६	हस्व.	{ १४३७
हेमपुष्पक.	११४६		{ १४३९
हेमपुष्पिका.	११४८	हाद.	१३९९
हेरम्ब.	२०७	हादिनी.	{ १८०
हेरिफ.	७३३		{ ११०५
हेल.	५०९	ही.	३११
हेलि.	९६	हीकु.	१३०१
हेषा.	१४०५	हीण.	१४८४
है.	१५३७	हीत.	१४८४
हैमवत.	११९७	हीवेर.	११५८
हैमवती.	१०८२	हेषा.	१४०५
		हाद.	३१६

शेषअकारादि.

अ.			
अक्षत्र.	१६१३	अषीश्वर.	१६८०
अक्षतस्वन.	१५८६	अधोमुख.	१६१६
अक्षर.	१६८७	अनन्ता.	१५९६
अगूढगन्ध.	१६४६	अनेकलोचन.	१५८५
अग्निरेचक.	१६४८	अनेड.	१६३५
अङ्गति	१७१४	अनेडमूक.	१६४८
अङ्कुर.	१७०६	अन्तःस्वेद.	१७१८
अजित.	१६११	अन्तिक.	१५४४
अजिनयोनि.	१७२८	अन्ध.	१७०८
अञ्जति.	१७१२	अन्यथा.	१७४७
अञ्जना.	१७४०	अन्यदा.	१७४६
अञ्जसा.	१७४३	अन्वर्थ	१६९४
अतल.	१५९०	अपचिति.	१६४७
अतम्.	१७४४	अपराजित.	{ १५८४
अति.	१७४२		{ १६०९
अत्युग्र.	१६४६	अपरेतरा.	१५७३
अद्वा.	१७४३	अपाचीतरा.	१५७३
अद्य.	१७४५	अभिधान.	१६२४
अधान.	१६३५	अभिषक्ति.	१६३७
		अमृत.	१६४२

अमोघा.	१५९२	असन्महस्.	१५७४
अम्बरस्थली	१७००	असह.	१६६७
अम्बुघन	१५७१	असुर.	१७१९
अम्बुतस्कर.	१५५२	अस्त्रकण्टक.	१६८५
अरसञ्चित.	१६९१	अस्त्रशेखर.	१६९४
अरापूल.	१६८७	अस्त्रसायक.	१६८६
अर्धकाल.	१५९०	अस्त्री.	१६८९
अर्धकूट.	१५८८	अस्त्र.	१६६१
अर्धतूर.	१६२९	अहि.	१६०९
अर्धलोष्टिका.	१६३९	अहिपर्यङ्क.	१५८५
अर्वती.	१७२२	अहिभुज.	१६२२
अर्शोन्न.	१६४३	अहिरणि.	१७२९
अर्हत.	१६२३	अहो.	१७४२
अलम्भूष्णु.	१६५०		
अलुका.	१६४३	आ.	
अवकटिका.	१६३२	आकार.	१६२५
अवकुटारिका	१६३२	आकारगूहन.	१६३२
अवटिन्	१५६९	आकाशचमस.	१५५५
अव्यय.	१६१२	आखोर.	१५६८
अष्टतालऽऽयता.	१६९०	आच्छोटन.	१६३८
अष्टादशभुजा	१५९९	आज.	१७३७
असंयुत.	१६१०	आभास्वर.	१५४७
		आभील.	१६३१

आयत्त.	१६३५
आरणिन्.	१७३४
आराफल.	१६९१
आरोहक.	१७१५
आशिर.	{ १७११
	{ १५८०
आश्मन.	१५५३
आसन्द.	१६१८
आस्रव.	१६३८

इ.

इडवत्सर.	१५६९
इडावत्सर.	१५६९
इतरथा.	१७४७
इति.	१७४३
इत्थम्.	१७४७
इन्द्रभगिनी.	१५९३
इन्द्रमह.	१७२५
इन्द्रमहकामुक.	१७२४
इन्द्रवृद्धिक.	१७२३
इन्द्रायुध.	१७२२
इरा	१७०६
इरावर.	१५७२

ई.

ईण्डेरिका.	१६३९
ईप्सा.	१६४६
ईश्वरी.	१५९८

उ.

उग्रचारिणी.	१५९९
उच्चलिङ्ग.	१६६९
उच्छर.	१५६६
उत्तरदिक्पति.	१७१४
उत्तराशाधिपति.	१५८२
उत्तरेतरा.	१५७३
उदक.	१७४९
उदारथि.	१६०७
उदित.	१६२४
उद्ध.	१६७०
उद्दाम.	१५८१
उद्धर.	१५८०
उद्धृष.	१६४१
उन्नतीश.	१६२२
उन्मत्तवेश.	१५८७
उपप्लव.	१५५८
उपराग.	१५५८

उपासन.	१६९४		ए.	
उभयद्युस्.	१७४६		एकदा.	१७४६
उभयेद्युस्.	१७४६		एकदृश.	१६०८
उरु.	१५८०		एकपर्णा.	१५९४
उरुकम.	} १६०७		एकपाटला.	१५९४
		१७१६	एकपाद्.	१६१७
उरुगाय.	१६०७		एकभू.	१५५६
ऊर्वङ्ग.	१७००		एकशफ.	१७२२
ऊर्वङ्ग.	१७०९		एकशृङ्ग.	१६१८
ऊलन्द.	१५८९		एकाङ्ग.	} १५५६
ऊल्ल.	१६५१			
ऊशस्.	१५६२		१६७३	
ऊषणा.	१६४५		एकादशोत्तम.	१५८८
ऊषाकील.	१७३५		एकानसी.	१५९८
	ऊ.		एतन.	१७३८
ऊम्.	१७४३		एव.	} १७४२
ऊर्ध्वकच.	१५५९			
ऊर्ध्वकर्मन्.	१६१०		एवम्.	} १७४२
ऊषणा.	१६४४			
ऊष्मायण.	१५६७			
	ऊ.		ऐ.	
ऊतुवृत्ति.	१५६८		ऐषमस्.	१७४७

औ.			
औजस.	१७०५	कपिल.	{ १६१२
औषधीगर्भ.	१५५४	कपिलाञ्जन.	१७२५
क.		कम्बल.	१५८९
ककुदावर्त्त.	१७२३	करट.	१७०७
ककुदिन्.	१७२३	करट.	१६७४
कङ्कटीक.	१५८४	करण.	{ १६४९
कटपू.	१५९०		१६५३
कटाटङ्क.	१५९०	करपाल.	१६८८
कटाह.	१७२५	करम्ब.	१६३८
कटिमालिका.	१६७७	करवीरक.	१६०५
कद्वर.	१६४२	करालिक.	१६८८
कड.	१६३५	करालिका.	१६०१
कणय.	१६९३	कर्णधारिणी.	१७१९
कणिका.	१७१९	कर्णसू.	१५५१
कण्ठाम्नि.	१७२९	कर्णादर्श.	१६७७
कथम्.	१७४७	कर्णिकारच्छाय.	१७०६
कन्दराकर.	१७००	कर्पट.	१६७९
कन्यस.	१६५८	कर्बर.	१५७९
	१५५१	कर्बुरा.	१५९७
कपि.	{ १६१७	कलकूणिका.	१६५४
	१७१९	कलशीमुख.	१६२६
		कलशीसुत.	१५६०

कलाधिक.	१७३४	काल.	१५६८
कलापूर.	१६३०		१५८९
कलुष.	{ १७०८	कालकुण्ठ.	१६११
	{ १७२५	कालकूट.	१५७९
कांस्य.	१७०२	कालग्रन्थि.	१५६८
काकजात.	१७३२	कालङ्गमा.	१६०२
काकु.	१६६५	कालञ्जरी.	१६०१
काचिम.	१७०८	कालदमनी.	१६०२
काण्डवीणा.	१६२५	कालभृत.	१५५०
कादम्ब.	१६२५	कालरात्रि.	१५९१
कान्तारवासिनी.	१५९२	कालायनी.	१५९८
कामताल.	१७३३	कासू.	१६९०
कामना.	१६४६	काहल.	१६३४
कामरूप.	१५४६	काहला.	१६२७
कामरूपिन्.	१७२७	किङ्कण.	१६२६
कामलेखा.	१६५६	किट्टिम.	१७०८
कामसख.	१५६५	किणालात्.	१५७४
कामायु.	१७३७	किण्विन्.	१७२०
कामिन्.	१७३६	किन्नरी.	१६२५
काम्य.	१५४४	किरात्.	१६४७
कायस्थ.	१६४९	किराती.	१५९८
		किरिकिञ्चिका.	१६३०

किल.	१६५९	कुहावती.	१५९६
कीकसमुख.	१७२९	कुहमुख.	१७३२
कीटमणि.	१७१६	कूटकृत.	१५८६
कीलाल.	१६७०	कूटसाक्षिन्.	१६९७
कुटर.	१७२०	कूणितेक्षण.	१७३७
कुट्टन्ती.	१६९०	कूपज.	१६७१
कुट्टार.	१७००	कूपद	१६४९
कुण्डा.	१५९९	कृतज्ञ.	१७२४
कुण्डिन्.	१७२०	कृत्तिकाभव.	१५५४
कुण्डालिक.	१७३३	कृपीट.	१७०६
कुन्द्रा.	१६०२	कृष्ण.	{ १५६४
कुमुख.	१७२७		{ १७०२
कुम्भदासी.	१६५६	कृष्णतण्डुला.	१६४५
कुलदेवता.	१६०२	कृष्णपक्ष.	१६८१
कुलधारक.	१६५६	कृष्णपिङ्गला.	१५९३
कुला.	१६००	कृष्णा.	१५९१
कुलेश्वरी.	१६०१	केलिनी.	१७००
कुवीण.	१६२५	केशी.	१५९७
कुषाकु	१७१२	केसरिन्.	१७२१
कुसुमान्त.	१६७५	कैटभी.	१६०२
कुसुम्भ.	१६७५	क्रोट.	१६६४
कुहाला.	१६२७	कोटिश्री.	१५९७

कोट्टपति.	१६८४	क्षुद्र.	{ १६३६
कोणवादिन्.	१५८६	क्षुद्रा.	{ १६३६
कोला.	१६४५	क्षुधा.	१६५६
कोशफल.	१६७४	क्षुधा.	१६३७
कोशशायिका.	१६८९	क्षुध्.	१६३७
कौन्तेय.	१६८२	क्षुर्य.	१६८९
कौमुद.	१५६६	क्षेत्रज्ञ.	{ १६०६
कौशिकी.	१५९१	क्षेत्रज्ञ.	{ १६३४
ऋतुधामन्.	१६१३	क्षेमङ्करी.	१६०३
ऋमण.	१७२०	क्षेमा.	१५९६
ऋरात्मन्.	१५५८	क्षौरिक.	१६९८
ऋधिन.	१७२३		
ऋपुष.	१६६९	ख.	
ऋदु.	१५५५	खगालिका.	१६५५
ऋम.	१६६९	खटिका	१६४१
क्वाथि.	१५६०	खण्डशीला.	१६५४
क्षणिनी	१५६२	खण्डास्य.	१६११
क्षान्ता.	१६९९	खतमाल.	१५७१
क्षिपणु.	१७१४	खतिलक.	१५५२
क्षीराब्धिमानुषी.	१६२०	खदिर.	१५७३
क्षीराह्वय.	१६७६	खपराग.	१५६३
क्षुण्णक.	१६२९	खरकोमल.	१५६६

खरु.	{ १५८४	गन्धवहा.	१६६३
	{ १६६४	गन्धहृत.	१६६३
खसापुत्र.	१५७९	गरव्रत.	१७३०
खसिन्धु.	१५५५	गव्य.	१६४२
खिलखिल.	१७३०	गात्र.	१६६०
खुङ्खणी.	१६२६	गान्धर्वी.	१५९७
खुरोपम.	१६९०	गीरथ.	१५५७
खेट.	१६४९	गार्गी.	१५९७
	ग.	गीष्पति.	१५५६
गडयितु.	१५७०	गुणाधिष्ठानक.	१६६७
गणनायिका.	१५९५	गुणाब्धि.	१६२४
गणिका.	१७१९	गुप्तचर.	१६१९
गणेरुका.	१६५६	गुह्यगुरु.	१५८४
गणेश्वर.	१७२६	गूढभोजन.	१७२१
गदयितु.	१५७०	गृहजालिका.	१६३३
गदान्तक.	१५७८	गृहाम्बु.	१६४३
गदित.	१६२४	गोकुलोद्भवा.	१५९८
गदिनी.	१५९५	गोत्रकीला.	१६९९
गद्गदस्वर.	१७२५	गोनर्द.	१७३६
गन्धदारु.	१६७३	गोपाल.	१५८५
गन्धनालिका.	१६६३	गोपाली.	१६५१
गन्धवती.	१६९६	गोला.	१६०३

गोसर्ग.	१५६०	घृताण्डी.	१६३९
गौतमी.	१५९१	घृतार्चिष्.	१७१२
गौर.	१५५७	घृताह्वय.	१६७६
गौरव.	१६७५	घृतौषणी.	१६३९
गौरावस्कन्दिन्.	१५७४	घोर.	१६७५
अन्धिक.	१६८१	घोरा.	१५६१
अहनेमि.	१५६९	घोषयिलु.	१७३३
अहाश्रय.	१५५९		च.
आमकुक्कट.	१७३५	च.	१७४२
आमणी.	१६९८	चकित.	१६३६
आममृग.	१७२५	चक्र.	१६९१
	घ.	चक्रमेदिनी.	१५६०
घन.	{ १६६२	चञ्जुमत्.	१७२९
	{ १७०३	चण्डकोलाहला.	१६२७
घनश्रेणी.	१६९९	चण्डमुण्डा.	१६०४
घनाञ्जनी.	१५९६	चतुःशाख.	१६६०
घनोत्तम.	१६६२	चतुर्दंष्ट्र.	१६१२
घर्घरी.	१६७७	चतुर्धा.	१७४८
घर्मा.	१७३९	चतुर्व्यूह.	१६०८
घसुरी.	१७११	चतुस्.	१७४८
घासि.	१७११	चतुस्ताला.	१६९२
घृत.	१७०६	चन.	१७४१

चन्दनगिरि.	१७०१
चन्दिर.	१५५६
चन्द्रकिन्.	१७३१
चन्द्रभास.	१६८९
चपला.	१६४४
चमर.	१६८३
चर.	१६६२
चर्मचूड.	१७३३
चर्मण्वती.	१७१०
चर्मिन्.	१६०६
चल.	१७१४
चामरिन्.	१७२२
चारणा.	१५९६
चारुधरा.	१५७५
चिकिद्.	१५५५
चित्.	१७४१
चित्रपिङ्गल.	१७३०
चित्रयोधिन.	१६८०
चित्रवाज.	१७३५
चित्राङ्गसूदन.	१६८०
चिपिट.	१६४७
चिरायुष.	१५४६

चिरिका.	१६९३
चीनिपट्ट.	१७०२
चोरड.	१६३७
चौर.	१६३७
छ.	
छात्र.	१५४४
छायापथ.	१५७०
छेकाल.	१६३४
छेकिल.	१६३४
ज.	
जगत्सष्ट.	१५९०
जगद्दीप.	१५५२
जगद्रोणि.	१५९०
जगद्वहा.	१६९९
जटाधर.	१५८९
जटिन्.	१७१८
जड.	१६३५
जनित्र.	१६५९
जन्तु.	१७१६
जय.	१५७३
जयत.	१५८९

जयन्ती.	१६००	जीवनीय.	१६४१
जया.	१५९१	जुहुराण.	१७१२
जरण.	१६४५	जूटक.	१६६१
जर्ण.	१५५४	जैत्र.	१६९५
जलकान्तार.	१७१५	जोटिन्.	१५८८
जलपिप्पक.	१७३८	जोटीङ्ग.	१५८८
जलभूषण.	१७१३	ज्येष्ठ.	१७०३
जललोहित.	१५८०	ज्येष्ठामूलीय.	१५६६
जलवाल.	१७३९	ज्योतिर्मालिन्.	१७१६
जलाकाङ्क्ष.	१७१८	ज्योतीरथ.	१५५९
जलाशय.	१७३८		
जल्पित.	१६२४	झ.	
जरापुष्प.	१६७५	झझर.	१६३०
जवीयस.	१७०४		
जाङ्गुली.	१५९३	ट.	
जानि.	१६५९	टट्टरी.	१६३०
जाम्बूलमालिका.	१६५०		
जारी.	१६०१	ड.	
जितमन्यु.	१६१४	डक्कारी.	१६२५
जीर.	१६४५	डमर.	१६३१
जीरण.	१६४५	डमरुक.	१६२६
जीवन.	१७०४	डिण्डिम.	१६३०
		त.	
		तण्डुला.	१६४५

तथा.	{ १७४२	तिमिकोश.	१७०९
	{ १७४७	तिमिला.	१६३०
तदा.	१७४६	तीक्ष्णकर्मन्.	१६८७
तदानीम्	१७४६	तीक्ष्णतण्डुला.	१६४४
तनूतल.	१६६७	तीक्ष्णधार.	{ १६८८
तन्तिपालक.	१६८१		{ १६९१
तन्त्री.	१६७२	तीर्थ.	१६९५
तपन.	१५६०	तीर्थपाद.	१६०६
तपस.	१५५४	तु.	{ १७४२
	{ १५५३		{ १७४३
तपस्	{ १६९५	तुषित.	१५४७
तमि.	१५६१	तेर.	१६६२
तमोघ्न.	१६०७	तोयडिम्भ.	१५७२
तमोमणि.	१७१६	त्रपुबन्धक.	१७०२
तर्हि.	१७४६	त्रस.	१६६७
तलेक्षण.	१७२८	त्रस्त.	१६३६
ताड्य.	१६६९	त्रस्तु.	१६३६
	{ १५६१	त्रापुष.	१७०४
तामसी.	{ १५९१	त्रायस्त्रिंशपति.	१५७३
	{ १६३२	त्रिककुत्.	१६०९
तारजीवन.	१७०५	त्रिधा.	१७४८
तालमर्दक.	१६२७	त्रिधातुक.	१६०४

त्रिधामन्.	१६०९	दिगम्बर.	{ १५६३
त्रिपात्.	१६०९		{ १६०५
त्रिलोचना.	१६५५	दिदिवि.	१५४५
त्रिशिरस्.	१५८१	दिनकेसर.	१५६३
त्रिस्.	१७४८	दिनमल.	१५६५
त्रेधा.	१७४८	दिनाण्ड.	१५६३
त्वग्मल.	१६७१	दिनात्यय.	१५६२
	द.	दिव.	१५४५
दक्षिणाशारति.	१५५९	दिवापुष्ट	१५५०
दध्याह्वय.	१६७६	दिवाह्वय.	१५६४
दन्तालय.	१६६२	दिव्य.	१७०९
ददर्.	१६२६	दिशाम्प्रियतम.	१५९०
दर्दुरा.	१६०२	दीदिवि.	{ १५४५
दशनोच्छिष्ट.	१६६४		{ १५५७
दशबाहु.	१५८५	दीन.	१६३६
दशावतार.	१६०८	दीप्.	१७११
दशाव्यय.	१५८९	दीर्घजानुक.	१७३६
दाक्षायण.	१७०५	दीर्घनाद.	{ १७२४
दाण्डपाशिक.	१६८४		{ १७३३
दायाद.	१६५७	दीर्घपवन.	१७१९
दारद.	१७०९	दुन्दुभि.	१५८१
दालु.	१६६५	दुरासद.	१६८७

दुःशृङ्गी.	१६५४	द्विमुख.	१७२९
दुःस्फोट.	१६९१	द्विशरीर.	१६०४
दृग्जल.	१६३१	द्विस्.	१७४८
दृशान.	१५५१	द्वैधा.	१७४८
दृषद्वती	१५९३	द्वैधम्.	१७४८
द्व.	१६८७		
द्वदीप.	१६६३	घ.	
द्वदुन्दुभि.	१५७४	घनकेलि.	१५८३
द्विसंचारिणी.	१६५७	घनदावास.	१७०१
द्विहिनी.	१७००	घनाया.	१६४६
द्वैन्दुमी.	१६५०	घन्विन्.	{ १६१६
द्व.	१५४५		{ १६८१
द्वकट.	१६२८	घरण.	१६६८
द्वगड.	१६२८	घरणीप्लव.	१७०९
द्वःस्थ.	१६८३	धर्मनाम.	१६१५
द्वःस्थितिदर्शक.	१६८३	धर्मनेमि.	१६१०
द्वदशमूल.	१६०८	धर्मपाल.	१६८७
द्वारवृत्त.	१६४४	धर्मप्रचार.	१६८८
द्वेखण्डक.	१६८०	धर्मवाहन.	१५८७
द्वैतीय.	१६५७	धर्षणी.	१६५४
द्वैधा.	१७४८	धार.	१६१३
द्वैपद.	१६१७	धारा.	१६६२
		धाराङ्ग.	१६८८

धाराधर.	१६८८	नन्दिनी.	१६००
धारासम्पात.	१५७१	नन्दिवर्धन.	१५८३
धीदा.	१६५७	नन्दीक.	१७३४
धीन.	१७०१	नसृ.	१६५८
धीवर.	१७०१	नम.	१५६९
धूमल.	१६२८	नमःक्रान्त.	१७२६
धूम्र.	१५८८	नमोध्वज.	१५७०
धेनुका.	१६८९	नरविष्वण.	१५७९
ध्वजप्रहरण.	१७१४	नराधार.	१५८८
ध्वान्तचित्र.	१७१७	नलिन.	१७०७
न.		नवव्यूह.	१६०८
नकुला.	१६००	नवशक्ति.	{ १५८६
नक्ता.	१५६२		{ १६०८
नक्षत्रवर्त्मन्.	१५६९	नसा.	१६६३
नखायुध.	१७३३	नस्या.	१६६३
नखारु.	१६७२	नचिकेत.	१७१२
नगावास.	१७३१	नाडीचरण.	१७३०
नदीष्ण.	१६३४	नामवर्जित.	१६३५
नन्दपुत्री.	१५९४	नारायणी.	१५९८
नन्दयन्ती.	१६००	नासत्यदत्त.	१५७८
नन्दा.	१६००	नासिक्य.	१६६३
नन्दिघोष.	१६८१	निधनाक्ष.	१५८२

निमित्त.	१६८५	नैश्चिन्त्य.	१५४४
निमेषद्युत्.	१७१७	न्यायद्रष्टृ.	१६८३
निरञ्जना.	१६००	न्युब्ज.	१६४८
निलिम्प.	१५४६		
निवसन.	१६७९	प.	
निशात्यय.	१५६०	पक्षिसिंह.	१६२२
निशावर्मन्.	१५६३	पङ्ककीडनक.	१७२८
निशाह्वय.	१५६४	पङ्कगन्धिक.	१७०८
निशीथ्या.	१५६१	पङ्गु.	१५५७
निशु.	१५६१	पङ्गुल.	१६४७
निषद्वरी.	१५६१	पञ्चकृत्वस्.	१७४८
निष्ण.	१६३४	पट्ट.	१७०२
नीका.	१७११	पणव.	१६२६
नीच.	१६३६	पत्र.	१६८९
नीलपङ्क.	१५६३	पत्रफला.	१६९०
नीलवस्त्रा.	१५९९	पदग.	१६५०
नृत्यप्रिय.	१७३०	पदत्वरा.	१६९७
नृपलक्ष्मन्.	१६८३	पदायता.	१६९८
नृवेष्टन.	१५८७	पद्म.	१५६८
नृसिंहवपु.	१६१२	पद्मगर्भ.	१६१५
नेमि.	१५५६	पद्महास.	१६१५
नेरिन्.	१५७३	पद्मिन्.	१७१७
		पपी.	१५५१

परमद.	१६७३	पर्परीक.	१७११
परमब्रह्मचारिणी.	१५९२	पर्वरि.	१५५५
परमरस.	१६४३	पलङ्कष.	१७२६
परवाणि.	१५६९	पलप्रिय.	१५७९
परश्वस्.	१७४४	पललज्वर.	१६४८
पराक्रम.	१६१५	पलामि.	१६४८
परारि.	१७४७	पल्लूर.	१७०७
पराबुद.	१७१७	पवनवाहन.	१७१३
पराविद्ध.	१६०९	पवि.	१७११
परास.	१७०३	पवित्र.	१७०२
परिज्वन्.	१५५६	पश्चिमदिक्पति.	१७१४
परिणाह.	१५८५	प्रांशुजालिक.	१६०७
परित्राण.	१६७१	प्रांसुचन्दन.	१५८५
परिपूर्णसहस्रचन्द्र—		प्राण्डव.	१६८२
वती	१५७६	प्राण्डवायन.	१६८२
परिवारक.	१६४१	प्राण्डवेय.	१६८२
परिविद्ध.	१५८३	पाताला.	१७०७
परिस्पन्द.	१६७६	पादकीलिका.	१६७८
परुत्.	१७४७	पादजङ्गु.	१६९७
परुल.	१७२०	पादनालिका.	१६७८
परेद्यवि	१७४५	पादपालिका.	१६७८
पर्पट.	१६३९	पादपीठी.	१६९८

पादरथी.	१६९७	पीथ.	{ १५५२
पादवीथी.	१६९८		{ १७१३
पादशीली.	१६७८	पुटक.	१६७४
पादाङ्गुलीयक.	१६७८	पुण्यश्लोक.	१६०६
पादात.	१६५०	पुतारिका.	१६६९
पारिकर्मिक.	१६८४	पुत्री.	१६०३
पारिमित.	१६४९	पुनः	१७४३
पारिशोल.	१६३८	पुरला.	१६०१
पालक.	१७२०	पुराणान्त.	१५७९
पालि.	१६५५	पुराध्यक्ष.	१६८४
पावन.	१७०७	पुरुष.	{ १६०६
पिकवान्धव.	१५६७		{ १६११
पिङ्ग.	१७२५	पुरुषव्याघ्र.	१७३७
पितृगणा.	१५९६	पुरोगामिन्.	१७२४
	{ १६६८	पुष्कर.	१५५१
पिप्पल.	{ १७०७	पुष्करिन्.	१७१७
पीठसर्पिन्.	१६४७	पुष्टिवर्धन.	१७३४
पीडन.	१६५३	पुष्परजस्.	१६७५
पीतकाबेर.	१६७५	पुष्पसाधारण.	१५६७
	{ १५५१	पुष्पहास.	१६१४
पीतु.	{ १५५५	पूजित.	१५४६
		पूतार्चिस्.	१५६१

पूर्वतरा.	१७४७	प्रह्वयस्.	१५५७
पूर्वेद्युस्.	१७४५	प्रगल्भा.	१५९३
पृथु.	१७११	प्रचक्षस्.	१५५७
पृदाकु.	१७१२	प्रजबुक.	१६६०
पृश्निगर्भ.	{ १६०४ १६०९	प्रजाकर.	१६८६
		प्रतियत्न.	१६७६
पृश्निशृङ्ग.	१६०४	प्रतीचीश.	१५८१
पृष्ठ.	१७१२	प्रत्यक्.	१७४९
पेचकिन्.	१७१७	प्रत्यूषाण्ड.	१५५२
पेचिल.	१७१७	प्रपातिन्.	१७००
पेशी	१६९८	प्रभा.	१६०३
पैशाची.	१७६२	प्रमर्दन.	१६१७
पोषयित्तु.	१७३३	प्रमोदित.	१५८२
पौत्री.	१५९९	प्रलापिन्.	१६१९
पौर.	१६१९	प्रलोभ्य.	१६६१
पौरिक.	१६८४	प्रवर.	१६७२
प्रकर.	१६७३	प्रवरवाहन.	१५७८
प्रकर्षक.	१६२१	प्रवाहिक.	१५८०
प्रकीर्णक.	१७२०	प्रसङ्ग	१६८७
प्रकीर्णकेशी.	१५९९	प्रसव.	१६३८
प्रकूष्माण्डी.	१५९५	प्रासव.	१६३८
प्रखल.	१६३६		

प्राच्.	{	१७४३	बलि.	१६२८
		१७४९	बलित.	१६४४
प्राण.		१७१३	बलिन्.	१६१९
प्राध्वम्.		१७४१	बलिन्दम.	१६०६
प्राश्रिक.		१६९६	बहुपुत्री.	१६०१
प्रियङ्गु		१६७५	बहुभुजा.	१५९४
प्रियदर्शन.		१७३७		
प्रियवादिका		१६२९	बहुरूप.	{
प्रोथिन्.		१७२०		
	फ.			१५८४
फलकिन्.		१६७३	बहुलश्रीव.	१७३१
फलोदय.		१५४५	बहुशृङ्ग.	१६१४
फल्गुनाल.		१५६५	बाभ्रवी.	१५९१
फाल.		१६१९	बालचर्य.	१६०५
फाल्गुनानुज.		१५६५	बालसात्म्य.	१६४१
फुल्लक.		१६३१	बाहुचाप.	१६६७
	ब.		बाहूपबाहुसन्धि.	१६६६
बदरीवासा.		१५९३	बीजदर्शक.	१६३३
बन्धुदा.		१६५४	बीजोदक.	१५७२
बर्बरी.		१६६१		
बर्हिध्वजा.		१५९२	बुध.	{
बलदेवस्वसृ.		१६०३		
			बोधि.	{
				१६२३
				१७३४

ब्रह्मचारिणी.	१५९७
ब्रह्मण्य.	१५५८
ब्रह्मनाभ.	१६१६
ब्रह्मन्.	१५५१
भ.	
भगनेत्रान्तक.	१५८४
भगवत्.	१६२३
भट्ट.	१६३३
भणित.	१६२४
भण्डिवाह.	१६९८
भद्रकपिल.	१६१२
भद्रकाली.	१५९५
भद्रचलन.	१६१९
भद्ररेणु.	१५७७
भद्रश्री.	१६७३
भद्राङ्ग.	१६१९
भरटक.	१६३३
भरथ.	१७१३
भरुज.	१६४१
भर्मरी.	१६२०
भल्लह.	१७२४
भव्य.	१५४४

भाटक.	१६९६
भाटि.	१६३६
भाण्डिक.	१६९८
भानुकेशर.	१५५०
भानेमि.	१५५०
भासुर.	१६३१
भिक्षणा.	१६३७
भिक्षुणी.	१६५५
भीमा.	१५९५
भीरु.	१७०४
भीरुक.	१७०४
भुजदल.	१६६६
भुजि.	१७१३
भूतनाशन.	१६४५
भूरि.	१५८८
भृगु.	१५५७
भौम.	१५५६
भ्रामरी.	१५९१
म.	
मङ्गलखान.	१६५२
मङ्गलाहिक.	१६५२
मङ्गल्य.	१६४२

मङ्गु.	१६३०	मयुक.	१७३१
मणिकण्ठक.	१७३५	मयूरचटक.	१७३४
मण्डल.	१७२५	मराल.	१७३६
मत्स्योदरी.	१६९६	मरीच.	१६४४
मथन.	१६२१	मरुद्रथ.	१७२१
मदननालिका.	१६५४	मरुक.	१७३१
मदशौण्डक.	१६७४	मर्क.	१७१४
मदाम्बर.	१५७७	मर्त्यमहित.	१५४६
मदोल्लापिन्.	१७३२	मर्मचर.	१६६७
मधुक.	१७०३	मर्मभेदन.	१६८५
मधुकण्ठ.	१७३२	मर्मराल.	१६३९
मधुघोष.	१७३२	मलयवासिनी.	१५९७
मधुज्येष्ठ.	१६४२	मलुक.	१६६८
मधुरा.	१६४३	मल्लिकाक्ष.	१७२२
मध्यलोका.	१६९९	महस्.	१७४४
मध्यस्थ.	१६९६	महाकच्छ.	१७०९
मनुज्येष्ठ.	१६८७	महाकान्त.	१५८७
मनोदाहिन्.	१६२१	महाकान्ता.	१६९९
मनोहारिन्.	१६५५	महाकाय.	१७१८
मन्दरमणि.	१५८६	महाकाली.	१५९५
मन्दरावासा.	१५९७	महाक्रम.	१६१३
मन्दीर.	१६७८	महाग्रह.	१५५७

महाचण्डी.	१६०४	महासारथि.	१५५३
महाजया.	१५९४	महास्थाली.	१७००
महातपस्.	१६१४	महाहंस.	१६१५
महानाद.	१५८८	महीप्रखार.	१७०९
महानिशा.	१६०२	महेन्द्राणी.	१५७६
महापक्ष.	१६२२	महोत्सव.	१६२०
महाफला.	१६९०	मांसनिर्यास.	१६७१
महाबल.	१७०२	माद्रेय.	१६८२
महामति.	१५५६	माधवी.	१७४१
महामद.	१७१८	माधव्या.	१७४०
महामाय.	१६१६	मानञ्जर.	१६०९
महामाया.	१५९१	मानस्तोका.	१५९६
महाम्बुक.	१५८६	मारी.	१६०३
महायोगिन्.	१७३५	मार्गणा.	१६३७
महारौद्री.	१६०२	मार्जारकण्ठ.	१७३१
महाविद्या.	१५९४	माषाशिन्.	१७२१
महावेग.	१६२२	मासमल.	१५६८
महाशय.	१७०९	मास्.	१५५३
महाशिला.	१६९२	माहाराजिक.	१५४८
महासत्य.	१५७९	मिहिर.	१५७५
महासत्त्व.	{ १५८२ १६२३	मिहिराण.	१५८४
		मुखखुर.	१६६४

मुखमूषण.	१७०३	मौलि.	१६६१
मुद्रमुज्.	१७२१	मौलि.	१७००
मुनय.	१६९४	य.	
मुनि.	१५५९	यजत.	१५५४
मुरन्दला.	१७१०	यज्ञधर.	१५५४
मुरला.	१७१०	यज्ञनेमि.	१६१०
मुषुण्डी.	१६९३	यक्षराज्.	१६१७
मूक.	१७३८	यज्ञवह.	१५७८
मृदुपाठक.	१७३९	यथा.	{ १७४२
मृदुल.	१६७२		{ १७४७
मेघकफ.	१५७१	यदा.	१७४६
मेघनादानुलासक.	१७३१	यम.	१५५८
मेघारि.	१७१५	यमकील.	१६१८
मेघास्थिमिञ्जिका.	१५७१	यमस्वसृ.	१५९९
मेचक.	१६६८	यमुनाग्रज.	१५७८
मेधातिथि.	१७३८	यर्हि.	१७४६
मेरुपृष्ठ.	१५४५	यवनारि.	१६१७
मेर्वद्रिकर्णिका.	१६९९	यागसन्तान.	१५७६
मैथुनिन्.	१७३६	यादवी.	१५९१
मोदक.	१६४०	यामनेमि.	१५७४
मोह.	१६३१	याम्या.	१५६१
मोहनिक.	१५६५	युगपत्.	१७४६

युगांशक.	१५६८	रत्निपृष्ठक.	१६६६
युवन.	१५५६	रन्तिदेव.	१६१४
योगनिद्रालु.	१६११	रत्निनदी.	१७१०
योगिनी.	१५९५	रसनारद.	१७२९
	१५८८	रसमातृका.	१६६५
योगिन्.	१६२३	रसा.	१६६५
	१६८१	रसापायिन्.	१७२३
योग्य.	१६४१	रसालेपिन्.	१६६४
यौवनोद्भेद.	१६२०	रसिका.	१६६५
र.		रसोत्तम.	१६४१
रक्तग्रीव.	१५८०	रस्ना.	१६६५
रक्तजिह्व.	१७२७	राक्षसी.	१५६१
रक्तदन्ती.	१५९४	रागरज्जु.	१६२१
रक्तमस्तक.	१७३६	रागरस.	१६५९
रक्तवर्ण.	१७०५	राज.	१५५३
रजस्.	१७०३	राजराज.	१५५४
रजौबल.	१५६२	रात्रिचर.	१६३७
रणेच्छु.	१७३४	रात्रिनाशन.	१५५०
रतावुक.	१६६९	रात्रिबल.	१५०१
रतोद्ग्रह.	१७३२	रात्रिराग.	१५६३
रत्नगर्भ.	१५८२	रिष्टा.	१७४०
रत्नबाहु.	१६१४	रुचि.	१६४६

रुद्र.	१५४८
रुद्रतनय	१६८७
रुरु.	१७२३
रूपग्रह.	१६६३
रूप.	१७०४
रेतोधस्.	१६५९
रेरिहाण.	१५८९
रेवती.	१५९३
रोमलताधार.	१६६८
रौद्री.	१६०२
	ल.
लक्षहन्.	१६८५
लक्ष्मीपुत्र.	१७२१
लघु.	१६७२
लङ्गुल.	१६७०
लडुक.	१६४०
लतापर्ण.	१६०७
लपित.	१६२४
लम्पट.	१६४६
लम्बा.	१६००
लम्बिका.	१६३०
ललना.	१६६५

लाङ्गुल.	१६७०
लाञ्छनी.	१६५४
लालस.	१६४६
लालिनी.	१६७७
लिप्सा.	१६४६
लेपन.	१६७१
लोकनाथ.	१६२३
लोकनाभ.	१६१५
लोकप्रकाशन.	१५५२
लोकबन्धु.	१५५०
लोत.	१६३१
लोमन.	१७०५
लोमकिन्.	१७२९
लोल.	१६४६
लोलघण्ट.	१७१४
लोहकंटकसंचिता	१६९२
लोहदण्ड.	१६९१
लोहनाल.	१६८६
लोहमात्र.	१६९३
लोहिताक्ष.	१६१७

व.		वरवृद्ध.	१५८५
वक्रदल.	१६६५	वरा.	१५९१
वक्रदंष्ट्र.	१७२८	वराण.	१५७४
वङ्ग.	१७०४	वरारोह	१६११
वज्रदक्षिण.	१५७५	वराहकर्णक.	१६९४
वञ्चति.	१७१२	वर्धमान.	१६१२
वटिका.	१६३९	वर्षकोश.	१५६५
वडवा.	१६५६	वर्षाशक.	१५६४
वत्.	१७४२	वर्षाबीज.	१५७२
वत्स.	१५६९	वलयप्राय.	१६९१
वदाल.	१७३९	वल्लकी.	१६२५
वनन्तप.	१७२४	वश.	१६३५
वनराज.	१७२६	वंश.	१६१८
वन्दीक.	१५७४	वंशा.	१७३९
वप्य.	१६५९	वसु.	१६४७
वमि.	१७११		१७०४
वयुन.	१५७५	वसुप्रभा.	१५८३
वर.	१६७५	वसुसारा.	१५८३
वरक.	१६८०	वस्त्रपेशी.	१६७९
वरदा.	१५९३	वस्त्र.	१६७९
वरद्रुम.	१६७३	वह.	१७१४
वरयात्रा.	१६५०	वह्निनेत्र.	१५८७

वह्निभू.	१७१६	वासवावास.	१५४५
वा.	{ १७४२	वासिता.	१७१९
	१७४३	वासुदेव.	१७२१
वाग्दल.	१६६४	वासुभद्र.	१६१३
वाग्मिन्.	{ १५५७	वासुरा-	१५६२
	१७३८	विकचा.	१६००
वाच्.	१५५७	विकराला.	१६०१
वाजिन्.	१५५०	विगतद्वन्द्व.	१६२४
वायुः	१५४८	विजय.	{ १६८०
वायुम.	१५४६		१६८६
वायुवाहन.	१६११	विजया.	१५९६
वार.	१६८५	विजयिन्.	१६९५
वारङ्ग.	१७३०	विज्ञानदेशन.	१६२३
वारवाणि.	१६५६	विथुर.	१५८०
वारिवाहन.	१५७०	विद्या.	१६७७
वारुणि.	१५६०	विद्यामणि.	१६७७
वारुणी.	१५९५	विधातृ.	१६१३
वार्तिक.	१६५३	विनोद.	१६५९
वार्मसि.	१५७०	विन्ध्यकूट.	१५५९
वालपुत्रक.	१६७१	विन्ध्यनिलया.	१५९२
वासनीयक.	१६७४	विपुलस्कन्ध	१५५३
वासरकन्यका.	१५६१	वियद्भूति.	१५६३

वियाम.	१६६७	वृत्र.	१५६२
विरजम्	१६०१	वृन्दाङ्क.	१६१६
विलङ्का.	१६००	वृषणश्च.	१५७६
विलोमजिह्व.	१७१८	वृषाक्ष.	१६१३
विशसन.	१६८८	वृषोत्साह.	१६१०
विशालक.	१६२२	वेणुतटीभव.	१७०६
विशालाक्ष.	१५८६	वेदोदय.	१५५२
विशालाक्षी.	१५९८	वेध्या.	१६३०
विशोक.	१७३५	वेल्लिताग्र.	१६६१
विश्वभुज्.	१६१६	वै.	१७४२
विश्वदेव.	१५४७	वैकुण्ठ.	१५४९
विष.	१७०७	वैजयन्त.	१६०५
विषाग्रज्.	१६८८	वैणव.	१७०६
विषाणान्त.	१६०५	व्राज.	१७३५
विषापह.	१६२१	व्यञ्जन.	१६६४
विष्किर.	१७३४	व्यवहार.	१६८६
विष्णुशक्ति	१६२०	व्यादीर्णास्य.	१७२७
वीक्ष्य.	१६३१	व्याधिस्थान.	१६६०
वीरभवन्ती.	१६५८	व्योमधूम.	१५७०
वीरशङ्कु.	१६८५	व्योमोल्मुक.	१५५६
वृकोदर.	१६१४		
वृजिन.	१६६१		

श.		शष्कुली.	१६३९
शकुनि.	१७३७	शस्त्र.	१६८९
शक्राणी.	१५७६	शाकम्भरी.	१५९८
	१५८०	शान्ति.	१५४४
शङ्कु.	१५८९	शान्तियात्रा.	१६५१
	१६७०	शारद.	१५६८
शठ.	१७०३	शार्वरी.	१५६२
शतक.	१६०८	शालिहोत्र.	१७२१
शतघ्नी.	१६९२	शाल्लक.	१७०८
शतमुखी.	१६०१	शास्तृ.	१६८६
शतवीर.	१६१६	शिखरवासिनी.	१६०३
शताक्षी.	१५६१	शिखिमृत्यु.	१६२०
शतानन्द.	१६१७	शिङ्घानक.	१६४९
शतावरी.	१५७५	शिरःपीठ.	१६६६
शद्दु.	१६१८	शिलानीह.	१६२२
शपीवि.	१५७५	शिलोद्भव.	१७०५
शबर.	१५८७	शिवकीर्त्तन.	१६१८
शमान्तक.	१६२०	शिवङ्कर.	१६८७
शयत.	१५५४	शिवदूती.	१५९९
शराभ्यास.	१६९४	शिवारि.	१७२३
शरु.	१६१७	शीतल.	१७१५
शलिक.	१६११	शीतीभाव.	१५४४

शीर्षक.	१६७२	शैलाट.	१७२६
शीलक.	१६६२	शोध्य.	{ १६७०
शुक्र.	१७०५		{ १७०४
शुक्ल.	१५६४	शोभ.	१५४६
शुचि.	१७१४	शौण्ड.	१७३४
शुण्डाल.	१७१९	शौण्डी.	१६४४
शुनि.	१७२३	श्येनाक्ष.	१७३६
शुभांशु.	१५५३	श्रवण.	१६०७
शुभ्र.	१७०४	श्रविष्ठारमण.	१५५५
शूलधरा.	१५९२	श्रीकर.	१६११
शृगाली.	१६९५	श्रीगर्भ.	{ १६१०
शृङ्ग.	१६७२		{ १६८६
शृङ्गमुख.	१६२७	श्रीघन.	१६४२
शृङ्गवाद्य.	१६२७	श्रीमत्.	१७३८
शृङ्गोष्णीष.	१७२७	श्रीमत्कुम्भ.	१७०५
शेफ.	१६७०	श्रीवराह.	१६१८
शेफस्.	१६७०	श्रीवेष्ट.	१६७६
शेव.	१७३८	श्रुतकर्मन्.	१५५७
शेषाहिनामभृत्.	१६१९	श्रुतश्रव.	१५५८
शैलधन्वन्.	१५८६	श्वस्.	१७४४
शैल.	{ १५९८	श्वेत.	१७१६
	{ १७४०	श्वेतरूप्य.	१७०३

श्वेतवाहन.	१५५३	सन्ध्याबल.	१५८१
ष.		सन्न.	१६७९
षडङ्गक.	१६६०	समन्तभुज्.	१७११
षडङ्गजित्.	१६०८	समर्थ.	१६५०
षड्स.	१७०७	समर्धुका.	१६५७
षष्टिहायन.	१७१८	समवअंश.	१६५३
षष्ठी.	१५९२	समारट्.	१६७०
स.		सामितिञ्जय.	१६१२
संवत्.	१५६८	सामितीपद.	१५८१
संवृत्.	१५८१	सामिर.	१५८८
सत्यवती.	१६९६	समोल्क.	१७०२
सत्यसङ्गर.	१५८२	सम्भृत.	१७१३
सत्याग्नि.	१५६०	सम्भेद.	१७१०
सदागति.	१५५१	सर.	१६४२
सदादान.	१५७७	सरीसृप.	१६१६
सदायोगिन्.	१६१८	सर्वधन्विन्.	१६२१
सद्यस्.	१७४५	सर्वर्तु.	१५६८
सनत्.	१६०६	सल.	१६६६
सन्तति.	१६५७	सलवण.	१७०३
सन्तान.	१६५७	सलिलप्रिय.	१७२७
सन्धिबन्धन.	१६७२	सहस्रजित्.	१६१०
सन्ध्यानाटिन्.	१५८९	सहस्रदंष्ट्र.	१७३८

सहस्राङ्क.	१५५०	सुखोत्सव.	१६५९
सांवत्सररथ.	१५५१	सुगन्धिक.	१७२७
साध्य.	१५४६	सुदर्शन.	{ १५७७
सायक.	१६८६		{ १७३७
सारण.	१६२६	सुधन्वन्.	१६१६
सारिका.	१६२६	सुधाकण्ठ.	१७३२
सावित्री.	१५९७	सुनन्दा.	१६००
सिंहकेसर.	१६४०	सुनन्दिनी.	१७१०
सिंहविक्रम.	१७२०	सुनिश्चित.	१६२३
सित.	१५६४	सुप्रसन्न.	१५८३
सिताङ्ग.	१५८७	सुप्रसाद.	१५८४
सिद्धसेन.	१६०५	सुभग.	१५८५
सिन.	१६६०	सुभद्र.	१६०७
सिनीवाली.	१५९४	सुयामुन.	१६१८
सिन्धुवृष.	१६१४	सुरवेला.	१७१०
सिन्धुसङ्गम.	१७१०	सुरालय.	१७१३
सिन्धूत्थ.	१५५५	सुरावृत.	१५५२
सिरामूल.	१६६९	सुरोत्तम.	१६१५
सीमिक.	१७१५	सुवाल.	१५४६
सु.	१७४२	सुवृष.	१६१३
सुकृत.	१५४४	सुशर्मन्.	१५४९
सुखसुप्तिका.	१६३२	सुषेण.	१६१२

सुष्ठु.	१७४४	स्त्रीदेहार्ध.	१५८७
सुष्वाप.	१६३२	स्थिर.	} १५५८
सूक्ष्मनाभ.	१६१५	स्थिरमद.	
सूचक.	१७२३	स्थेय.	१६८३
सूचिकाधर.	१७१७	स्त्रावन.	१६७२
सूचिन्.	१६९७	स्त्रेहु.	१५५६
सूत्रकोण.	१६२६	स्म.	१७४२
सूनृत.	१५४४	स्यन्द.	१५५५
सूर्पकर्ण.	१७१८	स्वजातिद्विष्.	१७२४
सृप्र.	१५५४	स्वनि.	१७१३
सृमर.	१७१५	स्वमुखभू.	१६२२
सेव्य.	१७०६	स्वयम्.	१७४४
सैरिक.	१५४५	स्वस्तिक.	१७३५
सैरिन्.	१५६६	स्वस्त्ययन.	१६५२
सोम.	१६०९		
सौमनस.	१६७४	ह.	१७४२
सौम्य.	} १६९५	हंस.	१७२१
		१७०४	हकारक.
स्कन्दमातृ.	१५९६	हनुष.	१५८०
स्कन्धशृङ्ग.	१७२६	हयङ्गुष.	१५७७
स्कन्धिन्.	१७१५	हराद्रि.	१७०१
स्तब्धसम्भार.	१५८०		

हरितच्छद.	१७१५	हीर.	१५९०
हरिमत्.	१५७४	हीरी.	१६०३
हवन.	१७१२	हुडुक्क.	१६२७
हविस्.	१७१२	हुल.	१६९४
हस्तिमल्ल.	१६०६	हुलाग्रका.	१६९०
हासा.	१५९५	हुलमातृका.	१६८६
हि.	१७४२	हत्कर.	१५९०
हिमवद्वस.	१७०१	हेरम्ब.	१७२६
हिमा.	१५९५	हेलि.	१६५१
हिमागम.	१५६७	हेषिन्.	१७२०
हिरण्यकेश.	१६०९	हैमवती.	१६०३
हिरण्यनाभ.	१६१०	ह्रस्व.	१६४८
ही.	१७४२		

शीलोच्छे अकारादि.

अ.		अजिता.	१७५४
अंशुपति.	१३	अटरूषक.	१८५२
अंशुमत्.	{ १३	अटाटा.	१८८५
	{ १८	अठ्या.	१८८५
अंशुमालिन्.	{ १३	अति.	१८८८
	{ ९८	अतिसारकिन्.	१७८३
अकूवार.	१८४६	अत्रिनेत्रप्रसूत.	१०५ टी०
अकृश.	१७	अदितिज.	८८ "
अग.	१८४०	अद्रिद्विष्.	१७४ "
अग्निजन्मन्.	२०९	अधियाङ्ग.	१८१६
अग्न्याहित.	१८२२	अनिन्द्रिय.	१८७४
अग्निम.	१७९४	अनुग.	१७८८
अग्नेगू.	४९८ टी०	अनुतर्ष.	१८२९
अङ्गना.	५४२	अनुयोग.	२६३ टी०
अङ्गण.	१८३७	अनून.	१८७८
अङ्घ्रि.	१७९८	अनूराधा.	१५६०
अच्युतदेवी.	१७५४	अनेकांतवादिन्.	{ २५टी०
अजगव.	१७६४		{ १८२६
अजगाव.	१७६४	अनेडमूक.	१७७२

अन्तरीक्ष.	१७६२	अमृतव्रत.	७ टी०
अन्ती.	१८३९	अमृतान्धस्	७ टी०
अन्तेषद्.	१७५६	अमृताश.	{ ७टी०
अन्दोलन.	१८८३		{ ८८
अन्दू.	१८६	अमृताशन.	७ टी०
अन्ध.	१८४५	अम्बुद.	१०५१ टी०
अन्धकारि.	२०० टी०	अम्बुल.	१८७६
अन्धातमस.	१७६२	अयुक्पलाश.	१५ टी०
अन्यमृत.	१८६७	अयुक्शक्ति.	१५ टी०
अपचायित.	१७८२	अयुगिषु.	१५ टी०
अपराजित.	९४ टी०	अयुङ्नेत्र.	१५ टी०
अपांनाथ.	१८८ ,,	अयोनि.	१८३९
अप्रतिचक्रा.	१७५४	अररे.	१५३७ टी०
अब्दवाहन.	१९७ टी०	अरिष्टहन्.	२२१
अभिज.	१७८९	अर्थ.	१८७५
अभिषुत.	४१५ टी०	अर्थिक.	१८१९
अभीषु.	९९ टी०	अर्धनाराच.	७८० टी०
अभ्रपिशाचि.	१७६१	अलक्तक.	१८०८
अमृतप.	७ टी०	अलिन्.	१८५९
अमृतपायिन्.	७ टी०	अलिगर्द.	१८६६
अमृतभुज.	७ टी०	अवगण.	१८८०
अमृतलिह्.	७ टी०	अवगणना.	१८८३

अवनद्ध.	२८७ टी०
अवन्ध्य.	१७६७
अवमानना.	१८८३
अवरा.	१८६०
अवसक्थिका.	१८०६
अवस्कन्द.	१८२०
अवाची.	१६७ टी०
अविनश्वर.	१६६ टी०
अविसंवादिवाच्.	७३४ ,,
अवीरा.	१७९३
अव्यय.	७४२ टी०
अशुचि.	१८००
अष्टापद.	१८६४
असत्य.	२६५ टी०
असित.	१६ टी०
असुराचार्य.	१२० टी०
असुहृत्.	{ १८१३ ७२९ टी०
असूर्क्षण.	१८८३
असृक्संज्ञ.	१८०१
अस्थितेजस्.	१७९९
अहमग्रिका.	१७६९

अहमग्रथमिका.	१७६९
अहिमुञ्.	१३ टी०
अहिरिपु.	१३ टी०
अहो.	१८८८

आ.

आ.	१७६५
आकर.	१८७७
आक्षपटलिक.	१७८५
आक्षारणा.	१७६७
आक्षारित.	१७८१
आग्नीध्री.	१८२१
आच्छादन.	१८०४
आण्ड.	१७९७
आतपत्र.	७१७ टी०
आतिथ्य.	१७८९
आत्मज.	६ टी०
आत्मजन्मन्.	६ टी०
आत्मजा.	५४२ टी०
आत्मभू.	{ ६ टी० २२९ टी०

आत्मयोनि.	{ ६ टी० २१३ टी० २२९ टी०	आस्तरण.	१८०६
आत्मरुह.	६ टी०	इ.	१७६५
आत्मसम्भव.	६ टी०	इ.	१८७१
आत्मसूति.	६ टी०	इन्द्रावरज.	९ टी०
आदिकवि.	१८२४	इन्वका.	{ ११० १७५९
आदित्य.	८८ टी०	इषुधि.	७८२ टी०
आध्राण.	१७८०	ई.	
आनुपूर्वी.	१८८६	ईश्वरी.	१७६५
आन्तःपुरिक.	१८१३	ईह.	४३० टी०
आन्तर्वेशिक.	१८१३	उ.	
आप्लाव.	१८००	उच्छादन.	१८००
आयु.	१८७४	उत्कण्ठ.	३१४ टी०
आयुर्वेदिक.	१७८४	उदरिक.	४५० टी०
आवसित.	१८५७	उदस्त.	१८८३
आयुष्मत्.	१७८५	उद्घाटन.	१८४८
आशिस्.	१८६६	उद्घात.	१८८६
आशिर.	१७७८	उद्घातन.	१८४८
आशी.	१८६६	उद्वहा.	५४२
आश्विनेय.	१७६४	उन्दर.	१८६५
आश्रयाश.	१८४९	उपकर्या.	१८३६

उपधा.	१७७६
उपयन्तृ.	१७९२
उपवस्त्र.	१८२३
उपशोचन.	२७५ टी०
उपवर्त्तन.	१८३४
उपासना.	१७८८
उरगभूषण.	१९९
उरसिज.	६०३ टी०
उर्वीधर.	१८
उर्वीभृत्.	१८
उशती.	१७६८
उषारमण.	२३० टी०
उष्णवारण.	७१७ टी०
उहार.	१८७२
ऊ.	
ऊर्जस्वत्.	१८१९
ऊर्ज.	१८१९
ऊर्ध्वदैहिक.	३७४
ऊहा.	१७६९
ऋ.	
ऋजुरोहित.	१७९
ऋष्यकेतु.	२३० टी०

ए.	
एककुण्डल.	१८६६
एकनेत्र.	१९६
एकाक्ष.	४५३ टी०
एनतेन.	१८८९
ओ.	
ओदुम्बर.	१८४१
औ.	
औत्तानपाद.	१२२ टी०
औत्तानपादि.	१२२ टि०
औदरिक.	१७८३
औपवस्त्र.	१८२३
औपवाह्य.	१८६०
और्ध्वदैहिक.	१७७५
औषधीश.	१०४ टी०
क.	
क.	१८४५
कंस.	१०४९ टी०
कंसजित्	२२१ टी०
ककुत्.	१८६२
ककुद्.	१८६२
कक्षापुर.	१८०५

कक्षीकृत.	१८८४
कखटी.	१८४१
कडिन्दिका.	२५८ टी०
कणाद.	१८२६
कण्डूति.	४६४ टी०
कद्वर	३५० „
कनिश.	१८५७
कनिष्ठ.	१८७८
कन्तु.	१७६६
कपालिन्.	१९९ टी०
कपोणि.	१७९६
कमन.	१७८१
कमलजन्मन्.	२१३ टी०
कमलयोनि.	२१३ टी०
कमलिनी.	१८५५
कररुह.	५९४ टी०
करात्ती.	१७९०
करि.	१८५९
कर्कन्धू.	१८५२
कर्ण.	१८२७
कर्णान्दू.	१८०४
कर्णारि.	७१० टी०

कलानिधि.	१०५ टी०
कलिन्दतनया.	१८४७
कल्मष.	१८७९
कवचित.	१८१५
कवार.	१८३७
कवितृ.	१७७२
कशारुका.	१७९८
कशिपु.	१८०७
काकलि.	१४१० टी०
कात्य.	{ २७५ टी० १८२५ „
कान्त.	५१६ टी०
कामध्वंसिन्.	२०० टी०
कारेणव.	१८२५
कार्तिकेय.	२०८ टी०
कालकण्ठक.	१८६९
कालनेमिहर.	२२१ टी०
कालानुसार्थ.	१८०२
कालिका.	१७६३
कालिन्दीकर्षण.	९२४ टी०
कालिन्दीसू.	९५ टी०
कालिन्दीसोदर.	९ टी०

कालियदमन.	{ १० टी० २२१ टी०	कुरण्डक.	१८५१
कालियशासन.	१० टी०	कुर्पर.	१७९७
कालियारि.	१० टी०	कुलक.	१७८६
किकिदीवि.	१८६९	कुलपालिका.	५१५ टी०
किकी.	१८६८	कुलिङ्ग.	१८६९
किङ्किणी.	१८०४	कुल्माष.	१८५७
किञ्चुलुक.	१८५८	कुशल.	१८३८
किन्नरेश.	१९० टी०	कुष्माण्डी.	४६ टी०
किर्मीरारि.	७०८ टी०	कुसुम.	१७९६
कुकुन्दुर.	६०८ टी०	कुसुमधन्वन.	२२८ टी०
कुज.	१११४ टी०	कुसुमबाण.	२२८ ,,
कुटक.	१०२३ टी०	कुसुमायुध.	२२८ ,,
कुटिलाशय.	१७७२	कुहक.	९२६ ,,
कुण्डिनपुर.	१८३५	कूचिका.	१७७८
कुण्डिनापुर.	१८३५	कूर्पास.	१८०५
कुध्र.	१०२७ टी०	कृतकृत्य.	१७७२
कुमुदसुहृत्.	१०४ ,,	कृतान्त.	१९ टी०
कुमुदिनी.	१८५५	कृतार्थ.	१७७२
कुमुदवत्.	१८५६	कृतिन्.	१७७२
कुमुद्वतीश.	१०४ टी०	कृपाण.	७५८ टी०
कुरण्टक.	१८५१	कृमिजग्ध.	१८०१
		कृशेतर.	१७

कृषक.	८९० टी०
कृष्ण.	१६ ”
केलीकिल.	१७७०
केशिहन्.	२२१ टी०
कैटभारि.	२२१ ”
कैरवबन्धु.	१०४ ”
कोटीश.	१८२८
कोपन.	१७७७
कौञ्ज.	१८४०
कौपोदकी.	१७६५
कण्वाद्.	१८८ टी०
क्रिमि.	१८५८
क्रुञ्चा.	१८६८
कौञ्चदारण.	२०९ टी०
क्षणप्रभा.	१८५०
क्षान्ति.	१७७७
क्षान्तिमत्.	७६ टी०
क्षिप्त.	७७९ ”
क्षीरप.	१७७१
क्षुरिका.	१८१८
क्षेत्राजीव.	१८२८

ख.

ख.	१०५१ टी०
खकट.	१८७६
खजाक.	१८४०
खडकिका.	१८३७
खट्टिक.	१८३१
खट्वाङ्गधर.	१९९
खण्डल.	१८७८
खररश्मि.	९५ टी०
खर्जूति.	१७८३
खलत.	१७८२
खलिन.	१८६१
खारीक.	९६९ टी०
खोल.	१८१७

ग.

गगन.	१०५१ टी०
गङ्गाधर.	{ ६ टी० १९९ ”
गजासुरद्वेषिन्.	२०० टी०
गणनाथ.	१९९ टी०
गदाप्रज.	९ टी०
गदाधर.	२१९ टी०

गम्दुक.	१८०९
गन्धवाह.	१८५०
गभस्तिपाणि.	९६ टी०
गरुड.	७८० टी०
गरुडगामिन्.	२२१ टी०
गरुडाङ्क.	२१४ टी०
गरुल.	२३० टी०
गर्जा.	१८७७
गर्ह.	२७१ टी०
गवीधुका.	१८५७
गवेश्वर.	१८२८
गाङ्गेय.	२०८
गाधिनन्दन.	८५० टी०
गिरिक.	१८०८
गिरीयक.	१८०८
गुदकील.	१७८४
गुलञ्छु.	१८५१
गुह्यकेश.	१९० टी०
गोहिनी.	१७९०
गोकर्ण.	१८६५
गोष.	१८४४
गोपित्त.	१८४२

गोस.	१३९ टी०
गौसमी.	१८४७
गौरीनाथ.	१९० टी०
गौरीप्रणयिन्.	८ टी०
गौरीप्रिय.	८ ”
गौरीरमण.	८ ”
गौरीवर.	८ ”
गौरीश.	८ ”
ग्रहकल्लोल.	१७६०
ग्रहेश.	९७ टी०

च.

चक्र.	१८४८
चक्र.	१३३० टी०
चक्रपाणी.	२१९ टी०
चक्रवाकबन्धु.	९६ टी०
चक्षुर्विकल.	४५७ टी०
चन्द्रमौलि.	६ टी०
चन्द्रशिरस्.	६ ”
चन्द्रात्मज.	११७ टी०
चन्द्रात्मज.	९ टी०
चन्द्राभरण.	६ टी०
चन्द्रिका.	१७५९

चन्द्रिमा.	१७५९	चैत्रसख.	२२९ टी०
चपल.	१८४१	चोदित.	१८८४
चरणप.	१८५०	चौर.	१७७६
चरण्टी.	१७९०	छ.	
चरिण्टी.	१७९०	छात.	१८८४
चर्च.	१८७५	छादित.	१८८२
चर्मवसन.	१९८ टी०	छायाङ्क.	१०५ टी०
चलुक.	१७९७	छुरिका.	१८१८
चाणाक्य.	१८२५	छुरी.	१८१८
चाणूरसूदन.	२२१ टी०	ज.	
चाण्डाल.	१८३२	जकुट.	१८७७
चान्द्रभागा.	१८४७	जङ्घाकर.	१७८८
चान्द्रमसायनि.	११७टी०	जनितृ.	१७९५
चारक.	१८२१	जन्म.	१८७३
चिक्खल्ल.	१८४८	जमन.	१७७९
चित्रक.	१८०२	जम्भद्विष्.	१७४
चित्रकर.	१८३१	जयन्त.	९४ टी०
चिपिटक.	४०१ टी०	जयन्ती.	१८१४
चिरण्टी.	१७९०	जरट.	१८७६
चिहुर.	१७९५	जलद.	१७ टी०
चूडारत्न.	६५० टी०	जलधि.	१७ टी०
चेतोभव.	२२९ टी०	जलनीली.	१८५६

जलेशय.	}	३३४ टी०
		१७६५
जवन्.		१७७९
जवा.		१८५४
जहुकन्या.		१८४६
जागरितृ.		१७८१
जाङ्गल.		१८३४
जात.		१८८६
जानुदम्न.		६०१ टी०
जानुद्वयस.		६०१ टी०
जीव.		१८७३
जीवत्पत्नी.		१७९२
जीवातु.		१८७४
जुगुप्सा	२७१ टी.	१७६७
जैन.		१८२६
ज्योत्स्नेश.		१०४ टी०
	झ.	
झम्प.		१८८२
झम्फान.		१८१५
झषध्वज.		२२९ टी०

३८

	ट.	
टङ्कण.		१८३४
टङ्कपति.		१८१२
टीटिभ.		१८६९
	त.	
तटाक.		१८४९
तडाग.		१८४९
तडागिका.	१०९४ टी०	
तनया.	५४२ "	
तनुत्राण.		१८१६
तन्तुवाय.		१८२९
तन्द्रि.		१७६९
तन्द्री.		१७९६
तपसी.		१८२१
तपस्विन्.	८०९ टी०	
तपोधन.	७६ "	
तरवालिका.		१८१८
तल.		१८७२
तर्षित.	३९३ टी०	
तल्ल		१८४९
तापिच्छ.		१८५३
तारका.	५७५ टी०	

तारकान्तक.	२०९	टी०
तिमिरारि.	९६	”
तिलन्तुद.	१८३०	
तुङ्गी.	१७६१	
तुन्दिल.	१७८२	
तुम.	१८६३	
तुषार.	१२३५	टी०
तोमर.	७८०	”
तोयद.	टी०	१७
तोयधि.	टी०	१७
त्रिकडुक.	१७७९	
त्रिदशावास.	टी०	८७
त्रिदिवाधीश.	टी०	८८
त्रिनेत्र.	टी०	१५
त्रिपिष्टप.	टी०	८७
त्रिपुरान्तक.	टी०	२००
त्रिमार्गगा.	टी०	१०८१
त्र्यक्ष.	टी०	१५
त्वक्.	१८१६	
त्वक्सार.	१८५४	
त्वचा.	१८५०	
त्विषामीश.	टी०	९७

द.

दक्षाध्वरध्वंसक.	२००	
दण्डकटक.	१०२३	टी०
दण्डकरोटक.	१०२३	”
दण्डासन.	७८०	टी०
दधिप्राज्य.	१८२२	
दध्याज्य.	८३२	टी०
दनुजद्विष्.	८८	”
दमूनस्.	१८४९	
दम्भोलि.	१०६५	टी०
दयित.	५१६	”
दशकण्ठ.	७०६	”
दशन.	१८१६	
दशमीस्थ.	३४०	टी०
दशरथ.	१९	”
दशवाजिन्.	१०४	”
दशशतरश्मि.	९५	”
दशशिरस्.	७०६	”
दशाश्व.	१०४	”
दशास्य.	७०६	”
दाक्षायणी.	{ २०३,	”
	{ १७६५	”

दाक्षायणीश.	१०४ टी०	देवगुरु.	११९ टी०
दाक्षीपुत्र.	१८२४	देवयान.	८९ "
दात्योह.	१८७०	देवराज.	१८ "
दानव.	२३८ टी०	देवलोक.	८७ "
दाय.	१७९२	देववर्त्मन्.	१६३ "
दारिका.	५४२ टी०	देहभाज्.	१३६६ "
दाशरथ.	१८०९	दैतेय.	२३८ "
दिग्बल.	१९८ टी०	दैवप्रमाणक.	३८३ "
दिधीषू.	१७९२	दैववादिन्.	३८३ "
दिनकृत्.	९७ टी०	द्युवसति.	१० "
दिनप्रणी.	९७ "	द्युवासिन्.	१० "
दिनबन्धु.	९६ "	द्युशय.	१० "
दिनरत्न.	९५ "	द्युसदन.	१० "
दिनेश.	९८ "	द्युसद्.	१० "
दिवःपृथिव्यौ.	१८३३	द्युसद्मन्.	{ १० "
दिवाश्रय.	१० टी०		{ ८७ "
दिवि.	१८६८	द्योत.	१७५८
दिवौकस्.	१० टी०	द्रप्स्य.	१७७०
दुःसंज्ञा.	१२०६ "	द्रविण.	१८२०
दुराचार.	८५४ "	द्राढिका.	१७९६
दृष्टिपात.	१७६७	द्रुत.	१८५९
देवगणिका.	१८३ टी०	द्रोण.	१८६८

द्रौणिक.	९६९ टी०
द्राःस्थ.	७२१ टी०
द्राःस्थित.	७२१ ”
द्विगुणाकृत.	९६८ ”
द्विजेश.	१०४ ”
द्वितीयाकृत.	९३८ ”
द्विविदारि.	२२१ ”
द्विसीत्य.	९६८ टी०

ध.

धनु.	१८१७
धनुर्धर.	७७० टी०
धनुष्मत्.	७७० टी०
धनु.	१८१७
धन्विन्.	७७० टी०
धरणीसुत.	११६ (टी०)
धातूर.	१८५४
धाम.	१८३६
धावक.	१८३०
धियाङ्ग.	१८१६
धीमत्.	३४
धूममहिषी.	१८४५
धूमर्य.	१८४५

धूमिका.	१८४५
धृष्णि.	१७५८
धेनुकध्वंसिन्.	२२१ टी०

न.

नक्षत्रवर्त्मन्.	१६३ टी०
नक्षत्रेश.	१०४ ”
नम्निका.	५३२ ”
नडि.	६३१ ”
नन्दना.	५४२ ”
नमःकेतन.	९७ ”
नमःपान्थ.	९७ ”
नमुचिद्विष्.	१७४ ”
नरकारि.	२२१ ”
नरपाल.	६९० ”
नवशक्ति.	१५ ”
नशन.	१८२० ”
नाकेश.	१७३ टी०
नाटिका.	१७९९
नाटेय.	५४८ टी०
नाडि.	१७९९
नानाविध.	१८८१
नाभिजन्मन्.	२१३ टी०

नारकिक.	(१८७२)
नारकीय.	(१८७२)
नार्यङ्ग.	१८५३
नालिका.	१७६१
निःशेष	१८७८
निःसम्पात.	१७६१
निगल.	१८६०
निधानेश.	१९० टी०
नियुत.	१८२७
निरर्गल.	१८८१
निर्गुण्डी.	१८५३
निर्लयनी.	१८६६
निर्वापण.	३८७ टी०
निशाटनी.	१८७०
निशामणि.	१०५ टी०
निशेश.	१०४ टी०
निषङ्गिन्.	१८१७
निषध.	१८७८
निषाद.	१८७८
नीति.	१८१४
नीरद.	१७ टी०
नेदीयस्.	१८८०

नेमिन्.	१७५२
नैकसेय.	१८७ टी०
नैचिकिन्.	१८६२
नैपाली.	१८४३
नैमित्त	१७८६
नैमित्तिक.	१७८६
नैरयिक.	१८७२
न्युब्ज.	१७८२

प.

पक्षिन्.	१४४ टी०
पङ्कजिनी.	१८५५
पञ्चबाण.	{ १५ टी० २२९,,
पञ्चेषु.	१६,,
पटचोर.	३८२ टी०
पटाका.	१८१४
पट्टन.	१८३५
पट्टिस.	७८७ टी०
पण्डु.	१७९५
पण्यवीथी.	१८३५
पतङ्ग.	६४२ टी०
पतत्री.	१८६७

पतद्गाह.	१८०७	पलिष.	१८१८
पताकादण्ड.	१८१५	पवनी.	१८३९
पत्रमञ्जरी.	१८०३	पवित्र.	{ १८२३
पत्रवल्लरी.	१८०३		{ १८६३
प्रद्.	१७९८	पशुधर्म.	१७१४
पद्मपाणि.	९६ टी०	पशुनाथ.	१९९ टी०
पद्मबन्धु	९६ टी०	पाकद्विष.	१७४ "
प्रद्विनीश.	९७ टी०	पाकशासन.	१७५ टी०
परपुष्ट.	१८६७	पाणिग्राह.	१७९१
परशुधर.	२०७ टी०	पाणिज.	५९४ टी०
परशुराम.	१८२४	पादत्राण.	१८३०
परिजन.	१८११	पादुका.	१८३०
परिणेतृ.	१७९२	पाद्.	१७९८
परिदान.	१८२७	पामर.	१७८३
परिवर्हण.	७१६ टी०	प्रायतिथ्या.	१८०३
परिवार.	८८३ टी०	पारावत.	१८७१
परिहार्य.	१८०४	पारिषद.	२०१ टी०
परीरम्भ.	१८८६	पारिषद्य.	१७८५
पर्यनुयोग.	२६३ टी०	पारीन्द्र.	१८६४
पर्यवतथ्या.	१८०३	पार्वतीनन्दन.	२०८ टी०
पर्येषणा.	१७८८	पाशपाणि.	१८८ टी०
पशुराम.	१८२४	पाशयन्त्र.	१८३२

पिक.	१८५९	पुरद्वेषिन्.	१० टी०
पिञ्छ.	१८६७	पुरध्वंसिन्.	१० ”
पिटक.	१८३९	पुरनिहन्तृ.	१० ”
पिनाकपाणि.	{ ६ टी०	पुरभिद्.	१० ”
	{ १९९ ”	पुरमथन.	१० ”
पिनाकभर्तृ.	६ ”	पुरशासन.	१० ”
पिनाकमालिन्.	६ ”	पुरसूदन.	१० ”
पिनाकशालिन्.	६ ”	पुरहन्.	१० ”
पिपासित.	१७७७	पुरान्तक.	१० ”
पिशुन.	१८०१	पुरान्तकारिन्.	१० ”
पीयूष.	१७७८	पुरारि.	१० ”
पुक्कस.	१८३२	पुरुप्रेमद्विष्.	१७४ ”
पुट.	१८३८	पुरुषदम्न.	६०१ ”
पुत्री.	५४२ टी०	पुष्कस.	१३३ ”
पुरकेतु.	१० ”	पुष्पचाप.	२२८ ”
पुरघातिन्.	१० ”	पुष्पध्वन.	२२८ ”
पुरजयिन्.	१० ”	पुष्पन्धय.	१२१३ ”
पुरजित्.	१० ”	पुष्पालिह्.	१२१३ ”
पुरदमन.	१० ”	पुष्पास्त्र.	२८८ ”
पुरदर्पच्छित्.	१० ”	पुष्पिता.	१७९३
पुरदारिन्.	१० ”	पुष्पेषु	२२८ टी०
पुरद्वह्.	१० ”	पूतनादूषण.	२२१ ”

पूर्वदिगीश.	१७३ टी०
पूषदन्तहर.	२०० ”
पृथग्रूप.	१८८१
पृष्णि	१७५८
पेटक.	१८३८
पेडा.	१८३८
पेयूष.	१७५७
पेलक.	१७९७
पोली.	५९८ टी०
पौलोमीश.	१७३ ”
प्रणयिन्.	५१६ टी०
प्रतिग्रह.	१८०७
प्रतिचर.	१७७४
प्रतिसीरा.	१८०६
प्रतिसूर्यशयानक.	१२९९
प्रतीपदर्शिनी.	५०६ टी०
प्रभविष्णु.	१७८७
प्रमथाधिप.	२०७ टी०
प्रमृत.	८६६ ”
प्रलम्बघ्न.	२२४ ”
प्रवङ्ग.	१८६४
प्रवहण.	१८२७

प्रव्रज्या.	१७५६
प्रशस्त.	१७५५
प्रसादन.	१८३६
प्रस्तर.	१८०६
प्रस्मृत.	{ १८२६ १८८५
प्राग्.	१८८०
प्राचीश.	१७३ टी०
प्राणसम.	५१६ ”
प्राणिन्.	१८७३
प्राणेश.	५१६ टी०
प्रादुष्कृत.	१८८२
प्रादेशन.	१७७७
प्रापणिक.	१८२७
प्रिय.	५१६ टी०
प्रियाल.	१८५२
प्रेमवती.	१७९१
प्रेयस्.	५१६ टी०
प्रेष्ठ.	” ”

फ.

फणिलता. ११५५ टी०

फरक. १८१८
फाल. १०३९ टी०

ब.

बकेरुका. १८७०
बहिंरुत्क. १८४९
बहिंण. १८६७
बहिंष्. १८४९
बलद्विष्. १७४
बलवत्. ४४८ टी०
बलिपुष्ट. १८६८
बलिबन्धन. २२१ टी०
बहुधान्यार्जक. १७७४
बहुरूप. १८८१
बाणजित्. २२१ टी०
बाणधि. ७८२ टी०
बाध. १८७५
बाहुलेय. २०८ टी०
बिडाल. १८६५
बीभत्स. ७१० टी०
बुद्धिसहाय. १८१२
बोधकर. १८१९
बौद्ध. ८६१ टी०

ब्रह्मन्. १८२१
ब्रह्मसूत्र. १८२३

भ.

भद्र. १७५५
भन्द्र. १७५५
भल्ल. ७८० टी०
भषक. १८६३
भसल. १८५९
भिदा. १८८४
भिद्. १८८४
भुजशिखर. ५८८ टी०
भूतनाथ. १९९ ”
भूधर. १८ ”
भूपाल. ६९० ”
भूमृत्. { १८ ”
                  { १०२७ ”
भौम. ११६ ”
अष्टबाण. ७७२ टी०

म.

मकरकेतन. २२९ टी०
मकरध्वज. ” ”
मकरालय. १८४६

मकुट.	१८०२	मनोविलासा.	१७८०
मकुर	१८०७	मन्दाक्ष.	१७६९
मङ्ग.	१८१९	मय.	१८६२
मञ्जरी.	११२२ टी०	मयूरथ.	२०९ टी०
मण्डलक.	१७८४	मरुदेवी.	१७५३
मण्डितपुत्र.	१७५३	मरुमरीचिका.	१०१ टी०
मतिमत्.	३४१ टी०	मर्जिता.	१७७८
मत्स.	१८७१	मलिनी.	१८६२
मद्र.	१८७७	महानील.	१८४५
मधुकर.	१८५९	महीधर.	{ ३१७ टी०
मधुप.	१२१३ टी०		{ १०२७ ,,
मधुमथन.	२२१ ,,	महीध्र	१०२७ ,,
मधुलिह.	१२१३ ,,	महीरुह.	१११४ टी०
मधुव्रत.	१२१३ ,,	महेला.	१७८९
मधुसख.	९ ,,	माकन्द.	१८५१
मधुसुहृत्.	२२९ टी०	माणिक्य.	१८४४
मध्यन्दिन्.	१८८१	माणिवन्ध.	१८३३
मनुष्यधर्मन्.	१९० टी०	माणिमन्त.	१८३३
मनोगव.	१७८०	मानिनी.	५०७ टी०
मनोजन.	१७८७	मायाविन्.	१७७६
मनोयोनि.	२२९ टी०	मायिक.	१७७६
मनोराज्य.	१७८०	मारिष.	१७७०

मार्ग.	१८६१, टी० १५२
मार्द्धीक.	१८२९
मालक.	१८३४
माहेय.	११६ टी०
मीनकेतन.	२२९ ,,
मुनि.	१७५२
मुरारि.	२२१ टी०
मुष्णी.	१७५८
मुस्तक.	१८५८
मूर्च्छा	३०७ टी०
मूर्धावसिक्त.	१८०९
मूषिकरथ.	२०७ टी०
मृगलाञ्छन.	१०५ टी०
मृत्तिका.	१०५६ टी०
मृत्सा.	१०५९ टी०
मृत्स्ना.	१०५९ टी०
मेकलकन्या.	१८४७
मेघ.	१०५१ टी०
मेघवर्त्मन्.	१६३ टी०
मेधाविन्.	१८७०
मेला.	१७८६
मेह.	१७८४

मैत्रावरुणि.	१८२४
मैन्दमर्दन.	२२१ टी०
मौहूर्त्त.	१७८६

य.

यज्ञाशन	८८ टी०
यज्ञोपवीत.	८४४ टी०
यथोद्गत.	१७७३
यमनित्.	२०० टी०
यमनी.	१८०६
यमरथ.	१८६३
यमराज्.	१८५ टी०
यमलार्जुनभञ्जन-	
	२२१ टी०
यमसू.	९५ टी०
यमस्वसृ.	९ टी०
यादःपति.	१०७३ टी०
यादोनाथ.	१८८ टी०
यामवति	१७६१
यावक.	१८०८
यावन.	१८०२
याव्य.	१८७९
युवती.	१८७९

योगिन्.	७६ टी०
योगीश.	१८२४
योषिता.	१७८९
यौवनिका.	१७७१

र.

रक्तिका.	८८३ टी०
रजनीकर.	१०५ टी०
रण्डा.	१७९३
रतिपति.	२२९ टी०
रतिवर	२२९ टी०
रत्नराशि.	१०७४ टी०
रत्नवति.	१८३३
रथकार.	१८३०
रथाङ्ग.	१३३० टी०
रमणीय.	१८७९
रविसारथि.	१०२ टी०
रस.	१८४४
रसजात.	१८४२
रसा.	१८७२
रसाग्र.	१८४२
रसाल.	१८५१
रहस्.	७४१ टी०

राक्षसेश.	७०६ टी०
राजराज.	१९० टी०
रात्री.	१४१ टी०
राधेय.	७०९ टी०
रामभद्र.	१८१०
राव.	१८७७
राहुमूर्धहर.	२२१ टी०
रुक्मिदारण.	२२४ टी०
रेपस्.	१८७९
रैणुकेय.	८५९ टी०
रोगित.	४५९ टी०
रोहिणीश.	१०४ टी०
रौहिणेय.	११९ टी०

ल.

लक्ष्मणी.	१८६८
लक्ष्मीनाथ.	२१४
लङ्कापति.	७०६ टी०
लडह.	१८७९
लिखिता.	१७८६
लिविकर.	४८४ टी०
लीलावति.	५०७ टी०
लुम्बी.	१८५१

लेखक.	१८३१	वल्ग.	१८६१
लेपक.	१८३१	वल्लभ.	५१६ टी०
लोकपाल.	६९० टी०	वागा.	१८६१
लोष्टभेदन.	१८२८	वानमन्तर.	१७५८
लौकायितिक.	१८२६	वानायु.	१८६५
व.		वायुवर्त्मन्.	१६३ टी०
वंशक.	१८०१	वारिज.	११६२ "
वक्षोज.	६०३ टी०	वारिद.	१६४ "
वज्र.	१०६५ टी०	वारिधर.	१६४ "
वडवाम्नि.	१७ टी०	वारिधि.	१०७४ "
वडवानल.	१७ टी०	वारिनिधि.	१०७४ "
वडवावह्नि.	१७ टी०	वारिमुच्.	१६४ "
वतंस.	१८०३	वारिराशि.	१०७४ "
वधूटी.	१७९१	वारिवाह.	१६४ "
वध्वटी.	५१२ टी०	वार्दल.	१७६३
वरवर्णिनी.	५०७ टी०	वार्धि.	१७ टी०
वरारोहा.	५०७ टी०	वावल्ल.	७८० "
वरिष्ठ.	१७६२	वाशा.	१८५२
वरुणपाश.	१८७१	वासरकृत्.	९७ टी०
वर्णपरिस्तोम.	१८०५	वासवावरज.	२१४ "
वर्ण्य.	१८०१	वाहिक.	१८०१
वलमि.	१०११ टी०	वाहिक.	१८६१

विकल्प.	१८७४	विश्वकारक.	५ ”
विकार.	१८८७	विश्वकृत्.	५ ”
विकृति.	१८८७	विश्वजनक.	५ ”
विक्र.	१८५९	विश्वविधातृ.	५ ”
विग्रह.	१८७८	विश्वसू.	५ ”
विघ्नराज.	२०७ टी०	विश्वसृज्.	५ ”
विचका.	१२०५ ”	विश्वस्पृश्य.	२१२ ”
विजय.	९४ ”	विश्वसष्ट.	५ ”
विजिपिल.	१७७९	विषमनेत्र.	{ १५ ” १९६ ”
वित्तेश.	१९० टी०	विषमपलाश.	१५ ”
विनोद.	१८३१	विषमशक्ति.	१५ ”
विन्न.	१८८५	विषमस्पृहा.	४३१ ”
विप्रतीसार.	१८७५	विषमाश्व.	९६ ”
विभेदक.	१८५३	विषमेषु.	१६—२२९टी०
विमानयान.	८९ टी०	विष्.	१८००
विमानिक.	८९ ”	विसकण्टिका.	१८७०
विलेप्या.	३९७ ”	विसप्रसून.	१८५६
विलोचन.	१७९६	विस्फोट.	१७८३
विवधिक.	१७७४	विहङ्गमा.	१७७५
विवाहप्रज्ञप्ति.	१७६६	वीजन.	१८०८
विश्वकर.	५ टी०	वीराशंसनी.	८०१ टी०
विश्वकर्तृ.	५ ”		

वीवधिक.	१७७४
वृत्रद्विष्.	१७४ टी०
वृषकेतन.	६ ”
वृषगामिन्.	९ ”
वृषध्वज.	६ ”
वृषपति.	१२ ”
वृषयान.	९ ”
वृषलक्ष्म.	६ ”
वृषलाञ्छन.	{ १९५ ”
	{ १२ ”
वृषवाहन.	{ ९ ”
	{ १२ ”
वृषाङ्क.	६ ”
वृषासन.	९९ ”
वृष्णि.	९९ ”
वृसी.	१८२१
वेत्रधर.	१८१२
वेश.	१८००
वैजयन्त.	९४ टी०
वैनतेय.	१०२ ”
वैनतेयवाहन.	२२१ ”
वैमनस्य.	१३७१ ”

वैमानिक.	८९ टी०
वैराट.	१८४४
वैरोख्या.	४५ टी०
वैष्णव.	१८४२
व्याख्याप्रज्ञप्ति.	१७६६
व्योम.	१८२९
व्योमयान.	१५५७
व्योमरत्न.	९५ टी०
व्रीड.	१७६९

श.

शंवरारि.	२२८ टी०
शकटारि.	२२१ ”
शकल.	१७९८
शकुनावेदनी	१२८९टी०
शक्तिपाणि.	२०९ ”
शङ्कुमुख.	१८७१
शाङ्खपाणि.	२१९ टी०
शचीश.	१७३ ”
शण्ठ.	{ १७७५
	{ १७९५
शण्ड.	१८६१
शण्ड.	५६२ टी०

शतधार.	१७६३
शतार.	१७६३
शब्दग्रह.	१७९५
शमन.	१८२२
शमभृत्.	७६ टी०
शम्बुक.	१८५९
शरजन्मन्.	२०९ टी०
शरासन.	१८१७
शरीरिन्.	१३३६ टी०
शर्म.	१८७५
शशधर.	१०५ टी०
शशिभूषण.	{ ६ ,, १९९ ,,
शशिशेखर.	६ ,,
शाक्य.	२३७ ,,
शायक.	१२७३ ,,
शातकौम्भ.	१८४१
शान्तिगृह.	१८३७
शारिफलक.	१७८७
शार्ङ्गिन्.	२१९ टी०
शाश्वतिक.	१८८०
शिङ्गाणक.	१७९९

शिविर.	१८१४
शिरोरत्न.	६५० टी०
शिला.	१८४३
शिवकान्ता.	८ टी०
शिवप्रणयिनी.	८ ,,
शिवप्रियतमा.	८ ,,
शिवप्रिया.	८ ,,
शिवरमणी	८ ,,
शिववधू.	८ ,,
शिववल्लभा.	८ ,,
शिवी.	२०४ ,,
शिशुपालनिषूदन	२२१ टी०
शीतांशु.	१०५ ,,
शीतेतररश्मि.	९५ ,,
शुष्मन्.	१८४९
शूर.	९६ टी०
शूर्पकारि.	२२८ ,,
शूलभृत्.	६ ,,
शूलायुध.	६ ,,
शूलास्त्र.	६ ,,
शूलिन्.	६-१९९ ,,

शृगाल.	११६४
शृङ्गार.	१८४३
शृङ्गारजन्मन्.	२२९ टी०
शृङ्गारयोनि.	२२९ ,,
शोणरत्न.	१८४४
शौद्धोदनि.	२३७ टी०
शौष्कल.	१७८०
श्रमणा.	१७२३
श्रवण.	१७५५
श्रीकण्ठसख.	९ टी०
श्रीमत्.	१७७३
श्रीवत्साङ्क.	२१९ टी०
श्रुतिविकल.	४५४ ,,
श्वेतपत्ररथ.	२१५ ,,
श्वेतरस.	४०९ ,,
श्वेतवाजिन्.	१०४ ,,
ष.	
षट्चरण.	१२१२ टी०
षट्पद.	१२१२ ,,
षडंहि.	१२१२ ,,

स.

संस्फोट.	१८२०
संहतल.	१७९७
सगर्भ्य.	१७९४
सङ्कल्पयोनि.	२२९ टी०
सङ्कोच.	१८०१
सङ्घर्ष.	१८८६
सत्येतरत्.	२६५ टी०
सदागति.	१८५०
सदातन.	१८७९
सधर्मचारिणी.	१७९१
सनत्.	१८८८
सनात्.	१८८८
सनिष्ठेव.	२६६ टी०
सन्तति.	१७८९
सन्धि.	१८३६
सप्तच्छद.	१५ टी०
सप्तपलाश.	१६ ,,
सप्तर्षिज.	१७६०
सप्तर्षिपूता.	१४ टी०

समर्पण.	१८८७	सर्वदमन.	१८०९
समाख्या.	१७६८	सर्वदा.	१८८८
समाधि.	१७६८	सर्वार्थसिद्ध.	९४ टी०
समुद्रकाञ्चि.	९३८ टी०	सर्वीय.	१७५२
समुद्रनवनीत.	{ १०५ ,, १७५७ १७५९	सव्यष्ट.	१८१५
समुद्ररशना.	९३८ टी०	सहधर्मिणी.	१७९०
समुद्रवसना.	९३८ ,,	सहाय.	१८१३
समुपजोष.	१८८७	सांशयिक.	१७८१
समृद्ध.	३५८ टी०	सांशुष्टिक.	१७६२
सम्पा.	११०६ ,,	सातीन.	१८५६
सम्फेट.	१८२०	सादिन्.	१८१५
सम्भव.	१७५२	साप्तपदिन.	१८१३
सम्मार्जक.	१७७४	सालवाहन.	१८११
सरमा.	१८६३	साल्वारि.	२२१ टी०
सरसीरुह.	११६२ टी०	सिंहवाहना.	२०३ ,,
सरोज.	१७ ,,	सित.	१८५७
सरोरुह.	१७ ,,	सितांशु.	१०५ टी०
सर्पवल्ली.	११५५ ,,	सिताश्व.	१०४ टी०
		सितेतर.	१६ टी०
		सिद्धार्थ.	१७६६

सु.	१८८९	सौर.	१७६०
सुग्रीवाग्रज.	१८१०	सौवर्ण.	६५६ टी०
सुता.	५४२ टी०	स्कन्धावार.	७४६ ,,
सुतारा.	१७५४	स्तनप.	१७७१
सुधांशु.	१०५ टी०	स्तैन्य.	१७७६
सुधासू.	१०४ ,,	स्थला.	९३९ टी०
सुनासीर.	१०५ ,,	स्थापक.	३३०
सुरपति.	१८ ,,	स्थूरिन्.	१८६२
सुरयान.	८९ टी०	स्थूल.	१७ टी०
सुरस्त्री.	१८३ ,,	स्तुहा.	१८५२
सुरस्त्रीश.	१७३ ,,	स्फुरक.	१८१८
सुरेश.	१७३ टी०	स्फोटन.	१८२५
सुषीम.	१८७६	स्फोटायन.	१८२५
सूका.	१७६९	स्फोटायन.	१८२५
सूत्रामन्.	१७६३	स्मरवती.	५०७ टी०
सूनु.	५४२ टी०	स्मृतिभू.	२२९ ,,
सृक्किणी.	१७९६	खधाशन.	८८ ,,
सृणिका.	१७९९	खर्गस्त्री.	१७३ ,,
सौखशायनिक.	१८१९	खर्गिन्.	८८ ,,
सौखशाय्यक.	१८१९	खर्वासिनी.	१७९०

स्वाहाशन.	८८ टी०	हिङ्गुल.	१८४३
स्वीकृत.	१८८४	हिमवद्बुहितृ.	९ टी०
	ह.	हिरण्यकशिपुदारण.	
ह.	१७९८		२२१ टी०
हनुमत्.	१८१०	हृदयेश.	५१६ ,,
हयग्रीवरिपु.	२२१ टी०	हेम.	१०४३ ,,
हर्यक्ष.	१७६४	हैरिक.	१८१२
हव्यभुज्.	१०९७ टी०	हदिनी.	१८४७
हालहल.	{ १८५८	हीकुर्वन्.	१८६५
हालाहल.			

इति शेषनाममालाकारादि ।

इति कलिकालसर्वज्ञश्रीहेमचन्द्राचार्यप्रणीताया
नाममालायाः शीलोञ्छस्य शेषनाममाला-
याश्च मूलमकारादिक्रमश्च ।

इति श्रेष्ठि देवचन्द ला० जैन पु० ग्रन्थाङ्कः ८८.

निघण्टुशेषेऽकारादिक्रमः

अंशुमती.	२१६०	अङ्गोलक.	२०२१
अंशुमत्फला.	२०४९	अङ्गारवर्णा.	१९५८
अक्ष.	१९७०	अङ्गारवली.	२०३४
अक्षफल.	२०३१	अङ्गारवल्लिका.	२१६०
अक्षिपीलु.	२०२६	अङ्गुल.	२२६२
अक्षिस्यन्द.	१९५०	अङ्घ्रिपर्णी.	२०८७
अक्षोट.	२०२८	अङ्घ्रिसानुज.	२११२
अगस्त्य.	१९१७	अजप्रिया.	१९६१
अगुरु.	१९१०	अजमोदा.	२१४३
अगूढगन्ध.	२१५१	अजशृङ्गी.	२०७९
अग्निपादप.	१९६१	अजहा.	२१८५
अग्निपुष्पिका.	२०३७	अजाण्टी.	२२३०
अग्निभा.	२०९६	अञ्जनकेशिन्.	१९२६
अग्निमन्थ.	१९७३	अञ्जलिकारिका.	२१७१
अग्निमुखी.	२०२३	अटोला.	२२३६
अग्निशिख.	२१५९	अट्टहास.	२१२७
अग्निशिखा.	२२०२	अण्डतुल्यफल.	२०२९
अक्याख्य.	२१३५	अतल.	१५९०
अक्कोट.	२०२१		

अति.	{	१७४२	अश्वक.	२०४८	
		१८८९	अन्यथा.	१७४७	
अतिगुहा.		२१६०	अपामार्ग.	२०९२	
अतिबला.		२१४८	अपामार्गतुल्यक.	२२३८	
अतिमुक्त.		१९२६	अब्ज.	२२१४	
अतिमुक्तक.		१९७९	अब्जजन्मन्.	२२१४	
अतिरसा.		२१०६	अब्रुह.	२२१४	
अतिविषा.		२१७५	अभया.	१९५९	
अतिसौरभ.		२११०	अभ्रङ्कष.	१९९४	
अत्रपत्रक.		२१११	अभ्रपुष्प.	२०१८	
अदरोहिणी.		२०४५	अमला.	२०९९	
अघःशल्य.		२०९२	अमिलान.	२१३२	
अधिष्टकण्ट.		२११५	अमृतवल्ली.	२२०४	
		२११५		१९६९	
अनन्ता.	{	२२०२	अमृता.	{	१९७२
		२२०४			२२०३
		२२६४	अमृताफल.		२२४५
अनाक्रान्ता.		२०८३	अम्बष्ठकी.		२१८०
अनार्यक.		१९१०	अम्बुष्ठा.	{	२१२६
अनार्यतित्तक.		२११६			२२३६
अनुवाक.		२०१७	अम्बुज.		२०१६
अनुस.		२१४५	अम्बुदाहय.		२२६६

अम्बुप्रसादनफल.	२०४४	अरिष्ट.	{ २२२३
अम्बुवेतस.	२०१८		{ २०२५
अम्रपाटक.	१९३६	अरिष्ठा.	२१८४
अम्ल.	१९४८	अरुण.	२१४५
अम्लकेशर.	१९४२	अरुणा.	२१८७
अम्लटोलक.	२२३६	अरुष्क.	२०२२
अम्लपत्र.	१९५१	अरुष्कर.	२०२२
अम्लपूर.	१९४६	अर्कभक्ता.	२२३१
अम्ललोणिका.	२२३५	अर्जक.	२१०८
अम्लवृक्ष.	१९४६		१९९२
अम्लवेतस.	१९४७	अर्जुन.	{ १९९२
अम्लशाक.	१९४६		{ २२६३
अम्ला.	२२३६	अर्थप्रसाधनी.	२१४९
अम्लान.	२१३२	अर्थसाधन.	२०२३
अम्लिका.	१९४५	अर्शोघाती.	२२२९
अरणि.	१९७३	अला.	२२६४
अरण्यनलक.	२२६०	अलाबू.	२२४७
अरलि.	१९७४	अल्पघाटा.	२१५७
अरविन्द.	२२१३	अल्पमारिष.	२२३७
अरस्फोता.	२१९२	अल्पास्थि.	२०६४
अरिमर्द.	२२३२	अवगवाक्षी.	२१९५
		अवल्गुज.	२१०५

अव्यक्तगन्धिका.	११९४
अव्यथा	{ १९७०
	२१०३
अशोकरोहिणी.	२१८३
अश्मगर्भ.	१९९०
अश्मन्तक.	१९५१
अश्मरिका रिपु.	२०२०
अश्वकण्ड.	२०७८
अश्वकर्ण.	१९९१
अश्वगन्धा.	२०७८
अश्वघ्ना.	२१६३
अश्वत्थ.	१९२७
अश्वत्थफला.	२१५६
अश्वपुच्छा.	२०९७
अश्वमारक.	१९१८
अश्वमूर्ति.	२०३९
अश्वरोध.	१९१८
अश्ववल्लभा.	२०८४
अश्वारोहक.	२०७८
अष्टाप्रदी.	२१२९
असन.	१९८९

अहमग्रिका.	१९६९
अहो.	१८८९
आ.	
आकाण्डीरक.	२२६७
आखुपर्णी.	२२११
आघाट.	२०९३
आघेगी.	२२२९
आचमन.	२११८
आटरुष.	२०४७
आढकी.	२२७८
आदण्ड.	२०४१
आदित्यवल्ली.	२२३१
आमण्ड.	२०४०
आमलकी.	१९७२
आम्र.	२००९
आम्रातक.	१९३५
आयतफला.	१९३२
आयसीश्वरा.	२१६३
आहेवत.	२०२९
आरोग्यशिम्बिक.	१९८८
आर्तगल.	२१३४
आर्यभि.	२१८६

आवर्तकी.	२१६१	इन्द्रायुध.	२०७२
आशु.	२२७१	इष्टकापथक.	२२७०
इ.		उ.	
इक्षुकर्णिका.	२११७	उग्रगन्धा.	{ २१४४
इक्षुकाण्ड.	२२५७		{ २१९६
इक्षुगन्ध.	२२५७	उग्रा.	२१९६
इक्षुगन्धा	{ २०८५	उच्चटा.	२१७८
	{ २०८८	उज्जटा.	२०९९
इक्षुवल्ली.	२०८५	उत्तरा.	२१६५
इक्षू.	२२५८	उत्तानपत्रक.	२०४१
इक्ष्वाकु.	२२४७	उत्पल.	२१२७
इङ्गुदी.	१९६३	उत्पलशाखिन.	२१९९
इज्जल्पू.	२०१६	उत्सादन.	२००३
इन्दीवर.	२२१७	उदकीर्य.	२०३३
इन्दीवरी.	२१८४	उदनाह्वया.	२१४७
इन्दुक.	१९५१	उदुम्बरपर्णिका.	२०८९
इन्द्राक्ष.	२०६०	उद्दालक.	२००७
इन्द्रवारुणी.	२१९४	उद्दह.	१९८१
इन्द्रा.	२११५	उद्देग.	२०६८
इन्द्राणी.	{ २०५९	उन्मत्त.	२१४०
	{ २०७२	उपकुञ्चि	२२२३
		उपकुञ्चिका.	२२२३

उपकुल्या.	२१९०
उपासन.	१६९४
उलपवल्वज.	२२५८
उलिका.	२२३६
उशीरपत्रा.	२०१३
उशीरममय.	२२६९
उषणा.	२१९०
उष्ट्रधूमकपुच्छा.	२०८०

ऋ.

ऋद्धि.	२०६१
ऋषभ.	२०६०
ऋषिसृष्टसुख.	२०६२
ऋष्यगन्ध.	२०८५
ऋष्यगन्धा.	२०८५
	२१४८
ऋष्यप्रोक्ता.	२१८६
ऋष्या.	२१४८

ए.

एकपत्रफल.	२०७०
एकवदन.	२०३१
एकाष्टील.	१९३८
एकाष्टीला.	२१८०

एडगज.	२१०२
एनतेन.	१८८९
एरण्ड.	२०४०
एर्वाल.	२२४८
एलापर्ण.	२१०६
एलावालुक.	२१२०
एल्वालु.	२१२०

ऐ.

ऐन्द्री.	२१९४
ऐरवत.	१९५२
ऐर्वारु.	२०९१
	२१९५
ऐलेय.	२१२०

ओ.

ओडूपुष्प.	२०३७
ओदनपाकिन्.	२१३४

क.

ककु.	२२७६
ककुत्र.	१९९२
ककता.	२१४८
ककुष्ट.	२०६३

कङ्कोट.	२२४६	कट्फल.	२०३५
कङ्कोलक.	१९२३	कट्फला.	१९८३
कङ्कुनी.	{ २०७५	कट्ङ्गा.	१९७५
	२२७९	कडङ्गर.	२२८५
कच्छकोलि.	२०१७	कणजीरक.	२२२२
कच्छुनाशिनी.	२१५६	कणवीर.	१९१८
कच्छुरा.	{ २११५	कणा.	२१८९
	२१८५	कणाजाजी.	२२२२
कटङ्कटेरिका.	२०५४	कणिश.	२२८४
कटमी.	{ २०९६	कण्टकाढ्या	१९५७
	२१९४	कण्टकारिका.	२०८१
कटम्भर.	१९३५	कण्टकिन्.	{ १९५३
कटम्भरा.	२१८४		२००८
कटिल.	२०९४	कण्टकीटक.	१९६३
कटिला.	२२४४	कण्टफल.	२०८९
कटु.	२१८४	कण्टली.	२०८१
कटुका.	{ २१८३	कण्टी.	२०८८
	२२४७	कण्डुर.	२२२९
कटुग्रन्थिक.	२१९१	कण्डुरा.	२१८५
कटुफल.	१९२३	कत.	२०४४
कटुम्बक.	२२५५	कतककर्कश.	२२३२
कटुरोहिणी.	२१८३		

कथम.	१९४७		
कदम्बक.	२२८३	कपीतन.	१९०७
कदम्बपुष्पिका.	२१०३		१९३६
कदली.	२०४९	कपीन.	१९२९
कदुपर्णी.	२२०८	कपोत.	२०२९
कनकाह्वय.	२१४०	कपोताङ्घ्रि.	१९२५
कन्द.	२२२९	कफवर्धन.	२०१५
कन्दपत्रत्वच्.	२१६५	कफहर.	२२४५
कन्दराल.	१९२८	कफेलु.	२००७
कन्यका.	२१३१	कमण्डलु.	१९२८
कपिकच्छा.	२१८५	कमल.	२२१३
कपिकच्छुरा.	२१८५	कमलोत्तर.	२१५९
कपिचूत.	१९३५	कम्पिलक.	२०४३
कपित्थ.	१९४९	कम्बुक.	२०७८
कपिपिप्पली.	२०९२	कम्बोजि.	२०९७
	१९३४	करकण्टका.	२१८२
कपिप्रिय.	१९३५	करञ्च.	२०३२
	१९४९	करतालिका.	२०३४
कपिहोमा.	२१८६	करमर्द.	१९३६
कपिला.	१९५९	करवल्लभ.	२०२७
कपिवल्ली.	२०९३	करवी.	२१५३
		करवीर.	१९१८

करवीरक.	१९०७	कर्णसू.	१९५१
करहाट.	{ २०१४	कर्णिकार.	१९१६
	२२१९	कर्णिकारच्छाय.	१९८५
करात्ती.	१७९०	कर्णी.	१९८८
कराभ्रक.	१९३९	कर्पट.	१९३०
करी.	१९९६	कर्पराल.	२०२८
करीषणी.	२२०९	कर्पूर.	१९२२
करुण.	१९४१	कर्वर.	२२३९
कर्कटक.	२०१५	कर्वरि.	२२५२
कर्कटकिनी.	२०१५	कर्बुर.	२११९
कर्कटशृङ्गी.	२०८०	कर्मार.	२०५३
कर्कटाह्व	२०८१	कर्षफल.	१९७१
कर्कटी.	२२४८	कर्षि.	१९७१
कर्कन्धु.	१९५९	कलम.	२२७२
कर्करी.	२२४८	कलम्बी.	२२४४
कर्कशच्छदा.	२२०८	कलशी.	२०८६
कर्कशाह्व.	२०४३	कलायक.	२२७२
कर्कारु.	२२४६	कलिङ्गी.	२२४६
कर्कोटकी.	२२०७	कलिद्रुम.	१९७१
कर्चूर.	२१४२	कलिनाशन.	२०३२
कर्णधारिणी.	१९१९	कलिवास.	१९३१
कर्णपूर.	१९०७	कलिहारिका.	२२०२

कल्याण.	१९८९	काकपीलु.	{ २००२
कल्हार.	२२१७		{ २९७८
कवच.	२१४६	काकमर्दक.	२०४२
कवल.	२२१६	काकमाची.	२०४२
कश्मरी.	१९८३	काकमुद्रा.	२०९८
कश्मीर.	२२५१	काकर्द.	२०४२
कषाय.	१९९१	काकवल्लभा.	२०१३
काककर्कटी.	२०६६	काकसाहा.	२२३९
काककुष्ठ.	२०६३	काकादनि.	२१७७
काकचिञ्चिका.	२१७७	काकेन्दुक.	२००२
काकजङ्घा.	२१५३	काकोडुम्बरिका.	१९३२
काकजम्बु.	२०१३	काक्षीव.	१९७७
काकणिन्द्रिका.	२१७७	काचिम.	१७०८
काकतक्षू.	२२८१	काञ्चनी.	२१००
काकताल.	२११०	काण्ड.	२१८५
कायतुण्डक.	१९११	काण्डतिक्तक.	२११६
काकतुण्डपूली.	२१५५	काण्डरुहा	२१८४
काकनखी.	२१७७	कानीन.	२००४
काकनन्तिका.	२१७७	कान्ता.	२१२८
काकनाशा.	२१५४	कान्तारक.	२२५९
काकपाद.	१९६७	कामक.	२२५४
काकपालक.	२०६३	कामदूती.	१९०८

कामपादप.	२०४६	कालवल्ली.	२१९१
कामाङ्गा.	२००९	कालवृन्त.	२२७८
कामुक.	{ १९२७	कालवृन्तिका.	१९०८
	{ २०१६	कालशाक.	२००१
काम्पिल्ल.	२०४३	कालस्कन्ध.	{ १९१९
कायस्था.	१९१०		{ २००१
कारम्भा.	२०७६	काला.	{ २१३७
	२१४३		{ २२२३
कारवी.	{ २१५३	कालानुसाय.	२०५०
	{ २२२१	कालिरस	२०४९
	{ २२२२	कालेयक.	२०५५
कारवेली.	२२४४	काल्य.	२१४२
कार्तिकेय.	२०३०	काश.	२२५७
कार्पाशी.	२०४४	काश्मरी.	१९८४
कार्मुक.	२०२६	काश्मीरज.	२१२२
कार्श्यशाल.	१९५१	काश्मीररिपु.	२२४०
काल.	{ २००२	काष्ठदारुणी.	१९९८
	{ २२३२	काष्ठपाटला.	१९०९
कालगोष्ठा.	२१८८	काष्ठशारिवा.	२१९८
कालनियति.	१९६४	काष्ठीला.	२०४९
कालमेषी.	{ २१०४	कासघ्नी	२०३४
	{ २१८८	कासमर्द.	२२३२

कासू.	१९६०	कीरवल्लभ.	२०३६
कासेक्षु	२२५७	कुक्कुट.	२२४१
काहल.	१९३४	कुक्कुटी.	१९५६
काहला.	१९२७	कुक्कुर.	२०५६
किंशुक.	१९८०	कुघ.	२२५६
किंसारु.	२२८४	कुङ्कुम.	२१२१
किङ्कण.	१९२६	कुचन्दन.	१९१४
किङ्किणी.	२१५८	कुजम्बुका.	२०१३
किङ्कीराट्.	२१३४	कुञ्जिका.	२२२३
किङ्कीरात.	२१३४	कुञ्जरा.	२०३८
किल्क.	२१५८		१९७४
किणीही.	२०९२	कुट.	२१३५
किण्वमूल.	२१७४		२२६७
किण्विन्.	१७२०	कुटी.	२१६८
कितव.	२१३९	कुट्टिम.	२०३६
किम्पाक.	२०४२	कुठिञ्जर.	२१०८
किरात	२११६	कुठेरक.	२१०८
किरातक.	२११६	कुण्डली.	२२०४
किराततिक्त.	२११६	कुण्डिन्.	१७२०
किलासन्न.	२२४६	कुतसु.	२२५३
किलिम.	१९१७	कुनालिक.	१७३३
किशिनी.	२२१०	कुनाशक.	२११५

कुन्द.	२१२६	कुरवक.	२१३३
कुन्दरुकी.	२०३९	कुरुण्डी.	२२४०
कुपालु.	२००२	कुरुवक.	२१३२
कुबेराक्षी.	१९०९	कुरुविन्द.	२२६६
कुब्जक.	{ २००८	कुल.	२१७४
	{ २०१६	कुलक.	{ २००२
कुब्जकण्टक.	१९५४		{ २२४५
कुमारक.	२०१९	कुलत्थ.	२२७८
कुमारजीवनामक.	२०३१	कुलत्थिका.	२२७८
कुमारी.	२१३१	कुलपुष्प.	२१७४
कुमुद.	२२१६	कुलाव.	१९८२
कुमुदाहारी.	१९८३	कुली.	२०८२
कुमुदिका.	२०३६	कुलमाष.	२२७८
कुमुदोद्भव.	१९१८	कुवलय.	२२१६
कुमुद्वती.	२२१५	कुवलि.	१९५९
कुम्भिका.	२२२०	कुवेल.	२२१६
कुम्भी.	२०३६	कुश.	२२५६
कुम्भीक.	१९१७	कुशालिन.	१९५१
कुम्भोल्लखलक.	१९६५	कुशिशिपा.	१९५९
कुरण्टक.	{ २१३२	कुशेशय.	२२१३
	{ २१३३	कुष्ठनाशिनी.	२१०४

कुसुम्भ.	{ २१२१	कृष्णफला.	२१०५
	२१५९	कृष्णभद्रा.	२१९९
कूटशाल्मली.	१९५७	कृष्णभेदा.	२१८३
कूरमण्डलपत्रक.	२०९५	कृष्णमल्लिन्.	२११०
कूर्चक.	२२४९	कृष्णमालुक.	२११०
कूर्चकेसर.	२०६७	कृष्णला.	२१७७
कूर्चशीर्षक.	२२४९	कृष्णवर्ण.	२०२३
कूष्माण्डक.	२२४६	कृष्णवल्ली.	२१९९
कृतच्छत्रा.	२२०६	कृष्णवृन्तिका.	२०९७
कृतत्राण.	२११२	कृष्णसर्जस्.	१९८९
	{ १९८६	कृष्णसारा.	१९५८
कृतमाल.	२०३३		{ १९११
कृमिघ्न.	१९४३	कृष्णा.	{ १९८२
कृमिज.	१९१०		{ २१८९
कृमितरु.	२०११	केकणि.	१९६७
कृमिहा.	२०६०	केतक.	२०७०
कृष्ण.	२१८८	केतकच्छदनीय.	२०४४
कृष्णजटा.	२१६५	केरलन्.	२०५९
कृष्णतन्दुल.	२०५९	केलम्बू.	२२४४
कृष्णतन्दुला.	२१९०	केशमुष्टिक.	२०२६
कृष्णपाकफल.	१९४०	केशरञ्जन.	२२३१

केशवल्ली.	२०९३	कोलक.	२१८९
केशवावास.	१९२८	कोलकर्णी.	२०७८
केशाम्बु.	२०११	कोलफल.	१९९३
केशी.	२१६६	कोलमूल.	२१९१
केसर.	} १९१६	कोला.	२१९०
	} २२१८	कोलि.	१९५९
केसराम्ल.	१९४२	कोलिपत्र.	१९९६
केसरी.	१९४३	कोली.	१९६०
कैटरी.	२०३५	कोशफला.	२२०७
कैरव.	२२१६	कोशातकी.	२२०६
कैरविणी.	२२१५	कोषपुष्प.	१९९९
कैवर्तिमुस्तक.	२२६७	कोषफल.	१९२४
कोकनद.	२२१५	कौरव.	२११७
कोकिनाक्षमः.	२२५७	क्रकरा.	१९६६
कोटिवर्षा.	२०५८	क्रन्दाल.	२०५१
कोद्रव.	२२८०	क्रमसन्धारण.	१९७९
कोमल.	१९२३		२००४
कोर.	१९२४	क्रमुक.	२०५१
कोरङ्गी.	१९२१		२०६८
कोरदूषक.	२२८०		२०७१
कोल.	१९२४	क्रमुकच्छद.	२०६९

क्रव्यादिन्.	२१६६	क्षुद्रपत्र.	२१०८
क्रोष्टुपुच्छिका.	२०८६	क्षुद्रपत्रक.	२२५८
कृतीतक.	२०७७	क्षुद्रपनस.	२००८
कृतीतकिका.	२१३८	क्षुद्रफला.	२१९५
क्षत्रियवरा.	२२४७	क्षुद्रभण्टाकी.	२०८२
क्षारपत्रक.	२२३३	क्षुद्रवर्षाभू.	२०९४
क्षारश्रेष्ठ.	{ १९८१	क्षुद्रसहा.	२०९८
	२०५२	क्षुद्रा.	२०८२
क्षितिक्षम.	१९५३	क्षुद्राम्र.	२०११
क्षीबक.	२०२६	क्षुद्राम्ली.	२२३६
क्षीरकन्दा.	२०८५	क्षुर.	२०८९
क्षीरपुष्पी.	२१४१	क्षेत्रमण्डन.	२१५८
क्षीरवली.	२०८५		
क्षीरविदारिका.	२०८५	ख.	
क्षीरशुक्ला.	२०८५	खण्डारीष्टा.	२०५४
क्षीरार्कपर्ण.	१९३७	खण्डिक.	{ २२७४
क्षीरिका.	१९३३		२२७७
क्षीरिणी.	२२०८	खदिर.	१९५३
क्षीरिन्.	१९३१	खदिरिका.	२१७१
क्षुद्रचन्दन.	१९१३	खर.	२२५६
		खरपत्र.	२१११
		खरपुष्पा.	२२५२

स्वमञ्जरी.	२०९२	गन्धकारी.	२०३९	
स्वस्कन्ध.	१९३५	गन्धकुसुम.	१९४३	
स्वराधा.	२१४३	गन्धनाकुलिका.	२१०७	
स्वर्जूर.	} २०६५	गन्धपत्र.	१९४९	
		गन्धपुष्प.	२०१७	
स्वर्जूरिका.	२०६६	गन्धपुष्पक.	२०२१	
स्वर्जूरी.	२०७०	गन्धफली.	२०७६	
ग.		गन्धबली.	२१४९	
गजद्विश.	१९८५	गन्धमांसी.	२१६६	
गजभक्ष्या.	२०३९	गन्धमूलक.	२१४२	
गणरूपक.	१९३७	गन्धमूला.	२१०६	
गणिका.	२१२६	गन्धर्वहस्तक.	२०४१	
गणिकारिका.	१९७३	गन्धवणी.	२१४५	
गण्डकाली.	२१७१	गन्धवती.	२१६८	
गण्डकी.	२२५८	गन्धवीरा.	२०३९	
गण्डदूर्वा.	२२६५	गन्धवृक्ष.	२०१९	
गण्डाली.	२२६५	गन्धसार.	} १९१२	
गण्डीर.	२२३८			१९९३
गण्डीरक.	२२३७	गन्धा.	} २१६०	
गण्डीरी.	२२५८			२२५२
गन्धकटी.	२१६८			२२५२

गन्धाढी.	२१६७	गिरिज.	२०००
गन्धाढ्या.	२१३१	गिरिपर्णी.	२१९२
गन्धाली.	२११९	गुग्गुली.	१९६४
गन्धोत्कट.	२१३९	गुच्छ.	२२८५
गमन.	२२५९	गुच्छफल.	२०१७
गम्भारी.	१९८३	गुञ्जस्तजनक.	२२६१
गम्भीर.	१९४१	गुञ्जा.	२१७७
गरागरी.	२२०५	गुडपुष्प.	१९९९
गर्दभ.	२२१६	गुडफल.	२०२७
गर्दभशाक.	२१६१	गुडा.	१९३८
गर्दभाण्ड.	१९२८	गुडूची.	२२०३
गर्भपाकिन्.	२२७१	गुणोज्ज्वला.	२१२५
गर्भपातन.	२०२४	गुन्द्रा.	२०७६
गर्भपातिनी.	२२०२		२२५६
गवाक्षा.	२१२९	गुन्द्री.	२२६६
गवादनी.	२१९४	गुरुपुष्पिका.	१९४५
गवेधु.	२२८२	गुल्मक.	१९१९
गवेधुका.	२२८२	गुल्मारि.	२०२७
गाङ्गेय.	२२६६	गुवाक.	२०६८
गायत्रिन्.	१९५३	गुहा.	२०८६
गालव.	२००५	गुहाशय.	२०२८

गूढगंधः	२१५१	गोमी.	२०५९
गृञ्जन.	२२२४	गोमूत्रगन्धक.	१९९०
गृध्रनखी.	१९६०	गोलफल.	१९९९
गेहविटप.	१९८६	गोलिह.	२०५२
गोकण्ट.	२०८८	गोलोमा.	२०७३
गोकर्णी.	२२००	गोलोमी.	{ २१९७
गोक्षुर.	२०८७		{ २२६५
गोचन्दना.	२१४५	गोल्हा.	२२५३
गोजिका.	२१४६	गोवन्द्रनी.	२०७६
गोत्रवृक्ष.	१९९४	गोशीर्षक.	१९१२
गोदुधा.	२१९५	गौर.	{ १९८१
गोधास्कन्ध.	१९५५		{ १९८८
गोधूम.	२२७७	गौरशाक.	२०००
गोनर्द.	२२६७	गौरी.	{ २१००
गोपकन्या.	२१९८		{ २१११
गोपति.	२०६१	ग्रन्थमूली.	२११९
गोपभद्रिका.	२०३५	ग्रन्थी.	२००८
गोपवल्ली.	२१९८	ग्रन्थिक.	{ २०५७
गोपवृक्ष.	१९७६		{ २१९०
गोपुरप्लव.	२२६७	ग्रन्थिका.	{ २१०४
गोप्या.	२१९८		{ २२१०

ग्रन्थिपर्ण.	२०५६	घुसृण.	२१२१
ग्रन्थिल.	{ १९६६	घृतमण्डलिका.	२१७२
	{ १९६७	घृतिका.	२०८६
ग्रहनाशन.	१९८६	घोण्टा.	१९६०
ग्रामनलिका.	२२६०	घोण्टा.	१९६०
ग्राम्या.	२१३८	घोषा.	{ २२०६
ग्राहि.	१९५०		{ २२२१
ग्रीष्मा.	२१२८	च.	
ग्रीष्मिका.	२१२८	चक्रवर.	१९७९
घ.		चक्रमर्दक.	२१०१
घण्टा.	२०५१	चक्रलक्षण.	२२०४
घण्टापुष्प.	२१४०	चक्रशल्या.	२१७८
घण्टाखा.	२१५७	चक्राक.	२१०१
घण्टाली.	२२०६	चक्राख्य.	२०५०
घनसार.	१९२२	चक्राङ्गी.	२१८४
घनस्कन्ध.	२०११	चक्षुष्य.	२१६९
घावनी.	२०८६	चञ्चु.	{ २०४१
घास.	२२६३		{ २०४१
घुटा.	१९६०	चटकाशिर.	२१९०
घुणवल्लभा.	{ १९५६	चणक.	२२७४
	{ २०९०	चण्ड.	१९१९

चण्डा.	२२१०	चाणाक्यमूलक.	२२४२
चण्डात.	१९१९	चामरपुष्पक.	२२५७
चतुरङ्गुल.	१९८७	चार	१९३५
चतुष्पर्णी.	२२३६	चारि.	२२६३
चन्दन.	१९११	चारिपत्रिका.	२१५२
चन्दनपुष्पक.	१९२५	चारुदर्शन.	१९२९
चन्दनबीजिका.	२०४५	चारुपर्णी.	२२२६
चन्दनशाखि.	२१९९	चारुमोटा.	२१२५
चन्दना.	२१९९	चिक्कण.	२०६८
चन्द्रनामक.	१९२३	चिञ्चा.	१९४५
चन्द्रबाला.	१९२०	चित्र.	२०४०
चन्द्राह्वय.	२०४३	चित्रक.	२१३५
चर्मकषा.	{ २०८४ २१७०	चित्रदण्डक.	२२२९
		चित्रपर्णक.	२१५५
चर्मरङ्ग.	२१६१	चित्रपर्णी.	२०८७
चर्मिण.	२००६	चित्रफला.	२१९५
चलपत्रक.	१९२७	चित्रा.	{ २०८९ २२११
चवन.	२१९१		
चविका.	२१९१	चिरजीविन्.	२२५०
चव्य.	२१९१	चिरपाकिन्.	१९५०
चाङ्गेरी.	२२३५	चिरबिल्वक.	२०३२

चिभिंदि.	{ २०९०	छिन्नरुहा.	२२०३
	{ २२४८	छिन्ना.	२२०४
चिल्लिन्.	२००४	छिन्नोद्भवा.	२२०३
चीनक.	२२८१	छुरिका.	२२३४
चुक.	१९४७		
चुक्रा.	१९४५	ज.	
चुक्रिका.	२२३५	जघनेफला.	१९३३
चुक्रिकाम्ला.	१९४५	जटा.	२१६५
चूडामणि.	२१८७	जटायु.	१९६४
चूत.	२००९	जटिला.	{ २१६५
चेतकी.	१९७०		{ २१९६
चोरपुष्पिका.	२२१०	जतुक.	२१५१
		जतुका.	{ २१६९
छ.			{ २१६९
छत्रपत्र.	२००६	जतुकारी.	२१७०
छत्राकी.	२१०८	जतुकृत्.	२१६९
छत्रातिच्छत्रक.	२२५५	जतुद्रुम.	२०११
छर्दनी.	२२४९	जननीजनी.	२१७०
छागलख्य.	१९४१	जन्तुका.	२१७०
छायावृक्ष.	१९२८	जन्तुघातक.	२०६०
छिन्नग्रन्थनिका.	२१०४	जन्तुनन्तु.	२१५८
		जन्तुफल.	१९३१

जपा.	२०३७	जलज.	{ २०००
जम्बीर.	१९४०		{ २२१४
जम्बु.	१९७५	जलजन्मन्.	२२१४
जम्बू.	२०१२	जलजा.	२०७७
जम्बूल.	२०६९	जलनीली.	३२२०
जम्भ.	१९४०	जलपिप्पली.	२१७३
जम्भल.	१९४०	जलब्राह्मी.	२२४३
जम्भीर.	२११२	जलमुकता.	२२६८
जम्भील.	१९४०	जलरुह.	२२१४
जय.	२२७५	जलशूक.	२२२०
जयद्रुम.	२०४६	जला.	२२३८
जयन्ती.	{ १९७३	जलाशय.	२२७०
			२०४६
जया.	{ १९७३	जवा.	२०३७
		जातिकोश.	२१२४
		जातिफल.	२१२४
जरण.	{ १९६९	जाती.	२१२२
		जातूका.	२१५२
		जात्यभृत.	२१२४
जर्त्तिल.	२२८२	जाली.	{ २१५८
जलकेश.	२११८		{ २२०६

जिज्ञी.	२१८७	ज्योतिष्का.	२०९६
जीमूतक.	२२०५	ज्योतिष्मति.	२०९६
जीरक.	२२२२	झिण्टिन्.	२१३३
जीर्णवालुक.	२२२९		
जीवक.	{ १९८९	ट.	
	{ २२५०	टक्कदेशज	२२३९
जीवनाह्वय.	२२६७	टक्क.	२०१२
जीवनी.	२२३४	त.	
जीवनीय.	२२३४	तक्राधिवासन.	१९५२
जीवन्ती.	{ २२०४	तगर.	२०५०
	{ २२३४	तटरुह	२०४५
जीवबुध.	२२६७	तनु.	२००८
जीवबोधिनी.	२१०२	तनुक्षीर.	१९३६
जीववद्धिनी.	२२३४	तनुवलकल.	२००३
जुङ्गक.	२२२९	तन्तुल.	२२१८
जूर्णाह्वय.	२२८१	तन्निका.	२२०४
जोरण.	१९९६	तन्दुल.	२०५९
जोर्णाला.	२२८१	तन्दुली	२२३७
ज्ञायतालिका.	२०९९	तन्दुलीय	२२३७
ज्यंमल.	१९३७	तन्दुलेरक.	२२३७
ज्योतिष्क.	२१३५	तन्वी.	२१५३

तपस्विनी.	{ २१०३	ताम्रपर्णी.	२०३८
	{ २१६६	ताम्रपुष्प.	२२३३
तपस्वी.	२१३९	ताम्रफल.	२०२१
तमाल.	{ १९१९	ताम्रमूलिन्.	२११५
	{ २०२०	ताम्रवृन्त.	२२७८
तमालपत्र.	१९२०	ताम्रसार.	१९१४
तरङ्गिणी.	२१०१	ताम्रिका.	२१७८
तरणी.	२१३१	ताक्ष्यशूक.	२२७३
तरुण.	२०४०	ताल.	{ २०६६
तर्कारी.	१९७३		{ २०७०
तल.	२०६६	तालक.	२२०५
तलफल.	२१४०	तालपत्री.	२१६४
तस्करस्नायु.	२१५५	तालपर्णी.	२१५०
तस्करी.	२२१०	तालमूली.	२१५०
तापसतरु.	१९६३	ताली.	२०७०
तापसवल्लभ.	१९३५	तिक्तकरोहिणी.	२१८४
तापिच्छ.	१९१९	तिक्तपर्व.	२२४६
तामरस.	२२१४	तिक्तबीजा.	२२४७
तामलकि.	२०९९	तिक्तमज्जा.	१९६३
तामस.	१९२०	तिक्तवल्कली.	२२०१
ताम्रपत्र.	१९५१	तिक्तशाक.	२०१९

तिकृता.	{ २१७९	तीक्ष्णपत्र.	२०४८
	२१८४	तीक्ष्णफल.	२०४८
तिनिश.	१९७८	तीक्ष्णवल्क.	२०४८
तिन्तिडी.	१९४५	तीक्ष्णसार.	१९६६
तिन्तिडीक.	{ १९४६	तीरवृक्ष.	२०००
	१९४८	तुङ्ग.	१९१७
तिन्तिला.	१९४५	तुङ्गा.	१९६१
तिन्दु.	२००२	तुङ्गी.	२२५२
तिन्दुक.	{ २२०२	तुच्छा.	{ १९२१
	२००१		२१३७
तिरीट.	२००४	तुण्डिका.	२२५३
तिलकरोहिणी.	२१८३	तुण्डी.	२२५३
तिलपर्णिका.	१९१५	तुण्डीकेरी.	२०४४
तिलपर्णी.	२०८७	तुभ.	२२८३
तिलपिञ्ज.	२२८३	तुम्बरु.	२०४८
तिलपेज.	२२८३	तुम्बसी.	२१९६
तिल्व.	२००४	तुम्बी.	२२४७
तिष्यपुष्प.	१९९०	तुरगी	२०७८
तिष्यफला.	१९७२	तुलसी.	{ २११०
तिष्या.	२१४९		२१६४
तीक्ष्णगंध.	{ २१०९	तुला.	१९२१
	१९७६		

तुवरी.	२२७८	तेजोमन्थ.	१९७४
तुष	२२८५	तेजोवती.	२१६४
तुषवी.	२२२२	तेजोहा.	२१६४
तुषा.	२२८५	तैलपर्णिक.	१९१२
तुष्ट.	२००१	तैलभाविनी.	२१२२
तूक्षुर.	२०८९	तोकय.	२२७३
तूणी.	२१३७	तोयपिप्पली.	२१७३
तूदं.	२०५०	तोयमञ्जरी.	२२३८
तूल.	२०५०	तोयवृत्ति.	२२३८
तूलिनी.	१९५६	तोयाधिवासिनी.	१९०८
तृण.	{ २२५५	त्रपुसी.	{ २१९६
	{ २२६३		{ २२४८
तृणध्वज.	२०५२	त्रायन्ती.	२११२
	{ २०६६	त्रायमाणा.	२११२
तृणराज.	{ २०६९	त्रिक	२०८८
	{ २१२९	त्रिकण्ट.	२०८८
तृणशुल्य.	२१२९	त्रिदिवोद्धवा.	१९२२
तेजन.	२०५३	त्रिपर्णी.	२१५९
तेजनी.	२२००	त्रिपादी.	२१७२
तेजस्विनी.	२१६३	त्रिपुटा.	{ १९२२
तेजिनी.	२१६४		{ २१३०

त्रिवृन्ताख्य.	१९८०	दन्ती.	२०८९
शुटि.	{ १९२०	दम्र.	२२५६
	{ १९३८	दमन.	२१३८
त्र्यरूसुरूपा.	२१३०	दर्भ.	२२५६
त्वक्सार.	२०५३	दलम्.	१९२०
त्वक्सुगन्ध	१९५२	दाक्षिणात्य.	२०६७
त्वक्सुगन्धिका.	१९२१	दाडिम.	२०३६
त्वगादिन्.	१९९६	दाडिमपुष्पक.	२०३४
त्वग्रुज.	२०६५	दानर्षि.	२१३८
त्वचिसार.	२०५३	दाप.	२०५१
त्वलर्क	१९३७	दारुक.	१९९७
	द.	दारुण.	२१३५
दण्डोत्पला.	२१४५	दारुहरिद्रा.	२०५४
दद्गुम्न.	२१०१	दार्विका.	२१४६
दधित्थ.	१९५०	दावी.	२०५४
दधिफल.	१९५०	दासी.	२१५३
दन्तधावन.	१९५३	दिण्य.	१९२४
दन्तबीज.	२०३७	दिसिन्.	२१३४
	{ १९४१	दिच्यवज्र.	२११८
दन्तशठ.	{ १९५०	दीपवृक्ष.	१९८५
	{ २२३६	दीप्ता.	२२२६
दन्तशठा.	२२३६	दीप्य.	२१४४
दन्तहर्षण.	१९४०		

दीर्घकील.	२०२१	दुर्गन्धा.	२१०४
दीर्घदण्ड	२०४०	दुर्ग्रह.	२०९३
दीर्घपत्र.	१९९१	दुर्नामारि.	२१५०
दीर्घपत्रक.	{ २०००	दुर्मेघा.	२१७८
	२२२४	दुर्मोघा.	२१७८
दीर्घपत्रा.	२०९४	दुर्लेखा.	२१०५
दीर्घफल.	१९८७	दुर्वणप्रसर.	२१२०
दीर्घमूल.	२११४	दुर्वा.	२२६३
दीर्घमूला.	२१५९	दुष्प्रधर्षा.	२०८२
दीर्घरोमक.	२११८	दुस्पर्श.	२११५
दीर्घवृक्ष.	१९७९	दूरमूल.	२११४
दीर्घवृत्तान्त.	१९७४	दृढ.	२१२०
दीर्घायु.	२२४९	दृढलता.	२२५८
दीर्घिका.	२१५२	दृढस्कन्ध.	१९३४
दुःस्पर्शा.	२०८१	दृशोक्षीव.	१९७७
दुद्रुम.	२२२५	देवजग्ध.	२२५४
दुन्दक.	१९७४	देवता.	२१३९
दुरभिग्रहा.	२१८५	देवताड.	२२०५
दुरालभा.	{ २११५	देवदाली.	२२०५
	२१८६	देवदुन्दुभि.	२१११
दुर्गा.	१९६४	देवदूति.	१९४४

देवद्रु.	१९९७	द्विकिलिम.	१९९७
देवधान्य.	२२८१	द्रुम.	१९९७
देवनिर्मिता.	२२०३	द्रुमोत्पलव्याध.	१९१५
देवपुत्रिका.	२०५८	द्रोणी.	२१३८
देवपुष्प.	१९२५	द्वारदारु.	१९९३
देवमणि.	२१७६	द्विजकुत्सित्.	२००६
देववल्लभ.	१९१७	द्वितीय.	२१०९
	१९९७	द्विरदाशन.	१९२८
देवशाक.	१९९२	द्वीप.	१९२४
देवश्रेणि.	२२००	द्विपिशत्रु.	२१८१
देवसहा.	२१४८	द्विपिका.	२१८१
	२०५८		
देवी.	२२०४	ध.	
	२२००	धत्तूर.	२१३९
दैत्य.	१९७१	धनु.	२०२२
दैत्या.	२१६७	धनुर्वृक्ष.	१९९४
दोला.	२१३७	धनुःश्रेणि.	२२०१
द्रवती.	२२११	धनुष्पुट.	१९३४
द्रविड.	२१४२	धन्वन्.	१९९५
द्रावण.	२००१	धन्वयवासक.	२११४
द्राविडी.	१९२०	धन्वयास.	२११४
		धमनि.	१९२६

धरा.	२२०३
धर्मद्वेषिन्	१९७१
धर्मपत्तन.	२१८८
धर्षणी.	२२०८
धव.	१९८१
धातकी.	२०३७
धातुपुष्पी.	२०३७
धान्य.	२२७१
धान्यत्वपल.	२२८५
धामार्गव.	{ २०९२ २२०७
धावनी.	{ २०८२ २०८६
धुरन्धर.	१९८१
धूर्त.	२१३९
धूर्तपादप.	१९९२
धूर्धुर.	२०६१
धूसरच्छदना.	२१४२
ध्रुवसाधन.	१९९३
ध्रुवा.	२१५९
ध्वजद्रुम.	२०६६

ध्वाङ्गनामिका.	२१५६
न.	
नकुलप्रिया.	२१०८
नक्तञ्चर.	१९६५
नक्तमाल.	२०३२
नगभित्.	२१५५
नट.	{ १९७४ २२५९ २२६७
नटिन्.	१९३०
नटी.	१९२५
नड.	२२५९
नताङ्गी.	२०८०
नदीकान्त.	{ २०१६ २१५४
नदीकुलप्रिय.	२०१७
नदीसर्जस्.	१९९२
नद्यास्या.	२१५४
नन्दा.	२२०२
नन्दिन.	१९८२
नन्दी.	२२७४

नन्दीवृक्ष.	२०४६			१९७४
नमस्कारी.	२१७१		नादेयी.	२०१३
नम्भ.	२००३			२०१८
नरेन्द्रमाता.	२२३६		नारङ्ग.	१९५२
नर्तक.	२२५९		नारायणी.	२१८१
नल.	२२५९		नारीकेर	२०६७
नलदममृणाल.	२२७०		नाल.	२२८५
नलदा.	२१६५		नालकिनी.	२२१२
नलिका.	१९२५		नालिकेर	२०६७
नलिन.	२२१३			२०७१
नलिनी.	२२१२		नालीक.	२२१४
नलिनु.	२२६०		निःश्रेणि.	२०६५
नवमालिका.	२१२७		निःस्यन्दन	२००१
नवमालिनी.	२१२७		निकुञ्जक.	२०१९
	२१०७		निकुम्भ.	२०९०
नाकुली.	२१६२		निकोचक.	२०२१
	२२६०		निगूढ.	२२७६
नागजिह्वा.	२१९९		निचुल.	२०१६
नागदन्ती.	२०९०		नित्यभद्रा.	१९८४
नागबला.	२०५४		निदिग्धिका.	२०८१
नागरङ्ग.	१९५२		निम्ब.	२०२४

निम्बकर.	२०२६	नीलमल्लिका.	१९६८
निम्बतरु.	१९६५	नीलवलकल.	२०६८
नियमन.	२०२५	नीलसन्धिक.	२०७२
निर्गन्ध.	} १९१६ १९१३	नीलसारक.	२००१
		नीलस्यन्दा.	२१९४
निर्गुण्डिन्	२०७२	नीलाम्बुजच्छदा.	२०१२
निर्गुण्डी.	२०७४	नीलिकासुता.	२०७४
निर्मध्या.	१९२५	नीली.	२१३७
निर्माल्या.	२०५८	नीवार.	२२७९
निशाख्या.	२१००	नुन्नमालिनी.	२०९९
निशाचरी.	२२१०	नृप.	२०५०
निष्कुटि.	१९२०	नृपात्मज.	२०१२
निष्पाव.	२२७७	नेमिवृक्ष.	१९५४
नील.	२१३४	न्यग्रोध.	१९३०
नीलकण्ठ.	२२४२	न्यग्रोधा.	२२११
नीलकपित्थ.	२०१२		
नीलकेशी.	२१३८	प.	
नीलनिर्यास.	१९९०	पङ्कज.	२२१४
नीलपर्णक.	२०६४	पङ्कजमुष्टिका.	२०५८
नीलपुष्पी.	२१९४	पङ्कमुष्टिका.	२०५७
नीलमञ्जरी.	२०७३	पङ्करुह.	२२१४
		पचम्पचा.	२०५५

पद्मागुल.	२०४०	पद्मकर्कटिक.	२२१९
पटोदय.	२०४३	पद्मनाल.	२२१८
पटोल.	२२४५	पद्मवर्णक.	२२५१
पट्टरञ्जन.	१९१४	पद्मा.	२१६०
पट्टिका.	२००४	पद्माक्ष.	२२१९
पट्टी.	२००४	पद्माट.	२१०२
पण्या.	२०९६	पद्मिनी.	२२१२
पत्तङ्ग.	१९१४	पनसा.	२००८
पत्तूर.	१९१५	पयस्विनी.	२०८५
पत्र.	१९६६	परपुष्टमदोद्भव.	२००९
पत्रपुष्पी.	२०९३	पराजिता.	२१९२
पत्रमालिन्.	२०१८	परावत.	२०२८
पत्राङ्ग.	१९१४	पराश्रय.	१९२७
पत्री.	२१२३	परिपेलव.	२२६८
पत्रोर्ण.	१९७६	परिमण्डल.	२०६५
पथिका.	२१६४	परिव्याघ्र.	} १९१५ २०१९
पथिद्रुम.	१९५४	परुष.	
पथ्या.	१९६९	परुषक.	२०६४
पद्म.	२२१३	पर्जनी.	२०५५
पद्मक.	२०६२	पर्ण.	१९८०
पद्मकन्द.	२२१९		

पर्णभेदिनी.	२०७६	पाटलि.	२०५२
पर्णास.	२१०९	पाटली.	१९०८
पर्पटक.	२१४६	पाठा.	२१७९
पर्वकाव्या.	१९७२	पाठीन.	२१३५
पर्वपुष्पा.	२०९१	पाण्डु.	२०९७
पलङ्कष.	१९६४	पाण्डुफल.	२२४५
पलङ्कषा.	२०८९	पाण्डुरच्छदा.	१९५८
पला.	२१८९	पाण्डुराग.	२१३९
पलाण्ड.	२२२४	पाण्डुरोगप्रिय.	२१७४
पलाल.	२२८५	पापचेलिका.	२१७९
पलाश.	{ १९८०	पारावत.	२०२८
	{ २११९	पारावतपदी.	{ २०९६
पलाशक.	१९९६		{ २१५४
पलाशिनी.	२२१२	पारिजातक.	१९६५
पवनेष्ट.	२१८९	पारिजाता.	२१६३
पवित्रा.	२२५६		{ २०२४
पाकल.	२११७	पारिभद्र.	{ १९६५
	{ २०६३		{ १९९७
पाटल.	{ २२७१	पालङ्का.	२२३४
	{ १९०८	पाशुपत.	२१७४

पाषाणभेद.	२१५५	पीतं.	२१२१
पाषाणवृक्ष.	१९५१	पीतक्षीरा.	२२०९
पिकबान्धव.	२००९	पीतचन्दन.	२०५५
पिचुमन्द.	२०२५	पीततन्दुला.	२२७९
पिच्छा.	१९५७	पीतदारु.	२०५५
पिच्छिका.	२१६१	पीतदुग्धिका.	२२०८
पिच्छिल.	२००६	पीतद्रुम.	२०५५
पिच्छिला.	{ १९५६		{ १९२९
	{ १९५८	पीतन.	{ २०५५
पिण्डफला.	२२४७		{ २१२१
पिण्डा.	२१५२	पीतनक.	१९३६
पिण्डी.	{ २०१४	पीतपूति.	१९९८
	{ २०६५		{ १९८७
पिण्डीतक.	२०१४	पीतपुष्प.	{ २२०७
पितामह.	२२६१	पीतपुष्पक.	१९१६
पिपाठीन.	२१३५	पीतपुष्पिका.	२१४७
पिप्पल.	१९२७	पीतभद्र.	२१३४
पिप्पली.	२१८९	पीतर.	१९८९
पिशाचिका.	२१६६	पीतवर्णक.	२०६३
पिशिता.	२१६६	पीतशाल.	१९८९
पिशुन.	२१२१	पीतसार.	२०२१

पीता.	{ २०५४	पुत्रदा.	२०७८
	२२८०	पुत्रश्रेणि.	२२११
	२१२६	पुद्गल.	२२५४
	२१६३	पुनर्नवा.	२०९४
पीतिका.	२१००	पुन्नाग.	१९१६
पीतिनी.	२१५९	पुर.	१९६४
पील.	{ २०२७	पुरुषनामक.	१९१७
	२२०१	पुलक.	२०६३
पीलुपर्णा.	२२०१	पुष्कर.	२२१३
पीलुपर्णी.	२२५३	पुष्करजटा.	२२५१
पीवरी.	२१८०	पुष्करमूल.	२२५१
पुटकिनी.	२२१२	पुष्पकन्दा.	२०८३
पुटा.	१९२२		{ १९५०
पुण्डरीक.	{ २१३९	पुष्पफल.	{ १९६३
	२२१५		२०००
पुण्ड्र.	२२५९	पुष्पवर्षिणी.	२०७४
पुण्ड्रक	१९२६	पूग.	२०६८
पुण्यगन्धा.	२१२५	पूगिन्.	२०६८
पुत्रक.	२१३८	पूतना.	१९७०
पुत्रञ्जीव.	२०३१	पूतिपर्णी	२१०५

पूतिपुष्पा.	१९४४	पौष्कर.	२२५१
पूतिफल.	१९६३	प्रकीर्ण.	२०३२
पूतिफली.	२१०५	प्रकार्यक.	२०३३
पूतिमयूर.	२२५२	प्रग्रह.	१९८७
पूतिमारुत.	१९६८	प्रधन.	२२७५
पूतीक.	२०३२	प्रचोदन.	२११५
पूत्यरिभेद.	१९५५		२१९८
पूरक.	१९४२	प्रतानिका.	{ २२२६
पूरणी.	१९५६		{ २२६४
पृथक्पर्णी.	२०८६	प्रतापस.	१९३८
पृथिवीपति.	२०६१	प्रतिविषारुणा.	२१७५
	{ २१५२	प्रतिहास.	१९१८
पृथु.	{ २२२२	प्रत्यक्पुष्पी.	२०९३
	{ २१५२	प्रत्यक्श्रेणी.	२२११
पृथ्वी.	{ २२२२	प्रपुण्डरीक.	२१६९
	{ १९२२	प्रपुत्राट.	२१०१
पृथ्वीका.	१९२२	प्रपौण्डरीक.	२१६८
पृश्निपर्णी.	२०८६	प्रभावल.	२१५३
	{ २२५७	प्रमोदनी.	२१२९
पोटगल.	{ २२६०	प्रलोभी.	२१३४
पौण्डरीयक.	२१६८		
पौर.	२२५४		

प्रवङ्ग.	१८६४	प्रियजीवक.	{ १९७५
प्रवर.	१९१०		{ २२५०
प्रवरवासन्त.	२२७६	प्रियदर्शन.	१९३३
प्रवाल.	२२३३	प्रियवल्ली.	२०७५
प्रवालफलघोषिका	२२५३	प्रियशालक	१९८९
प्रवेल.	२२७५	प्रिया.	२१३०
प्रव्रजिता.	२१०३	प्रियाल.	१९३४
प्रसादक.	२२३३	प्रियालता.	२०७५
प्रसारणी.	२२२६	प्रेतराक्षसी.	२११०
प्रहसन्ती.	२१३६	प्लक्ष.	{ १९२९
प्राचीना.	२१७९		{ १९३०
प्राणक.	२२५०	प्लवक.	१९२९
प्रावृषायणी.	{ २०९४	प्लीहिरक्तहा.	२०३५
	{ २१८६		
प्रिय.	१९४१	फ.	
प्रियंवदा.	२१२३	फणिज्जक.	२१११
प्रियक.	{ १९८८	फणिन्.	२११२
	{ २०७५	फरण.	२२२५
प्रियङ्गु.	{ २०७५	फल.	२०१४
	{ २२७९	फलकिन्.	१९१२
		फलपूरक.	१९४२
		फलयू.	१९३३

फलषाण्डव.	२०३६
फलखेह.	२०२८
फलाम्बु.	२००८
फलराजी.	१९३३
फलिनी.	२०७६
फलिन्.	२०७६
फलेरुहा.	१९०९
फलगुवाटिका.	१९३२
फाल्गुनी.	१९३२
फुल्ल.	२०१६
फेनक्षीरा.	२२०९
फेना.	२२२६
फेनिल.	२०२४
फेनिलच्छदा.	१९५९

ब

बदरा.	२०४४
बदराघृष्टि.	२११३
बदरादित्यवल्लभा.	२२३०
बदरी.	१९५९
बन्धुर.	२०६१
बन्धूकपुष्पक.	१९८८

बर्बरक.	१९१३
बर्बरी.	२२५२
बर्बरोद्भव.	१९१३
बर्हि.	२२५६
बर्हिपुष्पी.	२०३७
बर्हिष्ट.	२११८
बलदा.	२१५०
बलदेवा.	२११३
बलप्रभ.	१९९४
बलभद्रिका.	२११३
बलवान्.	२१५८
बलसार.	१९९४
बला.	२१४७
बलिन्.	२२७४
बहुक्षमा.	२०७५
बहुगन्धा.	२०७८
बहुत्वक्.	२००६
बहुप.	१९३०
बहुपट.	२००५
बहुपत्र.	२०२३
बहुपुत्रा.	२०९९

बहुपुत्रिका.	२२४६	विम्बी.	२२५३
बहुफेना.	२२२५	विल्व.	१९६८
बहुमञ्जरी.	२११०	विल्वक.	२१५३
बहुला.	१९२१	विस.	२२१८
बहुवल्क.	१९३४	विसनाभय	२२१२
बहुवार.	२००७	विसप्रसून.	२२१४
बहुसुता.	२१८०	विसिनी.	२२१२
बाण.	२१३४	बीजक.	{ १९४३
बाणास्त्र.	२२६१		{ १९८८
बालकेशी.	२२५८	बीजकोश.	२२१७
बालतृण.	२२६२	बीजपुष्पिका.	२२८१
बालपत्र.	{ २११४	बीजपूर.	१९४२
	{ १९५३	बीजपूर्ण.	१९४२
बालपुष्पा.	२१२५	बीजवर.	२२७४
बालभीरुक.	२०१८	बीजस्नेह.	१९८०
बाष्पिका.	२१५३	बुसा.	२२८५
बिन्दुक.	१९६३	बृहत्पत्र.	२००५
बिन्दुलामली.	२२२५	बृहत्पुष्पी.	२१५७
बिभीतक.	१९७०	बृहद्देल.	१९२१
बिभेदक.	१९७१	बृहद्बला.	२१४९

बोधि.	१९२७	भण्डी.	२१८७
ब्रह्मकाष्टक.	२०५०	भण्डीर.	१९०६
ब्रह्मकिरीटिनी.	२१४१	भण्डीरी.	२१८७
ब्रह्मचारी.	२०५१	भद्रक.	२२६६
ब्रह्मचारिणी.	२२२८	भद्रकाली.	२२२७
ब्रह्मजटा.	२१३८	भद्रपर्णिका.	१९८३
ब्रह्मण्य.	२०५०	भद्रपर्णी.	२२२६
ब्रह्मदर्भा.	२१४४	भद्रबला.	२२२७
ब्रह्मदारु.	२०५०	भद्रमुञ्ज.	२२६१
ब्रह्मनिष्ठ.	२०५१	भद्रमुस्ता.	२२६६
ब्रह्मपादप.	१९८१	भद्रलता.	२२२७
ब्रह्ममेखल.	२२६२	भद्रवती.	२०३६
ब्रह्मा.	२०३०	भद्रवल्ली.	२१९९
ब्राह्मणयष्टिका.	२१६१	भद्रश्री.	१९१२
	२०५७	भद्रा.	२०३६
ब्राह्मणी.	२१६१		२०४५
	२२२८	भद्रेन्द्रा.	१९९८
भ.		भरद्वाजी.	२०४५
भङ्गा.	२२८२	भल्ली.	२०२३
भङ्गुरा.	२१७५	भवोदन्या.	२१४७
भण्डिल.	१९०७		

भस्मकाष्ठा.	१९६१	भूतनाकेशिका.	२१६७
भस्मगर्भा.	१९५९	भूतनुत.	२०२२
भस्मपिङ्गला.	१९५९	भूतपालघ्नं	२२५५
भारवाही.	२१३७	भूतवास.	१९७०
भारोध्वहो.	१९८१	भूतवृक्ष.	२००६
भार्गवी.	२२६३	भूतिक.	{ २२५४
भार्गी.	२१६०		{ २२५५
भास्करप्रिय.	१९१३	भूतिकतृण.	२२५४
भिक्षु.	२१०२	भूनिम्ब.	२११६
भिल्लतक.	२०२२	भूपदी.	२१२९
भिषङ्माता.	२०४७	भूमिकालिका.	२१४६
भीम.	१९४७	भूमिखर्जूरी.	२०६६
भीरु.	२०१८	भूम्यामलकी.	२०९९
भीरुपत्रिका.	२१८१	भूरिगन्धा	२१६८
भुज.	२००५	भूरिबला.	२१४९
भूकूष्माण्डी.	२०८४	भूरिस्नेह.	२०२२
	२०७३	भूरुण्डी.	२२४०
भूतकेशी.	{ २०७५	भूर्ज.	२००५
	{ २१६६	भूर्वर्षकेतु.	२०९५
भूतघ्नी.	२१११	भूस्तृण.	२२५५
भूतजटा.	२१६७		

भृङ्ग.	२२३२		
भृङ्गमित्र	२१२७		
भृङ्गरज.	२२३१		
भृङ्गराज.	२२३१		
भृङ्गसम्मता.	२१३१		
भृङ्गार.	} १९२४		
		२२३१	
मेकरज.	२२३२		
मेदन.	१९४७		
भौतिक.	२०२२		
भौभा	२१६०		
अमरोत्सव.	१९२६		
	म.		
मकरन्द.	२१२६		
मकसा.	२२२६		
मकुष्टक.	२२७७		
मकूलक.	२०९०		
मङ्गल.	२०६१		
मङ्गली.	२२५०		
मङ्गल्य.	१९२८		
मङ्गल्यक.	२२७३		
		मङ्गल्या.	{ १९११
			१९६२
			२१४९
			२२६४
		मञ्जसार.	२१२४
		मञ्जरिशिम्बिका.	२०८१
		मञ्जरीनम्र.	२०१९
		मञ्जिष्ठा.	२१८७
		मञ्जुका.	२१८७
		मणिच्छिद्रा.	२१७६
		मण्डुकपर्ण	१९७६
		मण्डुकपर्णिका.	२१८८
		मण्डुकपर्णी.	२२३१
		मण्डुकी.	२२३०
		मत्स्यगन्धा.	२१७३
		मत्स्यगन्धिनी.	२१५६
		मत्स्यपिता.	२१८३
		मत्स्या.	२१८४
		मत्स्याक्षी.	२२२८
		मत्स्यादनी.	२१७३
		मत्स्यान्तकफल.	२०१५

मंदगन्धि.	१९८५	मधुपुष्प.	१९९९	
मदन.	{	२०१४	मधुपुष्पा.	२०९१
		२१४०	मधुपुष्पी.	२१४१.
		२२७४	मधुफल.	२०१०.
मदयन्ती.	२१२९	मधुबीज.	१९७१	
मदिरासख.	२०१०	मधुमती.	१९९४	
मद्यपावनी.	२०३८	मधुर.	२०५०	
मधु.	१९९८	मधुरक.	२२५०	
मधुक.	{	१९९८	मधुरसा.	२२००
		२०५०		१९४४
मधुकर्कटी.	१९४४	मधुरा.	{	
मधुका.	२२८०		२०७७	
मधुकाष्ठ.	१९९९		२१७६	
मधुगन्धा.	२१४१	मधुराजफल.	१९३४	
मधुगृञ्जन.	१९७७	मधुवल्ली.	१९४४	
मधुदूत.	२०१०	मधुशाक.	१९९८	
मधुपर्णिका.	{	१९८२	मधुशिमुक.	१९७८
		२१३७	मधुश्रेणी.	२२००
मधुपर्णी.	{	१९८४	मधुष्ठाक.	१९९९
		२०७७	मधुष्ठीरु.	१९९९
		२२०४	मधुसूदनी.	२२३४
		मधुस्रव.	१९९९	

मधुसवा.	{ २०७७ २१८१	मरुन्माला	{ २०५९ २०५८
मधूक.	१९९८	मरुबक.	{ २०१४ २११२
मधूल.	२०००	मरुसम्भव.	२२४२
मधूलिका.	{ २०७७ २२००	मरूपक.	२११२
मध्यकेसर.	१९४३	मरुद्भव.	२११४
मध्यददत्वक्.	२२६२	मर्कट.	२२४३
मनोज्ञा.	२१२३	मर्कटतिन्दुक.	२००२
मनोहर.	२१२६	मर्कटिका.	२०९३
मन्दार.	{ १९६५ १९३८	मर्कटी.	२१८५
मयूर.	२१४३	मलपत्रक.	२१६५
मयूषक.	२२७७	मलभारी.	१९३३
मयूरक.	२०९३	मलयज.	१९११
मयूरजङ्घ.	१९७५	मलिन.	२१८८
मरालिका.	२२२६	मलयपुष्पिका.	२१५२
मरिच.	२१८८	मल्लिका.	२१७९
मरिचक.	२१११	मल्लिकाकुसुम.	१९४१
मरी.	२२६४	मल्लिगन्धा.	१९११
मरुजन्मनू.	१९६६	मशकिन्.	१९३२
		मश्कर.	२०५३

मसूर.	२२७३			२०१२
मस्तुगन्धा.	२२५२		महाफला.	२१९५
महती.	२०८३			२२०७
महाकन्द.	} २२४१			२२४७
		२२२४	महाबल.	१९९५
महाकपित्थ.	१९६८		महाबला.	१९४४
महाकाल.	२०४२			२२२७
महाकुम्भी.	१९८३		महाभद्रा.	१९८४
महागन्धा.	२१४९		महाभेदा.	२१७६
महाघोषा.	२०८१		महासुनि.	२०२९
महाजला.	२२०७			२०४८
महाजालिनी.	२१६२		महारञ्ज.	२१५९
महादेव.	१९९८		महारसा.	२१३८
महान्.	२०२९		महारोध.	२००३
महानाग.	१९१६		महार्ह.	१९१२
महानिम्ब.	२०२६		महावर.	२१३३
महापत्र.	} १९९४		महावर्षा.	२०९५
		१९९६	महावल्ली.	२२१२
महापारावत.	२०२९		महाविषा.	२१५०
महापुरुषदत्ता.	२१८२		महावृक्ष.	१९९५
महाफल.	१९६८			१९३८

महाशण.	{ २१५८	मांसरोहा.	२१७०
	२१५७	मांसारि.	१९४७
महाशाल.	१९८९	मांसी.	२१६५
महाश्यामा.	१९५८	माकन्द.	२००९
महाश्रावणिका.	२१०३	माकन्दी.	१९७२
महाश्वेता.	२०८४	मागधी.	{ २१२५
महाश्वेताङ्गवदना.	२१९४		{ २१८९
महासजस.	१९८९	मागधोत्थित.	१९२३
महासहा.	{ २०९७	माध्य.	२१२६
	२१३२	माङ्गल्य.	२२३५
महासुगन्धा.	२१०८	माणिवन्ध.	१८३३
महिषाक्ष.	१९६४	माणिमन्त.	१८३३
महीरुह.	१९४६	मातुल.	२१४०
महु.	२००८	मातुलपत्रक.	२१४०
महेरणा.	२०३९	मातुलानी.	२२८२
महोटिका.	२०८३	मातुलङ्ग.	१९४२
महोत्पल.	२२१४	मातुलङ्गी.	१९४४
महौजसी.	२१६३	माधव.	{ २०३१
महौषध.	२२२३		{ १९९८
मद्यगुप्ता.	२१८५	माधवी.	२२२१
		माधवीलता.	१९२७

मारीच.	१९२४	मुखभञ्ज.	१९७७
मारुत.	२११२	मुखशोधन.	१९५५
मारुतापह.	२०२०	मुञ्चक.	२०५१
मारुतापहा.	२१०६	मुञ्ज.	२२६१
मार्कव.	२२३२		२२६२
मार्जन.	२००४	मुण्डक.	१९२६
मार्जार.	१९६३	मुण्डतिका.	२१०२
मार्जारगन्धिका.	२०९८	मुण्डी.	२१०२
मालक.	२०६२	मुद्ग.	२२७५
मालती.	२१२२	मुद्गपर्णी.	२०९८
मालतीफल.	२१२४	मुनि.	२१३८
माला.	२२२५	मुनिदुम.	१९१७
मालुक.	२११०		१९७६
मालूर.	१९६९	मुशटी.	२२८०
माष.	२२७४	मुष्ककः.	२०५१
	२२८४	मुसलिन्ः.	२१५०
माषपर्णी.	२०९७	मुस्ताकाम.	२२६८
मिषि.	२२२१	मुस्ता.	२२६६
मिसिद्धुम.	२०१६	मूर्वा.	२२००
मुक्तबन्धना.	२१३०	मूल.	२२५१
मुखप्रिय.	१९५२	मूलक.	२२४१

मूलकपल्लव.	१९७६	मेषशृङ्गी.	२०७९
मूषण.	२१८९	मेषाक्ष.	२१०२
मृगगामिनी.	२०६०	मेहघातिनी.	२१००
मृगा.	२०९१	मोक्ष.	२०५१
मृगाक्षी.	२०९१	मोक्षक.	२०५१
मृगादनी.	२०९१	मोघन.	२०५९
मृगालिका.	२०८३	मोघा.	१९०८
मृणाल.	२२१८	मोचक.	१९७७
मृत्युपुष्प.	२०७०	मोचा.	{ १९५६
मृत्युफल.	१९९५		{ २०४९
मृदङ्गफलिका.	२२०६	मोचाम.	२१४३
मृदुच्छद.	२००५	मोचिका.	२२४३
मृदुपर्णिका.	२२४४	मोमाली.	२१२७
मृदुफल.	१९६६	मोरटा.	२२००
मृदुवस्त्रक.	२००५	म्लच्छकन्द.	२२२३
मेघनाद.	२२३७	य.	
मेदा.	२१७६	यजिक.	२२६२
मेध्या.	२१९१	यज्ञाङ्ग.	१९३१
मेल.	२१३७	यमलच्छद.	१९५१
मेषकुसुम.	२१०२	यमश्वस.	२१२७
		यव.	२२७३

यवतिका.	२१६३	योगज.	१९१०
यवनाल.	२२८१	योगसार.	१९५२
यवनेष्ट.	} २०२५ २२२४	योगिन्.	१९५२
यवकल.		२०५२	योगी.
यवस.	२२६३	योम्य.	२०६१
यवसाह्वय.	२१४४	योजनवल्ली.	२१८७
यवा.	२२२६	योनल.	२२८१
यवानी.	२१४४	योषाह्व.	२०७६
यवासक.	२११४		र.
यशस्करी.	२२३५	रक्त.	२०६२
यशी.	२१६५	रक्तकाण्ड.	२२३७
यष्टीमधु.	२०७७	रक्तकाष्ठ.	१९१५
यस्या.	२१११	रक्तकुसुमा.	१९५६
याजनकक्षुर.	२२६१	रक्तकेसर.	१९१६
याज्ञिक.	१९८१	रक्तचन्दन.	१९१३
यायसी.	२२४४	रक्तचूर्णक.	२०४३
यावक.	२२७८	रक्तपर्याय.	२१२१
यास.	२११४	रक्तपादी.	२१७१
युग.	२०६१		} १९१९ १९८०
यूथिका.	२१२५	रक्तपुष्प.	

रक्तपुष्पा.	२१६२	रजःपुष्प.	२०६९
रक्तपूरक.	{ १९४६	रजनीपुष्प.	२१२२
	१९४७	रञ्जत.	१९१९
रक्तफल.	१९३१	रञ्जनी.	{ २१००
रक्तफला.	२२५३		२१३७
रक्तबीज.	२०२३	रणप्रिय.	२२६९
रक्तमाल.	२०२८	रण्डारव्यु.	२२२१
रक्तयष्टि.	२१८७	रथ.	२०१७
रक्तवेधना.	२२०६	रथकृन्नेमि.	१९७८
रक्तशालि.	२२७२	रथनाम.	१९७९
रक्तसन्धिक.	२२१७	रथसाधक.	१९७८
रक्तसरोरुह.	२२१५	रथाङ्ग.	२०६१
रक्तसार.	{ १९१४	रन्धी.	२२६०
	१९५३	रम्भा.	२०४९
रक्ताङ्ग.	२०४३	रम्यक.	२०२६
रक्तिका.	२१७७	रसना.	२१०६
रक्तोत्पल.	२२१५	रसफल.	२०६७
रङ्गणी.	२०९८		{ २०३८
रङ्गदायक.	२०६४		२१०६
रज.	{ २१४६	रसा.	{ २२३५
	२२५६		

रसाम्बुष्टा.	२१८०	राजार्ह.	१९१०
रसाम्लक.	१९४८	राजाह.	१९९५
रसाल.	{ २००९	राजिमान्.	२२४५
	२२५८	राजीफल.	२२४५
रसोन.	२२२३	राजीव.	२२१३
रस्या.	२१०६	राठ.	२०१४
राजकशेरुक.	२२६६	राम.	२११७
राजकोशातकी.	२२०७	रामठ.	२१५१
राजजम्बू.	२०१२	रामठी.	२१५२
राजन्या.	१९३३	रामतरणि.	२१३१
राजपादप.	१९८७	रामदूति.	२०९०
राजपुत्र.	२०१२	रामसेन.	२११५
राजपुत्रक.	२०१५	राष्ट्रवृद्धिकरी.	१९६०
राजबला.	२२२७	राष्ट्रिका.	२०८२
राजमुद्ग.	२२७७		{ २१०६
राजवृक्ष.	{ १९३४	रास्ना.	{ २१७१
	२०६९		२१८४
राजादन.	१९३३	रिम.	१९५५
राजात्र.	१९५०	रिमेदक.	१९५५
राजार्क.	१९३७	रुचक.	१९४३

रुचिष्यः	२२४१	रोहिणी.	२१८३
रुजासह.	१९९४	रोहितः	२२५५
रुद्राक्षः	२०२९	रोहितक.	२०३४
रुधिरसावक.	१९४७	रोहिष.	२२५४
रुवक.	२०४०	रोहि.	२०३४
रुवू.	२०४०	रोहितक.	२०३४
रुहा.	{ २१७०		ल.
	{ २२६४	लकुच.	२००८
रेखापत्र.	२००६	लक्षण.	१९३०
रेचक.	२०२१	लक्ष्मी.	{ १९६१
रेचन.	२०६४		{ २०६२
रेवत.	१९८७	लगुड.	१९१९
	{ १९४१	लघु.	२०१०
रोचन.	{ १९५७	लङ्कातिका.	२०५८
	{ २०४३	लता.	{ २१६१
रोचनक.	२०४३		{ २२६५
रोचना.	२०३५	लताङ्कुर.	२०६९
रोध्र.	२००३	लतातरु.	{ १९९१
रोध्रपुष्प.	१९९९		{ २०६६
रोमश.	१९२०	लतार्क.	२२२५
रोहडक.	२०३५		
रोहणोद्भव.	१९१२		

लव.	{ १९२४	लोचमस्तक.	२१४३
	{ २२७०	लोणिका.	२२३६
लवङ्ग.	{ १९२४	लोघ्न.	२००३
लवङ्गक.	२१६४	लोभनीया.	२१०४
लवणा.	२०९६	लोभ्य.	२२७६
लशुन.	२२२३	लोमपामविनाशि०	१९६२
लाक्षाप्रसादन.	२००४	लोमशा.	२१९७
लाक्षावृक्ष.	२०११	लोमहीना.	२१५३
लाङ्गलिन्.	२०६७	लोह.	१९१०
	{ २०८६	लोहित.	१९१४
लाङ्गली.	{ २१८६	लोहितचन्द्रन.	२११२
	{ २१७३	लौहद्रावक.	१९४८
	{ २२०२		
लाबुनी.	२२४७	व.	
लामज्जक.	२२७०	वंश.	२०५२
लीमका,	२२७६	वंशपत्रा.	२१५२
लुङ्ग.	१९४३	वंशिक.	१९१०
लेखकाचञ्चिता.	२२६०	वक्त्रभूषण.	२२२४
लेखशाटक.	२००७	वक्त्रशोधिन्.	१९४१
लेख्यपत्र.	२०६६	वक्रा.	२०८१
लोचमर्कट.	२१४४	वङ्गसेन.	१९१७

वचाया.	२१९६	वन्यतिल.	२२८२
वज्जुल.	२०१८	वन्या.	२०९८
वज्र.	१९३८	वपुषा.	२१५६
वज्जुल.	१९७८	वयःस्था.	२२२८
वट.	१९३०	वयस्था.	१९७२
वटपत्रक.	२१०९	वर.	२१२२
वटप्लव.	१९२९	वरका.	२२७६
वत्सादनी.	२२०३	वरतिक्त.	२१४६
वधू.	२११९	वरतिक्ता.	२१७९
वनकर्णिका.	२०३९	वराटक.	२२१७
वनज.	२०४८	वराम्ल.	१९४३
वनपुष्प.	२००९	वरार्गल.	२०३०
वनविलासिनी.	२१४२	वरी.	२१८०
वनव्रीहि.	२२७९	वरुण.	२०१९
वनश्रृङ्गाट.	२०८७	वरोह.	२२६६
वनशेफाली.	२०७३	वर्णवती.	२१००
वनस्पति.	१९३१	वर्णा.	२२७८
वनहरी.	२२१०	वर्णिचारुकेसरा.	२१३१
वन्दक.	२१६०	वर्तिका.	२०७९
वन्दा.	२०४५	वर्धमान.	२०४०
		वर्धमाना.	१९४४

वर्षपाकिन्.	१९३५	वसुखण्डीर.	२२७५.	
वर्षपुष्पिका.	२१४८	वसुच्छिद्रा.	२१७६.	
वल.	२२१६	वसुत्राणा.	२११३.	
वलाट.	२२७५	वसुवृक्ष.	१९३२.	
वलिनथिन्.	२१३५	वस्तगन्धा.	२१४३.	
वलकला.	२१६४	वसास्व्य.	१९२०.	
वल्लकी.	२०३८	वसेहविद.	१९९७.	
वल्लरीव्याल.	२१३५	वह्निचूडा.	२०५७.	
वल्ली.	२१४४	वह्निपर्याया.	२१८६.	
वशिर.	२०९२	वह्निशिख.	२१२२.	
वसन्तकुसुम.	२००७	वह्निशोधन.	१९७४.	
वसन्तजा.	२१३६	वाकुची.	२१०४.	
वसन्तदूती.	१९०८	वाक्पुष्पा.	२२२१.	
वसन्तपादप.	२०१०	वाजिदन्तक.	२०४७.	
वसा.	{	२१४५	वाठ्यायिनी.	२१४९.
		२१६६	वाठ्यालक.	२१४७.
		२१६८	वाणीर.	२०१८.
वसिर.	२१९२	वातपोथ.	१९८१.	
वसु.	{	१९१९	वाद्यपुष्पिका.	२१४७.
		२१७६	वानरावास.	१९४९.
वसुक.	२१७४			

वानिकप्रिय.	१९४७	वालुकी.	२२४८
वानीर.	२११७	वाल्हीक.	} २१२१ २१५१
वामीरज.	२११७	वाशिका.	
वानेय.	२२६८	वासन्त.	१९७०
वापगुणी.	२२०१	वासन्ती.	२१३६
वापिभान्य.	२११७	वासवोल्क.	१९६४
वायसाङ्गिका.	२१५४	वासा.	२०४७
वायसी.	२१५४	वास्तुक.	२२३३
वायसेशु.	२२५७	वाह्यपुष्पिका.	२१४८
वारास्तवी.	२२५६	विकङ्कत.	१९६७
वाराही.	२११३	विकसा.	} २१७० २१८७
वारिज.	१९२४	विकाम्लिका.	
वारिपत्रिका.	२१०७	विकीरण.	१९३७
वारुणी.	२०९०	विकीर्ण.	२०५६
	२१५५	विजया.	२२६३
	२२६५	विजयाशस्त्रधारण.	२०३१
वार्त्ताकी.	२०८२	विटप्रिया.	२१०१
वार्षिक.	२११३	विट्खदिर.	१९५५
वार्षिकी.	२१३०		
वालक.	२११८		
वालुक.	२१२०		

विडङ्ग.	{	२०५९	विशालत्वग्	१९८५
		२०६४	विशाला.	{
विडालिका.		२०८४		२१९६
वितुन्न.		२२४१		२२०८
विदारि.		२१६०	विशोधिनी.	२१३७
विदारी.		२०८३	विष्वक्सेना.	२०७६
विदुल.	{	२०१७	विश्वदेव.	२१४५
		२०१९	विश्वदेवदेवा.	२०५३
विद्रध्यराति.		१९७७	विश्वरूपक.	१९१०
विद्रुमबल्ली.		१९२६	विश्वा.	२१७५
विभावरी.		२१२८	विषगन्ध.	२०१५
विभीषण.		२२६०	विषग्निथ.	२१७२
विरजाविता.		१९५६	विषघातिनी.	२०८०
विरूपक.		२००१	विषघातिन्.	२००७
विल्वगन्ध.		२१०९	विषग्नी.	२२०३
विशद.		२०८३	विषमच्छद.	१९८५
विशनाशन.		२०१४	विषमर्दिनी.	२१०७
		२०८३	विषमुष्टिक.	२०२६
विशल्या.	{	२२०४	विषशङ्कु.	१९९६
		२२०२	विषहारी.	२२३७
विशाख.		२०९४	विषाडु.	२२४९

विषाणिका.	२०७९	वृक.	२१७९
विषादनी.	२१९४	वृकदन्तिका.	२१८०
विषोदर.	२०१५	वृकी.	२१७९
विषौषधि.	२०९१	वृक्ष.	२०२६
विष्णुक्रान्ता.	२१९२	वृक्षपर्णी.	२०८४
विष्णुगुप्त.	२२४३	वृक्षभक्ष्या.	२०४६
विष्वक्सेनप्रिय.	२११३	वृक्षादनी.	२०४६
विसर्पिणी.	२१६२		२०८४
विस्रगन्धा.	२१५६	वृक्षाम्ल.	१९४६
विहीरा.	१९८३	वृकोत्तशा.	२२०५
वीर.	२०६०	वृत्ता.	२१७०
वीरण.	२२६९	वृद्धकर्णिका.	२१७९
वीरतर.	२२६९	वृद्धपादा.	२१६३
वीरतरु.	२०२२	वृन्त.	१९७४
वीरपुष्कर.	२२५१	वृन्तिका.	१९८२
वीरभद्र.	२२६९	वृश्चिकाला.	२०७९
वीरशाक.	२२३३	वृश्चीर.	२०९४
वीर्या.	२१४९	वृष.	२०४७
वुक.	२१७४	वृषभनामक.	२०६०
वुस्तिका.	२२४२	वृषा.	२२११
		वृषायणी.	२२३९

वृष्यकन्दा.	२१५०	व्याघ्रपाद.	१९६७
वेण्या.	२२०५	व्याघ्रपुच्छ.	२०४१
वेत.	२०२५	व्याघ्री.	२०८२
वेतस. }	१९४८	व्याधिनामक.	२११७
	२०१७	व्याधिहन्.	१९८७
वेत्रमूला.	२१६२	व्यालदंष्ट्र.	२०८८
वेधान्य.	२१४२	व्रण.	२०२२
वेलक.	२१६०	व्रीहि.	२२७१
वेलज.	२१८८		
वेश्या.	२१०१	श	
वैकुण्ठ.	२१०९	शकम्भरा.	२२५२
वैजयन्तिका.	१९७३	शकलि.	२२५४
वैदेशी.	२०१३	शकुन्ती.	१९०८
वैदेही.	२१८९	शकुलाक्षक.	२२६५
वैश्रवणावास.	१९३०	शकुलादनी. }	२१७३
व्यडम्बक.	२०४०		२१८४
व्यडिपत्रिका.	२२४८	शक्रतरु.	१९९२
व्यण्डा.	२१८५	शक्रपत्नी.	२१११
व्याघ्रतल.	२०४१	शक्रपुष्पिका.	२२०२
व्याघ्रनखी.	१९६०	शङ्कर. }	१९६१
			२०३०

शङ्खघण्टिका.	२१५७	शतपर्विका.	२१९६
शङ्खद्रावक.	१९४८	शतपाकिन्.	२१७८
शङ्खधरा.	२२४३	शतपुष्प.	२२६८
शङ्खनी.	२१६३	शतपुष्पा.	२२२१
शङ्खपुष्पी.	२१४१	शतप्राश.	१९१८
शङ्खमालिनी.	२१४१	शतमूला.	२१८१
शङ्खयूथिका.	२१२५	शतवीर्य.	२१८१
शङ्खाहा.	२१४१	शतवीर्या.	२२६५
शङ्खिनी.	२२१०	शतवेधि.	१९४९
शठ.	२१३९	शता.	२२६५
शटी.	२११९	शतावरी.	२१८०
शण.	} २१५८	शताहा.	२२२१
		शबरपादप.	२००३
शणिपुष्पी.	२१५७	शमीधान्य.	२२८४
शण्डेरिन्.	१९३९	शमीपत्रा.	२१७१
शतपत्र.	२२१३	शम्पाक.	१९८७
शतपदी.	२१८१	शम्बरी.	२२११
शतपर्वन्.	२०५२	शर.	२२६१
शतपर्वा.	} २२४४	शरश.	२१९८
		शलाटु.	१९६८

शल्यक.	२०१४	शालिक.	२२६२
शल्यपर्णी.	२१७६	शालक.	} २१२४ २२१९
शव.	२००९	शाल्मलि.	
शष्प.	२२६२	शाल्मलिदल.	१९८५
शाक.	१९९३	शाल्योदन.	२१२७
शाकपुष्प.	१९६६	शिशिपा.	१९५८
शाकवीर.	२२३३	शिखण्डिनी.	} २१२५ २१७८
शाकश्रेष्ठ.	२२३३	शिखरिणी.	
शाकश्रेष्ठा.	२२३५	शिखरी.	२०९३
शाकाम्ल.	१९४६	शिखीग्रीव.	१९९०
शाखाम्ल.	१९४८	शिशु.	१९७६
शाण्डिल्य.	१९६८	शिति.	२२४१
शावर.	२००३	शितिशिम्बिक.	२२७७
शारद.	१९८५	शित्तिवर.	२२४१
शारदा.	२२७५	शिफा.	२२१९
शारदी.	२१७३	शिम्बिका.	२२७६
शारिवा.	२१९८	शिरिवारक.	२२४०
शार्ङ्गस्था.	२०३४	शिरोरु.	१९८६
शालपर्णी.	२१५९		
शालमर्कट.	२२४२		
शालि.	२२७२		

शिरोवृन्त.	२१८९	शीघ्रपरोहिन्.	२१५८	
शिलाटिका.	२०९४	}	२००७	
शिलाभित्.	२१५५		शीत.	२०२७
शिव.	१९६५			२०१७
शिवकिरीटिनी.	२१४१	शीतपाकी.	२१४७	
शिवकीलिका.	१९६१	शीतभीरु.	२१२९	
शिवधूप.	१९६५	शीतलरजः.	१९२३	
शिवमल्ली.	२१७४	शीतला.	१९०९	
शिवलोमा.	१९६२	शीतवीर्य.	२०६३	
शिवा.	}	१९६१	शीतसंवासा.	२१३६
		१९७०	शीतसहा.	२०७२
		२०९८	शीर्णरोमक.	२०५६
		२१५०		
शिवाटिका.	२१५२	शुक.	}	२१२१
शिवाघात्री.	१९७२			२२६२
शिशिरेफला.	२०८०	शुकच्छद.		२०५६
शिशु.	२००४	}	१९१७	
शिशुगन्धिका.	२१२८		शुकनास.	१९७५
शिषर.	१९२४	}	१९०७	
शीघ्र.	}		२०८९	शुकपुष्प.
		२२७०	शुकप्रिय.	१९०७

शुकमालक.	२०२५	शुखरिक.	२०९२	
शुकवृक्ष.	१९०७	शैलष.	१९६८	
शुकष्ट.	२०२५	शैवला.	२२२०	
शुक्तिकाम्ली.	१९४५	शैवाल.	२२२०	
शुक्तिपर्णी.	१९८४	शैवालदलसम्भव.	२२६८	
शुक्तिन्.	}	१९२९	शोधन.	२०६४
		१९३१	शोधिता.	२२८०
शुचिपत्रा.	१९६२	शोफूकर.	२०२२	
शुभनामन्.	२०२४	शोकघ्नी.	२०९५	
शुषिरा.	१९२५	शोभाञ्जन.	१९७६	
शूकधान्य.	२२८४	शोषण.	१९७५	
शूकशिम्बी.	२१८६	शोषहरी.	२२३८	
शून्यमध्य.	२२५९	शौण्ड.	२१२४	
शून्या.	१९२६	शौण्डर्य.	२१६८	
शृङ्गक.	२२४९	शौण्डी.	२१९०	
शृङ्गवेर.	२१४६	शौस्वरी.	२०४५	
शृङ्गिन्.	२०६१	शौरि.	१९८८	
शृङ्गी.	२१७५	श्महाकन्द.	२२२४	
शोफालिका.	२०७४	श्यव.	२०६२	
शेड.	२००७	श्यामक.	२२७९	

श्यामकन्दा.	२१७५	श्रीमान्.	२०६०
श्यामल.	१९२८	श्रीवारक.	२२४१
श्यामवलकल.	१९०७	श्रीवास.	१९६९
श्यामसार.	२०१६	श्रीवृक्ष.	१९२७
श्यामा.	} २०७६	श्रीहस्तिनी.	२२४०
			१९७०
श्यामाक.	२२७९	श्रेयसी.	२१०६
श्यामाङ्गी.	२२६४		२१७९
श्योनाक.	१९७५		२१९२
श्रवणशीर्षा.	२१०३	श्याह.	१९६८
श्रवणा.	२१०३	श्याहय.	१९२५
श्रवणी.	२१०२	श्लक्ष्णपत्र.	१९५१
श्रीखण्ड.	१९११	श्लिष्टपर्ण.	२०५६
श्रीपर्णी.	} १९७३	श्लीपदारि.	२०३२
			१९८२
			२०३६
श्रीपुष्प.	१९२५	श्लेष्मान्तक.	२००६
श्रीफल.	१९६९	श्वखुर.	२१९४
श्रीफला.	१९७२	श्वनावधू.	२०५७
श्रीफलिका.	२१३७	श्वेत.	१९१३
श्रीमती.	२१३०	श्वेतकन्दिका.	२१७५
		श्वेतकुम्भीका.	१९०९

श्वेतचन्दन.	१९११	षडङ्गी.	२०८८
श्वेतदूर्वा.	२२६५	षड्ग्रन्था.	{ २०३३ २१९७ २११९
श्वेतपुष्प.	१९१८		
	२०२०		
श्वेतपुष्पा.	२०९१	षण्डतिल.	२२८३
श्वेतपुष्पिका.	२१९४	षष्टिक.	२२७१
श्वेतपुष्पी.	२१४२	स	
श्वेतफल.	२०२०	संवर्त्तिक.	१९७१
श्वेतबुध्ना.	२२१०	संवर्त्तिका.	२२१८
श्वेतमरिच.	१९७८	सकटाक्ष.	१९८१
श्वेतमूला.	२०९५	सक्तुफला.	१९६१
श्वेतवचा.	२१९७	सङ्कोच.	२१२१
श्वेतवल्क.	१९३२	सतीद.	१९३०
श्वेतबृक्ष.	२०२०	सतीनक.	२२७३
श्वेतसर्षप.	२२८३	सत्पुष्प.	२१६९
श्वेतसार.	१९५४	सत्यनाम्नी.	२०७५
श्वेतसुरसा.	२०७३	सत्यवती.	२२२८
श्वेतस्यन्दा.	२१९४	सत्सला.	२१२८
ष		सदापुष्प.	{ १९३८ २०३५ २१२६
षट्पदानन्दी.	२१३०		
षट्तरसा.	१९७२		

सदाफल.	१९३२	सर्ज.	२२४९
सन्नकद्रु.	१९३५	सर्जकम्.	१९९१
सप्तच्छद.	१९८४	सर्पगन्धा.	२१०७
सप्तला.	२२२५	सर्पदंष्ट्रिका.	२०७९
समगन्धि.	२२६९	सर्पाक्षी.	२१०७
समङ्गा.	} २१७१ २१८७	सर्वतोभद्र.	२०२४
		सर्वतोभद्रा.	१९८३
समण्ठ.	२२३८	सर्वसार.	१९७९
समन्तदुग्धन्.	१९३९	सर्षप.	२२८३
समष्टीला.	२२३८	सल्लक.	१९७५
समुद्रान्ता.	} २०४४ २०५८ २११५	सल्लकी.	२०३८
		सवरणी.	२१८२
		सस्य.	२२७१
समूलक.	२१९१	सस्यशीर्षक.	२२८४
समूला.	२१५०	सस्यशुक.	२२८४
सरस्वती.	२२२८	सस्यसंवर.	१९९१
सरालक.	२१०९	सहकार.	२०१०
सरी.	२२७४	सहचर.	२१३३
सरु.	२०६२	सहदेवा.	२१४८
सरोज.	२२१४	सहदेवी.	२१४५
सरोजन्मन्.	२२१४		

सहर्षा.	२१७०	सिंहपर्णिका.	२०४७
सहस्रपत्र.	२२१३	सिंहपुच्छी.	२०८७
सहस्रवीर्या.	{ २१८२	सिंहमुख.	२०४७
	२२६४	सिंहवृन्ता.	२०९७
सहस्रवेधि.	२१५१	सिंहि.	२०८३
सहस्रवेधिन्.	१९४९	सिंहिका.	२०४७
सहस्राङ्ग.	२०२७	सित.	१९५४
सहा.	{ २१३१	सिताम्भोज.	२२१५
	२२२१	सिद्धवृक्ष.	१९९६
साङ्गर.	१९६२	सिद्धार्थ..	२२८३
सातला.	२२२५	सिद्धि.	२०६१
साधुपादप.	१९४३	सिन्दुक.	२०७२
साधुवृक्ष.	२०२०	सिन्दुवार.	२०७२
सानुज.	{ २०४८	सिन्दुवारक.	२०७२
	२१६८	सिल्लक.	१९९६
सानुमानक.	२१६९	सीतप्लावसा.	२१३६
सारणी.	२२२७	सीत्य.	२२७१
सारफल.	२०२९	सुकन्द.	२२२४
सारवृक्ष.	१९९५	सुकुराराति.	२१२८
साराम्ल.	२०२८	सुकोशक.	२०११
सारीबानी.	२२५६	सुखदा.	२२२८

सुखोद्भिदा.	२२३१	सुप्रसारा.	२२२७
सुगन्धक.	} १९१५	सुफल.	२०१०
		२२४६	सुभगा.
सुगन्धा.	} २२५५	सुमञ्जन.	१९७७
		२१०७	सुभिक्षा.
सुगन्धि.	} २२२२	सुमन.	२२७७
		१९९०	सुमनस.
सुगन्धिक.	२२७२	सुमनालता.	२१२३
सुगन्धिपत्रा.	२०१३	सुमूलक.	२२६९
सुचिपत्र.	२२४०	सुरक्तस.	२०११
सुतिक्तक.	२०२४	सुरङ्गक.	१९१५
सुतिक्तता.	२२०६	सुरङ्गा.	२१५४
सुत्तेजन.	१९९५	सुरङ्गिन्.	१९७७
सुधा.	१९३८	सुरति.	२१२८
सुनिषण्ण.	२२४०	सुरभि.	} १९१२
सुन्यमीरु.	२१८२		
सुपादी.	२१७२	सुरसा.	} २१६७
सुपार्श्व.	१९२९		
सुपुष्प.	२१५८	सुरा.	२११०
सूपूरक.	१९४२	सुरलोमशा.	२१६७

सुवर्चला.	२२३०	सुतघ्न.	२१५१
सुवर्ण.	१९९२	सूतनाशिनी.	२१९७
सुवर्णक.	} १९८४ १९८६	सूपधूपन.	२१५१
सुवर्णा.		२१३०	सूरण.
सुवल्ली.	२१०५	सूर्यपर्णिका.	२०९८
सुवसन्ता.	२१३६	सूर्यपर्णी.	२०९७
सुवाहा.	} २०३८ २०७४ २१०६ २१०८	सूर्यपत्र.	२०१५
		सूर्याभिसन्धिक.	२०२३
		सेकिम.	२२४२
		सेतु.	२०२०
सुवासन्ती.	१९२७	सेव्य.	१९९२
सुविषघातिनी.	२२०५	सेव्यालिबान्धवा.	२१३६
सुव्रत.	२१७४	सेहुण्ड.	१९३९
सुव्रता.	२११९	सैरेयक.	२१३३
सुषवी.	२२४४	सोमराजी.	२१०५
सुषेणक.	१९३९	सोमवल्क.	} १९५४ २०३५
सुसभ.	२०६३	सोमवल्लरी.	
सुस्थलगण्डीर.	२२३९	सोमवल्लिका.	२१०५
सुस्रवा.	२०६८	सोमवल्ली.	२२०३
सूक्ष्मैला.	१९२०		

सौगन्धिक.	२२१७	स्थूलदर्भ.	२२६१
सौमनसम्पुट.	२१२४	स्थूलपर्ण.	१९८५
सौमनसायिनी.	२१२३	स्थूलवल्क.	२००५
सौर.	२०४८	स्थूलैला.	१९२१
सौरभ.	२०४८	स्थौण्यक.	२०५७
सौवीरी.	१९६०	स्निग्धपर्णी.	२२०१
स्कन्धजन्मन्.	१९३१	स्पृक्का.	२०५७
स्तम्ब.	२२८५	स्फटिक.	१९२३
स्तम्बकरि.	२२७१	स्फूर्जक.	२००१
स्तोगन्धिक.	२२५४	स्फोता.	२१८९
स्त्रिपत्रक.	१९८०	स्मारक्षीपीडा.	२१६२
स्थलपर्केट.	१९४०	संसिन्.	२०२७
स्थलशृङ्गाल.	२०८७	स्रवा.	२२००
स्थायिनी.	२१७९	सुच्.	१९३८
स्थालय.	२२४३	सुत्रावृक्ष.	१९३७
स्थाली.	१९०८	स्वदंष्ट्र.	२०८८
स्थिरक.	१९९३	स्वरबन्धनिका.	२०५४
स्थिरसार.	१९९३	स्वर्गज.	१९९७
स्थिरा.	२१६०	स्वर्णलता.	} २०५९ २०९६
स्थूल.	१९८७		

स्वर्णशोफालिक.	१९८८	हरिताली.	२२६४
स्वस्तिक.	२२४०	हरित्.	२२७३
स्वादुकण्टक.	{ १९६७	हरिद्रा.	२१००
	२०८८	हरिपर्णक.	२२४२
स्वादुकन्दा.	२०८३	हरिमन्थ.	२२७६
स्वादुफल.	१९९५	हरिमन्थक.	२२७४
स्वादुमस्तक.	२०६५	हरिवालुक.	२१२०
	ह	हरीतकी.	१९६२
हंसपदी.	२१७२	हरेणु.	२२७४
हंसपादिका.	२१७२	हलिनी.	२२०३
हञ्जी.	२१६१	हलीमक.	१९९९
हट.	२२२०	हल्लक.	२२१७
हृद्विलासिनी.	२१०१	हविर्मन्थ.	१९७४
हपुषा.	२१५६	हस्तविषा.	२०४९
हयप्रिय.	२२७३	हस्तिकर्ण.	२०४२
हरि.	२२७५	हस्तिकोशातकी.	२२०८
हरिचन्दन.	१९९४	हस्तिदन्तक.	२२४१
हरित.	{ २२२५	हस्तिदन्ती.	२०९०
	२२७५	हस्तिपर्णक.	२०४१
हरिता.	२२६४	हस्तिपिप्पली.	२१९३
		हस्तिमयूरक.	२१४३

हस्तिवारुणी.	२०३६	हृद्यगन्ध.	१९६९
हिंसा.	२१६५	हृद्यगन्धा.	२१२३
हिङ्गु.	२१५२	हेमक्षीरा.	२२०९
हिङ्गुनिर्यास	२०२१	हेमदुग्धक.	१९३१
हिङ्गुपत्री.	२१५२	हेमपुष्पिका.	{ २१२६
हिज्जल.	२०१६		{ २०८२
हिन्ताल.	{ २०६९	हेमवती.	२२०९
	{ २०७०	हेमशिखी.	"
हिमजा.	२११९	हेमाह्वया	"
हिमवालुक.	१९२२	हैम.	२११६
हिमाह्व.	१९२२	हैमवती.	{ १९६९
हिलमोची.	२२४३		{ २१९७
हीर.	२१२१	हीवेर.	२११८

इति श्रेष्ठि देवचंद लालभाई जैनपुस्तकोद्वारे-ग्रन्थाङ्कः ९२

श्रीजैनआनंदपुस्तकालये लभ्यग्रन्थाः-

१ अहिंसाष्टकं, सर्वज्ञसिद्धि; ऐन्द्रस्तुतिश्च	०-८-०
२ अनुयोगद्वार-चूर्णिर्हारिभद्रीयवृत्तिश्च	१-१२-०
३ उत्तराध्ययन-चूर्णिः	३-८-०
४ ऋषिभाषितानि	०-२-०
५ ज्योतिष्करंडकप्रकीर्णकम् (सटीकम्)	३-०-०
६ जिनस्तुति-देशना (हिन्दी)	०-६-०
७ तत्त्वतरंगिणी	०-८-०
८ त्रिषष्टीयदेशनासंग्रहः	०-८-०
९ दशवैकालिक-चूर्णिः	४-०-०
१० प्रकीर्णकदशकम् (संस्कृतच्छायान्वितम्)	१-८-०
११ द्रव्यलोकप्रकाशः	१-०-०
१२ नंदीआदिअकारादिक्रमो विषयक्रमश्च	१-८-०
१३ नंदीचूर्णिर्हारिभद्रीयवृत्तिश्च	१-४-०
१४ नवपद-प्रकरण-बृहद्वृत्तिः	३-०-०
१५ परिणाममाला (लेजर पेपर)	०-१२-०
१६ ,, ,, (ड्रोईंग पेपर)	०-१०-०
१६ प्रवचन-सारोद्धारः (पूर्वार्द्धः)	३-०-०
१७ ,, ,, (उत्तरार्द्धः)	३-०-०
१८ पंचाशकादिशास्त्राष्टकम् मूलमात्रम्	३-०-०
१९ पंचाशकादिशास्त्रदशकस्याकाराद्यनुक्रमः	३-०-०
२० पंचवस्तुकग्रन्थः (सटीकः)	२-४-०

२१ पयरणसंदोहो	०-१२-०
२२ प्रमज्या-विधान-कुलकादि	०-३-०
२३ प्रत्याख्यानादि-विशेषणवती-वीशवीशी	१-४-०
२४ बारसासूत्रं (सचित्रं)	१२-०-०
२५ मध्यमसिद्धप्रभा व्याकरणम्	०-८-०
२६ यशोविजयजीकृत १२५, १५०, ३५०, गाथायाः स्तवनानि(साक्षिपाठसहितानि)	०-८-०
२७ युक्ति-प्रबोधः	१-८-०
२८ ललितविस्तरा (सटीप्पना)	०-१०-०
२९ वस्त्रवर्णसिद्धिः	०-४-०
३० विचार-रत्नाकरः	२-४-०
३१ विशेषावश्यक-विषयानुक्रमः अकारादिक्रमः	०-३-०
३२ वंदास्वृत्तिः	१-४-०
३३ श्राद्धविधिः (हिन्दी)	१-८-०
३४ क्षेत्रलोक-प्रकाशः	२-०-०
बृहत्सिद्धप्रभाव्याकरणम्	
आचारांगसूत्रवृत्तिः	
भगवतीसूत्रं दानशेखरसूरिकृतवृत्तिसहितम्	
पुष्पमाला अपरनाम उपदेशमालाप्रकरणवृत्तिः	
तत्त्वार्थसूत्रम् (हारिभद्रीयटीकासहितम्)	

श्री-जैन-आनंद-पुस्तकालय,
ओशवाल महोछा, गोपीपुरा, सुरत.

श्रीहेमचन्द्राचार्यविरचितं
लिङ्गानुशासनम् ।

पुंलिङ्गं कटणथपभमयरषसस्वन्तमिमनलौ किशित्व् ।
ननडौ घघजौ दः किर्भावे खोऽकर्तरि च कः स्यात् ॥ १

हस्तस्तनौष्ठनखदन्तकपोलगुल्फ-

केशाध्वगुच्छदिनसर्तुपतद्द्रहाणाम् ।

निर्यासनाकरसकण्ठकुठारकोष्ठ-

हैमारिवर्षविषबोलरथाशनीनाम् ॥ २

श्वेतप्लवात्ममुरजासिकफाभ्रपङ्क-

मन्थत्विषां जलधिशेवधिदेहभाजाम् ।

मानद्रुमाद्रिविषयाशुगशोणमास-

धान्याध्वराम्निमरुतां समिदां तु नाम ॥ ३

बहौऽच्छदेऽहिर्वप्रे त्रीह्यग्न्योर्हायनबर्हिषौ ।

मस्तुः सक्तौ स्फटिकेऽच्छो, नीलमित्रौ मणीनयोः ॥ ४

कोणेऽस्रश्चषके कोशस्तलस्तालचपेटयोः ।

अनातोद्ये घनो भूम्नि, दारप्राणासुवल्बजाः ॥ ५

कान्तश्चन्द्रार्कनामायःपरो यानार्थतो युगः ।

यश्च स्यादसमाहारे, द्वन्द्वोऽश्ववडवाविति ॥ ६

- वाकोत्तरा नक्तकरलकाङ्गा, न्युङ्कोत्तरा संज्ञतरङ्गरङ्गाः ।
 परागपूगौ सृगमस्तुलङ्गकुडङ्गकालिङ्गतमङ्गमङ्गाः ॥ ७
 वेगसमुद्गावपाङ्गवर्गौ घार्घा मञ्चसपुच्छपिच्छगच्छाः ।
 वाजौजकिलिङ्गपुङ्गमुञ्जा अवटपट्टहठप्रकोष्ठकोष्ठाः ॥ ८
 अङ्गुष्ठगण्डौ लगुडप्रगण्डकरण्डकूष्माण्डगुडाः शिखण्डः ।
 वरण्डरुण्डौ च पिचण्डनाडीवर्णौ गुणभ्रूणमलक्तकुन्तौ ॥ ९
 पोतः पिष्टातः पृषतश्चोत्पातवातावर्धकपर्दौ ।
 बुद्बुदगदमगदो मकरन्दो, जनपदगन्धस्कन्धमगाधः ॥ १०
 अर्धसुदर्शनदेवनमहाभिजनजन्मः परिधातनफेनौ ।
 पूपापूपौ सूपकलापौ रेफः शोफः स्तम्बनितम्बौ ॥ ११
 शम्बाम्बौ पाञ्चजन्यतिष्यौ पुष्यः सिचयनिकाय्यसप्रवृत्राः ।
 मन्त्रामित्रौ कटप्रपुण्ड्राऽऽराः कलोलोलौ च खल्लतल्लौ ॥ १२
 कण्डोलपोटगलपुद्गलकालवाला-
 वेला गलो जगलहिङ्गुलगोलफालाः ।
 स्याद्देवलो वहलतण्डुलपत्रपाल-
 वातूलतालजडुला भृमलो निचोलः ॥ १३
 कामलकुद्दालवयवस्वाः, सवरौरवयावाः शिवदावौ ।
 माधवपणवादीनवहावध्रुवकोटीशांशाः स्पशवंशौ ॥ १४
 कुशोङ्घ्रीशपुरोडाशवृषकुल्मासनिष्कुहाः ।
 अहनिर्यूहकलहाः, पक्षराशिवराश्यृषिः ॥ १५

दुन्दुभिर्वमतिवृष्णिपाप्यविज्ञातिरालिकलयोऽञ्जलिर्घृणिः ।
 अग्निवह्निक्रमयोऽंहिदीदिविग्रन्थिकुक्षिद्वतयोऽर्दनिर्ध्वनिः ॥
 गिरिशिश्रुजायुकर्षो हाहाह्रह्रश्च नमहर्गर्भुत् ।
 पादश्मानावात्मा पाप्मस्थेमोप्मयक्ष्माणः ॥ १७
 इति पुंलिङ्गाधिकारः ।

स्त्रीलिङ्गं योनिमद्वग्नीसेनावल्लितडिन्निशाम् ।
 वीचितन्द्रावदुग्नीवाजिह्वाशस्त्रीदयादिशाम् ॥ १८
 शिशपाद्या नबीबीणाज्योत्स्नाचीरीतिथीधियाम् ।
 अङ्गुलीकलशीकङ्कुहिङ्गुपत्रीसुरानसाम् ॥ १९
 रास्नाशिलावचालालाशिम्बाकृष्णोष्णिकाश्रियाम् ।
 सुक्कापण्याऽतसीधाय्यासरघारोचनाभुवाम् ॥ २०
 हरिद्रामांसिदूर्वाऽऽल्लबलाकाकृष्णलागिराम् ।
 इत्तु प्राण्यङ्गवाचि स्यादीदूदेकस्वरं कृतः ॥ २१
 पात्रादिवर्जितादन्तोत्तरपदः समाहारे ।
 द्विगुरन्नाबन्तान्तो वाऽन्यस्तु सर्वो नपुंसकः ॥ २२
 लिन्मिन्यनिप्यणिस्त्र्युक्ताः, कचित्तिगल्पह्रस्वकपू ।
 विंशत्याद्याशताद्वन्द्वे, सा चैक्ये द्वन्द्वमेययोः ॥ २३
 सुग्गीतिलताभिदि ध्रुवा, विडनरि वारि घटीभबन्धयोः ।
 शल्यध्वनिवाद्यभित्सु तु, क्ष्वेडा दुन्दुभिरक्षविन्दुषु ॥ २४

- गृह्या शाखापुरेऽश्मन्तेऽन्तिका कीला रताहतौ ।
 रज्जौ रश्मिर्यवादिदोषादौ गज्जा सुरागृहे ॥ २५
- अहंपूर्विकादिर्वर्षा, मघा अप्कृत्तिका बहौ ।
 वा तु जलौकोऽप्सरसः, सिकतासुमनःसमाः ॥ २६
- गायत्र्यादय इष्टका बृहतिका संवर्तिका सज्जिका-
 दूषीके अपि पादुका झिरुकया पर्यस्तिका मानिका ।
 नीका कञ्चुलिकाऽलुका कलिकया राका पताकाऽन्धिका,
 शूका पूपलिका त्रिका चविकयोल्का पञ्जिका पिण्डिका २७
- ध्रुवका क्षिपका कनीनिका, शम्बूका शिबिका गवेधुका ।
 कणिका केका विपादिका, मिहिका यूका मक्षिकाऽष्टका २८
- कूर्चिका कूचिका टीका, कोशिका केणिकोर्मिका ।
 जलौका प्राविका धूका, कालिका दीर्घिकोष्टिका ॥ २९
- शलाका वालुकेशीका, विहङ्गिकेषिके उखा ।
 परिखा विशिखा शाखा, शिखा भङ्गा सुरङ्गया ॥ ३०
- जङ्गा चञ्चा कच्छा पिच्छा, पिङ्गा गुङ्गा खजा प्रजा ।
 झञ्झा घंटा जटा घोण्टा, पोटा भिस्सटया छटा ॥ ३१
- विष्ठा मञ्जिष्ठया काष्ठा, पाठा शुण्डा गुडा जडा ।
 बेडा वितण्डया दाढा, राढा रीढाऽवलीढया ॥ ३२
- घृणोर्णा वर्वणा स्थूणा, दक्षिणा लिखिता लता ।
 तृणता त्रिवृता त्रेता, गीता सीता सिता चिता ॥ ३३

- मुक्ता वार्ता लूताऽनन्ता, प्रसृता मार्जिताऽमृता ।
 कन्था मर्यादा गदेक्षुगन्धा गोधा स्वधा सुधा ॥ ३४
- साक्षा सूना धाना पम्पा, झम्पा रम्पा प्रपा शिफा ।
 कम्बा भम्भा सभा हम्भा, सीमा पामारुमे उमा ॥ ३५
- चित्या पद्या पर्या योग्या, छाया माया पेया कक्ष्या ।
 दूप्या नस्या शम्या संध्या, रथ्या कुल्या ज्या मङ्गल्या ॥ ३६
- उपकार्या जलार्द्रेरा, प्रतिसीरा परम्परा ।
 कण्डरा सृग्धरा होरा, वागुरा शर्करा सिरा ॥ ३७
- गुन्द्रा मुद्रा क्षुद्रा भद्रा, भस्त्रा छत्रा यात्रा मात्रा ।
 दंष्ट्रा फेला वेला मेला, गोला दोला शाला माला ॥ ३८
- मेखला सिध्मला लीला, रसाला सर्वला बला ।
 कुहाला शङ्कुला हेला, शिला सुवर्चला कला ॥ ३९
- उपला शारिवा मूर्वा, लट्वा खट्वा शिवा दशा ।
 कशा कुशेशा मञ्जूषा, शेषा मूषेषया स्वसा ॥ ४०
- वस्त्रसा विस्त्रसा भिस्त्रसा, नासा वाहा गुहा स्वाहा ।
 कक्षाऽऽमिक्षा रिक्षा राक्षा, भङ्ग्यावल्यायतिस्त्रोतिः ॥ ४१
- पेशिर्वासिर्वसतिविपणी नाभिनाल्यालि पालि-
 भल्लिः पल्लिर्भ्रुकुटिशकटी चर्चरिः शाटिभाटी ।
 खाटिर्वतिर्व्रततिवमिशुण्ठीतिरीतिर्वितर्दि-
 र्दर्विर्नीविच्छविलिविशठिश्रेढिजात्याजिराजि ॥ ४२

- रुचिः सूचिसाची खनिः खानिखारी,
 खलिः कीलितूली क्लमिर्वापिधूली ।
 कृषिः स्थालिहिण्डी त्रुटिवेदिनान्दी,
 किकिः कुक्कुटिः काकलिः शुक्तिपङ्की ॥ ४३
 किखिस्ताडिकम्बी द्युतिः शारिराति-
 स्तटिः कोटिविष्टी वटिर्गृष्टिवीथी ।
 दरिर्वल्लरिर्मञ्जरिः पुञ्जिभेरी,
 शरारिस्तुरिः पिण्डमाढी मुषण्डिः ॥ ४४
 राटिराटिरटविः परिपाटिः,
 फालिगालिजनिकाकिनि कानिः ।
 चारिहानिवलभि प्रधिकम्पी,
 चुल्लिचुण्डितरयोऽंहतिशाणी ॥ ४५
 सनिः सानिमेनी मरिर्मारिरश्रयो-
 षधी विद्रधिर्झल्लरिः पारिरभिः ।
 शिरोधिः कविः कीर्तिगम्भीकवर्यः,
 कुमार्याढकी स्वेदनी हादिनीली ॥ ४६
 हरिण्यश्मरी कर्तनीस्थग्यपत्र्यः,
 करीर्येकपद्यक्षवत्यः प्रतोली ।
 कृपाणीकदल्यौ पलालीहसन्यौ
 वृसी गृध्रसी घर्घरी कर्परी च ॥ ४७

लिङ्गानुशासनम् ।

७

काण्डी खल्ली मही धटी, गोणी खण्डाल्येषणी द्रुणी ।
तिलपर्णी केवली खटी, नद्दीरवसत्यौ च पातली ॥ ४८

वाली गन्धोली काकली गोष्ठ्यजाजी-
न्द्राणी मत्स्यण्डी दामनी शिञ्जिनी च ।

शुद्धी कस्तूरी देहली मौर्व्यतिभ्या-
सन्दी क्षैरेय्यः दद्रुपर्शुशङ्कुली ॥ ४९

कर्णान्दुकच्छ तनुरज्जुचञ्चु-
स्नायुर्जुहः सीमधुरौ स्फिगर्वाक् ।

द्राघोदित्रौ सुक्त्वगृचः शरद्रा-
श्छर्दिर्हरत्पामदृषदृशो नौः ॥ ५०

इति त्रीलिङ्गाधिकारः ।

नलस्तुतत्तसंयुक्तररुयान्तं नपुंसकम् ।

वेधआदीन् विना सन्तं, द्विस्वरं मन्त्रकर्तारि ॥ ५१

धनरत्नमोऽन्नहृषीकतमोषुसृणाङ्गणशुल्कशुभाम्बुरुहाम् ।

अघगूञ्जलांशुकदारुमनोविलपिच्छधनुर्दलतालुहृदाम् ५२

हलदुःखसुखागुखहिङ्गुरुचत्वचमेषजतुत्थकुसुम्भदृशाम् ।

मरिचास्थिशिलाभवसृक्कयकृन्नलदान्तिकवलकलसिध्मयुधाम्

सौवीरस्थानकद्वारक्योमधौतेयकासृजाम् ।

लवणव्यञ्जनफलप्रसूनद्रवतां सभिद् ॥ ५४

- पुरं सद्भाङ्गयोश्छत्रशीर्षयोः पुण्डरीकके ।
 मधु द्रवे ध्रुवं शश्वत्कर्कयोः स्वपुरं घटे ॥ ५५
- अयूपे दैवेऽकार्यादौ, युगं दिष्टं तथा कटु ।
 असे द्वन्द्वस्थले धन्वारिष्ठमद्रुमपक्षिणोः ॥ ५६
- धर्मं दानादिके तुल्यभागेऽर्धं ब्राह्मणं श्रुतौ ।
 न्याय्ये सारं पद्ममिभविन्दौ काममनुमतौ ॥ ५७
- खलं भुवि तथा लक्षं, वेध्येऽहः सुदिनैकतः ।
 भूमोऽसंख्यात एकार्थे, पथः संख्याव्ययोत्तरः ५८
- द्वन्द्वैकत्वाव्ययीभावौ, क्रियाऽव्ययविशेषणे ।
 कृत्याः क्तानाः खल्विद्धावे, आ त्वात्त्वादिः समूहजः ५९
- गायत्र्याद्यप्स्वार्थेऽव्यक्तमथानञ्कर्मधारयः ।
 तत्पुरुषो बहूनां चेच्छाया शालां विना सभा ६०
- राजवर्जितराजार्थराक्षसादेः परापि च ।
 आदावुपक्रमोपज्ञे, कन्थोशीनरनामनि ॥ ६१
- सेनाशालासुराच्छायानिशा वोर्णा शशात्परा ।
 भाद्रणो गृहतः स्थूणा, संख्याऽदन्ता शतादिका ॥ ६२
- मौक्तिकं माक्षिकं सौप्तिकं क्लीतकं,
 नाणकं नाटकं खेटकं तोटकम् ।
 आह्निकं रूपकं जापकं जालकं,
 वैणुकं गैरिकं कारकं वासुकम् ॥ ६३

रुचकं धान्याकनिःशलाकाली-
कालिकशल्कोपसूर्यकालकम् ।
कवककिवुकतोकतिन्तिडीकै-
डूकं छत्राकत्रिकोल्मुकानि ॥

६४

मार्द्वीककदम्बके बुकचिबुककुतुकमनूकचित्रके ।
कुहुजकं मधुपर्कशीर्षके, शालुकं कुलकं प्रकीर्णकम् ॥ ६५
हल्लीसकपुष्पके खलिङ्गं, स्फिगमङ्गं प्रगचोचबीजपिञ्जम् ।
रिष्टं फाण्टं ललाटमिष्टव्युष्टकरोटकृपीटचीनपिष्टम् ॥ ६६

शृङ्गाटमोरटपिटान्यथ पृष्ठगोष्ठे,
भाण्डाण्डतुण्डशरणग्रहणेरिणानि ।
पिङ्गाणतीक्षणलवणद्रविणं पुराणं,
त्राणं शणं हिरणकारणकर्मणानि ॥

६७

पर्याणर्णघ्राणपारायणानि,
श्रीपर्णोष्णे धोरणक्षूणभूतम् ।
प्रादेशान्ताश्मन्तशीतं निशान्तं
वृत्तं तूस्तं वार्तवाहित्थमुक्थम् ॥

६८

अच्छोदगोदकुसिदानि कुसीदतुन्द-
वृन्दास्पदं दपदनिम्न सशिल्पतल्पम् ।
कूर्पत्रिविष्टपपरीपवदन्तरीप-
रूपं च पुष्पनिकुरम्बकुट्टम्बशुल्बम् ॥

६९

प्रसभतलभशुष्माध्यात्मधामैर्मसूक्ष्मं,
 किलिमतलिमतोकमं युग्मतिग्मं त्रिसंध्यम् ।
 किसलयशयनीये सायखेद्येन्द्रियाणि,
 द्रुवयभयकलत्रद्वापरक्षेत्रसन्नम् ॥ ७०

शृङ्गवेरमजिराम्रपुष्करं, तीरमुत्तरमगारनागरे ।
 स्फारमक्षरकुकुन्दरोदरप्रान्तराणि शिविरं कलेवरम् ॥ ७१

सिन्दूरमण्डूरकुटीरचामर-
 क्रूराणि दूराररवैरचत्वरम् ।
 औशीरपातालमुल्लसलार्तवे,
 सत्त्वं च सान्त्वं दिवकिण्वयौतवम् ॥ ७२

विश्वं वृशं पलिशमर्पिशकिलिवषानु-
 तर्षार्पिषं मिषमृचीषमृजीषशीर्षे ।
 पीयूषसाध्वसमहानससाहसानि
 कासीसमत्सतरसं यवसं विसं च ॥ ७३

मन्दाक्षवीक्षमथ सक्थि शयातु यातु,
 स्वाद्वाशु तुम्बरु कशेरु शलालु चालु ।
 संयत्ककुन्महदहानि पृषत्पुरीतत्,
 पर्वाणि रोम च भसच्च जगल्ललाम ॥ ७४

इति नपुंसकलिङ्गाधिकारः ।

- पुंस्त्रीलिङ्गश्चतुर्दशोऽङ्के शङ्कुर्निरये च दुर्गतिः ।
 दोर्मूले कक्ष आकरे गञ्जो भूरुहि बाणपिप्पलौ ॥ ७५
 नाभिः प्राण्यङ्गके प्रधिर्नेमौ कचन बलिर्गृहे कुटः ।
 श्रोण्यौषध्योः कटो भ्रमो मोहे पिण्डो वृन्दगोलयोः ॥ ७६
 भकनीनिकयोस्तारो, मेऽश्लेषहस्तश्रवणाः ।
 कणः स्फुलिङ्गे लेशे च, वराटो रज्जुशस्त्रयोः ॥ ७७
 कुम्भः कलशे तरणिः, समुद्रार्काशुयष्टिषु ।
 भागधेयो राजदेये, मेरुजम्बवां सुदर्शनः ॥ ७८
 करेणुर्गजहस्तिन्योरल्याख्यापत्यतद्धितः ।
 लाजवस्त्रदशौ भूमीहाद्याः प्रत्ययभेदतः ॥ ७९
 शुण्डिकचर्मप्रसेवकौ सल्लकमल्लकवृश्चिका अपि ।
 शल्यकघुटिकौ पिपीलिकश्चुलुकहुडुकतुरुष्कतिन्दुकाः ८०
 शङ्कोऽथ लञ्चभुजशाटसटाः सृपाटः,
 कीटः किटस्फटघटा वरटः किलाटः ।
 चोटश्चपेटफटशुण्डगुडाः सशाणाः,
 स्युर्वारिपर्णफणगर्तरथाजमोदाः ॥ ८१
 विधकूपकलम्बजित्यवर्द्धाः, सहचरमुद्गरनालिकेरहाराः ।
 बहुकरकूसरौ कुठारशारौ, वल्लरशफरमसूरकीलरालाः ८२
 पटोलः कम्बलो भल्लो, दंशो गण्डूषवेतसौ ।
 लालसो रभसो वर्तिवितस्तिवुटयस्त्वृटिः ॥ ८३

ऊर्मिशम्यौ रत्नरत्नी अवीचि-

लव्यप्याणिश्रेणयः श्रोण्यरण्यौ ।

पाष्णीशल्यौ शाल्मलिर्यष्टिमुष्टी,

योनीमुन्यौ स्वातिगव्यूतिबस्त्यः ॥ ८४

मेथिमेधिमशी मषीषुधी ऋष्टिः पाटलिजाटली अहिः ।

पृश्निस्तिथ्यशनी मणिः सृणिमौलिः केलिहलीमरीचयः ८५

हन्वाखूः कर्कन्धुः सिन्धुर्मृत्युमन्वाट्टेर्वारुः ।

उरुः कन्दुः काकुः किष्कुर्बाहुगवेधू रा गौर्माः ॥ ८६

इति पुंस्त्रीलिङ्गाः ।

पुंनपुंसकलिङ्गोऽब्जः, शङ्खे पद्मोऽब्जसंख्ययोः ।

कंसः पुंसि कुशो बर्हिर्बालो ह्रीवेरकेशयोः ॥ ८७

द्वापरः संशये छेदे, पिप्पलो विष्टरोऽतरौ ।

अब्दो वर्षे दरस्त्रासे, कुकूलस्तुषपावके ॥ ८८

परीवादपर्यङ्कयोर्जन्यतल्पौ,

तपोधर्मवत्सानि माघोष्णहृत्सु ।

वटस्तुल्यतागोलभक्ष्येषु वर्णः,

सितादिस्वराद्यो रणे संपरायः ॥ ८९

सैन्धवो लवणे भूतः, प्रेते तमो विधुंतुदे ।

स्वदायौ कस्वरे कृच्छ्रं, व्रते शुक्रोऽग्निमासयोः ॥ ९०

कर्पूरस्वर्णयोश्चन्द्र, उडावृक्षं छदे दलः ।

धर्मः स्वभावे रुचको, भूषाभिन्मातुलङ्गयोः ॥ ९१

पाताले वाडवो वर्द्धः, सीसे आमलकः फले ।

पिटजङ्गलसत्त्वानि, पिटकामांसजन्तुषु ॥ ९२

मधुपिण्डौ सुरातन्वोर्नाम शेवालमध्ययोः ।

एकाद्रात्रः समाहारे, तथा सूतककूलकौ ॥ ९३

वैनीतकअमरकौ मरको वलीक-

वल्मीकवल्कपुलकाः फरकव्यलीकौ ।

किंजल्ककल्कमणिकस्तबका वितङ्क-

वर्चस्कचूचुकतडाकतटाकतङ्काः ॥ ९४

वालकः फलकमालकालका,

मूलकस्तिलकपङ्कपातकाः ।

कोरकः करककन्दुकान्दुका-

ऽनीकनिष्कचषका विशेषकः ॥ ९५

शाटककण्टकटङ्कविटङ्का, मञ्चकमेचकनाकपिनाकाः ।

पुस्तकमस्तकमुस्तकशाका, वर्णकमोदकमूषिकमुष्काः ॥ ९६

चण्डातकश्चरकरोचककञ्चुकानि,

मस्तिष्कयावककरण्डकतण्डकानि ।

आतङ्कशूकसरकाः कटकः सशुल्कः,

पिप्याकझर्झरकहंसकशङ्खपुङ्गाः ॥ ९७

नखमुखमधिकाङ्गः संयुगः पद्मरागो,
 भगयुगमथ दङ्गोद्योगशृङ्गा निदाघः ।
 क्रकचकवचकूर्चार्धर्चपुच्छोच्छकच्छाः,
 ब्रजमुदजनिकुञ्जौ कुञ्जभूर्जाम्बुजाश्च ॥ ९८

ध्वजमलयजकूटाः कालकूटारकूटौ,
 कवटकपटखेटाः कर्पटः पिष्टलोष्टौ ।
 नटनिकटकिरीटाः कर्वटः कुक्कुटाद्वौ,
 कुट्टयकुट्टविटानि त्र्यङ्गटः कोट्टकुष्ठाः ॥ ९९

कमठो वारुण्डखण्डषण्डा,
 निगडाक्रीडनडप्रकाण्डकाण्डाः ।
 कोदण्डतरण्डमण्डमुण्डा,
 दण्डाण्डौ दृढवारबाणबाणाः ॥ १००

कार्षापणश्रवणपक्कणकंकणानि,
 द्रोणापराहचरणानि तृणं सुवर्णम् ।
 स्वर्णत्रणौ वृषणभूषणदूषणानि,
 भाणस्तथा किणरणप्रवणानि चूर्णः ॥ १०१

तोरणपूर्तनिकेतनिवाताः, पारतमन्तयुतप्रयुतानि ।
 क्ष्वेडितमक्षतदैवतवृत्तैरावतलोहितहस्तशतानि ॥ १०२

व्रतोपवीतौ पलितो वसन्तध्वान्तायुतद्युतघृतानि पुस्तः ।
 शुद्धान्तवुस्तौ रजतो मुहूर्तद्वियूथयूथानि वरूथगूथौ १०३
 प्रस्थं तीर्थं प्रोथमलिन्दः, ककुदः कुकुदाष्टापदकुन्दाः ।
 गुददोहदकुमुदच्छदकन्दार्बुदसौधमथोत्सेधकबन्धौ १०४

श्राद्धायुधान्धौषधगन्धमादन-

प्रस्फोटना लग्नपिधानचन्दनाः ।

वितानराजादनशिक्षयौवना-

पीनोदपानासनकेतनाशनाः ॥ १०५

नलिमपुलिममौना वर्धमानः समानौ-

दनदिनशतमाना हायनस्थानमानाः ।

धननिधनविमानास्ताडनस्तेनवस्त्रा,

भवनभुवनयानोद्यानवातायनानि ॥ १०६

अभिधानद्वीपिनौ निपानः,

शयनं लशुनरसोनगृञ्जनानि ।

खलिनखलीनानुमानदीपाः,

कुणपकुतपावापचापशूर्पाः ॥ १०७

स्तूपोडुपौ विटपमण्डपशष्पवाष्प-

द्वीपानि विष्टपनिपौ शफडिम्बबिम्बाः ।

जम्भः कुसुम्भककुभौ कलभो निभोऽर्म-

संक्रामसंक्रमललामहिमानि हेमम् ॥ १०८

उद्यमकामोद्यामाश्रमकुट्टिमकुसुमसंगमा गुल्मः ।

क्षेमक्षौमौ कम्बलिवाह्यो मैरेयतूर्यौ च ॥ १०९

पूयाऽजन्यप्रमयसमया राजसूयो हिरण्या-

रण्ये संख्यं मलयवल्यौ वाजपेयः कषायः ।

शल्यं कुल्याव्ययकवियवद्रोमयं पारिहार्यः,

पारावारातिखरशिखरक्षेत्रवस्त्रोपवस्त्राः ॥ ११०

अलिंजरः कूबरकूरवेरनीहारहिञ्जीरसहस्रमेंद्राः ।

संसारसीरौ तुबरश्च सूत्रशृङ्गारपद्मान्तरकर्णपूराः ॥ १११

नेत्रं वक्रपवित्रपत्रसमरौशीरान्धकारा वरः,

केदारप्रवरौ कुलीरशिशिरावाडम्बरो गह्वरः ।

क्षीरं कोटरचक्रचुक्रतिमिराङ्गारास्तुषारः शरो,

आष्ट्रोपहरराष्ट्रतक्रजठराद्राः कुञ्जरः पञ्जरः ॥११२

कर्पूरनूपुरकुटीरविहारवार-

कान्तारतोमरदुरोदरवासराणि ।

कासारकेसरकरीरशरीरजीर-

मञ्जीरशेखरयुगंधरवज्रवप्राः ॥ ११३

आलवालपलभालपलालाः, पल्वलः खलचपालविशालः ।

शूलमूलमुकुलास्तलतैलौ, तूलकुञ्जलतमालकपालाः ११४

कवलप्रवालबलशम्बलोत्पलो-

पलशीलशैलशकलाङ्गुलाञ्चलाः ।

कमलं मलं मुशलशालकुण्डलाः,

कललं नलं निगलनीलमङ्गलाः ॥ ११५

काकोलहलाहलौ हलं, कोलाहलकङ्कालवल्कलाः ।

सौवर्चलधूमले फलं, हालाहलजम्बालखण्डलाः ॥ ११६

लाङ्गुलगरलाविन्द्रनीलगाण्डीवगाण्डिवाः ।

उल्वः पारशवः पार्श्वपूर्वत्रिदिवताण्डवाः ॥ ११७

निष्ठेवः प्रग्नीवः शरावरावौ भावङ्गीवशवानि ।

दैवः पूर्वः पल्लवनल्वौ, पाशं कुलिशं कर्कशकोशौ ११८

आकाशकाशकणिशाङ्कुशशेषवेषो-

ष्णीषाम्बरीषविषरोहिषमाषमेषाः ।

प्रत्यूषयूषमथ कोषकरीषकर्ष-

वषामिषा रसबुसेकसचिकसाश्च ॥ ११९

कर्पास आसो दिवसावतंसवीतंसमांसाः पनसोपवासौ ।

निर्यासमासौ चमसांसकांसस्नेहानि बर्हो गृहगेहलोहाः १२०

पुण्याहदेहौ पटहस्तनूरुहो,

लक्षोऽररिस्थाणुकमण्डलानि च ।

चाटुश्चटुर्जन्तुकशिष्वणुस्तथा,
 जीवातु कुस्तुम्बरु जानु सानु च ॥ १२१
 कम्बुः सक्तुर्दावर्गुरुर्वास्तु पलाण्डु-
 हिङ्गुः शिग्रुर्दौस्तितउः सीध्वथ भूम ।
 वेम प्रेम ब्रह्म गरुल्लोम विहायः,
 कर्माष्टीवत्पक्ष्मधनुर्नाममहिम्नी ॥ १२२

इति पुंनपुंसकलिङ्गाः ।

स्त्रीक्लीबयोर्नखं शुक्तौ, विश्वं मधुकमौषधे,
 माने लक्षं मधौ कल्यं, क्रोडोऽङ्के तिन्दुकं फले ॥
 तरलं यवाग्वां पुष्पे, पाटलं पटलं चये ।
 वसन्ततिलकं वृत्ते, कपालं भिक्षुभाजने ॥ १२३
 अर्धपूर्वपदो नावष्ट्यणकर्त्रनटौ क्वचित् ।
 चौराद्यमनोज्ञाद्यकञ्, कथानककशेरुके ॥ १२४
 वंशिकवक्रौष्ठिककन्यकुब्जपीठानि नक्तमवहित्थम् ।
 रशनं रसनाच्छोटनशुम्बं, तुम्बं महोदयं कांस्यम् ॥ १२५
 मृगव्यचव्ये च वणिज्यवीर्यनासीरगात्रापरमन्दिराणि ।
 तमिस्रशस्त्रे नगरं मसूरत्वक्क्षीरकादम्बरकाहलानि ॥ १२६

स्थालीकदल्यौ स्थलजालपित्तला-

गोलायुगल्यो बडिशं च छर्दिं च ।

अलाबु जम्बूडुरुषः सरः सदो,

रोदोऽर्चिषी दाम गुणे त्वयट् तयट् ॥ १२७

इति स्त्रीनपुंसकलिङ्गाः ।

स्वतस्त्रिलिङ्गः सरकोऽनुतर्षे शललः शले ।

करकोऽब्दोपले कोशः, शिम्बा खङ्गपिधानयोः ॥ १२८

जीवः प्राणेषु केदारे, वलजः पवने खलः ।

बहुलं वृत्तनक्षत्रपुराद्याभरणाभिधाः ॥ १२९

भल्लातक आमलको, हरीतकविभीतकौ ।

तारकाढकपिटकस्फुलिङ्गा विडङ्गतौ १३०

पटः पुटो वटो वाटः, कपाटशकटौ कटः ।

पेटो मठः कुण्डनीडविषाणास्तूणकङ्कतौ ॥ १३१

मुस्तः कुथेङ्गुदजृम्भदाडिमाः, पिठरप्रतिसरपात्रकंदराः ।

नखरो वल्लरो दरः पुरश्छत्रः कुवलमृणालमण्डलाः १३२

नालप्रणालपटलार्गलशृङ्खलकन्दलाः ।

पूलावहेलौ कलशकटाहौ षष्टिरेण्विषु ॥ १३३

इति स्वतस्त्रिलिङ्गाः ।

- परलिङ्गो द्वन्द्वोऽंशी डेऽर्थो वाच्यवदपत्यमिति नियताः ।
 अस्व्यारोपाभावे गुणवृत्तेराश्रयाद्वचनलिङ्गे ॥ १३४
- प्रकृतेर्लिङ्गवचने बाधन्ते स्वार्थिकाः क्वचित् ।
 प्रकृतिर्हरीतक्यादिर्न लिङ्गमतिवर्तते ॥ १३५
- वचनं तु खलतिकादिर्बह्वर्थाऽत्येति पूर्वपदभूता ।
 स्त्रीपुंनपुंसकानां सह वचने स्यात् परं लिङ्गम् ॥ १३६
- नन्ता संख्या डतिर्युष्मदसच्च स्युरलिङ्गकाः ।
 पदं वाक्यमव्ययं चेत्यसंख्यं च तद्बहुलम् ॥ १३७
- निःशेषनामलिङ्गानुशासनान्यभिसमीक्ष्य संक्षेपात् ।
 आचार्यहेमचन्द्रः समदृढदनुशासनानि लिङ्गानाम् ॥ १३८

इत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचितं लिङ्गानुशासनं समाप्तम् ॥

एकाक्षरकोशः ।

अकारो वासुदेवः स्यादाकारस्तु पितामहः ।
पूजायामपि माङ्गल्ये आकारश्च प्रकीर्तितः ॥ १ ॥
इकार उच्यते कामो लक्ष्मीरीकार उच्यते ।
उकारः शङ्करः प्रोक्त ऊकारश्चापि लक्षणे ॥ २ ॥
रक्षणे चापि ऊकार ऊकारो ब्रह्मणि स्मृतः ।
ऋकारो वेदमाता स्यादृकारो दनुजप्रसूः ॥ ३ ॥
लृकारो देवजातीनां माता सद्भिः प्रकीर्तिता ।
लृकारः स्मर्यते पूर्वैर्जननी शब्दकोविदैः ॥ ४ ॥
एकार उच्यते विष्णुरैकारः स्यान्महेश्वरः ।
ओकारस्तु भवेद्ब्रह्मा ओंकारोऽनन्त उच्यते ॥ ५ ॥
अं स्याच्च परमं ब्रह्म अः स्याच्चैव महेश्वरः ।
कः प्रजापतिरुद्दिष्टः कोऽर्कवाय्वनलेषु च ॥ ६ ॥
कश्चात्मनि मयूरे च कः प्रकाश उदाहृतः ।
कं शिरो जलमाख्यातं कं सुखं च प्रकीर्तितम् ॥ ७ ॥
पृथिव्यां कुः समाख्यातः कुः शब्देऽपि प्रकीर्तितः ।
स्वमिन्द्रिये स्वमाकाशे स्वः स्वर्गेऽपि प्रकीर्तितः ॥ ८ ॥
सामान्ये च तथा शून्ये स्वशब्दः परिकीर्तितः ।
गो गणेशः समुद्दिष्टो गन्धर्वो गः प्रकीर्तितः ॥ ९ ॥

गं गीतं गा च गाथा स्वाद्गौश्च घेनुः सरस्वती ।
 घा घण्टाथ समाख्याता घो घनश्च प्रकीर्तितः ॥१०॥
 घो घण्टाहननेऽधर्मे कुर्घोणा घूर्ध्वनाषपि ।
 ङकारो भैरवः ख्यातो ङकारो विषयस्पृहा ॥११॥
 चश्चन्द्रमाः समाख्यातो भास्करे तस्करे मतः ।
 निर्मलं छं समाख्यातं तरले छः प्रकीर्तितः ॥१२॥
 छेदके छः समाख्यातो विद्वद्धिः शब्दकोविदैः ।
 जकारो गायने प्रोक्तो जेमने जः प्रकीर्तितः ॥१३॥
 जेता जश्च प्रकथितः सूरिभिः शब्दशासने ।
 खो झकारः कथितो नष्टे झश्चोच्यते बुधैः ॥१४॥
 झकारश्च तथा वायौ नेपथ्ये समुदाहृतः ।
 ञकारो गायने प्रोक्तो ञकारो झर्झरध्वनौ ॥१५॥
 टो धरिष्यां च करके टो ध्वनौ च प्रकीर्तितः ।
 ठकारो जनतायां स्याट्टो ध्वनौ च शठेऽपि च ॥१६॥
 ठो महेशः समाख्यातश्च शून्ये प्रकीर्तितः ।
 वृहद्भ्रनौ च ठः प्रोक्तस्तथा चन्द्रस्य मण्डले ॥१७॥
 डकारः शङ्करे त्रासे ध्वनौ भीमे निरुच्यते ।
 ढकारः कीर्तिता ढका निर्गुणे निर्धने मतः ॥१८॥
 णकारः सूकरे ज्ञाने निश्चये निर्णयेऽपि च ।
 तकारः कीर्तितश्चैरे क्रोडपुच्छे प्रकीर्तितः ॥१९॥

शिलोच्चये थकारः स्यात्थकारो नयरक्षणे ।
 दकारोऽग्रे कलत्रे च छेदे दाने च दातरि ॥२०॥
 धं धने सधने धः स्याद्विधातरि मनावपि ।
 धिषणा धीः समाख्याता धूश्चैवं भारवित्तयोः ॥२१॥
 नेता नश्च समाख्यातस्तरणौ नः प्रकीर्तितः ।
 नकारः सौगते बुद्धौ स्तुतौ वृक्षे प्रकीर्तितः ॥२२॥
 नशब्दः स्वागते बन्धौ वृक्षे सूर्ये च कीर्तितः ।
 पः कुबेरः समाख्यातः पश्चिमे च प्रकीर्तितः ॥२३॥
 पवने पः समाख्यातः पः स्यात्पाने च पातरि ।
 कफे वारे फकारः स्यात्तथाऽऽह्वाने प्रकीर्तितः ॥२४॥
 फूत्कारेपि च फः प्रोक्तस्तथा निष्फलभाषणे ।
 बकारो वरुणः प्रोक्तः कलशे बः फलेऽपि च ॥२५॥
 वक्षःस्थले च बः प्रोक्तो गदायां समुदाहृतः ।
 नक्षत्रे भं बुधाः प्राहुर्भवने भः प्रकीर्तितः ॥२६॥
 दीप्तिर्भा स्याच्च भूर्भूमिर्भीर्भयं कथितं बुधैः ।
 भः शिवश्चन्द्रमा वेधा मा लक्ष्मीश्च प्रकीर्तितः ॥२७॥
 मा च मातरि माने च बन्धने मः प्रकीर्तितः ।
 यशो यः कथितः प्राज्ञैर्यो वायुरिति शब्दितः ॥२८॥
 याने यातरि यस्त्यागे कथितः शब्दवेदिभिः ।
 रश्च रामेऽनिले वह्नौ भूमावपि धनेऽपि च ॥२९॥

इन्द्रियेन्धनरोगे च रुर्मवे च प्रकीर्तितः ।
 लो दीप्तौ द्यां लश्च भूमौ भये चाह्लादनेऽपि च ॥ ३० ॥
 लो वाते लवणे च स्याल्लो दाने च प्रकीर्तितः ।
 लः श्लेषे चाशये चैव प्रलये साधनेऽपि लः ॥ ३१ ॥
 मानसे वरुणे चैव लकारः सान्त्वनेऽपि च ।
 विश्व पक्षी निगदितो गगनं परिकीर्तितम् ॥ ३२ ॥
 शं सुखं शंकरः श्रेयः शश्च सीम्नि निगद्यते ।
 शयने शः समाख्यातो हिंसायां शो निगद्यते ॥ ३३ ॥
 षः कीर्तितो बुधैः श्रेष्ठे षश्च गम्भीरलोचने ।
 उपसर्गे परोक्षे च षकारः परिकीर्तितः ॥ ३४ ॥
 सः कोपे वरणे सः स्यात्तथा शूलिनि कीर्तितः ।
 सा च लक्ष्मीर्बुधैः प्रोक्ता गौरी सा च स ईश्वरः ३५
 हः कोपे वारणे हश्च तथा शूली प्रकीर्तितः ।
 हिः पद्मावरणे प्रोक्तो हिः स्याद्धेत्ववधारणे ॥ ३६ ॥
 क्षः क्षेत्रे वक्षसि प्रोक्तो बुधैः क्षः शब्दशासने ।
 क्षिः क्षेत्रे क्षत्ररक्षे च नृसिंहे च प्रकीर्तितः ॥ ३७ ॥
 आगमेभ्योऽभिधानेभ्यो धातुभ्यः शब्दशासनात् ।
 एवमेकाक्षरं नामाभिधानं रचितं मया ॥ ३८ ॥

इत्येकाक्षरकोशः समाप्तः ॥

श्रीः ।

श्रीपुरुषोत्तमदेवप्रणीतः कोशः

शब्दभेदप्रकाशः ।

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

प्रबोधमाधातुमशाब्दिकानां

कृपामुपेत्याविशतां कवीनाम् ।

कृतो मया रूपमवाप्य शब्द-

भेदप्रकाशोऽखिलवाङ्मयार्थः ॥ १ ॥

विन्धादगारमागारमपगामापगामपि ।

अरातिमारातिमथो अम आमः प्रकीर्तितः ॥ २ ॥

भवेदमर्ष आमर्षोऽप्यङ्कुरोऽङ्कुर एव च ।

अन्तरिक्षमन्तरीक्षमगस्त्योऽगस्तिरेव च ॥ ३ ॥

अटरूषश्चाटरूषोऽप्यवस्योऽवश्य एव च ।

प्रतिश्यायः प्रतीश्यायो भल्लूको भल्लुकोऽपि च ॥ ४ ॥

उल्मूकमुल्मुकं प्राहुः शम्बूकमपि शम्बुकम् ।

जतुका स्याज्जतूकापि मयूरो मयुरो मतः ॥ ५ ॥

वास्तुकं चापि वास्तूकं देवकी दैवकीति च ।

ज्योतिषं ज्यौतिषं चापि ष्टेवनं ष्टीवनं तथा ॥ ६ ॥

सूत्रामापि च सुत्रामा हनूषान्हनुमानपि ।
 दुषणं स्याद्दूषणं च भवेदुषरसूषरम् ॥ ७ ॥
 बन्धूरं बन्धुरं च स्यादूरीकृतमुरीकृतम् ।
 वाह्नीकं वाह्निकं चापि गाण्डीवं गाण्डिवं तथा ॥ ८ ॥
 उषाप्यूषा ननन्दा च ननान्दापि प्रकीर्तिता ।
 चाण्डालोऽपि च चण्डालो वादान्योऽपि वदान्यवत् ॥ ९ ॥
 हालाहलं हालहलं वदन्त्यपि हलाहलम् ।
 हलालं च हलालं च हाहलं च प्रचक्षते ॥ १० ॥
 प्रक्काणः प्रक्काणश्चापि श्यामाकः श्यामकोऽपि च ।
 साहचरः सहचरः स्फाटिकं स्फटिकं तथा ॥ ११ ॥
 गन्धर्वोऽपि च गान्धर्वश्चमरश्चामरस्तथा ।
 चौरश्चौरश्चटुश्चाटुश्चोलं चेलं चमुश्चमूः ॥ १२ ॥
 चञ्चुश्चञ्चुस्तलस्तालः श्यामलः स्यामलस्तथा ।
 धान्याकमपि धन्याकं युतकं यौतकं तथा ॥ १३ ॥
 कवाटं च कपाटं च कविलं कपिलं तथा ।
 करवालः करपालोऽवनीपकवनीपकौ ॥ १४ ॥
 पारावतः पारवतो जरा स्याज्जरसा सह ।
 जटायुषा जटायुश्च विन्द्यादायुस्तथाऽऽयुषा ॥ १५ ॥
 सायं सायो भवेत्कोशः कोषः शण्डश्च षण्डवत् ।
 भाविकं भविकं चापि मुषलं मुसलं तथा ॥ १६ ॥

वेशो वेपथ्व कथितो बुधोऽपि स्याद्बुसस्तथा ।
 स्याद्बुधनुर्धनुषा सार्धं जरसा च जरां विदुः ॥ १७ ॥
 सूकरः शूकरोऽपि स्यात्सृगालश्च शृमालवत् ।
 सूरः शूरश्च कथितः कलसः कलशोऽपि च ।
 तनुश्च तनुषा सार्धं धनुना च धनुर्विदुः ॥ १८ ॥
 सुनासीरः शुनासीरो नारायणनारायणौ ।
 यातुधानो जातुधानो लक्षणो लक्ष्मणोऽपि च ॥ १९ ॥
 श्वशुरः स्वसुरोऽपि स्याच्चरित्रं चरितं तथा ।
 पारदं पारतं वासा वासकः कृमिणः कृमिः ॥ २० ॥
 त्रिफला त्रिफलं चापि कूसरा किशरापि च ।
 भवेद्दृष्टिस्तथा विष्टिः मियालः स्यात्पियालवत् ॥ २१ ॥
 कलाटिनः कलाटीनो बलिशो बडिशोऽपि च ।
 संकरः शंकरोऽपि स्यान्मद्गलो मुद्गलोऽपि च ॥ २२ ॥
 मुद्गरो मद्गुरश्चापि मकुटं मुकुटं त्विह ।
 सुकृतं सूकृतं चापि चुलुकं चूलुकं तथा ॥ २३ ॥
 करञ्जः करजोऽपि स्यात्परेतः प्रेत उच्यते ।
 किर्मीरोऽपि च कर्मीरो हायनं हयनं स्मृतम् ॥ २४ ॥
 शौण्डीयमपि शौण्डीरं ज्येष्ठे ज्यैष्ठोऽपि दृश्यते ।
 सौदाम्नी च सुदाम्नी च सौदामन्यपि दृश्यते ॥ २५ ॥

जरठो जठरोऽपि स्यान्निमेषो निमिषोऽपि च ।
 बुको बकश्च कुसुमे मदनो मलयो द्रुमे ॥ २६ ॥
 आराग्वधारग्वधौ च खुरकक्षुरकावपि ।
 पृष्णिः पृश्निश्च सरयूः सरयुश्च निगद्यते ॥ २७ ॥
 नीलङ्गुरपि नीलाङ्गुरीश्वरी चेश्वरापि च ।
 तापिच्छमपि तापिञ्छं त्रपुषं त्रापुषं तथा ॥ २८ ॥
 डिण्डिरोऽपि च डिण्डीरः परशं पशुना सह ।
 वालुका वालिका चापि दोर्दोषापि भुजा भुजः ॥ २९ ॥
 बाहुर्बाहा तृषा तृष्णा संध्या स्यात्संधिना सह ।
 भगिनीमपि भग्नीं च झलरीं जलरीं विदुः ॥ ३० ॥
 वेत्रं च वेतसा सार्धमेधमाहुस्तथैधसा ।
 संवलनं संवरणं तलुनी तरुणी तथा ॥ ३१ ॥
 प्रमदावनं प्रमदवनं प्रवणं परिकीर्तितम् ।
 खरूलिका खुरलिका वज्रं वज्रोऽशनिस्तथा ॥ ३२ ॥
 शिलमुञ्छं शिलोञ्छं च भवेदुञ्छशिलं तथा ।
 आशिराश्याऽहिदंष्ट्रायां लक्ष्मीर्लक्ष्मी हरेः प्रिया ॥ ३३ ॥
 कुमुदं कुमुदश्चापि योषित् स्याद्योषिता सह ।
 तमस्तु तमसा प्रोक्तं रजसापि रजः समम् ॥ ३४ ॥
 जलकास्तु जलौकाभिः कथितोऽयं जलौकसः ।
 दिवा दिवं च कथितं पर्षः स्यात्पर्षदा सह ॥ ३५ ॥

वर्षाः स्युर्वरिषाभिस्तु हविषापि हवित् ।
 सर्षपः स्यात्सरिषपः कर्षः स्यात्करिषेण च ॥ ३६ ॥
 मारिषो मर्ष इत्युक्तः परशुः पर्श एव च ।
 हारितो हरितोऽपि स्यान्मुनिपक्षिविशेषयोः ॥ ३७ ॥
 तुवरस्तूवरोऽपि स्यात्कुवरः कूवरस्तथा ।
 उत्तमोऽनुत्तमोऽपि स्यादाहतं स्यादनाहतम् ॥ ३८ ॥
 उदारे चानुदारः स्यादुदग्रे चानुदग्रवत् ।
 कोंकोणः कोंकणश्चापि मिहिरो महिरस्तथा ॥ ३९ ॥
 महिलायां महेलापि महला स्यान्महेलिका ।
 छेदश्छेकश्च छेकालो विदग्धे छेकिलोऽपि च ॥ ४० ॥
 गूगुलो गुग्गुलोऽपि स्याद्विङ्गूले चापि हिङ्गुलम् ।
 मन्दिरे मन्दिरापि स्याद्वीर्ये वीर्यापि कथ्यते ॥ ४१ ॥
 मुक्तेऽप्यवालं चावालमुदके स्यादुदं समम् ।
 दुष्टभेदे शतरुषः शतारुश्च निगद्यते ॥ ४२ ॥
 द्रेकद्रेकाणद्रकाणा भवन्त्यपि द्रकाणवत् ।
 पत्राङ्गमपि पत्राङ्गे कुदालश्च कुदालवत् ॥ ४३ ॥
 मारुषं मारिषं शाके प्रीहा षीहा गदेऽपि च ।
 फेणाफेणिस्तथाब्ध्यादौ करिण्यां कारिणीति च ॥ ४४ ॥
 धरित्री धारयित्री च तरीषी तारषी तथा ।
 कन्याकुब्जं कान्यकुब्जं कोशलोत्तरकोशला ॥ ४५ ॥

वाराणसीत्यपि प्रोक्ता वारणासी वराणसी ।
 ताम्रलिप्ता दामलिप्ता तुङ्गोऽप्युत्तुङ्ग इत्यपि ॥ ४६ ॥
 अन्तस्थीयकारश्च पवनस्य तु कथ्यते ।
 तन्नवायस्य बायेऽपि तत्रादित्वं च दृश्यते ॥ ४७ ॥
 एवमन्येऽपि चार्हादावृद्धा वर्णप्रयोगतः ।
 मूर्धरेफादयो ज्ञेयाश्छन्दोभङ्गभयादिह ॥ ४८ ॥
 छन्दावभिप्रायवशौ कलजः स्यात्कलाजवत् ।
 ह्रस्वादिरपि पीडायां धनुःकोट्यामपीष्यते ॥ ४९ ॥
 एतौ मध्यतवर्गीयौ वैङ्कर्यमणिशाङ्गलौ ।
 तालव्यमध्यो विशद ऊर्ध्वशब्दो बकारवान् ॥ ५० ॥
 यावन्यां च भवान्यां च श्रावणे मासि मध्यवः ।
 शफे खुरं कवर्गीयं क्षकारश्च क्षुरप्रके ॥ ५१ ॥
 नापितस्योपकरणे कषसंयोग इष्यते ।
 अव्ययान्यव्ययं शत्रौ दोषाशब्दः प्रचक्षते ॥ ५२ ॥
 प्रायो भवेयुः प्रचुरप्रयोगाः
 प्रामाणिकोदाहरणे प्रतीताः ।
 रूपादिभेदेषु विचारणेषु
 विचक्षणो निश्चयतामुपैति ॥ ५३ ॥
 कचिन्मात्राकृतो भेदः कचिद्वर्णकृतोऽत्र च ।
 कचिदर्थान्तरोल्लेखाच्छब्दानां रूढितः कचित् ॥ ५४ ॥

जागर्ति यस्यैष मनःसरोजे

स एव शब्दार्थविवर्तनेशः ।

निजप्रयोगार्पितकामचारः

परप्रयोगार्थविशारदश्च ॥ ५५ ॥

इति पुरुषोत्तमदेवकृतः शब्दभेदप्रकाशः समाप्तः ॥

षडयानन्द अर्ज्यालोपाध्यायस्येदं पुस्तकं परार्थम् ।

श्रीमत्सुधाकलशमुनिपुङ्गवप्रणीता

॥ श्रीएकाक्षरनाममाला ॥

श्रीवर्धमानमानम्य सर्वातिशयसुन्दरम् ।

एकाक्षरनाममालां कीर्तयामि यथाश्रुतम् ॥ १ ॥

अः पुंलिङ्गशार्ङ्गधारिण्यः स्वल्पोऽर्थेऽव्ययः पुनः ।

विरिञ्चावाश्च पुलिङ्ग आ वाक्ये सरणेऽव्ययः ॥ २ ॥

आः संतापेऽव्ययः क्रुध्यामव्ययोऽप्यधृतौ स्मृतौ ।

इ कामे पुंलिङ्ग इ चाव्ययः कोपोक्तिखेदयोः ॥ ३ ॥

ईः पद्मायामव्ययस्त्वी प्रत्यक्षे दुःखभावने ।

प्रकोपे संनिधौ चैव पुलिङ्ग उर्वृषध्वजे ॥ ४ ॥

रोषोक्तौ मन्त्रणेऽप्यर्थेऽव्यय उं त्वव्ययस्तथा ।

प्रक्षे चाङ्गीकृते रोषे पुंलिङ्ग ऊस्तु रक्षणे ॥ ५ ॥

ऊमव्ययः प्रकर्षोक्तौ प्रश्ने ऋदेवमातरि ।
 अव्यय ऋ तु कुत्सायां वचनेऽपि तथैवच ॥ ६ ॥
 ऋस्त्वजे दानवाञ्छायां ऋश्च स्याद्देवमातरि ।
 ऋर्वाराह्यां भवेदेस्तु विष्णावैस्तु वृषध्वजे ॥ ७ ॥
 ओरूर्ध्वलिङ्ग आहूतावव्ययः स्यादनन्त ओ ।
 संबोधने चाव्यय ओ परब्रह्मण्यमः शिवे ॥ ८ ॥
 कः सूर्यमित्रवाय्वग्निब्रह्मात्मयमकेकिषु ।
 प्रकाशवक्त्रयोश्चापि कं नीरसुखमूर्धसु ॥ ९ ॥
 कुर्भूकुत्सितशब्देषु पापीयसि निवारणे ।
 ईषदर्थे च किंशब्दः कुत्सने क्षेपप्रश्नयोः ॥ १० ॥
 वितर्काश्चर्यनिन्दासु किंशब्दः स्यात् कियानपि ।
 स्वमिन्द्रियस्वर्गशून्यभूषाकाशसुखेषु च ॥ ११ ॥
 संत्रिदि शून्यखण्डे च वर्तते स्वश्च भास्करे ।
 गो गन्धर्वे गणेशे च गीते गं गश्च गातरि ॥ १२ ॥
 गौर्वाणीबाणभूरश्मिवज्रस्वर्गाक्षिवारिषु ।
 दिशि धेनौ श्रुतेश्चर्यां गणेशे चापि गौः स्मृतः ॥ १३ ॥
 घः कुम्भे हनने घोषान्तर्भावकिङ्किणीष्वपि ।
 डो विषये भैरवे च चस्तरौ चन्द्रचौरयोः ॥ १४ ॥
 चुश्चकोरे समाख्यातश्चकारः पुनरव्ययः ।
 अन्योऽन्यार्थे विकल्पार्थे समासे पादपूरणे ॥ १५ ॥

पक्षान्तरे समूहार्थे हेताववधृतावपि ।
 अन्वाचये तथा तुल्ययोगितायां च कीर्तितः ॥१६॥
 छः सूर्ये छेदके ख्यातस्तथा संवरणे भवेत् ।
 छश्च छन्दसि तडिति निर्मले च तथा स्मृतः ॥१७॥
 जश्च जेतारि जनने विगते जिस्तु जेतारि ।
 जूर्विहायसि जवने पिशाच्यां विगतेऽपि च ॥ १८ ॥
 झो नक्तं गायने नष्टे घर्घरध्वनिनामनि ।
 चारुवाक्चारयोर्झस्तु व्यूहने गूढरूपके ॥ १९ ॥
 टः पृथिव्यां ध्वनौ वायौ करञ्जे टं पुनर्भुवि ।
 चकोरेऽब्दे तथा ठस्तु घटे शून्ये बृहद्भनौ ॥ २० ॥
 चन्द्रस्य मण्डले रुद्रे डो वृषाङ्के ध्वनावपि ।
 बन्दिवन्दे तथा डः स्यात् यामिनीपतिमण्डले ॥ २१ ॥
 ढो ढकायां समाख्यातस्तथा ढा निर्गुणे ध्वनौ ।
 णः प्रकटे निष्कले च प्रस्तुते ज्ञानबन्धयोः ॥२२॥
 तकारस्तस्करे युद्धे क्रोडे पृच्छे च ता श्रियाम् ।
 तु स्यात्पूर्वे निवृत्तौ च पूर्वस्मादवधारणे ॥ २३ ॥
 विलक्षणे विकल्पार्थे थो भवेद्भयरक्षणे ।
 भूधरे च तथा भारे दो दाने दायकेऽपि च ॥२४॥
 दाने दातरि दा केचिद्विदुर्दा छेदबन्धयोः ।
 दं कलत्रं तथा धश्च धीरे च धनदे धने ॥ २५ ॥

घस्तु चित्रेऽश्ववारे च धीर्बुद्धाविषुधावपि ।
 गुह्यकेशे विरिञ्चौ धा तथा धूर्मारकम्पयोः ॥ २६ ॥
 धूते धुराकम्पने च नो बुद्धौ ज्ञानबन्धयोः ।
 अस्मान्स्मभ्यमस्माकमेषां स्थाने भवेच्च नः ॥ २७ ॥
 निषेधार्थेऽव्यये नो च नकारश्च नरस्तु ना ।
 निःश्रुते नेतरि ख्यातो नुःस्तुतौ च प्रकीर्तितः ॥ २८ ॥
 निः स्यात् क्षेपे च नित्यार्थे भृशार्थाश्रयराशिषु ।
 कौशले बन्धने मोक्षे संशये दारुकर्मणि ॥ २९ ॥
 अधोभावोपरमयोः संनिधानेऽव्ययो मतः ।
 नुः प्रक्षे च वितर्के च विकल्पेऽनुशयेऽव्ययः ॥ ३० ॥
 तरण्यां नौस्तथा ख्यातः पः पाने पवने पथि ।
 प्रौढे च वर्णके पश्च पा पातरि तथा श्रुते ॥ ३१ ॥
 फकारो निष्फले जल्पे पुष्करे भयरक्षणे ।
 फं फा वाते फले फेने फूत्कारे फूस्तथोदितः ॥ ३२ ॥
 बः कुम्भे वरुणे पद्मे कलहे विगतौ तथा ।
 भश्चालिशुकयोर्भावे भश्च दीप्तौ भये तु भीः ॥ ३३ ॥
 भं धिष्ण्ये भूर्भुवि स्थाने मश्चन्द्रे च विधौ शिवे ।
 मौलौ च बन्धने मूः स्यान्मा माने मारणेऽव्ययः ॥ ३४ ॥
 अस्मच्छब्दे द्वितीयायां मा च पष्ठ्यां च मे पुनः ।
 मा मातरि तथा लक्ष्म्यां यस्तु वाते यमेऽपि च ॥ ३५ ॥

यश्च घातरि सूर्ये स्वाधा माने वातरि विष्णवे ।
 खट्वाङ्गेऽपि च रः कामे तीक्ष्णे वैश्वानरे नरे ॥३६॥
 रामे वज्रे च शब्दे स्याद् रा द्रव्ये कनके पुनः ।
 आश्रये नीरदे च स्याद् रूः सूर्ये रक्षणेऽपि च ॥३७॥
 भये शब्दे च री भ्रान्तौ लकारश्चलने पुनः ।
 ला दाने लूश्च लवने लश्च लूश्च विडौजसि ॥३८॥
 लश्चामृते दिशायां च लीः श्लेषे वलये तथा ।
 वो वाते वरुणे रुद्रे सान्त्वने चाव्ययः पुनः ॥३९॥
 एवार्थे उपमाने च विकल्पे च समुच्चये ।
 विः श्रेष्ठे भीते नानार्थे वै हेतौ पादपूरणे ॥ ४० ॥
 द्वितीयायाश्चतुर्थ्याश्च षष्ठ्या युष्मद्बहुत्वके ।
 बश्चासां च विभक्तीनां द्वित्वे वां कथितो बुधैः ॥४१॥
 आकाशे विहगे विश्वे शं श्रेयसि सुखेऽव्ययः ।
 शस्तु शान्ते च सास्त्रायां शीः शये हिंसनेऽपि ॥४२॥
 शुश्चन्द्रे षः सदारः स्यात्तथेष्टे प्रसवे तु षूः ।
 सः सूर्ये च परोक्षे च सं सङ्कोचेऽव्ययस्तु सम् ॥४३॥
 संगार्थे शोभनार्थे च प्रकृष्टार्थसमर्थयोः ।
 प्रथमान्तस्तदः स्थाने स्मृतौ लक्ष्म्यां च सोच्यते ॥४४॥

हः शूलिनि करे नीरे क्रोधे गर्भप्रभाषणे ।
 निवासेऽथाव्ययो हः स्यात्संबुद्धौ पादपूरणे ॥ ४५ ॥
 अव्ययो हा स्मृतः शोके तथा दुःखविषादयोः ।
 हि हेतौ पादपूर्तौ च विशेषे चावधारणे ॥ ४६ ॥
 स्फटे दानेऽथाव्ययो ही दुःखहेतौ च विस्मये ॥
 विषादे चाव्ययो हं तु नये काये च भाषणे ॥ ४७ ॥
 हुमव्ययः परिप्रश्ने वितर्के वचने तु हौ ।
 हे कुत्सायां तथा हेतौ हूतौ संबोधने तु हौ ॥ ४८ ॥
 राक्षसे क्षस्तथा क्षेत्रे शब्दा ये द्व्यक्षरादयः ।
 खरान्ता व्यञ्जनान्ताश्च ज्ञेया ग्रन्थातरात्तु ते ॥ ४९ ॥
 मलधारिगच्छभर्तुः सूरेः श्रीराजशेखरस्य गुरोः ।
 शिष्यः सुधाकलश इत्येकाक्षरनाममालिकामतनोत् ५०

इति एकाक्षरनाममाला समाप्ता ॥

